

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE

GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

*En dit Evangelie des Koninkrijks zal in de geheele
wereld gepredikt worden tot een getuigenis allen
volken.*
Matth. 24 : 14a.

REDACTIE-ADRES: Ds. W. BREUKELAAR, ZAANDAM.
ADMINISTRATIE-ADRES: DRUKKERIJ „VADA”
GEBR. ZOMER & KEUNING - WAGENINGEN.

HET BLAD VERSCHIJNT IN HET MIDDEN VAN ELKE MAAND.

ABONNEMENTSPRIJS PER JAAR f 0.84 FRANCO PER POST.
BIJ GETALLEN AAN ÉÉN ADRES BOVEN 3 EX. f 0.72 FR. P. P.

INHOUD:

Wachten op den Heere. — Van Zendingsaangelegenheden: Ds. J. W. P. P. — De Zendingconferentie te Jeruzalem; Roomsche Zendingsactie; Rijdende Polikliniek. — De viering van de verjaardag onzer Koningin in het residentiehuis te Djokja. — Zending Zuid-Holland Z. — Zending Groningen, Drenthe en Overijssel. — Opleidingsschool op Soemba. — Zending onder de Chineezzen op Midden Java. — Zending Zuid-Holland N. — Tweede Christ. Holl. Chin. School te Solo. — Linnenkast Solo-Hospitaal. — Zending Utrecht en Gelderland. — Zending van Friesland. — Zending van Noord-Holland. — Zending Zeeland en Noord-Brabant. — Korte berichten. — Leestafel. — Giften.

1928 Wachten op den Heere.

Wacht op den Heere, zijt sterk, en Hij zal uw hart versterken; ja wacht op den Heere.

Ps. 27 : 14.

Sterkte, — dat is het wat we behoeven in het jaar, dat pas zijn slagboom voor ons ophief.

Sterkte om gewillig te dragen den vaak zoo zwaren last van ons levensleed; en sterkte om gemoedigd den meestal zoo moeilijken strijd des geloofs te strijden; en sterkte om ondanks alle teleurstelling met bezieling te volharden in de vervulling van onze levensroeping en te loopen in de loopbaan, die ons is voorgesteld.

Sterkte ook in den arbeid tot uitbreiding van het Koninkrijk Gods door het werk der Zending op Java en Soemba, waar steeds meer diep ernstige vraagstukken van onderscheiden aard al luider en luider om oplossing roepen.

Waar is die sterkte te vinden?

David, een held onder de helden Gods, wijst ons den weg. „Wacht op den Heere; ja wacht op den Heere.”

Het staat hier tot tweemaal toe. En niet zonder oorzaak. Want we vergeten het, helaas, telkens weer. Het is niet overbodig, dat het ons tweemaal gezegd wordt.

Wachten op den Heere, dat is voor Gods volk het geheim van alle kracht. Wachten op den trouwen Bonds-God, die in Christus Jezus onze God en Vader is. Biddend wachten op Zijn licht als het duister is; op Zijn genade als zondeschuld het hart schier breekt; op Zijne hulp, als alle kracht ontzinkt. En biddend blijven wachten, als Hij verre schijnt en toeft om ons smeeke te verhooren. Ja, wachten op den Heere, — dat is de eenige weg tot waarachtige sterkte.

Want dan versterkt Hij het hart. Juist het hart heeft Zijn versterking zoo noodig. Van uit het hart zijn de uitgangen des levens. Niet uit het hoofd en niet uit de hand; maar uit het hart. Niet de geleerdheid van ons hoofd of de kracht van onze hand, maar de sterkte van ons hart beheerscht de gangen van ons leven.

En ons hart sterken, dat kunnen we zelf niet en dat kunnen we ook elkander niet; dat is altoos Gods werk. Hij kan bij ons hart bij, maar ook Hij alleen. En als Hij ons hart sterkt, dan breekt Hij eerst bij ons weg alles wat hoog bij ons is, alle eigen wijsheid, en alle eigen deugd, en alle eigen kracht. Hij breekt af onze oude natuur, de macht der zonde in ons, onze twijfelzucht, onze onwilligheid, onze zelfzucht en onze verborgen boezemzonde. Zoo maakt Hij plaats voor Zijne sterkte.

En als we in ons zelf niets meer zijn en onze verwachting alleen is van den Heere, dan sterkt Hij ons hart. Zijn kracht stroomt in in ons ontledigde hart; de kracht Zijns Geestes, die in ons hart wekt de kracht des geloofs, die de sterkte des Heeren aangrijpt en de kracht der liefde, die het hart ontgloeit voor den Heere en voor Zijn Woord en voor Zijn zaak. En dan worden we actief; actief om met opgerichten hoofde ons kruis te dragen, wat het ook zij; en actief om in de wapenrusting des Heeren onzen strijd te strijden, hoe hoog het ook ga; en actief om te doen wat onze hand vindt om te doen, hoe moeilijk die levenstaak ook zij, en actief ook in onze roeping om door den arbeid der Zending het Evangelie van Gods genade in Christus te brengen aan den Javaan en Soembanees. Maar actief met het psalmwoord in het hart en op de lippen:

Gij toch gij zijt de roem, de kracht van onze kracht.
 Uw vrije gunst alleen wordt d' eere toegebracht.
 Wij steken 't hoofd omhoog en zullen de eerkroon dragen,
 Door U, door U alleen om 't eeuwig welbehagen.

W. B.

Van Zendingsaangelegenheden.

Ds. W. Pera.

Door een droef ongeval heeft de Heere Woensdag 30 November l.l. Ds. W. Pera plotseling uit dit leven geroepen tot de eeuwige rust. Bij het uitstappen van een nog in beweging zijnde tram werd hij zeer ernstig verwond, waarna hij binnen enkele oogenblikken overleed.

Ds. W. Pera stond in bijzondere betrekking tot de Zending van de Gereformeerde Kerken. Het is daarom, dat het Zendingsblad hem met een kort woord wenscht te gedenken.

Door de Generale Synode van Groningen 1899 werden de deputaten voor de Zending „gemachtigd met ééne der Kerken in Nederland in overleg te treden, om een Dienaar des Woords te leenen ten behoeve van de Kerk te Soerabaja, tot die Kerk tot de beroeping van een eigen Dienaar kon overgaan.”

Onder de deputaten voor de Zending door deze Synode benoemd, behoorde ook Ds. W. Pera, die toen predikant was te Hallum.

De nood der kleine Kerk te Soerabaja drong de deputaten om spoedig voor haar een leen-dienaar te zoeken.

Achtereenvolgens zijn daartoe gevraagd Ds. G. Wielenga te Kootwijk, Ds. C. B. Schoenmakers te Oost en West Souburg en Ds. W. W. Smit te Assen. Geen dezer predikanten echter meende zich beschikbaar te kunnen stellen. En toen is de aandacht der toenmalige deputaten gevallen op één uit hun eigen kring Ds. W. Pera, die bereid was als leen-dienaar naar Soerabaja te gaan. En de Kerk te Hallum was bereid haar zeer beminden prediker voor dit doel af te staan.

Ds. Pera vertrok 10 Nov. 1900 met zijn gezin naar Soerabaja. Toen hij daar kwam was het kerkgebouw nog niet gereed. Voor de eerste maal trad hij voor de Gemeente te Soerabaja op den 3den Februari 1901.

Gedurende den tijd, dien Ds. Pera als leendienaar de Kerk te Soerabaja heeft gediend, is zijn traktement steeds betaald uit de Generale Kas der Zending.

Met groote trouw en toewijding heeft Ds.

Pera te Soerabaja gearbeid. En ofschoon hij zijn krachten in hoofdzaak moest geven aan de Holl. Gemeente, is toch ook het Zendingswerk door hem niet vergeten. En daarbij werd hij door zijn echtgenoot en door zijn twee dochters, zolang deze nog te huis waren, krachtig gesteund.

En de Heere zegende zijn werk. De uiterst zwakke Holl. Kerk te Soerabaja leefde op, en nam onder zijn degelijke bearbeiding allengs toe in kracht en getal.

In 1908 was de Kerk te Soerabaja in staat een eigen dienaar des Woords te beroepen. Met algemeene stemmen werd Ds. W. Pera gekozen, waarna de Kerkeraad hem beriep tot dienaar des Woords van de Kerk te Soerabaja.

Het spreekt van zelf, dat toen het accord, dat met de Kerk van Hallum was aangegaan, werd ontbonden. Vanaf Augustus 1908 was Ds. Pera predikant van Soerabaja's Kerk, die financieel gesteund werd uit de kas der Zending. Tot 1920 heeft hij deze Gemeente mogen dienen. Den 4den Juli 1920 ontving hij emeritaat, waarna hij naar Holland terugkeerde en zich met Mevrouw vestigde te Drachten.

In Holland heeft hij tijdens zijn emeritaat nog in onderscheidene Kerken des Zondags het Woord bediend. Hij genoot nog een goede gezondheid en de Gemeenten hoorden hem gaarne.

Ds. W. Pera was een begaafd prediker, die met rijke talenten voor de bediening van het Woord was toegerust. Zijn groote bescheidenheid weerhield hem om zich zelf op den voorgrond te plaatsen. In vergaderingen sprak hij weinig. Maar als men hem om zijn oordeel vroeg, bleek de helderheid van zijn inzicht. Wars van alle reclame en uiterlijk vertoon, werkte hij in stilte voort. En de Heere heeft in de Gemeenten, die hij gediend heeft, zijn arbeid met rijken zegen gekroond.

Onder groote belangstelling is Ds. Pera te Drachten begraven. Aan de geopende groeve voerde Ds. C. J. Hekman het woord.

Na erop gewezen te hebben, dat de dood van Ds. Pera, onder zoo aangrijpende omstandigheden, een schok van ontroering door de plaats zijner inwoning heeft doen gaan, zeide spr. dat er hier naast de stern

des geweens ook reden is tot lof, dank en aanbidding.

Ds. Pera is thans tot de ruste ingegaan en hij draagt thans de kroon der rechtvaardigen, waaraan spr. een drietal diamanten schitteren ziet, n.l. die van geloofs-genade, van ambts-genade en van stervens-genade.

Namens de Geref. Kerk van Soerabaja voerde de heer Toet het woord. Met verlof hier te lande, heeft hij het zijn plicht geacht aan dit graf te komen getuigen van den arbeid van Ds. Pera in Soerabaja verricht en de waardeering hem daar toegedragen.

De schoonzoon van den overledene, de heer M. C. den Outer, dankte namens de familie voor de eer zijn Vader bewezen.

De Zendingsconferentie te Jeruzalem.

Zoo de Heere wil, zal er van 24 Maart tot 8 April a.s. te Jeruzalem een zeer belangrijke Zendingsconferentie worden gehouden onder de leiding van den in alle christelijke landen bekenden wereld-zendingsman John Mott.

Het is bij deze conferentie niet de bedoeling om door een zeer talrijke samenkomst de Protestantsche Zending in heel de wereld te demonstreeren, maar om de groote Zendingsproblemen onder de oogen te zien, en de oplossing daarvan te benaderen.

De conferentie zal daarom slechts voor een betrekkelijk klein getal afgevaardigden toegankelijk zijn. Het aantal deelnemers zal slechts 200 mogen bedragen. Het spreekt van zelf, dat hier de meest vooraanstaande Zendingsmannen uit alle landen zullen bijeenkomen. En niet alleen zullen aan deze conferentie deelnemen de voornaamste vertegenwoordigers van de Zendende organisaties, maar ook de daartoe gekozen afgevaardigden van de Inlandsche Kerken en van de Zendingsarbeiders op het Zendingsveld.

Uit Ned. Oost Indië mogen er drie worden afgevaardigd. Daartoe zijn gekozen de Zendingsconsul Dr. N. C. A. Slotemaker de Bruine, Dr. H. A. van Andel en de heer Soetar Goenoeng Moelia. Naar we vernamen is echter de Zendingsconsul verhinderd. In zijn plaats zal wellicht gaan Dr. A. C. Kruyt, Ds. B. M. Schuurman of Ds. J. M. S. Baljan. Voorts is Dr. H. Kraemer uitgenoodigd als adviseur. Nederland zelf heeft, althans voorloopig, slechts recht op twee plaatsen. Aangewezen zijn hiervoor de oud-Zendingsconsul Dr. C. W. Th. Baron van Boetselaer van Dubbeldam en de Zendingsdirector te Oegstgeest Ds.

Joh. Rauws. Het is echter nog wel mogelijk, dat van uit Nederland nog een derde afgevaardigde mag worden gezonden. Niet onbillijk zou het dan zijn, dat daarvoor dan iemand werd gekozen uit de Gereformeerde Zendingen, hetzij uit de Zending van de Geref. Kerken of uit den Gereformeerden Zendingsbond of uit de Zending van de Christ. Geref. Kerk. Hierover is echter nog niets beslist.

Er zullen op de conferentie vooral vijf hoofdpunten worden behandeld. En het is het voornemen die onderwerpen vooral te beschouwen in het licht, dat de Zendingsgeschiedenis daarbij biedt.

Stellig zal deze conferentie hoogst belangrijk worden en van groote beteekenis kunnen zijn voor het Zendingswerk in alle landen. Men lette slechts op de onderwerpen, die zullen worden behandeld.

Die vijf bedoelde hoofdpunten zijn de volgende:

1. Wat heeft de prediking van het Christendom te brengen, in tegenstelling met die der andere niet-Christelijke godsdiensten?

2. Godsdienstige opvoeding. Niet alleen Christelijk onderwijs voor de school, maar alle godsdienstonderwijs met toepassing van de nieuwere psychologische inzichten.

3. De verhouding der oudere tot de jongere Christelijke kerken. Dit wordt meer en meer het allesbeheerschende vraagstuk in de wereldzending.

4. De prediking van het Evangelie in hare verhouding tot het rassenprobleem, tot het vraagstuk der industrieele ontwikkeling en tot dat van de behoeften van het platteland.

5. Internationale samenwerking. Hoe deze te volmaken en daarin de drie hoofdgroepen (de Amerikaansche, de Britsche en de Kontinentale) ten volle tot hun recht te laten komen.

Stellig alle onderwerpen van buitengewone beteekenis.

Roomsche Zendingsactie.

De laatste jaren ontwikkelen de Roomschen in Nederland een zendingsactie die verbazing afdwingt.

Er zijn thans, naar de cijfers, die ons onder het oog kwamen, niet minder dan 3700 Nederlandsche mannelijke en vrouwelijke missionarissen werkzaam op verschillende terreinen. Op elke 675 Roomschen, ook de kinderen er bij gerekend, is er één missionaris, hetzij man of vrouw. En er zijn niet minder dan 2200 jonge menschen in opleiding voor het Zendingswerk.

Dat zijn metterdaad zeer respectabele cijfers, die ons heel veel zeggen, en die voor de Protestantsche Zending, ook voor de Zending van de Gereformeerde Kerken, beschamend zijn.

En wat door de Roomschen voor de Zending gegeven wordt is eveneens zeer beëddend. Een Roomsche deskundige heeft berekend, dat de Roomschen in Nederland 2½ miljoen gulden per jaar voor de Zending offeren. Dat is dus bijna één gulden per ziel. Veel meer derhalve dan de Protestanten voor de Zending geven. Daarbij komt, dat Rome met zeer goedkope krachten werkt. Alle missionarissen zijn ongehuwd. Daardoor houdt Rome in Ned. Indië van de subsidies, door de Regeering voor het bijzonder onderwijs gegeven, elk jaar honderd duizenden guldens over, die voor de verdere ontwikkeling van de Zendingsactie kunnen worden gebruikt. De Protestantsche Zending daarentegen, die meestal gehuwde arbeidskrachten gebruikt, moet soms nog aanmerkelijke bedragen bijpassen om de kosten van haar onderwijs te dekken.

Ook de Nederlandsche Roomsche Zending werkt vooral in Ned. Indië. Op Java ontwikkelt Rome een krachtige activiteit. En daarbij heeft men blijkbaar vooral het oog op Midden-Java en niet het minst op het Vorstenland Djokjakarta. Rome heeft te Moentilan op Midden-Java een uitstekende Holl. Inl. Kweekschool, die tal van Inl. onderwijzers vormt. Voorzoover men zelf het opgeleide personeel voor eigen scholen niet noodig heeft, zoekt men daarvoor plaats bij het openbaar onderwijs. En overall, waar men kan, sticht men zelf scholen. Er zijn op ons Zendingsterrein heel wat Roomsche scholen. Het spreekt van zelf, dat die schoolactie wel terdege zendingswerk is. Wel geldt nog altoos het beruchte art. 177 van de Ned. Ind. Staatsregeling (vroeger art. 123), waardoor alle zendelingen genoodzaakt zijn om, eer zij zich ergens vestigen, toelating van de Regeering te vragen, en waardoor de Regeering gelegenheid heeft te voorkomen, dat niet twee Zendingen op eenzelfde terrein gaan werken. Maar ondanks dat Artikel, heeft Rome ruimschoots gelegenheid op ons terrein te arbeiden. Het schoolonderwijs valt niet onder dit artikel. Wat het onderwijs betreft heeft Rome dezelfde ruimte die ook onze Zending heeft.

En dat geldt ook van de hospitalen. Ook door den medischen dienst tracht Rome op Midden-Java ingang te krijgen. Gelijk men weet staat te Djocja het bekende Petronella-Hospitaal. Met de 11 hulphospitalen

beschikt dit hospitaal over omstreeks 1100 bedden.

Er is nergens in geheel Ned. Indië — zelfs nergens in heel de Zendingswereld — een plaats te noemen, waar de Medische Zending zoo sterk ontwikkeld is en aan zoo veel inlanders hulp biedt, dan juist te Djokja. Mitsdien is het te Djokja wel het minst noodig, dat een andere Zending daar medische dienst gaat instellen. En toch is Rome, naar we vernamen, druk bezig juist daar een hospitaal te stichten, niet ver van het Petronella-Hospitaal. Het zal een hospitaal worden, waarvan de bouw, naar men verluidt, f250.000 zal kosten. Het ligt voor de hand, dat de Regeering voor dit hospitaal wel geen subsidie zal geven, althans voorloopig niet, omdat het Petronella Hospitaal behoorlijk in de behoefte kan voorzien. Maar dit is voor Rome geen bezwaar. Er is voldoende kapitaal om te Djokja een Roomsche hospitaal te bouwen, dat voor alle landaarden zal open staan, dus ook voor de Javanen.

Het spreekt van zelf, dat we ten volle het recht van Rome erkennen om met kracht te gaan werken waar men meent dit te moeten doen. Door echter juist te Djokja zoo krachtig zich in te dringen, ontkomt Rome niet aan den schijn, dat men graag voordeel wil halen uit anderer arbeid. Maar we klagen daarover niet. Ook zijn we voor de actie van Rome niet bang. We gelooven aan de kracht van ons beginsel en zien in ons Zendingswerk op Midden-Java het werk Gods, dat stellig voortgang hebben zal.

Wel echter mag de kracht, die Rome op Midden-Java ontplooit, onze Zending dringen tot verhoogde activiteit. Rome gaat sterk vooruit. Wel overtreffen de Protestantsche Inlandsche Christenen in aantal nog zeer verre de Roomschen. Maar naar verhouding is de toename der Roomschen in Indië thans sterker, dan die der Protestanten. Het is zeer noodig, dat de energie der Roomsche Zending ons opwekke tot meerdere inspanning onzer krachten.

Rijdende Polikliniek.

Er is weer iets nieuws in den Medischen dienst der Zending. Een rijdende Polikliniek. Een vriend van het Petronella Hospitaal te Djokja heeft aan deze stichting een flinke auto voor dit doel gegeven. In de auto bevindt zich een kleine apotheek met de meest noodige medicijnen en met verbandmiddelen. Voorts is de auto zoo ingericht, dat er een behoorlijke ruimte in is voor het behandelen van loopende zieken. Met deze auto gaan vertrouwde en bekwame verpleegsters van het Hospitaal elken dag

op reis. De route, die de auto zal volgen en de verschillende plaatsen, die bezocht zullen worden, zijn te voren bekend gemaakt. De Inlandsche bevolking van de plaatsen, waar de auto komt, weten ongeveer het uur waarop zij geholpen kunnen worden. Natuurlijk wordt niet elken dag dezelfde route genomen. De rijdende polikliniek bezoekt elken

De viering van den verjaardag onze Koningin in het residentiehuis te Djokja.

(bij de foto).

Deze foto stelt voor de viering van den verjaardag van onze Koningin in het residentiehuis te Djokja. Des morgens wordt dan in de Indische Kerk een bid- en dank-

De viering van den verjaardag onze Koningin in het residentiehuis te Djokja.

dag der week verschillende plaatsen. Maar men houdt zich daarbij aan de vastgestelde orde.

Voorts spreekt het van zelf, dat deze rijdende Polikliniek alleen plaatsen bezoekt waar geen hulphospitaal of vaste polikliniek is gevestigd.

Bij aanvang is de proefneming met de rijdende polikliniek uitstekend geslaagd. Elken dag worden er honderden menschen geholpen. Soms meer dan 500 per dag.

De polikliniek-auto is voor het eerst uitgegaan 28 Oct. l.l. In de eerste twee weken werd in meer dan 5000 gevallen poliklinische hulp verleend.

De eerste auto voldeed zoo uitstekend, dat er meer auto's noodig werden geacht. Milde handen hebben nog twee beste auto's ten geschenke gegeven. Er rijden er dus nu al drie. Het is een prachtmiddel voor de Zending om met tal van menschen in aanraking te komen.

24 Dec. 1927.

W. B.

stond gehouden, daarna wordt het openbaar gehoor gehouden in het residentiehuis, waar een vertegenwoordiger van den Sultan, de Pakoealam en verschillende vooraanstaande vertegenwoordigers van de Djokjasche burgerij de gelegenheid hebben Hare Majesteit geluk te wenschen, welke gelukwenschen de resident aanvaardt en beantwoordt, om ze door te zenden naar den Gouverneur-Generaal, die ze weer zendt naar de Koningin.

Des middags te ongeveer vijf uur verzamelen zich verschillende uitgenoodigden uit de Djokjasche burgerij in het residentiehuis om daar de komst van den Sultan af te wachten. Het is u, alsof ge u bevindt in de sfeer van de „Duizend en Een Nacht”, indien ge de Oostersche statie en pracht ziet, waarmee de Sultan verschijnt. De verschillende afdeelingen van het Sultansleger verschijnen in de merkwaardigste uniformen, statig voortwandelen in Oostersche rust, stap voor stap, zonder dat ge haast

beweging merkt. Daarachter komt de stoet van regenten en andere Sultansambtenaren. Er volgen glazen draagstoelen, waarin de bedojo's gedragen worden, de danseressen, die de foto doet zien, wier voeten voor zij het residentiehuis betreden, den grond niet mogen raken. In den stoet komen voorts allerlei merkwaardigheden uit den Kraton, enkele albino's, witte Javanen, dwergen, enz. Onmiddellijk voor den Sultan uit volgen de rijkssieraden. Eindelijk komt de gouden koets, met den Sultan, die gearmd met den resident dan naar den troonzetel schrijdt, waarop de foto ze beiden laat zien.

In den loop van den avond voeren de bedojo's haar dansen uit. Het zijn jonge meisjes uit den Kraton tot den leeftijd van ongeveer 17 jaar. Soms dansen ze in een groep van vier, en worden dan Serimpi's genoemd; de dans van negen op de foto heet de bedojo-dans. Op den voorgrond, op de foto niet meer te zien, staat de gamelan, het Javaansche orkest, dat begeleidende muziek speelt.

Later op den avond dalen resident en Sultan van hun troonzetel, en mengen zich onder de andere gasten. Na het vertrek van den Sultan begeven zich ook de andere gasten soms diep in den nacht naar huis.

Zending Zuid-Holland Z.

3-maandelijksch verslag v. d. Zendingsarbeid in Banjoemas.

1 Juli tot 30 September 1927.

Het verrel jaars, dat achter ons ligt, overziende, worden wij getroffen door de vele verschillende perspectieven, die geopend worden.

De maand Juli begon met het aanvaarden van den arbeid door de beide broeders, welke wij na volbrachte studie van den Javaanschen theologischen cursus uit Jogjakarta terugkregen. Het waren Sadjan Darmasoemarta en Rapon Zacharias. De eerste is afkomstig uit Temon (het Utrechtsche arbeidsveld) en werd op kosten van Rotterdam aan de Keucheniuschool tot onderwijzer gevormd. In het jaar 1919 verwierf hij zijn acte als zoodanig. Enkele jaren was hij ook schoolhoofd te Kertajasa en vlak vóór hij naar den theologischen cursus vertrok heeft hij in Djatilawang gewerkt om daár de opening van onze school (zie beneden) voor te bereiden. Hij is gehuwd met een vroedvrouw, dochter van een der meest bekende colporteurs van het Britsch Bijbelgenootschap te Jogjakarta.

Mede dat laatste was voor mij een aan-

wijzing, waar ik hem plaatsen moest.

't Is een beetje jammer, dat op de mooie zendingskaart van Ds. Goris het Westelijk deel van de Residentie Banjoemas ontbreekt. Want juist dat Westelijk deel schijnt voor onze zending van belang te worden. En in verband met Sadjan moet ik u nu spreken over een plaats op uw arbeidsveld, die daar in het verre Westen ligt, die in de zendingsberichten nog niet of slechts een zeer enkele maal genoemd is. In bedoel de districts hoofdplaats **Sidaredja**. Belangstellenden in de zending hebben zeker meermalen gelezen van Maos. Want als kruisingspunt van drie spoorlijnen heeft dat stationsplaatsje eenige vermaardheid gekregen. Als gij naar onze nieuwe post Sidaredja wilt gaan moet ge in dat Maos den trein pakken naar het Westen. De spoor, die er het gauwste over doet, heeft toch nog één uur en twintig minuten noodig om u van af Maos er te brengen. De ergste boemel houdt u twee uur en drie en twintig minuten vast, voor gij uw doel bereikt hebt. En op een andere wijze kunt gij er niet komen. Want een **weg** er heen ontbreekt nog en per bootje van uit Tjilatjap is nog veel omslachtiger.

Het is een welvarend en vooruitgaand plaatsje, wat gij o.a. kunt merken door de aanwezigheid van een postkantoor en een gouvernements pandhuis. Het laatste is op Java, niet een teken van armoede maar van welvaren. (Om iets naar den lommerd te brengen moet men iets bezitten en dus dit teekent iemand als behoorende onder de beati possidentes: hen die in tegenstelling met de groote hoop het geluk hebben bezittingen het hunne te noemen, die althans zooveel waarde hebben, dat de bank er geld op wil voorschieten!). Ook is er een tamelijk flinke Chineesche wijk, wat zoowel op de betekenis der plaats wijst als ook die betekenis verhoogt.

Onder de Chineezzen vestigde zich ten vorigen jare een Christengezin, uit onze gemcente te **Adjibarang** afkomstig. En deze man was het, welke onze aandacht op Sidaredja deed vallen. Hij maakte zijn volksenooten warm voor het idee van een eigen school voor hun kinderen. Tevens wees hij er op, hoe groot belang er mee gemoeid was, als een Inlandsche vroedvrouw zich in hun midden vestigde.

En zóó was het op aandrang en met hulp van de Chineesche bevolking, dat wij Sadjan daar plaatsten. Hij zelf opende er eene Maleische school, waarvoor zich een dertigtal leerlingen meldden. En zijn vrouw stelt zich beschikbaar om aan Inlander en Chinees

verloskundige hulp te bieden. Tevens tracht hij zoowel aan Javanen als aan Chineezzen het Evangelie te brengen. Dat hij hierin aanvankelijk slaagde, bleek mij 28 Augustus toen ik er zijn jongste spruit doopte in een godsdienstoefening te zijnen huize, die werd bijgewoond door een twintig mensen, voornamelijk Javanen, maar ook enkele Chineezzen. Dit **Sicaredja** belooft ook hierom voor de zending van belang te worden, omdat onze Christenen groote plannen koesteren in de onmiddellijke omgeving door landontginning te geraken tot het vormen van een Christendorp. Zooals de lezer allicht weet, dankt de zending in Oost-Java en in Japara daaraan voornamelijk hare bloeiende Christengemeente.

Maar keeren wij terug naar de beide jonge mannen, die wij dit jaar van den cursus Bakker terug ontvingen. De andere is **Rapon Zacharias**. Hij is afkomstig van de dessa Kertajasa en werd door de daar bestaande zendingsschool toegebracht. Hij is eenige jaren in het zendingsziekenhuis te Poerbolinggo werkzaam geweest en huwde een meisje uit Keboemen, dat ook verpleegster aldaar was. Onze hoop was, dat hij na volbrachte theologische studie aan het hoofd kon gesteld worden van een hulpziekenhuis of een polikliniek. Er staan toch verschillende plaatsen op het lijstje, waar dringende behoefte is aan zulk een nuttige instelling. Zijn theologische vorming zou hem te beter in staat stellen om het medische werk dienstbaar te maken aan de uitbreiding van het evangelie. Maar alle plannen in die richting moeten wachten deels op de komst van een tweeden dokter, deels op de toegezegde verruiming der ziekenhuissubsidie-bepalingen.

Genoemde R. Zacharias kon ik met het oog op zijn vóór-opleiding nog moeilijk een zelfstandigen, zuiver geestelijken werkkring opdragen. Ik meende daarom het beste te doen hem aan Misaël, den goeroe indijl te Tjilatjap, voorloopig toe te voegen. Onder zijn ervaren en inspireerende leiding kan hij zich practisch verder bekwaamen voor een taak, waartegen hij nu mogelijk nog niet opgewassen zou blijken te zijn. In het zoo mooi ontplooiend werk in de drukke havenplaats en omgeving kan hij bij uitstek goed gebruikt worden.

Nu ik het toch heb over de plaatsing van goeroes zal ik hier maar dadelijk een andere wijziging aan toe voegen.

Onze kleine berggemcente Pengaloesan, aan de helling van den Slamet gelegen, drong zeer aan op de heropening der zendingschool aldaar. Ds. Ruijsenaars had

daar een klein schooltje geopend, dat echter in 1912 te niet ging. Sedert 1919 was daar Mustara, een gewezen goeroe indijl, dien wij van Oost-Java ontvingen, werkzaam. Maar deze kreeg in 1925 zijn ontslag. Hij bleef er echter gevestigd en wij danken hun voor de trouw, waarmede hij ook na zijn ontslag de wekelijksche godsdienstoefeningen leidde en zich aan de geestelijke verzorging van den kring te Pengalorsan en van dien te Katel-Klawoe, nog één uur verder bergopwaarts, liet gelegen liggen. Toch was het een toestand, waarin op den duur niet berust mocht worden.

Toen er nu ongeveer een tiental Christen kinderen waren, waarvoor de ouders schoolonderricht vroegen, konden wij ons niet langer doof houden voor de roepstem die van uit Pengaloesan tot ons kwam. Wij beloofden aan hun wensch te voldoen, mits er minstens dertig kinderen waren, voor de eerste klasse der te openen school. Samenpreking met de loerachs (hoofden) der betrokken dorpen, het Javaansche onderdistricthoofd en den Inlandschen schoolopziener waren niet erg bemoedigend. Zij gaven weinig hoop, dat een zendingschool aldaar kinderen zou trekken. Toch zond ik den goeroe indijl Achaz Martosoewito van Adiredja er eens heen om poolshoogte te nemen. Die Achaz is een zoon van den in Pengaloesan meest op den voorgrond tredenden Christen. Hij is vroeger jaren lang „uitgeleend” aan Delft en hoofd der school in Bendoengan (Wonosobo) geweest en heeft die tot een bloeiende standaardsschool weten te maken. Zeer werden wij verblijd en verrast, toen hij na enkele dagen bij zijn vader gelogeerd te hebben, terug kwam met een lijst van niet minder dan een 53-tal nieuwe leerlingen! Dit deed natuurlijk onze aarzeling heelemaal verdwijnen. En zóó konden wij midden Juli in Pengaloesan een flinke school openen, aanvankelijk gevestigd in de ruime pendopo van den gewezen loerach der plaats. Zou de toekomst van een school, die begint met een eerste klas van omstreeks vijftig leerlingen niet verzekerd zijn? Moge de Heere haar bevestigen en moge hiermede een nieuwe toekomst van opbloei van gemeente en evangeliearbeid in deze brgstreek zijn aangebroken!

De verhuizing van Achaz naar Pengaloesan bracht in Adiredja, waar hij goeroe indijl was, een vacature. Bij de vervulling er van moest natuurlijk ruggespraak gehouden worden met den plaatselijken kerkeraad. De broeders waren niet zoo dadelijk met hun keuze klaar en zóó duurde het tot 28 Augustus, alvorens ik Filippoes, (ge-

durende zeven jaar goeroe-indijl te **Kertajasa**), daár tot zijn arbeid kon inleiden.

De goeroe-indijl plaats te Kertajasa is dan voorloopig onbezet. Het werk in de gemeente aldaar en in den buitenpost **Poerwonegara** zal door de twee onderwijzers der school worden waargenomen, terwijl de andere buitenpost **Karangtjengis** van uit Poerbolingo verzorgd wordt.

(Wordt vervolgd).

Zending Groningen, Drenthe en Overijssel.

Ds. C. de Bruijn.

Ds. C. de Bruijn, missionair Dienaar der Geref. Kerk van Kampen, door de Classis Zwolle 10 Nov. op de meest eervolle wijze emeritus verklaard, nam 30 Nov. afscheid van de gemeente, die hem, in 1905, als haar Dienaar uitzond naar Soemba.

Ds. Schoemaker leidde de samenkomst der gemeente. Dit samenzijn werd geopend met het zingen van Ps. 68 : 14. Gelezen Hand. 14 : 1—14. Na in den gebede te zijn voorgegaan, herinnerde zijn WelEerw. aan het rijke verleden. Herdacht dankbaar den velen en langdurigen arbeid van Ds. de Bruijn, die 35 jaren den arbeid der Zending op Soemba mocht dienen. Waarvan 22 jaren verbonden aan de Kerk van Kampen.

Ds. Meyering van Delfzijl sprak als Voorzitter der Deputaten. Deed enkele grepen uit de historie, o.a. herinnerend aan het aanvaarden van het ambt door Ds. de Bruijn, op 23 Febr. 1905. Ook hij deed woorden van groote en innige waardeering hooren, voor wat Ds. de Bruijn, door Gods genade en hulpe, had mogen doen in den dienst der Zending. Hierna trad Ds. de Bruijn zelve op, om zijn afscheidswoord te doen hooren. Hij deed dit naar aanleiding van Ps. 126 : 5 en 6.

Een alleszins geschikte tekst, om in korte, maar duidelijke trekken iets van zijn velen en langdurigen arbeid te doen hooren. Deze was een zaaien met geweest, maar werd, dank zij Gods zegen, een maaien met gejuich. Wat rijke stof bood tot dank aan den Heere. Enkele aangrijpende voorbeelden werden door hem ten gehoor gebracht, die eenigszins zijn moeilijken arbeid teekenden. Maar ook mocht hij, met innigen dank aan God, herinneren aan de laatste H. A.-viering, waar hij in de kerk van Kambanirroe, met 108 broeders en zusters, uit de heidenwereld toegebracht, den dood des Heeren mocht verkondigen.

Ds. D. K. Wielenga eerst en daarna zijn gade herdachten het vele goede, dat de Heere geschonken had in Ds. en Mevr. de

Bruijn, aan de broeders en zusters die op Soemba mochten arbeiden, of die er nog werkzaam zijn. De liefde door hen betoond, de hulp en wijze raadgevingen door hen verleend, werd met teedere en innige aanhankelijkheid betoond. De aan Ds. de Bruijn gegeven naam van Oom, en aan Mevr. van Tante, vertolken op schoone wijze een diep gevoelde waardeering.

Namens de Classis Zwolle sprak Ds. Oegema van den dank der kerken in dit ressort, voor wat de Heere in Ds. en Mevrouw de Bruijn geschonken heeft voor den arbeid der Zending. Zijn werk zal bij haar in dankbare herinnering voortleven.

Prof. Hoekstra, als laatste spreker optredend, wees op de voortreffelijkheid van het werk der Dienaren des Woords. Hij teekende dit in schoone woorden als eeuwigheids-werk. Tevens wijzend op den bizonderen aard, die het werk heeft van een Missionaire Dienaar des Woords. En ontleende daaraan eene opwekking voor hen, die dit heerlijke ambt begeren, om zich, met allen ernst, daarop voor te bereiden.

Een danktoon werd uit aller mond beluisterd voor wat de Heere in Ds. en Mevr. de Bruijn geschonken had in den dienst der komst en uitbreiding van Zijn Koninkrijk op Soemba. Aller wensch en bede was, dat de Heere hen nog menig jaar mocht sparen, en hun levensavond verlichte met Zijn gunstrijke gemeenschap.

De samenkomst werd, nadat Ds. en Mevr. de Bruijn was toegebeden Ps. 134 : 3, door Ds. de Bruijn gesloten.

Namens Deput. ad hoc,

A. BROUWER Jzn. Scriba.

Zwartsluis, 2 Dec. 1927.

Opleidingsschool op Soemba.

Aan een schrijven van Ds. L. P. Krijger, den docent der Opleidingsschool te Karoeni op Soemba, d.d. 27 Aug. '27, is het volgende ontleend.

„Het zijn nu de laatste dagen van de vacatie. De leerlingen zijn allen reeds teruggekeerd en a.s. Maandag hopen we weer de lessen te beginnen met een repetitie van hetgeen in het afgelopen halfjaar behandeld werd.

In Febr. j.l. (nadat mijn laatste schrijven reeds verzonden was) na afloop van het eerste proefhalfjaar, hebben we ook een repetitie gehouden, die werd bijgewoond door Ds. W. van Dijk en Dr. L. Onvlee, omdat deze beslissen zouden, of alle leerlingen definitief tot de verdere studie konden toegelaten worden. Het oordeel was ten opzichte van allen gunstig.

Ook gedurende het tweede halfjaar van

dezen cursus konden de lessen ongestoord doorgaan en heeft de Heere ons ook voor spoedig doen zijn in ons werk. Ruim driekwart gedeelte van de leerstof is nu behandeld, zoo dat we mogen verwachten, dat we begin 1928 daarmee geheel klaar zullen komen. En dan kan het laatste halfjaar weer aan herhaling van *al* het geleerde besteed worden.

De leerlingen doen allen buitengewoon hun best en hebben ook gedurende de vacantie hard gewerkt. Zij willen uit deze twee jaar, schijnt het, halen wat er uit te halen is. Het is een lust om met hen te werken.

Voor mij is het ook een vreugde, in dit werk bezig te zijn, dat van zoo groote beteekenis is voor ons eiland, nu overal op Soemba de deuren en de harten opengaan voor de prediking van het Evangelie en de velden wit zijn om te oogsten. De arbeiders, die meer in het bijzonder bestemd zijn, om dien kostelijken oogst binnen te halen, te mogen opleiden en voorbereiden voor hun werk, is wel een heerlijke taak! Jaarlijks neemt het aantal Christenen op Soemba reeds met enkele honderden toe. In West-Soemba zijn reeds *acht* kringen, waar geregeld het Heilig Avondmaal wordt bediend. In Midden-Soemba, buiten de Savoeneesche Gemeenten, reeds *twee*. En in Oost-Soemba is, naar de laatste berichten, de verwachting van de toebrenging van de eerstelingen uit de Soembaneezen (in Wai-Djiloe aan de Zuid-Oostkust, waar verleden jaar de eerste goeroe-indijl zijn werk begon) ook zeer hoopvol.

Zoo mogen we op Soemba, dankbaar voor de zegeningen die de Heere reeds gaf, met blijdschap en groote en rijke verwachtingen, elk in zijn eigen taak voortarbeiden."

Zending onder de Chineezzen op Midden Java.

In een verslag van de Vergadering der Holl. Gemeente te Djokja lezen we:

Ds. Bakker leidde de besprekingen over dit punt in.

Ten eerste wijst Spr. er op, hoe Jogja's gemeente, in overleg met Amsterdam, besloten heeft, het Zendingswerk onder de Chineezzen voor eigen rekening te nemen, met ingang van den 1sten Jan. 1928. Reeds is een Chin. jongeman gedurende enkele jaren in opleiding op de „Opleidingsschool". Wanneer deze in Mei a.s. zijn studie zal kunnen beëindigen, zal hij in opdracht van Jogja's gemeente, dat deel van het Zendingswerk ter plaatse behartigen.

We hopen op rijken zegen, mogen dien

verwachten. Doch het werk zal meer kosten met zich brengen dan de voorbereiding tot het werk; en naar gelang het werk zich zal uitbreiden, naar die mate zullen ook de kosten stijgen.

Die kosten zullen gedragen moeten worden door Jogja's gemeente, en moeten beschouwd worden als een „eereschuld", die ze vrijwillig op zich nam. Het dringe de gemeente tot offervaardigheid, meeleven en gebed.

Hierna komt Z.Eerw. tot het tweede punt: de nieuwe phase, waarin het Zendingswerk onder de Chineezzen in 't algemeen is getreden door het besluit der laatste Generale Synode. Nadat dit deel van het Zendingswerk reeds op verschillende Gen. Syn. in behandeling is geweest, is thans besloten aan een Kerk in Holland of op Java, die dat Zendingswerk voor haar rekening wil nemen, in de uitzending van een Miss. predikant tot dat doel te steunen met een jaarlijksche bijdrage van f 4500.-.

Naar aanleiding van dat besluit is in Solo het plan geopperd, te trachten niet één, maar drie miss. predikanten voor dat werk te beroepen. In Solo's gemeente meende men kans te zien, om met steun van de zendende Kerk te Delft, één predikant te kunnen beroepen voor eigen ressort; met een deel van dien steun uit de Gener. Kas.

In dat plan werd verder aangedrongen, om ook in de Hollandsche gemeenten op het resterend deel van het Zendingsterrein der Geref. Kerken zich te bezinnen over de uitvoerbaarheid ervan: Jogja zou dan de leiding van dat werk in handen kunnen geven van haar te beroepen predikant voor de Holl. gemeente; in Magelang zou plaats en werkgelegenheid zijn voor een derden predikant.

Dit plan ontstond, omdat men het onmogelijk acht, dat het zendingswerk onder de Chineezzen op zulk een uitgestrekt terrein door één predikant voldoende verzorgd zou kunnen worden.

Bij de besprekingen, die op deze inleiding volgden, bleek wel, hoe groote moeilijkheden de oplossing van het vraagstuk meebrengt. Gewezen werd o.a. op de mentaliteit van de Chineezzen en de vrees wordt uitgesproken, dat wanneer drie predikanten voor dit werk zouden beroepen worden het Zendingswerk (naar het oordeel der Chineezzen zelf) te veel zou uitgaan van en geleid worden door vreemden. Daardoor zouden allerlei teleurstellingen, misschien wel botsingen kunnen ontstaan.

Hoewel geen definitief besluit genomen werd, noch ook behoefde genomen te wor-

den, bleek toch wel, dat de meerderheid der vergadering de meeste en de beste resultaten zou verwachten van de uitzending van één missionaire predikant, indien ook tegelijkertijd volle aandacht werd geschonken aan de opleiding van Chin. zelve; liever dan het zoo moeilijke werk op te dragen aan méér predikanten, wanneer deze zich niet uitsluitend aan dat speciale werk zouden kunnen wijden."

Zending Zuid-Holland N.

God werkt.

Ds. Netelenbos schrijft van een bezoek te Bendoengan het volgende:

Onlangs werd er op een vergadering van Christenmenschen gesproken over het vele goede, dat God ons in Indië te genieten geeft.

De oudste der aanwezigen gaf als zijn meening te kennen, dat de groote vreugde van het leven in Indië deze is: „meer dan elders aanschouwen we hier, dat *God werkt* tot bevestiging en uitbreiding van Zijn Koninkrijk.

Inderdaad is dit een voorrecht van bijzonder betekenenis.

Ik heb hetzelfde ondervonden, toen ik de vorige maand voor het eerst het Heilig Avondmaal te Bendoengan bediende.

Bendoengan is een dorp op het zendings-terrein Wonosobo.

Sedert een jaar of vier wordt dit terrein door Ds. Merkelijn verzorgd. Van hem ontving ik de gelegenheid, om eens een beurt te Bendoengan te vervullen.

Ge weet dat ik vroeger in dienst van de Gereform. Kerk van Delft te Wonosobo heb gearbeid.

Hoe we naar Bendoengan geleid werden, herinner ik me niet precies meer. Vergis ik me niet, dan kregen we met die menschen het eerste contact door het verleen van geneeskundige hulp. In ieder geval, de menschen van dat dorp zouden graag een school hebben. En als de zending die zou willen oprichten, zouden ze dat zeer waardeeren. Vermoedelijk alleen, omdat zulks de makkelijkste en goedkoopste weg was, om iets voor het onderwijs in die streek gedaan te krijgen.

Hoe dit zij — de school werd geopend. Ik was veel te blij, dat ik ergens de voet tusschen de deur kon zetten. Want, jaar in, jaar uit, was dit wel het allermoeilijkste vraagstuk: „hoe vinden we in het bergland van Wonosobo ergens gelegenheid om een meer dan oppervlakkige, kortstondige aan-

raking met de menschen te krijgen?" Een bevredigend antwoord op die vraag was door de zeer afwijzende houding van de bergbevolking niet te geven.

Dus: met moed begonnen we de school, 't was toen 1907. Eerst in de voorgalerij van de loerah-woning. Later in een nieuw, goed ingericht schoolgebouw. Er kwamen wel leerlingen. Niet verrassend veel. Maar — we wachtten daar in een afgelegen bergdorp; en niemand had in dien tijd eenig vermoeden van de geweldige uitbreiding, die het inlandsche onderwijs enkele jaren later zou vertoonen. Dat er in het begin slechts een 25 leerlingen kwamen, was dus heel niet erg.

Maar — jaar na jaar zagen we tevergeefs uit naar eenige geestelijke vrucht van dit werk. Noch bij de leerlingen, noch bij de ouders kwam iets tot openbaring, wat wees op een innerlijk bezig zijn met de genade Gods die onder hen gepredikt werd.

Wat een harde bodem. Net als overal op dat zendingsterrein. Het was niet moeilijk, met de menschen op voet van vriendschap te komen. De Javanen weten ieder blijk van persoonlijke belangstelling in hun levenslot te waardeeren. Maar, van eenige ontsluiting des harten voor de boodschap die we brachten, was niets te bespeuren. Letterlijk niets.

En nu was ik daar weer eens, Juli 1927. Ik kon mijn oogen haast niet gelooven. Een schoolgebouw, zeker wel driemaal zoo groot als vroeger. Want het aantal leerlingen bedraagt thans zoo ongeveer 200.

Maar vooral nu, op Zondagmorgen, een gehoor van klein en groot, meer dan 100 menschen. Misschien wel dicht bij de 120. Heel wat oude kennissen zie ik hier terug. Het doet me goed, nu voor het eerst, met hen te mogen verkeeren onder de prediking des Woords. En daarna vereenigen we ons aan den heiligen Disch. Nu ontvangen we gezamenlijk uit één Hand het brood des levens. Nu loven we tezamen dien Eéne, die zich voor ons, verlorenen, gegeven heeft om ons terug te brengen tot het huis en het hart van onzen hemelschen Vader. Nu is de rechte gemeenschap geboren, waarnaar we vroeger, jarenlang, met sterk verlangen, maar altijd tevergeefs, hebben uitgezien.

Het was een wonder in onze oogen. God heeft gewerkt. Kracht uit het heiligdom des hemels heeft zich hier geopenbaard. En nu zijn ze gekomen, de geroepen des Vaders. Hij heeft ze aan den Zoon gegeven. En de Geest des Vaders en des Zoons deed hen zich geven aan hun Zaligmaker.

Tweede Christelijke Holl.-Chin. School te Solo.

(Bij de foto).

De plaat hierbij geeft u een indrukje van de Tweede Hollandsch-Chineesche Zendingsschool te Solo, ook genoemd: Chineesche Meisjesschool.

rees en bij het Bestuur en bij de Chineezzen de vraag, of het niet beter was, dat de Zending de Hiang Gie-school overnam.

Aldus geschiedde.

Na veel loven en bieden — de Chineezzen konden ook in dezen hun commercieelen aard niet verloochenen — had de overdracht plaats.

Tweede Christelijke Holl.-Chin. School te Solo.

In laatstgenoemde betiteling klinkt toekomstmuziek.

De stichters van de school wenschten bij de oprichting, dat zij een instituut voor Chineesche *meisjes* zou worden. Zij was het nog niet op dat moment.

De zaak zat zóó.

Er is in Solo een Chineesche Vereeniging, die den naam draagt van „Hiang Gie”, in het Hollandsch: „Voor het Goede”. Genoemde vereeniging — één uit vele; er zijn als ik mij niet vergis wel een zeventien van dergelijke kongsi's in onze goede stad — had behalve vele andere instellingen als begrafenisfondsen, armenfondsen, ook een particuliere school, waarvan zij de leerkrachten, een Indische dame en een Chineeschen heer, zelf bezoldigde.

De zaken gingen echter niet naar wensch.

Toen nu het Bestuur der Zendingsscholen in Solo van het Gouvernment toestemming ontving tot oprichting van een tweede H.-C. School naast die van den heer Beukema,

Eén van de concessies luidde, dat de Chineesche jongetjes, die de Hiang Gie-school reeds bezochten, het onderwijs aan de Zendingsschool zouden blijven volgen tot en met het derde leerjaar. De kop van de school mocht dan uitsluitend voor meisjes gereserveerd worden.

En zoo kregen wij onze „Meisjes”-school, waarvan het leerlingengetal voor twee derde door jongens werd gevormd.

Het gaf een eigenaardige emotie, die 80 heidentjes den eersten morgen voor zich te hebben en hun te moeten beduiden, wat „bidden” was. Hun te vertellen, dat we zonder den zegen van Toehan Allah niet konden beginnen, hun te leeren handen te vouwen en oogen te sluiten!

..... We teekenen nu twee jaar verder.

1 Juli 1927 werd het nieuwe gebouw, waarvan u den voorgevel op de foto ziet, in gebruik genomen. Meer dan honderd meisjes hadden we toen ingeschreven!

De tijd gaat snel. Bijzonder in onze Oost.

Wie had tien jaar geleden gedacht aan de mogelijkheid van een Chineesche Meisjes-school. Het Gouvernement had er geen. De Chineezzen zelf achtten onderwijs voor hun dochters overbodig. Wat zou een meisje, dat op haar 13de of 14de jaar uitgehuwelijkt werd, met schoolsche kennis doen! Dat was geld weggooien!

Arme meisjes, arme vrouwen! Armer nog, doordat zij haar armoede niet beseften!

Hoe anders gaat dat worden. Van lieverlee komt ook de vraag naar onderwijs van het Chineesche meisje naar voren. Meer nog dan het Javaansche meisje, haar landgenoot, was zij achter de muren gehouden, eeuwen lang. Deze tijd, waarin alles wentelt, luidt ook haar vrijheidsuur in. Onze nieuwe school telt meer dan 100 meisjes. Ons nieuwe internaat, 1 Juli 1927 geopend, waarin 24 Chineesche meisjes kunnen gehuisvest, is op drie plaatsen na bezet. Over een tweede gebouw moet worden gedacht. Wie had dien zegen durven hopen? De geestesstromingen van dezen tijd regeert God. Dat de vraag naar onderwijs van het meisje steeds grooter wordt, komt de Zending ten goede. De meisjes zijn nu te bereiken voor het Evangelie. De Heere der Zending opent vele jonge harten. Hij make Zich vurige discipelinnen uit de meisjes van dit Chineesche volk, dat in dwaling zoo diep gezonken ligt.

De Chineezzen zijn welgesteld. Sommigen zijn zeer rijk. Als de dwaas in de gelijkenis zetten zij op hun rijkdom hun hart. Alles wat geestelijk, dus ongrijpbaar is, heeft voor hen weinig waarde. Zij tellen en wegen alleen in geld. Hun religie gaat op in een vormendienst, die hun, naar hun besef, ook weer materiëel voordeel zal brengen. De geesten der voorouders eeren zij, aanbidden zij, om kwaad en zorgen in het materiële af te weren.

Wie deze ellende ziet, voelt zijn hart bewegen.

Hoe heeft dit volk de ontferming van Christus van noode!

Het doel van ons zendingsonderwijs is, den kleinen Chineezzen de hemelsche schatten te leeren zien; hun te leeren, *rijk in God* te zijn.

Moge daartoe ook ons onderwijs aan meisjes, straks moeders en opvoedsters van het volk, medewerken!

C. BAARBE.

Linnenkast Solo-Hospitaal.

Aan 't eind van 1927 kunnen we met dankbaarheid vermelden, dat ons werk voor de linnenkast in ons Hospitaal ook dit jaar weer rijk door God gezegend werd.

Onder leiding van Mevrouw Buskop werden door de Delftsche dames ijverig de kleedingstukken enz. geknipt. Door de verschillende kransen werd geregeld genaaid, zoodat er 2416 stuks naar Solo verzonden werden. Een mooie, maar ook zeer noodzakelijke, aanvulling voor de linnenkast.

De krans „Tryfosa” in Woerden hield een tentoonstelling, waar de „nikkertjes” f 10.32 opbrachten. Van dit bedrag plus eenig boetegeld werd door de dames gekocht en aan de linnenkast cadeau gedaan: 12 molton luiers, 12 witte luiers, 12 baby hemdjes.

De dames Troost te Baarn hielpen ons, als ieder jaar, met het naaiwerk en zonden ons f 13.34, zijnde het bedrag van de aan hen gezonden goederen. Voor al deze blijken van meelevens zijn we zeer dankbaar.

Met nieuwen moed hopen we in 1928 voort te gaan, in biddend vertrouwen, dat God ons eenvoudig werk van dit deel der Zending met Zijn Zegen bekronen wil.

J. B. v. BAREN v. d. VOORN.
Grootenboer.

Zending Utrecht en Gelderland.

De beroeping van Wiriatenaja te Tlepek.

Ds. Netelenbos schrijft:

Maandagavond 10 October was de gemeente van Tlepek bijeengekomen tot een arbeid van geheel bijzonderen aard.

Ze zou haar eersten dienaar des Woords beroepen.

Broeders en Zusters — ik heb U op deze gebeurtenis vroeger reeds eenigszins voorbereid. Misschien hebt ge al eens naar verdere mededeelingen te dezer zake uitgezien, en U verwonderd, dat er zoo weinig voortgang te bespeuren was.

Maar, ge hebt ook begrepen, dat — zoo ergens — dan wel zeer stellig bij de beroeping van een *eersten dienaar des Woords* alle overhaasting gemeden moet worden.

Zoo'n gemeente komt in een geheele anderen toestand dan te voren.

En vooral — de voorganger, die straks tot het ambt van Javaansch predikant geroepen zal worden, we mogen hem niet dringen of jagen; hij moet kalm tot innerlijke beslissing kunnen komen.

Welnu, onze broeder Wiriatenaja gevoelde sterk behoefte aan eenigen tijd van ernstig overleg.

Zeker, de gemeente had ook wel een anderen goeroe kunnen beroepen. Zelf wees Wirja de aandacht van kerkeraad en gemeente op iemand als Soegondo, die van God menige gave voor de Evangelieprediking ontvangen heeft.

Maar Wirja wist wel, dat de meerderheid van zijn kudde toch hem als haar dienaar des Woords zou begeeren.

En, hoe moest hij dan beslissen?

Het teekent zijn ootmoed, dat hij me enkele malen verzocht, om de verkiezing nog een jaar of twee uit te stellen.

Doch de andere kerkeraadsleden drongen er op aan, dat we voortgang zouden maken. De gemeente was toebereid; de juiste tijd was gekomen. Zoo oordeelden deze mannen.

En dus werd ik thans geroepen, om de verkiezing van een predikant te leiden. Dat had ik 24 jaar lang niet behoeven te doen. Het laatste werd me zulk een arbeid opgedragen door den kerkeraad van Hijlaard, tot vervulling van de vacature, die door mijn vertrek naar Indië zou ontstaan.

Maar hier, te Tlepok, was het toch nog heel iets anders. Hier zou, voor het eerst op ons zendingsterrein een Inlandsche gemeente haar dienaar des Woords beroepen. Wat dat alles beteekent, is niet in enkele woorden te zeggen. We hopen er later uitvoeriger op terug te komen.

Met algemeene stemmen werd Wirja door de gemeente tot herder en leeraar begerd.

Ik had het verwacht. Maar daarom was ik er niet minder verblijd om. De gemeente heeft den man verkozen, dien God haar als met den vinger aanwees. Zoo ooit — dan konden we hier spreken van den man — „naar Gods Raad”.

Ik vroeg Wirja, of hij misschien reeds nu zich over deze verkiezing wilde uitspreken. Wenschte hij echter nog eenigen tijd voor nader overleg, dan zouden we gaarne wachten tot hij met volle vrijmoedigheid zijn beslissing kon mededeelen.

Onze broeder was bereid, aanstonds op de roeping der gemeente te antwoorden. Eerlijk zegt hij, dat de wensch naar meerdere zelfstandigheid — een wensch die in vele gemeenten uitgesproken wordt — ook leeft in zijn hart. Maar even eerlijk moet hij verklaren, dat hij nooit naar het ambt van pandita djawa heeft gestreefd. Afkomst, leeftijd, kennis, godsvrucht, liefde tot God en de gemeente — niets van dat alles maakt hem meer dan eenig ander Christen geschikt tot zoo voortreffelijken dienst in het heiligdom. Veeleer gevoelt hij zich bij zijn mede-goeroe's in allerlei opzicht ten achter staan. Toen de dag van de beroeping naderde, kwam vooral de vrees boven, dat het een verkiezing zou kunnen worden, waarbij niet Gods beschikking maar het oordeel der menschen den doorslag zou geven. Hij moest veel denken aan de keuze van Saul tot koning over Israël.

En hij had veel moeten bidden om een beslissing, waardoor de man naar Gods hart toch duidelijk zou worden aangewezen.

Hoe dit zij, de gemeente heeft onder aanroeping van Gods Naam thans haar begeerte uitgesproken. En die begeerte was volkomen éenstemmig „Thans durf ik niet weigeren. Want ik heb mij tot levensregel gesteld: „niet mijn wil, maar uw wil geschiede”. En aan dien regel blijf ik ook heden getrouw. Ik geloof, dat het heden niet enkel een keuze van menschen is geweest. Welnu, met lichaam en ziel geef ik mij over aan Hem, Die machtig is mij tot Zijn dienst te bekwamen. Zoo sprak Wirja.

Wie het voorrecht hebben, Wirjatenaja wat nader te kennen, zijn er van verzekerd dat de man is zooals hij spreekt. Hij heeft veel, wat ons in hem aantrekt. Het meest treft ons stellig zijn ootmoed en oprechtheid.”

Zoo de Heere wil, zal Wirja in April 1928 te Djokja onderzocht worden of hij de noodige kennis en bekwaamheid bezit van de bediening van het ambt. Het examen wordt afgenomen door de Afzonderlijke Vergadering van Missionaire Dienaren des Woords.

Zending van Friesland.

Zuster H. C. Muijs (zie foto).

Met ingang van 15 Dec. is tot Hoofdverpleegster aan het Zendingsziekenhuis te Keboemen benoemd Mejuffrouw Hendrika Clasina Muijs. Zij is 17 Dec 1901 te Haarlem geboren, heeft daar tot 1 Mei 1922 gewoond, toen zij geplaatst werd als leerling-verpleegster aan de Geref. Ziekenverpleging te Amsterdam. Aldaar heeft zij hare opleiding genoten zoowel voor Zieken- als Kraamverpleging.

Kort geleden, begin Juli, was ze tot een eenigszins anderen werkkring overgegaan, n.l. tot de Wijkverpleging. Den 1sten October 1927 werd zij benoemd tot Wijkverpleegster bij de Vereeniging Gereformeerde Wijkverpleging.” En nu hoopt ze tot den arbeid der Zending in te gaan, welk werk, volgens haar getuigenis, de lust van haar hart heeft. D.V. zal zij 31 Jan. 1928 met de „J. Pzn. Coen” naar Indië vertrekken. Verlangend ziet men te Keboemen naar haar komst uit. Geen wonder! De arbeid is voor twee Zusters te veel omvattend. Het werk breidt zich steeds uit. Ons bereikte het bericht, dat reeds 440 operaties dit jaar waren verricht. Zeer waarschijnlijk zal het getal 500 dit jaar wel worden gehaald.

Moge de Heere haar vergezellen, haar tot

Zuster H. C. Muijs.

haar arbeid bekwamen en tot rijken zegen stellen. G. M. v. R.

Zending Noord-Holland.

De begrooting voor de Zending over het jaar 1928.

Een stevige jongen, die gezond is enforsch en flink uit de kluiten schiet, groeit elk jaar uit zijn kleeren uit. De broek te kort en de jas te klein; het knelt van alle kanten. Ieder jaar is een grooter pak noodig.

Zoo gaat het ook met de Zending. Elk jaar moeten voor haar de kleeren wat ruimer gemaakt. En dat is gelukkig. Immers een teeken van gezondheid en groei. We mogen er God voor danken, dat de verzorging van het Zendingswerk elk jaar een hooger bedrag van ons vraagt, want dat is een bewijs van den zegen, waarmede de Heere den arbeid kroont.

Maar dat neemt niet weg, dat die telkens grooter wordende behoefte wel wat zorgen baart.

Ouders, die van een nogal beperkt inkomen rond moeten komen, verheugen zich wel

zeer in den flinken groei van hun kinderen, maar moeten toch soms wel wat passen en meten om het met de kleeren in orde te houden. Zoo heeft het ook nog al wat passen en meten gekost om de Zendingsbegrooting over 1928 zoo in elkander te zetten, dat de Zending er zich behoorlijk in kan bewegen en het voor de Kerken van Noord-Holland toch niet al te kostbaar wordt.

Daarbij trof het echter wel heel goed, dat de missionaire predikant Ds. A. Pos in het land is, zoodat in overleg met hem de begrooting kon worden ontworpen. Na praeadvies van de commissie van administratie en op voorstel van de commissie van advies, waarin al de zendingsdeputaten van Noord-Holland zitting hebben, is nu door den Kerkeraad van Amsterdam de Zendingsbegrooting vastgesteld als volgt:

I. HOOFDDIENST.

Uitgaven in Indië:

Traktement Missionair predikant	f	6500.—
Traktem. Helpers ..	„	9100.—
Pensioenen	„	2125.—
Sal Onderw. ..	„	11700.—
Huishuur	„	3000.—
Extra toelagen ..	„	1900.—
Reiskosten	„	1400.—
Colportage:		
a. salarissen..	„	3000.—
b. boeken	„	1500.—
c. Evangelisatieblad Mardi Rahardja	„	840.—
d. procenten,		
reiskosten enz...	„	1500.—
Onderh. gebouwen ..	„	1200.—
Grondlasten	„	300.—
Schoolbehoeften:		
Leermiddelen ..	„	2500.—
Schoolhuren ..	„	500.—
Lesgelden:		
Opleidingsschool ..	„	1920.—
Keucheniusch. ..	„	300.—
Administratie ..	„	915.—

f 50200.—

Uitgaven in Holland:

Pensioenen	f	3900.—
Kindergelden ..	„	725.—
Aflossing leening ..	„	847.50
Toelage Delft ..	„	3000.—
Pensioenfonds ..	„	1000.—
Repatriatiefonds ..	„	500.—
Zendingsstudie-Raad		
	„	250.—
Vergaderingskosten		
	„	150.—

Terugkeer Ds. Pos „	1750.—	
Generale Zendings-		
kas	„	4000.—
		f 16122.—

Totaal der uitgaven voor den		
Hoofddienst	f	66322.50
<i>Ontvangsten in Indië:</i>		
Collecten Javaan-		
sche Gemeenten f	400.—	
Colportage, Giften		
en Contributiën „	2200.—	
Colportage verkoop		
boeken	„	1700.—
Schooldienst: Sub-		
sidiën	„	7800.—
Schooldienst: School-		
gelden	„	1200.—
Pastoriehuur ..	„	800.—
Lessen Godsd. Ond.		
M.U.L.O.-Sch. „	480.—	
Giften	„	220.—
		f 14800.—

Ontvangsten in Holland:

Uit 't Repatriatie-		
fonds	„	1750.—
Van de Kerken		
in N.-Holland „	49772.50	
		f 51522.50

Totaal der ontvangten v. den		
Hoofddienst	f	66322.50

II. MEDISCHE DIENST.

Uitgaven in Holland:

Studietoelage J. K.	f	1000.—
Pensioenen	„	2000.—
Toelage Delft	„	2000.—
Linnenkast	„	1000.—
Aflossing leening	„	847.50
Vergaderingskosten	„	100.—
Generale Zendingskas	„	1000.—

Totaal f 7947.50

Inkomsten in Holland:

Vereeniging Dr. Scheurer's		
Hospitaal	f	7500.—
Bijdr. v. Coevorden Adriani-		
stichting	„	200.—
Van de Kerken in N.-Holland	„	247.50

Totaal f 7947.50

Voor den Hoofddienst en den Med. dienst tezamen zullen de Kerken van Noord-Holland naar deze begroting dus hebben bijeen te brengen f50.020.

Dit bedrag kan geschikt afgerond worden tot f50.000, dus een halve ton.

Over 1927 was dit cijfer f 48.420. Het scheelt dus niet zoo heel veel. Slechts f1580. De begroting is trouwens ook zoo zuinig mogelijk opgezet.

Voor een juiste beoordeeling houde men bij deze begroting in het oog, dat wat den Med. dienst betreft hier alleen de ontvangsten en uitgaven in Holland zijn berekend en niet die in Indië.

Van deze f50.000 zal moeten worden bijeengebracht, door de Kerken Classis Amsterdam 54 pct. dus 27.000; Haarlem 19 pct. dus f9500; Alkmaar 8 pct. dus f4000; Enkhuizen 8 pct. dus f4000; Zaandam 11 pct. dus f5500.

Het percentage, dat hierbij is genoemd, is het percentage van omslag voor de gezamenlijke kosten der Kerken van Noord-Holland.

Voorts weet men in elke Kerk wel op welk percentage men staat voor den classicalen omslag. Iedere Kerk kan dus gemakkelijk berekenen hoeveel zij in 1928 zal moeten bijeenbrengen om aan haar verplichting te voldoen.

Z.

W. B.

Zending Zeeland en Noord-Brabant.

Weleerwaarde en eerwaarde Broeders.

Langs dezen weg wagen we het bij onze Geref. Kerken in Holland aan te kloppen om steun voor een belangrijk zendingsdoel.

Vlak bij Magelang ligt de armenkolonie „Blondo". In deze kolonie, die zich op het zendingsterrein van Middelburg bevindt, wonen op dit oogenblik ongeveer 130 armen.

Onder deze armen zijn blinden, ongelukigen, die moeilijk meer aan het maatschappelijk leven terug te geven zijn. Zij slijten hun dagen op de armenkolonie, waar velen van hen in den Heere Jezus hebben leeren gelooven en nu meermalen van hun blijdschap getuigen, die het geloof in den Heere Jezus hun bracht. Behalve deze stumperds zijn er echter ook, die zoodra ze in onze kolonie komen, opknappen, weer sterk worden, weer terug keeren naar hun dorp en weer het werk doen van den Javaanschen landbouwer.

Een Javaan kan zoo gauw komen tot den bedelstaf. Immers in dagen van ziekte ziet hij zich al spoedig genoodzaakt om zijn lapje grond, waarvan hij leefde, te verkoopen en moet hij straks al bedelend in zijn onderhoud voorzien.

Worden zulke menschen nu in onze armenkolonie opgenomen dan komen ze weer spoedig op krachten en zouden zij hun vroeger werk weer kunnen hervatten. Echter een terugkeeren naar hun vroegere desa, waar zij niets meer hebben, beteekent voor velen een terugkeeren tot den bedelstaf. Daarvoor wilden wij hen zoo gaarne behoe-

den en wordt telkens weer de noodzakelijkheid gevoeld om deze armen zoodra ze weer tot werken geschikt zijn ook aan werk te kunnen helpen en liefst aan zulk werk, waaraan zij vroeger waren: landbouw.

In Magelang heeft zich nu voor dit doel een landbouwcommissie gevormd, welke de bedoeling heeft om land aan te koopen en degenen, die uit Blondo daarvoor in aanmerking komen een stukje grond in bruikleen te geven, waardoor zij in eigen onderhoud kunnen voorzien, met de verplichting echter om jaarlijks een gedeelte van de opbrengst als huur voor dien grond aan bovengenoemde landbouwcommissie af te staan ten behoeve van den arbeid te Blondo.

Langs dezen weg zouden we bereiken, dat degenen, die op Blondo Christen geworden zijn, bij het verlaten van deze kolonie, niet terug behoeften te keeren naar hun dorp, waar zij als Christen vaak de eenigste zouden zijn in hun dorp, met al de gevaren, die het leven in een geheel Mohammedaansch dorp voor hen oplevert. Bovendien zouden deze vroegere bewoners van Blondo van lieverlede te zamen een Christendorp kunnen vormen en het ontstaan van een Christendorp in een zeer dicht bevolkte streek, waar heel het leven in Christelijken zin geleid wordt; waar ook het maatschappelijk leven komt onder voorlichting en leiding van daarvoor bevoegde Christenen, zal o.i. van groote beteekenis zijn voor den arbeid der zending.

Op Java wordt van Gouvernementswege veel gedaan aan voorlichting op landbouwgebied, maar vele Javanen storen zich niet aan deze voorlichting en gaan voort met de bewerking van hun land op de wijze zooals dit altijd reeds heeft plaats gehad. In de samenleving echter, die door deze actie zou ontstaan, zou dit uit den aard der zaak ook op landbouwgebied aan deze Javanen geleerd worden welke de beste methoden van landbewerking zijn, opdat ook in dit opzicht ons Christendorp tot een goed voorbeeld zou strekken.

Voor de volvoering van dit plan hebben we een klein kapitaaltje nodig, uit vrijwillige bijdragen bijeengebracht, dat ons in staat stelt om de noodige gronden te koopen en de eerstelingen van Blondo op die gronden aan het werk te stellen.

Voor dit Christelijk-maatschappelijk werk, voor den zendingsarbeid van zooveel beteekenis, vragen we Uw steun. Uit alle oorden van Midden-Java zijn er in deze kolonie armen opgenomen. Wij vragen dezen steun slechts één keer, wij hopen op dit verzoek zooveel te ontvangen, dat het kleine kapitaaltje van f10.000,— dat we daarvoor noo-

dig hebben, zoo niet geheel, dan toch voor een groot deel uit collecten en bijdragen van onze Geref. Kerken in Holland zal worden bijeengebracht.

De Geref. Kerken van Indië geven reeds veel voor de gewone exploitatie van deze armenkolonie. Op een circulaire waarin wij steun vroegen, mochten we van de enkele Geref. Kerken hier in totaal ontvangen een bedrag van pl.m. f2700.—. 't Is zeker niet te veel gezegd wanneer we zoo'n steun noemen, een steun boven vermogen; het moge tevens als bewijs gelden hoezeer deze arbeid in deze landen gewaardeerd wordt.

We durven dan ook voor dit werk met vrijmoedigheid Uw steun vragen, 't is voor een werk, dat van veel beteekenis kan zijn voor de komst van Gods Rijk in deze landen.

Wil ons daarom helpen door een collecte te houden of een bijdrage voor dit werk af te zonderen.

De Heeren Hondius & Co. Vlasmarkt, Middelburg hebben zich bereid verklaard de gaven voor ons in ontvangst te willen nemen; beleefd verzoeken wij U daarheen de opbrengst der collecte of Uw bijdrage te willen opzenden, welke in onze Christelijke Pers zullen verantwoord worden.

Zeër hopen we, dat U aan ons verzoek zult willen voldoen.

Met Broedergroet en Heilbede,

Namens de Commissie,

Ds. A. MERKELIJN.

Voorzitter.

A. v. d. KLEIJ,

Secr.-Penningmeester.

KORTE BERICHTEN.

Dr. J. Hania.

Dr. J. Hania, de 1e scriba van de deputaten der Generale Synode voor de zending onder Heidenen en Mohammedanen, is ernstig krank. Hij moest tot het ondergaan van eene operatie worden opgenomen in het ziekenhuis Bethesda te Tiel. Moge de Heere onzen hooggeachten Broeder nog weer oprichten en hem sparen voor zijn gezin, voor de Kerk te Geldermalsen en voor al den arbeid in het Koninkrijk Gods, waaraan hij met zooveel toewijding deelneemt, inzonderheid voor de Zending, die hij tal van jaren met zijn rijke gaven dient.

Gelukkig geeft de Heere bij aanvang een gunstige wending.

Ds. K. Vonk.

Het adres van Dr. K. Vonk, de missionaire arts van Friesland, is thans Vaartweg 30, Hilversum.

H. Bergema.

Het adres van den heer H. Bergema 2e Missionaire predikant voor Friesland, is Lijsterstraat 7, Leiden.

J. in 't Veld.

De heer J. In 't Veld, leeraar aan de Christ. Holl. Inl. Kweekschool te Solo, is met verlof in Holland aangekomen. Voorloopig is zijn adres te IJselmonde.

J. B. v. d. Hoff.

De heer J. B. v. d. Hoff te Gorinchem, is benoemd tot onderwijzer bij het gesubsidiëerd bijzonder onderwijs te Magelang.

„Warta Sari”.

De Zendingssfilm „Warta Sari” is eigendom van een comité te Amsterdam, waarvan Dr. G. Roijer voorzitter is.

Voor aanvragen heeft men zich te wenden tot de secretaresse Mej. J. M. v. Hoogstraten, Parklaan 6 te Zeist.

Eén of meer Zendingsbladen.

In het verslag van de Zendingssynode van Utrecht en Gelderland lezen we:

„Een belangrijke bespreking wordt gehouden over verschillende Zendingsbladen en de vraag gesteld, of deze verscheidenheid al of niet bevorderlijk is aan het doel? Resultaat is het besluit, dat de vraag onder de oogen zal worden gezien, of het niet wenschelijk is hierin zoodanige eenheid te brengen, waardoor aan de verscheidenheid niet wordt te kort gedaan, en de Synode draagt aan gedeputeerden op, deze zaak in studie te nemen.”

Zending van de Kerken in „Hersteld Verband”.

Volgens de verslagen in de pers, heeft de Classicale Vergadering voor de Kerken in „Hersteld Verband” besloten de Zending ter hand te nemen onder de Javaansche bevolking te Soerabaja en benoemde zij voor deze zaak deputaten.

LEESTAFEL.

Op leven en dood in het oerwoud van Kameroen. Nieuwe lotgevallen van Nsia. Naar het Duitsch van H. Norden, vrij bewerkt door H. van Lennep bij N. V. Zendingsboekhandel, den Haag.

Een boeiend Zendingsboek voor de jeugd. Het is een vervolg op „Nsia de Neef van den Toovenaar”, maar vormt toch een op zich zelf staand geheel.

Onze jongens en meisjes zullen het gaarne lezen. Om kennis van en liefde voor de Zending te sterken zeer geschikt.

Het werk van den Heiligen Geest, door Dr. A. Kuyper, tweede druk, bij Kok te Kampen, f8.50, geb. f10.

Eén der standaardwerken van Dr. A. Kuyper. Wellicht het beste van wat er in onze taal over het werk van den Heiligen Geest is geschreven. Vinde het tal van kopers en worde het gelezen en herlezen, want dat is het dubbel waard. Kok zorgde voor een uitstekende uitgave. De prachtige band past bij het werk. Ons volk mag Kok dankbaar zijn, dat hij door herdruk de gelegenheid heeft gegeven, zich dit uitnemend werk te kunnen aanschaffen.

Jesus van Nazareth. Harmonie der vier Evangeliën met drie kaarten en een platte grond, door Dr. D. Westphal, vertaald door C. K.. Derde druk, bij Kok te Kampen. Geb. f1.25.

Van deze goed geslaagde harmonie der vier Evangeliën is een overdruk, gebonden in slappen stempelband, verkrijgbaar gesteld voor den arbeid der Evangelisatie. 25 Exemplaren f0.60 per ex.

Deze Evangelisatie-uitgave moet uitsluitend aangevraagd worden bij den heer D. King, Koedieflaan 62, Heemstede. Giro no. 96024.

Wolandia Hindia. Zendingstijdschrift voor jongeren. Voortzetting van de Java-Comité.

Het derde No. van dit maandschrift verscheen. De bedoeling is de jongeren dichter bij de Zending te brengen of te houden. De redactie heeft tal van medewerkers. Met genoegen namen we van deze uitgaven kennis. Voor het doel niet ongeschikt.

Van Ridder tot Kluisenaar, door Käthe Papke, bij Kok te Kampen, f1.75 geb. f2.50.

De titel teekent den inhoud. Een verhaal uit de middeleeuwen. Boeiend geschreven. Wel aan te bevelen.

Het gelaat der Kerk, door H. J. v. d. Munnik, bij W. D. Meinema te Delft, f0.35.

Een goed gestileerd, warm woord, dat roept tot krachtigen Evangelisatie-arbeid. Een uitnemend doel beoogend. Maar wel wat heel sterk de Evangelisatie accentueerend. Toch zeer lezenswaard.

Om de Vrijheid, Oranje — Datheen — Oldenbarneveldt, door H. de Wilde bij Kok te Kampen f1.—.

Reeds zeer gunstig gerecenseerd. En te recht. Drieërlei staatkundig beginsel tekenend, als belichaamd in de drie genoemde historische figuren. De heer de Wilde heeft met dit werk de literatuur der Antirevolutionaire partij verrijkt.

Op den Uitkijk. Kerstnummer.

Iets bijzonders. Rijk van inhoud. Fijn geïllustreerd. Kan wedijveren met het beste ook op illustratief gebied. De Firma Zomer en Keuning heeft met dit Kerstnummer eer ingelegd.

Schriftgeloof en Canoniek, door Dr. S. Greijdanus, bij Kok te Kampen.

Rede, verkort uitgesproken bij de overdracht van het Rectoraat van de Theologische School 7 Dec. 1927. Een zeer doorwrocht stuk. Maar gespeend aan geleerd vertoon. In onze dagen van bijzonder belang.

„De Roepstem”, Weekblad ten dienste van den Evangelisatie-arbeid. Onder redactie van Ds. H. Knoop te Gouda en N. Baas, straatprediker te Amsterdam.

Vanaf 1 Januari verschijnt dit blad. De namen der redacteuren waarborgen, dat het een echt Evangelisatieblad zal zijn.

Het wordt uitgegeven door A. Lakerveld te den Haag.

Een grootsche uitgave.

In de eerste helft van 1928 zal het feit worden herdacht, dat 50 jaar tevoren „Ons Program” ten grondslag werd gelegd aan de organisatie der *Antirevolutionaire Partij*. En daarmede kan deze Partij dus haar gouden jubileum vieren!

Naar wij vernemen zal in overleg met de Dr. A. Kuypertstichting, door den uitgever J. H. Kok te Kampen een geïllustreerd

Gedenkboek in het licht worden gegeven, dat een Standdaardwerk belooft te worden voor de kennis van het leven en streven der Partij.

GIFTEN.

Ontvangen voor de Generale Kas.

Door B. Spijksma uit „t Knikkertje” Christ. Sch. Bergum f4.—; door J. J. Voortman, aandeel Collecte Christ. Nat. Zend. feest f171.78; door B. A. Heuzinkveld uit het busje van Jenny Jansen te Ermelo f7.45; door Ds. S. Datema 10 pct. der ontvangsten in de Classe Utrecht f225.—; Van A. v. d. Lugt te Schipluiden f10.—; door B. H. Bulten de helft der ontvangst van de busjes der Sch. voor Chr. Volks-onderwijs te Zaandam f40.50; uit het busje van H. Smit te Schokland f4.60; N. N. f500.— door H. A. Verschoor uit het Zend. busje van de Chr. Sch. te 's-Gravezande; door G. J. Deel van de Ver. Fraternaliteit op de Klokkenberg te Nijmegen f5.—; door Mej. M. v. d. Bom uit de Zend. bus van de Juliana School te Charlois f85.12; door Ds. D. Pol van A. W. Wiegter f1.34. Zaandam, 23 Dec. '27.

Giro No. 32806

W. BREUKELAAR.

Voor Djokja.

Geref. Kerk Santpoort f65.—; Idem Zandvoort f89.79; Velzeroord (IJmuiden Oost) f30.—; Idem Velzen f20.—; Idem Sloterveg f220.—; Idem Vijfhuizen f194.78; Idem Heemstede f550.—; Idem Hoofddorp f150.—; Idem N. Vennep f354.19½. Halfweg, 17 Dec. '27.

E. A. GROENEWEGEN

Zending Noord-Holland.

Jun 17 J. J. B. te den Ham, voor Petronella Hospitaal f25.—.

Classe Haarlem: Heemstede, Pinkstercollecte f177.57.

20 Classe Zaandam: Buiksloot, Pinkstercollecte f154.72.

22 Classe Amsterdam: Weesp f168.75.

Juli 4 Classe Haarlem: Halfweg, Pinkstercollecte f450.—.

Classe Zaandam: Westzaan f60.—; Edam f17.02½; Monnikendam f45.39;

18 Classe Amsterdam: Aalsmeer f71.75; Amsterdam-West f400.—.

19 Gereformeerde Kerk van Amsterdam: remise 3e kwartaal '27 f3324.56.

28 Classe Haarlem: Oostzijde Pinkstercollecte f228.37. IJmuiden f450.—.

Aug. 4. Classe Amsterdam: Huizen f100.—.

Classe Zaandam: Zaandam f750.—.

Zaandam (voor te kort) f250.—.

Sept. 8. Classe Enkhuizen: Enkhuizen f300.—.

12 Classe Amsterdam: Bussum f500.—.

14 Classe Zaandam: Koog Zaandijk

- f 90.78; Krommenie f 56.74; Landsmeer f 56.74; Monnikendam f 45.39; Nieuwendam f 84.-; Oostzaan f 11.35; Tuindorp Oostzaan f 11.35; Purmerend f 56.74; Wormer f 50.-; Wormerveer f 56.74; Zunderdorp f 11.35; Holsloot Pinkstercollecte f 10.70.
- 17 Classe Amsterdam: Muiderberg f 18.12; Naarden f 60.-; Nederhorst den Berg f 70.-; Amsterdam—Zuid f 300.-; Weesp f 168.75; Ouderkerk f 30.95; Watergraafsmeer f 635.31; Aalsmeer f 80.-; Amsterdam—Zuid (Med. Zending) f 38.26.
- 19 Classe Alkmaar: Alkmaar f 300.-; Anna Paulowna f 30.27; Bergen f 15.14; Broek op Langendijk f 201.75; Dirksborn f 110.-; Heer Hugowaard f 80.70; Helder f 221.93; Kolhorn f 10.09; Krabbendam f 64.14; Noord-Scharwoude f 70.72; Oosterend f 100.90. Schermerhorn f 19.65; Sint-Pancras f 40.35; Wieringen f 10.09.
- Oct. Classe Amsterdam: Muiden f 25.-.
- 10 Classe Enkhuizen: Urk f 450.-; Urk (vorig boekjaar) f 40.-; Hoorn f 50.-; Opperdoes f 120.-; Amsterdam—West f 300.-.
- 17 Classe Haarlem: Sloteweg f 73.80; Nieuw Vennep f 350.-; Hoofddorp f 150; Zandvoort f 50.-; Bloemendaal f 130.28½; B. J. v. B. te H. (verzamel op een bruiloft) f 11.50; Bloemendaal (Collecte Med. Zending) f 45.88; Bloemendaal (gift Med. Zending) f 10.-; IJmuiden f 300.-.
- Classe Amsterdam: Geref. Kerk Amsterdam remise 4e kwartaal f 3324.57.
- 24 Classe Amsterdam: Hilversum f 1200.-.
- Nov. 2 „Dr. Scheurer's Hospitaal: remise Mej. J. H. Schut f 1700.-.
- 9 Classe Enkhuizen: Medemblik f 81.40.
- Classe Haarlem: Bloemendaal f 225.-; Classe Zaandam: Edam f 17.02½; Holsloot f 66.-; Koog Zaandijk f 90.87; Krommenie f 56.74; Monnikendam f 45.39; Oostzaan f 11.35; Tuindorp Oostzaan f 11.35; Purmerend f 56.74; Wormerveer f 56.74; Zunderdorp f 11.55; Landsmeer f 56.74; Nieuwendam f 27.56.
- 11 Classe Alkmaar: Anna Paulowna f 30.27; Bergen f 15.14; Broek op Langendijk f 201.75; Den Helder f 221.93; Kolhorn f 10.09; Krabbendam 50.-; Noord-Scharwoude f 70.72; Oosterend f 100.90; Sint Pancras 40.35.
- 21 Classe Enkhuizen: Andijk f 630.-.
- Namens de Commissie van Administratie.
Ds. A. SCHWEITZER.
G. DE BRUIJN.
- Zending van de Geref. Kerken op Soemba.**
- Koning te Oldekerk, gev. in de coll. f 2.50, busjes v. d. Kerk f 30.47 is f 32.97; W. H. de Jong te Deventer, 't busje der School.
- f 10; G. v. d. Veen te Vroomshoop, v. d. Zend.ver. f 138.62, gev. in de coll. f 5 en f 10 is f 153.62; Mej. G. Haan te Groningen 2 mdl. stort. Kinderz.v. f 260; Mej. A. Alkema te Zevenhuizen, v. d. Jonged.v. f 7.15; B. Roosjen te Diever, 't Nikkertje d. school f 11.12½, saldo Kal. f 8.87½ is f 20; Ds. v. Dijken te Nieuweroord, busjes der kinderen f 28.25; Ds. Oegema te Langeslag, v. d. Jongel.ver. f 4.35; W. Brons te Tenboer, 't Nikkertje der School f 29.50; Mevr. Ubbens te Roodeschol, v. d. Jonged. ver. f 8.-; A. Barelds te 2e Exloermond f 3.62; H. Hulshoff te Zoutkamp, busjes f 15, gift van F. f 5.- is f 20; S. Malda te Lutten, 2 mdl. bijdrage f 50; D. A. Koebrugge te Onstwedde, Zendingver. f 60, jongel.v. f 6.25, Jongd. ver. f 4.52, Schoolbusje Mej. Huysman f 7.87; is f 78.64; G. Sloots te Kampen, coll. v. d. Kerkbouw te Wangapoe, bij 't afscheid nemen van Ds. de Bruijn f 339.68; Mej. Everhardus te Groningen, halve centen en zilverpapier f 0.70; J. Wildvank te Delfzijl, gev. in de coll. f 15, f 5 en f 5 is f 25; Mej. J. E. Hekman te N. Pekela, busjes Jongd. ver. f 3; G. Mul te Garrelsweer, 't Nikkertje der school f 25; L. Schraa te Olst, v.d. Kerkeraad f 10; R. Heeres te Overschild Zend. Comm. f 15, Jonged. ver. f 2.71; Knapenver. f 3.07, Schoolk. f 9, is f 29.78; H. L. Smeeman te Coevorden, bijdragen f 34.72; G. Smid te N. Buinen, busje Jongel. ver. f 5.30; Ds. Meijer te Marum, busjes f 23.50; Ds. Meijer te Niezijl, busjes f 40; D. de Vries te Steenwijk, busjes van J. en A. Piest f 4.19½, H. Meijlink f 3.74; G. Bijkerk f 5.01, G. Nijenhuis f 4.29½; A. en L. Krikke f 5.24½, P. Ketel f 6.21, G. Bijkerk f 4.72, H. Bergsma f 3.87, F. Steenbergen en H. Bakker f 4.01½ is f 41.30; H. Blanken Wz. te Hoogeveen, v. d. Kinderzend. ver. f 264.86; K. de Vries te Zuidwolde (Gron.) busjes f 10; P. de Liefde te Blokzijl, v. d. Jonged. ver. en deel saldo Bazar f 53.50; Mej. T. Kool te Meeden, v. d. Zend. Comm. f 77.58; S. Sweers te Neermeer, van J. Harms te Lennox, N. Amerika f 24; J. v. Dalen te Ambt Vollenhove B, v. d. Zend. Comm. f 50; Dames Bijmolt te Tenboer, busjes f 65, Mej. Lamstra 100 halve centen is f 65.50; A. Boot te Groningen, halve centen en theelood enz. f 7.13.
- Aanvulling Soembaweek: Oldekerk f 8.35; Groningen f 750.55.
- Soembaweek: Hengelo f 74.44; Wilsum (Bentheim) f 29.50; Rijssen f 100; Sellinger f 50.10 Schoondoord f 69.21.
- Pinkstercollecte: Ambt Vollenhove f 29.04; Oldekerk f 98; Munnekezijl f 97.34; Hoogeveen f 235.14.
- Voortaan zende men alle bijdragen voor de Zending aan den heer Jurriën Veldkamp, Praediniussingel te Groningen. Zijn gironummer is 67694. Men neme er goede nota van.
- J. DUURSEMA,
Groningen, 19 Dec. 1927. Quaestor.
Heeresingel 34, giro 51619.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE

GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

En dit Evangelie des Koninkrijks zal in de geheele wereld gepredikt worden tot een getuigenis allen volken.
Matth. 24 : 14a.

REDACTIE-ADRES: Ds.W.BREUKELAAR, ZAANDAM.
 ADMINISTRATIE-ADRES: DRUKKERIJ „VADA”
 GEBR. ZOMER & KEUNING - WAGENINGEN.

HET BLAD VERSCHIJNT IN HET MIDDEN VAN ELKE MAAND

ABONNEMENTSPRIJS PER JAAR f 0.84 FRANCO PER POST.
 BIJ GETALLEN AAN ÉÉN ADRES BOVEN 3 EX. f 0.72 FR. P. P.

INHOUD:

De koninkrijken der wereld voor Christus. — Van Zendingsaangelegenheden: De lantaarnplaatjes van de Ver. Dr. Scheurers Hospitaal; Een Zendingsfilm; Het Comité van bijstand voor de Christ. Scholen voor meisjes uit den Jav. adelstand; Lectorverspreiding aan zendelingen. — Zending Zuid Holland Z. — Zending Groningen, Drenthe en Overijssel. — Zending Zuid Holland N. — Groep leerlingen Kweekschool Solo (bij de foto). — Zending Noord Holland: Rouw in Djokja; Kerkbouw in Djokja; Verslag van de Alg. Verg. 21—23 Nov. '27. — Wates. — Suriname. — Korte berichten. — Leestafel. — Giften.

ELECTRISCHE DRUKKERIJ „VADA” — WAGENINGEN.

De koninkrijken der wereld voor Christus.

Luk. 4 : 5—8. En als Hem de duivel geleid had op een hoogen berg..... enz.

Hier plaatst de Evangelist ons in de woestijn der verzoeking.

Jezus was op aarde gekomen, opdat Hij de wereld zou verlossen uit de macht van Satan en herstellen tot een Koninkrijk Gods.

Hij zal daarom de Koninkrijken der landen aan zich onderwerpen, om daarna het rijk over te geven aan den Vader (1 Cor. 15 : 24).

En nu, hier opent zich voor Jezus een gelegenheid, om al de rijken der aarde in zijn hand te krijgen, zoodat alle volken voor Hem buigen. Dan is in eens het doel van zijn werk bereikt!

Van den hoogen bergtop aanschouwt zijn oog al de Koninkrijken der wereld. In een wonderlijk panorama liggen ze daar aan zijn voeten: Judea, Samaria, Galilea, Arabië, Egypte, Griekenland, al verder en al verder zich uitstrekkende, tot aan de einden der aarde.

En naast Hem staat de overste dezer wereld; de geest, die over al die Koninkrijken zijn scepter zwaait; voor wien in de landen der heidenen de tallooze altaren rooken, en die zelfs in Jeruzalems tempel de priesters doet bezig zijn in vormelijke plechtigheden; die keizer Tiberius en zijn stadhouders Herodes en Pilatus, ja de vorsten der verste volken beheerscht, zoodat ze hun macht hem ten dienste stellen tot den strijd tegen God en tot het verderf der menschen.

Nu doet Satan aan Jezus het meest-begeerlijke aanbod: Ik zal U al deze macht en de heerlijkheid dier koninkrijken geven; want zij is mij overgegeven, en ik geef ze wien ik ook wil; indien Gij dan mij zult aanbidden, zoo zal het alles uwe zijn!

Was dat niet het doel van Jezus' komst op aarde? Hier ligt het nu onder het bereik van zijn hand!

Zal Hij het nemen? Zal Hij in dezen gemakkelijken weg de heerschappij over de wereld aanvaarden; zoodat van dezen dag af overal, waar Hij verschijnt, de jubel zal opgaan: Hosanna! den Zone Davids! de koninkrijken der aarde zijn geworden van den Christus Gods!

Eén voorwaarde slechts: den duivel aanbidden! Eén knieval voor Satan, en Jezus is Koning over alle koningen der aarde!

Ja; maar niet Koning in het Koninkrijk Gods. Koning der aarde; maar slaaf van Satan!

Ga weg van Mij, Satan! want daar is geschreven: Gij zult den Heere, uwen God aanbidden, en Hem alleen dienen! zoo wijst Jezus het verleidelijk-schoone aanbod af.

Geen aarzeling is er in zijn keuze. Geen beraad heeft Hij noodig.

Hij wil de Koninkrijken der wereld ontvangen, niet uit de hand van Satan, den overste dezer wereld; maar uit de hand des Vaders, den eeuwigen Koning aller schepselen.

Jezus wil de wereld tot zijn eigendom maken in den weg der gehoorzaamheid aan zijn Vader. Maar dat zal een lange weg zijn, en dat zal een bange strijd worden.

Hij aanvaardt die worsteling. Ofschoon Satan zijn macht over de menschen zal gebruiken, om Jezus te brengen tot den dood aan het kruis; ofschoon door des duivels boozen invloed het Evangelie Zijns Koninkrijks onder alle volken zal weerstaan worden. Maar aan het einde van zijn lijdens-weg wacht Hem de Kroon. En aan het einde van den

strijd der eeuwen komt de dag der glorie, wanneer de psalm der zaligen zal klinken: Nu is de zaligheid en de kracht en het Koninkrijk geworden onzes Gods, en de macht van Zijnen Christus! (Op. 12 : 10).

Als ge straks in de Lijdensweken uw Heiland weer volgt op den langen weg, dien Hij gekozen heeft om de Koninkrijken der wereld aan Satans geweld te ontworstelen, en uwe ziel Hem dankt, omdat deze weg alleen tot de wederoprichting van het Koninkrijk Gods leidde; — dan roept alles u ook weer tot het geloof, dat de vrucht van dat lijden van uw Heiland zal zijn, dat alle Koninkrijken der wereld eens voor Hem zullen buigen.

Opdat ge onder zijn kruis-banier met offervaardige gewilligheid Hem volgt op dien weg tot den eind-triomp: in eigen volk alles opeischt voor Uw Koning door geestelijken strijd op alle levensterrein, maar ook de verste volkeren, ook die van Java en Soemba, oproept tot onderwerping aan den Koning der Koningen, door hartelijke toewijding aan het werk der Zending.

N. A.

N. D.

Van Zendingsaangelegenheden.

De lantaarnplaatjes van de Ver.

Dr. Scheurers Hospitaal.

De Vereeniging Dr. Scheurers Hospitaal is de laatsten tijd zeer actief. Sinds lang had deze Vereeniging 3 series lantaarnplaatjes in bezit. Deze plaatjes waren echter zeer verouderd en voldeden niet meer.

Door eene daartoe benoemde kleine commissie van deskundigen zijn de bestaande plaatjes nagezien en geschild. Enkele oude plaatjes uit den pionierstijd van Dr. Scheurer zijn bewaard. Bovendien zijn er tal van nieuwe plaatjes gemaakt naar foto's van den laatsten tijd. En het Koloniaal Instituut te Amsterdam was zoo welwillend 4 buitengewoon mooie plaatjes op land en volkenkundig gebied aan haar te leenen om die te laten copieeren. Thans zijn er 4 series, elk van 50 plaatjes.

Elke serie geeft een volledig beeld van den geheelen arbeid der Zending te Djokja. Bijzondere nadruk valt er bij elke serie op het werk in het Petronella-Hospitaal. Maar ook van den ouden arbeid tracht elke serie ons een beeld te geven, alsmede van het volksleven en den godsdienst der Javanen en van de natuur van Java.

Door het werk van genoemde Commissie zijn er nu een viertal metterdaad zeer mooie series lantaarnplaatjes beschikbaar om ons de Zending in beeld te laten zien. Van nabij weten we, dat het zeer de moeite waard is een lichtbeeldenavond te organiseren waarop één van deze series vertoond wordt. Het spreekt vanzelf, dat lantaarnplaatjes ons alleen den buitenkant van het

zendingswerk kunnen laten zien. De binnenkant, het groote werk Gods in de harten van menschen, kan niet gefotografeerd. Maar het zichtbaar beeld brengt wel terdege het mooie werk ons naderbij en is daarom geschikt om de belangstelling in het werk der zending te versterken.

Ds. A. Pos, de miss. pred. van Djokja, heeft bij deze plaatjes een uitvoerige leidraad geschreven. Achter deze leidraad is een overzicht opgenomen van elk der vier series.

De lantaarnplaatjes zijn aan te vragen bij Mevr. C. Harrenstein—Fernhout, Sarphatistraat 77, Amsterdam. Men verplicht zich bij het gebruik van deze plaatjes een collecte geheel of gedeeltelijk ten bate van het „Petronella-Hospitaal” te besteden.

Men doet het best eerst de leidraad aan te vragen en na raadpleging van de inhoudopgave der vier series te berichten welke men begeert.

De leidraad geeft voldoende stof om bij de plaatjes te vertellen, en past op elk der 4 series aan.

De algemeene draad, die door elk der series (en dus ook door den Leidraad) loopt, is als volgt.

1. De reis naar Indië.
2. De natuur op Java.
3. Het volk, leven, gewoonten, karakter, godsdienst (een syncretisme, Hindoeïsme, Boedhisme en Islam).
4. Het leven van den Europeaan.
5. De arbeid der Medische Zending, (gegrond door Dr. Scheurer), in Petronella Hospitaal en hulphospitalen.

6. Zendingsarbeid door middel der scholen (Kweekschool, Holl. Inl. scholen, Holl. Chin. scholen, meisjesschool met inter-naat voor meisjes uit den adelstand).
7. De colportage arbeid.
8. De opleiding der goeroes Indijl (Inl. helpers).
9. De directe Zendingsarbeid.

De vier series geven dus blijkbaar heel wat te zien.

Een Zendingsfilm.

De Zendingsfilm „Warta Sari” is een groot succes geworden. Overal waar hij vertoond wordt, blijken de zalen te klein voor het groot getal belangstellenden dat den film wenscht te zien. Meermalen wordt hij in dezelfde plaats onderscheidene avonden vertoond en telkens zijn de zalen vol. En allen die hem gezien hebben, zijn vol lof, ook al heeft men wel wat critiek. „Warta Sari” laat de zending zien, brengt haar arbeid dichter bij en is geschikt gebleken om de kennis en de belangstelling en liefde voor de zending te sterken. Dat is natuurlijk ook het doel. Gelijk men weet, brengt deze film echter hoofdzakelijk de Oost-Java-Zending van het Ned. Zend. Genootschap in aanschouwing. Uit den aard der zaak biedt hij geen rechtstreekse voorstelling van de Zending der Geref. Kerken op Java, en nog veel minder van die op Soemba.

In verband daarmee is de vraag gesteld of het niet gewenscht zou zijn, dat er ook een Zendingsfilm kwam van de Zending onzer Kerken. Zelfs is deze zaak reeds meermalen besproken eer de Zendingsfilm „Warta Sari” nog bestond. En het voor en tegen van een film is overwogen, maar daarbij is het tot nu toe gebleven. Ongetwijfeld zijn er tegen een Zendingsfilm wel bezwaren in te brengen.

Uit den aard der zaak kan het werk der Zending, dat een door en door geestelijk karakter draagt, niet in beeld worden gebracht. Stellig is het woord, hetzij gesproken of geschreven, meer geschikt om ons het werk der Zending naar zijn geestelijke zijde te doen kennen, dan wat de foto ons kan laten zien.

Het zou dan ook onjuist zijn te meenen, dat een film het middel bij uitnemendheid zou wezen om ons de Zending te doen verstaan.

Bovendien heeft men niet overal geschikte zalen waar een Zendingsfilm behoorlijk kan worden vertoond. Want het ligt voor de hand, dat men met een Zendingsfilm

bezwaarlijk kan gaan naar een gewone bioscoop. Daar behooren onze menschen niet, en daar behoort een Zendingsfilm niet. Een Zendingsfilm zal dus moeilijk overal kunnen worden vertoond.

Maar al erkennen we deze en andere bezwaren, dat neemt toch niet weg, dat ook een goede film de Zending zeer wel van dienst kan zijn.

Ook de Zending heeft wel terdege een uitwendigen kant, die onder beeld kan worden gebracht en mitsdien aanschouwelijk kan worden voorgesteld. En daartoe kan een film goede diensten doen. Ook het z.g. levende beeld, hoe schrikkelijk veel ook misbruikt, behoort tot de kunst, die op zichzelf toch Gods gave is en ook in den dienst der Zending mag worden aangewend.

Niet alleen kan een goede film ons een duidelijk beeld geven van het land waar de Zending arbeidt en van het volksleven met zijn zeden en gewoonten, maar hij kan ook de uiterlijke zijde van het Zendingswerk ons zoo laten zien, dat we het ons kunnen voorstellen zooals het metterdaad is. Vooral de Gereformeerde Zending met hare vele hospitalen en scholen biedt bijzonder goede gelegenheid om van haar arbeid veel in beeld te laten brengen.

Vooral door het groote succes van „Warta Sari” daartoe opgewekt, hebben thans enkele heeren de handen in een gelegd om ook van de Geref. Zending op Midden-Java en Soemba een film te doen maken. Er is voor dit doel een comité opgericht, dat reeds nu de beschikking heeft over genoegzaam kapitaal om een goede film te bekostigen. Dit comité is vergaderd geweest met vertegenwoordigers van bijna heel de Zending op Midden-Java en Soemba, en heeft zich verzekerd, dat deze zaak over het algemeen veel sympathie heeft en door de onderscheidene Zendingskringen hier te lande zal worden bevorderd. Er is uit die vertegenwoordigers der verschillende Zendingen onzer Kerken een Commissie van advies en bijstand gevormd, die het Comité voor den Zendingsfilm met raad en daad zal dienen.

Zooals het nu staat, is er dus alle uitzicht, dat er ook van de Geref. Zending op Midden Java en Soemba een film zal komen. Het werk is opgedragen aan een bekwame firma. Zonder tegenslag zal deze film tegen October '28 gereed kunnen zijn en dus reeds in den a.s. winter een tocht door Nederland kunnen maken om eens te laten zien welken omvang de Zending onzer Kerken op Midden Java en Soemba heeft verkregen.

Ofschoon we de beteekenis en waarde van een Zendingsfilm niet willen overschatten, hopen we toch, dat het plan moge slagen. Een goede film kan stellig de kennis van de Zending beduidend vermeerderen en de belangstelling voor de Zending en haar arbeid aanmerkelijk versterken. En als zich aan de voorstelling paart het verklarende

Onwillekeurig vraagt men of deze scholen, waarvan de eerste, naast de Soembaschool, de oudste school met internaat voor Javaansche meisjes is, ook merkbare vrucht hebben gedragen voor de propaganda van het Christendom.

Het verslag meldt daarvan o.a. het volgende:

De „Koningin Emmaschool” te Solo.

woord, zal dit aan de Zending zeker ten goede komen.

Het Comité van bijstand voor de Christel. Scholen voor meisjes uit den Javaanschen adelstand.

(Bij de foto).

Dit Comité zond ons het achtste verslag van zijn arbeid. Dit verslag loopt over vier jaren. Van dit Comité gaan uit een tweetal scholen: de „Koningin Wilhelminaschool” te Djokjakarta en de „Koningin Emmaschool” te Solo. Het zijn beide scholen voor meisjes uit den Javaanschen adelstand.

Het verslag laat ons de ontwikkeling en het werk van deze scholen in de laatste jaren duidelijk zien. Vooral van de school te Djokja laat het ons heel wat hooren. Van de „Koningin Emmaschool” te Solo plaatsen we hierbij een foto. Een prachtig schoolgebouw, dat met de mooiste scholen in Holland wedijveren kan.

„Als twee belangrijke en zeker meest tastbare vruchten van onzen arbeid noemen wij twee Christelijke inrichtingen in Jogjakarta, die het werk van de K. W. S. voor leerlingen, die de school verlaten hebben, voortzetten.

1e. *Het Christelijk Internaat voor studeerende Javaansche meisjes* in 1923 geopend. Aan het hoofd staat Mej. M. J. van Schelven, die met groote toewijding en tact, haar moederlijke taak vervult. Want het is haar biddend streven voor haar meisjes, die allen ver van huis zijn, de plaats eener moeder, eener Christelijke moeder in te nemen, die hun de goede, gezellige sfeer en de geestelijke leiding van een *Christelijk Tehuis* geeft.”

2. De Christelijke huishoudschool te Djokja.

Deze school, die eveneens staat onder de leiding van Mej. M. J. van Schelven, is 3 Aug. 1927 geopend.

Aanvankelijk was deze school gevestigd in het Internaat voor studeerende meisjes.

maar thans is zij onder dak gebracht in gebouwen, door Dr. J. Offringa ter beschikking gesteld.

Mej. van Schelven schrijft daarvan:

„Voor 't hospitaal kocht hij nl. een groot stuk gronds bij, waarop ook een oude regentswoning staat. In dit huis was een paar jaar lang de Algemeen Middelbare

Zendingsblad deze school aan voor steun, door een jaarlijksche contributie of een gift ineens. Penningmeesteres is Mej. J. H. Kuijper, van Blankenburgstraat 27, den Haag.

We voegen hierbij een kiekje van de leszaal, waar de meisjes strijken leeren. Op den achtergrond staat Mej. v. Schelven.

Leszaal, waar de meisjes strijken leeren.

School gehuisvest. Voor dit doel zijn toen o.a. acht schoollokalen bijgebouwd. Vier daarvan houdt Dr. Offringa zelf. Maar vier kunnen wij krijgen, dat wil dus zeggen, een volledige school, zooals we die noodig hebben, ook in de toekomst voldoende. Drie les-localen en één lokaal voor strijken, wasch-opmaken en batikken.”

Jammer, dat het huis zelf op den duur ongeschikt is om het internaat daarin te vestigen. Er zullen maatregelen moeten genomen worden om in de behoefte van een gepaste woning te voorzien. En daarvoor zal hulp uit Holland beslist noodig zijn. Ook voor de exploitatiekosten moet het comité van bijstand hulp verleen. Tot nu toe geniet deze school geen subsidie van de Regeering. Zij moet dus zichzelf geheel redden. Maar het spreekt van zelf, dat dit zonder steun onmogelijk kan. Er moet krachtig geholpen om deze school in stand te houden. En dat is zij ten volle waard. Zij doet heel mooi algemeen zendingswerk. Voor heel wat meisjes wordt het zaad, dat door de „Koningin Wilhelminaschool” en de „Koningin Emmaschool” is gezaaid, door de huishoudschool verder verzorgd.

Gaarne bevelen we den lezers van het

Ten slotte willen wij opmerken, dat de Huishoudschool een algemeen Christelijke school is, die wel te Djokjakarta is gevestigd, maar geenszins alleen voor Djokja, doch voor heel Midden-Java werkt. Zij ontvangt haar leerlingen van wijd en zijd, want tot heden is er nog maar één school van dit soort. Ook staat deze school geenszins rechtstreeks in dienst van de Geref. Zending. Zij dient de propaganda van het Christendom in het algemeen en is daarom waard, dat zij aller steun ontvangt.

Lectuurverspreiding aan Zendingen.

Het „Comité voor Lectuurverspreiding aan Zendingen” zond ons haar achtste jaarverslag.

In verband daarmee willen we onze lezers nog eens wijzen op het bestaan en het werk van dit comité, dat door heel wat zendingen zeer gewaardeerd wordt.

Het doel van het Comité is aan Zendingen, die dit verlangen, goede ontspannings- en studielectuur te doen toekomen, alsmede ook meer wetenschappelijke werken b.v. op land, taal en volkenkundig gebied. Voor onderscheidene Zendingen is

het aanschaffen van bedoelde lectuur en van dit soort boeken om onderscheidene redenen vaak zeer bezwaarlijk. Toch is het bezit daarvan voor hen van belang. En nu wil genoemd Comité daarbij helpen. Het Comité tracht dit doel te bereiken door de zendingsvrienden op te wekken lectuur te zenden aan door het Comité op te geven adressen, of door finantieelen steun, om het Comité in staat te stellen het ontbrekende te verschaffen. Het spreekt van zelf, dat die arbeid steun verdient.

Het Comité bestaat uit: Mevr. Boissevain—Fabius, presidente; Mej. S. J. James te Utrecht, Buijs Ballotstr. 17 bis, secretaresse; Mej. A. Goblijn, Rubenslaan 10, Bilthoven, penningmeesteresse; Mej. N. M. A. Barbas; W. A. J. Scherp en Mevr. M. Schokking-Balthezen.

Reeds werden uit Indië onderscheidene dankbetuigingen van Zendelingen ontvangen.

Wie bereid is geschikte tijdschriften na lezing wel te willen verzenden aan een zendeling of een mooi boekwerk wil afstaan of ook den arbeid van dit Comité met eene bijdrage wil steunen, geve daarvan kennis aan de Secretaresse.

Zaandam, 25 Jan. 1928.

W. B.

Zending Zuid-Holland Z.

3-maandelijks verslag v. d. Zendingsarbeid in Banjoemas.

1 Juli tot 30 September 1927.

(Vervolg).

De maand Juli was ook van buitengewoon belang voor de hoofdgemeente te Poerbolinggo.

Allereerst moet ik wat vertellen van **Chineez**en ter plaatse. Het vorig jaar werd er op een groote conferentie van Chineesche Christenen van heel Java te Buitenzorg een algemeene bond van Christen Chineezers gesticht. O.a. willen zij op grond van een saam te stellen adresboek den band tusschen de veelszins zoo verspreid wonende Christen Chineezers versterken.

In Juni van dit jaar werd te Cheribon een tweede conferentie belegd. Voor het bijzonder interessant verslag moet ik naar elders verwijzen. Nu was het ons een groot voorrecht, dat de voorzitter van deze Christenbond een drietal dagen voor Poerbolinggo wilde beschikbaar stellen.

Van 8—10 Juli was de Heer Fouw Peng Hong uit Indramajoe, vergezeld van den goeroe-indijl van die plaats, in ons midden. Zij logeeren bij den Heer Siem Kie Djan, lid van ons Christelijk Schoolbestuur. Op

Vrijdagavond trad hij op met een lezing, waarin hij, aanknappende aan de wijsheid der Chineesche filosofen, getuigenis gaf van den vrede, dien hij zelf in het evangelie gevonden had. Den Zaterdag werd gebruikt tot het afleggen van bezoeken. En op Zondagavond werd door beiden meer rechtstreeks het Evangelie gebracht.

Dit bezoek, waaraan wij met groote dankbaarheid terugdenken, opende tegelijk de wekelijksche Maleische godsdienstoefening, iederen Zondagavond sedert in het polikliniekzaaltje te Serang (Chineesche wijk van Poerbolinggo) gehouden. De samenkomsten met de tooverlantaarn een vorig jaar hebben deze geregelde godsdienstoefening voorbereid. De leiding ervan is toevertrouwd aan de goeroe-indijl Beriman Filemon. Het zijn meest vrouwen, die de bijeenkomst bezoeken. De njonjah pandita gaat er geregeld heen om met het orgel den zang te begeleiden. Het half uur zingen dat aan de eigenlijke korte godsdienstoefening vooraf gaat, is niet het minste punt van aantrekking.

Reeds heeft een echtpaar zich voor den Doop aangemeld. Maar aangezien alle Chineezers, voor zoover zij tenminste van Midden-Java afkomstig zijn, ook het Javaansch zeer wel machtig zijn, stelde de kerkeraad tot voorwaarde van den Doop het geregeld bijwonen van den Javaanschen dienst des morgens in het Kerkgebouw. Want het schijnt niet gewenscht, dat naast de Javaansche kerk er nog een afzonderlijke Maleisch sprekende gemeente zou ontstaan. Dit zou slechts de kracht die in de éénheid ligt, breken.

Zondag 24 en 31 Juli waren voor de Poerbolinggosche gemeente vreugdedagen.

Op 24 Juli werden 14 volwassene en 15 kinderen gedoopt en legden 6 jongelui, die reeds als kind gedoopt waren, openlijk belijdenis van hun geloof af. Onder die 14 volwassene waren er verscheidenen van de Zuidelijke dorpen, waarvan de eerstelingen in 1925 en 1926 waren toegetreden en onder wie tegenwoordig de courantenrondrenger Joesoep-Madrawi als hulp goeroe indijl werkt. Voor nadere bijzonderheden moet ik verwijzen naar het geïllustreerd maandblad uit Poerbolinggo¹⁾: mijn verslag zou véél te lang worden, indien ik hier invlocht bijzonderheden omtrent de personen zelf.

1) Voor f1.— per jaar te bestellen bij de drukkerij „de Motor”, Sneek. Belangrijke reductie bij afname van meerdere exemplaren tegelijk.

Den volgende Zondag zaten wij aan den H. Disch aan met een 150 broeders en zusters ongeveer. Dat is een machtig en heerlijk gezicht om in de mooie, ruime kerk al die tafels geschikt te zien en daaraan van het begin der godsdienstoefening af de breede schare van Javanen en Chineezers, terwijl op den achtergrond op stoelen en banken de toeschouwers plaats genomen hebben. Van hinderlijk loopen en schuifelen noch van het afmattende van meer dan een tafel is bij ons sprake. Ieder blijft zitten, waar hij bij den aanvang van den Dienst een plaats kreeg. De predikant houdt vanaf den kansel een korte toespraak en leest daarna het eerste deel van het formulier, dat handelt over de zelfbeproeving voor. Terwijl de gemeente Psalm 139 : 14 aanheft, verlaat de dominee den preekstoel en begeven de kerkeraadleden zich naar de verschillende tafels, om straks voor den geregelde rondgang van schaal en beker te zorgen. Aan de tafel zelf wordt het tweede deel van het Avondmaalsformulier gelezen. Na het communiceren van het brood worden een paar toepasselijke teksten gelezen, daarna Psalm 116 : 7 aangeheven waarna de bekers rondgaan. Ten slotte gaat onder het zingen van de laatste verzen van dien psalm de offerbus rond, waarin ieder zijn dankoffer Gode kan wijden.

Op deze wijze draagt het geheel een rustig, plechtig karakter, zonder al te vermoeiend te zijn, wat het in Holland in onze grotere kerken (ook al gaan er niet meer dan 150 menschen aan) maar al te vaak het geval is.

Onder de toeschouwers, die achter in de kerk zaten, waren ook twee lieden opgekomen uit de dessa **Karangsari**, 35 K.M. ten Zuiden van Poerbolingo gelegen. Zooals ik vroeger eens schreef, werd in 1926 een clown (**badoet**) in Poerbolingo gedoopt. Welnu, deze eenvoudige broeder, met weinig kennis, maar met veel liefde en ijver toegerust, was het die hen naar de kerk gebracht had.

Op bovengenoemde 28 September, toen ik naar Adiredja ging om Filippoes bij de gemeente in te leiden en naar Sideredja om het kind van Sadjan te doopen, maakt onze goeroe indijl Soedarmadi gebruik van de gelegenheid om in de auto mee te rijden tot vlak bij de dessa **Karangsari**. Wat hij daar zag en hoorde maakte grooten indruk op hem. Toen ik hem 's avonds weer ophaalde, vertelde hij ervan, hoe 'n grooten kring van belangstellenden en onder hen welvarende menschen hij dáár aangetroffen had. En dat het aanvankelijk ernst was,

bleek wel een paar Zondagen later, toen er niet minder dan 16 hunner heel naar Poerbolingo waren gekomen om er de godsdienstoefening bij te wonen. En zóó hebben wij dáár weer een belangrijk aanknopingspunt, dat geregelde verzorging noodig maakt.

Die aanknopingspunten vermeerderen tegenwoordig in een eenigermate beangstigend tempo: Beangstigend? Ja, laat mij U dit mogen toelichten.

We hebben hier deze weken de z.g. „Zaaimaand gehad. Met die „zaaimaand“ zit het zóó: In het vorig driemaandelijksch verslag verhaalde ik van de voordracht, die Bernardoes uit Solo op ons Hemelvaartsfeest gehouden had. Deze broeder had ons verteld van de gewoonte, die sedert enkele jaren in Solo gevolgd wordt om elk jaar in den drogen tijd een week of drie, vier er op uit te gaan om in tot dusver nog weinig bereikte streken het Evangelie te verkondigen. Zijn voordracht had grooten indruk gemaakt en de onzen wilden ook zoo iets doen. Welnu: eind Augustus en de eerste weken van September zijn zij van uit Poerbolingo, Poerwokerto en Tjilatjap er op uit geweest. Ze werden overal goed ontvangen en brachten in vele opzichten verblijdende rapporten uit.

Alleen maar: wie zaait, moet ook het gezaaide kunnen verzorgen. En hier overkomt ons het benauwend besef van gebrek aan krachten. „Och, of al het volk des Heeren profeten waren, dat de Heere Zijn Geest over hen gavel!“ „Bidt dan den Heere des oogstes dat Hij arbeiders in Zijn oogst uitstoote.“

Mijn verslag — er was dit maal zooveel te vertellen — dreigt te lang te worden. Zoo wil ik dan eindigen met alleen maar aan te stippen, nog enkele punten, die geholpen hebben deze drie maanden zoo belangrijk te maken.

Op initiatief van mijn vrouw heeft zich in Poerbolingo een comité gevormd, waarin o.a. zitting namen de echtgenoot van den assistent-resident en de Raden Ajoe van den jongen Regent van Poerbolingo. De laatste is een dochter van den Soesoehoenan (vorst) van Solo. Eind Juni is onze Regent met haar in het huwelijk getreden. Dat comité richtte verschillende handwerk-cursussen op, die onder leiding van mijn vrouw door een Javaansch meisje met diploma's nuttige en fraaie handwerken en huishoudschool in de middaguren in een der Openbare Inlandsche Scholen gehouden worden. Er zijn nu reeds een 130 leerlingen. Mogen deze cursussen tot rijken zegen

strekken voor de Javaansche vrouwen-wereld op de plaats onzer inwoning!

In de hoofdplaats Banjoemas wordt sedert begin Augustus geregeld elke maand een bijeenkomst gehouden door Soedarmadi ten huize van een welgezinden Hollander. Die hier moeite voor doet is een kleinzoon van de den zendingsvrienden welbekenden Mevrouw van Oostrom (zie het boek van Ds. Lion Cachet: **(Een jaar op re's)**).

Als gevolg van de „zaaimaand" begonnen de goeroes indijl van Tjilitjap regelde bijeenkomsten te houden met een kring Sadrach Christenen in het dorp Tritih, liggende 10 K.M. ten Noorden van Tjilitjap.

Op 20 Augustus werd met eenige plechtigheid in gebruik genomen het keurige nieuwe schoolgebouw te Djatilawang (21 K.M. ten Z.-Westen van Poerwokerto, dus 42 K.M. van Poerbolingo verwijderd). Deze school heeft slechts twee lokalen noodig. Want het is een z.g. Vervolgschool. In Holland zou men zeggen: Kopschool. Zij ontvangt haar leerlingen uit de driejarige desascholen om ze in een twee jarigen cursus op het peil te brengen, waarop de vijfjarige Standaardscholen haar leerlingen aflevert. De bouwheer, onze gepensioneerde goeroe Jozua Dangin, heeft alle eer van zijn werk gehad.

Zóó had ik dit maal veel te vertellen. Rijk heeft de Heere gezegend. Moge Hij u in het vaderland en ons in Indië, bereid en geschikt vinden om door Hem gebruikt te worden dáár, waar Hij vóórgaat.

Poerbolingo, 20 September 1927.

B. J. ESSER.

Zending Groningen, Drenthe en Overijssel.

Soemba 1927—1928.

Aan 't eind van het oude en aan 't begin van het nieuwe jaar gevoelen wij ons gedrongen om achteruit te zien naar wat voorbij is en vooruit te zien naar wat wij vermoeden, dat komen zal, of de vraag te stellen, wat ons de onbekende toekomst brengen zal. Velerlei waren de ervaringen, ook op het terrein van de zending op Soemba. Den 2en Jan. 1927 mochten we gedenken, dat de arbeid op dat eiland gedurende 25 jaar door de kerken in de drie Noorderlijke provinciën mocht worden verricht. Later werd dit feit in een herdenkingssamenkomst in de Gereformeerde Kerk van Hooergeveen met bijzondere wijding feestelijk herdacht. Het Gedenksboek mocht een buitengewoon goede ontvangst te beurt vallen, altemaal redenen om in 't begin van

1928 het werk op Soemba weer met blijmoedigheid aan te vangen en voort te zetten.

Terugziende op het afgelegde jaar, mogen wij weer spreken van voorspoed en zegen. Wel heeft 't ons aan beproevingen niet ontbroken, maar het goede was veel meer dan het kwade; bovendien, zouden wij het goede van den Heere ontvangen en het kwade niet?

In den loop van het jaar werd zuster Krijger—Stuitje aan een gevaarlijke operatie onderworpen. Het behaagde den Heere haar te sparen en door te helpen, zoodat haar man in Augustus kon vertrekken, terwijl zij hem aan 't eind van het jaar kon volgen met haar beide kinderen.

Zuster Zigterman, die in 1926 met verlof was gekomen, vertrok in '27, nadat zij nog een familiebezoek in Amerika had afgelegd, naar Soemba, om haar werk als hoofd van het jongens- en meisjes-internaat te Karoeni weer te kunnen opvatten. Blij was ze, dat ze terug kon keeren en met niet minder vreugde werd zij op Soemba ontvangen.

In het begin van het jaar vertrok Dr. F. Veldstra, arts te Groningen, benoemd tot missionair-arts aan het Petronella-Hospitaal te Djocjakarta, met de „Grotius" naar de plaats zijner bestemming. Deze broeder is eigenlijk bestemd voor Soemba en kwam dus door zijn afreis naar Indië, zoo wij hopen, nader tot zijn doel. Hij is dus niet los van Soemba, al ging hij naar Djocjakarta.

In een contract met de Kerk van Amsterdam is het zoo geregeld, dat de Soemba-zending, zoodra zij hem noodig heeft voor haar arbeid, over hem kan beschikken.

Eenige malen hadden Dep. voor de zending op Soemba een conferentie met den heer H. Sluijter, bouwkundige op Java en architect van het te bouwen hospitaal op West-Soemba. Volgens mededeeling van den heer Sluijter, had het Gouvernement mondelinge toestemming gegeven voor den bouw van een hospitaal van f140.000. Na samenspraak met Deputaten zou de heer Sluijter deze aangelegenheid verder bespreken met het Gouvernement te Batavia. Hij is begin Nov. vertrokken, zoodat spoedig tijding kan verwacht worden.

Een evenement was, dat Ds. en mevrouw de Bruijn tegelijk met de familie Mobach, in den zomer van '27 repatrieerden. Deze broeder stelt zijn 10-tallen van jaren in dienst der zending. Nog voor 't eind van het jaar verkreeg Ds. de Bruijn zijn eme-

ritaaf op de meest eervolle wijze en hield Z.Eerw. een afscheidsrede in de Gereformeerde Kerk van Kampen. In die samenkomenst werd door verschillende sprekers de goedheid des Heeren gedacht, in den arbeid van Ds. de Bruijn ons geschonken.

Wel was '27 een jaar van komen en gaan, want in 't voorjaar vertrok zuster Vellinga, om na eerst eenige maanden te Solo te zijn werkzaam geweest, naar Soemba te gaan. Zij is er nu reeds aan den arbeid en werd met groote blijdschap ontvangen. Zoo was het in '27 wel een jaar van heen en weer reizen en vooruit ziende beginnen wij alweer te denken aan de repatriatie van Ds. Colenbrander en zijn gezin. In 't midden des jaars zal de familie Mobach wel zoo ongeveer weer op Soemba zijn om na genoten rusttijd het werk weer aan te vangen. De Heere geve den heer en mevr. Mobach een aangename en gezegende verloftijd, zoodat ze verkwikt en versterkt, vol moed straks de reis weer kunnen aanvaarden.

Helaas moet nog gemeld, dat voor 't einde des jaars de familie Lambooy om voortdurende ziekte van hun oudsten jongen plotseling naar de bergen op Java moest. Daar een langdurig verblijf op Java noodig schijnt, heeft Ds. L. het plan opgevat om voorloopig alleen naar Soemba terug te keeren tot, onder den zegen des Heeren, volkomen herstel is ongetreden. Moge het den Heere behagen spoedig genezing te geven en ga ook daartoe, Ds. L. en zijn gezin gedenkend, ons gebed op tot den troon der genade.

Worde er in '28 veel gebeden voor Soemba, voor den Hoofddienst, den medischen hulpdienst en den schooldienst en den arbeid der opleiding van Evangelisten. Ons werk op Soemba is uitgebreid, wij hebben veel noodig, er moet ook veel worden gebeden.

Er zal weer veel moeten worden verricht, vooral ginds, maar ook hier, want er zijn gewichtige vraagstukken aan de orde, o.a. de scheiding van terreinen, de regeling van den arbeid te Kambanirroe, alsmede die op de andere terreinen. Moge in den weg des gebeds ons worden toebedeeld, wat we behoeven.

In den kring van Deputaten is nogal verandering gekomen. In de plaats van Ds. Jongbloed werd gekozen Ds. Brouwer van Zwartsluis. Deze werd scriba van Deputaten, terwijl Ds. Lammertsma als 2en scriba hem zal bijstaan. Voor Ds. Duursema trad in de plaats Ds. Middelveld. Voor de kerken in Pruisen kwam naast Ds. Husmann

van Bunde, Ds. J. E. Goudappel van Emlichheim, alsmede Deputaat en in de plaats van Ds. Bosch voor Nijverdal Ds. Hamming.

Met weemoed denken wij aan 't vertrek van onzen ouden Quaestor, die het quaestoraat met zooveel ijver, nauwkeurigheid, optimisme en geloof heeft waargenomen. Wij schrijven met opzet ijver, nauwkeurigheid, optimisme en geloof, want al deze attributen had Ds. Duursema van den Heere ontvangen. Zonder overdrijving mogen we zeggen, hij was een Quaestor bij uitnemendheid. Wat hebben we er vaak moeilijk voorstaan, maar de Quaestor raakte nimmer van stuur, hij wist en vertrouwde, dat de zending op Soemba Gods zaak was, hij wist en vertrouwde wat we van den Heere en door Zijn genade van de kerken konden verwachten. In dien weg zijn we niet beschaamd geworden. Nog lang hopen we van de adviezen van Ds. Duursema bij voorkomende gelegenheden te kunnen genieten, ofschoon zijn levensavond is gekomen. Zij die avond voor hem en zijn trouwe gade licht. Moge hij met blijdschap terugzien op den omvangrijken arbeid, dien hij voor Soemba mocht verrichten. Wij zullen het met hem doen. En geve de Heere hem straks het loon der genade, dat Hij Zijn dienstknechten bereidt.

Van harte hopen wij, dat onze nieuwe quaestor, de heer Jurriën Veldkamp, veel arbeid zal worden gegeven met het in ontvangst nemen van vele en milde gaven voor Soemba.

Broeders en zusters, er is veel, zeer veel noodig; laat het jaar 1928 u mogen vinden in liefde, gebed en offervaardigheid, opdat we aan 't eind van dit jaar bij vernieuwing kunnen zeggen: de Heere heeft alles welgemaakt!

Zoodra de jaarverslagen van Soemba inkomen, hopen wij over den arbeid aldaar in '27 verricht overzichtelijke mededeelingen te doen.

De Heere zegene Soemba en ook u.

Zdl.

W. W. S.

Zending. Zuid-Holland N.

Dr. H. A. Andel zond het navolgende schrijven:

Solo, 26 December 1927.

Aan onze Vrienden in Holland.

Zeër geachte Vrienden,

Gisteren werd een zaak beslist, die wij ons haasten U mede te deelen. Daar de eerstvertrekkende mail ons slechts één dag van werken gunt, en deze zelfde zaak ons

verplicht tot uitvoerige officieele brieven, kunnen wij niet doen, wat wij zoo gaarne zouden willen doen, en ook wel behoorden te doen, namelijk aan sommigen Uwer in een persoonlijken brief daarvan mededeeling te doen. Willen wij de eerstvertrekende mail benutten, dan moeten wij ons beperken tot een algemeenen zendbrief. Het

den. Br. van Eyk hoopt dit verslag dezen keer te schrijven. Ook nu weer hebben wij een rijk gezegend jaar gehad. Op elk gebied is er een belangrijke uitbreiding geweest. Het meest in het oog-vallende is het prachtig ziekenhuis in Klaten, dat door de Klatsche Cultuurmaatschappij werd gebouwd en aan de Zending ter exploitatie

Groep leerlingen Kweekschool Solo.

verlangen om de zaak U per eerste mail mede te deelen, moge het achterwege blijven van persoonlijke brieven verontschuldigen.

Gisteren is besloten, dat wij, na de wereld-zendings-conferentie te Jeruzalem bezocht te hebben, zullen doorgaan naar Holland. Die conferentie wordt van 24 Maart tot 8 April te Jeruzalem gehouden. Uit de bladen zagen we, dat daaraan ook in Holland voldoende bekendheid is gegeven, zoodat het niet noodig is hierover veel te schrijven. Wij hopen ongeveer 18 April in Holland aan te komen, en 23 Mei weer te vertrekken. Belangrijke zendingszaken zijn de aanleiding tot deze uitbreiding van onze reis. En na terugkeer in Solo hopen wij, omdat het werk dit vordert en bij wijze van vergoeding voor dit extra-uitstapje ons gewoon verlof een jaar verder te verschuiven en D.V. pas in 1930 in Holland te komen.

Mededeelingen over ons werk stellen wij uit tot over enkele maanden, als wij het jaarverslag over ons werk hopen te zen-

werd overgegeven. Ter eere van den pionier der Medische Zending op Midden-Java werd het Dr. Scheurer-Hospitaal genoemd. Verleden week werd het in tegenwoordigheid van Z. H. den Soesoehoenan en de Ratoe-Mas, den Resident en vele andere genoodigden, geopend. Het is een rijk geschenk, waarvoor wij God en mensen wel zeer dankbaar mogen zijn.

Daar wij slechts een maand in Holland denken te blijven en vele zendingsbelangen behartigd moeten worden, weten wij niet, of we wel het voorrecht zullen hebben elk Uwer persoonlijk te ontmoeten. Daarvoor zal de tijd wel te kort zijn.

Al komt deze brief pas laat in Januari aan, wij mogen U voor het komend jaar nog wel onze goede wenschen aanbieden. Moge de Heere U allen zegenen, en Uw leven rijk doen zijn in dit jaar, rijk vooral door gemeenschap met Hem.

Met onze hartelijke groeten,
Uw vrienden

J. C. en H. A. v. ANDEL-Rutgers.

Een groep leerlingen van de Christ. Holl. Inl. Kweekschool tusschen de tempelruïnen te Prambanan.
(Bij de foto).

Te Prambanan op Midden-Java vindt men de ruïnen van een tempel, gebouwd in den tijd toen het Hindoeïsme op Java heerschappij had. De foto laat ons duidelijk de ruïnen zien, die ons zeggen wat schitterende tempel in vroegere eeuwen hier heeft gestaan.

Tusschen de ruïnen ziet ge een groep leerlingen van de Christ. Holl. Inl. Kweekschool te Solo. Met hun leeraar, de heer J. In 't Veld, brengen zij een bezoek aan de beroemde tempelruïnen.

De heer In 't Veld zit ongeveer in het midden. W. B.

Zending N. Holland.

Rouw in Djokja.

Toen ik Djokja verliet om met verlof te gaan, heb ik op verschillende plaatsen afscheid genomen van de Javaansche gemeenten en ook van de Hollandsche gemeente. Vaak werd daar gezegd: „wie zal zeggen, of we elkaar op aarde weerzien? Wie zal uit onzen kring zijn weggenomen, als u terugkomt?” Op den afscheidsavond in de Hollandsche gemeente herinnerde Ds. Bakker aan de Fransche zegswijze: *partir c'est un peu mourir*, vertrekken is een weinig sterven.

Aan dat alles dacht ik weer, toen hier voor enkele dagen een telegram ontvangen werd van Dr. Offringa omtrent het sterven van twee vooraanstaande menschen in het Djokjasche Zendingswerk, namelijk zuster Enserinck en Raden Soedikoen Darmoesada.

Z. Enserinck was hoofd van de verloskundige kliniek van het Petronella-Hospitaal. Voor enkele jaren was deze kliniek opgericht op Lempoejangan, een wijk iets meer in het Zuiden van de stad, ten behoeve van dames uit den adelstand die daar de komst van haar baby wenschen af te wachten. Deze kliniek voldeed blijkbaar aan een groote behoefte. Zr. Enserinck was ook bij uitnemendheid geschikt om met deze prijajidames om te gaan. Als een op Java geboorene kende zij het Javaansch zeer goed en verstond zij het leven van deze Javaansche vrouwen. Zij had ook een eenvoudig en rijk geloofsleven, waarvan zij, met groote vrijmoedigheid tot haar patienten sprak, en er waren er ook, die getuigden, dat haar verblijf in deze kliniek tot eeuwigen zegen voor haar geworden was.

Toen wij half Juli Djokja verlieten, was er van haar ziekte nog niets te bespeuren. Met enthousiasme sprak ze ons nog over haar werk, waarin ze met heel haar hart leefde en waarin ze dacht nog zooveel voor God te mogen doen. Nauw echter waren we in het vaderland of ons bereikte de tijding van haar ziekte. Vrij plotseling moest ze geopereerd worden, zonder dat deze operatie baat gaf. Het bleek dat God haar tot sterven riep. Alle brieven uit Djokja getuigden van haar bereidheid om te sterven, hoeveel moeite het haar kostte afscheid te nemen van haar werk. Zoo heeft ze maanden lang op de komst van Gods engel gewacht, met haar rustig vertrouwen vertroostend elk die haar opzocht. En nu is ze heengegaan naar den hemel.

In de jaren die ik in Djokja mocht doorbrengen is daar nog nooit iemand uit den Hollandschen Zendingskring gestorven. Nog nooit heb ik samen met de Hollandsche gemeente op het kerkhof gestaan. Nu zie ik daar in gedachten de Holl. Gemeente saam met vele Javanen om het graf van zr. Enserinck geschaard. Weemoedige gedachte, op aarde zullen we haar niet wederzien. Dat zal een groot gemis zijn. Een groot gemis ook voor het hospitaal, waar zij met haar bijzondere kwaliteiten moeilijk te vervangen was. Doch God, die haar wegnam, weet ook dat, en zal er voor zorgen.

Een niet minder gevoelig verlies is het heengaan van Raden Soedikoen Darmoesada. Van de dagen van Dr. Scheurer af was deze in dienst van het hospitaal. Wat hem voor den arbeid zoo geschikt maakte, was, dat hij een man van adel was, van fijne omgangsvormen, zoodat hij ook met den hoogste in Djokja kon omgaan, en tegelijk was hij iemand van vriendelijke doening, zoodat hij ook den eenvoudigste in het hospitaal op zijn gemak brengen kon. Hij was Christen en bleef echt Javaan, burger van het Koninkrijk Gods en van de wereld, adellijk en eenvoudig, voornaam en gemeenzaam, vol diepen ernst en opbruinsende scherts, een zeer kleine figuur en van grooten invloed, een man van helder verstand en een gevoelig hart. Er ging van hem zooveel stuwkracht uit in de Javaansche Gemeente, die hij als ouderling diende, en ook in het hospitaal, waar hij hoofdverpleger was op de mannenzalen, dus een zelfde plaats als de Europeesche zusters innam. Hij was de rechterhand van Dr. Offringa, dien hij in alles wat op de Javaansche verhoudingen betrekking had, advies gaf. Hij was de tusschenpersoon tusschen het Javaansche personeel en den di-

recteur. Er kon geen hulphospitaal worden geopend of Soedikoen moest ook spreken. Wij zouden zeggen: hij was onmisbaar.

En nu is hij heengegaan en moet hij toch gemist worden. Van zijn ziekte wisten we niets. Blijkbaar is hij plotseling gestorven. Maar het sterven is hem gewin. God nam hem tot zich, gelijk zijn wandel ook met God was. Zijn leven legt daarvan overvloedig getuigenis af.

Ik gevoel den rouw, die er nu in Djokja zal zijn. Maar ook als menschen sterven, Jezus leeft, en in Zijn handen is de verdere komst van Zijn Koninkrijk, ook in Djokja. Hij is de eenige waarachtig Onmisbare.

A. POS.

Kerkbouw in Djokja.

Het verwonderde me bij mijn terugkeer in Holland, nu ik in zooveel kerken hier weer preeken of spreken mocht, hoeveel mooie en groote kerken wij hebben. Telkens dacht ik dan aan Djokja.

De Kerk van de Javaansche gemeente op Gondakoesoeman in de stad Djokja staat nu reeds ongeveer 20 jaar. Nu zullen er in Holland wel veel Kerken zijn van veel langeren duur. Doch dan komt dat, omdat de gemeente in dien tijd zich weinig uitbreidde, of er in andere wijken nieuwe kerken bijgebouwd werden. Doch de Gemeente in Djokja breidde zich sindsdien belangrijk uit. Elk jaar werden tientallen volwassenen gedoopt en groeide de gemeente ook door den groei der gezinnen. Toen ik in Djokja kwam, was het aantal leden der gemeente 450, nu meer dan 950, doch de kerk bleef gelijk.

Javanen zijn geduldig. Kunnen er op een bank acht zitten, dan ook wel tien. Maar eens is toen het einde bereikt. We gevoelden allen, dat vergrooing dringend noodzakelijk was. Maar er was ook een andere noodzakelijkheid, namelijk van den eigen Javaanschen predikant, die de volle finantieele toewijding der Javaansche Christenen noodig had. Die zaak is nu tot stand gekomen. En nu te dringender doet zich de vraag op, hoe 600 menschen een plaats krijgen in een kerk voor 400. Onderwijl verhuisde de Keucheniuschool van Klitren naar Djetis, en werd daar ook een nieuwe Koempoelan geopend, die ook door de leerlingen van de Keuchenisschool bezocht werd, maar desondanks bleef Gondakoesoeman overlopend vol.

Het is duidelijk, dat wij een nieuwe kerk dringend noodig hebben. Gij zegt: maar kan er dan geen tweede kerk gebouwd in

een ander deel van de stad? Dat baat niet, omdat bijna alle Christenen juist in dezen Noordoostelijken hoek wonen. Gij vraagt nog weer: Kan de kerk dan niet vergroot? Dat is ook uitgesloten. Aan de eene zijde staat de Holl. pastorie, er achter staat de Jav. pastorie, en aan de andere zijde stroomt een kleine kali of sloot. Wat moet er dan met het oude gebouw gedaan worden? Waarschijnlijk kunnen we daar een jeugdgebouw van maken, waarvoor wellicht de Geref. Jongel. verenigingen in N. Holland wat geld willen bijeenbrengen. Maar is het eigenlijk niet de taak dezer zelfstandige Javaansche kerk om nu ook zelf voor haar eigen kerkgebouw te zorgen? Ze wil ook gaarne naar de mate van haar krachten daarvoor werken, doch zelfstandigheid wil in dit geval, evenzoo in als in Holland, zeggen, dat we nooit eenige hulp meer noodig hebben. Laten we zeggen dat een eenvoudige kerk met 800—1000 zitplaatsen f20.000 tot f25.000 zal kosten; zou dan de Jav. kerk van de kerken in Noord-Holland tevergeefs f10.000 daarvan verwachten?

Maar soortgelijke nood is ook elders. In Toengkak, Patalan en Wates hebben we ook dringend een klein kerkgebouw noodig. We vergaderen daar geregeld in een voor-galerij. Doch het kan niet meer. Elk van die kerken zal behalve grond, meubilering enz. zeker f4000 moeten kosten. Voor den bouw eener kerk in Toengkak, in het Zuiden van de stad Djokja, bracht de Holl. kerk van Djokja bij het jubileum in 1925 reeds f2000 bijeen, zoodat we voor deze kerkjes ook een bedrag van f10.000 noodig hebben.

En bij de uitbreiding, die Gods wondere zegen aan onze gemeenten geeft, valt het in te zien, dat we binnen korten tijd ook kerkgebouwen noodig hebben in Medari, Wono-sari, Rewoeloe, Ngoelakan en Kalipenten. Zou het teveel zijn om in een fonds voor kerkbouw, waaraan de andere kerken dan haar schuld weer kunnen afbetalen, nu f5000 voor de toekomst te storten, zoodat we in het geheel dus nu f25.000 noodig hebben?

Met die overwegingen in het hart preek ik 's Zondags en spreek ik zoovele malen in de kerken in Noord-Holland. In verschillende plaatsen staan kerken van enkele tientallen of honderdtallen duizenden guldens. Zou dan voor alle kerken in N. Holland tesaam f25.000 teveel zijn ten behoeve van de Javaansche kerken? De Jav. kerkeraad van Gondakoesoeman heeft een brief daarover geschreven aan den kerke-

raad van Amsterdam, zoo ook aan u allen, broeders en zusters in Noord-Holland. Zij voelen zich één met u, één volk, het volk van God. Zult gij u dan niet één met hen gevoelen? Ik heb hun gezegd: in Holland klopt voor u een warm hart. Heb ik daarin iets teveel gezegd? Zij droegen mij op aan u hun groeten over te brengen. Mag ik dan niet den groet uwer liefde terugbrengen, die gestalte aanneemt in een kerkgebouw, dat hen elken Zondag herinnert aan de liefde der Christenen in Holland?

De kerken in Noord-Holland geven reeds veel. De jaarlijksche begroting kan met dit bedrag niet bezwaard worden. Doch ik heb gemerkt, dat er nog wel vele broeders en zusters zijn die nog eens wat extra geven willen, indien ze slechts den nood weten. En er zijn ook kerken, die behalve haar jaarlijksche bijdrage, nog wel wat in kas hebben. Het nummer van mijn giro-rekening is 132539 te Zaandam.

Laat uw kerkgang elken Zondag niet een aanklacht tegen u worden over den nood uwer Jav. broeders in Djokja. Bedenk het: al had ik het schoonste kerkgebouw, en ik had de liefde niet, zoo ware ik niets.

A. POS.

Verslag van de Vergaderingen van Zendingsarbeiders op Midden-Java ten Zuiden, gehouden op 21, 22 en 23 November 1927 te Djokja.

Tot versterking van het contact met degenen, die niet in *directen* zendingsarbeid zijn, besloot de vergadering, dat voortaan, te beginnen met 1928, de April-vergadering zal worden gehouden in de Paaschweek, waarbij de bidstond op den avond van den tweeden Paaschdag. Deze April-vergadering is altijd één der belangrijkste. Voor de andere vergaderingen was het niet mogelijk, een anderen datum te vinden, die samenvalt met vrije schooldagen, zonder al te ingrijpende en onwenselijke verandering, zoodat die blijven op resp. de eerste week van Augustus en de laatste week van November.

De vergadering besprak ook de wenselijkheid, behalve op contact in de personen, ook aan te sturen op meer *officieel* contact met heel den schoolarbeid. Om daartoe te komen, adviseert ze het volgende:

„De Schoolbesturen noodigen de missionaire predikanten ter plaatse uit, indien ze van het Schoolbestuur geen lid zijn, als adviseerend lid hun vergaderingen bij te wonen.

Voorts worden op elk terrein zendings-

raden gevormd van de eigenlijke zendingsarbeiders, om gezamenlijk de belangen van het werk onder het oog te zien. Op de vergaderingen van die raden worden omgekeerd adviseerende leden (één of twee) uitgenoodigd, door het Schoolbestuur uit zijn midden, of uit de onderwijzers in zijn dienst, aan te wijzen.”

Bovendien werd besloten, eens in het jaar, bij voorkeur in de Paaschweek, een gezamenlijke vergadering te houden met afgevaardigden van alle Schoolbesturen, om te handelen over zaken van schoolarbeid en zending.

Daartoe zullen voor de eerstvolgende vergadering alle Schoolbesturen op Midden-Java ten Zuiden worden uitgenoodigd, twee afgevaardigden (bestuursleden of onderwijzers) te zenden naar Djocja, om gezamenlijk te beraadslagen over de mogelijkheid van contact tusschen zending en onderwijs.

Vóór deze vergadering zal de heer Meyrink een verslag opstellen en rondzenden over de Kweekschool.

De vergadering sprak nog de hoop en het verlangen uit, dat de afzonderlijke vergadering van missionaire doktoren weer in het leven kome.

Breed is met afgevaardigden van kerkeraaden gehandeld over de mogelijkheid tot het beroepen van 3 of 4 missionaire predikanten voor de Chineezzen door kerken op Midden-Java, met steun van de generale zendingskas. De kerkeraad van Solo achtte één predikant voor heel het terrein ten eenen male onvoldoende. Hij gaf het volgende in overweging:

Aan de Synode te verzoeken, de steun van f4500 per jaar te verhoogen tot f6000. Djocja zou aan zijn predikant tevens het zendingswerk onder de Chineezzen in de residentie kunnen opdragen. Magelang zou, gesteund door de zendende kerken voor Keboemen en Poerworedjo, een predikant kunnen beroepen voor de Chineezzen-Zending in de residentie Kedoe. Solo zou een predikant kunnen beroepen voor de Chineezzen-Zending in de residentie Solo, die tevens werk doet in het Hollandsch. Voor Banjoemas zou de tweede missionaire predikant, waarvoor op het oogenblik iemand gezocht wordt, in de eerste plaats met het werk onder de Chineezzen kunnen worden belast.

Indien de Synode tot verhoogen van steun bereid is, zouden de f6000 gelijkelijk in vieren kunnen worden verdeeld.

Bij de bespreking rezen verschillende bezwaren. Sommigen achtten het werk onder de Chineezzen niet vereenigbaar met ande-

ren arbeid (in de Hollandsche gemeente of in ander zendingswerk). Zij achtten het noodzakelijk, dat er één man kwam, die vooral zich toelegde op wetenschappelijke studie van taal en cultuur.

Er rezen ook financiële bedenkingen.

Sommigen zouden willen, dat één der Indische kerken met steun van heel de classis Batavia als zendende kerk optrad. Hier van zou voor de Indische kerken zelf ook zegen en geestelijke opbloei het gevolg kunnen wezen. De zaak zou dan op de eerstvolgende classisvergadering aanhangig kunnen worden gemaakt.

De gedachte, door Solo voorgesteld, vindt weinig steun. Wel zouden sommigen aan Solo willen raden, indien het meent, met de steun van f1500 van Generale Deputaten een predikant te kunnen beroepen, daarmee door te gaan.

Anderen vreezen echter, dat dan voor een andere kerk de zaak onmogelijk zou kunnen worden.

Tenslotte adviseert de vergadering aan den kerkeraad van Solo, om te trachten te komen tot het beroepen van een missionair predikant voor den arbeid onder de Chinezen in heel Midden-Java ten Zuiden, waarbij Solo aanspraak kan maken op den aangeboden steun van de Synode.

Gehandeld werd over de wenschelijkheid, om aan de Keucheniusschool een tweede Europeesche leerkracht te plaatsen.

Het meerendeel der vergadering meende, dat deze weg niet de juiste is tot verbetering van de opleiding der Inlandsche onderwijzers voor de 2e klasse scholen.

Een commissie werd benoemd, om de zaak nog eens onder het oog te zien en op de volgende vergadering met voorstellen te komen.

De Bijzondere Vergadering van Miss. predikanten besprak de vorming van een eigen Javaansch Kerkverband.

Op vier van de vijf terreinen zijn reeds minstens drie Javaansche kerkeraden.

Daar zal worden begonnen met classisvorming op elk afzonderlijk terrein. Uit deze classes kan dan straks een Synode groeien.

Moelijkheid leverde de vraag, of, waar er op het heele zendingsterrein nog slechts één Javaansche predikant is, de leiding van zulke classis-vergaderingen aan één der Javaansche afgevaardigden, dan wel aan den missionairen predikant moet worden toevertrouwd, die dan adviseerende stem moet hebben.

In elk geval zullen deze vergaderingen nog niet kunnen buiten het advies der mis-

sionaire predikanten. Dit advies zal ook stellig wel worden gevraagd.

De volgende vergadering zal de verhouding van zending en Javaansche Kerkvorming nog eens nader onder het oog zien.

Waar tot nog toe de materiele voorwaarden, waarop de verschillende terreinen leerlingen zenden voor de Theologische Opleidingsschool niet gelijk waren, stelde de vergadering tegen den nieuwen cursus een uniforme regeling vast.

De mededeelingen over de verschillende terreinen gewaagden alle van groei.

In Keboemen zijn in 1927 meer dan 50 volwassenen, en 54 kinderen gedoopt. Het totaal aantal dergenen die gedoopt zijn of belijdenis des geloofs aflegden bedraagt over het heele jaar 120, een aantal dat te voren nog niet was bereikt.

Dr. van Bijsterveld kwam, om gedurende een jaar Dr. Vonk te vervangen.

In Magelang is een afzonderlijke koempoelan ingesteld voor Javaansche militairen.

Er is een Maleische school geopend voor Chinezen, welke school aanvankelijk 20 leerlingen kreeg.

Er bestaan plannen om in de stad Magelang te komen tot het beroepen van een pandita Djawa.

Te Sidaredja, op het terrein Banjoemas, is ook een Maleische school geopend voor Chineesche kinderen. Aan 't hoofd staat een goeroe Indjil, die tevens gemeentelijk werk doet.

Elke maand houdt Dr. Esser met de andere zendingsarbeiders een vergadering. De gemeenten te Poerwokerto en Tjilatjap deden een verzoek om institueering.

Er zijn op het terrein van Djokja vier desa-scholen toegestaan. Op een aanvraag voor 4 Standaard (2e klasse) scholen is het antwoord nog niet ontvangen. Voor de normaal cursus is subsidie gegeven.

In het Solosche zijn 24 volwassenen en 38 kinderen gedoopt sedert de vorige vergadering. Hiermede is de totaal uitbreiding van 1927 grooter dan eenig jaar te voren.

In de gemeente van Sragen zijn ouderlingen en diakenen gekozen, na ontvangst van de toestemming der zendende kerk, om over te gaan tot institueering. Op 18 Dec. zullen de gekozenen in hun ambt worden bevestigd.

Er is in Solo een tentoonstelling gehouden van handenarbeid op de Inlandsche scholen, die heel goed slaagde. Bij de opening der tentoonstelling waren aanwezig Prins Mangkoenegara en de Ratoe Timoer,

en de gewestelijke Secretaris als vertegenwoordiger van den resident.

Er is een clubhuis geopend voor de Jeugd, waarvoor in December een bazar zal worden gehouden.

Ind. K.bl.

Wates.

Ontvangen voor kerkbouw te Wates.
(Djakakarta).

Spreekbeurt Ermelo (Zendingsdag) f10; Collecte afd. verg. C. O. V. te Heerenveen f21.35; M. C. B. te E. f1; Wed. L. te R. f2.50; N. N. te E. f25; A. R. te A. f5; J. K. te W. f10; Mej. J. J. S. te W. f3; N. N. te A. door Bestuur Chr. Radio Ver. ontvangen f10; Mej. H. L. te E. f2; collecte te Lochem 30; collecte Herwijnen f23.67½; coll. Giesen-Nieuwkerk f55.54½; halve collecte te Ermelo f37.50; W. P. te L. f10; K. en Mej. K. te E. f13.

Totaal f277.44½.

Den milden gevers onzen hartelijken dank. Wel is onze hoop, de helft van het vereischte bedrag bij elkaar te krijgen, nog niet in vervulling gegaan, maar onze God zal verder zorgen. Hij zal zorgen, dat de uitgestelde hoop *niet* gekrenkt wordt. Ons kerkje moet er komen, eer de Katholieke missie nog begint te bouwen. Dit is een eereschuld voor ons Gereformeerde volk. En al moeten wij thans door ons vertrek naar Indië de inzameling staken, gaarne zal Ds. A. Pos, die ook de missionair predikant van Wates is, en eveneens Ds. W. Breukelaar, beiden te Zaandam, gaven voor dit doel ontvangen. Er is nu een f800 bijeen. Tot f3000 is het nog een heele afstand, doch onze zendingsvrienden zullen er toch voor zorgen, dat spoedig te Wates het bericht uit Nederland komt: ge kunt gaan bouwen? God neige daartoe uwe harten.

Met heilbode en broedergroete,

Uw dw. br. in Christus,

P. OFFRINGA.

Aan boord M.S. „Indrapoera”.

Suriname.

Een gewichtig besluit.

Van groot belang, niet alleen voor Suriname, maar ook voor Christelijk Nederland is het besluit op de onlangs gehouden Bestuursverg. van het Zeister genootschap genomen. Punt 1 van de resolutie luidt aldus: „Wij verklaren ons bereid met Gods hulp de verantwoordelijkheid en de leiding van den Zendingsarbeid in Suriname van Herrnhut over te nemen.” Hiermee is de teerling geworpen, wat reeds lang onze

plicht was, is geschied: een organisatie *in Nederland* heeft de schouders gezet onder den last die de Duitsche broeders niet meer konden torsen.

Het behoeft wel geen nader betoog, dat nu onze taak ten opzichte van Suriname eerst recht begint. Wij hebben tot nog toe altijd naar Duitschland uitgezien, om financiële hulp voor onze kolonie. Nu worden we er *zelf* voor geplaatst. Ja wij Gereformeerden ook. Want wij, die weten, hoe een heele provincie *systematisch* geven moet leeren om een enkel zendingsterrein naar behooren te behartigen, zullen begrijpen, dat de kleine Herrnhuttergroep in Zeist dit alleen op zich heeft kunnen nemen in de overtuiging, dat zij door haar vrienden uit andere kerkgenootschappen, en niet het minst door leden van de Geref. Kerk, krachtig gesteund zal worden. In een officieel schrijven vraagt dan ook het Zeister genootschap, onze ernstige voorbede. En laten wij erbij denken aan de spreuk *ora et labora*.

Sinds 22 Nov. werd aan mijn adres voor Suriname ontvangen: Van Wed. H. te Vlis-singen f1.50; Fam. S. t. B. Gorcum f25 voor muskietvrije woningen; J. C. A. Rotterdam f2.50; M. D. R. te IJ. f2.50; J. d. K. te L. f1.25; Th. D. Praam f2.50; A. C. D. K. Utrecht f25; Personeel en leerl. Chr. school voor L. en U. L. O. 's-Gravenhage f3.95, f4.35, f10, f2, f20, f10 (waren er maar meer zulke scholen!); Mej. M. v. d. L. Schipluiden f5; N. N. f10 voor Gaansee; J. V. te N. van Mej. B. uit busje Zondags-school f2.40; F. J. de H. Ferwerd f1.50; Mej. R. H. Amsterdam f2.50; H. P. Apeldoorn f10; S. H. van Ger. Zend. Ver. Bergum f10; H. S. Schokland f3; A. W. te S. f2.50 (voor muskietvrije woningen); Mej. B. de J. Voorburg f2; P. de J. van Zend. Ver. Marrum-W. Nijkerk f25; Ook gaven de volgende scholen nog een prachtig voorbeeld: Pers. Sch. m. d. B. Baarn f10 (door C. P. de D.); Ezinge f5 uit knikkertje (door S. v. d. Z.) en Bergum f4 als voren (door P. B. S.); Kn. L. Garnwerd spaarde 100 en Geertje T. Marrum 440 halve centen voor Suriname op. Dan ontving ik nog f25 van H. van Piekeren Schielr. str. 33, Rotterdam (?) maar de brief die ik zond om te bedanken kwam „onbestelbaar” terug. De milde gever gelieve bij dezen van goede aankomst van zijn zending nota te nemen.

Voorts allen zeer hartelijk dank!

Hilversum.

J. VAN KEULEN,

Postrek. 95494.

Bilderdijklaan 12.

Korte berichten.

Dr. J. Hania.

Tot onze groote blijdschap kunnen we mededeelen, dat de Heere aan Dr. J. Hania herstelling geeft uit de ernstige krankheid, die hem had gebracht als tot aan den rand van het graf. De Heere maakt het met hem zeer wel. We mogen nu verwachten, dat Dr. Hania ons gespaard blijven zal en straks zijn veel omvattenden arbeid zal kunnen hervatten. Den Heere zij dank!

Ds. Th. Kuipers.

Ds. Th. Kuipers te Beilen, dit het beroep aannam naar de Holl. Geref. Kerk te Djokjakarta hoopt D. V. 9 Maart met de „Chr. Huygens” van Genua te vertrekken naar Indië.

Ds. C. Mak.

Ds. C. Mak nam het beroep aan naar de Geref. Kerk te Medan. Het ligt in het voornemen dat hij 23 Maart te Genua aan boord zal gaan van de Johan de Wit tot vertrek naar Indië.

Dr. H. A. van Andel.

Dr. H. A. van Andel, die D. V. de Conferentie te Jeruzalem zal bijwonen, deelt mede, dat men stukken voor hem kan adresseeren tot uiterlijk 28 Februari a.s.: S.S. P. C. Hooft, p. a. Worms en Co. Port-Said en daarna tot uiterlijk 28 Maart: Missionary Conference Jeruzalem, Palestina.

Dr. J. Offringa.

D.V. zal Dr. J. Offringa met zijn gezin 7 Maart a.s. zich inschepen op de „Ma-doera” om met verlof naar Holland te komen.

Mej. W. Boorsma.

Mej. W. Boorsma, hoofdverpleegster van het Petronella Hospitaal te Djokjakarta, zal D.V. met de „Tambora” terugkeeren en hoopt 18 Maart te Marseille aan boord te gaan.

Pamrian.

De Kerkeraad van Heeg en de deputaten van de Zending in Friesland hebben goedgevonden, dat Pamrian op het Friesche Zendingsterrein de Gemeente zal worden geïnstitueerd.

Makasser.

De Indische Regeering heeft goed gevonden, dat het Kerkgebouw in het fort Rotterdam te Makasser op Celebes tot wederopzeggens toe in bruikleen zal worden gegeven aan de Geref. Kerk te Soerabaja onder beding, dat genoemde Kerk voor het onderhoud zal zorg dragen. De kerk te Soerabaja zal nu dit historisch merkwaardige gebouw laten inrichten voor de verstrooide Gereformeerden te Makasser, die, zoodra alles gereed is, daar zullen vergaderen. Het Ind. Kerkblad geeft een interessant stukje over de geschiedenis van dat Kerkgebouw, dat dagteekent uit den tijd der O. I. Compagnie.

Suriname.

De Herrnhutter Zending, die tot nu toe ook de Zending in Suriname verzorgde en daarbij door het Zendingsgenootschap van de Ev. Br. Gemeente te Zeist werd gesteund, heeft met 1 Jan. l.l. deze Zending geheel aan het Zeister genootschap overgedragen. De Zending in Suriname is *hiermede* geheel in Hollandsche handen gekomen.

Dr. Scheurers Hospitaal te Klaten.

Den 20sten Dec. l.l. is het hospitaal te Klaten geopend. Gelijk men weet behoort dit hospitaal aan de Klatensche Cultuur-Maatschappij, die alle kosten betaalt, maar aan de Zending de exploitatie heeft toevertrouwd.

De heer W. Terwogt, de directeur van genoemde Maatschappij, hield bij de opening een rede, waarin hij zijn groote waardeering uitsprak voor het Medisch werk der Zending.

Tot dankbare herinnering aan wat de pionier van dit werk Dr. Scheurer op Java gedaan heeft, is dit ziekenhuis genoemd Dr. Scheurers Hospitaal.

Dr. D. Bakker van Djokja heeft de directie op zich genomen.

Adresverandering.

Wie van adres verandert, zende daarvan bericht aan N.V. Drukkerij „Vada”, Gebr. Zomer & Keuning te Wageningen.

Zendingsbibliotheek.

Boeken uit de Zendingsbibliotheek vragen men aan bij Dr. D. Pol te Rijsoord.

Knikkertjes.

Wie een „Knikkertje” begeert, zende f5 aan Mej. M. J. Pol te Rijsoord, die voor spoedige toezending zorgt.

Blikken Busjes.

Blikken Busjes zijn eveneens verkrijgbaar bij Mej. M. J. Pol te Rijsoord, per stuk f0.23, 5 stuks f1.—, 10 stuks f1.55. Eerst na ontvangst der gelden worden de busjes verzonden.

Papieren Busjes.

Deze busjes, die geopend en weer met losse teksten kunnen gesloten worden, kosten de 10 stuks f1.40 en de teksten f0.90 de 100. Men bestelle bij G. H. Feij te Middeburg. Burg 109 en sture vooraf het geld. Giro No. 64188.

Leestafel.

Jaarboek ten dienste van de Gereformeerde Kerken in Nederland, jaargang 1928 f0.80, gecart. f1.— bij Oosterbaan en Le Cointre, Goes.

Het jaarboek is er gelukkig weêr. We verlangden al dat het verscheen. Voor wie in ons Kerkelijk leven wat meelevens wil een volstrekt onmisbare vraagbaak. Bij het doorbladeren ontdekten we geen fouten. Redactie en uitgever streven er naar de volmaaktheid te benaderen.

Ds. Rullmann schreef een zeer lezenswaardig overzicht van 1927. Onder: In memoriam zijn korte levensberichten opgenomen van de predikanten die het laatste jaar zijn overleden.

Catalogus van Boekwerken, uitgegeven door J. H. Kok te Kampen.

Zeer mooi uitgevoerd. De moeite waard om eens door te bladeren en te zien hoe rijk het fonds van Kok is.

Menigerlei Genade, bij Kok te Kampen.

Gaarne vestigen we nog eens de aandacht op deze meestal uitnemende predikatiën, die wekelijks worden uitgegeven onder redactie van Dr. K. Dijk en Dr. B. Wielenga. De prijs is f8 per jaargang.

Ons Reisblad, orgaan van de Nederlandsche Christelijke Reisvereniging. Adres van

het Centraal Bureau der N. C. R. V.: Prinsegracht 4, 's-Gravenhage.

Het orgaan der Nederl. Christel. Reisvereniging wordt aan de leden dier vereniging, die een jaarlijksche contributie van f1.50 betalen, gratis toegezonden. Toch verschijnt dit blad iedere 14 dagen 24 of 32 pagina's groot. Daarbij wordt het schitterend geïllustreerd. „Ons Reisblad” is beter verzorgd en geeft zijn lezers veel meer, dan eenig orgaan van een andere Reisvereniging hier te lande. En het is tevens de goedkoopste Christelijke illustratie.

Orienteerende artikelen verhoogen de waarde van ieder nummer, waarin ook een aantal reisprogramma's van een dikwijls verrassende variëteit worden opgenomen.

Het zal dan ook niemand verwonderen, dat de N. C. R. V., die onlangs haar 5-jarig bestaan feestelijk mocht vieren, reeds meer dan 10000 leden telt. Want het blad alleen is reeds meer waard dan de jaarlijksche contributie bedraagt.

Vermelden we nog, dat op aanvraag aan bovengenoemd adres Prinsegracht 4, 's-Gravenhage, gaarne gratis één of meer nummers ter kennismaking worden toegezonden.

Giften.

Ontvangen voor de Generale Kas.

Door Ds. J. Duursema f5500, laatste storting van de 10 pCt. der ontvangsten over het jaar 1926 in de drie Provinciën; Door E. v. d. Beek te Utrecht, van Utrecht en Gelderland van het Christ. Jav. Boekenfonds f75; Door J. T. Talens te Arnhem, deel collecte Hulp-Raad voor Z. S. f 25; Van de Zondagsschoolkinderen te Vlaardingen-Ambacht f1.57; Door P. H. Kroon, van de leerlingen Chr. Sch. Nieuwerbrug f8; Door S. v. d. Berg, van de Chr. M. U. L. O. school te Voorburg f7.40; Door N. v. d. Vliet, uit het busje Chr. Sch. te Krimpen a.d. Lek f13.17; Door D. Romeijn, van de Zend. Ver. te Barneveld f15; N. N. Wouterswaard f2.75; Door Ds. E. H. Broekstra, van de Classis Leiden 10 pCt. f600; Door G. Ph. Wielenga te Rotterdam 10 pCt. der ontvangsten in Z. Holland Z. over 1926 f3613.27; Door J. A. Blaak, uit het busje van de Fam. Oversteeg te Dinxperlo f17; Door W. F. Coumou, van de schoolkinderen te Kamperland f9.60; Door Mej. W. J. Malkus, van de schoolkinderen 1e en 2e klas Heerjansdam f.940; Door Ds. H. A. v. Pernis, 10 pCt. van de ontvangsten in de classe Zutphen over 1927 f279.16; Door Mej. H. Neijenes, Geref. Ziekenverpl. te Amsterdam, uit het huisbusje f17.25; Mej. L. den Hartogh, van de kinderen der

Christ. school Zuid-Beijerland f3.25; Door Mej. P. Kooistra te Nes W. D. saldo Zendingsbladen en Kalenders f15; Geref. kerk Oudebildtzijl f10; Geref. Kerk Semarang f17.85; Door G. Jaarsma, opbrengst lezing Dubbeldam f10.80; Van de Zendingver. te Marrum Fr. f25; Van de Zend. Ver. te Baambrugge f80; Uit het Zend. busje Chr. school, Bootenmakerstr. Zaandam f10; Door A. Pieters, van de Zondagsscholen te Zaandam, Bleekerstraat f20.46½; Prinsenspad f2.63; Peperstraat f1.36½; Oostzijde I f10.14½; Oostzijde II f4.74; Stationstraat f 13.70; Vinkenstraat f 12.67; Westzanerdijk f13.15; Zundvalstraat f8.75. Totaal f87.61½, waarna af voor knikertjes f35.20, blijft f52.41½.

Zaandam, 24 Jan. 1928.

Giro No. 32806. W. BREUKELAAR.

Voor Djokja.

Geref. Kerk Halfweg f520; Oostzijde f180.68; Vijfhuizen f51.04.

E. A. GROENEWEGEN.

Ontvangen in November: van Gerrie van Barneveld f0.77; Marietje van Leeuwen f0.17; Rein en Mies Renes f2.83; Nico Vlieg f3.14; Hans en Fientje de Ridder f3.58½; Ali van Norren f3.12½; Marietje Dondorp f4.23; Willem van Driel f0.17; Frits Korfmaker f2.73; Corrie en Henk Burggraaf f3.08½; Henk Stegenga f3.09; Lientje Hoekstra en Riekje Roemburg f4.30½; Judith Bronder en Hennie Monsjou f2.67½; Annie Monsjou f4.04; Piet Dekker f1.54; Collecte f0.50. Totaal f40.

In December ontvangen: van Ali van Norren f3.01½; Koba v. d. Haar f1.36½; Alie Bosma f1.48; Rein Renes f1.70; Dettie Funcke f3.53½; Nico Vlieg f1.67½; Judith Bronder en Hennie Monsjou f3.66; Dora Harreveld f4; Jopie en Nettie Altena f4.47½; Corrie en Henk Burggraaf f1.81½; Marietje Dondorp f3.35; Sali J. Last f0.86½; Piet Dekker f1.55; Lientje Hoekstra en Riek Roemburg f3.13; Schafteenaar f3.08; Henk Stegenga f3.55; Bob en Kees Stegenga f4.02; Verkocht theelood f3.—. Totaal f51.04.

Bussum. Mej. M. v. NORREN.

Zending van de Geref. Kerken op Soemba.

Mej. A. Dijkstra, Musselkanaal, saldo Zendingblad f15.57, saldo kalender f11.70, busjes f64.71, collecte verlovings- en bruiloftspartij f28.35 is f120.33; E. v. Dijken te Groningen, gevonden in de collecte f1, f1 en halve centen f0.15 is f2.15; Ds. Middelveld, Hoogkerk, gevonden in de collecte f3; Ds. Postma, Veendam van een broeder en zuster f10, van een zuster, busje f2.68, ½ centjes-leden f0.75 is f13.43; Mej. A. Postma, Oldekerk van de jonged. vereen. f24.06; Mej. W. Dijksterhuis, Warffum, 240 halve centen is f1.20; Mej. Graafhuis, Haren, van de schoolkinderen f14.20; D. Fransen, Musselkanaal, van de schoolkinderen f11.40; H. T. Drenth, Hoogkerk,

busjes f65.92½, van een bruiloft f2.— is f67.92½; P. Pilon, Stedum, van de zendingsvereniging f20, van de schoolkinderen f9.10 is f29.10; R. Raap, Schildwolde, het Nikkertje der school f17; Mej. J. C. Wiersema, Bedum, van de Zondagschool-vereiniging f100; R. Spriensema, Gerkesklooster, busjes f41.34; H. Hamster, Scheemda, saldo Kalender f30.12; M. Fenema, Houwerzijl, bijdragen f90; Mej. J. Sikkens, Munnekezijl, van de jonged. ver. f10; H. Meima, Baflo, uit de zendingskas f195; B. Th. Mulder, Schouwerzijl van de schoolkinderen f8.52; E. Ronner, Winschoten, busjes f274.50; J. M. Wagenaar, Pekelderweg, busjes van T. Hoyer f18.85, R. Moorlag f4.05 en K. Groenewold f11.05 is f28.95; Ds. Weener, Munnekezijl, busjes f50; E. van Dijken, Groningen, gevonden in de collecte f1; Groningen contributies en gaven a.d. zendingsorganisatie f1790.25; R. Wijma, Glanerbrug, van de zenlingscommissie f75; Ds. Meuleman, Den Ham, een gift van broeder K. f5; W. F. Engsten, Hengelo, 4e kwartaal zendingblad f 49, zendingskalender f10.80, Jongelingsvereniging f2.50 is f62.30; T. U. Muller, Nieuw Weerdinge, v. d. zendingscommissie f75; G. v. d. Veen, Vroomshoop, Kerstcollecte f127.09; Mej. J. Mulders, Meppel N.N. f1, N.N. f2.50, zendingskas f100, kerstcollecte f216.96, plus f2.50, saldo kalenders f14.50 is f337.46; J. Pals, Dalfsen, Kerstcollecte f58.55; G. Schonewille, Hollandsche Veld, Kerstcollecte f19.41 G. Smid, Nieuw Buinen, busjes f42; T. Meilof, Hogersmilde, busjes f41.20; Ds. van Dijken, Nieuweroord, Kerstcollecte f54.74; M. Munneke, Ommen, uit zijn huisbusje f40; A. Barelds, 2e Exloërmond, saldo kalenders f9.59, busje E. de Jong f5.12 is f14.71; R. Buwalda, Zwolle, van den kerkeraad f900; H. Heerink, Avereest, bijdragen Juni tot November f80.

Soembaweek.

De Wilp f 60; Oude Pekela f 95.90; Nieuw Weerdinge 1e deel f41.55; 2e Exloërmond f49.07.

Met deze opgave is het boekjaar 1927 afgedaan. Eenige Soemba-week-collecten reeds ontvangen voor 't boekjaar 1927-'28 zullen door onzen nieuwen quaestor worden opgegeven, alsmede enkele andere bijdragen.

Men zende voortaan alles aan den Heer Jurriën Veldkamp, Praediniussingel 5, Groningen. Zijn gironummer is 67694.

J. DUURSEMA,

Groningen, 23 Jan. 1928.

Heeresingel 34.

Quaestor.

Zending van de Geref. Kerken op Soemba.

1e Verantwoording, van 1 tot en met 23 Januari 1928.

Mej. T. Dijksterhuis, Uithuizen, uit haar busje f12.75; H. van Til, Enumatil, v. d.

Ger. Knapenvereniging *f*5; E. Hoekstra, H. d. Sch., Losdorp, v. d. schoolkinderen *f*12.85, van de jongedochtersveren. *f*4.65 is *f*17.50; Ds. v. d. Vegte, Groningen, Wed. B. *f*1.50, A. D. 100 h. ct. is *f*0.50, N. N. *f*20, catechisatie-bus Parklaan *f*17.90 is *f*39.90; Mej. C. Delhaas, Groningen, voor verkocht theelood en zilverpapier *f*23.90; Groningen, lezing Ds. D. K. Wielenga *f*96.94; Ds. J. H. Lammertsma, Appingedam, gev. i. d. brievenbus, dankoffer *f*2.50; D. Fongers, Den Andel, v. d. Ger. Meisjesveren. *f*10.42; Van Dijken, Groningen, Giften N. kerk *f*25, Z. kerk *f*2.50 is *f*27.50; Geref. Kerk, Ruinerwold, v. d. Jongel.ver. Ruinerwold *f*6.12; Ellie en Giene van de Molen, Groningen, 380 halve stuivers is *f*9.50; K. Bosma Jr., Middelstum van E. Hoving 550 halve centen is *f*2.75, Nikkertjes van Jongel. Vereen. 1e afd. *f*7.79½, 2e afd. *f*2.51½, jonged. veren. *f*8.21, Chr. School 1e—6e klas *f*11.95, van het zendingscomité *f*100 is *f*133.22; Mej. G. Haan 2 maandelijksche opbrengst der kinderzendingsveren. over de maanden December en Januari *f*230; K. Aten, Stadskanaal, busjes Zondagsschool „Eendracht” *f*11.50; B. Oldenhuis, Bierum zendingsbusjes Annie Schepers, Holwierde *f*28.25, Jacoba Drenth Bierum *f*17.32½, Fokje Omta *f*23.77½, K. Bos *f*18.67 is *f*88.02, af onk. *f*4.10, blijft *f*83.92; Ds. van Dijk, Groningen, N.N. een dankoffer bij hun huwelijksfeest *f*25, collecte fam. B. *f*12.12½ is *f*37.12½; G. F. Werkema, Oldehove, half jaar contributie, 1 kwit. zendingsbl. *f*54.20; A. Visscher, Zijldijk Javaantje, Chr. School *f*3; D. Homan, Thesinge, busje van K. Homan *f*5; Mej. T. Kool, Meeden, zendingskal. *f*14.01, gift *f*1, is *f*15.01; Ds. M. Stadig, Ezinge saldo kalenders *f*24 en zendingsver. *f*30 is *f*54; A. Kaspers, Winsum, busje jonged. veren. Lydia *f*10; J. Wildvank, Delfzijl, inhoud eenige busjes *f*50; P. Kieft, Enumatil, Ger. J. V. *f*12.94½, kinderen Chr. School *f*17.30½ is *f*30.25; L. van Dijken, Stadskanaal, giften in de kerk *f*2.50, *f*10, *f*10, *f*10 en *f*2.50, kerstcollecte *f*155.50, zendingscommissie *f*52.50 is *f*243; W. Bos, Lauwerzijl, gift *f*10; M. A. Pel, Stroobos, saldo zendingsblad, Ger. kerk Gerkeskl. Stroobos *f*17; P. Teune, Onderdendam, kas zendingsvereniging *f*40.-; H. Wieringa, Ten Post uit kas zendingsvereniging *f*40.-; Ds. D. Steenhuis, Loppersum batig saldo zendingskalender *f*14.50; H. Brons Jr., Scheemda uit zondagschoolbusje *f*11.-; Reina Vos, Sauwerd, saldo zendingsblad *f*24-, zendingskalender *f*2.50 is *f*26.50; J. Snippe, Smilde verzameld door G. Veenstra op 2 bruiloften *f*12.44; Ds. H. Piersma, Sleen, uit zijn catechisatiebus *f*10.20; F. J. Weenink, Nieuwleussen, kerstcollecte *f*19.71; J. Zwamborn, Heemse legaat Wesselink *f*30; Ds. Ubbink, Zweeloo, gevonden in de collecte *f*5.-, plus *f*2.50 is *f*7.50; Gereformeerde kerk: Eén, busje in de kerk

*f*28.46½, busje v. d. jongel. vereen. *f*13.-, busje i. d. school *f*12.28, busje v. d. knapenveren. *f*2.12½, saldo zendingskalender *f*9.75 is *f*65.62; Mej. R. Lenters, Ambt Hardenberg zendingsblad en kalenders *f*25; K. Streutker, Zwinderen v. d. Ger. Knapenveren., Gees *f*10.-; Ds. J. H. Meuleman, Den Ham, gift erfgen. Gebr. Dubbink, Linde *f*100.-; J. Aarts, Blokzijl v. d. Ger. zondagschool *f*13.65; A. Brouwer, Gasselternijveenschemond, busjes van A. Brouwer en H. Ellen *f*16.10; D. de Vries, Steenwijk, zendingskas *f*70.00½; Ger. kerk Blokzijl *f*50.34; Ger. kerk, Hasselt, schoolkinderen *f*63.70; Ds. Sijbesma, Dedemsvaart, kerkcollecte Ger. kerken Lemele en Lemelerveld *f*23.83, Avereest *f*38.52; Gramsbergen *f*20.27, Heemse *f*65.67, Heemse (nog een coll.) *f*61.- is *f*209.29; A. J. Huurling Jr., Deventer v. d. Ger. kerk B., bijdrage *f*80.-; A. Bergkamp, Ambt Vollenhoven Coll. *f*18.76, gift *f*25.- is *f*43.76; Ds. J. Visscher, Oldemarkt, busje Lientje Sneep *f*10.22, zendingsblaadjes en kalenders J. Vos *f*14.- is *f*24.22; A. Huurling Jr., kerkcollecte Ger. Kerk Deventer B. *f*45.27; Ds. A. J. Noordewier, Westerbork gift *f*5.-, gift *f*2.-, gev. i. d. collecte *f*7.-; Ds. N. Duursema, Nieuw Amsterdam i. d. brievenbus gevonden *f*2.50; G. v. d. Veen, Vroomshoop dankoffer *f*30.-, *f*10.- en *f*2.50 is *f*42.50; Mej. M. V. v. d. Blom, Olst, zendingskalender *f*19.20; T. Oegema, Dedemsvaart, bijdragen verzameld op knapenveren. *f*27.20; L. Matter, Veendijk, gift kerkzakje Nijeven *f*10.-, gift zendingsvereniging, Nijeven *f*15.- is *f*25.-; Gereformeerde Jongelingsvereniging, Ruinerwold *f*6.12.

Soembaweek.

Scheemda *f*107.05; Valthermond *f*76.65; Uithuizen *f*474.75; Stedum *f*202.25; Sauwerd *f*150.37; Kielwindeweer *f*119.50; Winschoten *f*175.71; Munnekezijl *f*100; Harkstede *f*50.82; Loppersum *f*188; Ezinge *f*84.90; Schildwolde *f*229; Boerakker *f*13.87; Zuidbroek *f*38.67; Leens *f*200.25; Grootegast *f*213.20; Aduard *f*214.85; Enumatil *f*108.03½; Siddeburen *f*160.50; Oostwold *f*100.66½; Haren *f*280.10; Hasselt *f*61.87; Almelo *f*266.61; Meppel *f*433.38; Steenwijk *f*241.47; Nieuw Dordrecht *f*57.50; Wijhe *f*75.60; Haaksbergen *f*28.15; Den Ham *f*318.22; Gees *f*39.76; Nieuw Buinen *f*42.12; Lutten *f*144.97; Zwolle *f*526.-; Emlichheim *f*266.60; Dwingeloo *f*209.50; Dalfsen *f*76.50; Dedemsvaart *f*235.92; Nieuw Amsterdam *f*182.35; Zalk *f*80; Schoonebeek *f*87.35; Ruinerwold Koekange *f*97.27½.

Nagiften Soembaweek: D. de Vries, Steenwijk *f*6.-; Ds. R. Heidema, Zuidbroek *f*5.-.

Jurriën Veldkamp,
Quaestor.

Groningen, 23 Januari 1928.

Prædiniussingel 5 Giro No. 67694.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE

GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

En dit Evangelie des Koninkrijks zal in de geheele wereld gepredikt worden tot een getuigenis allen volken.
Matth. 24 : 14a.

REDACTIE-ADRES: Ds. W. BREUKELAAR, ZAANDAM.
ADMINISTRATIE-ADRES: DRUKKERIJ „VADA”
GEBR. ZOMER & KEUNING - WAGENINGEN.

HET BLAD VERSCHIJNT IN HET MIDDEN VAN ELKE MAAND.

ABONNEMENTSPRIJS PER JAAR f 0.84 FRANCO PER POST.
BIJ GETALLEN AAN ÉÉN ADRES BOVEN 3 EX. f 0.72 FR. P. P.

INHOUD:

Wij wilden Jezus wel zien. — Van zendingsaangelegenheden: Uw Koninkrijk kome; J. T. Zuidema; Jubileum Geref. Kerk te Batavia; Javaansch Kerkverband. — Zending Groningen, Drenthe en Overijsel: Oost Soemba. — Thuiskomst Mevr. Krijger—Stuitje. — Zending N. Holland. — Mej. W. Boorsma. — Zending Zuid Holland N. — Een derde Miss. dienaar voor Solo. — Dr. en Mevr. van Leersum—Wiersema. — Zending Zuid Holland Z. — Banjoemas. — Ds. en Mevr. Kuipers—Jonkhoff. — Zending Utrecht en Gelderland. — Rapport van Ds. Netelenbos. — Ds. en Mevr. Mak—v. d. Molen. — Korte berichten. — Leestafel. — Nieuwe plichten. — Giften.

„Wij wilden Jezus wel zien”.

En er waren sommige Grieken uit degenen, die opgekomen waren opdat zij op het feest zouden aanbidden; deze dan gingen tot Filippus, die van Bethsaïda in Galilea was, en baden hem, zeggende: Heere, wij wilden Jezus wel zien.

Johannes 12 : 20 en 21.

Heer, wij wilden Jezus wel zien!

Zoo vroegen in de week, die met Jezus' dood eindigde, eenige Grieken; heidenen dus, die om het Paaschfeest naar Jeruzalem waren gekomen.

Is het niet wonderlijk? Terwijl Jeruzalem gereed staat hem uit te werpen, wordt hij door de heidenen gezocht. En hun verlangen is meer dan nieuwsgierigheid. *Zien* konden ze Jezus elken dag. Maar ze willen meer: ze willen hem ontmoeten, ze willen met hem spreken.

Het „kom en zie”, waarmee deze zelfde Filippus eens het vooroordeel van Nathanaël had overwonnen (Joh. 1 : 47), wordt nu ongevraagd door deze heidenen in toepassing gebracht.

Intusschen moet ge dit verlangen daarom nog niet zóó hoog aanslaan, alsof ze reeds in Jezus als den Zaligmaker geloofden. Ze waren nog heidenen, die alleen — zooals velen in de Grieksch-Romeinsche wereld van die dagen — geen bevrediging meer vonden in den ouden nationalen godsdienst. Vooral de Oostersche godsdiensten waren destijds in trek. En enkelen zochten bevrediging bij Israëls religie.

Dit laatste deden ook deze Grieken. Ze mochten in het voorhof van den Tempel gaan tot aan de borstwering, die het voorhof der heidenen van dat der Joden scheidde, om vandaar den dienst gade te slaan en voor Israëls God zich te buigen.

In Jeruzalem hebben ze nu gehoord van Jezus. Gehoord ook, dat de officieele vertegenwoordigers van Israëls religie zich tegen hem keeren. Maar niettemin ook veel vernomen van zijn woorden en werken. Mogelijk verwachten ze in Jezus te zullen ontmoeten den stichter van een nóg hoger religie.

Het is nog een onbestemd verlangen.

Hun wensch hebben ze niet verkregen.

Jezus toch antwoordde, toen Filippus en Andreas dien wensch overbrachten: De ure is gekomen, dat de Zoon des menschen zal verheerlijkt worden (vs. 23). Verheerlijkt, ja zooals het tarwegraan in den oogst verheerlijkt wordt: door den dood heen! De tijd van het zien en samen-spreken, van het leven onder de menschen spoedt voor Jezus ten einde. Dan breekt aan de bedeeling van het: niet zien, maar gelooven.

Deze geschiedenis, die ons door Johannes verhaald wordt, loopt dan ook daarmee af, dat Jezus wegging en zich verbergde (vs. 36), zonder dat we van een ontmoeting met de Grieken iets vernemen.

Toch is hun vraag daarom niet zonder betekenis. En Jezus heeft er in beluisterd, zooals het treffend wel is uitgedrukt, „het kloppen van de heidenen aan de poort van het Godsrijk”. Immers reeds veel vroeger had Jezus gezegd: „Doch ik zeg u, dat velen zullen komen van Oosten en Westen, en zullen met Abraham, Izak en Jakob aanzitten in het koninkrijk der hemelen” (Matth. 8 : 11).

Zoo hangt het lijden en sterven van onzen Heere Jezus Christus, dat we in deze weken gedenken, op het innigst samen met de toebrenging der heidenen.

Wil het niet vergeten, als gij zelf in deze weken uw ziel weer moogt verkwikken aan de overdenking van het lijden des Heeren.

O zeker, gij moet eerst zelf in den gekruisigden Christus gelooven als uwen Zaligmaker. Alle bespiegeling over de beteekenis van Jezus' lijden en dood voor de redding der wereld is zonder dat persoonlijk geloof ijdel.

Maar bedenk toch steeds erbij, dat Jezus stierf als het Lam Gods, dat de zonde der *wereld* wegneemt. Dan wordt uw blik verruimd, uw geloof verrijkt en bevestigd.

Dan beziet ge ook den arbeid der zending niet meer als een aanhangsel van uw geloof, dat even goed achterwege kon blijven. Neen, dan behoort het een bij het ander. Dan is het een geheel.

Juist zooals dit verlangen van de Grieken in de laatste week vóór Jezus' dood een geheel met heel de geschiedenis van Jezus' lijden uitmaakt.

Welk een verkwikking is die uiting van hun verlangen voor uw Jezus geweest bij het vooruitzicht van zijn bang lijden! Want daarin wordt hem iets voorgesteld van de vrucht van dat lijden: het zal niet te vergeefs zijn!

Maar o de prijs voor het heil der wereld was zoo hoog. Als Jezus daaraan denkt, wordt zijn ziel ontroerd (vs. 27)! Toch — hij heeft dien prijs betaald.

Soms ontmoeten we in het werk der zending een verlangen als dat van die Grieken: Wij wilden Jezus wel zien! Hoe moet het ons beïnvloeden om in dat werk voort te gaan, wetende dat het niet onvruchtbaar is.

Hoe moet het ons sterken om onszelf en het onze in dien arbeid te geven. Uit dankbaarheid jegens hem, die voor ons en voor de heidenen zijn ziel heeft uitgestort in den dood!

Eens komt de vrucht. In dien dag als wij met allen, die ook nu nog uit de heidenwereld Jezus toegebracht worden, hem zien zullen in heerlijkheid!

D.

J. P. K.

Van Zendingsaangelegenheden.

Uw Koninkrijk kome.

Vijftien jaren zendingsarbeid in de Residentie Soerakarta.

Onder den titel: „Uw Koninkrijk kome” is bij Kok te Kampen een kostelijk boekje verschenen, waarvan we in het Zendingsblad aan deze plaats iets willen zeggen en niet onder de rubriek: *Leestafel*. Het is een gedenkboek, dat herinnert aan den vijftienjarigen Zendingsarbeid in Soerakarta, meestal Solo genoemd.

De heer P. de Koomen, één der leeraren van de Christ. Holl. Inl. Kweekschool te Solo, die met verlof in Nederland is, heeft de uitgave van dit prachtwerkje bezorgd.

En zijn arbeid is uitstekend geslaagd.

In een woord vooraf schrijft de heer de

Koomen: „Aan allen, die belang stellen in het werk der Zending”.

„In November 1927 is het 15 jaar geleden, dat de Gereformeerde Zending aanvang, in Soerakarta te arbeiden. Onze God heeft groote dingen gedaan, dies zijn onze harten met dankbaarheid vervuld. Om velen tot deelgenoot te maken in die blijdschap, verschijnt dit boekje. Het tracht u een kijk te geven op den Christelijken arbeid, die in Solo verricht wordt, door in woord en beeld te verhalen van de rechtstreeksche verkondiging van het Evangelie, van de ziekenverpleging, de colportage, het schoolwerk, van het werk onder de vrouwen, den arbeid onder de rijpere jeugd.

Moge het hier gelden: meer bekend maakt meer bemind; en besture de Heere

den gang van dit boekske zóó, dat de liefde van velen opgewekt en versterkt wordt, zoodat hun gebed, hun krachten en hun gaven zijne Kerk in staat stellen om in dit heerlijk werk mede te arbeiden aan de komst van Zijn Koninkrijk”.

Metterdaad laat dit boekje ons treffend zien het groote werk Gods, dat in Solo geschiedt.

Het is nog niet lang geleden, dat Soerakarta voor allen Zendingsarbeid nog gesloten was. Van onderscheidene zijden is in vroeger jaren om toelating voor de Zending in Solo gevraagd. Maar steeds meende de Regeering Solo voor de Zending gesloten te moeten houden.

Het was eerst in 1910, toen Excellentie Idenburg Gouverneur-Generaal van Ned. Indië was, dat op verzoek van Ds. D. Bakker, deze residentie voor de Zending onzer Kerken is geopend.

Zoodra dit was geschied, hebben de kerken van Noord-Holland, naast het werk in Djokja, den arbeid in Solo aanvaard. En de Heere gaf aan deze kerken den man, wiens naam in de geschiedenis zal worden geboekt als de Zendingsspionier van Solo, Dr. H. A. van Andel, die met zijn warme zendingsliefde, zijn krachtige energie, zijn zeldzaam organisatorisch talent, en zijn breeden blik, het Zendingswerk te Solo heeft aangevat en tot heden geleid, daarbij krachtig gesteund door zijn rijk begaafde echtgenoot Mevr. van Andel—Rutgers, wier naam met niet minder eere in de geschiedenis der Zending zal worden genoemd.

Gelijk men weet, wordt thans Soerakarta verzorgd door de kerken van Zuid-Holland Noord. Het was slechts schoorvoetend, dat de N. Hollandsche Kerken begin 1923, Solo hebben afgestaan. Zij moesten het wel doen. Juist omdat de Heere zoowel in Solo als in Djokja het werk zoo rijk zegende, werd de arbeid te zwaar. Men was genoodzaakt één van beide terreinen over te dragen aan de Kerk van Delft en de met haar samenwerkende Kerken. Maar de liefde voor Solo is in Noord-Holland geenszins verkoeld. En als men nu dit prachtboekje leest, dan zal men ootmoedig God danken, die het in het hart van de Kerken in Noord Holland gaf om in Solo het werk der zending te beginnen.

Wonderlijk is de arbeid in Solo gezegend geworden. Hier groeit alles in zeldzamen groei. De hoofddienst groeit; de schooldienst groeit; de medische dienst groeit.

En het getal der zendingsarbeiders groeit van jaar tot jaar. In 1912 waren Dr. en

Mevr. van Andel alleen. Thans staat er een breede rij van medearbeiders rondom hen, allen in voortreffelijke harmonie samenwerkend in het groote werk, waartoe de Heere hen roept.

Er is in den Zendingsarbeid te Solo geen enkele tak, die kwijnt. Solo is van heel Java, ja van heel Ned. Indië een der meest gezegende arbeidsvelden.

Dit boekje getuigt er van. En daarom is dit boekje zoo mooi. De lezing stemt tot ootmoedigen dank, tot innig gebed, en tot hoopvolle verwachting.

En daarbij heeft Kok gezorgd voor een schitterende uitgave. Gedrukt op best geïllustreerd papier en geïllustreerd met heel wat uitstekend geslaagde foto's, biedt dit boekje een bekoring voor het oog en is het in zijn mooien band een sieraad voor elke huiskamer. Want in de huiskamer is de rechte plaats voor dit boekje, opdat het gelezen worde en men onder den indruk kome van het groote werk dat de Heere in Solo wrocht.

De prijs van het boekje is f 1.—, gebonden f 1.40.

J. T. Zuidema.

In het Zendingsblad van October 1.1. hebben we er aan herinnerd, dat in Nov. 1887 de nestor onzer Zending, Br. J. P. Zuidema zijn arbeid in onze Zending begon en dus in November zijn veertig-jarig jubileum zou mogen vieren. Reeds deelden we mede, dat in Indië het plan bestond dit feit op een gepaste wijze te gedenken. Dit is ook geschied. In November 1.1. was de Algemeene vergadering te Djokja bijeen. En toen heeft men met Br. Zuidema op aangename manier herdacht, hoe de Heere hem gedurende 40 jaren in den dienst der Zending deed arbeiden. Met vele vrienden van Br. Zuidema en belangstellenden heeft de Algemeene Vergadering van Zendingsarbeiders op Midden-Java, den 23 Nov. 1.1. het zeldzame jubileum gevierd, dat aan Br. Zuidema ten deel was gevallen.

Vooraf werd daarbij in het licht gesteld, wat groote beteekenis Br. Zuidema heeft gehad voor de vorming van helpers in den dienst der Zending.

Ook heeft men Br. Zuidema een stoffelijk blijk van waardeering aangeboden in den vorm van een gift in enveloppe.

Het was voor Br. Zuidema een mooie dag. De grondtoon van het jubileum was dank aan God voor de groote dingen op het Zendingsveld, waarvan Br. Zuidema getuige mocht zijn. Het verschil tusschen

1887, toen hij zijn moeilijk werk begon, en wat 1927 geeft te zien, is ook zoo verbaasd groot.

De inhoud der enveloppe, die aan Br. Zuidema ter hand gesteld werd, is door hem bestemd voor de uitgave van de Bijbelsche Geschiedenis van Zahn in de Javaansche taal. Deze uitgave is van veel belang en voorziet in een sinds lang gevoelde behoefte. Vooral bij de opleiding van de helpers voor de verschillende diensten kan deze uitgave van veel nut zijn. Ook hierdoor heeft Br. Zuidema weer getoond hoezeer de Zending de liefde heeft van zijn hart.

Met blijdschap kunnen we voorts melden, dat zijn gezondheidstoestand weer wat gunstiger is geworden, zoodat hij weer eenigen arbeid kan verrichten. Op daartoe strekend verzoek heeft hij zich weer belast met het helpen nazien der drukproeven voor een nieuwe Bijbeluitgave in de Javaansche taal, waaraan sinds lang zeer groote behoefte bestond. Door dezen arbeid bewijst Br. Zuidema een gewaardeerden dienst aan alle zendingen, die werken onder de 20 miljoen Javanen, die de Javaansche taal spreken.

Jubileum van de Gereformeerde Kerk te Batavia.

Dinsdag 13 December l.l. heeft de Gereformeerde Kerk te Batavia haar gouden jubileum gevierd. Deze Kerk is ontstaan door de Zendingssactie van de Christ. Ger. Kerk.

In 1873 werd Ds. E. Haan door deze Kerk uitgezonden als zendeling naar Indië. Aanvankelijk was het geenszins de bedoeling, dat hij te Batavia zou arbeiden. Toen hij te Batavia kwam, was hij voornemens bij de Regeering toelating aan te vragen voor het Zendingswerk op Enggano. Op een Zondagmorgen na afloop van den dienst in de Willemskerk, maakte hij echter kennis met de Broeders Jonathans, Sibbalt en Kyadoe. De laatste is nog in leven en was bij de viering van het jubileum nog in het midden.

Groot was te Batavia de behoefte aan de prediking van het zuivere Evangelie. Ds. E. Haan werd dringend verzocht te Batavia te blijven. En hij is er gebleven. En de Heere heeft zijn werk gezegend. Het was wel geen rechtstreeksch Zendingswerk wat hij deed. Maar zijn traktement ontving hij toch uit de Zendingsskas en wel ter dege was zijn arbeid ook van beteekenis voor de Zending. Reeds vier jaar na zijn komst op

Java, in 1877 kon de Christ. Geref. Zendingss-Gemeente van Batavia worden geïnstitueerd.

Deze Gemeente, die dus ontstaan is uit den arbeid van de Zending der toenmalige Christ. Geref. Kerk in Holland, heeft heel wat moeite en strijd moeten doorworstelen. Na Ds. Haan, die tot 1883 haar heeft gediend, heeft Ds. D. Huising te Batavia gearbeid van 1883 tot 1899, en daarna Ds. D. J. B. Wijers van 1899 tot 1914.

De band tusschen de Zending en deze Gemeente, die thans bij de Regeering bekend staat als de Gereformeerde Kerk te Batavia, is allengs losgemaakt. Wel heeft zij de laatste jaren nog geregeld voor haar Zendingssarbeid eenigen steun ontvangen uit de Generale kas. Maar voor haar eigen Kerkelijk leven ontvangt zij uit de Zendingsskas geen hulp meer. Tijdens den dienst van Ds. Wijers is zij financieel sterk genoeg geworden om zelf voor het onderhoud van haar kerkelijk leven te zorgen.

Ook onder den dienst van Ds. J. C. Aalders, die omstreeks zes jaar te Batavia gearbeid heeft, hield de groei dezer Kerk aan. En thans is Batavia een Kerk met twee dienaren des Woords, Ds. Rullman en Ds. Ubels, terwijl zij bijna 900 zielen telt, waarvan echter een aanmerkelijk deel woont buiten Batavia, verspreid over een zeer uitgestrekt gebied. Vandaar ook, dat twee predikanten hier de handen meer dan vol hebben.

Bij den terugblik over de 50 jaren, die deze Kerk thans bestaat, wordt men verbaasd over den verrassenden zegen, dien de Heere over deze Gemeente schonk.

Het Ind. Kerkblad geeft een breed verslag van den jubileum-avond, door de Gemeente gehouden ter gedachtenis van haar vijftigjarig bestaan. Ds. Rullmann hield de gedachtenisrede en onderscheidene sprekers voerden daarna het woord om te herinneren aan de groote daden Gods.

Met het oog op de zeer bijzondere betrekking, die er weleer bestond tusschen deze Kerk en onze Zending, meenden we, dat het Zendingssblad met een enkel woord van dit jubileum melding moest maken. Blijve de Heere deze Kerk met zijn zegen krönen!

Javaansch Kerkverband.

Op de Bijzondere vergadering van Missionaire predikanten, die in November l.l. te Djokja vergaderd was, is de vorming van een eigen Javaansch Kerkverband ter sprake gekomen. Reeds het feit, dat de vorming van een eigen Kerkverband van de

Javaansche Kerken op ons Zendingsterrein als een practisch punt van overweging aan de orde kan worden gesteld, teekent den rijken zegen, dien de Heere over den arbeid onzer Zending op Midden Java heeft geschonken.

Van de zes verschillende zendingsterreinen op Midden Java zijn er reeds vier, waar drie of meer Inlandsche Gemeenten tot eigen institueering zijn gekomen. En in het geheel zijn er reeds omstreeks 20 Gemeenten, die een eigen Kerkeraad hebben.

Nu is in beginsel besloten, dat er begonnen zal worden met Classisvorming op elk afzonderlijk terrein. Tot nu toe is er nog geen Javaansch Kerverband. Wel zijn er zoo nu en dan vergaderingen gehouden waar vertegenwoordigers uit onderscheidene Inlandsche Gemeenten bijeen kwamen om over belangrijke zaken met elkander te beraadslagen. Maar het waren nog geen meerdere vergaderingen van Kerken, die samen kwamen met kerkelijke macht.

Daarmede zal nu echter weldra een aanvang worden gemaakt. En elk terrein, waar reeds een voldoende getal Kerken is geïnstitueerd, zal een eigen Classe vormen.

Het spreekt van zelf, dat het dadelijk nog geen Classen zullen worden in optima forma, zoodat zij geheel zelfstandig zonder de leiding van den Missionaire Predikant zullen kunnen beslissen. Dit zou reeds hierom al niet kunnen, omdat er nog maar één kerk is, die een eigen Javaansch predikant bezit, n.l. Djokja, waar Soepater als Inl. dienaar des Woords met zegen werkzaam is.

Voorloopig zullen de Missionaire Predikanten in de Classicale vergaderingen van de Javaansche Kerken wel met adviseerende stem zitting moeten nemen om de noodige leiding te geven.

Ook hier geldt de oude, beproefde regel: „Maak het niet maar laat het groeien”.

Het verheugt ons echter zeer, dat de zaak der Classe-vorming thans met ernst aan de orde is gesteld. Hieruit toch blijkt, dat er niet alleen uiterlijke groei is bij de Inl. Kerken op ons Zendingveld van Midden Java, zoodat zij toenemen in getal en omvang, maar dat er ook innerlijke wasdom is in Kerkelijk besef en drang tot kerkelijke gemeenschap.

En bijzonder mooi daarbij is, dat de ontwikkeling van het eigen kerkelijk leven op Midden Java geschiedt onder de door de Inlandsche Kerken zelf zeer begeerde leiding van de Missionaire Predikanten en in volkomen harmonie met de Zending.

Elders is dat wel eens anders.

Zoodra er onderscheidene Classen zijn gevormd, kan daaruit later een Synode groeien. Natuurlijk zal het nog wel eenigen tijd duren eer er een volledig Kerkverband tot stand gekomen is. Maar het begint toch in 't zicht te komen. En daar moet het heen: Zelfstandige Javaansche Kerken, kerkelijk samenlevend in eigen zelfstandig Kerkverband met eigen belijdenis, liturgie en kerkenorde.

Zaandam.

W. B.

25 Febr. 28.

Zending Groningen, Drente en Overijssel.

Oost Soemba.

Kort verslag over den arbeid in 1927.

Als ik dit kort verslag begin met de mededeeling, dat er in het afgelopen jaar slechts vijf personen werden gedoopt, waaronder geen enkele Soembanees, is het wel reeds duidelijk, dat de arbeid op dit terrein door geen groote gebeurtenissen werd gekenmerkt. Bijzondere voorvallen hebben ons noch verblijd, noch verontrust. Er werd gearbeid op de gewone wijze en op dezelfde plaatsen als het vorig jaar. Drie helpers namen daarbij aan het werk deel: één onder de Savoneezzen in Melolo en naaste omgeving: de ander onder Savoneezzen te Petawang en Maoedjawa, en tevens onder de in de nabijheid wonende Soembaneezzen, en de derde onder de Soembaneezzen is Waidjetoe, met Baing als standplaats.

In Melolo draagt het werk bijna geheel hetzelfde karakter als de arbeid in een Nederlandsche gemeente. Door de Bijbellezingen, die bijna elken avond in de verschillende kampoenigs werden gehouden door den Savoneesch helper, krijgt het ook een evangeliseerend karakter, daar die samenkomsten ook door Heidenen worden bezocht en soms zelfs in hun huizen worden gehouden. Geregeld worden er op die wijze wel menschen toegebracht, doch in het afgelopen jaar was hun getal gering.

De samenkomsten der gemeente bleven over het algemeen goed bezocht, ook des avonds, maar moeilijk blijft het steeds de jongeren geregeld op de catechisatie te krijgen. Er heerscht veel onverschilligheid bij de jeugd, hetgeen ook hier den opbouw der gemeente tegenhoudt.

In het uitwendige ging de gemeente wel vooruit; er werd in dit jaar begonnen met het vragen van vaste bijdragen van de ver-

strooid wonende goeroes, en dat met gunstig resultaat. Ook vermeerderden de bijdragen der gemeente in de collecten — zoodat de kerkeraad het besluit durfde te nemen om te trachten de gemeente voortaan in haar eigen onderhoud te doen voorzien, het tractement van den helper niet uitgezonderd. Dit besluit is zeker eer te laat dan te vroeg genomen, maar dat het genomen kon worden blijft toch een oorzaak van blijdschap. Er is goede verwachting, dat de wetenschap, dat men voortaan zelf voor al de uitgaven verantwoordelijk is, ook de offervaardigheid nog zal doen stijgen.

Het werk te Petawang draagt geheel het zelfde karakter als te Melolo; omdat daar ook een, zij het nog niet geïnstitueerde gemeente is. De helper evangeliseerde ook onder de omwonende Soembaneezen. In de dichtst bijzijnde kampoen, waarvan de bevolking is verslaafd aan dobbelspel en hanengevechten, vond hij geen ingang, iets verderop wel, en daar zijn dan nu ook al geruimen tijd drie personen, die de catechisatie bezoeken.

Eenmaal per week gaat de helper naar Maoedjawa. Daar vond hij werk onder afgedwaalde en bijna vergeten Christenen, en ook onder de Heidenen. De catechisatie wordt geregeld door meer dan tien personen bezocht, en, er bestaat wel hoop, dat dezen eerlang zullen gedoopt kunnen worden of tot het doen van openbare belijdenis des geloofs kunnen worden toegelaten.

In Baing hield de Soembaneesche helper geregeld een vrij goed bezochte koempelan en een tweetal catechisaties met hen die Christenen willen worden. Enkele maanden geleden scheen er eene opwaking te komen, waarschijnlijk mede door invloed van den radja, die inmiddels, naar wij mogen gelooven, als Christen gestorven is. Later is echter de belangstelling weer verflauwd, maar er blijft toch een gedeelte getrouw, waaronder enkele oud-leerlingen der school. Ook hier mag verwacht worden, dat de eerstelingen na niet al te langen tijd van voorbereiding, gedoopt zullen kunnen worden, hoewel de ervaring ons telkens weer vermaant om daarmede niet te vlug te zijn.

Op een paar andere plaatsen, zooals Kananger, en in den laatsten tijd ook Maoe Marroe, houdt de aan de school verbonden goeroe geregeld koempoelan. Het getal der hoorders is nog wel niet zoo groot, maar geeft toch grond voor de verwachting dat, als er over anderhalf jaar een helper voor deze streken beschikbaar

is, deze ook wel werk zal vinden. Op andere plaatsen stuit men nog te veel op koude onverschilligheid — die ook de, meestal door mij zelf gehouden koempoelan — bijna geheel deed verloopen.

Zoo werd er ook in het afgelopen jaar weer gezaaid. De Heere spaarde ons en de helpers en gaf dat de arbeid geregeld kon worden verricht. Wat er van het gestrooide zaad opkomen zal, of reeds opgekomen is, is in 's Heeren hand. Dat Zijn Woord niet ledig wederkeeren zal maar doen wat Hem behaagt, is zeker. En dat geeft ook moed om met zaaïen door te gaan, in het vertrouwen, dat ook het maaien zal komen op Zijn tijd.

Melolo, 19 Jan. 1928.

J. F. COLENBRANDER.

Behouden thuiskomst van Zuster Krijger— Stuitje.

In een brief van 19 Dec. j.l. schreef Ds. Colenbrander, dat Zuster Krijger terug werd verwacht met de binnenkomende boot en dezelfde post bracht ons een schrijven van Zuster Krijger met de mededeeling, dat zij in welstand is overgekomen.

Dat de Heere groote dingen ook nu weer aan haar gedaan heeft, blijkt wel duidelijk, waar Ds. Colenbrander schrijft: „Dat Mevr. Krijger terug is, is een heele verrassing. Dat hebben we nu tweemaal met haar gehad. Toen ze voor een paar jaar naar Java ging voor haar operatie, was onze vrees, dat ze niet terug zou keeren, grooter dan de hoop, dat het wel zou gebeuren. En toen zij naar Holland gingen, durfde niemand hopen op een terugkeer naar Soemba en was het bericht, dat zij levend in Holland was aangekomen, al een heele geruststelling. En nu, als gezond terug. Wat zullen ze blij zijn. — Krijger heeft zich uitstekend gehouden.”

Zuster Krijger zelve schrijft: „Zoo zijn we dan weer op Soemba aangekomen, we hebben een goede reis gehad en kwamen Zondagmorgen 11 Dec. in Batavia aan.

Mijn zuster was aan de boot. Om half negen waren we al in Batavia en om 2 uur zijn we naar Indiamagoe vertrokken. Daar heb ik 's Maandags direct plaats besproken op de K. P. M. Ik trof het uitstekend, want 15 Dec. vertrok de boot naar Soemba, zoodat we den 19en, dus voor de Kerstdagen, thuis waren.

Mijn man was natuurlijk erg blij, ons terug te zien, en ik niet minder, dat we weer vereenigd waren, en alle vrienden deelden in ons geluk. De familie Lambooy

was wegens ziekte op Java. 'k Heb ze niet gezien, maar Mevr. Colenbrander was met de beide meisjes op Pajeti.

We hopen en bidden, dat de Heere ons verder gezondheid en kracht wil schenken voor ons werk hier op Soemba.

Zending Noord-Holland.

Mej. W. Boorsma.

(Bij de foto).

Bijna alle Zendingsmensen, die met verlof enkele maanden in Holland doorbrengen, verlangen weldra weer om terug te keeren naar hun werk in Indië. Zoo moet

Mej. W. Boorsma.

het ook. Anders zouden het geen goede Zendingsmensen wezen. Maar het is toch wel een opmerkelijk verschijnsel, dat dit ook schier met allen het geval is. Dat pleit voor onze mensen, die zich gegeven hebben voor het Zendingswerk. Maar het pleit misschien nog meer voor het mooie, dat er ligt in den arbeid der Zending, zooals zich dat werk op onze Zendingsterreinen ontwikkelt. Meermalen hoorden we onze Zendingsmensen zeggen, dat zij het zien als een voorrecht, door God hun gegeven, dat zij in de Zending mogen dienen.

Ook Zuster W. Boorsma verlangde om terug te keeren naar haar arbeid te Djokja. Zij had, als zij dat gewild had, nog wel

een paar weken in Holland mogen blijven. Haar verloftijd was nog niet geheel verstreken. Maar zij wilde gaarne bijtijds terug.

Mej. W. Boorsma is als hoofdverpleegster verbonden aan het Petronella-Hospitaal te Djokjakarta. De eerste maal is zij naar Java vertrokken den 25sten Juni 1921. Het vorige jaar kwam zij na een zesjarigen drukken arbeid met verlof naar Holland om enkele maanden rust te nemen. Kort voor haar verlof heeft zij in Indië eerst nog haar diploma als verloskundige gehaald. Met genot was zij eenige maanden in Holland. Zij vertelde ons, dat zij veel had genoten, ook van haar verblijf in America, waar zij tijdens haar verlof enkele weken heeft doorgebracht om familie te bezoeken. Maar hoe aangenaam haar verloftijd ook was, zij verlangde toch zeer sterk naar haar arbeid te Djokja en heeft met blijdschap de terugreis naar Indië aanvaard. Den 16den Maart ging zij te Marseille aan boord van de „Tabanan”, om terug te keeren naar het zware, maar ook mooie werk, dat haar weer wacht te Djokja, waar men zeer naar haar terugkomst verlangt.

Bijgaande foto geeft ons Mej. W. Boorsma te zien in haar verpleegsterscostuum.

Brenge de Heere haar in welstand terug tot haar arbeid en stelle Hij haar werk voor velen ten zegen. W. B.

Zending Zuid-Holland N.

Een derde Miss. dienaar voor Solo.

Met het oog op de snelle uitbreiding van het werk te Solo, heeft de Hollandsche Gemeente aldaar aan de Kerk te Delft voorgesteld om een derde Miss. dienaar voor Solo te beroepen en daartoe eene overeenkomst met haar aan te gaan.

In het Kerkblad der G. K. in Ned. Indië lezen we daarvan de volgende mededeeling: „Aan Delft wordt voorgesteld de volgende overeenkomst aan te gaan:

1e. de beroeping van den derden miss. Denaar des Woords geschiedt, wat den persoon betreft, in overleg met de Kerk van Solo;

2e. de miss. Dienaren des Woords worden door Delft voor een deel van hun tijd ter beschikking gesteld van de Kerk van Solo, opdat de volle bediening van Woord en Sacramenten, het herderlijk en het ander kerkelijk werk aan hen zal worden opgedragen en het werk der Evangelisatie en dat der Zending van de kerk van Solo

door hen verzorgd zal worden, voor zoover daarbij het persoonlijk werk, de leiding en het toezicht van een Dienaar des Woords noodig zullen zijn;

3e. de Kerk van Solo regelt voornoemde werkzaamheden en draagt elk van die aan een bepaalden Dienaar des Woords op, alles in overleg met de miss. Dienaren des Woords;

4e. de Kerk van Solo stelt, zoodra de derde miss. D. d. Woords zijn arbeid aanvaard heeft, als vergoeding maandelijks, met inbegrip van de tegenwoordige bijdrage ad f 500.— een bedrag van duizend gulden ter beschikking van de missionaire kas van de Kerk van Delft en draagt voor de uitrusting en uitzending van den derden miss. Dienaar des Woords ineens een bedrag van tweeduizend vijfhonderd gulden bij. Het maandelijksch bedrag wordt ook uitgekeerd in den tijd van verlof van een der miss. Dienaren des Woords, gedurende welken tijd het werk naar de beschikbare krachten door de Kerk van Solo in overleg met de miss. Dienaren des Woords geregeld wordt;

5e. deze overeenkomst wordt aangegaan tot de eerstkomende vacature.

Deze zaak wordt van zeer groot belang geacht voor ons kerkelijk leven, mede met het oog op een zoo nauw mogelijk verband tusschen het Zendingswerk van Delft en de Holl. Kerk van Solo.

Daarom werd aan Ds. v. Andel verzocht na de Conferentie te Jeruzalem naar Holland door te gaan, opdat hij deze zaak met Delft zoo noodig verder zou bespreken en de aanvankelijke uitvoering namens Solo met Delft zou regelen.

Voor de onkosten wenscht Solo vijfhonderd gulden aan de Kas van Delft bij te dragen."

Dr. en Mevr. van Leersum—Wiersema.

Het prachtige nieuwe dubbelschroef-motorschip van de Maatschappij „Nederland”, dat den 28 Februari zijn eerste reis naar Indië heeft aanvaard, en de naam draagt van „Christiaan Huijgens”, heeft het jonge echtpaar van Leersum—Wiersma aan boord, dat is uitgegaan om te Solo in het werk der Zending te dienen.

Dr. van Leersum is te Solo geen onbekende. Toen in Juli 1925 Dr. K. P. Groot, de directeur van het Zendingshospitaal te Solo na zijn verlof terugkeerde naar Java, is de jonge arts C. A. van Leersum met hem meegegaan om Dr. D. Verhagen tijdens diens verlof te vervangen.

Den 1sten Juli 1925 ging men te Genoa aan boord van de J. P. Coen. En toen men goed en wel te Solo was, ging Dr. Verhagen met verlof naar Holland en nam Dr. van Leersum zijn plaats in. Hij heeft tot October 1926 als waarnemend missionair arts de Zending gediend. En van

Dr. en Mevr. van Leersum—Wiersema.

weerszijden beviel het best. Terwijl Dr. van Leersum nog in Indië was, heeft de Zending van Delft en de andere Kerken van Zuid-Holland N. hem aangezocht zich voor vast aan de Zending te verbinden. En de jonge dokter, die het medisch werk der zending nu met eigen oogen had gezien, was gaarne bereid zich voor dat mooie werk te geven.

Hij kwam in het laatst van November 1926 weer in Holland en reeds 11 Dec. werd hij officieel benoemd tot derden missionairen arts, welke benoeming bereidwillig werd aangenomen. Toch is hij nog niet dadelijk teruggekeerd naar Java.

Dr. van Leersum had zelf gezien hoeveel ooglijders er in Indië zijn. Hij achtte het daarom gewenscht zich eenigen tijd bijzonder te bekwamen voor de behandeling van oogziekten. En het spreekt van zelf, dat de Zending hem gaarne daarvoor den tijd gaf. Het vorige jaar heeft hij derhalve geruimen tijd gewerkt in het Ned. Gasthuis voor Ooglijders, onder leiding van Prof. H. Snellen. En zoo gaat hij dus naar Java terug, bijzonder toegerust en bekwaamd voor de behandeling van ooglijders.

Ofschoon hij reeds voor de tweede maal naar Indië gaat, is Dr. van Leersum toch nog jong.

Cornelis Pieter van Leersum is geboren te Baarn den 10 Sept. 1901. Hij is dus nog maar 27 jaar.

Na te Baarn de M. U. L. O. school te

hebben doorloopen, kwam hij in 1915 te Amsterdam in de 3e klas van de Christ. H. B. S. waar hij in 1918 inder examen deed. Hij liet zich datzelfde jaar te Utrecht inschrijven als student in de medicijnen. En na voorspoedig volbrachte studie verwierf hij 12 Juni 1925 zijn diploma als arts. En drie weken later was hij al op reis naar Indië, maar nog ongekeurd.

Thans is hij weer op reis naar Java. Maar nu niet alleen. De jonge, sympathieke dokter kwam in kennis met de jeugdige Mej. Tjacoline Hermine Wiersema, geboren 11 Sept. 1907, dochter van den heer Wiersema, wonende op de mooie landhoeve „Groote Haver” dicht bij Onderdendam. En Mej. Wiersema was graag bereid met hem te gaan en de Zending te dienen. Den 22sten Februari zijn zij met elkander getrouwd. Ds. Joh. Meinen van Zalk, de jeugdvriend van Dr. van Leersum, heeft hun huwelijk kerkelijk bevestigd.

Vrijdag 24 Febr. had te Delft in de Westerkerk de afvaardiging plaats naar Indië. Daarbij werd eerst het woord gevoerd door Dr. K. v. Anken, daarna door Dr. v. Leersum en eindelijk door Ds. J. W. Gunst, die het echtpaar van Leersum—Wiersema in dankgebed opdroeg aan de heilige hoede des Heeren.

Ofschoon het afscheid nemen van familie en vrienden wel zwaar viel, ondernam het jonge echtpaar toch met opgewektheid de reis naar het wachtend arbeidsveld. Den 9den Maart gingen zij te Genua aan boord van de „Chrisiaan Huijgens”. Bijgaande foto geeft ons beider welgeslaagd beeld te zien.

In Dr. en Mevr. van Leersum—Wiersema ontvangt de zending te Solo, met haar snelle uitbreiding en rijke perspectieven, een zendings-echtpaar, dat onder den zegen des Heeren door zijn arbeid van groote beteekenis kan worden. Vergezelle de Heere hen met zijn gunst.

W. B.

Zending Zuid-Holland Z.

Driemaandelijksch Verslag van den Zendingsarbeid in Banjoemas loopende van October tot December 1927.

I.

Was in de driemaandelijksche verslagen van de eerste negen maanden van het jaar een opgewekte toon te beluisteren, ten gevolge van de beschamende zegeningen des Heeren op den arbeid, deze toon wordt in het laatste rapport van het jaar eenigszins

getemperd. Niet omdat wij minder onder den indruk der zegeningen kwamen. Integendeel: op het eind van het jaar moet de statistiek worden opgemaakt en toen werd vanzelf de aandacht er op gevestigd, dat het aantal gedoopten het recordjaar 1926 nog met één overtrof.¹⁾ Gedoopt werden in het geheel 91 personen, en wel: 18 mannen, 18 vrouwen en 55 kinderen. (In 1926 was dit: 18 mannen, 24 vrouwen en 48 kinderen. Evenals het vorig jaar kwamen de meeste Doopen de Hoofdgemeente te Poerbolinggo ten goede n.l. 9 mannen, 7 vrouwen en 28 kinderen, totaal 43. Daarna volgt Poerwokerto met 2 mannen, 6 vrouwen en 13 kinderen, totaal 21 en Tjilatjap met 5 mannen en 5 vrouwen en 6 kinderen totaal 16. In de zegeningen waarvan deze getallen de weerspiegeling zijn, deelt ook het laatste kwart jaar.

Ook is de matheid niet te wijten aan gebrek aan liefde en meeleven hetzij in Holland hetzij in Indië. Integendeel: wij werden bijzonder bemoedigd door verrassende blijken van milde liefde, waardoor dit jaar het tekort, dat dreigde, gedekt werd. Waarlijk, wat dat betreft hebben ook de menschen ons niet teleurgesteld!

Wat is dan de aanleiding?

Die ligt juist in de zegeningen, dus in wat ons moest opbeuren.

O hoe kleingeloofig en dwaas is toch de mensch! zijn er geen vruchten, dan wordt hij mistroostig om het gebrek aan resultaat van den arbeid. Zijn er wél zegeningen, dan slaat hem de schrik om het hart, dat hij het niet zal kunnen bijhouden!

Want, juist dat laatste is het: de vrees, dat wij den natuurlijke groei van het werk finantieel niet aan zullen kunnen. Dit jaar is door kunst en vliegwerk het tekort gedekt, maar hoe zal het volgend jaar en hoe het daarop volgend jaar en verder gaan?

Is het niet zondig ongelooft in de mildheid van den rijken vader in den Hemel, die zoo telkens gebleken is?

Is het niet laakbaar wantrouwen in de meelevende liefde der gemeente in Holland, die nog nimmer teleursteelde?

Gebrek aan waardeering ook voor wat de ijver van een steeds breder wordenden

¹⁾ Volledige statistieke gegevens worden elders gepubliceerd. Bij het opgeven aantal kinderen is niet gerekend de baby van Dr. Vogelesang, die ook in het midden der Javaansche gemeente gedoopt is en in het doopboek dier gemeente, waarbij de ouders zich aansloten, werd opgenomen.

kring van zendingsvrienden en vriendinnen, onbemiddelden zoowel als vermogenden tot nu tot stand brachten en die toch een profetie inhouden van schier onbegrensde mogelijkheden, als heel de gemeente mobiel wordt?

Komt er dan ook niet in uit, een zich te weinig te binnen brengen van die wonderbare Goddelijke leiding in de zending, die niet minder wijs en getrouw bevonden werd gedurende den tijd, die verliep, sedert ik er zoo'n heerlijken blik in mocht slaan nu bijna 14 jaar geleden? ²⁾)

Op dit alles moet ik beschaamd een toestemmend antwoord geven.

En toch — en toch — daarmede zijn de zorgen, waarmee wij het nieuwe jaar ingaan, niet weggenomen.

Ik spreek van zorgen.

Wij menschen zijn ongeestelijk en kortzichtig genoeg om meestal de stoffelijke noodden het meest en het zwaarst te gevoelen. Vanzelf komt dat omdat wij leven bij de zichtbare dingen: als de kas leeg is en er moeten salarissen betaald of rekeningen voldaan, dan zit je in de verlegenheid.

En toch zijn de onzichtbare, geestelijke noodden nog zoo veel grooter! Helaas! Kost het meestal zoo weinig moeite om het oog daarvoor gesloten te houden.

En nu denk ik nog niet eens aan die geweldige, compacte massa van bijna twee miljoen menschen, in wier midden ik de eenige Hollandsche Evangelieprediker ben. Die nood is zoo geweldig, dat wij er ten slotte tegenover afgestompt raken, net als iemand die van de millioenen hoort, die in den oorlog sneuvelden en verminkt werden.

Neen, het oog vestigende op het kleine kuddeke van een 800 zielen, die als Christenen of belangstellenden onder onze hoede gesteld zijn, moet de klacht over de lippen, dat wij en onze Hollandsche en Inlandsche medearbeiders ver te kort komen om in de geestelijke behoeften te voorzien. Ik denk daar speciaal aan, omdat ik eerstdaags weer voor een moeilijke keuze zal staan.

In het vorig verslag sprak ik van ingang in Karangsari ter Zuid Westen van Banjoemas gelegen.

Ik zal er straks een helper moeten neer-

zetten. Maar wie zal het zijn? Ik kan niet een van mijn beste menschen aan zijn tegenwoordigen, zoo gezegenden werkkring onttrekken. Dan zou ik daar weer een lek maken.

Er zal dus één der minder bedeelden heen moeten.

Maar zal dan niet onder zijn misschien minder aantrekkelijke prediking of weinig opbouwend catechetiseeren de opgewekte belangstelling al gauw in het zand verloop-en?

Zie, dat zijn nog zwaardere zorgen dan de verlegenheid om aan contanten te komen ons baart.

Bidt dan den milden Vader om wat noodig is tot onderhoud en uitbreiding. Maar bidt bovenal den Heer des Oogstes, dat Hij, arbeiders, door Zijn Geest voorbereid en bezield, uitstoote in Zijn wijngaard.

En zendt ons de middelen, om alles te bekostigen.

(Wordt vervolgd).

Ds. en Mevr. Kuipers—Jonkhoff.

(Bij de foto).

Reeds sinds lang werd in den kring der Holl. Geref. Kerk te Djokja behoefte gevoeld aan een eigen dienaar des Woords, die al zijn kracht kon geven aan den arbeid der Hollandsche Gemeente aldaar. Niet alsof die Gemeente geheel onverzorgd was. Reeds heel vroeg heeft Ds. C. Zwaan, toen hij nog te Djocja was, een deel van zijn tijd en kracht gegeven aan de Hollandsche Gemeente. Ook Ds. D. Bakker heeft, sinds hij te Djokja kwam, heel wat voor deze Gemeente gedaan. En later hebben met hem Ds. A. Pos en Dr. F. L. Bakker ook vrij wat tijd en kracht gewijd aan de bearbeiding van de Holl. Geref. Kerk. Elken Zondag bijna werd door één hunner gepredikt in de Hollandsche Gemeente; de catechisaties werden waargenomen, de zieken werden bezocht, en één van hen diende deze Kerk als consulent.

Het spreekt echter van zelf, dat men de tijd en kracht, die men gaf voor de Hollandsche Gemeente, moest onttrekken aan het werk der Zending, waar men de handen meer dan vol aan had. En de bearbeiding van de Hollandsche Gemeente kon onmogelijk zoo geschieden, als wel gewenscht ware. Deze Gemeente is al niet zoo heel klein meer. Zij telt ruim 270 zielen en strekt zich uit over heel het vorstenland Djokjakarta en een aanmerkelijk gedeelte van de residentie Kedoe, een uitgestrektheid grooter dan de grootste provincie van

²⁾ Zie „De Goddelijke leiding in de zending” door Dr. B. J. Esser, Rotterdam 1914; voor belangstellenden zijn nog enkele exemplaren beschikbaar bij den schrijver tegen een door hen zelf te bepalen gift voor de zending.

Nederland. Het was dus wel zeer gewenscht, dat deze Holl. Kerk een eigen die-naar kreeg, die zich geheel aan haar kon geven.

De aandacht is daarvoor gevestigd op den begaafden prediker van de Geref. Kerk te Beilen. Ds. Th. Kuipers, die de beroeping naar Djokja aannam.

hij in 1919 met gunstig gevolg zijn candidaatsexamen heeft afgelegd.

Uit de beroepen, die tot hem kwamen, nam hij aan het beroep van de Geref. Kerk te Ter Aar, waar hij met zegen van 1919 tot 1922 gearbeid heeft. In 1922 vertrok hij naar Beilen, waar zijn werk zeer gewaardeerd werd.

Ds. en Mevr. Kuipers—Jonkhoff.

Op ons verzoek was Ds. Kuipers zoo vriendelijk een foto van hem en zijn gezin af te staan voor het Zendingsblad, waarvoor we hem vriendelijk dank zeggen.

Ds. Th. Kuipers is geboren 10 Jan. 1890. Aan de Kweekschool te Groningen werd hij opgeleid tot onderwijzer. Te Groningen heeft hij van 1908 tot 1912 het Christ. Onderwijs gediend. De lust om predikant te worden werd hem echter te machtig. Hij verliet het onderwijs en ging in 1912 naar het Gymnasium te Groningen.

Reeds in 1914 werd hij student in de theologie aan de Vrije Universiteit, waar

Enkele weken geleden heeft hij afscheid genomen van Beilens Kerk, die hem noode zag heengaan.

In 1919 is Ds. Th. Kuipers gehuwd met Mej. A. C. Jonkhoff, evenals hij te Groningen geboren, 6 Aug. 1890. Hun huwelijk is met een tweetal kinderen gezegend. Elze is een lief, vriendelijk meisje, dat op de foto naast Vader staat. Zij is geboren 5 Mei 1920. En het jongste dochttertje, dat op Moeders knie zit, heet Andrea en is geboren 2 Maart '27.

Voor Mevrouw is Djokjakarta niet onbekend. Van 1915 tot 1918 heeft zij het

Christ. Onderwijs in Djokjakarta gediend. Het leven op Midden-Java is haar dus niet vreemd.

Gaarne ging zij met haar man weer derwaarts terug.

Ook Ds. Kuipers en zijn gezin zijn met de „Christaan Huijgens” naar Indië vertrokken. Zij zijn 9 Maart te Genua aan boord gegaan.

Ofschoon Ds. Kuipers niet rechtstreeks de Zending gaat dienen, is toch zijn vertrek voor de Zending van groot belang.

Vooreerst ontheft hij de Zendingsarbeiders te Djokja voor een deel van den arbeid, dien zij thans moesten verrichten, zoodat zij nu zich geheel en alleen aan het Zendingswerk kunnen geven. Bovendien is het voor de Zending een indirect belang, dat de Holl. Christenen op het Zendingsveld behoorlijke bearbeiding ontvangen, terwijl de missionaire arbeiders ook wel eenige hulpe van de andere predikanten kunnen genieten. En Ds. Kuipers zal straks de leiding van de Zending onder de Chinezen te Djokja wel op zich moeten nemen, want de Holl. Geref. Kerk te Djokja heeft dit deel van het Zendingswerk voor haar rekening genomen.

Djokja is de eerste Holl. Geref. Kerk op ons Zendingsveld, die een eigen predikant ontvangt.

W. B.

Zending van Utrecht en Gelderland.

Rapport van Ds. Netelenbos, aangeboden aan de Zendingssynode der Gereform. Kerken van Utrecht en Gelderland, saâm te komen te Amersfoort, den 24 Nov. 1927.

(Verkort)

Hooggeachte Broeders.

Een verslag van den arbeid in het afgelopen jaar kan uiteraard slechts beginnen met de dankbare erkenning van de goede gunst Gods over ons. Allen, die hier in Uw dienst arbeiden, bleven voor het werk gespaard, en mochten in gezondheid van dag tot dag bezig zijn in de vervulling van de roeping, waarmee de Koning der kerk hen door Uw tusshenkomst heeft willen bevoorrechten. We verheugden ons in het begin van dit jaar over de behouden aankomst van Zr. v. Nieuwenhuyzen, die de plaats van wijlen Zr. Both kwam vervullen. En enkele maanden later begroetten we Mej. Dr. G. J. Dreckmeier, die van buitenlandsch verlof in goeden welstand tot ons terugkeerde.

Een nieuwe goeroe-indjil kwam de gele-

deren versterken; n.l. Djasmin, vroeger verpleger in het hospitaal, maar sinds 2 jaar in de leer bij Dr. Bakker te Djokja. Djasmin mocht het diploma van den theologischen cursus verwerven en trad Juni 1927 in den actieven dienst. Voorloopig beperkt zijn theologische arbeid zich tot het houden van godsdienstoefeningen in de kerk en in het ziekenhuis. Voornamelijk heeft hij zich, door welwillende medewerking van Dr. Flach, de laatste maanden weer kunnen in werken in de behandeling van eenvoudige ziektegevallen en de uitreiking van de meest gebruikelijke medicijnen. Doch eerstdaags gaat hij geheel over in dienst van het Evangelisatiewerk. Ik hoop dat de verwachtingen, die ik van hem als helper bij den dienst des Woords, die tegelijk medisch flink bijgewerkt is, meen te mogen koesteren, niet beschaamd zullen worden.

Kort geleden zijn we met de zaak van den pandita djawa een belangrijke schrede verder gekomen. Ik heb U nog te danken voor de welwillende houding, die de kerken op de vorige Zendingssynode ten aanzien van de beroeping van een goeroe-indjil tot dienaar des Woords, hebben aangenomen. Toch meende de kerkeraad van Tlepok, op wien (zooals U aanstonds begreep) mijn vorig rapport het oog had, dezen geheel nieuwen toestand rustig te moeten voorbereiden. De voorganger te Tlepok, wien een mogelijke roeping tot predikant al zwaarder op het hart begon te wegen, wenschte zelfs nog een paar jaar uitstel. Doch dit was den kerkeraad wat te lang. We hebben nu verleden week een gemeentevergadering gehad. Daar werd goeroe Wirjatenaja met algemeene stemmen tot a.s. dienaar des Woords beroepen. Ik hoop dat hij April 1928 zijn examen kan doen, en dan eind van die maand in zijn ambt bevestigd zal worden.

Broeders, ik verheug me zeer in dezen gang van zaken. Het is zulk een goede beschikking Gods, dat we hier een man hebben, met vele gaven versierd. En die vooral ook door oprechten ootmoed zich openbaart als iemand, die den ernst en de hoogte van het opziensambt diep beseft. Eén der kerkvaders antwoordde op de vraag naar de kenmerken van een godvruchtig hart, dat ootmoed in de eerste, tweede en derde plaats, ons leven tot een echt-christelijk bestaan stempelt.

Mannen voor den heiligen dienst moeten ons *gegeven* worden. Ik meen te mogen uitspreken, dat zulk een man ons in Wirjatenaja geschonken is.

Ook gaat de groei van het kerkelijk leven gestadig door. In December 1926 en Juli 1927 hielden we onze grootere kerkelijke samenkomsten. De 5 geïnstitueerde kerken van ons terrein komen dan bijeen tot behartiging van den opbouw der gemeenten. Behandeling van tuchtgevallen geeft meestal aanleiding tot zulke vergaderingen. Ze worden inderdaad uit de behoefte van het kerkelijk leven geboren. Doch daarnaast is een belangrijk punt de vraag, hoe het best tot meerdere kerkelijke zelfstandigheid te komen is. Verder werd een concept-geloofsbelijdenis door Wirjatenaja ingediend. Hij gevoelde heel goed, dat dit niet 't werk is van één persoon. Maar het besef is er, dat een gemeenschappelijke belijdenis als band van saamleven en als getuigenis tegenover de omgeving onmisbaar is. Wie zal zich echter tot zulk een arbeid aangorden? Wirjatenaja heeft met veel geduld een reeks artikelen opgesteld en die aan de vergadering aangeboden. Zeker — hij weet wel, dat zijn werk nog zeer onvolmaakt is. Maar, hij wilde een prikkel geven tot het aanpakken van dezen voornamen arbeid door de kerken zelf. Als er niets van zijn voorstel overblijft, zal hij daarover niet rouwen, mits de kerken dan maar aan den gang gaan en zelf iets leveren. Het stuk is gedrukt en zal eerstdaags aan de verschillende Javaansche kerken aangeboden worden. Zoo is de eerste schrede gezet op een langen weg. Ook de Javaansche kerken zullen met haar belijdenis niet klaar komen, vóór de wederkomst van Christus. Veel strijd en misschien ook tijdelijke nederlaag zal moeten medewerken tot het vinden van den rechten weg. Gode zij dank — de Geest der Waarheid blijft bij hen. Als zij bij Hem begeeren te blijven, zal alles wél zijn.

Nieuwe scholen werden dit jaar niet geopend. In denk, dat het Inlandsche zendingsonderwijs op ons terrein zijn grenzen niet veel verder zal kunnen uitzetten. Het volks-onderwijs, dat door de overheid verzorgd wordt, groeit al verder uit; er bestaat voor ons weinig gelegenheid, om daartoe mede te werken. Althans — onder de huidige omstandigheden. De vele wijzingen, die bij de snelle ontwikkeling van het onderwijs in deze landen, telkens in den koers van het schip worde aangebracht, geven goede hoop, dat onze zendingsscholen in de toekomst nog wel tot nieuwe uitbreiding zullen komen. Zooals bekend is, hebben we thans 9 scholen, en wel 3 standaardsscholen met 5 klassen (Temon, Palihan, Tlepok), 1 vervolgsschool met een 4e en 5e klas (Sema-

goeng), en 5 volksscholen met 3 klassen (Geparang, Redjossari, Semajoe, Kesinggi, Dernosari).

De schoolactie heeft dit jaar gelukkig niet geheel stil gestaan. Te Koeto-ardjo werd op 1 Juli 1927 een schakelschool geopend, een nieuw soort school voor Holl.-Inlandsch onderwijs. Dit soort van scholen krijgt zijn leerlingen niet als de gewone Holl.-Inl. scholen uit de gelederen van de nog gansch groene en ongeleerde zesjarige Javaansche jeugd, maar betreft hen uit de jongelui, die reeds 3 of 4 jaar een Javaansche lagere school hebben bezocht. En dar tracht de schakelschool hen in 4 à 5 jaar evenver te brengen als de Holl.-Inl. school in 7 jaar. Schakelschool, d.w.z. een school, die een schakel vormt tusschen het Inlandsche lager onderwijs en het meer uitgebreide en middelbaar onderwijs.

De heer Kranenburg, vroeger aan onze Holl. Jav. school verbonden, trad als hoofd der Schakelschool op. Ze heeft nog slechts een eerste klas. Er was heel wat animo voor deze school. Ze kon maar 40 leerlingen bergen: er waren 80 aspiranten.

Onze 5 colporteurs hebben dit jaar hun werk mogen voortzetten. Helaas hadden ze herhaaldelijk met ziekten te kampen; een van hen heeft nu reeds 4 maanden lang niet kunnen werken. Een andere tegenwoordig, die zich meer in 1927 dan in 1926 deed gelden, is het totaal gemis aan Javaansche Evangeliën en Handelingen, gedurende vele, vele maanden. Pas een week geleden kreeg ik weer eens een voorraad van 1250 dergelijke boekjes. We verheugden ons hier zeer over hun komst. Het waren ons oude vrienden, die we in lang niet aanschouwd hadden.

In '26 (dus toen er nog Evangeliën en Handelingen waren) verkochten we: Jav., Chineesche, Maleische bijbels en bijbelgedeelten: 2660 (door colporteurs verkocht 2488, in het ziekenhuis verkocht 172).

Andere Javaansche en Maleische boeken en boekjes 2619; Hollandsche bijbels en Holl. boeken 47; Javaansche wandkalenders 3000; Maleische scheurkalenders 50.

Verder werden per maand 6000 Jav. Evangelisatie-bladen (Mardi Rahardja) verspreid, alsook 200 Penaboer („Zaaier? een Maleisch blad) een 300 Lajang Kabongahan („Vreugdeblad", een aardig blaadje voor de schooljeugd).

Sedert mijn vorig rapport heb ik 74 maanden Heiligen Doop mogen bedienen, waar-

van 37 maal aan volwassenen. Den Heere zij dank voor Zijn zegen. Hij doet ons Zijn werk aanschouwen. 9 Doopleden deden belijdenis. Eén afgedwaalde keerde tot de gemeenschap der kerk terug. 2 Saddrachianen gaven hun wensch te kennen, om kerkelijk met ons samen te leven. Eén Javaansch militair ontving catechetisch onderwijs van me; hij begeerde, zich bij de Europeesche gemeente te voegen, en werd dus na zijn doop als lid der Gereformeerde kerk te Djokja ingeschreven.

Een zeer blijden dag doorleefden we, toen het kerkgebouw te Palihan in gebruik genomen werd. Het gebeurde op Hemelvaartsdag. Onze harten verhieven zich in dank en lof hemelwaarts, om de Koning te eeren, Die Zijn werk op aarde aan ons openbaart.

Broeders, moge dit verslag bij U ernstige overweging vinden. Verheuge het U, dat in het ziekenhuis, in de Hollandsche en Javaansche scholen, door colportage en huisbezoek, door krantverspreiding en samenkomsten, de blijde boodschap in wijden kring uitgaat.

Met broedergroet,

Uw dienstw. dienaar,

L. NETENLENBOS.

Ds. en Mevr. Mak—v. d. Molen.

Bij de foto.

De Geref. Kerk te Medan op Sumatra wordt weldra vacant. Ds. H. A. Wiersinga, die sinds 1 Juli 1923 met zooveel toewijding deze Gemeente heeft gediend en tevens zich gaf voor het moeilijk, maar ook zegenrijke werk onder de verstrooide Gereformeerden van Sumatra's Oostkust Tapanoeli, Atjeh en Riouw, zal weldra naar Holland komen. Met het oog op de gezondheidstoestand van zijn gezin, zal hij niet naar Indië terugkeeren, althans voorlopig niet, hoezeer het werk op Sumatra al de liefde heeft van zijn hart.

De Kerk te Medan heeft Ds. C. Mak te Brielle beroepen om den arbeid van Ds. Wiersinga over te nemen. En Ds. Mak heeft die roeping aangenomen en zal weldra naar Indië vertrekken. De a.s. predikant van Medan is nog jong. Hij is geboren te Schiedam den 28sten September 1899. Nadat hij de H. B. School te Schiedam had afgevolpen, deed hij Staatsexamen en ging naar Amsterdam om aan de Vrije Universiteit te studeeren in de Theologie.

In October 1923, toen hij pas 24 jaar was, deed hij met gunstig gevolg zijn exa-

men als candidaat in de Theologie.

Aan de roepstem van de Gemeente te Brielle—Tinte gehoor gevend, aanvaardde hij den 11den Mei 1924 aldaar den dienst des Woords. Vooraf was hij echter in het huwelijk getreden met Mej. G. J. van der Molen, geboren te Vlaardingen 24 Mei 1901. De Heere kroonde hun echt met een tweetal lieve kinderen. De oudste — dat lieve meisje, dat op de leuning zit van moeders stoel, is in 1924 geboren en heet Anna Catharina. En Vader draagt zijn zoon op den arm; een jongetje van slechts enkele maanden. Zijn naam is Catharinus Gjalt. Op ons verzoek stond Ds. Mak deze foto ons af voor het zendingsblad.

De kerk te Brielle en Tinte heeft zich niet lang in het bezit van D. C. Mak mogen verheugen. Nog geen vier jaar. Maar wij vertrouwen, dat zij bereidwillig haar beminden dienaar heeft afgestaan voor het zooveel zwaarder en beteekenisvoller werk op Sumatra. Ds. Mak is voornemens den 23 Maart met zijn gezin te Genua aan boord te gaan van de „Joh. de Wit” tot vertrek naar zijn nieuwe Gemeente.

Brenge de Heere hem en zijn gezin in welstand te Medan en sterke hij hem tot den moeilijken en vaak afmattenden, maar ook zoo schoonen arbeid, die in Indie hem wacht.

W. B.

KORTE BERICHTEN.

Dr. J. Hania.

Vrijdag 24 Februari l.l. is Dr. J. Hania teruggekeerd van uit het ziekenhuis Bethesda te Tiel naar Geldermalsen.

Er kan echter nog niet aan gedacht worden, dat hij zijn arbeid reeds zou kunnen hervatten. Zijn genezing en de herstelling zijner krachten gaan niet zoo voorspoedig als gehoopt werd. De laatste weken van Februari was zijn toestand iets minder gunstig. Maar hij gaat thans gelukkig weer vooruit.

Moge de Heere onzen zeer gewaardeerden broeder Hania geheel herstellen en de krachten hergeven voor zijn veelomvattenden arbeid, ook in den dienst der zending.

Ds. A. Merkelijn.

Middelburgs Miss. predikant, Ds. A. Merkelijn, die met zoo groote toewijding en zoo rijken zegen te Magelang de zending dient, komt dit jaar D.V. met verlof naar Holland om eenige maanden uit te rusten van zijn zwaren arbeid.

Dr. A. H. Vonk.

Dr. A. H. Vonk, geneesheer-Directeur van het zendingshospitaal te Keboemen, heeft zich opnieuw aan de Friesche zending verbonden en zal D.V. 28 Augustus

De Zusters Baarbe.

Mej. C. Baarbe, hoofd der Christ. Holl. Chin. Meisjesschool te Solo en Mej. H. Baarbe, hoofdverpleegster in het Zendingshospitaal te Solo, die beiden met verlof in

Ds. en Mevr. Mak—v. d. Molen.

a.s. met de „Prins der Nederlanden” weer naar Indië terugkeeren.

Ds. A. Pos.

De eerste Miss. predikant van Amsterdam, Ds. A. Pos, zal D.V. in het najaar terugkeeren naar zijn arbeidsveld te Djokjakarta. Er is plaats besproken op de Johan de Wit, die 25 September van Amsterdam vertrekt.

Holland zijn, zullen D.V. eveneens met de Johan de Wit, die 25 Sept. a.s. vertrekt, terugkeeren tot hun mooie werk op Java.

Rijke Zendingsvrucht.

De arbeid der zending te Djokia is in 1927 zeer gezegend geweest. Er zijn op het zendingsterrein van de Noord Hollandse kerken het laatste jaar 111 volwassenen gedoopt en 126 kinderen. In geen enkel

voorafgaand jaar is een zoo hoog cijfer bereikt. Vooral het groot getal volwassenen, dat gedoopt is, teekent den voortgang dien het Evangelie vond. Dringe het onze kerken tot dankzegging en gebed.

De zendingsarbeid onder de Chineezzen te Djokja.

Krachtens overeenkomst, getroffen tusschen de Holl. Geref. Kerk te Djokja, en den Kerkeraad te Amsterdam, heeft 1 Januari l.l. de Holl. Geref. Kerk te Djokja den arbeid der zending onder de Chineezzen aldaar zelfstandig ter hand genomen.

De Holl. Kerkeraad te Djokja benoemde een commissie voor dien arbeid, waarin de missionaire predikanten in hun kwaliteit zitting hebben.

Het is het doel, dat dit zeer op zichzelf staand zendingswerk straks zal komen onder de leiding van den predikant der Holl. Kerk Ds. Kuipers.

Kerkbouw Djokja.

De Javaansche Gemeente te Djokja heeft dicht bij de plaats, waar het tegenwoordig Kerkgebouw staat, een geschikt terrein gekocht voor den bouw eener nieuwe Kerk.

Het terrein is ruim 6300 vierkante meter groot. De prijs bedroeg f 2.000

Het Christ. Nat. Zendingsfeest.

Naar we vernemen, zal het Christ. Nat. Zendingsfeest dit jaar weer gehouden worden op het prachtige landgoed „Mid-dachten". Als datum is gesteld 4 Juli.

Zendingsfilm.

Het adres van het comite voor den Zendingsfilm van de Geref. zending is O. van Leersum, Heereweg 29, Groningen.

Conferentie te Jeruzalem.

Behalve de vertegenwoordigers der Ned. Zending, de Oud-Zendingsconsul Dr. Baron van Boetselaar van Dubbeldam en de Zendingsdirector Dr. Joh. Rauws, zijn naar we vernamen, uit Nederland nog uitgenoodigd tot deelneming aan de Conferentie de heeren Mr. J. P. Graaf van Limburg Stirum, Oud-Gouverneur-Generaal van Ned. Indië, thans gezant te Berlijn en Dr. D. Crommelin, Oud-Zendingsconsul.

De Zendingsconferenties te Lunteren.

Met het oog op de vele aanvragen tot deelneming, heeft de Zendingstudie-Raad besloten, in plaats van drie, dit jaar vier conferenties te Lunteren te zullen houden:

van 30 Juli—4 Aug., 4—11 Aug., 13—18 Aug., 20—25 Aug.

De Methodisten Zending op Java.

Gedurende onderscheidene jaren hebben de Amerikaansche Methodisten Zending gedreven in Ned. Indië, bepaaldelijk op Java. Thans heeft deze zending zich van daar teruggetrokken. Naar verluidt staat dit in verband met de weinige vrucht, die de arbeid droeg en met een aanzienlijke daling der ontvangsten voor deze zending.

Theelood enz.

Wie theelood, zilverpapier en gebruikte postzegels verzamelt voor de Zending, trachte dit ter plaatse te verkoopen en zende dan het geld op. Als men deze dingen niet kan verkoopen ter plaatse, dan zende men het aan den heer P. J. Schreuder, Zestienhovenstraat 3c, Rotterdam.

LEESTAFEL.

Abraham de Vriend Gods, door Dr. J. Ridderbos, bij Kok te Kampen f 4.50 en geb. f 5.75.

Allen, die in de „Bazuin" de kostelijke artikelen gelezen hebben, die Prof. Ridderbos daarin schreef over Abraham den Vriend Gods, zullen hem en den uitgever zeer dankbaar zijn, dat men thans deze artikelen-reeks in boekvorm verkrijgen kan. Een voortreffelijk boek, vrucht van breede studie; rijk van inhoud; een genot om te lezen, beide voor hoofd en hart.

Een werk van blijvende waarde. Ook aan de Zending heeft de schrijver gedacht, zij het wel wat sober.

Raymundus Lullus, de eerste Zending onder de Mohammedanen, door Ds. C. L. Smit, met drie platen, uitgegeven door de Zendingstudie-Raad en in den handel gebracht door de N.V. de Alg. Zendingboekhandel te den Haag, f 0.75.

In dit mooie Zendingsboek van 72 bladzijden en 11 hoofdstukken teekent de schrijver ons den persoon en het werk Raymundus Lullus, geboren te Palma 1235, de eerste Zending, die onder de Mohammedanen gearbeid heeft. Wij bevelen het gaarne aan.

De Roepstem, weekblad ten dienste van de Evangelisatiearbeid, onder redactie van Ds. H. Knoop te Gouda en N. Baas,

straatpredikers te Amsterdam. Uitgegeven bij A. Lakerveld, den Haag.

Gaarne vestigen we nog eens de aandacht op dit Evangeliesatieblad. Blijkbaar is de redactie in beste handen. Het blad doet het heel goed.

Nieuwe plichten.

Op twee verschillende pagina's maakt het Zendbl. van Febr. melding van de overdracht van Suriname van Herrnhut aan Zeist, van Duitschland aan Holland. Hebben we ons er al ernstig rekenschap van gegeven, wat dit voor ons beteekent? Het beteekent, dat wij in zeker opzicht een zendingsterrein erbij gekregen hebben. Wij zullen er niet meer mee kunnen volstaan met b.v. als Gereformeerden te zaam maandelijks een paar honderd gulden te offeren, dit zal vanaf heden enkele duizenden moeten bedragen. Meent ge dat dit overdreven is? Hoe anders zal de kleine gemeente van Zeist aan de benoodigde f 120.000 jaarlijks moeten komen? Het zal zoo noodig zijn ons nog eens heelemaal opnieuw onze verhouding tot Suriname in te denken. Want dit mooie werk, door Herrnhut onder zoo veel gebed en tranen tot stand gebracht weer prijs geven, dat willen we toch niet? Een enkele maal is het gebeurd, dat door onze laksheid veelbelovend werk te gronde ging en dat een groep van enkele honderdduizenden inlandsche Christenen tot een onbeduidend groepje van enkele honderden ineenslonk. Het zou verschrikkelijk zijn, als we dit met Suriname deden en het hoopvol en geloovig vertrouwen van onze Herrnhutter Broeders zóó beschaamden.

De volgende giften zijn in dit opzicht moedgevend, maar de lijst moet nog veel, veel langer worden, anders komen we er niet.

Sinds 24 Jan. ontvangen van: Mej. J. v. d. B.—v. d. St. te Maasland f20; P. K. te De Lier f10; W. K. Penn. Z. comm. Ger. Kerk Vlissingen f50; J. V. van Schoolbest. Niawier f10.50; Pers. L. en U. L. O. school 's-Gravenzande f3.96; B. H. te O. B. f25; Ds. K. te Kr. a. d. Lek van Ger. Kerk f15; B. J. v. d. M. te Loenen a. d. Vecht van Zend. Comm. Ger. Kerk f17; Mej. S. E. H. te Scherpenzeel f2.50 (voor muskietvr. woningen); G. H. te Zweelo f2.50; Mevr. L. G. Weisz te A'dam f10. Allen hartelijk dank.

P.S. Van uit Zeist vraagt men ons nog eens speciaal ook om in uw gebed Suriname en de nieuwe moeilijkheden, waarvoor wij

staan, niet te vergeten.

Hilversum. Postrek. 95494.

J. VAN KEULEN,

Bilderdijklaan 12.

GIFTEN.

Voor de Generale kas.

Door Mej. M. Hordijk uit het „knikker-tje” van de Zondagsschool te Westmaas f7.50; Door J. v. Neerden van de leerlingen der Chr. school te Breezand f3.75; Van G. Demper te Nieuwpoort f30; Door H. J. Kerkhoven te Marken van de schoolkinderen, waaronder van Neeltje en Grietjes Dorland 300 % centen en van Grietje Visser 200 ½ centen f11; Van H. A. Meijer te Terschelling verzameld door Piet Kat en Piet Rab f12; Van de kinderen der Chr. M. U. L. O. school te Zaandam f40; Van de Geref. Kerk te Oosterend Texel f40; Door K. G. Geerts van de schoolkinderen te Epe f9; Door C. Dekker te 's-Gravenmoer saldo kalenders f5; Door Ds. E. J. Weintjes 10 pCt. van de ontvangsten in de Classe Woerden over 1927 f676; Door P. J. Schreuder te Rotterdam van postzegels f1.20 en van Mej. de Wed. Grunbaum f4.50; Door E. v. d. Veen te Kollum van de leerlingen der Chr. school f50; Door Ds. J. Kruger te Elberg 10 pCt. der ontvangsten in de Classe Harderwijk over 1927 f450; Door Mej. A. v. d. Berg te Winsum saldo kalenders f11; Door J. Vreeke van de kinderen der Chr. school te Goes (Westwal) f6; Door Ds. L. J. C. Kreijt 10 pCt. van de ontvangsten in de Classe Apeldoorn f389.21; Door W. Zeijl en Zoons Bank te Sneek 10 pCt. van de ontvangsten in Friesland f4041.74; Door K. Boersma uit het busje der Christ. school te Oudewoude f2; Door G. L. Huisman van de kinderen der Emma school te Hilligersberg f18; Van Mej. de Wed. van Renssen te Zaandam f10.

Giro No. 32806.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 23 Febr. 1928.

Voor Djokja.

Geref. Kerk Hoofddorp f150; Geref. Kerk IJmuiden f510; Geref. Kerk Beverwijk f130.

E. A. GROENEWEGEN.

Uit de classis Klundert in het tweede halfjaar van 1927 ontvangen;

Saldo Zendingsdag 1927 f125; P. C. Raamsdonk f16.37; Gift collecte Breda f10; Door Ds. Ruys van Dinteloord f26.07; Zendingsbusjes Raamsdonk f35; Zr. de Pr.

van Roosendaal f135 h. c.; Zendingscommissie Willemstad f50; Catechisatiebus Willemstad f9.21; Zendingscommissie Moerdijk f18; Zendingscomm. Klundert f480; Zendingscomm. Dinteroord f91.83.

J. W. EGGINK.

Voor Djokja.

1927.

28 Nov. Mej. S. te Hilversum voor Medische Zending f6.

5 Dec. Classe Amsterdam: Bussum f221.50.

6 Dec. „Ds. Schreurer's Hospitaal": Remise Mej. J. H. Schut f1200.

15 Dec. Classe Enkhuizen: Hoorn f60; Enkhuizen f315.

17 Dec. Classe Haarlem: Santpoort f65; Zandvoort f89.79; Velseroord f30; Velsen f20; Sloterweg f220; Vijfhuizen f194.78; Heemstede f550; Hoofddorp f150; Nieuw Venne f354.19½.

19 Dec. Classe Amsterdam: Muiderberg f18.12; Ankeveen f10; Laren f100; Nederhorst den Berg f24; Muiden f23, Ouderkerk a. d. Amstel f42.27; Watergraafmeer f132.51; 's-Graveland f103; Naarden f60; Amsterdam Zuid f500; Diemen f133.

21 Dec. Classe Alkmaar: Alkmaar f204.79; Anna Paulowna f30.27; Bergen f15.14; Broek op Langendijk f201.75; Dirkshorn f172; Heer Hugowaard f80.70; Helder f221.93; Kolhorn f10.09; Krabbedam f50.86; Noord-Scharwoude f71.24; Oosterend f100.90; Schermerhorn f40.34; Sint Pancras f40.35; Wieringen f20.18.

23 Dec. Classe Haarlem: Santpoort f93; Velsen f165.

Classe Zaandam: Marken f90.78.

Classe Haarlem: Beverwijk (Pinkstercollecte) f73.27; Busje Castricum f28.

29 Dec. Classe Amsterdam: Weesp f233.96.

Classe Zaandam: Westzaan f72.

31 Dec. Classe Haarlem: Halfweg f520; Oostzijde f180.68.

Classe Enkhuizen: Hoorn f20.

Classe Amsterdam: Aalsmeer f51.75.

Classe Zaandam: f750.

1928.

2 Jan. „Van Coevorden Adriani Stichting" door H. Groenedijk C.Azn, voor ½ jaar uitkeering van Coevorden Adriani Stichting f100.

31 Jan. Classe Amsterdam: Laren (boekjaar 1927) f50.

3 Febr. Classe Amsterdam: Amsterdam West f400.

7 Febr. Classe Amsterdam: Hilversum f261.59.

8 Febr. Classe Zaandam: Edam f20.62½; Koog Zaandijk f110; Krommenie f68.75; Landsmeer f68.75; Marken f55; Monnikendam f55; Nieuwendam f40; Oostzaan f13.75; Oostzaan (extra bijdrage) f25; Tuindorp Oostzaan f13.75; Purmerend f68.75; Wormer f35; Wormerveer f68.75; Zunderdorp f13.75.

14 Febr. Gereformeerde Kerk Amsterdam: Remise 1e kwartaal 1928 f3105.

Namens de Commissie
van Administratie.

Ds. A. SCHWEITZER.
G. DE BRUIJN.

Zending van de Geref. Kerken op Soemba.
2e Verantwoording, van 24 Januari tot en met 21 Februari 1928.

Giften, Collectes en bijdragen:

Provincie Groningen: M. Lubberts, Zuidbroek, zendingskal. f20.55, zendingsbladen f7.50 is f28.05; Ds. Broekhuizen, Aduard, gift gevonden in de collecte f4; C. Poortman, Valtherrmond, saldo zendingskalenders f25.65; N.N. Vlagtwedde, gift f100; D. A. Koebrugge, Onstwedde uit zendingskas f55, v. d. Jong. Ver. f5.32, v. d. schoolkinderen f4.73 is f65.05; H. Wegener, Wildervank, contributies f100 en zendingsbladen f60 is f160; R. F. Toren, Midwolda (Old.), saldo zendingskalenders f36.95; F. Laméris, Wagenborgen, batig saldo v. d. zendingskalenders f10.75; J. L. Zijlman, Kommerzijl, kerkcollecte f80; K. J. Veenkamp, Garrelswear v. d. zendingsveren. f125, nikkertje v. d. meisjesveren. f13 is f138; K. Kladder, Leens, busjes T. en A. Koning f1.50 en zendingsveren. f100 is f101.50; A. v. d. Velde, Kielwindweer, saldo zendingskalender f8.42; K. D. v. d. Kooi, Winsum-Obergum, Javaantje der Chr. School f25.90; R. Oosterhuis, Zuidwolde Gr. gift gev. i. d. collecte f10; K. de Vries, Zuidwolde Gr. v. d. zendingsveren. f69.05, uit het kerkzakje f0.58½, voor de zending f0.10 is f69.73½; Meisjesveren. „Biddt en Werkt", Thesinge f5.52; A. Smit, Haren 2 x 2 maand contributie f78.95, overschot zendingskalender van Ds. v. d. Vegt f35.56 is f114.51; Door br. Afman, Groningen van N.N. f25; Ds. H. v. d. Elskamp, Groningen, catechisatie-zendingsbusje Westerkerk f30.04; Ds. G. v. d. Munnik, Winsum, zendingsveren. Winsum f50, onk. f0.20 is f49.80; Door Br. van Dijken, Groningen, gift Westerkerk f1; Door Br. van Dijken, Groningen, gift Parklaankerk f1; Mej. W. G. Dop, Westerlee, uit het nikkertje der schoolkinderen f8.35; G. F. Werkema, Oldehove, overschot zendingsavond f17.45; J. M. J. Bouwman, Uithuizermeeden 11 giften f27.50; kerkbusje f60.02½, door de zendingscommissie f35.99

is f123.51½; G. J. Kremer, Zijldijk, Mej. M. Wiering, 700 halve centen schoolkinderen is f3.50.

Provincie Drenthe: Ds. T. Gerber, Assen, van de Ger. Kerk, Vries, gevonden in de collecte f5; Gereformeerde kerk, Veenhuizen, surplus zendingskalenders f5.05; R. Stevens, Hooghalen, uit de zendingsbusjes f54.66; Blanken, Hoogeveen, kerstcollecte f171.31, giften f178.69 is f350; Ds. Smidt, Dwingeloo, Nikkertje Chr. school f2.50; Gereformeerde kerk, Borger, uit de Zendingsbusjes f80; Gereformeerde kerk, Gees, gevonden in de collecte f2.50 van een dankbare br. en zr., en f2.50 van N.N. is f5; G. Smid, Nieuw Buinen, zendingskalenders f14.88, zendingsvereniging f20.15 is f35.03; Jantje Anholts Jd., Oud Schoonebeek, busje zendingsver. „Maranatha” f65; H. L. Smeman, Coevorden, collecte Ger. kerk, Coevorden f36.31, kerkbusjes f3.80 is f40.11; Ds. T. Gerber, Assen: Gift Ger. kerk, Gasselternijvee f25, gevonden in de collecte Ger. kerk, Borger f2, zendingsbusjes Zuidlaren f211.97, nagekomen zendingskal. Borger f2.35, gev. in de collecte Ger. kerk, Haulerwijk f2.50, zendingskalenders Haulerwijk f9.80, Saldo zendingskalenders Roden f31.15, Knapenveren. Vries f2.50 is f287.27; P. Kuiper, Meppel, busje Meintje Hoekman, Nijeveen f4.60; C. J. Meijer, Meppel, bijdrage van Gebr. M. f2.97.

Provincie Overijssel: H. J. Steenberg, Genemuiden, saldo zendingskal. f10.05, kerstcollecte f45.96, busje Mej. Wed. G. Kaper f3.20 is f59.21; F. J. Bramer, Den Ham, gevonden in de collecte f5; Gereformeerde kerk, Staphorst f24.60; J. Aarts, Blokzijl, saldo zendingskalenders f13.06; Gereformeerde kerk, Haaksbergen, kerkcollecte f19.85; G. v. d. Veen, Vroomshoop, gift f5; H. ten Tooren, Ommen, van de zendingscommissie f240; H. J. Nijhuis, Enschede, contributie 2e halfjaar 1927 van het zendingscomité f722.50; G. H. Hartman, Nijverdal, saldo 1927 zendingscommissie f1050; A. J. Huurling, Deventer, bijdrage Geref. kerk B. f100; Ds. C. A. Vreugdenhil, Gramsbergen, zendingsbusjes f85.60; Jac. Drupsteen, Hasselt, saldo zendingskalenders f8.70; Ds. Joh. Meijnen, Zalk, collecte Ger. kerk f28.60; A. Kolkman, Wierden, saldo zendingsbladen f69.90 saldo rede Ds. Wielenga f13.76 is f83.66; J. Pals, Dalfsen, uit zendingsbusjes f72; Ds. C. A. Vreugdenhil, Gramsbergen, gevonden in de kerkcollecte f10; H. W. Weitkamp, Hardenberg, overschot zendingsblad Stad Hardenberg f25; Idem gift J. H. V. Lzn. f1; Idem kerstcollecte f222.16; P. Smeenk, De Krim, bijdrage zendingsvereniging f270; S. Malda, Lutten, 2 maandenlijksche bijdragen (Januari en Februari 1928) f50; E. H. Timmerman, Ommen, uit het nikkertje der Chr. School f13.50; J. Ypeert, Stad Vollenhoven, saldo zendings-

kalenders f2.88½; Gift door J. H. Kok, Kampen f100.

Oost Friesland en Bentheim: Ds. H. Kalter, Wilsum, gift Ger. kerk Uelsen f11.70; Idem gift Ger. kerk, Bentheim f8.75 Idem gift Ger. kerk, Bentheim f2.90.

Diversen: T. v. d. Hoorn, 's Gravenhage, gift f10; Redactie De Standaard, Gift ontvangen f10; E. Voet, Soerabaia, voor toegezonden exx. van het gedenkboek naar Indië, door Ds. J. H. Lammertsma, Appingedam f252.50.

Soembaweek.

Prov. Groningen: Wildervank f96.77; Garrelswear f215.44; Meeden f43.20; Zoutkamp f49.81; Stadskanaal-Pekelderweg f21.17; Bierum f225.75; Overschild f65.60; Oldehoeve f136.75; Leek f47.73; Wagenborgen f205.

Provincie Drenthe: Veenhuizen f24.80; Beilen f180.55; Diever f111; Borger f91.45; Zweeloo f17.87; Nijeveen f93.40; Gasselternijvee f63.90.

Provincie Overijssel: Deventer B. f57.45; Gramsbergen f65; Wilsum bij Kampen f10; Rouveen f209.

Nagiften Soembaweek.

Haren f1; Diever f6.25.

Totaalbedrag 1e verantwoording van 1 tot en met 23 Januari f9162.74½.

Totaalbedrag 2e verantwoording van 24 Jan. tot en met 21 Febr. f7727.94½.

Totaal tot heden ontvangen f16890.69.

Voor de goede controle wordt allen zendingsvrienden aanbevolen om *verantwoordingen* in het Zendingsblad en in de kerkbladen *nauwkeurig na te gaan* of het *juiste bedrag* verantwoord is en anders direct *kennis te geven* aan den voorzitter van deputaten Ds. M. Meijering te Delfzijl.

Met het oog op een goed overzicht is voor de SOEMBAZENDING een aparte postrekening geopend en wel No. 138000.

Men wordt beleefd verzocht *geen bijdragen* meer te gireeren aan het oude nummer, maar *men adresseere: Jurriën Veldkamp, Soembazending*, postrekening 138000, Groningen!!!!

Tevens geeft ondergeteekende allen beleefd in overweging om *zooveel mogelijk per postgirodienst* gelden over te maken! Dit is eenvoudig, veilig en goedkoop! Bedragen tot 500 kosten slechts 5 cent! Groningen, 23 Febr. 1928.

Praediniussingel 5.
Postrekening No. 138000.

JURRIËN VELDKAMP,
Quaestor.

Niet vermeld in de laatste verantwoording: Ds. E. Kolthof te Veldhausen, Soembacollete 426 R.M. is f251.52.

Groningen, 22 Febr. 1928.

Ds. J. DUURSEMA,
Oud-Quaestor.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE

GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

*En dit Evangelie des Koninkrijks zal in de geheele
wereld gepredikt worden tot een getuigenis allen
volken.*
Matth. 24 : 14a.

REDACTIE-ADRES: Ds.W.BREUKELAAR, ZAANDAM.

ADMINISTRATIE-ADRES: D R U K K E R I J „V A D A”

GEBR. ZOMER & KEUNING - WAGENINGEN.

HET BLAD VERSCHIJNT IN HET MIDDEN VAN ELKE MAAND.

ABONNEMENTSPRIJS PER JAAR f 0.84 FRANCO PER POST.

BIJ GETALLEN AAN ÉÉN ADRES BOVEN 3 EX. f 0.72 FR. P. P.

INHOUD:

Alle macht in den hemel en op de aarde. — Van Zendingsaangelegenheden: De Keucheniussschool; De Gereformeerde Kerk in Ned. O. Indië; Rome op ons zendings-terrein. — Zending Z. Holland Z. Driemaandelijksch verslag (Vervolg). — Zending N. Holland, Kerkbouw te Djokja. — Raden Soedikoen (bij de foto). — Polikliniek-auto (bij de foto). — Zuid Holland N. Jaarverslag 1927. — Zending Friesland. — Zending Utrecht en Gelderland. — De hoogste klasse der 2e Christ. H. I. School te Solo (bij de foto). — Zending Groningen, Drenthe en Overijsel. — Overzicht West-Soemba 1927. — De Kerk te Waingapoe (bij de foto). — Suriname. — Korte berichten. — Leestafel. — Giften.

Alle macht in den hemel en op de aarde.

Matth. 28 : 18, 19: „Mij is gegeven alle macht in den hemel en op de aarde; gaat dan heen, onderwijst alle volken.....”

Bij de eerste ontmoeting die er plaats heeft tusschen den verzezen Heer en Zijne discipelen, zegt Hij tot de jongeren: „gelijkerwijs mij de Vader gezonden heeft, zende ik ook ulieden” (Joh. 20 : 21). Hij geeft hun de Goddelijke volmacht voor hunne zending en bekwaamt hen tevens tot hun taak, wanneer Hij op hen blazende zegt: „Ontvangt den Heiligen Geest”.

In deze verschijning zien de apostelen zich dus aanvankelijk geroepen tot het werk dat hen wacht, om als getuigen van den Zaligmaker in de wereld op te treden.

En daarop volgt dan later, kort voor Zijn verscheiden van deze aarde, het eigenlijke zendingsbevel: „Mij is gegeven alle macht in den hemel en op de aarde, gaat dan heen, onderwijst alle volken”.

Daarin hebben we de officieele bevestiging van de aanstelling, die aanvankelijk reeds had plaats gevonden.

In dit woord ontvangen de apostelen, als vertegenwoordigers van de kerk aller eeuwen, het bevel om het Evangelie van den gekruisten maar verheerlijkten Christus uit te dragen tot aan de einden der aarde.

„Mij is gegeven alle macht in den hemel en op de aarde” — met dat majestueuse woord wordt het zendingsbevel ingeleid. 't Is het woord van den verheerlijkten Koning, Wien het recht en het vermogen is gegeven om Zijne gemeente te vergaderen, te regeeren en te beschermen.

't Is het Woord van den Koning der koningen, voor Wien alle knie zich heeft te buigen en Wien alle tong moet belijden als den Heere.

Aan zulk een woord hadden de apostelen behoefte. Zij werden geplaatst voor zoo'n moeilijk werk. En zij waren zulke zwakke menschen.

Maar hun Zender heeft *alle* macht ontvangen, in den hemel boven, maar ook op aarde beneden. Macht dus ook over de volken. De discipelen kunnen daarom heengaan, in het geloof dat de Koning, Wiens glorie zij prediken, en voor Wien zij gehoorzaamheid vragen, zelf de teugels van het wereldbestuur in Zijne gezegende handen draagt.

In dit machtige woord van den verheerlijkten Zaligmaker ligt voor de kerk aller eeuwen het recht maar ook de kracht van den Zendingsarbeid.

Nog steeds geldt het bevelwoord: gaat dan heen, onderwijst alle volken, maakt ze tot mijne discipelen”.

Zelve is de kerk niet bij machte *een* zondaar, veel minder *een* volk te brengen aan de voeten des Konings. Zij kan niet meer doen, dan het Evangelie des Koninkrijks aan de volken te prediken.

Meer behoeft ze ook niet te doen. De groote Koning heeft haar de belofte gegeven: „ik ben met ulieden, al de dagen tot aan de voleinding der wereld”.

Hij, Wien *alle* macht gegeven is in hemel en op aarde, heeft de macht die er voor noodig is, om het doel te bereiken, dat de Zending beoogt.

Hij heeft *alle* macht en dies ook de macht om Zijne dienaren, die van zich zelve onbekwaam zijn tot de uitvoering van hun taak, de noodige bekwaamheid te schenken.

Hij heeft *alle* macht, en dies ook de macht, om de hardste harten te verbrijzelen, om den felsten tegenstand der vijanden te overwinnen.

En niet slechts dat Hij dat alles *kan* doen, neen, Hij *zal* het ook doen. Hem is *alle* macht gegeven, opdat Hij 't Koninkrijk Gods tot Zijn voltooing brengen en het eenmaal aan de voeten des Vaders zou neerleggen. Dat is de wil van den Vader. Die wil zal volbracht worden.

Broeders en zusters, gij steunt het Zendingswerk nietwaar? Gij bidt om de komst van het Koninkrijk Gods in de heidenwereld? O, klemt u geloovig vast aan dit bemoedigend woord van uw Zaligmaker. Hem is *alle* macht gegeven in den hemel en op de aarde. Hij zal Zijn almacht toonen. Toonen daarin, dat de zwarte plekken van de zendingskaart steeds kleinere afmetingen zullen nemen. Toonen daarin, dat ook de wildste volken Hem zullen leeren kennen en erkennen. Toonen daarin, dat eens de dag aanbreken zal, wanneer de kennis des Heeren de gansche aarde zal bedekken, gelijk de wateren den bodem der zee bedekken.

Heerlijk vooruitzicht!

Eerlang gedenkt hieraan 't wereldrond;
Haast wendt het zich tot God met hart en mond:
En waar men ooit de wildste volken vond,
Zal God ontvangen, aanbidding, eer en dank'bre
[lofgezangen.

(Ps. 22 : 14).

D.

M.

Van Zendingsaangelegenheden.

De Keucheniusschool.

De Keucheniusschool komt in ernstige moeilijkheden. Sinds Juli 1925 was deze school gevestigd in bijzonder mooie gebouwen, die de Regeering voor een matige huur beschikbaar stelde.

Omdat de vroegere gebouwen der Keuch. school geheel onvoldoende waren geworden, zouden er indertijd nieuwe gebouwen moeten zijn gesticht. Dit zou een zeer aanzienlijk bedrag hebben geëischt, waarvan dan 75 pCt. door de Regeering zou zijn betaald als subsidie. De Regeering had echter te Djokja geschikte schoolgebouwen vrij. Mede ten gevolge van den sterken drang tot bezuiniging, die toen alle niet-volstrekt noodzakelijke uitgaven deed mijden, heeft de Regeering toen die ongebruikte en zeer geschikte gebouwen ter beschikking gesteld van onze Zending om daarin de Keucheniusschool te vestigen. En het uitzicht was, dat onze school tot opleiding van Inlandsche onderwijzers hier voor tal van jaren een geschikt onderdak zou genieten. Men meende, dat voor de matige huur, die de Regeering in rekening bracht, de Keuch. school deze gebouwen wel steeds zou mogen blijven gebruiken. Maar dat is nu, helaas, gansch anders uitgekomen. Geheel onverwachts heeft de Regeering enkele weken geleden bericht gezonden, dat zij zelf

deze gebouwen weer in gebruik wil nemen en dat mitsdien de Keuch. school ze verlaten moet.

Voor het laatst van Mei 1929 moeten de gebouwen ontruimd zijn. Dit is wel een zeer groote teleurstelling.

Onze Zending zal nu komen te staan voor zeer groote uitgaven. Het spreekt toch van zelf, dat de Keucheniusschool nu in andere gebouwen moet gehuisvest. Er kan natuurlijk geen sprake van zijn, dat die school zou kunnen worden opgeheven. Zij is het, die de onderwijzers voor de gewone Zendingsscholen opleidt. Zonder haar zou de schooldienst niet kunnen worden voortgezet. Er moeten derhalve voor de Keuch.school nieuwe gebouwen komen.

En dat zal alleen kunnen door de oprichting van nieuwe gebouwen. Daaraan is niet te ontkomen. En dit zal aan de Generale Kas zware eischen stellen. Het is nog niet te zeggen hoeveel die bouw zal kosten. Maar dat zal wel dicht naar de twee ton loopen. Daarvan wordt dan wel 75 pCt. gedeckt door subsidie, althans voor zoover de Regeering hare goedkeuring aan de bouwplannen hecht. Maar de Zending zal toch $\frac{1}{4}$ der kosten zelf moeten betalen. En dat zal stellig nog een zeer beduidend bedrag zijn. Reeds is toestemming gegeven voor den aankoop van bouwterrein. Vermoedelijk is er een geschikt terrein verkrijgbaar.

En de bouwplannen worden reeds ontworpen.

Afgedacht van het finantieele offer, dat deze aangelegenheid zal vragen, heeft het echter wel iets voor, dat bij oprichting van nieuwe gebouwen, deze geheel kunnen worden ingericht zooals dit voor de Keuch. school gewenscht is. Vooral is het van geen geringe beteekenis, dat er dan in plaats van één internaat, vier internaten kunnen worden gebouwd. Tot nu toe zijn de ruim tachtig leerlingen gehuisvest in één internaat. Feitelijk is dit een kleine kazerne gelijk. Het ligt voor de hand, dat hiertegen zeer ernstige bezwaren bestaan. Het is bijna onmogelijk, dat de directeur en zijn vrouw met elken leerling veel persoonlijk contact kunnen hebben. Daarvoor is het getal veel te groot. En toch is dat zoo gewenscht. Het is daarom veel beter, dat er voor de leerlingen van elk der vier studie jaren ook een afzonderlijk internaat komt, evenals dat het geval is aan de Kweekschool te Solo. Men zou dan krijgen vier internaten met elk \pm 20 leerlingen, waarbij dan aan het hoofd van elk internaat één der leeraren zou komen te staan. Metterdaad zou dit een zeer belangrijke verbetering zijn. De Raad van Toezicht is dan ook van oordeel, dat bij nieuwbouw het hierheen geleid worden moet.

Er zullen nu moeten worden gebouwd:

1 woning voor den directeur met een internaat.

4 woningen voor Inlandsche leeraren, waarvan drie met een internaat.

1 centrale keuken.

1 Schoolgebouw.

De groote uitgaven die één en ander zullen vorderen, zullen het wel eens noodzakelijk kunnen maken, dat er een extra-collecte van de Kerken zal moeten worden gevraagd.

Voorts zal nu ook met ernst de vraag moeten worden overwogen of er ook een tweede Europeesche leerkracht aan de Keuchenius school zal moeten worden verbonden. Vroeger waren er twee Europeesche leeraren. Sinds het vertrek van Br. K. Dijkema is er echter slechts één Europeesch leeraar aan de Keuch. school, n.l. de Directeur. Ook de openbare Normaalscholen hebben maar één Europeesch leeraar. Maar een Christ, Normaalschool, zooals de Keuch. school is, moet andere eischen stellen als een openbare. Zij heeft dezelfde vakken te onderwijzen als een openbare Normaalschool, maar zij heeft bovendien haar eigen vakken, zooals Bijb. Geschiedenis; Geloofsleer; Kerkgeschiedenis; Zen-

dingsgeschiedenis, enz. En het onderwijs in deze zoo belangrijke vakken kan nog niet aan een Inl. leeraar worden toevertrouwd. In verband daarmee is ook meermalen de vraag gerezen, of het niet noodig is de cursus uit te breiden tot vijf jaar. De openbare Normaalschool heeft een leergang van slechts vier jaar. Maar voor een Christ. Normaalschool is dat wel wat kort.

Het spreekt echter van zelf, dat er door de benoeming van een tweede Europeesche leeraar en de verlenging van den leergang tot vijf jaar, ook ernstige bezwaren zijn verbonden, niet het minst uit finantieel oogpunt, wijl men hiervoor geen aanspraak op subsidie zou kunnen maken. Eén en ander wordt ernstig overwogen, maar eene beslissing is er nog niet genomen. Dit is echter duidelijk, dat onze Zending met haar mooie Keuch. school onve wachts in moeilijke omstandigheden is geraakt en zich voor ernstige vragen ziet geplaatst.

De Gereformeerde Kerken in Ned. O.-Indië.

Voor ons ligt het „Handboekje ten dienste van de Gereformeerde Kerken in Ned. Indië” voor 1928.” Men had het ook gerust „Handboek” mogen noemen, want voor dit boek van 275 bladzijden is het gebruik van het verkleinvoud wel wat al te bescheiden. Te meer omdat men hier vrijwel alles kan vinden, wat men wenscht te weten, tot zelfs de adressen van alle leden der Geref. Kerken in Indië. En als men dit Handboekje inzielt en vergelijkt met de opgaven in het Handboekje van vorig jaar, dan blijkt oogenblikkelijk, dat het leven der Geref. Kerken in Indië bloeit in omvang en kracht.

Het aantal Kerken is gelijk gebleven, maar het ledental is in de meeste Kerken toegenomen.

Bandoeng telt 405 leden, waarvan 194 zijn toegelaten tot het Avondmaal. Voor de andere zeven kerken zijn deze cijfers als volgt: Batavia 888 en 450, Jokjakarta 324 en 170. Magelang 140 en 64. Medan 302 en 178. Semarang 232 en 110. Soerabaja 680 en 361. Solo 219 en 139. Alle Holl. Geref. Kerken in Indië tezamen tellen 3190 zielen waarvan 1666 tot het Avondmaal zijn gerechtigd.

In het overzicht schrijft Ds. Sillevius Smitt:

„Men staat versteld en verbaasd hoe in zeer korten tijd, in een omgeving waar alles eer remt dan meewerkt, een kerkelijk leven is opgebloeid, stevig van fundament en breed van opbouw.

Men kan niet anders dan daarover zijn verheugen en dankbaarheid uitspreken. Maar die blijdschap is niet geheel spontaan en de dankbaarheid komt niet geheel vrij naar buiten. De zegen maakt bevreesd en de groei doet ons eigenlijk wat beschaamd staan. Immers, daar kerkelijk en geestelijk leven nooit van elkander mogen worden losgemaakt, daar rijst ook terstond de vraag op, of ook aan het groeien in de breedte evenredig was een wortelen in de diepte. Licht achter al onze activiteit de diepe rust van veel en waar gebed? Wordt heel onze groote organisatie gedragen door echten Christenzin? Leeft Christus in onze kerken, in onze mensen, in ons? Hij alleen, Hij geheel, omdat wij leven uit het besef, dat het Zijn Kerk is, Zijn eigendom, waarvoor Hij alleen de prijs betalen kon en wilde?

Vandaar, bij het grooter worden van onze kerken, het gevoel van beklemming. Er zit nog zooveel van den Christen, van den mensch, ook van den Gereformeerden mensch in. En daarom te weinig van het echt-Gereformeerde, van het in en door den Christus Gods vernieuwde en hervormde.

Daarbij komt nog iets. Wat vooruitgang is, is niet altijd als vrucht van overwinning te zien, niet geheel of ook maar voor een belangrijk deel, vrucht van Evangelisatie en Zending. Hierin moeten we ons zelf niet overschatten. Natuurlijke en gewone oorzaken deden de cijfers klimmen en de krachten toenemen. Er komen meer Hollanders, meer Gereformeerde Hollanders naar Indië en daarom vooral liepen onze getallen omhoog.

Inderdaad, ook dit jaar mag ons in zeer veel dingen doen spreken van de trouw van onzen God.

Allereerst, onze kerken werden ook nu bij de eenheid bewaard. Ging in Holland de scheur al verder — en wie zou niet treuren bij het leed der moederkerken —, lichte wrevel en mogelijke wrijving werden hier weggenomen. In den weg van gehoorzaamheid en gebondenheid aan Gods Woord waren wij den kerkelijken zegen deelachtig geworden en die zelfde gebondenheid snoert ons ook onderling te zamen aan de groote taak, die God ons hier gegeven heeft.

Ja, we werden versterkt. Naar Batavia kwam Ds. Ubels, naar Bandoeng Ds. Fernhout en in Soerabaja werkten de beide predikanten een jaar krachtig samen en Djokja ging over tot het beroepen van een Dienaar des Woords. Vacaturen kwamen

er wel maar werden weer vervuld."

Behalve een breede statistiek van de Kerken geeft dit Handboek nog veel belangrijks, o.a. de acta van de Classis Batavia 1927, een breed verslag van de gehouden Kerkvisitatie; mededeelingen van den arbeid onder de verstrooiden; de regeling der Classicale vergaderingen; een zeer belangrijk rapport in zake de Rechtspersoonlijkheid van de Gereformeerde Kerken in Ned. Indië, welke aangelegenheid thans tot een goed einde is gekomen; een mooi overzicht van de Gereformeerde Zending in Indië, enz. enz. te veel om alles te noemen.

Wie wat meeleven wil met de Geref. Kerken in Indië kan dit metterdaad rijke Handboekje niet missen. Het is een vraagbaak voor het Geref. Kerkelijk leven in Indië, waarin men zelden tevergeefs iets zal zoeken. Er is aan de samenstelling heel veel zorg besteed.

Wie zich dit Handboek aanschaffen wil, wende zich tot den heer J. J. Kraan, Loosduinsche Kade 111, den Haag.

De prijs is zeer billijk, slechts f 1.—. Reeds de rapporten, die er in zijn opgenomen, zijn wel een gulden waard.

Rome op ons Zendingsterrein.

De Roomsche actie gaat zich stevig nestelen op ons Zendingsterrein van Mid-den-Java.

Het is vooral Djokja, dat de Roomschen blijkbaar zeer bekoort. Daar toch concentreert zich hun actie.

Onlangs deelden we mede, dat de Roomschen te Djokja een hospitaal gaan bouwen, dicht bij het bekende Petronella-Hospitaal, en met bestemming voor alle landaarden, dus ook voor Javanen. Feitelijk wordt dit een Roomsch Zendingshospitaal.

En enkele weken geleden is er door de Roomschen te Djokja een Roomsche Seminarie geopend ter opleiding van Roomsche geestelijken. Het Koloniaal Missie Tijdschrift geeft daarvan een breed verslag en noemt den dag der opening „een gedenkwaardige dag voor de Indische Katholieken en voor de Kath. wereld." En dat is niet te veel gezegd. Het was metterdaad voor de Roomschen een gedenkwaardige dag.

Er bestaat reeds tal van jaren een goed ingerichte Roomsche Holl. Inl. Kweekschool te Moentilan, een plaats, gelegen tusschen Djokja en Magelang.

Ongeveer 16 jaar geleden is daar reeds een begin gemaakt met een seminarie.

Thans is het Seminarie gevestigd te Djokja.

Nadat des Zondags het Seminarie door den Bisschop van Batavia plechtig was gewijd, had den daarop volgenden Dinsdag de officieele opening plaats. Daarbij waren o.a. ook tegewoordig de Resident, de Sultan, Prins Patoe Alam en tal van autoriteiten. De Bisschop voerde het eerst het woord, daarna de resident, en onderscheidene andere personen.

Het verslag, dat we lazen, noemt het Seminarie: „een bolwerk van de Katholieke zaak”. En zoo is het.

Het spreekt van zelf, dat dit Seminarie voortreffelijk is gehuisvest en aan flinke leerkrachten geen gebrek heeft. Aan geld en menschen ontbreekt het Rome in den regel niet.

Niet minder dan 44 Seminaristen ontvangen hier thans hun opleiding tot Roomsche priester. Hieronder zijn tien Europeanen en 34 Javanen. Dat laatste cijfer is zeer beteekenend. Niet minder dan 34 Javanen worden er thans te Djocja opgeleid tot priester.

Officieel heeft de Roomsche Zending tot heden geen toelating om op Midden Java te arbeiden.

Maar dit belet Rome niet om op ons Zendingsterrein een breede actie te ontwikkelen, die wel terdege ook een missionair karakter draagt.

Moge het onze Zending dringen tot verhoogde activiteit op dit voor haar zoo gezegend arbeidsveld.

26 Maart '28.

W. B.

Zending Zuid-Holland Zuid.

Driemaandelijksch verslag.

(Vervolg).

II.

Om nu te gewagen van de bemoedigende zegeningen, die de Heere in de laatste maanden gaf en waarop ik boven zinspeelde: Aansluitende aan mijn vorig verslag moet ik allereerst spreken over de resultaten van wat ik daar genoemd heb de „zaai-maand”.

Gij herinnert u nog, dat het vorig driemaandelijksch overzicht vertelde van de evangelisatietochten, die in de maanden Augustus en September door onze goeroes-indjil, vergezeld van een verpleger of colporteur waren gemaakt om het evangelie te brengen in nog weinig bezochte desa's of streken? Ze hadden dat gedaan op voetspoor van Solo naar aanleiding van een

voordracht, die de goeroe-indjil Bernardoes, in Solo werkzaam, op ons Hemelvaartsfeest had gehouden.

Na afloop van de zaai-maand belegden wij in de kerk van Poerbolinggo een avond-bijeenkomst der plaatselijke gemeente, waarin de mannen, die van Poerbolinggo waren uitgegaan, verslag van hun weder-varen deden.

Hoe geheel anders en veel meer bemoe-digend was, wat zij te rapporteeren hadden dan ons vroeger uit Magelang ter oore was gekomen!

In Magelang was geklaagd over gesloten deuren, zoo zelfs, dat den afgezonden een nachtverblijf geweigerd was. Bij ons had niemand te klagen gehad over een minder vriendelijke ontvangst. Overal hadden zij een gastvrij logies gevonden en op verschillende plaatsen voor een uitgebreid gehoor kunnen spreken.

Zou in dit opmerkelijk verschil niet een vrucht kunnen gezien worden van den hospitaalarbeid? Die ontbreekt in Magelang. Maar die doet nu reeds een 17 jaar zijn stillen gezegenden invloed bij ons in breeden kring gevoelen en is de meest praktische weerlegging van allerlei opstokerij tegen de zending.

Mij trof vooral het verhaal van een kaoem (dorpsgeestelijke), die eerst niets van onze afgezanten wilde hooren, maar den volgenden dag hen was nagereisd omdat hij een droom had gehad, waarin hem gezegd was, dat hij van die Chistenen een boek moest koopen. Hij kocht een Javaansch Johannes-evangelie met Arabische letter voor 3 cent. Was het van den Heere? Dan zal het zeker nawerken. Na alles aangehoord te hebben, vereenigden wij ons in gebed en wij deden dit op de wijze ook wel in sommige vrome kringen in Holland gebruikelijk. Drie personen, daartoe te voren aangezocht, gingen elk op zijn wijze voor in het gebed over te voren afgesproken punten. Gedurende de drie weken, dat onze broeders er op uitgegaan waren, was ook de Inl. Kerkeraad elken Maandagavond bijeen gekomen om hen door zijn gebed op hun wegen te steunen. Het was een mooie avond, die verlangen deed naar meer zulke bijeenkomsten.

In de toekomst zal dit trouwens gemakkelijker gaan, nu wij bij de algemeene electricieering van Poerbolinggo, ook elektrische lampen in de kerk krijgen en dus het verlichtings-probleem, waarmee wij tot nu te worstelen hadden, wordt opgelost.

Soortgelijke bijeenkomsten, waarin naast andere onderwerpen, vooral ook de zending

behandeld wordt, hebben wij tegenwoordig ook elke eerste week van de maand met den Hollandschen Kring ter plaatse.

Had Poerbolingo het Noorden van de Residentie voor haar rekening genomen, de goeroes van Poerwokerto, Grendeng en Adjibarang doorkruisten het midden en die van Tjilatjap en Adiredjo het Zuiden.

Het belangrijkste resultaat van den tocht in het Zuiden was wel dat de goeroes van Tjilatjap contact kregen met de Sadrachsche gemeente van Tritih ongeveer 10 K.M. noordelijk van Tjilatjap gelegen en bestaande uit zeven gezinnen.

Zij verklaarden na kennismaking onderwijzers vanwege de zending op prijs te stellen. En zóó gaat dààr nu geregeld één van de beide goeroes van Tjilatjap heen.

Op 11 December werden in Tjilatjap twee echtparen met twee kinderen gedoopt terwijl een meisje (afkomstig van Adiredjo) belijdenis des geloofs aflegde. Ik had toen het genoegen een man uit Tritih te ontmoeten. De vrijmoedige wijze, waarmee hij, de desamen, ook met den Hollandschen dominee, dien hij voor het eerst zag, sprak, maakte op mij een prettigen indruk.

Wat de afgelopen maanden ook bijzonder verblijdend maakt, was, dat in October de familie Noordhoek, uitgekomen voor de H. C. S. te Poerbolingo en in November de familie Verhoef verbonden aan de H. I. S. te Poerwokerto, tot ons kwamen. Door 's Heeren zegen zijn dus de ijverige pogingen van het Comité in Dordrecht, die onderwijzers voor ons zochten, met goeden uitslag bekroond. Beide Scholen zijn nu volledig bezet: de H. I. S. door drie Holl. onderwijzers met Hoofdacte, een Indische Onderwijzeres met Hulpacte, een fröbel-onderwijzeres en drie Inlandsche onderwijzers en de H. C. S. te Poerbolingo met drie onderwijzers met Hoofdacte en 3 Hulponderwijzeressen.

Er bestaan groote plannen om voor de H. I. School te Poerwokerto een mooi schoolgebouw op te trekken. De Schoolvereeniging heeft, om aan het noodige bouwkapitaal te komen, een obligatieleening van f 50.000 uitgeschreven tegen 5½ pCt. rente per jaar. De bijzonder coulante voorwaarden kan men vernemen bij den Heer K. Wieringa te Dordrecht. Wij hebben Uw aller medewerking van noode om deze leening volteekend te krijgen en zeer zullen wij dan ook er prijs op stellen als onze lezers, al is het maar één aandeel à f 100, in die leening namen. Misschien wilt gij uw spaargeld op deze wijze dienstbaar maken aan de belangen van Gods Koninkrijk

op Java, waar zooveel hun geld beleggen in suiker-, tabak- en andere ondernemingen?

Van zorgen en ook van zegeningen maakte dit verslag melding.

Het eerste deel van Filipp. 4:6: „weest in geen ding bezorgd”, is ons nog moeilijk te betrachten. Maar laat ons er naar staan en er ons in oefenen het tweede deel in praktijk te brengen: „laat uwe begeerten in alles door bidden en smeeken met dankzegging bekend worden bij God”.

Er is ten slotte toch zooveel stof om zoowel God als de menschen te danken!

B. J. ESSER.

Zending Noord-Holland.

Kerkbouw te Djokja.

Wanneer wij ergens op het zendingsveld een nieuwe post openen, dan is het meestal zeer gemakkelijk een vergaderplaats te vinden. Het aantal menschen dat wij samen kunnen brengen, is meestal slechts klein in den aanvang, en een schoollokaal, een voor-galerij van een hulphospitaal of een eenvoudig desahuis biedt ruimte genoeg.

Maar als nu dat wonderde ding gebeurt, dat God zegen geeft op de prediking van Zijn Evangelie, dat Hij de harten opent, dat Hij er steeds meerderen roept en toebrengt, dan is dat zeer bemoedigend voor de arbeiders op het zendingsveld, en het is heerlijk naar Holland te mogen schrijven, dat de gemeente zich zoo uitbreidt, maar het brengt tegelijk een groote moeilijkheid met zich. Er is geen ruimte meer om te vergaderen.

Zoo is het gebeurd in Toengkak, in Patalan en Wates, en zoo zal het op verschillende andere plaatsen in korten tijd zijn. Zoo is het in de stad Djokja met de gemeente Gondokoesoeman, die een kerkgebouw heeft van bijna 25 jaar terug, dat nu maar half voldoende meer is.

Ge zegt: „dan moet er een kerk, of een nieuwe kerk gebouwd worden!” Dat is gemakkelijker gezegd dan gedaan. Een bamboegebouw kan betrekkelijk goedkoop gezet worden, maar het is van slechts korten duur. En een kerk, die we toch het huis des Heeren mogen noemen, moet ook in het uiterlijke laten zien, dat we de plaats van onze bijeenkomst eeren. Dat beseffen ook de Javaansche christenen.

Het bouwen van een behoorlijke kerk gaat de krachten van deze groeiende gemeenten nog te boven. Als ze zelf hun uiterste best doen, hebben ze toch de hulp

van Holland nog zeer noodig. De Javanen leeren zich financieel offers te getroosten voor hun kerkelijk leven. Dr. F. L. Bakker schreef nu pas, dat de Javaansche Kerke-raad in Djokja grond voor haar nieuwe kerk gekocht heeft. De koster van die kerk trad als makelaar op. Hij verdiende met de koop een bedrag van f80. Geheel uit vrije beweging gaf hij die f80 voor den bouw van de nieuwe kerk. f80 beteekent voor dien eenvoudigen Javaan met zijn maandelijksch inkomen van f15 zooveel als voor velen van u f800 en meer waard is.

Een behoorlijke kerk is vaak een eere-zaak voor de Javaansche christenen. Samuel, de Javaansche helper in Patalan, schrijft me: „We hebben reeds f100, we hebben steenen, hout en kalk voor een deel bijeengebracht, maar alles is nog veel te kort. Hoe kunnen we het toch tot stand brengen? De Islamieten die van onze plan-nen hooren, en die ons hout en onze steenen daar zien liggen, lachen ons uit, zoodat de gemeente zich beschaamd voelt tegenover hen. Misschien denken ze wel, dat we te weinig eensgezind zijn. Maar de eenige reden is, dat we te weinig middelen er voor hebben.”

Als ge nu maar eens zaagt, hoe de Javaansche Christenen daar soms moeten vergaderen, omdat er geen plaats is, dan ben ik zeker, dat er broeders en zusters in Holland waren, die een geheele Kerk voor hun rekening wilden nemen.

Als wij aan deze menschen het Evangelie prediken, is het dan ook niet onze roeping ze een plaats te bieden, waar ze het kunnen hooren? Het is heerlijk, dat God in 1927 zoo rijken zegen gaf. 111 volwassene en 126 kinderen werden in 1927 gedoopt, meer dan in een van de 27 jaar tevoren. Mogen wij dien zegen omzetten in zorg?

Zouden we dan moeten bidden: „Heere, breng geen nieuwe menschen meer toe, en breid de gemeente niet uit, want wij hebben geen plaats voor ze?” Mag dat?

A. POS.

Gironummer 132539, Zaandam.

Ingekomen voor Kerkbouw Djokja: Kerkeraad O. f50; L. H. M. te V. f5; Joh. H. S. te A. f2; C. N. te IJ. f5; Wed. H. R. te N. f10; P. B. te A. f6.73; L. v. d. S. te H. f25; Mej. A. J. B. te L. f3; Mwe B. v. IJ. te B. f100; Mej. W. J. v. d. B. te A. f2.50; Fam. O. te B. o. Z. f25; Abr. A. K. te L. f5; A. N. te W. f2.70; S. M. B. te B.

f2.50; Z. A. collecte B. Amstel kerk te A. f10.

Raden Soedikoen Darmoesada. †

Bij de foto.

In het Zendingsblad van Februari 11. heeft Ds. A. Pos een stukje geschreven over de „Rouw in Djokja” waar de Heere

Raden Soedikoen Darmoesada. †

uit het werk der Zending twee vooraanstaande menschen wegnam, die men zoo gaarne had willen behouden: zuster Enserinck en Raden Soedikoen Darmoesada. Beiden dienden de Zending in het Medische werk. Zuster Enserinck stond aan het hoofd van de Kraaminrichting te Djokja. En Raden Soedikoen was hoofdverpleger in het Petronella Hospitaal, Dr. Offringa was zoo vriendelijk ons een foto te zenden van dezen merkwaardigen man, die reeds in de dagen van Dr. Scheurer aan het hospitaal werd verbonden.

Ds. Pos teekende dezen sympathieken Javaan aldus:

„Wat hem voor den arbeid zoo geschikt maakte, was, dat hij een man van adel was, van fijne omgangsvormen, zoodat hij ook met den hoogste in Djokja kon omgaan, en tegelijk was hij iemand van vriendelijke doe-

ning, zoodat hij ook den eenvoudigste in het hospitaal op zijn gemak brengen kon. Hij was Christen en bleef echt Javaan, burger van het Koninkrijk Gods en van de wereld, adellijk en eenvoudig, voornaam en gemeenzaam, vol diepen ernst en opbruissende scherts, een zeer kleine figuur en van grooten invloed, een man van helder verstand en een gevoelig hart. Er ging van hem zooveel stuwkracht uit in de Javaan-

auto op reis was en de helpers bezig waren met het behandelen van zieken.

Over de beteekenis van de Polikliniek-auto heeft Ds. Tiemersma een stuk geschreven in het Ind. Kerkblad, waaraan het volgende is ontleend.

„Het is zeer interessant te vernemen, hoe de behoefte aan zoo'n polikliniek-auto is ontstaan. De medische zending in Joeja breidde zich steeds meer uit, en het Petro-

Polikliniekauto.

sche Gemeente, die hij als ouderling diende, en ook in het hospitaal, waar hij hoofdverpleger was op de mannenzalen”.

Toen het Petronella Hospitaal in 1925 zijn zilveren jubileum vierde, verleende de Regeering aan Soedikoen een zeer eervolle onderscheiding, waarvan het teken op de foto duidelijk te zien is. Na een kortstondige ziekte is hij den 6den Jan. l.l. in volle zekerheid der zaligheid overleden.

Het heengaan van dezen uitnemenden helper was voor de Zending te Djokja een groot verlies.

W. B.

Polikliniekauto.

(Bij de foto).

Bijgaande foto laat ons een der Polikliniek-auto's zien zooals die in dienst van het Petronella-Hospitaal te Djokja worden gebruikt. Deze foto is genomen terwijl de

nella-hospitaal, dat 25 jaar geleden is gebouwd, bleek spoedig te klein.

De zieken kwamen van heinde en ver en dit deed de behoefte ontstaan aan hulphospitalen. Het aantal hulphospitalen nam van jaar tot jaar toe, en is nu reeds tot elf geklommen. Waar de oprichting van een hulphospitaal minstens dertig duizend gulden kost, kon met het bouwen van hulphospitalen niet tot in het oneindige worden doorgegaan. Met deze elf hulphospitalen had men vrijwel de grens bereikt van het financieel kunnen.

En toch bleven tal van zieken onverzorgd, óf omdat voor hen geen plaats was in een der hospitalen, óf omdat zij te ver van die hospitalen afwoonden. Gevoeld werd, dat ook door dezen wat moest worden gedaan. En dit bracht den zendingsarts op de gedachte poliklinieken te openen. In verschillende centra, ver van de

hulphospitalen af, werden zulke poliklinieken in het leven geroepen. En zoo is de eene polikliniek na de andere ontstaan. Maar ook met het oprichten van zulke poliklinieken kon men niet uit in het oneindige doorgaan. Wel zijn de kosten van zoo'n polikliniek niet zoo hoog, maar iedere polikliniek behoeft een eigen mantri-verpleger, en deze vindt slechts op bepaald vastgestelde uren zijn werk, en woont te ver van een hulphospitaal, om ook daar nog arbeid te kunnen verrichten.

Kon een mantri-verpleger nu maar verschillende poliklinieken dienen dan was de moeilijkheid weggenomen. Dat bracht den zendings-arts op de gedachte eene verplaatsbare polikliniek in het leven te roepen. En zoo'n verplaatsbare polikliniek heeft men gevonden in de polikliniek-auto.

Deze rijdt van déssa tot déssa. Wordt in de déssa een afdak gevonden, of een pondok ter beschikking gesteld, dan komen daar de patiënten bij elkander, en zoo niet dan wordt midden op den weg de tent gespannen, die de polikliniek-auto met zich mede voert. Is de ziekenbehandeling afgelopen, dan rolt men de tent weder op, en vervolgt de reis naar een andere déssa. En zoo worden in één morgen acht verschillende déssa's bezocht, en aan enkele honderden zieken medicijnen uitgereikt.

En wat het mooie van dezen arbeid is, heel dit werk wordt verricht door Javanen, door mantri-verplegers, die door het Petronella-hospitaal zijn opgeleid. Verricht wordt deze arbeid zonder dat een dokter behoeft mede te gaan, of toezicht te houden.

En belangrijk is deze arbeid, omdat men op deze wijze den zieke in zijn eigen huis, in zijn eigen déssa ontmoet, en de massa der bevolking bereikt. Die massa bereikt men niet door hospitalen en hulp-hospitalen op te richten, zelfs niet door op onderscheidene plaatsen poliklinieken te openen, maar kan men wel bereiken door zoo'n polikliniek-auto, die van plaats tot plaats trekt."

W. B.

Zending Zuid-Holland Noord.

Jaarverslag 1927.

I.

*Aan de leden van de Geref.
Kerken in Zuid-Holland (Noordelijk gedeelte).*

Hooggeachte Broeders en Zusters,

In een schrijven in den loop van 1927 deden we de toezegging, dat wij zooveel

mogelijk maandelijks U mededeelingen zouden doen over het werk. Tot nog toe echter is deze toezegging niet geheel vervuld. Dit ligt zeker niet aan de omstandigheid, dat er niets mede te deelen was; ook niet aan gebrek aan lust onderzijds, om U te doen medeleven in de zegeningen Gods over onzen arbeid. Maar er is hier geregeld zooveel werk, dat aanstonds afhandeling vraagt, dat noodgedwongen andere dingen, die wel eens even kunnen worden uitgesteld, veel te lang blijven liggen. En dat lot trof ook het schrijven van onze brieven aan U.

Moge daarom dit vroeg toegezonden verslag over het jaar 1927, mede door zijn uitvoerigheid, U iets vergoeden van wat U, hoop ik, als een gemis hebt gevoeld. En wekke de lezing ervan een even blijde vreugde in Uw harten over de genade Gods, die hier in Solo wordt geopenbaard, als in onze harten is, nu wij U mogen vertellen over wat wij gezien en gehoord hebben.

Ik wil U schrijven over:

1e. De Javaansche Gemeente.

Bij den aanvang van 1927 kwam het Javaansche gemeentelijk werk voor mijn verantwoording. Er was blijdschap in mijn hart, dat zoo het zendingswerk dichter bij mij kwam, en ik dichter bij het groote werk. Sedert een half jaar nam ik toen reeds deel aan de bediening van Woord en Sacramenten in de Javaansche gemeenten, maar de leiding was toen nog in handen van Dr. van Andel. Nu echter zag ik mij geroepen tot de verantwoordelijkheid voor dit deel van het werk.

Toch was de blijdschap niet zonder groote zorg. Want dagelijks voelde ik de geweldige moeilijkheid van de Javaansche taal, waarin ik mij nog niet veel meer als behelpen kon. Bovendien kwam ik telkens weer te staan tegenover allerlei gevallen, die, door de andersoortigheid van het Javaansche leven in vergelijking met ons Hollandsche, volkomen vreemd waren, en daarom heel moeilijk op te lossen.

Welk een zegen derhalve, steeds den raad en de steun van Dr. van Andel te kunnen inroepen, en van zijn inzicht en rijpe ervaring te profiteeren. Nog voel ik telkens, hoe moeilijk het is, in een vreemde taal leiding en advies te moeten geven bij dingen welke men zoo gemakkelijk verkeerd begrijpt, omdat ze opkomen uit een levensmilieu, zoo veelszins anders aangelegd dan het onze. Het is wel eens moeilijk, zich ermede te verzoenen, dat God Zijn werk wil doen door onvolkomen dienstknechten. Soms komt de vrees op, dat wij eerder een belemmering

zijn voor het werk, dan dat wij het helpen vooruit brengen.

Maar troost en bemoediging biedt het woord Gods: Mijne genade is U genoeg; want Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht. En troost en bemoediging, ja, verwonderde vreugde schenkt het ook, te zien, hoe de gemeente van Christus, ondanks al het onvolkomene van menschenlijken arbeid, groeit en uitbreidt. Wij mochten in 1927 aan 155 volwassenen en 121 kinderen, in totaal dus aan 276 personen, het sacrament van den H. Doop toedienen. Dit aantal is het hoogste, tot nog toe bereikt. Vorig jaar bedroeg het 171, het jaar daarvoor 243.

Het groote getal van het jaar 1927 vervult onze harten met dank. Na het hooge getal van twee jaar terug, gaf het beduidend lagere van het jaar daarna, bij alle blijdschap, toch ook reden om ons af te vragen, of voor dien teruggang ook een oorzaak was aan te wijzen; of hier menschenlijk tekort schieten en nalaten de aanleiding kon zijn, dat Gods Woord minder vruchten droeg. Zulke zelfbeproeving is altijd plicht bij alle Christelijke werk, maar den eisch daartoe hebben we toen te sterker gevoeld.

Thans mogen we ons te meer verheugen, dat het getal van degenen, die werden ingelijfd in de Christelijke gemeente, zoo hoog klom; maar toch mag dit getal, door Gods genade toegebracht, ons niet verleiden tot verslapping in zelfonderzoek. En U niet, broeders en zusters, tot verslappen in gebed voor ons werk. Bij den danktoon, die zeker ook in Uw harten wezen zal over het groote aantal, pare zich de smeeking van Uw gebed om meerderen, om rijkeren zegen. De Christelijke gemeente telt thans in totaal 1710 leden, waarvan 1008 belijdende. Maar behalve die wonen er op ons terrein nog $2\frac{1}{4}$ millioen menschen!

2e. De Institueering van de gemeente te Sragen.

Na overleg met de kerk van Delft zijn in de maand December te Sragen de ambten geïnstituëerd. Tot op dien tijd behoorden de gemeentelieden in de afdeeling Sragen tot de kerk van Solo. Maar de broeders in Sragen deden het verzoek om tot een zelfstandige kerk te mogen worden. Na onderzoek door een commissie uit de beide bestaande kerkeraden op ons terrein, Solo en Klaten, en gunstig advies van de Bijzondere Vergadering van Missionaire Dienaren des Woords, gaf Delft telegrafisch toestemming, zoodat in November de verkiezing van ouderlingen en diakenen kon plaats hebben, en in December de bevestiging in

het ambt.

Zoo heeft ons terrein thans 3 geïnstituëerde kerken. Met dankbaarheid aanvaarden we deze zegeningen Gods op ons werk. Het is van groote beteekenis, dat in 3 centra van de residentie Christelijk gemeentelijk leven zich gaat ontplooiën.

3e. Pandita's Djawa. (Inlandsche Predikanten).

Eigenlijk is met de institueering ten opzichte van die 3 gemeenten het einde bereikt van den Zendingarbeid. Want Zending beoogt toch de *planting* van de kerk van Christus. Daarom moet de Zending altijd het oog houden op de nog niet Christelijke groepen. Gemeente-verzorging is eigenlijk haar werk niet.

Op het oogenblik kan het moeilijk anders, of de Zending moet ook nog de verzorging der gemeenten behartigen. Wel hebben we goede hoop, dat door een aangevangen actie der kerkeraden, waarbij erop wordt aangedrukt, dat alle leden zooveel mogelijk gemiddeld 5 pCt. van hun inkomen afzonderen voor de kerk, de gemeenten financieel wel spoedig tot zelfonderhoud in staat zullen zijn. Maar we missen op ons terrein nog eigen Inlandsche predikanten. En zolang die ontbreken, zal de Zending ook de verzorging der gemeenten hebben te behartigen. Maar hierin mag de Zending zich niet gaan verliezen; zij moet de worsteling voort zetten om heel het volk te winnen voor Christus. Hoe grooter echter het aantal gemeenten wordt, des te grooter wordt het gevaar, dat het eigenlijke zendingswerk naar den achtergrond gedrongen wordt.

Op andere terreinen heeft de zaak van een eigen Javaanschen predikant al voortgang. Djocja heeft er reeds een; het Friesche terrein en het terrein van Utrecht zullen er D.V. ook spoedig een hebben. Voor Solo heeft deze zaak ook onze volle aandacht. Er is juist hier een groote moeilijkheid aan verbonden, waarop tot nog toe het plan afstuit. Maar waar in elk geval de gemeente te Solo, en ook die te Klaten, rijp geacht kan worden voor het hebben van een eigen predikant, gevoelen we dat we ook ernstig daarnaar moeten streven. We hopen, dat God een weg opene, om de moeilijkheid te boven te komen.

4e. Ngadiradja.

Ofschoon het volgende eigenlijk valt binnen het nieuwe jaar, omdat het plaats had juist op den eersten Januari, mag het toch ook in dit verslag wel een plaats hebben.

Op Nieuwjaarsmorgen had ik het voor-

recht, in Ngadiradja, een plaats, 9 K.M. ten Oosten van de Afdeelingshoofdplaats Wonogiri, 12 volwassenen en 6 kinderen te doopen. Wel woonden in Ngadiradja al eenigen tijd enkele Christenen, maar zij behoorden tot Wonogiri en vergaderden nog niet afzonderlijk. In Juli echter hebben we een goeroe Indjil geplaatst in die desa. De verwachtingen over hem waren niet hoog gespannen. Hij was vroeger colporteur, en had slechts een geringe ontwikkeling. Toch was toen reeds zijn werk niet ongezegd.

Voor enkele jaren verzocht hij, naar de Opleidingsschool voor Goeroe Indjil van Ds. Bakker te mogen gaan. Hij blonk daar niet erg uit, maar slaagde toch verleden jaar voor het diploma. We plaatsten hem in Ngadiradja.

Op de tweewekelijksche vergadering met de goeroe's Indjil, waarbij ieder hunner op zijn beurt een preek houden moet, leverde hij, toen de beurt aan hem was, een preek die bepaald slecht genoemd moest worden. We meenden al, ernstig te moeten overwegen, om hem maar weer liever colporteur te maken.

Maar voor eenige weken vroeg hij aan den Kerkeraad een commissie voor onderzoek van 12 personen, die den Doop begeerden. Dit onderzoek was zeer bevredigend. De menschen bleken een heel goed inzicht te hebben in de hoofdwaarheden van den Christelijken godsdienst.

Zoo werden ze, met 6 kinderen, op den eersten Januari gedoopt, en werd voor het eerst in Ngadiradja zelf het H. Avondmaal bediend. Het was treffend, de verheerlijkte gelaatsuitdrukking te zien, bij sommigen hunner, toen zij neerknielden, om het teeken en zegel te ontvangen van hun inlijving in Christus' gemeente. Ze weten, zulke menschen, dat zij, door hun overgang tot het Christendom, zich losmaken van de gewone maatschappij. Maar sommigen hunner was het aan te zien, dat zij zich bewust waren, nu door den doop in een gemeenschap te worden opgenomen, die hun het opofferen van het oude leven gemakkelijk maakte. Wat zij in hun oude leven nooit vinden konden, en wat hun door de nieuwe boodschap van het Evangelie ten deel viel, dat was de innerlijke vrede. Deze vrede teekent zich af in de houding en de gelaatsuitdrukking, waarmede sommigen den doop ontvingen.

Zoo is er weer een nieuwe plaats bijgekomen, waar de sacramenten worden bediend. Zulke plaatsen zijn er thans 19. Bovendien ligt het in ons voornemen, aan den Kerkeraad van Solo voor te stellen, in de

stad Solo zelf tot kerkplitsing over te gaan. Het kerkgebouw staat heelemaal in het Noorden van de stad, hetgeen een groot bezwaar beteekent voor de vele menschen uit het Zuiden, die dikwijls meer dan een uur moeten loopen. De stad telt 140000 inwoners, zoodat de menschen uit het Noorden hun mede-christenen uit het Zuiden veelal niet eens kennen. Een eigen Kerkeraad en een eigen kerkgebouw zal o.i. aan de ontwikkeling van het kerkelijk leven in het Zuiden zeer ten goede komen.

5e. De diensten in Solo.

Door het afloopen van den cursus van Ds. Bakker in midden 1927 kreeg het aantal van onze Goeroe's Indjil een hoognoodige versterking. Ofschoon we niet minder dan 7 nieuwe erbij kregen, konden we nog niet elke plaats, waar we een goeroe Indjil dringend noodig achtten, bezetten. Er arbeiden in de residentie thans 2 missionaire predikanten en 20 goeroe's Indjil. Op de foto in het Zendingsblad van December 1927 staan ze op één na allen bij elkaar. De goeroe Indjil van Ploepoeh kon, wegens ziekte, niet tegenwoordig wezen.

De Dienst des Woords in de Hollandsche gemeente te Solo, die voor verreweg het grootste gedeelte bestaat uit onderwijzers bij het Christelijk Onderwijs, met hun families, wordt verzorgd door de missionaire predikanten. Indertijd is, door den milden steun van deze kerk de overkomst van Uw tweeden missionaire predikant mogelijk gemaakt.

De gemeente voelde echter, dat nu reeds, tengevolge van het steeds groeiende Zendingswerk eenerzijds, en den sterken aanwas der Hollandsche kerk anderzijds, de taak der missionaire predikanten te zwaar wordt. In den loop van 1927 kwam op een gemeente-vergadering de gedachte naar voren, om eens te overwegen de mogelijkheid van een derden predikant.

Deze gedachte nam steeds vasteren vorm aan. Thans is reeds de Hollandsche Kerkeraad daarover in correspondentie getreden met de zendende kerk. De Hollandsche gemeente heeft daarbij een aanmerkelijk hogere bijdrage aan de Zendingskas toegezegd.

Onze vrees is thans, dat de zendende kerk zou moeten antwoorden, dat ze tot het uitzenden van een derden predikant niet bij machte is. Wij twijfelen niet, of, *als het kan*, dan zullen Uw Deputaten aanstonds aan Delft adviseeren, tot de uitzending over te gaan. Maar daartoe is dan noodig, dat gij, broeders en zusters zegt: *het kan!*

We meenen ook reden te hebben, om die

verwachting te mogen koesteren. Want wij weten, met hoeveel belangstelling en liefde gij naar Uw Zendingsterrein ziet, en hoe dankbaarheid Uw hart vervult over den grooten zegen Gods, die tot openbaring komt in de vele vruchten. Uw kerken hebben in het geloof het terrein Solo overgenomen van de kerken van Noord-Holland. En tot nog toe is voortdurend gebleken, dat dat geloof nog steeds Uw zendingsliefde bezielt. Daarom verwachten we, dat ook thans Uw geloof zeggen zal: het moet en het kan!

Het is één der zegeningen, die wij bij ons werken hier in Solo mogen genieten, dat wij altijd weten, bij elke nieuwe uitbreiding van ons werk ook al brengt die uitbreiding financiële uitgaven mede: achter ons staat een gemeenschap van kerken, die bereid is, ook geldkostenden-zegen te aanvaarden; en dat niet met den stillen wensch, dat zulke zegeningen niet al te dikwijls komen mogen, maar met blijden dank aan God, ja, met gebed, dat Hij voortga, het Zendingswerk te zegenen.

Dat geeft ons ook thans verwachting en vertrouwen.

Wordt vervolgd.

Zending Friesland.

Instituering kerk te Pamrian.

Op 30 Januari is de kerk te Pamrian geïnstituëerd. Dit is de 4e kerk op het Friesche terrein, waar de ambten zijn ingesteld. Eerder geschiedde dit in de kerken te Keboemen, Glonggong en Groedjoegan.

Eigen Predikant.

De drie kerkeraden van Keboemen, Glonggong en Pamrian hebben begin Februari eene vergadering gehouden, waarin gehandeld werd over het plan om voor gezamenlijke rekening van de drie Gemeenten een predikant te beroepen, die te Keboemen zal gevestigd zijn. Over het aandeel, dat ieder der kerken in de kosten zal hebben, is men het eens geworden. Reeds werden verschillende namen genoemd. Als advies gevraagd is aan de Bijz. Verg. van Miss. dienaren, die voor dat doel een Commissie heeft aangewezen bestaande uit de predikanten Ds. Netelenbos en Dr. Esser, zal men tot de verkiezing overgaan.

Zendingshospitaal te Keboemen.

In 1927 bedroeg het totaal aantal verpleegden 2186.

Het aantal verpleegdagen was 63277.

Het aantal operaties over 1927 bedroeg 474.

Het totaal aantal poliklinisch behandelde patiënten bedroeg over 1927 6795 met 24183 consultaten.

Het totaal aantal neosalvarsaninjecties bedroeg 4659.

In den loop van het jaar werd te Kaboe-toehan (district Premboen) en te Klapasawit (district Keboemen) een polikliniek geopend, waarvan de aantallen poliklinisch behandelde patiënten respectievelijk bedroegen 250 en 1015 met 1051 en 2419 consultaten.

In het hulpziekenhuis te Alijan werden in 1927 308 patiënten verpleegd, terwijl poliklinisch behandeld werden 258 patiënten met 1688 consultaten.

Zending Utrecht—Gelderland.

Een droeve tijding.

Tjiwideo, 24 Januari 1928.

Aan den Raad der Geref. Kerk van Utrecht en de Deputaten der samenwerkende Kerken.

Hooggeachte Broeders.

Tot mijn leedwezen moet ik U mededeelen, dat ik voor een maand Poerworedjo verlaten heb, om vacantie te nemen.

Gedurende den laatsten tijd heb ik voortdurend een gevoel van groote vermoeidheid gehad, zoodat ik mijn werk niet naar behooren kon verrichten. Dat gaf me het besef van groote onvoldaanheid. Allerlei werkzaamheden werden telkens uitgesteld, o.a. ook de geregelde correspondentie met U. Ten slotte heb ik Dr. Flach geraadpleegd. Hij heeft me zeer dringend rust voorgeschreven, voorloopig voor één maand. Ik meende verplicht te zijn, dit advies op te volgen. Ook oordeelde Dr. Flach, dat ik liefst ten spoedigste moest gaan. Vandaar dat ik niet eerst Uw goedkeuring heb gevraagd, overtuigd dat U dezen maatregel, op deskundig voorschrift genomen, zoudt willen goedkeuren. Ik ben thans een paar dagen te Tjiwideo, 36 K.M. ten Zuiden van Bandoeng, 14 à 1500 M. hoog, in het gebergte. Het is hier koud als in de herfst ten Uwent. Ik ben gelogeerd bij een Christelijk echtpaar, dat zijn woning open stelt voor betalende gasten. Van harte hoop ik, dat het verblijf hier gezegend moge worden; en ik hier nieuwe kracht mag opdoen.

Allicht dat ik, als ik eerst wat aan de kou gewoon ben geraakt en de goede uit-

werking er van begin te ervaren, U van hieruit wel nader schrijven kan over enkele zaken van den arbeid. Intusschen zeg ik U reeds nu hartelijk dank voor Uw bereidvaardigheid om de nieuwe salarisregeling op zoo royale wijze in te voeren, en daartoe de maandelijksche remise te verhoogen. Het verheugt me zeer, dat de zendingssynode deze zaak zoo welwillend heeft afgehandeld.

Hier zien we de hoogste klas der 2e Chr. Holl. Inl. School te Solo, die 272 leerlingen telt. Zooals men ziet is het een flinke klas. En de Javaansche jongens zien er netjes uit. Ook niet dan. Rechts staat het hoofd der school de heer J. Dubbeldam en daarnaast de heer R. Pos, weleer onderwijzer aan deze school, thans hoofd te Scragen.

W. B.

De hoogste klasse der 2e Chr. Holl. Inl. School te Solo.

Ook wordt Uw medewerking voor de polikliniek-auto zeer gewaardeerd. Dat is iets kostelijks met het oog op de uitbreiding van de invloedssfeer onzer medische zending.

Mag ik het thans hierbij laten?

Met hartelijke groeten en heilbede voor Uw aller arbeid,

Uw dw.,

L. NETELENBOS.

Moge de Heere dezen Miss. dienaar sparen en spoedig weer sterken tot zijnen arbeid.

De hoogste klasse der 2e Chr. Holl. Inl. School te Solo.

(Bij de foto).

Een schoolkierje. Gelijk men weet is in korte jaren het Christ. Holl. Inlandsch onderwijs tot bloei gekomen. Niet het minst te Solo.

Zending Groningen, Drenthe en Overijssel.

Kort overzicht over het werk op West-Soemba over 1927.

Of hij er zin aan heeft of niet, uit zich zelf of gedwongen; ieder die aan het hoofd van een zendingspost of een tak van dienst daarop staat, moet aan het einde van het jaar wel eens nagaan, wat er in het afgelopen jaar zoal gebeurde en veranderde op het terrein van zijn werkzaamheid. Hij wil misschien zichzelf wel weer eens een duidelijk beeld vormen van de veranderingen die er al zoo plaats hebben gegrepen, om daaruit zijn eigen (misschien geheel verkeerde) gevolgtrekkingen te maken, maar zeker heeft hij ook de opdracht om een rapport in te leveren van het gedane en gebeurde; bovendien komen ijverige statistiekenmakers op hem afzetten met

hun „hoeveel?, hoeveel?, hoeveel?“.. ook al, opdat, ik weet niet wie, er hun (dikwijls geheel verkeerde) gevolgtrekkingen uit kunnen maken.

Zending is geestelijk werk bij uitnemendheid en 't is gevaarlijk daarover cijfers te geven. Cijfers mogen wel veel zeggen, ze verzwijgen nog veel meer en juist wat ze verzwijgen, hebben we meestal noodig om wat ze zeggen te verstaan. Toch hebben ze hun nut, heel in het algemeen.

En ik wil daarom ook aan cijfermateriaal geven, wat ikzelf vond, toen ik weer eens naging, wat er in 1927 op de zendingspost Karoeni (West-Soemba) gebeurde.

Het aantal gedoopten nam in 1927 nog al toe, hoewel de gemeente zich niet zoo veel uitbreidde als verleden jaar. Onze kringen telden aan het eind van 1926 417 leden, waarvan 176 mannen, 100 vrouwen en 141 kinderen.

Deze getallen groeiden in 1927 tot geheel van 552 leden, waarvan 226 mannen, 127 vrouwen en 199 kinderen.

Zoo kwamen er dus 135 nieuwe leden bij.

Dat getal spreekt zeker weer van grooten zegen.

Deze 135 zijn niet allen nieuw-gedoopten. Er werden in ons doopboek in 1927 136 nieuwgedoopten ingeschreven, maar daarvan waren drie Europeesche kindertjes, die natuurlijk niet meerekenen bij het aantal leden der zendingsgemeente.

133 inlanders werden er gedoopt. Dat waren 63 volwassenen (34 m. en 29 vr. en 70 kinderen).

Er stierven 3 leden: (1 volw. en 2 kinderen) en ik sloot 3 huwelijken.

Eén nieuwe kring van christenen kwam er in 1927 bij. Ik mocht n.l. den 3 Juli 22 volwassenen en 18 kinderen doopen te Waimangoera, een 20 K.M. van hier, aan den weg naar Waikaboehak, een plaats, waar tot nog toe geen christenen waren. Daarmee steeg in West-Soemba het getal der kringen, waar geregeld om de 3 maanden het H. Avondmaal bediend wordt, tot 8.

Van deze kringen had de meeste uitbreiding de kring van Tenggaba, waar ik in den loop van het jaar 37 personen, groot en klein, mocht doopen.

Wij werken hier nu met een viertal evangelisten, waarvan er één geregeld bij mij op het kantoor is, zoodat hij aan evangelisatie niet veel kan doen. Het getal evangelisten is dus nog veel te klein voor het geheele terrein. Er zijn thans nog 4 goeroes in opleiding op onze opleidingsschool te Karoeni, die na afloop van den cursus, zoo God wil, in West-Soemba geplaatst zullen worden.

Aan Colportage kan nog niet veel worden gedaan: analphabeten koopen geen boeken. Onder oudleerlingen van de volkscholen verspreiden we het evangeliesatieblad „Penaboer“. Voor hen geeft onze zending ook uit een blaadje genaamd „Pemimpin“, vooral ook om contact te houden met hen, die de school verlieten.

De bijdragen voor de kerk beliepen dit jaar een 900 gulden, dit beteekent eenige vooruitgang met verleden jaar.

Het aantal volksscholen in West-Soemba bedraagt thans 23.

Er kwam in 1927 één bij, n.l. te Roeka, in het landschap Wanokaka aan de zuidkust. Deze scholen hebben samen 1621 leerlingen, waarvan 1363 jongens en 258 meisjes. 44 onderwijzers werken er aan, waaronder nu al 22 Soembanezen.

Het aantal absenties wegens ziekte (en dat zijn de meesten) verzuim en verlof, bedroeg iets meer dan 8 procent — dat zou in Nederland waarschijnlijk een hoog percentage zijn; hier is het dat niet.

Op onze standaardsschool te Karoeni gaan 60 leerl. 45 jongens en 15 meisjes.

Ons jongens- en meisjes-internaat mag zich verheugen in de toenemende belangstelling der bevolking, of liever der jeugd.

We kunnen altijd meer meisjes, vooral veel meer jongens krijgen, dan we kunnen bergen, en de kinderen komen liever dan de ouders ze laten gaan. Eind 1927 hadden we er 30 jongens en 27 meisjes.

12 jongens gingen er uit het internaat; 8 daarvan werden toegelaten tot den Normaalcursus te Pajeti, om opgeleid te worden tot goeroe.

Eén nieuwe Europeesche zendingsarbeidster kwam er in 1927 bij in W. Soemba door de komst van zuster Vellinga, de zuster in het ziekenhuis te Waikaboehak.

Mejuffr. G. Zigterman kwam in den loop van het jaar terug van haar verlof uit Nederland, en Mevr. de Boer, die tijdelijk haar werk als hoofd van het internaat had waargenomen, keerde terug naar Java.

Een feit van beteekenis acht ik het, dat we ons eerste Soembaneesche kerkje hebben gekregen. Wanneer een kringetje van jonge christenen geen gebouw heeft om er in samen te komen, is het vanzelfsprekend, dat men begint met een eenvoudig gebouwtje te zetten. Op Soemba gaat dat gewoonlijk iets anders, omdat bijna overal, waar een kring ontstaat, reeds een schoolgebouw is, dat ruim en groot genoeg is voor een flink aantal menschen.

De christenen in Tenggaba voelden echter behoefte aan een eigen gebouwtje en dat hebben ze nu zelf gezet. Heel primitief

is het, maar het heeft toch nog al flinke offers gekost. 't Was een mooie dag, toen het in gebruik kon worden genomen — ook een echte evangelisatiedag. Het eerste eigen Soembaneesche kerkje, geheel gezet door de gemeente zelf — dat is een mijlpaal op den weg der christianisering van Soemba.

Er is nog iets anders, dat ons weer dui-

Waingapoe plectig in gebruik genomen.

In buitengewoon groote belangstelling mocht men zich verheugen.

Als men bij deze foto de oude kerk ziet, die vroeger eens verschcen in het Zendingsblad, dan zal men het groote verschil opmerken. In 't oude was nauwelijks plaats voor 40, hier voor 200 mensen. In de oude kerk deden dunne latjes dienst voor banken. Hier zijn ruime, makkelijk

De Nieuwe Kerk te Waingapoe Soemba.

delijker wordt wanneer we zoo het werk op ons terrein in het afgelopen jaar de revue laten passeeren. Namelijk het verschil tusschen de onderscheiden kringen. 't Zijn allemaal kringen uit de heidenen, levend onder ongeveer dezelfde omstandigheden, en toch: wat een verschil, kring bij kring: in het ontstaan, in de ontwikkeling, in de „ligging, in de moeiten, in hun „problemen”, Het is bijzonder mooi en buitengewoon leerzaam, dat zoo eens na te gaan.

Het doet ons Soembaneezen, heidenen en Christenen, beter kennen.

En dat „kennen” en de „cijfers” hooren bij elkaar als „tekst en uitleg”.

Karoeni, Januari 1928.

W. VAN DIJK.

De Nieuwe Kerk te Waingapoe Soemba.

(Bij de foto).

Begin October is de nieuwe kerk te

zittende banken.

Voor den ingang ziet men een gedeelte van de gemeente, grootendeels uit Savoneezen bestaande: geheel vooraan een drietal, die tot de „oudsten” gerekend worden.

De meesten hebben witte kleeren, maar bij den derden van links ziet men nog de inheemsche Savoneesche doek.

Ik hoef u niet te vertellen, dat de gemeente trotsch is op haar kerkgebouw, het mooiste van heel Soemba. Moge deze gemeente nu het mooie gebouw niet te schande maken, en zich ijverig betoonen in den dienst des Heeren.

P. J. LAMBOOIJ.

Suriname.

Ayerechtsche uitwerking.

Het is niet erg bemoedigend, als een nog weer eens frisch-opgezette actie precies

het omgekeerde schijnt uit te werken van hetgeen zoo vurig gehoopt werd. In het Zbl. van Febr., alsmede in verschillende andere bladen, werd de nieuwe toestand waarvoor de Hernhutter Broeders zich vrij plotseling geplaatst zagen, besproken. Opgemerkt werd, dat voortaan maandelijks uit onze kringen een bedrag zou moeten komen, tienmaal meer dan we gewoon waren bijeen te brengen. Als tot nog toe uit den lezerskring van het Zendingsblad f 100 per maand gezonden werd, zou dit in 't vervolg wel f 1000 mogen bedragen.

En nu het resultaat. Van 22 Febr. tot 18 Maart werd voor ons doel ontvangen f 16,25 tegen \pm f 150 in de vorige maand.

Wij mogen onze Broeders daar in de West wel een sterk Godsvertrouwen toewenschen, als ons Protestantsch Nederland op deze wijze meent haar roeping te moeten vervullen. Noch van verbetering van de onderwijzerswoning te Gansee (muskietvrij maken) noch van een volhouden tegen Roomsche expansie, noch van een opleiding van de zwarte onderwijzers op een Christelijk internaat zal dan sprake kunnen zijn.

Met opzet heb ik het inzenden van deze verantwoording nog even uitgesteld, in de hoop, dat het tij zou keeren. En inderdaad, de laatste dagen werden we verblijd door een gift van f 10 (waarvan f 5 voor de scholen) en een van f 1,50, terwijl door de activiteit van een onzer leerlingen nog een gift van f 10 en twee toezeggingen van een jaarl. contributie ons bereikten. Zoo werd dus tot 26 Maart ontvangen: Van N. N. te Ermelo f 3; J. d. L. te Leiden f 2,50; W. N. Terschuur f 3; M. F. S. Serooskerke f 2,50; Pers. scholen voor L. en U. I. O. 's-Gravenzande f 4,25; G. V. Enschede f 1; Mej. S. Hilversum f 10; N. N. f 1,50 en P. S. Amsterdam f 10. Voorts van C. R. K. en C. J. H. beiden te A'dam toez. van jaarl. contributie resp. van f 2,50 en f 1. Al deze trouwe gevers, die in deze spannende dagen den moet er in houden, hartelijk dank!

Hilversum. Postrek. 95494.

J. VAN KEULEN.

Bilderdijklaan 12.

KORTE BERICHTEN.

Dr. J. G. Scheurer.

De pionier onzer Medische Zending, de bekende en beminde Dr. J. G. Scheurer is reeds lang ernstig krank. Zijne krachten nemen steeds meer af.

Dr. J. Hania.

Tot ons innig leedwezen kunnen we nog niet berichten, dat Dr. J. Hania weer hersteld is.

Hij blijft nog zeer zwak. Op hervatting van zijn arbeid is er voorloopig nog niet het minste uitzicht. Moge het den Heere behagen hem nog weer op te richten.

Ds. H. A. Wiersinga.

Ds. H. A. Wiersinga is voornemens 15 April afscheid te nemen van de Gemeente te Medan en zal D.V. 22 April zich inschepen om met zijn gezin terug te keeren naar Holland.

J. K. Moltmaker.

De heer J. K. Moltmaker te Sauwerd is benoemd tot onderwijzer bij het gesubsidiëerd bijzonder onderwijs in Soerakarta, standplaats Scragen. Hij zal D.V. vertrekken met de Prins der Nederlanden d.d. 22 Mei a.s.

H. A. C. Hilderling.

De classisvergadering der Geref. Kerken (in H. V.) heeft toezegging van beroep gedaan voor den Zendingarbeid aan den heer H. A. C. Hilderling, die geantwoord heeft, dat hij zich gaarne voor dat werk beschikbaar wilde stellen. De bedoeling is, dat het officieele beroep door een der Kerken zal worden uitgebracht na beëindiging van zijn studie aan de V. U. en zijn kerkelijk examen. Vervolgens zal de uitzending D. V. plaats hebben, na een jaar Indische talenstudie te Leiden en Oegstgeest, hopelijk begin 1930.

Dr. H. Kraemer.

De bekende taalgeleerde Dr. H. Kraemer, die door het Ned. Bijb. Gen. is uitgezonden naar Java en wiens arbeid voor heel de Zending beteekenis heeft, komt na de bijwoning van de conferentie der wereldzending te Jeruzalem met verlof naar Holland.

Dr. H. Kraemer, die eerst te Djokja woonde, heeft zich later gevestigd te Malang.

Ter navolging.

Door de erfgenamen van wijlen Mej. A. C. J. Callenbach te Nijkerk is uit hare nalatenschap aan de zending der Geref. Ker-

ken afgedragen een met vruchtgebruik bezwaard kapitaal van f 1680.— dat natuurlijk met groote dankbaarheid is aanvaard.

Te weinig wordt bij het maken van een testament aan de zending gedacht. Vinde dit voorbeeld veelvuldige navolging.

Zendingsfilm.

Het Comité voor de Zendingsfilm bestaat uit de heeren Ds. D. Pol, D. van Leersum, Heereweg 9, Groningen, Secretaris, W. B. de Bruin en S. v. d. Veen. Leden der Commissie van bijstand zijn Ds. G. H. A. v. d. Vegte, Ds. J. J. Miedema, Dr. H. A. Vonk, Ds. L. Adriaanse, Dr. H. W. Harrenstein, Ds. E. H. Broekstra, Ds. W. J. Velders, Ds. D. Scheele en Ds. W. Breukelaar.

De Ind. Kerken en de Gen. Kas.

In het Ind. Kerkblad lezen we in het verslag van de Kerkeradsvergadering te Djokja:

„Omtrent de in Februari en Juli 1928 te houden extra collecte voor het eigen Zendingswerk onder de Chineezzen wordt besloten 10 pCt. der opbrengst te storten in de Generale Zendingkas”.

Zoo behoort het. Alle Geref. Kerken, ook die in Indië, zijn gehouden 10 pCt. van hare inkomsten voor de zending af te dragen aan de Generale Kas.

Een mooie bestemming.

Ds. K. van Dijk te Keboemen ontving uit Leeuwarden en Huizum twee giften. Hij heeft deze gebruikt om een Javaansch boekje te laten drukken, geschreven door den helper Soesena.

Het is een mooi boekje, waarin het verschil tusschen den Christelijken en Mohammedaansche godsdienst uitnemend voorgesteld wordt.

Het vertrek der Methodister Zending van Java.

Bij haar vertrek van Java heeft de Zending der Amerikaansche Methodisten haar werk overgedragen aan de Ned. Zend. Vereniging. Den 1sten Jan. 1928 heeft de overdracht haar beslag verkregen.

„Filippus”.

De Algemeene Vergadering van het Geref. Traktaatgenootschap „Filippus” zal

D.V. gehouden worden te Utrecht op Dinsdag 22 Mei a.s.

Adresverandering.

Wie van adres verandert, zende daarvan bericht aan N.V. Drukkerij „Vada”, Gebr. Zomer & Keuning te Wageningen.

Zendingsbibliotheek.

Boeken uit de Zendingsbibliotheek vragen men aan bij Ds. D. Pol te Rijsoord.

Knikkertjes.

Wie een „Knikkertje” begeert, zende f 5 aan Mevr. M. J. Pol te Rijsoord, die voor spoedige toezending zorgt.

Blikken Busjes.

Blikken Busjes zijn eveneens verkrijgbaar bij Mevr. M. J. Pol te Rijsoord, per stuk f 0.23, 5 stuks f 1.—, 10 stuks f 1.55. Eerst na ontvangst der gelden worden de busjes verzonden.

Papieren Busjes.

Deze busjes, die geopend en weer met losse teksten kunnen gesloten worden, kosten de 10 stuks f 1.40 en de teksten f 0.90 de 100. Men bestelle bij G. H. Feij te Middelburg, Burg 109 en sture vooraf het geld. Giro No. 64188.

LEESTAFEL.

Unclean! Unclean!

or

Glimpses of the Land

Where Leprosy Thrives

by

Onrein! Onrein!

of

Beelden uit het Land waar
melaatschheid welig tiert

door

See S. Huizenga,
Medical Missionary to China.
Smutter Book Co. Grand Rapids, Mich. 1927.

Dat Dr. Huizenga Hollander is, voor 48 zomers geboren in Ferwerd, in den oogsttijd, zooals hij zelf schrijft, maakt zijn boek voor ons des te interessanter. Zijn moeder bad, dat hij arbeiden mocht in den grooten oogst Gods. Haar gebed werd verhoord. Dr. Huizenga was zendingsarts voor de Chr. Geref. Kerk van Amerika in Jukao, in Chi-

na, in de nabijheid van Shanghai. De troebelen van den laatsten tijd noodzaakten hem het land te verlaten.

Het is een interessant boek. Zijn hoofddoel is den nood der melaatschen in China te laten gevoelen en de Christenen op te wekken voor hen te doen wat mogelijk is. Ge legt dit boek niet uit de handen zonder den diepen ernst van dit probleem te gevoelen en bewogen te zijn over dezen nood. Maar tegelijk geeft Dr. Huizenga een interessant overzicht over het Chineesche leven. Alles leeft in dit boek. Ge ziet levende menschen voor u. Hij schrijft soms zoo spannend, dat ge den adem erbij inhoudt als in het hoofdstuk: De geheimzinnige brief. De hoofdstukken over Weeshuis, Armenhuis, Dieven en Bedelaars zijn wonderlijk humoristisch en tegelijk zoo diep tragisch, omdat ze den diepen nood van het Chineesche leven laten gevoelen.

Het is een boek vol ellende, maar overschenen door licht van waarachtige verlossing. Treffend vindt ge dat in het hoofdstuk: De geschiedenis van een melaatsche, waarin beschreven wordt de levensellende van een beschaafde Chineesche vrouw die melaatsch wordt, maar haar redding vindt in Christus. Het boek eindigt met een lofzang, waarin de schrijver zijn eigen hoop voor de eeuwigheid in Jezus uitzingt.

Het is een zendingsboek van den eersten rang.

Opstanding en eeuwig leven,
door Ds. J. J. Knap bij Kok te
Kampen f1.25 geb. f1.90.

Weer een heel mooi boek van Knap. In 18 hoofdstukken bespreekt hij de Opstanding en het eeuwig leven. Geheel naar eigen trant. En „zuiver in de leer”. Geen chillasme. Aan de Zending is niet veel gedacht.

Geloof en gelooven door Ds.
A. G. Honig, bij Kok te Kam-
pen f1.25 geb. f1.90.

Dit degelijk boek bevat een dertigtal Schriftoverdenkingen voor en na de openbare geloofsbelijdenis. Met toestemming van den bekwaamen auteur zijn deze overdenkingen door een bekwame hand bijeen verzameld uit vele jaargangen van „De Bazuin”, waarvan Prof. Honig sinds tal van jaren medewerker was.

Het is een stichtelijk boek van blijvende waarde.

De Man van Smarten, door J.
J. Knap, bij Kok te Kampen. 3e
druk, f3.75 geb. f4.70.

Het verwondert ons niet, dat dit werk reeds nu een derden druk beleeft. Het ontvouwt de lijdensgeschiedenis van onzen Heiland, op de bekende wijze, die Knap eigen is. Er is veel over de lijdensgeschiedenis geschreven. Maar stellig mag dit schoone boek mede tot het beste worden gerekend.

*Jezus van Nazareth, Harmonie
der vier Evangelien* door D. D.
Westphal, bij Kok te Kampen.

Op daartoe strekkend verzoek vestigen we nogmaals de aandacht op dit zeer mooie boekje.

Voor Evangelisatiedoeleinden bestemd zijn deze boekjes à f0.60 te verkrijgen bij den Heer D. King, Koediefsaan 62, Heemstede, Postgiro No. 96024. Bij bestellingen van 25 ex. of meer worden ze franco toegezonden.

Gereformeerd Kerkrecht.

Naar wij vernemen is bij den uitgever J. H. Kok te Kampen ter perse, om weldra het licht te zien, een uitgebreid werk van Prof. Dr. H. Bouwman, Hoogleraar aan de Theol. School te Kampen, over *Gereformeerd Kerkrecht*. Dit belangrijk boek zal in twee deelen compleet zijn.

GIFTEN.

Ontvangen voor de Generale Kas.

Uit de nalatenschap van wijlen Mej. A. C. J. Callenbach te Nijkerk met vruchtgebruik bezwaard f1680. Overschot zendingskalender v. A. Bosscher te Zuidwolde f3.17. Mej. A. F. Kalpwijk te Berkel f0.36. A. Fruin Aalden f7.03. C. Polderman Biggekerke f5. A. v. Rij Brielle f3.88. Mej. M. Waringa Oldeboorn f4.34. H. J. Wiggers Nordhorn f11.66. Mej. Ph. Versteeg Beverwijk f0.30. Batig saldo Zendingskalender f2396.06 Door I. de Jong uit het schoolbusje te Voorburg f15. Door G. Snijder te Hijnun overschot kalender f12.25. Van P. Polak, Lage Zwaluwe f2.50. Van J. Busch te Zaandam 100 ½ centen f0.50 en verzameld op een bruiloft f2.55½. Door R. Reijnga te Donkerbroek uit het knikkertje der Chr. school f11. Door J. A. Blaak uit het negertje der school te Varsseveld f10. Door J. Nouta van de kinderen der 6e kl. der Adm. de Ruyterschool f26.11. Door M. Vroegh van de Meisjesvereen. te Herwijnen f10. Dames Lammers te Steenwijk f5. Van P. Waagmeester te Zaandam 100 ½ centen f0.50. Door Mevr. de Wed. v. Alewijk

uit het busje van Jacob Hendrik te Abcoude f8.19. Van A. P. Colijn te Boskoop f10. Door J. Gobels deel der collecte week dei gebeden te Zaandam f13.45.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 24 Maart 1928.
Giro No. 32806.

Zending van de Geref. Kerken op Soemba.
3e Verantwoording, van 22 Februari tot en met 24 Maart 1928.

Giften, Collectes en Bijdragen.

Provincie Groningen: G. Wiersema, Bodum, v. d. Schoolkinderen 1e, 2e en 3e klasse f25.14, Kl. Stiksma f4.67½ is f29.81½; B. Buikema, Ulrum, v. d. zendingscommissie f125; Ds. H. v. d. Elskamp, Groningen, gevonden i. d. bus v. e. zuster f2; W. Karlien, Uithuizen, opbrengst zendingskalenders f20; Gift Geref. Kerk, Ten Boer f10; B. Groefsma, Oldehove, gecoll. tijdens muziek- en zanguitv. f5.80; Mej. G. Haan, Groningen, tweemaandel. opbrengst kinderzendingsveren. Januari en Februari 1928 f245; A. Smit, Haren, tweenaandelijksche contributie f51.50; L. Langeland, Uithuizen, van de Jong. Vereen. f27; Mej. Graafhuis, Haren, van de schoolkinderen f12.75; Br. van Dijken, Groningen, gift N. N. door Ds. Gispén f25; Br. van Dijken, Groningen, gift Westerkerk f1.25; Ds. M. Elzinga, Grootegast, gevonden i. d. collecte f10; H. Hekman, Schouwerzijl, meisjesvereniging f8. S. Potma, Gerkesklooster—Stroobos, knikkertjes Chr. school f30; Mej. F. Klaassen, Sappemeer bijdrage f128.98; J. Wildvank, Delfzijl, nikkertje Chr. Sch. Farmsum f25; H. Heijs, 2e Exloërmond, verlovingsfeest H. N. & A. A. f4; J. Wildvank, Delfzijl, gevonden in de collecte f20; Ds. Middelveld, Hoogkerk, busjes Jonged. vereen. f15.46, collecte jaarfeest f15; zendingskal. f96.15, wijlen M. K. ½ stuivers f1.47½, samen f128.08½; T. Idema, Roodeschool, meisjesveren. „Dorcas” f12; Ds. Rademaker, Ten Post, meisjesveren. „Bidt en Werk!” f6.45; H. J. Koster, Oude Pekela, busjes Ger. Sch. f12.50; W. Mulder, Sellingen, schoolbusjes f16.53, zendingskal. f5; samen f21.53; T. Meima, Warffum, gift kerkzakje f10; Ds. J. Meier, Niezijl, Ger. Meisjesveren. f15; zendingsb. f25; samen f40; J. Wildvank, Delfzijl, busjes f50; E. van Huizen, Roodeschool, zendingsveren. f70.15; Ds. N. Postema, Veendam, gift gevonden i. d. coll. f2.50; Ds. H. Lanning, Siddeburen, gift J. W. f10; J. Oldenhuis, Bierum, zendingskalenders f14.75; H. E. Helder, Siddeburen, knikkertje Ger. School f22; T. Vlieg-Datema, Nieuwolda, zendingsbusje naaiclub „Nieuwolda” f10.55.

Provincie Drenthe: Mej. J. Mulders, Mepel, schoolbusjes f23.76, catechisatiebusjes f12.25 samen f36.01; R. Stevens, Hoog-

halen, zendingskalenders en zendingsbladen f25; H. de Groot, Nw. Amsterdam, schoolbusjes f62.42; Ds. T. Gerber, Assen, opbrengst zendingskalenders te Vries f21.70; Ds. S. van Dijken, Nieuweroord, v. d. zendingscommissie f94.53; H. Renting, Sleen, zendingsdag, landgoed „De Kleencke” f50; Ds. G. Ubbink, Zweeloo, gift gev. i. d. collecte f3; H. de Groot, Nieuw Amsterdam, zendingskalenders f13.50; Jan Snippe, Smilde, busjes meisjesveren. f115.82.

Provincie Overijssel: W. Santbergen, Ambt Vollenhoven A, coll. zendingsbusjes Heetveld f33.04; G. v. d. Veen, Vroomshoop, zendingsbusjes f120; D. de Vries, Steenwijk, 11 giften f74.26, kasgeld f53.59, samen f127.85; Ds. J. Visser, Oldemarkt, collecte locaal: Kuinre f17.64; H. J. Kuiper, Zwartsluis, zendingscomité f100; E. J. Eimers, Deventer A., zendingscommissie f32.52½, zendingsbusjes f64.51½, zendingskalenders d. f2.90, af onk. f0.06 is f99.94; P. Bruin, Almelo, zendingskalenders f8.12; Geref. Kerk, Ambt Vollenhoven A., Rede Dr. Vonk f16.41; L. Schraa, Olst, kerkcollecte f11.

Oost Friesland en Bentheim: S. Sweers, Neermoor Oost Fr., f37; Mej. D. Klinge, Laar Graafsch. Bentheim, v. d. Meisjesveren. f5.

Diversen: Mej. J. M. Sielof, Hilversum, inhoud busje f5.20.

Soembaweek.

Provincie Groningen: Appingedam f289.85; 't Zandt f181.25; Pieterburen f42.10; Vlagtwedde f60; Spijk f358.75; Hoogkerk f226.50½; Roodeschool f288; Niezijl f91.65.

Provincie Drenthe: Zuidlaren f147.01; Westerbork f126.75; Vries f80.75; Zwartemeer f18.80; Hoogersmilde f98.75; Smilde f147.75.

Provincie Overijssel: Enter f93.15; Nijverdal f683; Deventer A f154; Vriezenveen f101; Stad Vollenhoven f24.50.

Nagiften Soembaweek.

Provincie Groningen: Bierum f2.50.

Provincie Overijssel: Steenwijk f 1.—; Goor f 5.—.

Totaalbedrag 1e en 2e verantwoording van 1-1—21-2-'28 f 16890.69

Totaalbedrag 3e verantwoording van 22-2—24-3-'28 . . . 5416.85½

Totaal tot heden ontvangen . f 22307.54½

Denkt om de postrekening der Soembazending! Ten name van: Jurriën Veldkamp, Soembazending 138000 Groningen.”

Hartelijk dank en verder beleefd

aanbevelend,

JURRIËN VELDKAMP,

Quaestor.

Groningen, 26 Maart 1928.

Praediniussingel 5.

Postrekening 138000.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE

GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

En dit Evangelie des Koninkrijks zal in de geheele wereld gepredikt worden tot een getuigenis allen volken.
Matth. 24 : 14a.

REDACTIE-ADRES: Ds.W.BREUKELAAR, ZAANDAM.
ADMINISTRATIE-ADRES: D R U K K E R I J „V A D A”
GEBR. ZOMER & KEUNING - WAGENINGEN.

HET BLAD VERSCHIJNT IN HET MIDDEN VAN ELKE MAAND

ABONNEMENTSPRIJS PER JAAR f 0.84 FRANCO PER POST.
BIJ GETALLEN AAN EEN ADRES BOVEN 3 EX. f 0.72 FR. P. P.

I N H O U D :

Sceva's Zonen. — Van Zendingsaangelegenheden: De Zendingsconferentie te Jeruzalem; De Opleidingsschool op Midden Java; De Opleidingsschool op Soemba; Keucheniussschool. — Zending Zeeland en Noord-Brabant: Jaarverslag. — Zending Utrecht en Gelderland: Een verblijdend bericht. — Een schakelschool te Koetoardjo. — Uit een brief van Ds. Netelenbos. — Zending Zuid-Holland Noord: Jaarverslag 1927 (vervolg). — Zending Groningen, Drenthe en Overijsel: Jaarverslag Midden Soemba. — Zending Noord-Holland: Jaarverslag. — Suriname. — Panorama Petronella Hospitaal. — De Zending in Palestina. — Zomerconferenties te Lunteren. — Korte berichten. Leestafel. — Giften.

Sceva's Zonen.

En sommige van de omzwervende Joden, zijnde *duivel*bezweerders, hebben zich onderwonden den naam van den Heere Jezus te noemen over degenen, die booze geesten hadden, zeggende: wij bezweren u bij Jezus, dien Paulus predikt.

Deze nu waren zekere zeven zonen van Sceva, een Joodschen overpriester, die dit deden.

Hand. 19 : 13 en 14.

Velen zijn er in onzen tijd, die zich er nog niet voor schamen te belijden, dat zij gelooven, dat er een God is. Maar, die zich er diep voor schamen zouden, als zij nog beleden te gelooven, dat er een duivel is.

De Heilige Schrift leert ons, dat God is, en een Belooner dergenen, die Hem zoeken. Maar ook, dat er een duivel is, die vaak het sterkst werkt in degenen, die het stoutst zijn bestaan loochenen.

Hierin staan zulken eigenlijk verre achter bij de mannen, die hier in den boven afgedrukten tekst genoemd worden: de zonen van Sceva.

Zij geloofden wel degelijk aan het bestaan van booze geesten. Ook aan hun invloed op hunne medemenschen, ja aan wat de evangelisten noemen bezeten te zijn van een boozen geest. In de eerste evangeliën leest ge daarvan telkens. Ook in de door Lukas beschreven Handelingen der Apostelen. Niet bij den evangelist Johannes. Deze daartegenover teekent den bezetene bij uitnemendheid, als hij het schrikkelijk woord neerschrijft: „toen voer de Satan in Judas”.

We denken daarbij aan een daemoon, een booze geest, die in het bewustzijn zetelt van zulk een mensch, diens eigen geest geheel doordringt en overheerscht, ja van diens lichaam zich bedient tot al wat hem belieft.

Tegen dat toenmaals veelvuldig voorkomend verschijnsel beproefde men allerlei bezweringsformules, waarvan door de Heidenwereld omzwervende Joden beweerden het geheim te bezitten.

Zoo ook deze zeven zonen van Sceva.

Maar als nu Paulus te Efeze optreedt, en door de macht van Christus en in Zijn naam inderdaad duivelen uitwerpt, prikkelt hen dat tot navolging.

Ook zij zullen in den Naam van Jezus, hun eigenlijk niet anders bekend dan als een naam, een tooverformule, die Paulus gebruikt, bij een bezetene den duivel uitwerpen. Maar de booze geest wijkt allerm minst op hun bezwering; de bezetene krijgt over hen de overhand; naakt en gewond vluchtten zij uit zijn huis weg.

Feitelijk vinden deze Scevazonen ook in onzen tijd op allerlei manier hunne navolgers.

Zonder eigenlijk Jezus, als den Christus, als den Zoon Gods, recht te kennen; zonder in Hem waarlijk te gelooven; zonder ooit tot Hem te bidden, misbruiken zulken Zijnen Naam, doen zich voor alsof zij Hem prediken, wanen zelfs in Zijnen Naam teekenen te kunnen doen.

In hoevele kerken zelfs wordt Jezus Naam genoemd, als „Jezus, dien Paulus predikt”, zonder dat Hij genoemd wordt als de Verlosser van zondaren en den eenigen Middelaar!

Op tal van scholen worden Christelijke deugden geleerd, terwijl onderwijzer noch leerling, waarlijk den Christus kennen, als den Gezeggende Gods.

In allerlei kring spreekt men van Jezus, omdat we thans in het teeken

van het Christelijke leven staan, zonder waarlijk iets van Hem te verstaan. Hier uit navolging, daar om winstbejag, elders om hooger te klimmen in de maatschappij.

En hoe dikwerf blijkt het, dat er zelfs uitgaan in de wereld der Heidenen, om daar den Heiden niet den eenigen godsdienst, maar een beteren godsdienst te prediken, dien van den Jezus, dien Paulus predikt, zonder dat iets van de Christusprediking van dienzelfden Paulus gebracht wordt.

Optreden met Jezus naam is nog niet prediken in Zijn naam.

Zijn naam nemen op de lippen: hoe ver is het er dikwerf van af dien Naam tot zaligheid dragen in het hart.

't Is alsof Lukas met zeker welgevallen verhaalt, hoe slecht het dien zonen van Sceva daarbij verging.

Merkwaardig zelfs de stemmen uit de geestenwereld, die Lukas hier vertolkt.

„Jezus ken ik” zegt de booze geest. Terwijl de wereld vaak met Jezus spot, trilt de hel voor Hem van angst.

„Paulus weet ik”. Van Jezus dienaren neemt vaak deze wereld geen notitie. Als onbekenden gaan zij over deze wereld rond. Maar de booze geesten weten, wie Zijn ware banierdragers zijn, wie waarlijk in Zijn naam het kruis omhoog heffen, wie door Zijn macht den Machtige zijn vang ontrooven.

Doch die komen op eigen gezag; die zich vermeten ongeroepen de hel te beoorlogen, vallen der hel zelf tot een prooi.

Niet door den Heiligen Geest, maar door hun eigen geest vallen deze Scevazonen den duivel aan.

Daarvoor nu wijkt hij niet.

Jezus schetst Satansrijk als een rijk, dat geenszins tegen zich zelf verdeeld is.

Bovendien: „de ééne duivel laat zich door den anderen niet uitwerpen”.

Uit des boozen macht wordt onze medemensch, wordt ook de Heidenwereld niet verlost door het bloot noemen van Jezus Naam.

Daartoe is meer noodig.

Is noodig het geloof in Jezus persoon, in Zijn offer, Zijn werk, Zijne onuitputbare genade.

't Is een aanklacht tegen onzen tijd en onze wereld, dat de naam van Jezus verlaagd wordt tot eene bezweringsformule van nog zooveel dat verkeerd is.

Hoe zeer moet dat ons drijven tot het onderzoek, allereerst ten opzichte van ons zelf, maar dan ook van den arbeid, die door ons verricht of gesteund wordt, of waarlijk daarbij de Christus gekend en gediend wordt in al Zijne volheid.

Er is in onze dagen een zoogenaamd Christelijke arbeid, waarvan de oppervlakkigheid het Satansrijk eer bouwt, dan verstoort.

Daarom heeft wie waarlijk in den Christus gelooft des te krachtiger te arbeiden en te strijden, dat in eigen kring, maar dan ook rondom, maar dan ook aan Jood en Heiden de Christus gebracht worde in al Zijne volheid, zooals Paulus Hem predikte en de Heilige Geest Hem dierbaar maakt aan het hart.

A. H. VAN MINNEN.

Van Zendingaangelegenheden.

De Zendingsconferentie te Jeruzalem. houden om in eenige beoordeeling te treden van de Zendingsconferentie te Jeruzalem. We beperkten ons alleen tot de Met opzet hebben we tot heden ons ont-

mededeeling van de te behandelen onderwerpen. Want we waren niet zonder zorg, dat de positief Christelijke beginselen op deze conferentie wel eens zeer ernstig in het gedrang zouden komen. De lezing van het boekje „De wereldproblemen en de taak der hedendaagsche Zending in verband met de aanstaande conferentie te Jeruzalem, geschreven door William Paton en vrij bewerkt voor Nederland door Mevr. E. van Boetselaar van Dubbeldam—van der Hoop van Slochteren, stemde ons verre van gerust.

En de meeste rapporten, die vooraf door onderscheidene vooraanstaande mannen in de Zendingsbeweging der wereld waren ingediend, ademden helaas een moderniseerenden geest. Wel waren er ook enkele rapporten, waarin de positief Christelijke beginselen tot hun recht kwamen. Maar over het algemeen deden de rapporten ernstig vreezen, dat de Jeruzalemsche conferentie zou gaan in moderne richting. Zelfs rees wel de vraag of het niet beter was, dat zij, die onvoorwaardelijk de Heilige Schrift aanvaarden als het Woord van God en de daarop gegronde belijdenis der waarheid willen handhaven, zich van deze conferentie geheel onthielden.

Tot onze blijdschap hebben we echter van Dr. en Mevrouw van Andel—Rutgers, die de conferentie hebben bijgewoond, mogen vernemen, dat ter conferentie de orthodoxe richting in de meerderheid was en den toon aangaf.

Reeds hadden de afgevaardigden van het vasteland van Europa vooraf met elkander te Caïro geconfereerd en hun gedragslijn bepaald.

En op de conferentie zelf hebben vooral de afgevaardigden uit Duitschland en Scandinavië een vast geluid laten hooren, terwijl natuurlijk ook de Gereformeerden, die er waren, zooals Dr. Zwemer van Caïro en Dr. van Andel zich telkens bij elk belangrijk punt beslist hebben uitgesproken. Niet de moderne, maar de orthodoxe richting beheerschte de conferentie en duidelijk bleek volgens de mededeeling van Dr. v. Andel, dat de wereldzending in haar groote meerderheid van het modernisme niet is gediend. Niet het minst spraken ook zeer positief zich uit de vertegenwoordigers van de Inlandsche Kerken, zooals Howells van Liberia, die een krachtig pleidooi voerde voor het gezag der Heilige Schrift.

Over de beteekenis en waarde van Conferenties als deze, kan verschillend worden geoordeeld.

Dr. van Andel heeft zijn oordeel over de

Jeruzalemsche Conferentie aldus weergegeven:

„In de eerste plaats is zoo'n Conferentie in zekeren zin een wapenschouw. Je kunt er aan de gezichten dikwijls zien of de zendingen uit een goede of slechte streek komen. Je ziet er met stralende en met zorgelijke gezichten en de uitersten kun je er direct uithalen. Nu is het een groote zegen voor beiden om elkaar te ontmoeten. Hij die in moeiten zit, ziet dat 't elders beter gaat. Dat bemoedigt, dat leert de mogelijkheid zien. Op Java gaat de Zending onder de Mohammedanen beter dan elders. Er werd op de Conferentie gevraagd: hoe doen jullie het daar toch, dat het zoo goed gaat?

In de tweede plaats moet gezegd, dat tengevolge der Conferentie de menschen meer mee gaan leven met alle problemen. De slapende vraagstukken worden wakker geschud. Je ziet dat ze elders aan de orde zijn, en je ziet ook hoe anderen vragen, waar je zelf mee zit, hebben opgelost. Bovendien wordt er veel materiaal bijeengebracht, dat ons nader brengt tot de oplossing van vele moeilijke vraagstukken. Dan is zoo'n Conferentie ook een sterke prikkel tot studie, door de scherpere vraagstelling der onderscheiden punten.

En in de derde plaats is deze Conferentie van zoo groot belang geweest, omdat is uitgekomen, dat de orthodoxe richting de leidende richting is. Dat heeft ons allen versterkt en bemoedigd. Er waren er onder de Conferentie-gangers, die er verbaasd over waren. Velen, die op moeilijke punten zitten, midden onder de modernen, zooals in China en op Korea, zijn er door versterkt en 't gaat hun eenigermate als den jongen van Eliza in Dothan. Toen de Heere zijn oogen opende, zag hij dat de macht aan Eliza's kant veel groter was dan aan de zijde van den vijand. Zoo heeft de Conferentie meegewerkt tot versterking van het orthodoxe Zendingsbewustzijn.”

Vooraf het laatste, wat Dr. van Andel noemde, heeft ons bijzonder verblijd.

Opleidingsschool op Midden Java.

Bij het begin van het jaar is de Javaansche cursus aan de Opleidingsschool te Djokja weer begonnen. Gelijk men weet heeft deze school de laatste jaren twee cursussen gehad n.l. een Hollandsche cursus, waartoe alleen leerlingen werden toegelaten, die een Christ. M. U. L. O. school hadden doorloopen of het onderwijs der Christ. Holl. Inl. Kweekschool te Solo hadden gevolgd, en een Javaansche cursus,

waarvoor bij de toelating geen kennis van het Hollandsch vereischt werd.

De laatst gehouden Javaansche cursus is afgelopen in Mei 1927, toen na gehouden examenen aan alle negentien leerlingen het diploma werd uitgereikt. De aanvang van den volgende Javaanschen cursus werd toen bepaald op 1 Jan. 1928. Tevens is toen besloten de Javaansche cursus, die vroeger slechts twee jaar duurde, met een jaar te verlengen en het onderwijs wat uit te breiden. Mede met het oog op de daarvoor noodige voorbereiding is de aanvraag van den nieuwen Javaanschen cursus uitgesteld tot 1 Januari j.l.

Weer is nu de Javaansche cursus met een flink getal leerlingen begonnen. Er zijn omstreeks twintig leerlingen toegelaten, die voor drie jaar, als zij hun studie voorspoedig mogen volbrengen, als Goeroe Indjil, dat is als helper bij den dienst des Woords, in de zending zullen arbeiden. Van alle Inlandsche werkkrachten is de Goeroe Indjil de meest noodzakelijke. Zij zijn de eigenlijke predikers van het Evangelie aan de Inl. bevolking. Het is daarom zeer verblijdend, dat deze cursus weer met een flink getal leerlingen kon beginnen. Bij aanvang gaat het met dezen nieuwen cursus zeer goed. De leerlingen studeeren met opgewektheid.

Tevens krijgt de Opleidingsschool steeds meer beteekenis voor het jeugdwerk in Djokja. Het wordt langzamerhand een centrum voor jeugdarbeid. Zodoende worden de leerlingen der Opleidingsschool niet alleen theoretisch gevormd, maar blijven zij ook tevens in aanraking met de praktijk.

In het laatst van de maand Mei hopen de zes leerlingen van den Hollandschen cursus hun theoretisch eindexamen te doen. Volgens het vroeger vastgestelde plan zullen zij daarna, als zij slagen nog een paar jaar practische vorming ontvangen. Eerst dan zou worden beslist, welke positie deze jonge mannen zullen innemen. Het is voor het eerst, dat er aan de Opleidingsschool een Hollandschen cursus is gehouden. Het was dus eenigszins een proef. Dat deze proefneming schitterend is geslaagd, kan moeilijk gezegd. Er zijn nog al wat bezwaren aan het licht gekomen. Of er spoedig weer een Hollandsche cursus zal worden gehouden, is nog niet zeker. Er is nog niet beslist of en wanneer er weer een Holl. cursus zal aanvangen.

Voorloopig blijft alleen de Javaansche cursus. De tijd, die Dr. F. L. Bakker daardoor vrij krijgt, hoopt hij te besteden aan de voorbereiding van de uitgave van enkele boekjess voor de Javaansche helpers.

Zij hebben Javaansche theologische werken noodig, vooral eenvoudige commentaren op den Bijbel en een Kerkgeschiedenis. Het verblijdt ons zeer, dat Dr. F. L. Bakker met dit zoo dringend noodige werk wil beginnen.

De opleidingsschool op Soemba.

Ook ten opzichte van de Opleidingsschool op Soemba is er een gewichtig besluit genomen. In September 1926 is voor de tweede maal een cursus aangevangen. Het was eerst het plan, dat deze cursus twee jaar zou duren en deze in Juli of Augustus van dit jaar zou afloopen. En aangezien de docent Ds. L. P. Krijger, zoo de Heere wil, in 1930 met verlof naar Holland zal komen, zou hij dan na dezen cursus nog eenmaal een cursus kunnen houden. Het is echter gebleken, nadat de docent een jaar met deze leerlingen gewerkt had, dat twee jaar toch eigenlijk te kort is om hun een behoorlijke opleiding te geven. En het zou natuurlijk jammer zijn de leerlingen te laten gaan, voordat zij een behoorlijke vorming zouden hebben genoten. Mitsdien heeft de vergadering der Missionaire predikanten, op voorstel van den docent, besloten den cursus met een jaar te verlengen. Het spreekt vanzelf dat dit aan de opleiding dezer leerlingen zeer ten goede zal komen en daardoor ook in het belang der zending zal zijn. De docenten der Generale Synode voor de zending hadden dan ook geen bezwaar dit besluit goed te keuren. Nu eindigt echter de tegenwoordige cursus een jaar later, dan eerst gedacht werd, n.l. in Juli of Aug. 1929, dus een jaar voor den tijd, waarop het verlof van den docent ingaat. Met het oog daarop is goedgevonden, dat de docent dit jaar naast den bestaanden nog met een nieuwen cursus begon, die dan doorloopt tot in 1930. Bij het begin van dit jaar zijn nu nog vier leerlingen aangenomen, waarvan één, een zoon van den Radja van Kambero, voor eigen rekening de lessen volgt. Omdat de docent juist wéér begon de leerstof met de leerlingen van den bestaanden cursus opnieuw te behandelen, achtte hij het geen bezwaar, dat de nu aangenomen leerlingen deze lessen volgden. Beide cursussen zullen nu omstreeks twee jaar parallel loopen, terwijl daarna, als de eerste groep eindexamen gedaan heeft, het onderwijs met de tweede groep nog een jaar zal worden voortgezet. Feitelijk is dus het getal leerlingen met

vier vermeerderd en van acht tot twaalf geklommen.

Keuchenius-School

(bij de foto).

Reeds deelden we mede, dat de Keuchenius-School, de tegenwoordig in gebruik zijnde gebouwen, die de Regeering voor een matige huur beschikbaar had gesteld, voor Mei 1929 moet verlaten. Geheel onverwacht heeft de Regeering de huur opgezegd. Reeds is besloten tot oprichting van nieuwe gebouwen. Naar we vernamen heeft de directeur, Br. A. J. Wiggers een geschikt bouwterrein kunnen kopen voor den prijs van f 11000.

Als men in het oog houdt, dat naar men vermoedde, hiervoor wel f 20.000 noodig zou zijn, dan is die koopsom zeer billijk. De heer Pluyter, architect te Solo, is reeds bezig de plannen voor den bouw te ontwerpen. Er moet met haast gewerkt.

Met de school gaat het overigens zeer gezegend.

Br. Wiggers zond een schrijven, waarvan het volgende is ontleend:

„Alle leerlingen der hoogste klassen, zeventien in totaal, namen aan het eindexamen deel. Drie dagen duurde het schriftelijk, drie dagen ook het mondeling onderzoek. Voorts werd nog een volle avond besteed aan het onderzoek naar de kennis van Bijbelsche Geschiedenis en Geloofsleer, dat namens de Alg. Vergad. werd bijgewoond door Ds. D. Bakker en Dr. F. L. Bakker. Naar hun oordeel had dit onderzoek een gunstig verloop. Het overig deel van het examen werd afgenomen ten overstaan van den plv. Inspecteur van het Inlandsch Onderwijs; het werd verder gedeeltelijk bijgewoond door Di. Merkelijn en Van Dijk.

Den 29sten Februari kon aan al de leerlingen het einddiploma worden uitgereikt. Dit resultaat stemde me tot bijzondere blijdschap, vooral doordat ik zelf eigenlijk verwachtte, dat één of misschien twee leerlingen wel niet zouden slagen. Maar op voorspraak van den Inspecteur zag ook de minste der leerlingen zich een einddiploma uitgereikt.

De wijze, waarop de leerlingen dan ook uiting gaven aan hun vreugde bij het vernemen van den uitslag was dan ook buitengewoon spontaan, ja aangrijpend. Maar den volgende avond, toen we een afscheidsfeestje zouden hebben, gezamenlijk met de leerlingen van de andere klassen, was deze stemming ten eenenmale zoek, naar Hollandschen maatstaf gerekend, mislukte het

zelfs heelemaal. Ik heb dat toegeschreven aan den uitslag der overgangsexamens in de lagere klassen, waarbij meer dan anders, het solidariteitsgevoel onder onze Javaansche leerlingen zeer sterk aan den dag treedt.

Het verloop dier examens was als volgt. In de eerste klasse, 28 leerlingen tellend, zijn er vier blijven zitten en drie van school verwijderd wegens mindere geschiktheid voor de studie. De leerlingen van de eerste klas, die den „ernst des levens” nog niet begrijpen, zijn meestal zulk een teleurstelling gauw te boven.

In de tweede klas was dat reeds anders. Daar moesten drie leerlingen blijven zitten; twee ervan konden die teleurstelling niet dragen, en vroegen enkele dagen later ontslag.

In de derde klasse bleven er vier achter; twee, omdat ze wat achter waren in hun verstandelijke ontwikkeling en twee, omdat ze... te jong waren. Dit klinkt wel wat vreemd, eigenlijk zelfs hard. Hier schuilt één der moeilijkheden, waarmee de K. S. in de praktijk hoe langer hoe meer te worstelen krijgt. Immers, theoretisch gesproken, kunnen de leerlingen hier worden aangenomen na vijfjarig onderwijs op de lagere school, d.w.z. op ongeveer elfjarigen leeftijd dus. Na in vier jaar de Keuch. school doorloopen te hebben, zouden ze dus op vijftienjarigen leeftijd hun einddiploma kunnen behalen. Toch gaat het natuurlijk niet aan, zulke jonge leerlingen een diploma als onderwijzer uit te reiken. Zooveel mogelijk trachten we dan ook te voorkomen al te jonge leerlingen aan te nemen. Meermalen is het reeds bij het toelatingsexamen gebeurd, dat een ventje, dat behoorlijk goed werk geleverd had, moest worden afgewezen wegens te jeugdigen leeftijd. En soms gebeurt het natuurlijk ook, dat we ons bij de aanname in één of ander opzicht vergissen, en dan moet zoo'n leerling wel eens een klas doubleeren, hoewel hij zou kunnen overgaan.

Eén der twee andere zitten-blijvers in de derde klas was evenwel nog het ergst uit het veld geslagen. En zonder naar raad en reden te willen luisteren, stapte hij een half uur na het vernemen van de beslissing, reeds naar een emigratiekantoor hier in de stad, en liet zich aanmonstern voor dienstneming in Deli. In een oogenblik was het zaakje beklonken, en meende onze vriend te kunnen vertrekken. Zelfs met zijn ouders behoefde hij de zaak vooraf niet te bespreken; als hij eenmaal in Deli aan het werk was, zou hij hun wel schrijven. Na een langdurige en ernstige bespreking

mocht het me 's avonds eindelijk gelukken, hem tot andere inzichten te brengen; ineens brak de tegenstand volkomen, en een paar dagen later begon hij vol goeden moed opnieuw aan het studieprogramma der derde klasse. In totaal zijn er dus veertien leerlingen in de verschillende klassen blijven zitten, waarvan er twee vrijwillig

ten kinderen.

Verder ging het leven aan de K. S. in de afgelopen maanden zijn rustigen, orde-lijken gang."

Tot zoover Br. Wiggers. Dit rapport stemt tot blijdschap en dank. De Heere zegent deze school in rijke mate.

We geven hierbij een foto, die ons een

Keuchenius-School.

en drie gedwongen ontslag namen.

Aan het toelatingsexamen voor den nieuwen cursus namen 139 kandidaten deel; we hebben er (na een schriftelijk onderzoek op de verschillende hoofdplaatsen, en een mondeling hier op Jogja met de besten uit hen) 22 aangenomen, toevallig dus evenveel, als er ons in 't geheel verlieten. Het totaal aantal leerlingen blijft dus constant; in de eerste, tweede, derde en vierde klas bedraagt het aantal thans resp. 26, 22, 20 en 16, samen vier en tachtig, waaronder twee meisjes (in de eerste en tweede klas elk één).

Nadat op den 28sten Augustus 8 leerlingen der K. S. belijdenis des geloofs aflegden, wachtte ons een even blijde en zegenrijke Zondag op 27 November. Toen zijn weer 9 leerlingen op hun belijdenis gedoopt. 't Waren allen leerlingen uit Mohammedaansche gezinnen.

Onder de 22 nieuw aangenomen leerlingen zijn dezen keer ook slechts 6 Chris-

kiekje biedt van den bij het eindexamen geslaagde leerlingen met de leeraren. In het midden zitten de Heer en Mevrouw Wiggers.

25 April '28.

W. B.

Zending van Zeeland en Noord-Brabant.

I.

Jaarverslag.

Aan een schrijven van Ds. Merkelijn is het volgende ontleend:

„Wanneer ik me neerzet tot het schrijven van een jaarverslag, dan is dat met groote dankbaarheid en ook met verwondering. Er is zeker geen tijd geweest, waarin meer tegenstand tegen het Zendingswerk oplaaid dan tegenwoordig. Het juist gehouden congres van Mohamaddijah de bekende vereeniging, die aan de verdieping van het Mohammedanisme werkt, bracht weer nieuwe staaltjes zoowel van Mohammedaansche ijver

als van Moh. verzet tegen het Christendom.

Een spreker op dat congres, die handelde over Christendom en Islam, moest tot de orde geroepen worden; volgens dezen spreker brengt het Christendom schoone beloften van mooie betrekkingen, meerdere kennis, welke alleen leidt tot Materialisme, mooie kleeven en betere woningen. En de wenschen, die hij uitte, waren deze, de millioenen van het Indonesische volk, tot dusverre besteed ter versterking van het Christendom, zal men voortaan beter moeten besteden. 2e. Mohammadijah verzoekt steun voor den Islamitischen godsdienst.

Men zou naar aanleiding van deze redevoering heel wat kunnen opmerken over de mentaliteit van de bevolking; de klanken die in deze inleiding worden vernomen, zijn onheilspellend. De spreker gaf weer welken indruk het Christendom op hem had gemaakt en al zal deze niet veel in aanraking geweest zijn met degenen die het Christendom beleven, al is het meer een indruk die de Europeesche wereld maakte, die hij vertolkt, dit is er wel uit te voelen, dat die Europ. wereld zeker geen verheffenden indruk maakt en eerder een tegenwerkende macht is voor de uitbreiding van het Christendom dan een mee werkende factor. Men ziet hier schier uitsluitend bevordering van materiele belangen, een streven om het op aarde goed te hebben, een ideaal dat boven een gevulde beurs uitgaat, ziet de inlander weinig.

Daar tegenover hooren de inlanders wel van de zelfverloochening van vele inlandsche leiders; van Javaansche dokters, b.v. die polycliniek houden en in hospitalen operericht door Mohammadijah werken zonder eenige betaling.

De toewijding onder deze menschen is groeiend en is wel een bewijs, dat ze het er op gezet hebben om hun godsdienst om het Mohammedanisme er in te werken. Een niet geringe factor in deze bezieling is het nationaliteitsgevoel, dat zeer sterk spreekt en dat juist ook den godsdienst als een nationale factor beschouwt; men houdt er van om het Christendom voor te stellen als een Hollandsche godsdienst.

Christen worden is Hollander worden en onze Christenen hebben heel wat smaadreden aan te hooren van hun volksge-nooten over het verloochenen van hun eigen volk. Dat nationale gevoel is sterk; als onze goeroe's bij de menschen komen, dan gaat het onmiddellijk over die nationale idealen; in bijeenkomsten worden telkens inleidingen gegeven over: „de overheersching van het Hollandsche volk”; en voor iedere hatelijk-

heid aan het adres van het Hollandsche volk kan de spreker rekenen op een dankbaren blik of een langdurig applaus.

Wanneer nu daartegenover staat een bijzondere aanwas van het Christendom, dan mag dit terecht verwondering wekken; uit wat men leest en hoort, zou men moeten opmaken: de deuren gaan dicht en in werkelijkheid zien we de deuren juist opengaan. Nog nimmer werd zooveel vrucht geoogst als in het jaar 1927; van de Zendings-terreinen op Midden-Java komen berichten van bijzonderen zegen en in dien zegen mochten ook wij deelen.

In het jaar '27 werden er 87 door den H. Doop aan de gemeente toegevoegd; de totale aanwas bedroeg 108, zoodat het aantal leden groot en klein van 428 in '26 liep tot 536 in '27; bijdragen voor de kerk, die in '26 f 1228.- bedroegen, liepen in '27 op tot f 1422.-; en voor de armen werd in '26 f 247.- gegeven, in '27 f 522.-; hieronder volgt een opgave van het aantal gedoopten en van de bijdragen van iedere gemeente afzonderlijk:

In Magelang werden gedoopt 36 Javanen en 9 Chinezen.

In Parakan werden gedoopt 7 Javanen.

In Temangoeng werden gedoopt 13 Javanen en 5 Chinezen.

In Tempel werden gedoopt 3 Javanen.

In Djablangan werden gedoopt 2 Javanen en 2 Chinezen.

In Blondo werden gedoopt 15 Javanen.

In den Colportagearbeid waren 6 colporteurs werkzaam en twee kranten verspreiders, verkocht werden in Javaansche, Chineesche en Maleische talen 2018 bijbels en bijbelgedeelten en 2279 Christelijke boeken.

Hollandsche Bijbels en Chr. boeken verkocht door den colport. boekhandel bedroegen in '27 5832 stuks. Door den arbeid van de br. v. Eerden en Lok werden er door de colportage boekhandel in '27 weer heel wat boeken geplaatst en konden de salarissen der Colporteurs uit de winst van dien boekhandel betaald worden; wanneer U weet, dat daar ongeveer een bedrag van f 200.- per maand mee gemoeid is, dan voelt U welke betekenis deze boekhandel voor 't Zendingswerk heeft.

De krantverspreiding, die hier plaats vindt, geschiedt door twee apart daarvoor aangestelde menschen door de goeroe Indjils; verspreid werden per maand 5000 ex. van Mardi-Rahardjo, 800 van het Maleische blad Penaboer; en voorts werden nog verspreid 2200 tractaten en wandkalenders en 200 ex. per maand van een kinderblad.

(Wordt vervolgd).

Zending Utrecht en Gelderland.

Een verblijdend bericht.

In het vorige No. van het Zendingsblad is medegedeeld, dat Ds. Netelenbos wegens ongesteldheid rust moest nemen. Gelukkig kan nu gemeld, dat de rust hem goed gedaan heeft. Hij schrijft daarvan het volgende:

Tot mijn leedwezen ben ik genoodzaakt geweest, gedurende een maand rust te nemen. Doorlopend had ik te kampen met een steeds sterker wordend gevoel van vermoeidheid. Dr. Flach gaf me toen den raad, om een maand vacantie te gaan nemen in de kou. Wat ik ook gedaan heb. Een vriendelijk onderdak vond ik bij den heer en mevrouw Bootsma te Tjiwidaej. Mevr. Bootsma is uit Gelderland afkomstig, uit Bennekom; dochter van den heer Zomer, die ons groote Zendingsblad uitgeeft. Ik logeerde bij hen van 20 Januari tot 20 Februari.

Tjiwidaej ligt \pm 45 K.M. ten zuiden van Bandoeng; 1500 M. hoog, in een grootsch berglandschap. Er is daar veel te wandelen en veel te genieten. Maar dan moet men er liever niet in den regentijd zijn, zooals ik het getroffen heb. Wel, ik heb weer Novemberstormen hooren razen; regenbuien kletterden tegen de ramen; de dag begon vaak met een kille mist, voorlooper alweer van groote nattigheid. Het was er echt Hollandsche herfst.

Hoe dit zij — rustig was het er, heel rustig zelfs; en kou was er volop te vinden. Kokospalmen, bamboe, pisang, kunnen hier niet groeien. De bergen ver in den omtrek dragen theetuinen en kinaboschen. Een wonderschoone wereld. Maar — koud, guur; je moet er geboren zijn en levenslang gewoond hebben. Of — zooals de heer en mevr. Bootsma — regelrecht van Bennekom daarheen overgeplaatst worden.

Zoodra de vacantiemaand om was, ben ik weer huiswaarts gegaan, wil ik nu eens zien, wat de kuur heeft uitgewerkt. Voorloopig kan ik wel zeggen, dat ik me verfrischt gevoel en weer vooruit kan. 'k Hoop, dat dat gevoel me lang bij zal blijven.

Een schakelschool te Koetoardjo.

Begin Augustus '26 werd door het Bestuur van „de Vereeniging tot oprichting van Christelijke Scholen in de afdeeling Poerworedjo van de residentie Kedoe een aanvraag ingediend voor een Schakelschool te Koetoardjo, een K.M. of 12 ten Westen van Poerworedjo. Enkele maanden

later moest de Voorzitter toch in Batavia zijn en ging natuurlijk tegelijk naar het Departement van Onderwijs en Eeredienst om de zaak te bepleiten en — onze aanvraag kwam er goed voor te staan. 3 Dec. 1926 kwam het Besluit af, dat het aan 't Bestuur der Vereeniging enz. vergund was met ingang van 1 Juli 1927 een Chr. Schakelschool te openen te Koetoardjo. Dat was dus wel zeer spoedig. Het was dan ook al verscheiden jaren geleden dat het Bestuur z'n laatste school opende!

Een schakelschool, de naam zegt het reeds, bedoelt een schakel te vormen. Een schakel tusschen het Lager Inlandsch Onderwijs, dat alles in de landstaal, op Midden-Java dus in het Javaansch, geeft en het voortgezet onderwijs, dat het Hollandsch als voertaal heeft.

Uit een brief van Ds. Netelenbos.

„Het verdient aanbeveling allengs naar een jonge kracht om te zien, die mettertijd te Poerworedjo den arbeid kan voortzetten. Een tijd van behoorlijke voorbereiding en in Holland (2 jaar) en in Indië (1 jaar) is zeer noodig.

Zending Zuid-Holland Noord.

Jaarverslag 1927.

(Vervolg).

II.

6e. Catechisaties.

Indertijd schreef ik U, dat ik begonnen was op een Hollandsch-Inlandsche school, buiten de schooluren, voor wien dat wenschten, catechisatie te geven. Een proef op die school toonde namelijk aan, dat het veel gemakkelijker was, catechisanten naar het schoolgebouw te krijgen, dan naar mijn huis. Daarna ben ik ook op andere scholen ermee begonnen. Zoo is er thans een aantal van 100 leerlingen, die ter catechisatie komen, met de bedoeling, om in de toekomst te worden gedoopt. Eigenlijk is het getal der catechisanten groter, maar sommigen komen te ongeregeld, dan dat bij hen gesproken kan worden van werkelijk onderrecht worden in den Christelijken godsdienst.

Hier werken School en Zending in nauw contact. Door het Christelijk schoolonderwijs, vooral natuurlijk door de Bijbelsche Geschiedenis, ontwaakt bij velen belangstelling voor het Christendom. Kunnen ze dan van hun ouders toestemming krijgen, dan komen ze eens per week naar de cate-

chisatie, om te worden voorbereid voor den doop. Het laat zich aanzien, dat van deze honderd nog wel eenigen zullen afvallen. Niet bij allen houdt de belangstelling stand; maar vooral: velen hebben thuis een hardnekkigen tegenstand te verduren, en kunnen geen toestemming krijgen voor den doop, ook al vinden hun ouders het goed, dat ze wel de catechisatie volgen.

Veel te weinig kunnen we ons indenken, welk een strijd deze nog jeugdige jongens en meisjes hebben te voeren, wanneer zij Jezus willen volgen. Maar dit weten we, dat er niets is, wat hen, wier begeerte echt is, zal kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus, onzen Heere. Daarom mogen we gelooven dat zulken, die thans nog door den tegenstand hunner ouders worden teruggehouden, toch later, wanneer zij tot grootere zelfstandigheid zijn gekomen, tot Christus' gemeente zullen komen.

Pijnlijk is het, af en toe catechisanten te zien afvallen, omdat hun belangstelling verging. Maar daarom deed het zoo weldadig aan, wat er voor eenige weken plaats vond. Een Chineesch meisje, dat al 4 maanden niet gekomen was, omdat de dokter haar wegens lichamelijke zwakte voorgeschreven had, buiten de schooluren rust te houden, kwam toch weer eens. Ze was altijd vol belangstelling geweest, en het had mij gespeten dat ze niet meer mocht komen. Daarom verheugde mij dit nieuwe blijk van haar belangstelling.

Bij het stellen van verschillende vragen sloeg ik haar natuurlijk over. Maar als het antwoord bij sommigen eens hokte, dan ging haar vinger omhoog, en dan wist zij het goede antwoord. Het bleek dat zij al den tijd, waarin ze niet op catechisatie was geweest, geregeld aan haar vriendinnetjes had gevraagd, wat zij te leeren hadden. Zonder den prikkel van het te moeten opzeggen, had ze voortdurend meegeleerd, en wat zij niet begreep, had zij met de anderen besproken.

Een blijk van belangstelling in de geestelijke dingen, dat vele Hollandsche catechisanten beschaamt.

7e. Klaten.

Voor Klaten is 1927 een zeer belangrijk jaar geweest. In December had de officiële opening plaats van het nieuwe Ziekenhuis, gebouwd door de Klatensche Cultuur-Maatschappij. Tegelijk werd de exploitatie ervan overgedragen aan onze Medische Zending. Het Ziekenhuis, dat den naam kreeg „Dokter Scheurer-Hospitaal”,

blijft eigendom van de Cultuurmaatschappij; maar de verzorging van het medische werk is toevertrouwd aan de zending. Dr. Bakker uit Djocja werd bereid gevonden, deze taak op zich te nemen. Aan de zending is uitdrukkelijk volle vrijheid van Evangelie-verkondiging gewaarborgd.

Nog nooit is stellig op Java een zendingsarts zijn werk begonnen in zulk een keurige, rijk ingerichte gelegenheid. Bouw en inrichting van het Ziekenhuis wekken aler bewondering. Geen kosten zijn gespaard, om alles zoo goed mogelijk te maken. Het is niet groot; voor 76 patienten biedt het plaats. Maar het ligt in de bedoeling, in den loop der jaren op verschillende plaatsen in het rond kleine hulphospitalen te doen verrijzen.

Dank aan God past ons, dat Hij de harten van de bestuurders der Maatschappij bewoog, de exploitatie over te dragen aan de Zending. Dit getuigt van de waardeering, die ook buitenstaanders voor dit zendingswerk hebben. De naam, op voorstel uit den boezem van de Cultuur-Maatschappij zelf gegeven, legt mede van deze waardeering een sprekend getuigenis af, en huldigt de verdiensten van den grooten pionier der Medische Zending.

Nieuwe kansen worden geboden, om velen, die nog niet van Jezus weten als den eenigen Weg tot het Leven, te verzorgen in hun lichaamslijden met de barmhartigheid en liefde, die een afschijnsel is van Zijn barmhartigheid en Zijn liefde tegenover de wereld vol ellende; en hen tevens te bereiken met de boodschap der verlossing voor hun onsterfelijke ziel, die verlossing behoeft uit nog grooter ellende.

Moge Uw gebed, broeders en zusters, ook dezen nieuwen Zendingsarts met al degenen, die hem terzijde staan, dragen in zijn verantwoordelijk werk.

De bouw van een kerk te Klaten, te meer noodzakelijk geworden door de uitbreiding der gemeente vanwege de overkomst der Ziekenhuis-helpers, is ook in het laatst van het jaar aangevangen. Verwacht wordt, dat de kerk in de maand Mei gereed kan wezen.

Zoo verrijst in de residentie onze tweede kerk, zeven jaar na den bouw van de eerste. Het laat zich aanzien, dat binnen enkele jaren de bouw van onderscheidene kerken zal moeten worden ter hand genomen. Dan gaat ons bouwfonds, dat de Inlandsche gemeenten moet bijspringen om het bouwen mogelijk te maken, moeilijke jaren tegevoet. Zijn er geen kerken in Holland, die pas hun eigen gebouw hebben afgelost, en nu uit dankbaarheid over het vrijkomen van

het eigen kerkgebouw, nog één jaar extra het vroeger benoodigde bedrag willen afzonderen voor een kerkgebouw hunner Javaansche broeders en zusters?

8e. De Inlandsche Scholen.

Het Inlandsch Onderwijs vertoonde ook in 1927 een gezegende groei. De regeering verleende geen subsidie voor het oprichten van nieuwe scholen. Toch is door ons in 1927 te Kartasoera een nieuwe school geopend. We hopen, dat in de toekomst de regeering alsnog subsidie zal toekennen. Op het oogenblik betekent deze school echter voor de Zendingskas een extra geldelijke last. Groote of kleine extra-bijdragen zullen ook hiervoor zeer welkom zijn.

Er zijn thans 23 Standaardscholen en 1 desa-school. Op het einde van het vorig jaar bedroeg het aantal leerlingen 2213, thans belooft het 1935, waarvoor 72 onderwijzers en 4 onderwijzeressen arbeiden.

Deze schoolarbeid zal gedurende de schooljaren weinig directe vruchten dragen voor de Christelijke kerk. De leerlingen verlaten daarvoor de school meestal te vroeg. Maar onder Gods zegen zal het zaad, gevallen in kinderharten, ook daar goede aarde vinden, en op Zijn tijd mogen uitgroeien en vruchten dragen.

9e. De Hollandsche Scholen.

Ook in het afgelopen jaar verkreeg de Solosche Schoolvereeniging geen subsidie voor het oprichten van Hollandsch-Inlandsche of Hollandsch-Chineesche scholen. Gelukkig kwamen vele nieuwe krachten uit Holland vacatures in het personeel vervullen. Thans werken er aan de 10 scholen (waaronder ook een gemengde M.U.L.O. en een Europeesche School) en aan de Holl.-Inl. Kweekschool tezamen 52 Europeesche leerkrachten en 28 Inlandsche of Chineesche. Het aantal leerlingen is 2237, de Kweekschool erbij gerekend 2354.

Het totaal-aantal leerlingen op Christelijke scholen in Solo bedraagt dus 5279.

Met dankbaarheid vermelden wij dit; en te grooter is onze dankbaarheid naar God ook gaf, dat voor al die leerlingen voldoende leerkrachten aanwezig waren of uitkwamen.

10e. De Colportage.

De verkoop van boeken in 1927 door middel van de Colportage zijn een aantal van 23593 Bijbels, Bijbelgedeelten en Christelijke boeken in de Inlandsche talen, en 7734 Christelijke boeken in het Hollandsch. Bovendien meer dan 7000 platen, teksten, enz.

Behalve die werden per maand nog gratis verspreid 29000 Christelijke bladen of tractaatjes in de Inlandsche talen.

Er werken thans in de residentie 14 colporteurs. Van dorp tot dorp trekkende, brengen ze aan de bevolking, die lezen kan, en door middel van dezen, aan velen die naar hun voorlezing komen luisteren, bekendheid met het Christendom, waarvan we telkens de vruchten plukken. Het zijn betrekkelijk goedkoope werkkrachten, wier arbeid toch van het hoogste belang is en telkens rijk wordt gezegend.

En wie zal zeggen, hoeveel zegen in het verborgen werkt op hun arbeid, zegen, die misschien later pas, misschien pas in het hiernamaals, openbaar worden zal?

Zoo kom ik thans aan het einde van mijn verslag. Onder het schrijven kwam telkens weer nieuwe vreugde mijn hart vervullen over de groote werken Gods, waarover ik U mocht spreken. Wat is het een onwaardeerbare genade, met al de bedroevende tekortkomingen, met al de fouten en zonden waaraan we onszelf schuldig weten, toch van zulken zegen te mogen gewagen. Als het eens niet Gods werk was, wat zou er dan te berichten vallen?

Maar het is Gods werk. En Hij zal voortgaan. Hij zal het in stand houden, om heel Zijn verloren schepping haar heerlijke herschepping tegemoet te voeren. En daartoe vraagt Hij ons aller gebed en ons aller werk, ons aller toewijding en ons aller liefde.

Met vele hartelijke groeten en zegenwensen, hoogachtend,

Uw dienstw. br. in Chr.

P. H. VAN EIJK.

Zending Groningen, Drenthe en Overijsel.

Jaarverslag over 1927 van de Zendingsposten in Midden Soemba.

I.

In Midden Soemba hebben groote veranderingen plaats gevonden gedurende het jaar 1927. En wel door het vertrek van Ds. C. de Bruyn, die zoo lange jaren Kambanireo en Waingapoe verzorgd heeft.

Door dit vertrek heeft Midden Soemba in plaats van twee, één missionair predikant gekregen. Zijn taak is ook geworden, behalve de post Pajeti met het werk onder de Soembaneezen, ook Kambanireo en Waingapoe waar te nemen.

Een groote leegte was het toen Ds. en

Mevrouw de Bruyn scheep waren gegaan. En een leege plaats is er over gebleven. Een buitengewoon groot aantal menschen heeft hen beiden uitgeleide gedaan, en zij mogen ervan overtuigd zijn dat honderden zielen hen in dankbaarheid blijven gedenken. De invloed van deze trouwe arbeiders is over geheel Soemba na te gaan, vooral in de gezinnen van talloze onderwijzers die of zelf of wier echtgenooten in het huis te Kambaniroe hun opvoeding ontvangen hebben.

Het werk kon in 1927 geregeld zijn gang gaan. Behalve de laatste maanden toen ons gezin door ernstige ziekte plotseling naar Java vertrekken moest.

Van buitengewoon groote overgangen mocht men het afgelopen jaar niet spreken. Maar toch was er de geregelde en zoo gewenschte groei. Groote overgangen zijn ook eigenlijk minder te hopen. Want dan is het zooveel moeilijker, om terstond een geregelde gemeente te vormen, die gewoon is aan den Christelijken levenswandel. Een langzamere groei kan de nieuwe elementen in de gemeente beter aan.

Helaas waren er ook eenigen van hen die reeds jaren geleden gedoopt waren, die door hun levenswandel toonden niet voor Christen te kunnen doorgaan; en die ondanks herhaalde waarschuwingen bleven volharden in on-christelijken wandel.

Om een goed overzicht te verkrijgen, zullen de verschillende posten een voor een besproken worden.

Waingapoe.

De groote gebeurtenis van het jaar was de bouw van de nieuwe kerk, die den 30en September in gebruik genomen werd. Deze kerk is inderdaad een sieraad voor Waingapoe, een gebouw, de hoofdplaats van Soemba waardig. Het is dag en nacht met de oude kerk, die eigenlijk de naam van kerk niet verdiende. Onder zeer groote belangstelling is de nieuwe kerk in gebruik genomen, en afgevaardigden van Oost en West waren aanwezig. De gemeenteleden van Waingapoe waren vol ijver om de kerk te versieren.

En het schijnt ook alsof de nieuwe kerk wat nieuw leven in de gemeente gebracht heeft. Velen, vooral onder de militairen, die vroeger zelden of nooit naar het oude gebouw kwamen, omdat er toch geen plaats was om te zitten, komen nu geregeld, zodat des Zondagsmorgens dikwijls een getal van 80 hoorders bereikt wordt, een voor Waingapoe ongekend groot aantal. De kerk

is op de groei gebouwd, want er is plaats voor 200 hoorders. Wij hopen dat de kerk niet al te lang te groot zal zijn voor deze gemeente.

Waingapoe als Christelijke gemeente biedt altijd groote zorg. Daar het een havenplaats is, heeft men ook te verwachten, dat de minder goede elementen zich daar vestigen. Het is een plaats van komen en gaan, die weinig constantheid biedt onder de leden. Gelukkig mogen wij ook spreken van enkele zeer getrouwen, die als oudsten der gemeente hun best doen invloed ten goede te doen uitgaan, en waken over de kudde.

Maar een groot getal is een paar maanden op Waingapoe om dan weer te vertrekken zooals de ambtenaren op de kantoren en bij de verschillende rijksdiensten, zooals de militairen, en dan de reislustige Savoneezen, die altijd trekken en zich niet rustig op dezelfde plaats kunnen houden.

Veel verkeerde dingen komen dan ook voor, terwijl de grootste strijd gevoerd moet worden tegen overtredingen van het 7e gebod. Verscheidene van deze Christenen, die overkomen uit gebieden waar de Indische kerk werkt, bezorgen groote moeite. Zij zijn dikwijls gedoopt zonder voorafgaand degelijk onderzoek naar wandel en geloof. Zij zijn niet gewoon trouw ter kerk te komen of om in hun gedrag zich Christen te toonen en kijken vreemd op als hun een kerkelijke bijdrage gevraagd wordt, of wanneer hun kinderen niet gedoopt worden alleen maar omdat zij het vragen, maar dat eerst onderzoek gedaan wordt naar hun geloof en wandel.

Voor Waingapoe is ten eerste noodig een trouw, goed-opgeleide kracht als goeroe Indjil die dagelijks toezicht houdt op alle gemeenteleden, degelijk catechisatie onderwijs geeft, enz. Tot nog toe hebben wij zoo'n kracht niet, maar is de Ambonneesche hoofdonderwijzer tijdelijk als goeroe Indjil aangesteld. Deze doet wel zijn best, maar is een vreemde onder de vreemden. Want de gemeente te Waingapoe is een internationaal samenraapsel, bestaande uit Savoneezen het meest. Dan ook Soembaneezen, Amboneezen, Menadeneezen, Rottineezen.

Uit ieder van deze volken hebben wij de meest getrouwe en ontwikkelde gekozen als oudste om voor zijn stamgenooten te waken en het werk van ouderling te vervullen, behalve voor de Savoneezen, waar die broeders het werk van ouderling waarnemen.

Moge Gods zegen op deze moeilijke post rusten, die van zoo groot belang is voor heel Soemba.

Kambaniroë.

Het is een verkwikking deze gemeente te mogen bearbeiden. Natuurlijk komen er wel, zooals ook te verwachten is in een uit heidenen verzamelde gemeente, die, uit Savoneezen bestaande, zeer veel geduld vergt, veel gevallen voor die onaangenaam aandoen, maar het geheel is een voorbeeld van een Christelijke gemeente. Volgens het getuigenis van de oudere gemeente is het verschil met vroeger, toen Ds. de Bruyn pas begon te werken met tegenwoordig ontzaglijk groot.

Men mag zeggen, dat het een geregelde Christelijke gemeente is, die van grooten invloed kan zijn door zijn voorbeeld op heel Soemba. Sinds het vertrek van Ds. de Bruyn blijkt het, dat deze gemeente al opgevoed is tot een zekere mate van zelfstandigheid Onder leiding der beide onderwijzers, die tevens ouderling zijn, gaat de gemeente in de oude paden verder en breidt zich van jaar tot jaar uit.

Toch is een goeroe Indjil ook hier vereischt, daar er buiten de gemeente nog honderde heidenen zijn op Kambaniroë, waarvoor nu niemand ter beschikking is. Speciale arbeid vindt onder hen niet plaats, daar de beide onderwijzers het te druk hebben met overdag het schoolwerk en des avonds het gemeentewerk.

Op gedeeltelijk zelfonderhoud van deze gemeente zal in het komende jaar sterk aangedrongen moeten worden.

Pajeti.

De kleine gemeente van Pajeti, grootendeels bestaande uit de leden der Zendingsfamilies met de opgenomen internaatskinderen en het personeel van het Ziekenhuis, mocht zich verheugen in een constant leven. Grote gebeurtenissen vonden er niet plaats. Van betekenis voor het kerkgebouw was het aanbrengen van een tegelvloer in de kerk door de gemeente zelf bekostigd.

Van groote toenadering in den omtrek is geen sprake. Wel zijn er enkelen die ook getrouwd komen in de Soembaneesche samenkomst, maar het blijven toch uitzonderingen.

Karita.

Ook hier gaat het leven zijn gewone gang, en is er van groote feiten geen sprake. De vroeger aanwezige goeroe Indjil is ter opleiding op de school van Ds. Krijger, en een jonge onderwijzer heeft hem zoolang vervangen. Daardoor kon het werk geregeld doorgaan.

Onder de vroeger gedoopten kwam geen tuchtgeval voor; en allen bleven in geloof en wandel trouw. Zij werden echter door

veel ziekte bezocht waardoor verschillenden onder hen ten grave daalden. Daar voor de heidenen de dood wel het ergste is wat men overkomen kan, en hieruit de toorn van de geesten bleek, is het zooveel te meer te verwonderen, dat deze broeders en zusters onwankelbaar bleven in hun geloof, en het alles aannamen uit de hand van God.

Waarschijnlijk is het komende jaar weer een groote uitbreiding te wachten, terwijl in een ander deel van Karita door den trouwen arbeid van een der Christenen nieuwe volgelingen gewonnen zijn. Vier dezer hebben zelf een vergaderlokaaltje gebouwd, dat zij kerk noemen.

Het is jammer, dat al deze leden zoo verspreid wonen, dat sommigen wel 15 K.M. loopen moeten om naar de kerk te kunnen gaan. Op den duur zal deze gemeente wel in drie afzonderlijke deelen gesplitst moeten worden, om het nadeel der groote gemeenten te ontgaan, die te ver zich uitstrekken.

(Wordt vervolgd).

Zending Noord-Holland.Jaarverslag van den Zendingsarbeid in Djokja over 1927.I.

Weer ligt een jaar van Zendingsarbeid achter ons, een jaar met veel zorgen, met veel blijdschap, een jaar waarin God rijken zegen wilde schenken, waarvoor wij hem nu mogen danken.

Zendingswerk is Gods werk, deze gedachte moet ons altijd leiden. Als wij ons daarvan steeds meer doordringen, dan behoeven wij ons zelf voor overschatting van wat wij menschen doen. Door het vele en velerlei werk dat er te verrichten is dreigt altijd het gevaar, dat wij den zegen, dien God geeft, zien als vrucht van onze inspanning en onzen ijver en onzen arbeid. Maar dan laat God het ons telkens weer zien: Gij mensch doet het niet, maar Ik doe het, Ik open de harten.

Zendingswerk is Gods werk, als wij ons door deze gedachte laten leiden, dan houden wij moed om verder te gaan op den dikwijls moeilijken weg, dan voelen wij de groote verantwoordelijkheid, die op ons rust, dat God ons als Zijn instrumenten wil gebruiken om de Javanen tot Christus te brengen, dan voelen wij de heerlijke roeping en het groote voorrecht dat daarin ligt ook voor ons eigen geloofsleven. Want Christus te brengen aan anderen geeft ook vrucht voor ons eigen geloofsleven; het brengt ons tot meerdere bewustheid van dat wat wij bezitten, het doet ons ervaren

ons eigen gebrek aan geloof, onze eigen zwakheid, onze eigen gebreken en het leert ons den weg vinden om die gebreken te overwinnen en te bestrijden in Christus kracht.

Zendingswerk is Gods werk, dit is ook weer gebleken in het jaar dat achter ons ligt.

Dit blijkt uit den zegen, dien God gegeven heeft op het werk. Het aantal Christenen in de residentie Djokjakarta dat den 1en Januari 1927: 1700 bedroeg, bedraagt thans 1906.

Het totaal aantal der in 1927 gedoopten bedraagt 237, n.l. 68 mannen, 43 vrouwen en 126 kinderen.

Verblijdend is vooral het aantal volwassenen dat werd gedoopt, n.l. 111, het hoogste getal dat ooit in een jaar werd bereikt, verleden jaar was het 104. Het aantal kinderen dat gedoopt wordt kan natuurlijk altijd veel verschillen, verleden jaar bedroeg dit 61 thans 126.

Een tweede verblijdend verschijnsel is, dat die uitbreiding plaats heeft over het geheele terrein, op twee gemeenten na Séwoe-Galoer en Kalipènten, werden overal volwassenen gedoopt.

In Séwoe-Galoer is de arbeid erg zwaar. Velen komen er door het hospitaal in aanraking met het Evangelie maar als zij het hospitaal weer verlaten hebben, zijn zij onverschillig en willen niet meer hooren, ook al worden zij herhaaldelijk bezocht. Bovendien voert Moehammadijah in Séwoe-Galoer nog al actie, wat de menschen terughoudt van het zoeken van contact met de Christenen.

Kalipènten is een oude gemeente, gelegen in een arme bergstreek. De jonge menschen trekken er weg omdat zij er geen werk vinden. In Juni werd er een goeroe Indijl geplaatst en er zijn teekenen die er op wijzen, dat de gemeente weer begint te groeien.

Belijdenis des geloofs werd afgelegd door 10 personen. Onder deze menschen die tot Christus kwamen zijn er natuurlijk allerlei: gewone eenvoudige dessamenschen, oude moedertjes, die niet kunnen lezen of schrijven en die toch met vrijmoedigheid belijdenis van hun geloof afleggen, leerlingen van de Keucheniuschool en de Gouvernements-Kweekschool voor onderwijzers en van de M. U. L. O.

Een nieuwe gemeente ontstond dit jaar in Kebon-Agoeng in de buurt van de suikerfabriek Sendang-Pitoe. Den 11en September mocht ik daar de eerstelingen doopen, 4 volwassenen en 4 kinderen en daar voor het eerst het H. A. bedienen.

Ook in Kali-Adem ten Noorden van Tjandiséwoe gelegen op de helling van de Merapi wordt sinds het einde van het vorige jaar geregeld koempoelan gehouden.

In September werd de gemeente van Wates geïnstitueerd, zoodat het aantal geïnstitueerde kerken thans 5 bedraagt.

Op 15 plaatsen wordt iedere 3 maanden door mij het H. Avondmaal bediend. Ds. Pos ging in Juli met verlof naar Holland, waar hij zich zeer beijvert met het maken van propaganda voor de Zending. Ook dit is zeer noodig. Hoe meer de Zendingarbeid in Holland bekend wordt, hoe grooter ook de belangstelling en liefde wordt voor dat werk.

Het werk werd in Juli door mij overgenomen en wordt nu zoo goed mogelijk door mij waargenomen. Er zijn natuurlijk taken van arbeid die niet voldoende tot hun recht komen dit jaar. Door mijn schoolarbeid is het mij onmogelijk geregeld de gemeenten in de desa's te bezoeken. Dit bepaalt zich in hoofdzaak tot het bezoek op Zondag als er H. Avondmaal bediend wordt, hetgeen echter bij lange na niet voldoende is. Daaronder lijdt ook het toezicht op den arbeid van de goero's Indijl en onderwijzers en colporteurs; wel houd ik met hen de gewone maandelijksche vergaderingen, ter bespreking van den arbeid, maar toch is het ook noodzakelijk hen in de dessa te bezoeken.

Ook de nadere regeling van het kerkverband tusschen de verschillende geïnstitueerde kerken hier, stelde ik uit tot de terugkomst van Ds. Pos wegens tijdsgebrek. In verband hiermede mag ik zeker wel dank brengen aan de verschillende broeders en zusters die mij hielpen bij den arbeid. Mevrouw Bakker Sr. en Mevrouw Eijgenraam zorgden voor de colportage, Mr. Koster zorgde voor de administratie, de heer Schmidt gaf een catechisatie aan de H. C. S., de heer Kuyken zorgde voor het gereedkomen van de statistiek, terwijl de heeren Koster, Eijgenraam, Kuyken, Oldhoff, Zijlstra, Lenters, van der Weeg en Schmidt zeer veel hulp boden bij het jeugdwerk. De heer Wiggers verleende hulp in schoolzaken. Mocht ik misschien iemand niet genoemd hebben, dan wijte men dit niet aan ondankbaarheid, maar aan de veelheid der hulp die geboden is. Voor al deze hulp, met groote bereidwilligheid verleend, zeg ik U hartelijk dank. M.i. is dit een zeer verblijdend teken, dat er zoo velen zijn, die daadwerkelijk medearbeiden voor de uitbreiding van Gods Koninkrijk. God zal U daarvoor zegenen. Ik hoop dat deze saamwerking zoo zal blijven en steeds

nauwer worden. Van mijn kant hoop ik alle krachten in te spannen opdat steeds meerderen van ons bij den arbeid betrokken worden.

Ook de Javaansche broeders en zusters verrichten met ijver hun werk. Veel steun geeft het voortdurend contact met pandita Sopater.

Het aantal goeroe's Indjil bedraagt thans 14.

In 1927 kwamen 4 nieuwe van de Opleidingsschool in dienst, die geplaatst werden in Ngoelakan, Kalipènten, Kebon-Agoeng en Tandjoengtirto. Het werk is voor hen dikwijls zwaarder dan voor ons, zij onder vinden veel meer tegenstand. Met getrouwheid verrichten zij hun werk.

Een belangrijker vraag is: Hoe is de geestelijke toestand der gemeenten?

Dit is moeilijk te beantwoorden, dit is niet in cijfers op te drukken.

Wij kunnen dit echter ook alleen concreet beantwoorden:

1e. Over het algemeen wordt de kerk door de Javaansche leden zeer trouw bezocht. Het gemiddeld aantal kerkgangers bedraagt per Zondg 1450 van de 1900, dus dit kunnen we bevredigend noemen.

2e. De onderlinge verhouding tusschen de broeders en zusters is over het algemeen uitstekend. Natuurlijk komen er wel quaesties voor, Javaansche Christenen zijn ook zondaren, net als wij.

3e. In 't algemeen is er veel onderzoek van Gods woord; ook de leden bezoeken getrouw de catechisaties.

4e. De onderlinge tucht wordt trouw geoefend.

5e. De oude adat, die in strijd is met Gods woord wordt geheel verlaten, doet zich, zooals dit jaar het geval was, eens een enkel geval voor dat iemand zich bezighoudt met zulke dingen, dan komt daartegen een krachtig protest op.

6e. De leden werken over 't algemeen getrouw mede aan de uitbreiding van Gods Koninkrijk in hun omgeving.

7e. De offervaardigheid neemt steeds toe. Dit jaar werd opgebracht voor kerk en armen f4090.—.

Dit zijn allemaal teekenen die wijzen op een gunstigen geestelijken toestand. Natuurlijk staan hier ook schaduwzijden tegenover! Er zijn nog al eens persoonlijke veeten tusschen de broeders, quaesties van standverschil, gaarne de eerste te willen zijn, het soms lang leven in verborgen zonden, maar dit blijven uitzonderingen. Met dank aan God kunnen wij terugzien op den geestelijken toestand der gemeenten.

(Wordt vervolgd).

Suriname.

Het onmogelijke mogelijk?

Als wij uitsluitend met *menschelijke* factoren rekenden, zouden wij zeggen: Het is onmogelijk, dat Zeist het volhoudt. Er is zooveel noodig, met name om de scholen in stand te houden, en hoe weinig Christenen in ons goede Vaderland leven werkend en biddend met Suriname mee. En toch zijn er dingen, die onzen moed levendig houden. Als een zuster, die zelf de zorg voor een groeiend gezin voor haar rekening heeft, ons schrijft, dat zij in de plaats harer inwoning een actie op touw wil zetten, om met haar 11-jarig dochttertje, zooveel haar bescheiden karakter het toelaten, iets voor Suriname te doen, en zij herinnert daarbij aan het Schriftwoord: „Alle dingen zijn mogelijk, dengene, die gelooft, dan worden wij beschaamd over onze wankelmoedigheid. En als we dan bericht krijgen van een meisjes-patronaat, waar de jonge dames ons een aardig bedrag toezenden, uitgespaard door het eenigen tijd eten van „niet-aangekleede” boterhammen, dan voelen we ons warm worden bij de gedachte aan zulk een daad van heerlijke spontaneïteit. En dan gaat het ons weer als Paulus op den Appischen weg: „wij danken God en grijpen moed”. En al is dan het resultaat nog lang niet, zooals wij hoopten en wenschten, wij geven dan weer blijmoedig de zaak van Suriname in 's Heeren hand, wetend, dat Hij alles wèl zal maken.

Tot 11 April mochten wij ontvangen: van P. G. van B. f2.50; Ver. v. L. en M.U.L.O. Keizersgracht f10.-; H. D. de K. f5.-; H. W. v. M. f10.- allen te A'dam; J. H. f2.-; Ved. C. J. S. f2.50; J. W. v. V. f1.50, allen te Ouderkerk; D. K. f1.50; A. H. f1.25 beiden te Schellingwoude; J. H. V. f15.-; Mej. H. P. den Haag f10.-; N. N. f2.25; S. v. d. Z. Eringe f5 plus f0.50 (100 halve centen) van J. D. Ez.; H. R. Zwagerveer f7.50; Pers. Chr. School 's Gravenzande f4.30; A. S. Amstelveen f2.50; G. en J. E. Hoogkerk f10.-; A. L. IJmuiden f10.-; A. v. d. V. uit Zendingskas Geref. Kerk Kielwindweer f10; J. K., Klundert f2.50.

Onzen hartelijken dank!

J. van Keulen,

Bilderdijklaan 12.

Hilversum, Postrek. 95494.

PETRONELLA HOSPITAAL TZ DJOKJA

Panorama Petronella Hospitaal

(bij de foto).

Deze foto geeft ons een panorama van het Petronella-Hospitaal. Ieder kent natuurlijk den naam van dit hospitaal, dat het oudste ziekenhuis is van onze Zending op Midden-Java en dat nog steeds de eerste plaats inneemt onder onze Zendingshospitalen.

Toen Dr. Scheurer op zeer bescheiden voet het Petronella-Hospitaal ruim 28 jaar geleden ging bouwen, heeft niemand kunnen vermoeden dat deze Zendingsinrichting een uitbreiding en omvang zou verkrijgen als zij thans bezit.

Het complex gebouwen, waarvan dit panorama ons een overzicht biedt, vertegenwoordigt een waarde van f 527.000. En de balanswaarde van den inventaris

beloopt omstreeks f 170.000. Dus te samen een waarde van f 700.000.

Het hospitaal telt 400 bedden en kan dus ook 400 patienten bergen.

Gelijk men weet, heeft het Petronella-Hospitaal bovendien nog elf hulp-hospitalen met ongeveer 600 bedden, zoodat in totaal 1000 menschen kunnen worden opgenomen.

W. B.

De Zending in Palestina.

Het zendingswerk in Palestina is voornamelijk in handen van de Duitschers en de Engelschen. De romantisch-aangelegde koning Friedrich Wilhelm IV van Pruisen stichtte in samenwerking met de Engelsche kroon het protestantsche „bischdom Jeruzalem." De tweede bisschop Samuel Gobart (1846—1847) was een ijverig zending, die met de stichting van volksscholen en het uitzenden van bijbellezers ingang vond bij de Arabische bevolking. In verschillende plaatsen hadden overgangen tot het Christendom plaats, waarom hij de hulp van Duitse en Engelsche zendingscorporaties inriep. In 1851 stichtten de diakonessen van Kaiserswerth het uitnemende ziekenhuis en een opvoedingsgesticht voor meisjes. In 1853 volgde de Jeruzalem-vereeniging. Later San Chrishona (bij Bazel), dat den bekenden Ludwig Schneller uitzond, den stichter van het Syrische weeshuis.

In Engeland was het de Church Missionary Society, die haar aandacht aan Palestina ging wijden en een reeks zendingsposten aanlegde van Jaffa in het westen tot Kerak in het Overjordaansche. Eerst werkte zij onder de boerenbevolking, maar langzamerhand keerde zij zich meer tot de Mohammedanen, onder invloed van de hoogkerkelijke richting, die van zendingswerk op het gebied der Oostersche kerk afkeerig is. Het zwaartepunt werd dienovereenkomstig verlegd naar de medische Zending en het werk onder vrouwen. Het Heilige Land oefende op velen groote aantrekkingskracht uit, en zoo kreeg men er vele zendelingen van kleine corporaties, of ook zendelingen, die op eigen gelegenheid aan den arbeid trokken. Een verbrokkeling en versnippering van krachten, terwijl van pogingen tot vruchtbare samenwerking weinig te bespeuren valt.

Drie jaren lang heeft Palestina gezocht onder den geesel van den oorlog. De Zending heeft daaronder natuurlijk ook geleden, en veel werk van kleine corporaties kon zich niet handhaven. Na den oorlog werd het land aan Turkije ontnomen en onder Engelsch mandaat gesteld. Men weet, hoe dit vooral bevorderlijk werd aan den opbloei van het Zionisme. De Zending kreeg ook meer vrijheid van beweging, ten gevolge waarvan zij zich nu weer langzaam en rustig kan ontwikkelen. Ook de Duitse zendelingen mochten er terugkeeren.

Thans zijn er in Palestina 17 protestantsche corporaties aan den arbeid met 160 zendelingen. Het aantal inheemsche Chris-

tenen, aan hun zorgen toevertrouwd, bedraagt ongeveer 3000.

Het Engelsche Gouvernement heeft er verschillende scholen gesticht, waar ook onderwijs in den Koran gegeven wordt; die scholen vallen erg in den smaak der bevolking. De Joden hebben er hun eigen scholen. De zendingsscholen dienen voornamelijk voor de kinderen der Christenen. Hoe langer hoe meer strekt het Gouvernement ook over die scholen zijn zorgen uit. Onder bepaalde voorwaarden kunnen zij subsidie krijgen.

Het evangeliseeren onder de bevolking vindt minder tegenstand dan vroeger, toen het land onder Turksch regiem stond. Toch zijn er tot nu toe nog maar weinigen, die openlijk tot het Christendom overgaan.

Het plan bestaat om in het voorjaar van 1928 te Jeruzalem een school te openen, waar Arabisch en de Islam zullen worden gedoceerd. Het ligt in de bedoeling, dat de zendelingen onder de Mohammedanen in andere landen daar eenigen tijd voor hun voorbereidende studie zullen komen doorbrengen.

Het Britsch en Buitenlandsch Bijbelgenootschap heeft het voornemen in Jeruzalem een bijbelhuis te stichten. De feestelijke opening er van zou plaats hebben gedurende de wereldconferentie.

Ned. Zend.bl.

Zomerconferenties van den Zendingsstudie-raad te Lunteren.

Evenals vorige jaren zullen deze in de maand Augustus worden gehouden, doch ditmaal vier, in plaats van drie conferenties.

Wij hopen o.m. in ons midden te zien:

Op de eerste conferentie (30 Juli—4 Augustus) Ds. Johs. Rauws, Zendingsdirector, voorzitter; Ds. B. J. C. Rijnders, Zendingsdirector, vice-voorzitter; Ds. Joh. Rauws, Openingsrede over Jeruzalem; Ds. T. J. Jansen Schoonhoven (Oegstgeest), Bijbelbesprekingen. Als Cursusleiders werden o.m. uitgenoodigd: Dr. G. G. Kullmann (Parijs) en Dr. H. Kraemer van Malang; voor de studiegroepen o.a.: H. A. C. Hilderling over den Islam. Verder als referenten: zend. W. van de Beek van Sangi, Ds. A. Merkelijn van Magelang, enz.

Op de tweede conferentie (6—11 Augustus) Ds. D. Pol (Rijsoord), Voorzitter; zoo mogelijk Ds. A. Klinkenberg (Amsterdam), vice-voorzitter; Dr. C. W. Th. Baron van Boetzelaer van Dubbeldam, Openingsrede over Jeruzalem; Ds. P. J. Klaarhamer

(Dokkum), bijbelbesprekingen. Als cursusleiders werden uitgenoodigd: Dr. G. G. Kullmann van Parijs; Dr. H. Steinberg, Zend. director der Broedergemeente en Ds. J. F. Colenbrander van Soemba; voor de studiegroepen: o.a. R. Schippers, theol. stud. over den Islam. Verder als referenten: Ds. A. Merkelijn van Magelang, e.a.

Op de derde conferentie (13—18 Augustus): Dr. M. J. A. de Vrijer (Amsterdam), Voorzitter; Ds. W. A. Wiersinga (Weesp), vice-voorzitter; Ds. H. A. Wiersinga (Medan), Bijbelbesprekingen; als Cursusleiders: Missionar E. Eppe van Bazel over Borneo; Dr. H. Steinberg, zendingsdirector der Broedergemeente over Suriname; Ds. Jac. van Nes (den Haag) over „Joden en Jodenzending”; als leiders van de studiegroepen, o.a. D. K. Wielinga, theol. stud. Verder als referenten: Ds. J. Pannebaker Jr. (Amersfoort) en zend. J. van der Poel (Modjowarno).

Op de vierde conferentie (20—25 Augustus) Dr. J. R. Callenbach (Rotterdam), Voorzitter; Ds. H. E. (Haarlem), vice-voorzitter; Dr. F. J. Fokkema, Rector van de Nederl. Zendingsschool te Ooegstgeest, Openingsrede; Dr. J. Coenraad (Beek), Bijbelbesprekingen; als cursusleiders: Missionar K. Eppe van Bazel over Borneo; Ir. S. L. Huizer (Utrecht) over „Het Christendom en andere godsdiensten”; Dr. J. Offringa (Djokja); als leiders van de studiegroepen: H. van den Brink, theol. stud. over „Van Heiden tot Christen” en Ds. L. H. W. Theunissen (Terhorne): „Waarom zending”. Verder als referenten waarschijnlijk: Mr. C. de Roon Swaan (Weltevreden) „De bezwaren tegen de Zending” en Mej. E. Scharten van China.

Het is waarschijnlijk, dat op elk der conferenties Ds. J. A. Visscher (Groesbeek) de film zal vertoonen van de Arme Friesche hei.

De *uitgaande zendingsarbeiders* rekenen er op allen in Lunteren tegenwoordig te zijn.

De deelnemersprijs (f 20.-, alles inbegrepen) blijft dezelfde als in vroeger jaren.

Nadere inlichtingen verstrekt het Bureau van den Z. S. R., „de Nye Wehme”, Zeist, waar men zich thans reeds kan aanmelden.

KORTE BERICHTEN.

Dr. J. Hania.

Het gaat met Ds. J. Hania nog niet vooruit. Langzaam nemen zijne krachten af. Moge de Heere, diede machtige is,

zijne krankheid wenden, opdat onze gewaardeerde Broeder ons nog gespaard blijve.

Dr. J. Offringa.

Dr. J. Offringa, de geneesheer-directeur van het Petronella-Hospitaal te Djokja is Zaterdag 14 April met verlof in Holland aangekomen. Zijn adres is Vosiusstraat 18, Amsterdam.

Dr. H. A. van Andel.

Dinsdag 17 April is Dr. van Andel en Mevr. van Andel—Rutgers in Holland gekomen. Met het oog op de zeer gewenscht geachte bespreking van enkele belangrijke zaken zijn ze na hun bezoek aan de Conferentie te Jeruzalem doorgereisd naar Holland. Maar zij blijven slechts kort. Het is het plan reeds in Mei naar Indië terug te keeren. Zij denken den 25en Mei te Marseille aan boord te gaan van de „Sibajak”.

Tj. Mobach.

De heer Mobach, hoofd van de Normaalschool te Pajeti op Soemba, zal D.V. 15 Mei a.s. weer terugkeeren naar Soemba. In het No. van Juni hopen we een foto van hem en zijn gezin op te nemen.

H. Hylkema.

Bij het Christ. Onderwijs op Midden Java met bestemming voor Magelang is benoemd de heer H. Hylkema te Haarlem. Hij hoopt de reis naar Indië te doen met de „Johan de Witt”, die 25 Sept. a.s. vertrekt.

L. Talsma.

De heer L. Talsma, Christ. onderwijzer te Uithuizermeeden is benoemd tot onderwijzer aan de Christ. Holl. Jav. School te Klaten. D.V. zal hij vertrekken met de „P. C. Hooft”, die 17 Juli a.s. uitvaart.

Dr. Verwiebe.

Midden Januari is Dr. Verwiebe, die jarenlang in Essen (Rijnland) zich aan den jeugdarbeid heeft gewijd, in Indië aangekomen. Dr. Verwiebe zal zich in de Bataklanden vestigen en zich speciaal bezig houden met het jeugdwerk in de Bataklanden.

Vooraf vertoeft hij eenigen tijd op Java om met het werk daar kennis te maken. Hij heeft o.a. ook Djokja en Solo bezocht.

Ziekenhuis te Waikaboebak.

Met den bouw van het ziekenhuis te Waikaboebak op Soemba gaat het nog niet

voorspoedig. Aan de bouwplannen kon nog geen uitvoering worden gegeven.

Dr. J. Berg is nog in overleg met de Regeering. Allerlei moeilijkheden moeten nog worden overwonnen.

Het Comité tot steun aan Christ. Onderwijs in Djokjakarta en Soerakarta.

Het Comité tot steun van Christ. Onderwijs in Djokjakarta en Soerakarta heeft 13 April l.l. te Amsterdam zijne vergadering gehouden. O.a. waren daar ook de heeren A. Smit, G. B. v. d. Hoff, J. K. Moltmaker, H. Hylkema en L. Talsma met hunne dames aanwezig, die allen zullen uitgaan om het Christ. Onderwijs op Midden Java te dienen.

Zij werden hartelijk toegesproken door den Voorzitter Exc. Idenburg en den heer P. de Koomen, leeraar aan de Christ. Holl. Inl. Kweekschool te Solo.

De bedevaart naar Mekka.

Alleen in de maanden November en December 1927 zijn er uit Nederlandsch Indië omstreeks 13000 bedevaartgangers naar Mekka uitgegaan.

Vermoedelijk zullen er in dit seizoen ongeveer 35000 pelgrims uit Ned. Indië Mekka bezoeken. Het vorige jaar was het 34000. De bedevaart naar Mekka neemt nog geregeld toe.

Zendingsbibliotheek.

Boeken uit de Zendingsbibliotheek vragen men aan bij Mr. D. Pol te Rijsoord.

Knikkertjes.

Wie een „Knikkertje” begeert, zende f 5 aan Mevr. M. J. Pol te Rijsoord, die voor spoedige toezending zorgt.

Blikken Busjes.

Blikken Busjes zijn eveneens verkrijgbaar bij Mevr. M. J. Pol te Rijsoord, per stuk f 0.23, 5 stuks f 1.—, 10 stuks f 1.55. Eerst na ontvangst der gelden worden de busjes verzonden.

LEESTAFEL.

Lichtlijnen door Mevr. Hoogstraten-Schoch bij Kok te Kampen f 1.75. Geb. f 2.40.

De begaafde schrijfster biedt in dit boek tal van korte schetsjes, die als „lichtlijnen” voor het leven treffelijk van dienst kunnen zijn. Een fijn boek. Zooals men van haar mag verwachten.

De vogelen des hemels door Dr. A. van Veldhuizen bij Kok te Kampen f 4.50 Geb. f 5.50.

Prof. van Veldhuizen is een groot minnaar der natuur. Hij is theoloog, maar hij weet ook verbazend veel van planten en dieren. In dit boek vertelt hij op de hem eigen zeer onderhoudende wijze veel interessante dingen van de vogels. Hij handelt van: Bijbel en Vogels; de Kraaienfamilie; de Dagroofvogels, de Jachtvogels en de Nachtvogels. Een mooi boek, met tal van aardige penteekeningen versierd.

Timotheus. Geïllustreerd Weekblad La Rivière en Voorhoeve, Zwolle per kwartaal f 2.25.

Zeer goed geredigeerd. Rijk van inhoud. Mooi geïllustreerd. Voor ons ligt het „Lente-nummer”, dat het zeer goed doet.

Bouwen en Bewaren. Orgaan van den Bond van Meisjes-Vereenigingen op Geref. grondslag. Hoofdredactrice Mej. H. S. S. Kuyper. Per jaar f 2.—.

Gaarne vestigen we nog eens de aandacht op dit voor zijn doel uitnemend berekend blad, dat een oplaag heeft van 11000 exemplaren.

Ons Reisblad. Orgaan van de Ned. Christ. Reisvereniging. Edecea Hoorn. Per jaar f 1.50.

Onmisbaar voor wie een reisje wil maken en voortreffelijke voorlichting begeert. Zeer goedkoop.

GIFTEN.

Ontvangen voor de Generale Kas.

Door B. H. Bulten uit het busje van de Sch. v. C. V. O. te Zaandam f 12.75; Door P. Kamerling van de schoolkinderen te Rinsumageest f 1.60; Van H. Rozenbrand te 's-Gravenmoer f 7.62; Door J. ter Hart 10 pCt. ontv. Utrecht f 248.17; Mej. A. F. Klap saldo kalenders f 3; Van Mej. G. v. Elderen te Rijsoord f 4; Door E. Dijkstra uit het Knikkertje der Ger. Sch. te Engwierum f 22; Door Mej. L. B. Koster te Sommelsdijk f 22.13; Van Joh. Loon te Capelle a. d. IJssel f 2.50; Van Mej. Walstra te Bettewind f 2.25; Door Hondius en Co. 10 pCt. van de ontvangsten in Zeeland en Noord-Brabant f 1250.

Zaandam, 24 April '28.

W. BREUKELAAR.

Giro No. 32806.

Zending van de Geref. Kerken op Soemba.
4e Verantwoording, van 25 Maart tot en met 24 April 1928.

Giften, Collectes en Bijdragen.

Provincie Groningen: Rest 1927 van de zendingscommissie, Groningen f301.30; Coll. jaarvergadering, Groningen f38.25; A Franken, Hoogkerk, 1e en 2e klas schoolkinderen, zilverpapier f3.25; Mej. C. Delhaas, Groningen f26.33; Mej. M. Boonstra, Doezum, meisjesvereniging „Dorcas” f10; Mej. J. M. Heinen, Ulrum, busjes H. de Cock-school f42; Ds. Duursema, Groningen, zendingskalenders f164.30; Jan Groen, Groningen, halve centen f1.25; G. D. en J. E. Aduard, verzameld f43; Br. Rintjema, Groningen, gift N. N. f2.50; Br. van Dijken, Groningen, gift Westerk. f1, gift Oosterd. f1, K. Bosma Jr., Middelstum, zendingsrede Ds. Wielinga, f11.32, Bijbelclub f14.55, gift collecte f10, is f35.87; Geref. kerk, Ten Boer, busjes f19.35; Br. van Dijken, Groningen, gift Zuiderkerk f1, gift Oosterd. f2.50 is f3.50; H. Wegener, Wildervank, zendingsbusjes Concordia f21.68 L. Wiersema, Zandeweer, collecte begrafenis f5.35; Tj. Feddema, Pieterburen, Nikkertje, Chr. School f10; J. J. Wildvank, Delfzijl, gevonden in de collecte 2 giften f3.50; Ds. N. Postma, Veendam, collecte Geref. knapenveren., S. D. G. f7.12; H. J. Veerbeek, Westernieland, Zendingsbladen en -kalenders Gem. Pieterburen f16.20, busjes schoolkind. Westernieland f16.98 is f33.18; P. M. Pel, Stroobos f26.67; A. Barelds, 2e Exloërmond, busjes v. d. Vinne f9.05, kleine meisjesveren. f6.73 is f15.78; P. Timmermans, Zuidhorn, (kalenders f26.30, busjes meisjesveren. f11.28½, schoolbusjes 2e en 3e klasse f6.57, 50 halve centen f0.25 en zendingsveren. f25.34½) is f69.75; Zendingsveren. Schouwerzijl, busjes f31.19; F. Hindriks, Delfzijl, leerlingen Ger. School f55.14; J. Lanings, Zandt, zendingsb. t Zandt f80; Ds. R. Haitsma, Olderk, halve st. en halve c. G. Pikstra J. D. f2.53; Geref. Knapenveren. 2e Exloërmond f4.26; Ds. D. Steenhuis, Loppersum, busjes R. v. d. Molen f7.95, G. Nanninga f7.12 en S. v. Weerden f8.01 is f23.08; Ds. M. Stadig, Ezinge, gift f12.50, zendingsveren. f77.50 is f90; J. de Boer, Grootegast, nikkertje Geref. School f25; J. M. J. Bouman, Uithuizermeeden, spaarp. kinderen J. de Jong f2.25; H. J. Doff, Ten Post, zendingscommissie f50; G. Mol, Garrelswaer, schoolnikkertje f30; R. S. Wigboldus, Zuidwolde, van N. N. f2; Mej. F. Boersema, penn.m. Meisjesveren. D. E. D. D. L. Uithuizen f19; Catechisatiebussen Noorderkerk, door Ds. D. van Dijk f18.09 en f41.21 is f59.30; Nikkertje zilv. bruiloft Jac. V. Gr. f12.17½.

Provincie Drenthe: Ds. N. Duursema, Nieuw Amsterdam, gev. in de brievenbus, Nw. A'dam f2.50, uit Schoonoord f5 is f7.50; Geref. Kerk, Sleen, catechis. bus f4.90; H. L. Smeman, Coevorden, zendingscollecte f31.48; J. v. Veen, Gasselternijveenschemd, zendingsvereniging f50; W. v. Veen, Beilen, dankoffer gev. in de

collecte f2; R. Venema, Smilde, collecte Geref. Jongel.verein., Hoogersmilde f1.60; C. Stam, Hoogeveen f75; H. Blanken Wzn., Hoogeveen, zendingscommissie f950; R. Bovenhuis, Assen, zendingscommissie f585; B. Roosjen, Diever, nikkertje Chr. School f17; Jan Snippe, Bovensmilde f9.58; S. Kats Fzn., Hollandscheveld, busjes f70; J. Reinds, Koekange, jonged.verein. Berghuizen f14.97½ en idem Ruinerwold f6.22½ is f21.20; Ds. S. van Dijken, Nieuweroord, busjes kinderen 1e kwartaal '28 f17.54.

Provincie Overijsel: B. J. Holsappel, coll. Geref. Jongel. en Meisjesveren., Dalfsen f16.87; Al. Plenter, Kamperveen, zendingsbusjes f23.80, kal. en blaadjes f3.22 is f27.02; G. Koordes, Holten, zendingskal. en blaadjes f33; Mej. K. van Halsema, Nijerveen, Hanna f25; Geref. Kerk, Dedemsvaart, bijdragen f249.95; Ds. G. Verrij, Hardenberg, overschot zendingsbladen stad Hardenberg en Baalder f35.50; H. J. Kuiper, Zwartsluis, f128.98; Kerkeraad Geref. Kerk Almelo, giften en zendingsbladen f160.26; Ger. Kerk Staphorst, saldo zendingscollecte f11.30; Ds. G. Verrij, Hardenberg, verzameld door jongedames Wameling f100; Ds. J. Visser, Oldemarkt, busjes van G. en A. v. Buiten f8.58; W. F. Kingsten, Hengelo (O.), zendingsbl. f37.50, fam. v. Keulen, halve centen en zilverpapier f2 is f39.50; S. Malda, Lutten, bijdrage zendingscomm. April en Maart f50.

Oost Friesland en Bentheim: Ds. Husmann, Bunde, catechisanten Campen f30; S. Sweers, Neermoor f18.

SoembawEEK:

Provincie Groningen: Ten Post f119.20; Onderdendam f175; Kornhorn 2 maal f35 is f70; Nieuwe Pekela f51.18; Nieuwolda f85.80; Mussel f45.50; Delfzijl f353; Zuidhorn f150.25; Zappemeer f134.82; Warffum f142.15; Uithuizermeeden f560.96.

Provincie Drenthe: Sleen f27.50; Assen f387.75; Zuidwolde f75; Nieuwlande f84.15; Vledder f26.69; Hijken f60; Appelscha (1e gedeelte) f54.

Provincie Overijsel: Blokzijl f94.16; Kampen f623.70; Oldemarkt f49.

Oost Friesland en Bentheim: Bunde R.M. 20 netto f11.60.

Nagiften SoembawEEK.

Provincie Groningen: Delfzijl f9; Sappemeer f4.

Totaalbedrag 1e tot en met 3e verantwoording, van 1 Jan. 1928 tot 24 Maart 1928 f22307.54½.

Totaalbedrag 4e verantwoording van 25 Maart 1928 tot 24 April 1928 f7549.02½.

Totaal tot heden ontvangen f29856.57.

Hartelijk dank,

JURRIËN VELDKAMP,

Quaestor.

Groningen, den 27 April 1928.

Prædiniusangel 5.

Postrekening 138000.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE

GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

*En dit Evangelie des Koninkrijks zal in de geheele
wereld gepredikt worden tot een getuigenis allen
volken.*
Matth. 24: 14a.

REDACTIE-ADRES: Ds. W. BREUKELAAR, ZAANDAM.
ADMINISTRATIE-ADRES: DRUKKERIJ „VADA”
GEBR. ZOMER & KEUNING - WAGENINGEN.

HET BLAD VERSCHIJNT IN HET MIDDEN VAN ELKE MAAND

ABONNEMENTSPRIJS PER JAAR f 0.84 FRANCO PER POST.
BIJ GETALLEN AAN ÉÉN ADRES BOVEN 3 EX. 10.72 FR. P. P.

INHOUD:

Zendingsijver en -Offer. — Van Zendingsaangelegenheden: De overdracht der Christ. Holl. Inl. Kweekschool te Solo; Opleidingsschool Midden-Java; Het Zendingsblad. — P. de Koomen (bij de foto). — Zending Noord-Holland: Jaarverslag vervolg. — Kerk-louw. — Zending Zeeland en Noord-Brabant; Jaarverslag vervolg. — Zending Gro-ningen, Drenthe en Overijssel. Jaaroverzicht Midden-Soemba vervolg; stand van het Onderwijs; Tj. Mobach (bij de foto). — Zending Friesland. Jaarverslag. — De Christ. Schakelschool te Solo (bij de foto). — Christus en Mohammed. — De Zending der Geref. Hollanders in N.-Amerika. — Zendingskaart. — Suriname. — Korte berichten. — Leestafel. — Giften.

Zendingsijver en offer.

„Ja, indien ik ook tot een drankoffer geöfferd worde over de offerande en bediening uws geloofs, zoo verblijd ik mij, en verblijd mij met u allen”.
Phil. 2 : 17.

Paulus was een Apostel, die zich naar 's Heeren bestemming en op Zijn last geheel gegeven heeft voor de Zending onder de Heidenen. Kerkelijk uitgezonden, op aanwijzing van den Heiligen Geest, van Antiochië (Hand. 13), heeft hij zich dapper en volvaardig van zijn roeping gekweten. En God gaf buitengewonen zegen. 't Is steeds weer verbazingwekkend, wat God door den dienst van hem met name in korten tijd heeft willen uitwerken, in Azië en in Europa.

Dat hij in 't bijzonder onder de Heidenen zou moeten werken, kwam reeds terstond uit, toen hij tot het geloof in Christus gebracht was. Ananias mocht toen reeds van den Heere hooren: deze is mij een uitverkoren vat, om Mijnen naam te dragen voor de **heidenen**, en de koningen, en de kinderen Israëls. (Hand. 9 : 15). Later schrijft Paulus aan de Galatiërs, dat de andere Apostelen wel hebben gezien, dat aan Paulus het Evangelie der voorhuid was toebetrouwd, gelijk aan Petrus dat der besnijdenis. Jacobus, Cephas en Johannes, die geacht waren pilaren te zijn, de genade, die aan Paulus gegeven was, bekenkende, gaven hem en Barnabas de rechterhand der gemeenschap, opdat zij — Paulus en Barnabas — tot de heidenen zouden gaan, en zij tot de besnijdenis. (Gal. 2 : 7 en 9).

Paulus gezant van Christus onder de Heidenen. Dat bracht arbeid en lijden.

In een zeer bijzonderen zin komt dat nu en dan uit. Wat hebben de Joden hem niet gekweld vooral, omdat hij tot de heidenen ging. We herinneren ons nog wel, hoe de Joden raasden en tierden, toen Paulus, die toch al door hen vervolgd werd te Jeruzalem, durfde zeggen, dat de Heere tot hem gezegd had: Ga henen; want ik zal u verre onder de Heidenen afzenden. (Hand. 22 : 21). Dat woord vooral bracht hem in moeite en gevangenschap.

Bekend is het woord, dat hij spreekt: om deze oorzaak ben ik Paulus de gevangene van Christus Jezus voor u, die **heidenen** zijt. (Ef. 3 : 1).

Als hij schrijft aan de Gemeente te Filippi, waar hij allereerst, in Europa aangekomen, het Evangelie gepredikt had, dan is hij in banden en heeft hij met het „Rechthuis” te maken.

Hij hoopt op bevrijding nu nog. Al ziet hij gaarne nuchter het geval onder de oogen dat hij eens zou moeten sterven voor zijn Verlosser en Heere, in wiens dienst hij werkzaam is. En met welk een gemakkelijheid, met welk een genoegen ziet hij dat gevaar onder de oogen. „Het leven is mij Christus (wat is dat **waar** voor Paulus!), en het sterven is mij gewin”. (Zie 1 : 20 en v.v.).

En ook verder in den brief, in den tekst, boven afgedrukt, komt hij nog eens terug op het geval, dat de trouw aan zijn Zender in het vervullen van zijn levensroeping hem eens zou komen te staan op het ondergaan van een gewelddadigen dood (wat later dan ook gebeurd is). Zucht hij daartegen? Kermt en klaagt hij? Het lijkt er niet naar. Hij beschouwt het van een verheven zijde. Hij zou dan tot een drankoffer geöfferd worden in den heerlijken, heiligen dienst van zijn Koning, dien hij óók ten goede van de gekochten van Christus verriecht. En gebeurt dat, welnu, dan zal hij zich **verblijden**, verblijden **met** anderen, met degenen, die hij heeft

mogen dienen om 's Heeren wil; bij wie hij heeft mogen bevorderen, dat ook zij zich in geloove den Heere offerden.

De Zending roept ook nu nog om ijver, zelfverloochening, offer. Daarvan weten onze broeders en zusters, die zichzelf voor de Zending gaven; al is 't ook, dat zij nog niet geroepen worden tot het offer van hun leven, ofschoon dat meermalen heeft plaats gegrepen.

In het midden van de Kerken worden er broeders en zusters gevonden, die door Zendingsijver gedrongen worden tot veel arbeid en tot belangrijke offers.

Als we nu in een man als Paulus, toch óók een mensch, een begenadigd zondaar, mogen genieten van zulk een ijver om Jezus' wil, door den Geest, dat hij bereid is, desnoods zijn leven ten offer te wijden; dat zelfs wil doen met **blijdschap**, zullen **wij** dan niet gewillig zijn, het veel mindere voor de Zending en voor den dienst des Heeren te doen? Zouden we dat dan niet doen met blijdschap?

St.

P. v. A.

Van Zendingsaangelegenheden.

De overdracht der Christ. Holl. Inl. Kweekschool te Solo.

Eén der meest belangrijke beslissingen, die de I.g. Generale Synode in zake de Zending heeft genomen, was haar besluit betreffende de positie der Christ. Holl. Inl. Kweekschool. In verband met onderscheidene moeilijkheden, die in betrekking tot deze Kweekschool tusschen onze Zending en tusschen de Regeering waren gerezen, was door de Algemeene Vergadering op Midden-Java medegedeeld, dat het wellicht noodig zou kunnen worden de kweekschool aan eene vereeniging over te dragen. Ook in Holland was die gedachte meermalen uitgesproken. Het sprak echter van zelf, dat alleen de Generale Synode hierover beslissen kon.

Zij besloot „te verklaren, dat er uit een principieel oogpunt geen enkel bezwaar bestaat tegen de overdracht der kweekschool aan eene vereeniging, mits daarbij ten volle gewaarborgd zij, dat haar Gereformeerd karakter onverzwakt zal blijven gehandhaafd.

Voorts heeft de Synode hare deputaten voor de Zending gemachtigd om de school over te dragen, mits daarbij kan worden voldaan aan de voorwaarden, die de Synode daarvoor vaststelde.

Toen we in het Zendingsblad van October '27 dit besluit der Synode mededeelden, merkten we op, dat door dit besluit nog volstrekt niet was beslist, dat de kweekschool nu metterdaad uit de handen der zending zou overgaan in die van een vereeniging, en dat we het niet ondenkbaar

achten, dat die overdracht nog op onoverkomelijke bezwaren zou stuiten.

Reeds nu blijkt uit een schrijven van de Alg. Vergadering, dat onze vrees niet geheel ongegrond was en er voorloopig van eene overdracht dezer school aan eene vereeniging wel niets zal komen.

Zal de kweekschool aan eene vereeniging worden overgedragen, dan moet er natuurlijk vooraf eene vereeniging zijn opgericht, die tot de overname bereid is. Nu is door de Algemeene Vergadering van Zendingsarbeiders op Midden-Java ernstig overwogen of het tot de oprichting van zulk een vereeniging zou kunnen komen. Onder de tegenwoordige omstandigheden schijnt dit echter vrijwel ondoenlijk. Om een vereeniging voor de overname der kweekschool op te richten, zou het 't meest voor de hand liggen, dat de verschillende besturen van de Christ. Holl. Inl. scholen op Java, waarvoor de kweekschool onderwijzers opleidt, met elkander de vereeniging voor de overname der kweekschool vormden. Maar deze schoolbesturen staan vrijwel geheel los van elkander. Het zal dus niet gemakkelijk gaan hiervoor de noodige samenwerking te krijgen. Veel ernstiger is echter nog het bezwaar, dat deze besturen wel niet bereid zullen zijn de finantieele verantwoordelijkheid voor de kweekschool te aanvaarden. Dit staat in verband met de bezuinigingsmaatregelen, die de Regeering wellicht zal nemen. Het staat er in Indië met de financiën niet rooskleurig voor. Het evenwicht tusschen de ontvangsten en uitgaven van 's Lands kas is ernstig gestoord. Het

schijnt, dat de Regeering tot herstel van dat evenwicht voornemens is het snoeimes in de uitgaven te zetten. Men vreest daarbij zeer, dat ook de subsidies voor het bijzonder Holl. Inl. onderwijs beduidend zal worden bekort. En indien dat mocht gebeuren, zullen de verschillende besturen aan de Christ. Holl. Inl. scholen op Midden Java wel alle zeilen moeten bijzetten om hun eigen scholen behoorlijk te exploiteeren, zoodat zij er dan niet aan denken kunnen ook nog de finantieele zorgen voor de Kweekschool voor hunne rekening te nemen. Te meer klemt dit, omdat de dreigende bezuiniging ook misschien de subsidie voor de kweekschool zal treffen, zoodat haar exploitatie, naar men denkt, aanmerkelijke bedragen zal vorderen boven wat aan subsidie zal inkomen. Het is dus wel te begripen, dat de schoolbesturen huiverig zijn, om onder de tegenwoordige omstandigheden tot het stichten eener vereeniging voor de overname der kweekschool over te gaan.

Om dezelfde redenen is het thans ook vrijwel onmogelijk, dat er op Midden-Java personen zouden zijn te vinden, die geneegen zijn eene vereeniging voor dat doel op te richten buiten de schoolbesturen om.

Met het oog op de onzekerheid waarin heel het bijzonder Holl. Inl. onderwijs thans verkeert, zal het dus voorloopig wel onmogelijk blijken, dat er eene vereeniging tot stand komt voor de overname der kweekschool. En het spreekt van zelf, dat de Zending de kweekschool niet kan overdragen, als er geen vereeniging is, die ze wil overnemen.

Daarbij komt nog iets.

Tot nu toe gaan de Christ. Holl. Inl. scholen op ons zendingsterrein niet uit van de Zending, maar van opzettelijk daartoe opgerichte vereenigingen. Op zich zelf is dat ook wel in de lijn van onze beginselen. Toch voelt men het in Indië vaak als een practisch minder gewenschte toestand, dat deze scholen, die voor de Zending van zoo groote betekenis zijn, niet rechtstreeks van de Zending uitgaan, maar daarnaast staan. Men is dan ook den laatsten tijd bezig om deze scholen met de Zending in nader contact te brengen. De kweekschool gaat echter wel van de Zending uit. En al is er nu, gelijk de Synode duidelijk uitsprak, geen enkel principieel bezwaar tegen om de kweekschool van de zending los te maken, toch zijn er onderscheidene broeders op Midden Java, die het, zoolang dit niet volstrekt noodzakelijk blijkt, om practische redenen zeer ongewenscht achten de Kweekschool van de Zending los te maken,

te meer, omdat men pogingen wil aanwenden om de Christ. Holl. Inl. scholen nauwer met de Zending te verbinden.

Ten slotte schijnt het zeer moeilijk te zullen zijn om behoorlijke waarborgen te krijgen, dat het Gereformeerd karakter der Kweekschool zal worden gehandhaafd, als de school wordt overgedragen aan eene vereeniging. De Synode heeft dit zeer nadrukkelijk als eisch gesteld. Indien het niet volkomen vast zou staan, dat de Kweekschool haar Gereformeerd karakter zou behouden, mag er natuurlijk van geen overdracht sprake wezen. Nu zijn in het laatste jaar de omstandigheden zoo geworden, dat het met het oog op die handhaving van het Gereformeerd karakter der Kweekschool, raadzaam schijnt haar voorloopig in de handen der Zending te laten. Onder de tegenwoordige omstandigheden zal het dus wel het voorzichtigste zijn den loop der dingen af te wachten en te dezer zake geen diep ingrijpende maatregelen te nemen.

Een spoedige overdracht der Kweekschool aan eene Vereeniging verwachten we derhalve niet.

Opleidingsschool Midden-Java.

In het vorige No. deelden we één en ander mee betreffende de Opleidingsschool te Djokjakarta. We willen er thans nog iets aan toe voegen betreffende de leerlingen, die in het begin van het jaar tot den nieuwen Javanschen cursus zijn toegelaten.

Deze nieuwe cursus is begonnen met twintig leerlingen. De leerlingen worden in den regel gezonden door de missionaire predikanten der verschillende terreinen. Zij worden dan opgeleid voor het terrein dat hen zond en ook de kosten betaalt.

Van de 20 leerlingen, die de school thans telt, zijn er 8 gezonden door Solo; 6 door Djokja; 2 door Keboemen; 2 door Poerbolingo; 1 door Poerworedjo en 1 door Magelang. Wellicht zal Magelang na de groote vakantie, die in Juni valt, nog een leerling zenden. Ook ditmaal heeft dus Solo weer de meeste leerlingen ter opleiding gezonden en dan volgt Djokja.

De cursus zal thans omstreeks drie jaar duren. Het getal Goeroes Indjil zal dus tegen het eind van 1930 wellicht met een twintigtal worden versterkt.

De Missionaire predikanten kiezen de jonge mannen, die zij zenden om te worden opgeleid tot Goeroe Indjil in de eerste plaats uit de onderwijzers, die zijn opgeleid aan de Keucheniuschool. Natuurlijk zoeken zij jonge onderwijzers, die naar hun oordeel

het meest geschikt zijn om later als helper bij den dienst des Woords op te treden. Wie het diploma van de Keucheniusschool heeft, behoeft geen toelatings-examen te doen. Wanneer de missionaire predikanten jonge mannen sturen, die dit diploma niet hebben, dan moeten deze zich eerst aan een toelatings-examen onderwerpen, opdat blijke, dat zij genoegzaam algemeen ontwikkeld zijn om het onderwijs te kunnen volgen.

Uit den aard der zaak zijn de leerlingen der opleidingsschool niet zoo heel jong meer. Van de tegenwoordige leerlingen zijn er vijf reeds gehuwd. Deze zijn met hun gezin gehuisvest in de woningen, die aan de school zijn verbonden. Voor de ongehuwde leerlingen is er een internaat, dat bestuurd wordt door Mevr. Bakker v. d. Bom.

Bij aanvang zijn de docenten over de leerlingen van den nieuwen cursus zeer tevreden.

Het Zendingsblad.

Laat het Zendingsblad ditmaal ook eens iets van zich zelf mogen vertellen.

De Deputaten der Generale Synode voor de Zending, aan wie de Generale Synode de bezorging van het Zendingsblad heeft opgedragen, ontvingen van den Uitgever in het laatst van April het overzicht van de exploitatie van het blad over het jaar 1927.

Natuurlijk kan uit dit overzicht alleen maar blijken, hoe het met het blad is gegaan uit een zuiver zakelijk oogpunt. Men kan er alleen uit zien, hoe het met de exploitatie is gelopen.

Of het blad metterdaad eenigszins beantwoordt aan zijn doel, kan men er niet uit opmaken. Daar zou trouwens het Zendingsblad zelf ook bezwaarlijk iets van kunnen zeggen. Over de waarde en de betekenis van het blad schrijven we natuurlijk geen woord.

Maar ook de zuivere zakelijke kant heeft wel eenige beduiding, al was het dan maar alleen door de bate, die het afwerpt voor de Generale kas.

Laten we dan in de eerste plaats iets zeggen over de oplaag. Gelijk we wel hebben vermoed en ook zeer natuurlijk is, heeft het Zendingsblad nogal te lijden onder de onbedoelde concurrentie van de gewestelijke zendingsbladen zooals „Uit Keboemen, „Uit Poerbolinggo”, „Uit Poerworedjo” en „Soemba”. Dit blijkt doordat er uit onderscheidenden kerken berichten inkomen, dat men wel het Zendingsblad zou willen be-

houden, maar dat men zich verplicht acht het gewestelijk zendingsorgaan te verspreiden en dat men zich de weelde niet kan veroorloven om beide bladen te nemen. Ondanks het nadeel, dat deze gewestelijke bladen aan het Zendingsblad berokkenen, behoefde toch de oplaag van het blad nog niet te worden verlaagd. Zelfs was er nog wat stijging. Begin 1927 bedroeg de oplaag 66000 exemplaren. Dit getal is in den loop van het jaar gestegen tot 67000. En het getal exemplaren op beter papier gedrukt werd van 240 tot 250 verhoogd.

Een groote moeilijkheid voor het Zendingsblad is de groote overvloed van copy. Het blad verschijnt van jaren her in slechts 16 pagina's. Daarop is ook de prijs berekend. De copy was echter het laatste jaar steeds zoo overvloedig, dat we genoodzaakt zijn geweest in den loop van het jaar 48 pagina's meer te laten drukken; dus $\frac{1}{4}$ meer, dan van ouds geldende was. En dat is uit een financieel oogpunt van geen geringe betekenis. Want elke pagina meer kost aan de Zendingskas ruim f100. Indien het blad steeds in 16 pagina's was verschenen, zou het voordeelig saldo ruim f5000 hooger zijn geweest, dan thans het geval is.

Toch heeft het Zendingsblad over 1927 nog een aardig saldo geleverd. De nettowinst bedroeg nog f16470.96. Dit saldo kon alleen bereikt worden door de nog al aanzienlijke oplaag, die het blad heeft. Want ieder zal moeten erkennen, dat het blad zeer goedkoop is. Slechts zes cent per No. als men bij minstens 4 exemplaren besteld. Ondanks dien zeer lagen prijs van f0.72 per jaar kon toch door de flinke oplaag een beduidende winst gemaakt, mede omdat de exploitatie zoo zuinig mogelijk geschiedt.

Het saldo komt geheel ten goede van de Generale Kas der zending. Het financieel voordeel is dus voor alle Kerken tezamen. Voor de gemeenschappelijke zendingskas is het Zendingsblad een zeer belangrijke bron van inkomst. Zonder deze inkomst zou er elk jaar voor die kas een extra collecte moeten worden gehouden. Alles tezamen genomen is de exploitatie van het blad over 1927 nog wel bevredigend geweest.

W. B.

P. de Koomen.

(Bij de foto).

De Heer en Mevr. de Koomen-Fuijkschot zijn met de helft van hunne kinderen weer op de terugreis naar Indië. Hij heeft den

tijd van verlof hoofdzakelijk te Rotterdam doorgebracht. Want te Rotterdam is de heer de Koomen geen onbekende. Voor zijn eerste vertrek naar Indië was hij 7 jaar onderwijzer te Rotterdam en daarna 6 jaar hoofd van de „Rehoboth-school” aldaar. Het was in Mei 1921, dat de heer de Koomen voor de eerste maal naar Java ging. Hij

een gedeelte van de leerlingen der Kweekschool waren gehuisvest.

Bovendien had hij nog het secretariaat te voeren van de Vereeniging tot oprichting en instandhouding van Christ. Scholen en Internaten in Soerakarta.

Na een zeer drukken arbeid van zes jaren kwam de heer de Koomen het vorige

De Heer en Mevrouw P. de Koomen-Fuijkschot met kinderen.

was benoemd tot onderwijzer bij het Christ. Onderwijs te Solo en heeft daar gewerkt aan de Christ. Holl. Chin. School. Dat heeft echter slechts kort geduurd. Er moest een vierde leeraar worden benoemd aan de Christ. Holl. Inl. Kweekschool te Solo. De heer de Koomen werd hiervoor gekozen. Hij aanvaardde de benoeming. En zes maanden na zijn komst te Solo werd hij reeds leeraar aan de Kweekschool.

Het mooie werk der opleiding had zijn volle liefde en werd met groot genot door hem verricht. Toch was er wel een schaduwkant aan het verblijf te Solo. Eén der kinderen kon moeilijk wennen aan Solo's warme klimaat. En ook Mevrouw sukkelde de eerste jaren veel. Gelukkig is dat later ten goede gekeerd, zoodat zij de laatste jaren een goede gezondheid genoot.

Behalve met het geven van onderwijs aan de Kweekschool heeft de heer de Koomen zich ook gedurende vijf jaar belast met de leiding van een Internaat, waarin

jaar met verlof naar Holland. Het was een groot voorrecht voor hem en Mevrouw, dat zij hunne ouders en alle broers en zusters in gezondheid weer mochten ontmoeten. De tijd van hun verlof was hun zeer genotvol en heeft hun krachten verfrist en gestrekt.

Met blijdschap en opgewektheid zijn zij thans teruggekeerd naar Solo. Zij verlangden naar hun arbeid aan de Kweekschool, niet het minst naar het moeilijk maar ook heerlijk internaatwerk, waarin ook Mevr. een belangrijk deel heeft.

Het scheiden bij het vertrek viel echter niet gemakkelijk. Zij moesten de beide oudste kinderen achterlaten. Mientje, een meisje van bijna 13 jaar, die op de foto in het midden staat, blijft in Holland voor de studie. Zij is op de Christ. H. B. S. te Rotterdam. En voor Janny, die naast vader staat en nog geen 10 jaren telt, is het met het oog op haar gezondheid beter geacht dat zij in Holland bleef. Het spreekt echter

van zelf, dat het zoowel voor de ouders als voor deze kinderen een moeilijk oogenblik was, toen zij van elkander moesten scheiden. De beide andere kinderen, Hans met zijn heldere oogen, een flinke jongen van acht jaar en Kobi, die 24 April 1926 te Solo is geboren, gaan mee terug naar Java. De familie de Koomen maakt de reis met de „Patria”, die 13 Juni van Rotterdam vertrok.

Ga de Heere met hen en stelle hij dit echtpaar nog ten zegen voor tal van jonge menschen in Indië.

W. B.

Zending Noord-Holland.

Jaarverslag van de Zendingsarbeid in Djokja over 1927.

II.

(Vervolg).

Colportage. Wat de colportage betreft, dit jaar had de Zending in dienst 14 Colporteurs, die met hun boeken de geheele residentie rondtrokken. Verkocht werden: 15580 boeken, 11600 tractaten en kalenders; 14000 exemplaren van de Mardi-Rahardja werden iedere maand gratis verspreid.

Aan giften voor den colportage-arbeid, die in hoofdzaak komen uit den kring hier te Djokja, ontvingen wij dit jaar f2400.—. Voor deze bijdragen zeg ik ook namens den kerkeraad van Amsterdam hartelijk dank. Die bijdragen stellen ons in staat het werk der colportage krachtig voort te zetten.

Onderwijs. De verzorging van het onderwijs hier in de residentie Djokja brengt vele moeilijkheden met zich mede door het groote aantal scholen dat hier reeds bestaat. De Zending heeft hier thans in het geheel 11 scholen, n.l. 6 tweede klasse scholen en 5 desa scholen; die dit jaar werden bezocht door 753 leerlingen, n.l. 614 jongens en 139 meisjes. In dienst der Zending zijn 22 onderwijzers en onderwijzeressen. De kosten van het onderwijs zijn hoog, daar slechts 3 Standaardscholen en 1 Volksschool werden gesubsidieerd. Gelukkig zijn de kosten in het nieuwe jaar iets minder, daar 4 Volksscholen worden gesubsidieerd, n.l. die in Gadoengan, Toeren, Patrabajan en Djepitoe.

De onderwijzers verrichten hun arbeid met toewijding. Zij zitten soms op eenzame posten, komen door de groote afstanden weinig in contact met anderen, ondervinden veel moeilijkheden bij hun werk, maar toch gaan zij moedig verder.

Hospitaalarbeid. Wij komen thans tot

den hospitaalarbeid. Dit werk breidde zich weer geweldig uit. — Het aantal verpleegdagen in het Petronellahospitaal met zijn 11 hulphospitalen bedroeg 278849. Het aantal poliklinische consultaties bedroeg 327093, in het hoofdhospitaal gemiddeld 221 per dag.

Met de poliklinische auto's, waarover Dr. Offringa mededeeling deed, werden 24757 consultaties verricht, gemiddeld 412 per dag.

Duizenden komen op deze wijze in aanraking met het Evangelie, zij krijgen een indruk van het Christendom en onder Gods zegen zal dit doorwerken.

Het zij mij vergund hier, hoewel dit valt buiten het verslagjaar, een enkel woord te wijden aan twee arbeiders van het hospitaal, die zoo kort na elkander zijn overleden, namelijk R. Soedikoen Darmohoesodo en Zuster Enserinck.

Beider heengaan was een zware slag. — Soedikoen, die van het begin van den arbeid van Dr. Scheurer aan het hospitaal was verbonden, bezat zeldzame gaven voor de leiding van het jongere personeel. Vooral in dezen tijd, nu het tweede geslacht langzamerhand de plaats gaat innemen van het eerste, komen er andere moeilijkheden en andere vragen; bestaat het gevaar dat de toewijding en liefde voor het werk verslapt. En dan juist is het zoo noodig dat de menschen van het eerste geslacht hun ten voorbeeld zijn. Zulk een voorbeeld was Soedikoen. God heeft hem nu van ons genomen, wij hadden hem nog graag gehouden, maar wij buigen voor Gods wil.

Zuster Enserinck wordt noode gemist, zij had door haar arbeid veel ingang bij de hoogere Javaansche kringen, die voor het Evangelie nog zoo gesloten zijn. Zij had de gelegenheid en de vrijmoedigheid, die ons zoo dikwijls ontbreekt, om te getuigen van Christus en naar haar luisterden ze graag. Ook dit werk moest afgebroken worden, God wilde het anders dan wij menschen. Wij danken Hem voor wat Hij ons in Zr. Enserinck gegeven heeft.

Jeugdwerk. Het jeugdwerk is een tak van arbeid, die zich steeds meer uitbreidt, terwijl het tevens een tak van arbeid is, waaraan wij allen kunnen medewerken. Dank zij de ontwikkeling van het Westersch Christelijke onderwijs kunnen wij met de Hollandsche taal bereiken de leerlingen van onze Hollandsche scholen en tevens die van de Hollandsche scholen van het Gouvernement.

Velen, die nooit van het Christendom hoorden, of die er eenigszins bevreemd tegenover staan, kunnen wij door dien arbeid

met het Christendom in aanraking brengen; zelfs al worden zij geen Christen, dan is het toch van beteekenis, dat zij een indruk krijgen van het Christendom en zien, dat het anders en beter is dan zij denken en dan zij erover hooren praten.

Wij hebben hier op het oogenblik nu 3 jeugdverenigingen n.l. de Jongelingsclub, de Mulovereeniging en de Moeda Christen Djawi.

Meerdere lezingen werden dit jaar gehouden, die veel belangstelling ondervonden ook van buitenstaanders. Verder zijn er Bijbelkringen voor de leden geformeerd. Natuurlijk brengt ook deze arbeid zijn teleurstellingen mede. De Bijbelkringen loopen in aantal bezoekers achteruit, maar dit is niet iets dat hier in Indië alleen voorkomt. Wie eenige ervaring heeft op dat gebied ook in Holland, weet dat dit overal zoo is, met iedere vereniging. In het begin is men allemaal enthousiast, maar dat begint langzamerhand wat te verkoelen. Echter de kern blijft over. Dit is dus niet iets dat wij in bijzonder aan de jongeren hier in Indië moeten wijten, maar dat zich overal voordoet.

Ook hier dank ik allen, die meegewerkt hebben, op allerlei wijzen, door lezingen, het organiseeren van Bijbelkringen en zoo meer. Mijn ideaal is en blijft, dat als de jeugdarbeid eens georganiseerd is, alle leden van onze kerk meewerken zullen, een ieder naar de gaven en krachten hem geschonken. Voor ieder is daar plaats en ieder kan daar een taak vinden. Ik weet ook, dat er velen zijn, die zouden willen medewerken. Zoodra het jeugdgebouw er zal staan, bestaat daarvoor gelegenheid.

Vele jonge menschen bezoeken de catechisatie en toonen belangstelling voor het Christendom. Ook hier zijn teleurstellingen, jongens, die enkele keeren op catechisatie komen, maar dan weer wegblijven, theosofen, die iets van het Christendom willen weten, jongens, die een gelofte hebben afgelegd dat zij om den doop zullen vragen, maar als zij die niet onmiddellijk ontvangen zich terugtrekken.

Een tak van het jeugdwerk, die nog niet tot ontwikkeling is gekomen en waarover ik veel nadenk is deze: Wat moeten wij doen voor de abiturienten van de H.I.S. en H.C.S., die niet doorgaan op een andere onderwijsinrichting, maar de Maatschappij ingaan? Deze arbeid kan echter pas aangevast worden als het jeugdgebouw hier is. In de tweede plaats maken wij m.i. nog te weinig gebruik van de gelegenheid, om

door de kinderen in contact te komen met de ouders van onze leerlingen. Hier ligt nog een groot terrein van arbeid. De eerste stap hiertoe zou m.i. zijn het organiseeren van ouderavonden. Dit gebeurt al met het Kerstfeest; maar ik geloof dat het nog wel eens meer kan gebeuren. Ook dit is een terrein, waarop wij allen kunnen samenwerken tot de uitbreiding van Gods koninkrijk.

Zoo ben ik dan gekomen aan het einde van mijn jaarverslag. Wij mochten weer rustig voortarbeiten. Voor één ding wil ik nog uw aandacht vragen, de bouw van een Javaansche kerk. De Javaansche kerk op Gondokoesoeman is te klein; de Jav. gemeente wil graag een nieuw gebouw hebben en vroeg om advies aan den Hollandschen kerkeraad. Deze benoemde een commissie om overleg te plegen. Om te komen tot het bouwen van een kerk zal een kapitaal noodig zijn van pl.m. f25000, dat geleend moet worden. De Jav. gemeente is nu begonnen geld bijeen te krijgen voor rente en aflossing. Behalve de lijst voor de gewone uitgaven circuleert onder de leden een tweede lijst, die f100 per maand opbrengt. Een stuk grond is reeds gekocht, op Klitrèn tegenover mijn huis. Mocht het later noodig zijn, dan hopen wij een beroep te doen op Uw offervaardigheid.

Zulk een verslag is droog, cijfers en feiten, maar toch kunnen wij het zien als iets heerlijks, als wij zien dat achter dit alles staat het werken Gods in deze landen. Hij wil ons gebruiken, om Zijn Evangelie te verkondigen. Onze arbeid is niet ijdel. Niet omdat wij zelf het zoo goed doen, maar omdat Hij, niettegenstaande onze zwakheden en gebreken, ons werk wil zegenen.

God geve ons ook in het nieuwe jaar kracht en sterkte tot het werk, waartoe Hij ons roept en leere ons steeds meer te bidden: Uw koninkrijk kome.

F. L. BAKKER.

Kerkbouw Djokja.

Kort voor ik Djokja verliet, kwam de Javaansche predikant, Ds. Soepater, bij me. Hij liet me een circulaire zien met een verzoek om steun voor de Geref. Kerken in België en den evangelisatiearbeid daar, gezonden aan de Kerkeraden der Geref. Kerken in Nederland en Indië, en die ook bij den Kerkeraad der Javaansche Kerk van Gondokoesoeman in Djokja was gekomen. Ik las het, en daar ik dacht, dat hij om advies kwam, zei ik: „t Lijkt me toe, dat dat niet op den weg van de Javaansche kerk ligt. Hier is zooveel nood, dat het wei-

nige, dat hier bijeengebracht kan worden, maar hier moet blijven." Toen antwoordde hij: „Neemt u me niet kwalijk, maar wij hebben er al voor gecollecteerd. Wij hebben f50.— bijeengebracht, en ik kom u slechts vragen of u dat geld mee wil nemen naar Holland."

Zoo leven de Javaansche Christenen met Holland mee. Ze hebben me niet alleen verzocht hun groet over te brengen, maar gaven mij uit hun armoede een offer mee. Ze deden dat, terwijl ze zoo dringend een nieuwe kerk noodig hebben.

Zij kunnen zelf hun kerk niet ten volle bouwen. Aangezien deze kerk een zelfstandige Javaansche kerk is, is hier geen taak voor de gewone Zendingskas. Deze Javaansche Christenen doen daarom een beroep op de Christenen in Holland om hen te helpen.

Nu komt begin October de tijd, dat ik naar Indië terugga. Aan vele groeten en goede wenschen voor de Jav. Christenen ontbrak het niet en zal het niet ontbreken. Ik ben ervan overtuigd. Maar zal uw meeleven met hun nood achterstaan bij hun meeleven met onzen nood hier? Zult gij mij met leegte handen terug laten gaan?

A. POS.

Gironummer 132539. Zaandam.

Verantwoording van ingekomen bedragen: J. C. H. te Z. f3; J. H. S. te A. f5; Mej. C. P. H. K. te E. f1.50; J. J. L. te A. f10; G. J. v. d. V. te H. f2.50; Geref. Kerk te Z. f500; collecte te O. f104.18; J. S. te W. f100; collecte Kinderzend.ver. te A. f40; D. J. v. K. te V. f25; collecte te A. f86.50; collecte te R. f36.31; P. J. L. te 's G. f20; E. J. R. te A. f5; T. T. te R. f2; Mevr. v. S. te O. f25; coll. te A. f2.50; v. d. L. te O. f10; X. Y. Z. f10; D. v. S. te A. f10; Mej. P. T. te B. f1; K. B. te L. f2.50; P. C. G. te H. f2.50; P. K. te L. f2.50; T. S. te Z. f5; J. D. de P. f2.50; Mevr. W. G. G. te A. f10; Kerk W. f10; collecte te B. f34; Mevr. S. te A. f125; V. te H. f10; P. S. te 's G. f2.50; letter M. f1; Geref. Kerk te Z. f50; Mej. A. S. V. te A. f2.50; uit de schoolbus te R. f5; Mej. A. v. B. te A. f1.

Gaarne wil ik hier de gelegenheid aangrijpen om melding te maken van een belangrijke gift van de Vereeniging voor Bijbelverspreiding, waarvan de heer Mar. J. Heule secretaris-penningmeester is, en het adres Keizersgracht 328, Amsterdam, voor ons zendingswerk op Midden-Java. Deze vereeniging zond naar Midden-Java 20.000 Javaansche wandteksten ter verdeeling over de verschillende terreinen, zoodat deze dus gratis verspreid kunnen worden onder de

Javaansche bevolking. Zulke wandteksten worden in den regel gretig door de Javanen aanvaard, en zijn dan een voortdurende Evangelieprediking in hun huizen. Er is dus reden om aan deze vereeniging, die zoo ook de belangen der zending dient, openlijk onzen dank te betuigen. A. POS.

Zending Zeeland en Noord-Brabant.

Jaarverslag.

II.

Wat onze scholen betreft, die gaan langzamerhand vooruit, het aantal leerlingen bedraagt in totaal 300; verleden jaar 219; de maandelijksche samenkomsten met de onderwijzers der school komen aan onze scholen ten goede; eens in de maand, den 2en Zaterdag der maand komen de onderwijzers hier om verslag van hun werk uit te brengen; de hoofden der scholen deelen dan mee hoeveel leerlingen er zijn, hoe groot het aantal verzuimen, hoeveel bezoeken er aan de leerlingen en de ouders der leerlingen gebracht werden; na deze mededeelingen, die tot allerlei besprekingen aanleiding geven, is dan een van de onderwijzers, die een inleiding geeft over 't een of andere onderwerp, het leven der school rakende; de laatste onderwerpen, waarover een inleiding gegeven werden waren: „de beste manier van optreden bij het bezoeken der leerlingen en hunne ouders; dan over de behandeling van lastige leerlingen, over straffen, over wat men doen kan om het leerlingental te vermeerderen"; op Mohammedaansche scholen staan onze onderwijzers telkens voor moeilijkheden, vooral bij het bezoeken der leerlingen moeten ze met groote voorzichtigheid optreden; de bezoeken worden spoedig gewantrouwd; dan worden onze onderwijzers in de dessa waar zij wonen, meermalen uitgenoodigd om slametans bij te wonen, feesten met dansmeiden; doen ze daar niet aan mee dan loopen ze gevaar dat ook hun school tegenwerkt wordt; zoo'n onderwijzer wordt dan beschouwd als een verbreker van „de eenheid der natie", toch kan hij er niet aan meedoen en wordt er veel tact van hem vereischt om door zijn weigering de menschen niet al te zeer af te stooten. Sommige onderwijzers doen ook veel aan het Evangeliesatiewerk; houden des Zondags samenkomsten; een rapport van een der onderwijzers schrijf ik hier over om te laten zien wat er in zoo'n desa door een onderwijzer wordt verricht; het verslag loopt over de Vervolg-

school van Kedoe, die slechts uit 2 klassen bestaat en luidt aldus:

Aantal leerlingen 35; eerste klas 20; tweede 15; gemiddeld schoolbezoek bedroeg 31 leerlingen; verzuim 12 pCt. De oorzaak van dit verzuim is, dat er velen een huidziekte hadden en zieke oogen; en een ander deel moest zijn ouders helpen; ik heb ze geregeld opgezocht en de zieken van medicijnen voorzien; wat de Evangelieprediking betreft, Zondags hield ik een samenkomst; 16 woonden deze samenkomst bij, waaronder ook Moestapa de zoon van de pengoeloe; ik sprak over de opwekking van Lazarus. 's Maandags na de school ging ik naar de vrouw v. d. tjarik, wier man overleden is, om haar te troosten; deze vrouw zeide tegen mij: „tegen dat hij stierf droeg mijn man mij op om ons kind steeds bij den goeroe te laten inwonen opdat hij kan leeren, en een volgelving van den Heere kan worden; deze tjarik was, hoewel hij ging sterven toch blij, omdat hij licht ontvangen had omtrent den weg der zaligheid.

Voorts ging ik naar Tjokrosoediro. Deze gebruikte veel opium en ik heb hem verhaald van de ellende, die opiumschuivers ten slotte gaan lijden; hij voelde dat deze vermaning uit liefde voortkwam en hij besloot het schuiven te minderen; nu is hij er heelemaal van af; en het is hem goed aan te zien, hij ziet er nu gezond uit.”

In Magelang zal er een lokaal bijgebouwd moeten worden. In Magelang heb ik een Maleisch-Chineesch schooltje geopend, waarvan de eerste klas door 23 leerlingen wordt bezocht; de goeroe van deze school houdt ook Maleische godsdienst oefeningen; het vorige jaar konden we op zoo'n Maleische godsdienst oefening niet meer dan 10 menschen verzamelen; nu komen er geregeld 30; deze Maleische goeroe maakt veel werk van huisbezoek.

A. MERKELIJN.

Zending Groningen, Drente en Overijsel.

Midden Soemba.

Jaaroverzicht.

II

(Vervolg).

Overige deelen van Midden-Soemba.

Voor al door gebrek aan goede helpers kan het werk niet aangevat worden, zooals het moet, en blijft de toestand op dezelfde hoogte van vroeger. Hier en daar meent men een opleving te bespeuren, maar doordat er niet iemand is, die geregeld zich met

hen in contact stellen kan, gaat er weer veel te loor.

Aan de zuidkust waar een groep telkens belangstelling toonde, bleek bij den dood van een der vrouwen, dat deze vooral de gene was, die de anderen bezielde. Zij is gestorven als Christin, maar de anderen zijn nadien weer teruggevallen.

In het Lewasche is er ook een van de reeds gedoopten, die jaren lang op Pajeti was, die elken Zondag een twintigtal menschen verzamelt; deze menschen beginnen reeds aardig kennis te krijgen van de Bijbelsche geschiedenis en enkele van de voornaamste leerstukken van het Christelijk geloof.

In Raka Watoe is dit jaar de school klaar gekomen en toont heel de bevolking daar belangstelling in. Komt men echter intiemer in aanraking met het Christendom en zijn eischen, dan is het alsof daar velen van terughuiveren.

Ook Napoe is door gebrek aan een Evangelist daar zoo goed als aan zich zelf overgelaten. Een enkele reis daarheen is niet voldoende om verdere kennis aan te kweken. En Midden-Soemba is te groot, dan dat er naar een deel meer dan een paar reizen kunnen gedaan worden per jaar.

Statistiek.

Waingapoe	telt	121 leden,	waarvan	80 belijdende.
Kambaniroe	„	320 „	„	155 „
Pajeti	„	96 „	„	58 „
Midd. Soemba	„	109 „	„	80 „
Totaal	„	646 „	„	373 „

Gedoopt in 1927:

te Waingapoe	3 kinderen,	0 volwassenen,	totaal	3
Kambaniroe	20 „	9 „	„	29
Pajeti	11 „	14 „	„	25
Totaal	34 „	23 „	„	57

Huwelijken werden ingezegend te

Waingapoe	2
Kambinoeroe	3
Pajeti	2

Totaal 7

Door den dood ontvallen: 3 belijdende leden, en 2 kinderen.

Colportage.

Deze tak mocht het afgelopen jaar een zeer groote uitbreiding ondergaan. Dank zij een groote gift van een zendingsvriend kon het geheele jaar door Bijbels en gedeelten van Bijbels voor halven prijs verkocht worden, ook naar Oost- en West Soemba.

Begonnen werd ook met het verkoopen van Hollandsche Bijbels, en een Leesbibliotheek.

In 1927 werden verkocht 1014 Bijbels en Bijbelgedeelten; en 1088 andere boeken.

De toename sinds verleden jaar is 550

pCt., dus meer dan vijf maal zooveel. Hieronder zijn 53 Hollandsche Bijbels en 42 andere Hollandsche boeken.

De kleine plant gaat groot worden, en een belangrijke tak in den dienst der Evangelisatie.

Onderwijs.

Het onderwijs ging zijn geregelde gang, maar veroorzaakt in Midden Soemba altijd extra moeite met de bevolking, die uit zich zelf nog bitter weinig voor onderwijs gevoelt. Toch waren hier ook al teekenen van vooruitgang, wat uitkwam in de bouw van de nieuwe scholen te Raka Watoe en te Mhelar. Deze scholen vooral zijn gebouwd met vrijwillige medewerking van een groot deel der bevolking, die er trotsch op is ook zelf een school te bezitten.

Het totaal aantal leerlingen bedroeg 864, waarvan echter 18 pCt. verzuim gemiddeld. Dit aantal is nog altijd veel te hoog. Midden Soemba maakt wat dat betreft, het slechtste figuur. Sommige scholen die zeer kwijnend waren, maakten een eenigszins beter figuur, zooals Kadoemboel, en Kapoendoek.

Daarentegen lijdt Kanatang nog altijd een zeer kwijnend bestaan, en is de school te Konda Mara haast niet meer in tel als school.

Andere scholen maakten nieuwen opgang zooals de school te Kawangoe, en te Kapoendoek, terwijl Lewa Pakoe zijn flink getal leerlingen bleef behouden.

Over de onderwijzers vonden eenige overplaatsingen en nieuwe aanstellingen plaats. Gelukkig hoefde geen hunner ontslagen te worden. Over het algemeen is het gehalte nog niet zooals het te wenschen ware. Slechts een uitzondering kan als een zelfstandig uitstekend onderwijzer gelden. Het meerendeel is beneden middelmatig. Maar de algemeene houding van de bevolking werkt ook niet mee om den ijver aan te wakkeren.

Over schakelschool, normaal cursus, en standaard school kunt u het noodige nagaan in het algemeen verslag van den School-opsiener.

Ziekenhuis.

Een groot voordeel was het dat dit geheele jaar door, de heer Krijger met ijver en vreugde zijn werk mocht doen, de inrichting van het Ziekenhuis dagelijks verbeterde.

Van zegeningen mochten we wel spreken. Want het bleek ook nu hoe de zieken hoo-

ren van het Evangelie en de vruchten die op dat werk gegeven worden. Zeer duidelijk bleek het bij een jongen die met tuberculose opgenomen werd, eerst zich onverschillig voelde voor het Evangelie maar toen het stervensuur aangebroken was betuigde, dat hij niet bang meer was voor den dood omdat hij wist, dat hij naar Jezus mocht gaan en dat zijn zonden vergeven waren.

Iets wat eenig in zijn soort geweest is, geschiedde dit jaar weer, n.l. dat een Soembaneesche vrouw zich op liet nemen om de geboorte van haar vierde kind af te wachten. De drie vorige waren allen gestorven, en nu hoopte zij, dat een kind in het Ziekenhuis geboren, gelukkiger mocht zijn dan de vorigen. Inderdaad is voorloopig deze gebeurtenis gezegend. Alles is goed gegaan en met een gezond kind mocht zij terugkeeren naar de kampong. Zij stelt, naar haar zeggen, geen vertrouwen meer in den Marapoe, maar alleen op God.

Het Personeel heeft geen reden tot klagen gegeven, al moesten ook dit jaar als gewoonlijk weer eenigen wegens ongeschiktheid naar de kampong teruggezonden worden. Het onderwijs in de verpleging kon ongestoord zijn gang gaan; een verpleegster en een verpleger konden na gehouden onderhoud van Dr. Berg geacht worden als voldoende onderlegd te zijn.

De linnenkamer, meubelen en instrumenten verkeerden ook allen in goeden staat. Enkele kleinere aanvullingen vonden plaats.

Is er verleden jaar medegedeeld dat de band tusschen het Landschap en het Ziekenhuis verbroken werd wat betreft de opneming van gestraften, nu kan gemeld worden, dat dit weer hersteld is, dat weer als vroeger dezelfde prijs betaald zal worden voor een opgenomen patient, en er werd erkend van de zijde van den Resident, dat de eisch tot opname van gestraften voor niets of tegen verminderd tarief een vergissing geweest was. Alle onkosten der patienten, die uit medelijden waren opgenomen, zijn achteraf vergoed.

Statistiek.

Opgenomen werden 942 patienten.
Aantal verpleegdagen 15627.
Overleden 10 patienten.
Aantal verlossingen 17.
Poliklinisch behandeld 14394.
Nieuwe 2857.
Operaties 6.
Recepten uitgegeven 1756.
Neo salversan inspuitingen 1100.

Een gebeurtenis van beteekenis is de terugkeer van Mevrouw Krijger—Stuitje, na bijna twee jaar afwezigheid. Hierdoor wordt de arbeid van den Heer Krijger verlicht en veraangenaamd.

Ook 1927 heeft ons zegeningen gebracht en een stille vooruitgang van het werk aan alle zijden. P. J. LAMBOOY.

Verslag nopens den stand en de resultaten van het Onderwijs op Soemba in 1927.

Volksschool.

De school breidt zich gestadig uit. In den loop van 1927 werden vijf nieuwe scholen opgericht. Er zijn er dus thans 56.

Het aantal leerlingen bedroeg aan het begin des jaars 2502 jongens en 496 meisjes. Aan het eind waren die getallen 2852 en 521. Een vermeerdering alzoo van 350 jongens en 25 meisjes.

Een drietal scholen in Midden-Soemba en één in Oost-Soemba leiden een kwijnend bestaan.

Op het eind des jaars waren in dienst 92 onderwijzers. Hun ijver en plichtsbetrachting gaven alleszins reden tot tevredenheid. Eén moest wegens te hardhandig optreden ontslagen worden; één wegens ergerlijk levensgedrag.

Gebouwen en meubilair waren overal in goeden staat.

Te Paraing Kareha, Tana Roong en Kondomara brandde de school af. Nieuwe gebouwen, die echter wel wat te veel het karakter dragen van maar tijdelijk te zijn, zijn reeds weer gereed. De loods, die in Tawoei nu al een paar jaar als school gebruikt wordt, moet noodig door een nieuw gebouw vervangen worden, wijl ze door een te laag dak en het grootendeels ontbreken van een omwanding voor onderwijs geven ongeschikt is.

Leermiddelen waren overal voldoende aanwezig. Er wordt over het algemeen goed voor gezorgd.

Het onderwijs ging overal zijn gewonen gang. Er werd geen verandering gebracht in het leerplan, noch in de te gebruiken leermiddelen.

Het gemiddeld percent absenties bedroeg:

- voor Oost-Soemba 12%;
- voor Midden-Soemba 18%;
- voor West-Soemba 8½%.

Er werd dit jaar begonnen met het drukken van een maandbladje voor de leerlingen, die de volksschool verlaten hebben. Het doel is wat prettige lectuur

te verschaffen, zoodat ze het lezen onderhouden. Een rekenkundige opgave nu en dan wil hen helpen om de hoofdbewerkingen niet te vergeten. Verder wil het hun als jonge Christenen eenige leiding geven.

Standaardscholen.

Ingevolge Besluit van den Directeur van Onderwijs en Eeredienst dd. 14 Maart 1927 No. B 24/1/12 bestaan de standaardscholen te Pajeti en te Karoeni met ingang van het schooljaar 1927/28 uit een 4e, 5e en 6e klas.

De standaardschool te Pajeti telde op 1 Januari van het verslagjaar 70 leerlingen nl. 66 jongens en 4 meisjes; op 9 eind 77 leerl., nl. 68 jongens en 9 meisjes.

Het aantal leerlingen op die te Karoeni was in het begin des jaars 55 jongens en 10 meisjes; het jaar sloot met 46 jongens en 14 meisjes.

De resultaten van het onderwijs waren op beide scholen voldoende: het aantal leerlingen, dat de school met certificaat kon verlaten, bedroeg respectievelijk 16 en 12.

Normaalleergang.

In het eindexamen slaagden er van de 15 leerlingen 14. De afgewezen leerling werd herplaatst in de 2e klas. Er werden 21 nieuwe leerlingen aangenomen, zoodat het aantal op ulti December 22 bedroeg.

In November werd door den Inspecteur van het Inlandsch Onderwijs het examen afgenomen voor volksonderwijzer. Daaraan namen 20 candidaten (ook nog enkelen van een vorig jaar) deel, van welke 19 het diploma verwierven.

Wijl het Hoofd van den leergang in Maart met verlof ging, werden de lessen waargenomen door den Schoolopziener en het Hoofd van de Standaardschool.

Internaten.

Al de leerlingen van den normaalleergang zijn intern. Verder zijn intern in het internaat te Pajeti 38 leerlingen van de standaardschool. In het internaat te Karoeni zijn een dertigtal jongens en even zooveel meisjes.

Verder zijn er nog een gelijk aantal meisjes, leerlingen van de standaardschool te Pajeti of van de volksscholen te Pajeti en Melolo, opgenomen in de zendingsgezinnen.

De geest onder de internen was uitstekend. Ook de gezondheidstoestand: Ernstige ziekten kwamen niet voor.

T. v. DIJK.

Pajeti, 1 Maart 1928.

Tj. Mobach.

Het was in 1920, dat de heer Tj. Mobach voor het eerst uitging naar Indië, om op Soemba in het onderwijs de zending te dienen. De zending had de liefde van zijn hart en ook van Mevrouw, wier naaste familie voor een groot deel zich aan de

denkt, dat die jonge mensen voor korten tijd nog heidenen waren en te Pajeti moesten opgeleid om daarna als getuigen van den Heere Jezus Christus de binnenlanden in te gaan en daar in geheel heidensche omgeving onderwijs te geven — dan gevoelt men wat moeilijke arbeid de heer Mobach heeft gehad in de jaren,

De Heer en Mevrouw Tj. Mobach en kinderen.

zending heeft gegeven. Mevrouw Mobach is een dochter van wijlen Ds. v. d. Kouwe van Ferwerd, uit wiens gezin een rij van dochters naar Indië is getogen in den dienst der zending.

De heer Mobach heeft als Hoofd van den Normaalcurcus te Pajeti sinds 1920 zijne krachtig gewijd aan de Opleiding van Inlandsche onderwijzers, ten behoeve van de Volksscholen op Soemba. Aan dezen normaalcurcus is tevens een internaat verbonden voor de leerlingen, die niet in de omgeving van Pajeti wonen. In dit internaat zijn ook leerlingen opgenomen van de standaardsschool te Pajeti. Ook de leiding van dit internaat berustte voor een aanmerkelijk deel bij den heer Mobach.

Het is een moeilijk, maar ook een gezegend werk geweest, dat de heer Mobach heeft mogen verrichten. Een heele rij van onderwijzers, die over heel Soemba heen als onderwijzers in de scholen werkzaam zijn, zijn door hem opgeleid. Als men be-

die hij in Indië doorbracht. Maar de Heere heeft hem gesterkt. En al werden de teleurstellingen niet gespaard, toch heeft hij ook rijke vrucht op zijn werk mogen zien.

Het vorige jaar zijn de heer Mobach en zijn gezin met verlof naar Holland gekomen. De rust van het verlof en het verkeer hier in Holland heeft het echtpaar Mobach gesterkt naar lichaam en geest. Vooral heeft de hartelijkheid, die zij in de kerken van Groningen, Drenthe en Overijsel hebben ondervonden, hen zeer verkwikt.

Den 18den Mei l.l. zijn ze te Genua aan boord gegaan van de J. P. Coen om terug te keeren naar Soemba.

Beiden verlangden zeer naar hun arbeidsveld en hebben met opgewektheid en blijmoedig vertrouwen op God de terugreis aanvaard.

Op ons verzoek was de heer Mobach zoo vriendelijk ons een goed geslaagde foto voor het Zendingsblad af te staan. Zooals men op de foto kan zien, is hun

echt gekroond met een drietal flinke jongens. Zij heeten Daniël Willem, Maarten Tjebbe en Jan Willem, de kleinste, die op Moeders schoot zit en met alle attentie kijkt naar de camera van den fotograaf.

Geve onze God aan de Familie Mobach een voorspoedige reis en stelle hij het schoolwerk, waaraan de heer Mobach opnieuw zich gaat geven voor Soemba ten rijken zegen. W. B.

Zending Friesland.

Jaarverslag over 1927.

(Iets verkort).

I.

Waarde Brs. en Zs.,

Dit wordt reeds weer het tweede jaaroverzicht, dat ik schrijf na onze terugkeer van verlof in 1926.

De vorige maal schreef ik over een tijd, dien ik zelf niet meegemaakt had op het zendingsterrein. Over dien tijd had ik wel iets goeds te melden. De Heere had het werk in stand gehouden, en hier en daar was eenige vooruitgang.

Dit verslag schrijf ik in zeer dankbare stemming.

Wij hebben nog nooit in een jaar zoo groote toename gehad van onze gemeenten.

In het geheel mocht ik 47 volwassenen en 60 kinderen doopen, terwijl 13 in hun jeugd gedoopten belijdenis des geloofs aflegden. Bovendien kwamen van elders tot ons over 18 volwassenen met 6 gedoopte kinderen. Een toename dus in het geheel met 78 belijdende lidmaten en 66 gedoopte kinderen.

4 volwassenen en 2 kinderen ontvielen ons door den dood. Van 5 jonge menschen konden de namen in het doopregister geschrapt worden, omdat ze overgingen in het register van de belijdende lidmaten. En voorts was er een vrij groot aantal van onze Christenen, die verhuisden naar plaatsen buiten ons terrein. Vooral de jonge Gemeente van Karanggadoeng had daarvan te lijden. Drie gezinnen, bestaande uit 5 volwassenen en 8 kinderen, vertrokken vandaar naar Deli op Sumatra, om daar als landarbeiders op de plantages een beter bestaan te zoeken. Een gezin uit Groedjoegan, ook met drie kinderen, ging denzelfden weg. Niet zonder zorg hebben wij die menschen zien heengaan. Want het is gansch onzeker of zij daar een Gemeente zullen vinden, waar voor hun geestelijk leven gezorgd wordt. Bovendien wordt op

de plantages met Christenen heel weinig gerekend. Daar is men niet op ingericht. De Zondag is er geen rustdag. De menschen, die daar heengaan, weten zulks ook wel, maar de nood dringt hen om wat ruimer bestaan te zoeken.

Maar ik was bezig aan de statistiek van onze Gemeenten. Ik had het over de menschen, die vertrokken waren. En dat waren niet alleen menschen, die naar Deli gingen. Banjoemas, het terrein van Dr. Esser, heeft daarvan ook weer zijn deel gekregen. Uit Krakal gingen twee gezinnen naar Sidaärdja, en daar ging ook nog iemand naar toe uit Pamrian. Want ook daar zijn de bestaansvoorwaarden gunstiger, dan op ons terrein. Het land is er goedkooper, en er is veel meer ruimte. Dr. Esser heeft zelfs kolonisatieplannen, waardoor hij voor veel menschen, ook voor ons terrein, de gelegenheid hoopt te openen om zich een betere positie te veroveren. Om kort te gaan, naast 144 nieuw ingeschrevenen staan 63 menschen, die ik heb moeten afschrijven. Het aantal onzer Christenen klom dus met 81. Van 623 kwamen we op 704 lidmaten.

Die 704 lidmaten zijn thans verdeeld over 12 Gemeenten, van welke Glonggong nog de grootste is, met 132 lidmaten, en Karanganjar de jongste en de kleinste, met 21 lidmaten. In zielen aantal volgt Keboemen op Glonggong, met 112 lidmaten, en daarop Pamrian met 99. Dat Groedjoegan eerst op de 4e plaats komt, ligt daaraan, dat Groedjoegan in korten tijd is uitgegroeid tot drie gemeenten. Karanggadoeng en Djana zijn beide van Groedjoegan uitgegaan. En die beide Gemeenten tellen tezamen ook na het verlies, dat Karanggadoeng door emigratie geleden heeft, nog ruim honderd zielen. Groedjoegan hield er 85 over. Tot de grootere gemeenten behoort ook nog Wera, met 50 zielen. De overigen blijven beneden de 30. Het zijn Idlo, een nieuwe gemeente, dat zich van Wera heeft logemaakt, met 29, en voorts Krakal, Premboen, Kaboetoehan en het reeds genoemde Karanganjar met respectievelijk 28, 25, 22 en 21 lidmaten.

In elk van die 12 Gemeenten heb ik in 1927 viermaal het avondmaal bediend, behalve in Kaboetoehan, dat ik eenmaal, en Karanganjar, dat ik tweemaal combineerde met een andere Gemeente, n.l. Kaboetoehan met Premboen, en Karanganjar met Wera. Als ik U daarbij vertel, dat ik ook in elk van de kringen der Holl. Christenen te Keboemen en Gombong driemaal het avondmaal bediend heb, dan kunt Ge wel

uitrekenen, dat ik niet veel vrije Zondagen gehad heb. Daar er van de 52 Zondagen ook nog een paar afgingen, waarop ik geen avondmaal bediende, moest ik dit zelfs een enkele maal tweemaal op een Zondag doen.

Ofschoon ik het daarmee zeer volhandig heb, wijk ik toch niet gaarne af van de gewoonte om in elke Gemeente viermaal in het jaar avondmaal te houden. Voor het geestelijk leven der Christenen is dat zeker van het hoogste belang. Het zet telkens den gekruisten Christus voor hen in het middelpunt hunner godsdienstige overleggingen. En dit schijnt bij menschen van weinig ontwikkeling, en die over weinig middelen beschikken om hunne kennis te verkrijgen, en aan hunne geachten leiding te geven nog meer een dringende behoefte te zijn dan bij in dat opzicht meer bevoorrechte Christenen, gelijk wij zijn. Voor hen spreekt het avondmaal duidelijke taal, meer dan voor ons. En er is voor hen veel minder wat die sprake kan vervangen.

Bovendien, dat ik hiervan een vasten regel maak, heeft het voordeel, dat het mij verplicht vast eenmaal in de drie maanden in elk van de Gemeenten een dienst te leiden niet alleen, maar ook om vóór dien de Gemeente te bezoeken, en over den stand van het geestelijk leven in haar midden met haar te spreken.

Verblijvend is het ook, dat niet alleen het aantal onzer Christenen, maar ook naar dezelfde verhouding het aantal onzer Gemeenten is uitgebreid. 12 Gemeenten, vrij regelmatig verdeeld over ons geheele terrein, dat beteekent zooveel middelpunten van zendingsarbeid voor een aantal plaatsen in den omtrek. Wij hebben door de opening van de polykliniek te Klapasawit zelfs een evangelisatiepost meer dan er Gemeenten zijn. En het schijnt, dat ook hier het Evangelie reeds ingang begint te vinden. Soepardi, die daar geplaatst is, houdt daar des Zondags ook reeds koempoelen voor enkele menschen uit den omtrek. Daar zijn twee gezinnen uit Bandjoer bij, de plaats in het Zuiden van ons terrein, waar in den tijd van Ds. Bakker reeds een Helper gewoond heeft en een schooltje van de Zending geweest is. Wat die menschen nu zoo spoedig naar de koempoelen van Soepardi heeft gebracht, dat is waarschijnlijk ook wel mee de herinnering aan wat ze in dien tijd van het Christendom gezien en gehoord hebben.

Over het algemeen is de toestand der Gemeenten, in vergelijking met vroeger,

niet ongunstig te noemen. De oudere Gemeenten, als Premboen, Krakal en Kaboetoehan staan er niet het beste voor. In Krakal is de belangstelling zeer gering. Ook het ziekenhuis floreert niet. Er is geen groote toeloop van patiënten, en die er komen zijn vaak oude klanten. Van de gelegenheid om medicijnen te vragen of zich te laten behandelen, wordt door menschen buiten het ziekenhuis ook weinig gebruik gemaakt. Het kleine Gemeentje kromp bovendien nog in door de verhuizing van een paar gezinnen. De voorganger, dien we hier hebben, is wel trouw en gewillig, maar zeer weinig begaafd. Hij heeft niet de gave om de waarheid eenvoudig en duidelijk mee te deelen en te verklaren.

De geschiedenis van Premboen zult Ge U nog wel herinneren. Dat is in de laatste jaren bepaald een lijdensgeschiedenis geweest. Er is van het Gemeentje weinig over. Het vorig jaar kreeg het tweemaal een nieuwen Helper. Eerst Soepardi, die later naar Klapasawit ging, en daarna Rasidin, die uit Groedjoegan afkomstig is, maar een tijdlang op West-Java gewerkt heeft bij de Methodisten. Hij is met grooten ijver het evangelisatiewerk aldaar begonnen. De Gemeente moet van nieuws worden opgebouwd. Moge de Heere Zich over haar ontfermen.

Ook Kaboetoehan kreeg een nieuwen Helper, Naslim, een oudverpleger, die den cursus van Ds. Bakker te Djogja gevolgd heeft. Hij stelt de medische bekwaamheid, die hij vroeger in het hospitaal heeft opgedaan, nu in dienst van de evangelisatie. Hij houdt dagelijks polykliniek, voor een toenemend aantal patiënten. Ons hospitaal voorziet hem van medicijnen. De Gemeente kreeg nog geen uitbreiding, maar er komen nieuwe menschen in de koempoelen des Zondags.

Samikin in Karanganjar is ook een nieuwe kracht. Hij komt van ons terrein, werkte een tijd in Gouvernementsdienst op Soemba, woonde daarna in Magelang, en ging toen voor rekening van Friesland naar de Opleidingsschool. Tot nu toe vindt hij bijzonder veel ingang met zijn evangelisatiewerk. Er waren reeds verscheidene dorpschoufden, die hem toestonden op een samenkomst met de desalieden een toespraak te houden om hen bekend te maken met den weg der zaligheid. Door zijn bemiddeling werd ik ook op zoo'n vergadering genoodigd in Alang-alang omba, ten Z.W. van Karanganjar. Aan meer dan 100 menschen mocht ik daar het evangelie verkondigen. En ik had een aandachtig ge-

hoor.

Tot de Gemeente in Karanganjär behooren ook een viertal Chineezën, die met attestatie uit China hierheen gekomen zijn. Het zijn allen menschen die den kost verdienen met tegen hooge rente kleine bedragen uit te leenen aan desamenschen die met dat geld een kleinen handel drijven.

Christus en Mohammed.

In „Timotheus”, het mooi geredigeerde en geillustreerde Weekblad, waarin de zending niet vergeten wordt, lazen we het volgende:

Een Duitsch zendingsblad „Der Mohammedaner Freund” vertelt van den bekenden arbeider onder de Mohammedanen,

De Christelijke Schakelschool.

De rente, die zij vragen, zouden wij schandelijken woeker noemen, maar — in de desa schijnt aan zulke geldschieters inderdaad behoefte te bestaan. Ook moeten ze vaak wat laten zitten van hun geld.

(Wordt vervolgd).

De Christelijke Schakelschool te Solo. (Bij de foto).

We zien hier de Christ. Schakelschool te Solo. Een flink gebouw, gelijk alles wat te Solo gebouwd is er best uitziet.

De naam schakelschool teekent haar doel. Een schakelschool vormt de schakel tusschen de gewone lagere school waar men geen Hollandsch onderwijs ontvangt en een school voor voortgezet onderwijs, waar het onderwijs in het Hollandsch gegeven wordt.

De Schakelschool te Solo telt 116 leerlingen. Voor het schoolgebouw staat de heer G. Gouman, het hoofd der school.

W. B.

Dr. Zwemer, het volgende: Het is een onderhoud, dat deze Dr. Z. had met een Turkschen onderwijzer, een zekeren Mustafa.

Dr. Zwemer opende het gesprek met de woorden: „Allen zoeken wel God: de Joden en de Turken, maar de ware Christenen hebben God reeds gevonden.” Toen Mustafa zijn twijfel dienaangaande uitte, kwam de ander met de persoonlijke verklaring: „Ik heb God tweemaal gevonden: eens in Christus en andermaal in den Bijbel.”

Dr. Zwemer verhaalde Mustafa daarop van een Mohammedaan in Indië, die Christen geworden was. Toen aan dezen man gevraagd werd, hoe hij daartoe was gekomen gaf hij ten antwoord: „Door den Koran ben ik een Christen geworden!” Met verbazing waren deze woorden aangehoord, en om alles op te helderen, ging de man voort: „Ik heb in den Koran drie dingen gevonden: a Alle menschen zijn zondaren, óók de profeten; b Christus is alleen

zonder zonde c Om meer te weten over Christus is de lezing noodzakelijk van een boek, dat tot titel heeft: „Inschil.” d.w.z. „Nieuw-Testament.” Dien laatsten raad heb ik opgevolgd en door de lezing van het Nieuwe-Testament ben ik Christen geworden.”

Na deze inleiding vroeg Dr. Zwemer aan Mustafa: „Waar is Mohammed geboren? — „In Mekka.” En waar is hij gestorven? — „In Medina.” „En waar is hij begraven?” — In Medina.” „En rust hij daar tot den dag der opstanding?” — „Ja.” „Waar is Christus geboren?” vroeg nu Dr. Zwemer. En op deze vraag liet hij weer enkele gelijksoortige volgen, totdat hij deze nieuwe vraag stelde: „Waar is Christus op dit oogenblik?” Antwoordend antwoordde Mustafa: „De Joden zeggen, dat men zijn lichaam gestolen heeft.” „Maar de Koran,” viel Dr. Zwemer in, „wat zegt de Koran?” Toen Mustafa het antwoord blijkbaar niet geven wilde, antwoordde Dr. Zwemer zelf: „In den Koran staat, dat Christus gezeten is aan de rechterhand Gods.” Mustafa moest wel toegeven, dat dit de waarheid was. Dr. Zwemer besloot toen het onderhoud met de conclusie: „Uw profeet is dóód, de onze lééft!”

De Zending der Gereformeerde Hollanders in Noord-Amerika.

In een artikel „De Gereformeerde Nederlanders in Noord-Amerika” deelt Dr. Henry Beets het volgende mee betreffende „het zendingsdoel der Emigranten van 1846”:

De Zending als doel, ziedaar de laatste zaak, die wij behandelen. Hoe roerend is het te lezen hoe dit belang van Gods Koninkrijk vooral Dr. Van Raalte's hart en hoofd vervulde. De Kerk, waarbij hij zich met de zijnen aansloot in 1849, de „Dutch Reformed Church” der oude kolonisten van Nieuw Nederland, deed reeds heel wat voor de Missie aler Van Raalte zooals bovengemeld, te New-York afstapte van de „Southerner”, die hem herwaarts bracht na een zeereis van 47 dagen, van Rotterdam af. Dat goede voorbeeld deed goed volgen. Het reeds brandend vuurtje van zendingsijver ontving gedurig nieuwe brandstof naar mate het contact met „het Oosten” inniger werd. In „The Banner” van 16 Juni 1921, wees schrijver dezes op het schitterend „missionary Record” van Hope College. Niet minder dan 75 zendelingen gradueerden in den loop des tijds van deze inrichting. Tien procent van degenen, die aan „Hope College” einddiploma's behaalden, ging het zendingsveld in. Reeds dienden de-

ze missionarissen tezamen 758 jaren. In 1914 alleen kozen tien der gradueerenden de Zending als hun levenstaak. Van de 1887 klas togen er vier van de zeven naar het een of ander buitenlandsch zendingsveld. Allerwege vindt men deze arbeiders en arbeidsters op missionaire terreinen, vooral natuurlijk op de verschillende posten der Geref. Kerk, in China, Indië, Japan en Arabië. En niet alleen dat een groot aantal uitging. Er is kwaliteit zoowel als kwantiteit. Laat ons slechts drie namen noemen: Dr. J. Otte, Dr. S. M. Zwemer, Dr. A. L. Warnshuis. Wél heeft het Hollandsche volk der Geref. Kerk in Amerika reden om God te danken voor het benaderen van het zendingsdoel der Vaders.

Ook de Christelijk Gereformeerde Kerk schrijdt in de laatste jaren snel vooruit op dit terrein. Dat toont de toeneming in de gaven voor de Zending. In het jaar 1900 contribueerde laatstgenoemde kerkengroep slechts \$ 3.574 voor hare Indianen-zending, en in 1925 \$ 73.000.— met daarbenevens in hetzelfde jaar, \$ 33.000.— voor de in 1920 aangevangen China-Zending. Zelfs mocht zij in 1926, binnen één jaar dus, een negental nieuwe zendelingen uitzenden naar het verre China, benevens enkelen om te arbeiden onder de Indianen. Evenmin wordt door een dezer Kerken het terrein der Inwendige Zending verwaarloosd, terwijl nog een aantal van de zonen en dochteren van beide kerkengroepen als zendelingen werkzaam zijn onder andere zendings-autoriteiten, in Afrika, in Azië, in Zuid-Amerika, in België, en wellicht ook op de eilanden der zee.

Neen, vooral ten opzichte van het werk der uitbreiding van het Rijk Gods naar de bedoeling der Pioniers van 1846, is er een jagen geweest naar de verwerkelijking der idealen.

Zendingskaart.

Aanvulling sedert December 1927.

Allereerst een verbetering van een zetfout in de Decemberopgave, n.l.

Klitien moet gelezen worden Klitren.

Door een vriendelijke mededeeling van Ds. K. Minnema te Garijp is nu eindelijk Karanggadoeng (in Keboemen) aan te wijzen. De zaak is namelijk zóó, dat nu die naam wordt gegeven aan wat Karangtjengis heet op onze kaart. Zulke naamsveranderingen komen op Java meer voor.

Door 't laatste gedeelte van den naam n.l. tjengis te bedekken en gadoeng er voor in de plaats te zetten, komt dat heen weer in 't gelid.

Een tweede mededeeling van Ds. K. M.

heeft betrekking op Groedjoegan (eveneens in Keboemen).

Deze plaats had ik in de kleine schetskaart voor Keboemen, — waarvan de kaartteekenaar van Ds. Pol gebruik maakte, gelijk van alle der andere terreinen — geplaatst westelijk van Glonggong, maar heb die later, op aanwijzing van een kaartje van 't Friese zendingsterrein overgebracht nabij Karang-Bolong. Nu blijkt echter dat de oorspronkelijke plaatsing de juiste is geweest. Groedjoegan moet op de kaart, als nabij Karang Bolong, worden geroyeerd, en herplaatst vlak-bij, en wel ten westen van Glonggong (Zuid-West van Keboemen).

Aan Ds. Minnema mijn hartelijken dank.

En nu de aanvullingen.

Eerst Sidaredjo. Dit is niet op de kaart te plaatsen, want die zou daarvoor minstens 20 c.M. breeder moeten zijn. Maar wie had voor vier- en zelfs voor drie jaren kunnen denken aan de ongedachte ontsluiting van hart en oor in het westelijk deel van Banjoemas? Ware op onze kaart geheel westelijk Banjoemas opgenomen, dan zou er nog 45 c.M. breedte, dat beteekent dus op 5 c.M. na 'n vierde blad moeten bijgevoegd zijn. Dan ware de kaart voor opplakken en ophangen ongeschikt geworden. Bij meerdere uitbreiding van arbeid in 't Westen kan dan beter 'n aanvullend stuk worden gegeven, wat ik dan gaarne hoop te teekenen, als dat wordt begeerd. Want ook op de kaart van Ds. Pol's Midden-Java is dit ook niet te vinden.

Wilt gij Sidaredja niet onopgemerkt laten, daar er nu een Christelijke school is geopend? Plaats dan op een lijn, gedacht als getrokken in zuiver westelijke richting van Srowot (Zuidelijk van Poerwokerto gelegen) aan den kaartrand een pijl en zet daaronder den naam Sidaredja en een blauw vlagje, met het bijschrift: „20 c.M. buiten de omlijning, aan de spoorweg naar Bandjar.”

Verder:

Pengaloesan (op de helling van den Slammat) krijgt 't blauwe vlaggetje of §.

Poerwonegoro krijgt het zwarte vierkantje midden in ■

Poerwokerto (geïnstitueerd) krijgt +, zwart kruis.

Evenzoo ook Tjelatjap +.

Van Tjilatjap, op een lijn, gedacht Noordelijk naar Lebeng, bij het beginpunt der breede zijrivier der Kali Djeroeklegi, — de Tritih —, moet worden aangegeven een plaats, die ook den naam Tritih draagt, waar arbeid begonnen is, en dus ge-

teekend.

Djatilawang (noordwestelijk boven Lebeng), krijgt —, het zwartvierkantje midden in, en 't blauwe vlaggetje of § (Schooldienst).

Karangsari (op de lijn, gedacht Zuidwestelijk van Banjoemas naar Adipolo, en wel vlak boven het snijpunt van die lijn met den weg naar Kaliredjo) te plaatsen eveneens een nieuwe arbeidspost; dus .

Eindelijk, krijgt Sragen (in Soerakarta Noord-oost van Solo) als teken van institueering + het zwarte kruis.

Met hart. gr. tot D.V. volgende aanvulling. GORIS.

Suriname.

Alle hens op het dek.

Als men rusteloos eenigen tijd aan een of andere taak voortgewerkt heeft, voelt men soms plotseling behoefte zich eens te oriënteeren en zich af te vragen, wat nu bereikt is, en wat nog gedaan moet worden. Zoo'n rondblik kan mee- en tegenvalen. Voor ons was zulk een rondschouw aan 't begin van deze maand niet zoo heel erg bemoedigend. We hadden eens geïnformeerd bij de Broedergemeente hoeveel er dit jaar voor onze Zendingsscholen binnen moest komen. De getallen, die wij te zien kregen, waren wel geschikt om iemand aan 't schrikken te maken. Men schreef: „Om de scholen in stand te houden is noodig f10000. Voor noodzakelijke uitbreiding pl.m. f8000.” Hierbij zijn de 3 noodzakelijk geachte Boschlandscholen niet inbegrepen. De eerste 4 maanden werd voor de scholen ontvangen een kleine f3000. Voor de volgende 8 maanden blijft dus nog f15000 is f2000 per maand.

Daar zijn we ondanks de trouwe medewerking van verscheidene milde gevers nog lang niet aan toe. Wij zijn nog veel te weinig Zendingsgemeente en vergeten te vaak, dat het Christendom in ons eigen land ook door de zending geplant is. Zal er werkelijk iets terecht komen van het mooie werk in Suriname, heusch dan moeten alle hens op het dek. Uit naam van Zeist vragen wij U: „Help toch mee, het dreigend echec af te wenden. De schoolwoning in Cjansee zal muskietvrij gemaakt worden — dat is een dankzegging waard — maar er zijn nog woningen en scholen in Boschland, die op instorten staan. En de M.U.L.O. school moet toch — ook om de subsidie met November D.V. geopend? Laten we ons onze groote verantwoordelijkheid wel bewust zijn!

Van 12 April tot 22 Mei ontvingen we:

Van M. K. te Nigtevecht (namens Ger. Zendingscomm.) f5; J. H. Nijverdal (gev. in coll. f10; F. d. V. te R. f5 (jaarl. bijdrage); E. A. v. d. V. den Haag f2.50; C. J. S. Geldermalsen f2; J. H. v. d. W. te J. f10; A. K. Leiden f8; P. C. G. Helder f2.50. Uit 's Gravenzande van het bestuur van L. en U.L.O. school f5, van het Personeel f3.85 en van N. N. f1; J. D. St. Pancras f2.50; C. v. Z. Buitenveedert f2.50; Emma-school Hilversum f7 uit Zendingsbusje; Geref. Kerk Zaandam f25; G. v. K. Bovenkerk f1; H. S. Schokland f5; Dr. P. S. den Haag f2.50; J. C. Makkum f5; Mej. v. B. C. Utrecht (busjes Joh. School) f10.

Namens de Broedergemeente zeer hartelijk dank. Zij vraagt U, het schoolwerk onder Negers, Hindoe's en Javaansche immigranten ook in den gebede te willen bedenken.

J. VAN KEULEN.

Bilderdijklaan 12.

Hilversum, Posttrek. 95494.

Korte Berichten.

Dr. J. Hania.

Tot ons innig leedwezen nam de krankheid van Dr. J. Hania nog geen wending ten goede. De krachten nemen voortdurend af. Moge de Heere onze bede verhooren en hem nog weer herstelling geven!

Ds. A. Merkelijn.

D.V. komt Ds. A. Merkelijn 25 Juni a.s. met de Indrapoera te Marseille aan om vandaar over land naar Holland te reizen. Zijn adres zal voorloopig zijn: P. Klijn, Barendstraat 10, den Haag.

Ds. H. A. Wiersinga.

Ds. H. A. Wiersinga, weleer predikant v.l. de Geref. Kerk te Medan, is 11 Mei l.l. in Holland aangekomen. Hij heeft zich gevestigd te Den Dolder (Utrecht).

Dr. H. A. van Andel.

Den 24sten Mei zijn Dr. en Mevr. van Andel weer vertrokken. Het was hun een groot genot enkele weken in Holland te mogen doorbrengen. Met groote opgewektheid zijn zij teruggekeerd, ook al viel het hun zwaar van hunne dochter, hun eenig kind, dat voor de voltooiing harer opvoeding in Holland is, te moeten scheiden. Te Marseille zijn ze aan boord gegaan van de „Sibajak“, die 25 Mei vandaar vertrok naar Indië.

Mej. Joh. Piccer.

Mej. J. Piccer, hoofd van de huishou-

ding van het Petronella-Hospitaal te Djokja is met verlof in Holland aangekomen. Haar adres is Amstelveenscheweg 249, Amsterdam.

Raden S. Nimpoeno.

Het adres van Raden S. Nimpoeno is thans Jekerstraat 55II, Amsterdam Zuid.

Hoofdverpleegster gevraagd.

Tengevolge van het overlijden van Mej. Enserinck wordt er een hoofdverpleegster gezocht voor het Petronella-Hospitaal te Djokja. Het adres voor aanbieding is bij den scriba der commissie ad hoc W. Breukelaar, Zandam.

Radio-Zendingsrede.

Woensdag 2 Juni a.s. zal Ds. A. Pos een Zendingsrede houden, die per radio zal worden uitgezonden.

Hij zal spreken over het onderwerp: „Een boodschap van Java“.

Nationaal Zendingsfeest.

Nogmaals deelen wij mede, dat D.V. Woensdag 4 Juli op Middachten het Nationaal Zendingsfeest zal worden gehouden. Voor de openingsrede is toezegging gegeven door Dr. J. Lammerts van Bueren en voor de slotrede door Ds. A. B. te Winkel.

Een tweede missionair predikant voor Banjoemas.

Banjoemas, het zendingsterrein van de Geref. Kerk van Zuid-Holland Zuid heeft een tweeden missionairen predikant noodig. De deputaten voor de Zending van deze Kerken vestigen hiervoor de aandacht op Ds. J. A. C. Rullmann te Batavia.

De splitsing van het Zendingsterrein op Soemba.

Gelijk men weet is in verband met een voorstel van de Classis Warffum op de vergaderingen van de Kerken in Groningen, Drenthe en Overijsel de laatste jaren de splitsing van Soemba in meer terreinen onderscheidene malen in bespreking geweest. Naar we vernemen is echter de behandeling dezer zaak nog weer een jaar uitgesteld.

Een derde missionaire predikant voor Solo.

Naar men ons mededeelde is door de Kerken van Zuid-Holland Noord het besluit genomen om een derde missionaire predikant voor Solo te beroepen. Een uitnemend besluit, want er is op dat zendingsterrein voor drie dienaren overvloed

van werk. En het spreekt van zelf, dat men de kosten wel heeft overwogen.

Semarang.

De Geref. Kerk te Semarang — een kleine Gemeente van 129 zielen te Semarang en 103 verstrooiden, maar die gestadig groeit — moet een kerkgebouw hebben. Men bracht in eigen kring f25.000 bijeen. Maar een redelijk kerkgebouw zal f50.000 kosten. De Kerkeraad heeft zich nu gewend tot de Zuster-Kerken in Holland met verzoek om steun. Dit verzoek wordt warm aanbevolen door Exc. H. Colijn.

Moge het bij onze Kerken in goede aarde vallen.

Leestafel.

Het Hooglied, proeve eener nieuwe verklaring door Seerp Anema, bij Kok te Kampen. f0.90 geb. f1.75.

Een zeer eigenaardig boek. Wel belangwekkend. Maar of de nieuwe verklaring, die in Sulamith Abbasag ziet, beter is dan de oude, betwijfelen we zeer. Maar een boek, waard om gelezen te worden.

De Rotterdammer.

Bij gelegenheid van zijn zilveren jubileum verscheen dit bekende blad in een schitterend feestnummer, dat er wezen mocht. Trouwens dit voortreffelijk geredigeerd en geëxploiteerd blad, maakt een verbazenden opgang. En terecht.

De Bazuin.

Wat is het jammer, dat dit uitnemend blad, naar verluidt, maar betrekkelijk weinig abonné's heeft. Het staat onder onze kerkelijke bladen in het eerste gelid. Wie het eenmaal heeft, wil het niet weer missen. Mogen velen er eens de proef mee nemen. Kok is uitgever.

Oemboe Dongga. Het kampong-hoofd op Soemba. Een verhaal uit het leven van een Heiden door D. K. Wielenga, bij Kok te Kampen. f1.75, geb. 2.50.

Een mooi Zendingsboek. De schrijver kent Soemba door en door. Hij laat ons Oemba Dongga zien en geeft een helderen blik in het Soembaneesche leven. Vlot geschreven, misschien hier en daar wel eens wat al te vlot. Ook aardig geïllustreerd. Dit boek zal wel lezers vinden.

Josephina Butler en haar strijd tegen de gereglementeerde onzedelijkheid door Jonkvr. C. M. van

Asch van Wijck bij den Zendingsboekhandel te den Haag. f0.90.

Een zeer sympathetische teekening van deze edele vrouwe en haar edel bedoelen door een adellijke Jonkvrouwe.

Giften.

Ontvangen voor de Generale Kas.

Saldo Zendingsblad over 1927 f16470.96.
Door Ds. H. A. van Minnen 10 % van de inkomsten in de Classe den Haag over 1927 f2000 en f20 van de Keucheniuschool. Door Ds. B. Alkema 10 % van de inkomsten der Classe Amersfoort over 1927 f460. Door Ds. H. L. Both 10 % van de Classe Arnhem f120. Van H. Smit te Schokland f6.50. Door S. v. d. Berg uit het Zendingsbusje van de Wilhelminaschool te Voorburg f13.20.
25 Mei '28. W. BREUKELAAR.
Giro No. 32806.

Ontvangen uit de busjes van Rein Renes f1.62, Tjeerd van Dijk f1.52, Ali v. Norren en Tini v. d. Lee f1.62½, Marie van Leeuwen f1.67, Hilda v. d. Brink f0.71, Corrie en Julius Felderhof f8.61½, Eefke en Dini Doedens f6.20, Nies Vlieg f8.30½, Gerrie van Barneveld f1.17½, Jopie en Nettie van Altena f2.01½, Soli J. Last f5.38, Ali Bosma f1.52, Dora en Tini Harreveld f1.64, Lientje Hoekstra en Riek Roemberg f5.11½, Judith Bronder en Henny Monsjou f4.46½, Annie Monsjou en Sientje Eckelhof f3.23, Henk en Willy Schaftenaar f4.54½, Marie en Liesje van Dungen f9.39½, Piet Dekker f2.50, Corrie Henk en Hans Burggraaff f3.28½, Coll. Av. samenkomst f0.49. Totaal f75.

April: Ali van Norren en Tine v. d. Lee f1.65½, Ali Bosma f1.37½, Gerrie van Barneveld f1.15, Marietje van Leeuwen f4.80, Hans en Fientje de Ridder f1.26, Betsy Hofmans f6.73, Tjeerd van Dijk f2.80, Marie en Liesje van Dungen f8.33½, Aafje Teensma f0.48, Hilda en Ali v. d. Brink f0.95½, Rein Renes f1.74½, Eefke en Dini Doedens f4.56, Corrie en Julius Felderhof f1.82, Judith en Henny Bronder f5.24, Annie Monsjou en Sientje Eikelhof f3.17½, Soli J. Last f4.74, Henk Schaftenaar f5.05½, Lientje Hoekstra en Riek Roemberg f4.17, Corrie, Henk en Hans Burggraaff f2.46½, Piet Dekker f2.56½, Dora Harreveld f0.91½, Nico Vlieg f8.50, coll. Avondsamenkomst f0.51. Verkocht theelood en zilverpapier f2.25. Totaal f78.76.

Bussum.

Mej. M. v. NORREN.

Giften Soemba.

De copie van de verantwoording giften Soemba kwam te laat ter drukkerij om in dit nummer nog opgenomen te kunnen worden.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE

GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

En dit Evangelie des Koninkrijks zal in de geheele wereld gepredikt worden tot een getuigenis allen volken.
Matth. 24 : 14a.

REDACTIE-ADRES: Ds.W.BREUKELAAR, ZAANDAM.
ADMINISTRATIE-ADRES: D R U K K E R I J „V A D A”
GEBR. ZOMER & KEUNING - WAGENINGEN.

HET BLAD VERSCHIJNT IN HET MIDDEN VAN ELKE MAAND.

ABONNEMENTSPRIJS PER JAAR f 0.84 FRANCO PER POST.
BIJ GETALLEN AAN ÉÉN ADRES BOVEN 3 EX. f 0.72 FR. P. P.

INHOUD :

Kleine dingen — Dr. J. G. Scheurer † — Van Zendingsaangelegenheden: Christ. Holl. Inl. Kweekschool; W. Vermolen — De Generale Kas — Zending Friesland: vervolg Jaarverslag; Pamrian — Soesema — Zendingshospitaal Keboemen — Een droeve gebeurtenis — Zending Gron., Drenthe en Overijssel: Brief Dr. Berg — Zending Zuid-Holland Zuid: Verslag — Zending Zeeland en Noord-Brabant — Brief Merkelijn — Verslag vergaderingen der Zendingarbeiders te Djokja — Dr. Scheurer's Hospitaal (bij de foto) — Zendingfilm — Suriname — Zendingconferenties — Korte Berichten — Leestafel — Giften — Adreslijst.

ELECTRISCHE DRUKKERIJ „VADA” — WAGENINGEN.

Kleine dingen?

Want wie veracht den dag der kleine dingen?
Zacharia 4 : 10a.

Daartoe was het door 's Heeren machtigen arm uit Babel verlost Juda gekomen, tot het klein- en minachtend spreken onder elkander over den tempel-herbouw, dien het een dag van toch maar kleine dingen noemen dorst.

Dat was, 'ij het leggen van het fundament te midden van nog zoovele akelige puinhoopen, niet in hen opgekomen; toen gaven zij, onder trompetgeschal van de priesters en cimbelslag der levieten, lof en dank aan hun God voor Zijn goedheid en weldadigheid.

Daaraan hadden zij veel minder nog gedacht bij het langzaam herrijzen van den tempel op het reeds gelegde fundament; steeds meer groeide hun blijdschap bij het aanschouwen van de vervulling hunner vurige verlangens.

Maar nu . . . de bezwaren zijn zich berghoog gaan verheffen (vers 7), de tegenstand der Samaritanen woedt al maar door, de verdere opbouw van het Godshuis blijft steken, en het klagelijke woord komt van de lippen: 't is toch maar een dag van kleine dingen!

Soms kunt Gij ook een soortgelijken toon hooren over het bouwen van 's Heeren tempel, gelijk het werk der Zending zich dat ten doel stelt.

Niet bij een gemakkelijk vinden van een plaats voor den grondslag, noch bij een voorspoedig optrekken van het gebouw van 's Heeren kerk, zooals de geschiedenis der Zending in onzen Oost-Indischen Archipel daarvan een paar heerlijke voorbeelden ook heeft.

Maar dan — als er geworsteld moet worden, om een klein getal gewonnenen uit heidenen en mohamme'anen tot een gemeente bijeen te vergaderen, de gestichte gemeenten maar gering in het cijfer en in geestelijke kracht blijven, de tegenstand en vijandschap al feller oplaait, en, gerekend naar het lage procent der Christenen op het totaal der bevolking, de doorgaande kerstening voor het volksleven nog zoo heel ver af is.

Gemakkelijk komt er dan die sombere nevel op, die het majestueus-groote van Gods almachtige genade in die kleine kerkjes te midden der geestelijke wildernissen niet meer onderkent, en zoowel uit geestelijk als financieel oogpunt over de Zending spreken doet als over toch nog maar een dag van kleine dingen.

Kleine dingen?

God heeft er antwoord op: „Wie veracht den dag der kleine dingen?”

Verander die *vraag* niet, gelijk bij een verkeerd gebruik van onzen text meermalen gebeurt in een *vermaning*; anders gaat de beschamende innigheid der teere en ontdekkende liefde Gods te loor.

Naar *recht* zou de Heere God kunnen verwijten òf óók bevelen; maar naar Zijn *nederbuigende goedheid* daalt Hij af tot het door Zijn klagend volk ingenomen standpunt; Hij wil voor een oogenblik eens overnemen die donkere beschouwing over Zijne werken van almacht en genade als van een dag van toch maar kleine dingen. Die is niet juist; want ook dat nog maar kleine begin van den ni uwen tempel is een *groot* werk Gods, zóó gròòt, dat Juda in Babel er zich zelfs geen voorstelling van had kunnen vormen; gelijk wij trouwens ook van elk stukske kerkelijk leven in der heidenen en mohammedanen landen, ja van de geringste ritseling

van waarachtig geestelijk leven in de zielen der menschen, bewonderend zouden *moeten* getuigen, dat het de groote daden des Heeren zijn, van den Heere alleen geschied.

Maar goed dan — de Heere zal het Zich laten welgevalen, Zijn *groot* werk een dag van *kleine* dingen te laten noemen; doch: Wie veracht (dan nog) den dag der kleine dingen?

Immers *niemand*, die goed rondom zich ziet.

Dat doet niet de landman, als hij in drogen zomertijd aan den strakken hemel een wolkje als eens mans hand ziet verschijnen.

Al evenmin de tuinman bij het zien komen, in den groei- en bloeitijd, van de teere spruitjes boven den grond. Noch ook de geneesheer, die nog maar geringe symptomen van beterschap bij zijn patient mag constateeren.

Ja zoover is 't er van af, dat bij de veelheid der levensverschijnselen den dag der kleine dingen te minachten of te verachten zou zijn, dat veeleer juist alles wat waarlijk groot en rijk en edel is, uit het kleine te voorschijn treedt, en het loflied van de kleine dingen uitjubelt voor der menschen oor.

In verhoogde mate geldt dat bij het werk van 's Heeren almachtige *genade*. Dat *wist* Israel ook, uit oude dagen en van kort geleden: bij de uitleiding uit Egypte's diensthuis, bij de verlossing uit Babels geweld, en nu weer bij den herbouw van den tempel.

Wat wij, geloovigen van den Nieuw-Testamentischen dag nog weer zooveel beter kennen: wij hebben een Zaligmaker, veracht en onwaardig onder de menschen, geklonken aan het kruis; wij hebben in de geschiedenis van de planting en den voortbouw van 's Heeren kerk de vervulling van de gelijkenis van het mosterdzaad; ja, wij belijden, dat uit het zaad der wedergeboorte (en zaadkorrels zijn immers altijd klein) voortspuit het leven der zalige bewustheid van ons kindschap Gods.

Daarom met beschaming beleden, op die door God Zelf óók ons weer gestelde vraag, onze Gods werk en eere te kort doende misnoedigheden.

Om te waardeeren de ons al geschonken gunstbewijzen, zoo veel en zoo groot, ook in de Zending. God wordt gevonden in den weg der erkenning.

Om te verwachten uit het kleine het groote Gods, den dag der groeiende, tot volle grootheid wassende dingen. God laat niet varen het werk Zijner handen.

Om sterk te zijn en zeer goeden moed te hebben en te houden bij teleurstelling, tegenslag en tegenstand. God voert door moeiten en zorg en kommer heen Zijn werk uit.

Om rustig en krachtig voort te arbeiden, kloek en krachtig door te zetten, en taai en standvastig te volharden in Godes kracht; als die weten, dat onze arbeid niet ijdel is in den Heere.

Want nog meer dan van Zerubbabel, wiens handen den tempel te Jeruzalem *hebben voleindigd* (vers 9) geldt het van onzen Koning, óók Heere der Zending, die Gods tempel bouwt in de wereld der volkeren, wat, op 's Heeren vraag, in vers 10 zoo troostvol en krachten-gevend volgt, de wondere betuiging van God: „daar zich toch die zeven *verblijden* zullen, als zij het tinnen gewicht zullen zien in de hand van Zerubbabel; dat zijn de oogen des Heeren, die het gansche land doortrekken”.

R.

D. P.

Dr. J. G. SCHEURER

Met diepe ontroering is door heel ons land en ook in het verre Indië de droeve tijding ontvangen, dat Dr. J. G. Scheurer den 20 Juni l.l. van ons is heengegaan. Hij was een zeer gewenscht man, wiens arbeid hooge waardeering heeft gevonden, niet alleen in den kring zijner geestverwanten, maar ook daar buiten.

Op onderscheiden gebied heeft hij zich bewogen.

Tal van jaren was hij lid van de 2e Kamer der Staten-Generaal, en bij zijne groeve is treffend gebleken, wat hooge achting hij genoot, niet alleen in de Antirevolutionaire Kamerclub, maar ook bij de andere partijen der rechterzijde.

In den arbeid der Barmhartigheid heeft hij onderscheidene jaren zijn krachten gegeven in den dienst der stichting 's Heerenio. En men zal daar Dr. Scheurer niet gemakkelijk vergeten.

Maar bovenal zal zijn naam in de Zendingsgeschiedenis worden genoemd, als van den pionier van den Medischen dienst der Gereformeerde Zending op Midden-Java, die voor dezen Zendingdienst met vaste hand den weg heeft gebaad en haar met zeldzaam helderen blik den juisten weg heeft gewezen. Dr. Scheurer was en bleef, ook nadat hij den practischen Zendingsarbeid neerleggen moest, bij uitnemendheid Zendingzman.

Jan Gerrit Scheurer is 3 Maart 1864 geboren te Gelselaar, een klein dorp in den Gelderschen Achterhoek, waar zijn vader aan het hoofd eener school stond. Eerst was het plan, dat ook hij het onderwijs zou dienen. Zelfs is hij eenigen tijd als kweekeling werkzaam geweest.

Maar reeds vroeg leefde in zijn hart de sterke begeerte om den Heere in het werk der Zending te mogen dienen. En die begeerte is vervuld. Aanvankelijk zou hij opgeleid worden voor zendeling. Mede in verband met de Kerkelijke beweging van 1886, waarbij de jonge Scheurer met beslistheid de zijde der doleantie koos, kwam hij in contact met de Gereformeerde Zending-Vereeniging. Toen werd hij bestemd voor „Zendeling-arts”. Gedurende ruim vier jaar genoot hij hiervoor zijn opleiding bij Dr. Maxwell te Londen. Nadat hij zijn diploma verworven had, keerde hij naar Holland terug.

In de Classis Rotterdam werd hij geëxamineerd en toegelaten tot de bediening des Woords en der Sacramenten. Dr. Scheurer was dus Arts en tegelijk ook Dienaar des Woords. Als zoodanig is hij in 1893 uitgezonden naar Java, nadat hij gehuwd was met Mej. G. v. d. Riet, die in de diaconessen-inrichting te Kaiserswerth was opgeleid tot verpleegster. Het was eerst het doel dat hij zich zou vestigen te Solo, waar hij ook eenigen tijd heeft gewerkt. Hij kon daar echter niet blijven en heeft zich toen met instemming van de deputaten ad hoc gevestigd te Djokja.

Intusschen had de Generale Synode van 1896 geoordeeld „dat de uitoefening van het ambt van bedienaar des Woords en de betrekking van arts in den dienst der Zending onvereinigbaar zijn.” Zij droeg aan hare deputaten op „om hierover te onderhandelen en bij schikking met Dr. Scheurer zijn positie te regelen.” En zij noodigde Dr. Scheurer uit „van de hem verstrekte roeping tot den dienst des Woords en der Sacramenten geen gebruik te maken”. Dr. Scheurer heeft zich naar het oordeel der Synode gevoegd en zich van den dienst des Woords en der Sacramenten onthouden. Sindsdien was hij alleen missionair arts.

Totdat de Medische dienst werd overgedragen aan de Kerk te Amsterdam, stond Dr. Scheurer in dienst van de gezamenlijke Gereformeerde Kerken. Den 1sten Juni 1900 hebben de deputaten der Generale Synode den Medischen dienst te Djokja overgedragen aan de Gereformeerde Kerk te Amsterdam. Van toen af was Dr. Scheurer verbonden aan deze Kerk en de met haar in de zending samenwerkende Kerken van Noord-Holland.

Toen Dr. Scheurer zich te Djokja had gevestigd, stichtte hij daar weldra het later zoo

algemeen bekend geworden „Petronella-Hospitaal”, zoo genoemd naar de eerste vrouw van wijlen Ds. Coevorden Adriani, die door een milde schenking de oprichting van het hospitaal mogelijk maakte.

Het was op 1 Mei 1900, dat het hospitaal geopend werd. Reeds toen genoot Dr. Scheurer meer dan iemand de achting en het vertrouwen der Javaansche bevolking.

Dr. J. G. Scheurer.

Men noemde hem, gelijk algemeen bekend is, „de dokter, die helpt”. En zelfs nu nog, nadat Dr. Scheurer reeds meer dan 20 jaar geleden Java verliet, spreekt de Inlandsche bevolking te Djokja met de hoogste achting van den „dokter toeloeng”.

Verwonderlijk was het, dat Dr. Scheurer zoo spoedig en in zoo groote mate aller vertrouwen won.

Men heeft gevraagd, wat het toch was, waardoor hij op het anders zoo zich terugtrekkend Javaansche volk zoo sterken invloed oefende. Het komt ons voor, dat de verklaring moet gezocht in het feit, dat Dr. Scheurer's leven en werken geheel stond in het teeken van het offer. Hij had zich met al zijn rijke gaven en krachten geheel gegeven aan het werk der Zending, waartoe de Heere hem had geroepen. En de

Javaan voelde het: deze man zoekt niet zich zelf! hij zoekt geen gewin, maar hij geeft zich aan ons; hij is gekomen om ons te helpen; hij is de „dokter toeloeng”. Omdat zijn leven en werken zoo geheel stond in het teeken van het offer, juist daarom won hij aller vertrouwen. Dat stelde hem in staat om onder den zegen des Heeren de baanbreker te zijn voor den Medischen dienst onzer zending. En tegelijk heeft hij hierdoor voor dezen dienst den eenig juiste weg gewezen. Dat is de groote betekenis van Dr. Scheurer voor onze zending.

Het is hem niet gegeven geweest tal van jaren in Indië de zending te mogen dienen. Nadat hij in 1902 met verlof in Holland was geweest en naar Java terugkeerde, werd hij al spoedig ongesteld. Met inspanning van alle kracht heeft hij getracht op zijn post te blijven en het werk te doen. Maar ten slotte kon hij niet meer. Zwaar krank kwam hij in 1906 in Holland terug. Nog was hij bezorgd, dat hij te vroeg van Java was heengegaan. Maar een zeer bekwaam hoogleeraar, die hem onderzocht, stelde hem gerust, dat veeleer het tegendeel het geval was. Het zwaarste offer in zijn leven is geweest, dat hij het opgeven moest zich zelf te offeren aan het welzijn van het volk van Java.

Toen Dr. Scheurer naar Holland kwam, was er in onze kringen groote vrees, dat het nu met den medischen dienst onzer zending verkeerd loopen zou. De man, onder wiens groote toewijding en zeldzaam beleid, de medische dienst zoo heerlijk opbloede, had het werk moeten neerleggen. Wie zou zijn plaats innemen? Gedurig werd toen in onze pers een toon van misnoedige vrees beluisterd. En Dr. Scheurer hoorde dit en het hinderde hem zeer. Levendig herinnert zich schrijver dezes, dat Dr. Scheurer bij gelegenheid van een bezoek in het ziekenhuis, hem dringend vroeg om toch te zorgen, dat er in het Zendingsblad en andere bladen eens een andere toon werd aangeslagen, en dat er op gewezen werd, dat het medisch werk te Djokja niet het werk van Dr. Scheurer was, maar Gods werk en dat dit werk voortgang zou hebben, ook al was hij er niet. En uitdrukkelijk voegde hij er nog aan toe, dat schrijver dezes vooral niet zeggen moest, dat Dr. Scheurer zelf verzocht had hierop te wijzen.

Zoo was Dr. Scheurer. Hij zocht zich zelf niet. En hij zag de dingen zoo juist. Hij verwachtte, dat de Medische dienst voorspoedig zou voortgaan. En zijn verwachting is vervuld. Dr. Scheurer is de pionier geweest. Het werk is sinds zijn vertrek bijna vertienvoudigd. Maar nog altoos staat op dat werk zijn stempel. En het wordt voortgezet in zijn geest en in den door hem aangewezen weg.

Eerst hoopte Dr. Scheurer, toen hij wegens ziekte naar Holland moest, dat hij nog weêr naar Java zou mogen terugkeeren. Maar die hoop werd hem geheel ontnomen. Alle deskundigen oordeelden terugkeer beslist ontoelaatbaar, ook nadat in zijn gezondheidstoestand aanmerkelijk verbetering was ingetreden. En toen Dr. Scheurer begreep, dat hij niet terug kon, heeft hij dat offer in onderworpenheid gebracht. Zoo spoedig mogelijk heeft hij toen het Hollandsche arts-diploma zien te verkrijgen, om daarna als arts in Holland werkzaam te zijn, opdat de zendingskas ontlast zou worden van de kosten voor de voorziening in zijn levensonderhoud. Ook hieruit sprak weer zijn liefde voor de zending.

Voorts heeft Dr. Scheurer de belangen der zending blijven dienen zooveel hij vermocht. Hij deed het in de Tweede Kamer, waar hij zoo vaak het pas gaf voor het belang der zending opkwam. Hij deed het in de pers en in tal van spreekbeurten, waarin hij de Zendingsbelangen bepleitte. Hij deed het als lid van onderscheidene Comité's, die een of ander Indisch belang behartigden en waarin hij zitting had. Steeds bleef zijn hart met groote warmte kloppen voor den Javaan. Dr. Scheurer is in ons midden geweest een groot zendingsman, groot in zijn eenvoud, groot in zijn geloof en in zijn zelfovergave, groot in de helderheid van zijn blik en in de liefde van zijn hart.

Groot is het verlies, dat door zijn heengaan zijn gade en zijn kinderen trof. Moge de Heere zijn onder degenen, die hunne ziele ondersteunen. Groot is ook het verlies, dat onze Zending trof. Wij gedenken zijner met weemoed, maar willen tevens den Heere danken voor wat Hij in dezen zeldzamen man aan onze Zending gaf. W. B.

Van Zendingsaangelegenheden.

Christ. Holl. Inl. Kweekschool.

Blijkens de gehouden examens zijn de resultaten van het onderwijs der Christ. Holl. Inl. Kweekschool te Solo, het laatste jaar weer alleszins bevredigend geweest.

Aan het eindexamen namen de 12 leerlingen van de 4de klasse deel, waarvan er 11 slaagden. Zij zijn allen geplaatst bij het Chr. H. I. en H. C. onderwijs: 2 te Djokja, 2 te Wates, 1 te Koetoardja, 1 te Tjilatjap, 1 te Kediri, 1 te Bandoeng, 1 te Modjokerto, 1 te Ambon en 1 te Naroemonda.

De kweekschool heeft tot nu toe van de 4 jaarklassen, die den 4-jarigen cursus doorliepen, 75 onderwijzers afgeleverd, waarvan er 67 bij het Chr. onderwijs werkzaam zijn; één onderwijzeres is gehuwd; 2 jongelui hebben de studie voortgezet aan de Holl. Theologische school van Ds. Bakker en zijn deze week geslaagd, 1 van onze oud-leerlingen is overleden, 2 studeeren aan andere inrichtingen verder en 2 hebben het onderwijs verlaten.

Onze oud-leerlingen studeeren over het algemeen trouw verder. Van de 19, die dit jaar examen deden vóór de acte Nederlandsch, slaagden er 15. Dat dit resultaat niet geheel onbevredigend is, wordt duidelijk, als we het vergelijken met die examens van oud-leerlingen van Openbare kweekscholen; te Djokja b.v., waar de meesten van onze oud-leerlingen ook examen deden, slaagde er van de 17 oud-leerlingen der Openbare kweekscholen slechts één.

Ook de uitslag van de overgangsexamens was dit jaar gunstig. Van de 102 leerlingen der overige klassen werden er 4 afgewezen, resp. 1 van de 1ste, 1 van de 2de, en 2 van de 3de klasse.

De Regeering heeft weer toestemming gegeven een nieuwe Hoogere-Kweekschool-klasse te vormen; daartoe wordt de 3de klasse gesplitst in een 4de klasse en een 1ste H. K. S.-klase, welke laatste aangevuld wordt met kandidaten, van buiten, die in het bezit zijn van het einddiploma der Mulo. Het aantal Mulo-candidaten is vorige jaren niet groot geweest, omdat de bezitters van het Mulo-diploma meestal liever een betrekking zoeken en ook omdat voor de 1ste klasse der H. K. S. de voor Inlandsche jongelui nog al zware eisch stellen, dat zij voor de vakken Nederlandsch, lezen en spreken elk het cijfer zes moeten hebben behaald.

Vermoedelijk zal de klasseformatie nu met Juli aldus zijn:

Klasse I 24 leerlingen (waarvan 4 boven het toegestane getal).

Klasse II 24 leerlingen

„ III 28 „

„ IV 18 „

H. K. S. I 13 leerlingen

„ II 9 „

„ III 14 „

Totaal . . 130 leerlingen, waarvan 24 meisjes.

W. Vermolen.

(bij de foto).

Ook voor den heer W. Vermolen is de tijd van zijn verlof weer bijna verstreken. D.V. zal hij met zijn gezin den 25 Juli e.k. weer terugkeeren naar Java. Men zal de reis doen met de „Indrapoera" van de Rott. Lloyd.

Op ons verzoek was de heer Vermolen zoo vriendelijk een foto van zijn gezin af te staan voor het Zendingsblad. Gelijk men ziet, laat op het oog de gezondheid van allen niets te wenschen over. Toch was de welstand van den heer Vermolen enkele maanden geleden niet zoo voortreffelijk, als men wel wenschte. Toen de tijd van terugkeer in 't zicht kwam, heeft de heer Vermolen zich laten keuren door den Geneeskundigen Raad van Koloniën. Deze achtte noodig, dat zijn verlof enkele maanden verlengd werd. Vandaar dan ook dat de Fam. Vermolen een paar maanden langer in Holland is gebleven, dan eerst het voornemen was. Bij de tweede keuring bleek de gezondheidstoestand zeer ten goede gewend. Hij werd volkomen goedgekeurd om terug te keeren naar Indië.

Naast Mevrouw Vermolen—Weeda die een goede gezondheid geniet, staat op de foto de jongste dochter Leny en de oudste, To, zit aan het tafeltje. Beide meisjes zijn behoorlijk gezond en kunnen het in Indië best vinden.

Gelijk men weet is de heer Vermolen Leeraar aan de Christ. Holl. Inl. Kweekschool te Solo. Hij is zijn loopbaan begonnen als onderwijzer aan de Christ. school te Willemstad. Vandaar is hij gegaan naar Oud-Beijerland. Deze plaats verwisselde hij met Vlaardingen, waar hij aan de Christ. U.L.O. school heeft gewerkt, totdat hij de benoeming aanvaardde als hoofd van de Christ. School te Bleiswijk.

Sinds lang reeds leefde echter in hem de lust om den Heere in het werk der zending te mogen dienen. Toen er nu in het najaar

van 1920 een oproeping kwam voor een derde leeraar aan de in 1919 geopende Christ. Holl. Inl. Kweekschool te Solo, was ook de heer Vermolen onder de sollicitanten. Er was een leeraar noodig, inzonderheid voor het onderwijs in de natuurkundige vakken, waarvoor de heer Vermolen bijzondere bekwaamheid bezat. De deputaten der

liefde van hun hart. En dat werk is die liefde ten volle waard, niet het minst dat deel van het werk, waarin de heer Vermolen mag arbeiden. De opleiding van Inlanders tot onderwijzers voor de Christ. Holl. Inl. scholen is een zeer dankbaar werk, dat van groote beteekenis is voor den zendingsarbeid. Met opgewektheid en blijdschap

W. Vermolen.

Generale Synode voor de Zending hebben toen den heer Vermolen benoemd. Het heeft hun nimmer berouwd, dat zij dit hebben gedaan, terwijl ook de heer Vermolen nimmer spijt heeft gehad, dat hij zich voor het mooie werk heeft gegeven, dat hij aan de Kweekschool heeft mogen verrichten.

Het was in Mei 1921, dat hij voor de eerste maal uitging naar Java, terwijl hij den 1en Juli 1921 in dienst trad als leeraar aan de Kweekschool. Na zes jaren van drukken arbeid, waaraan hij zich met al zijn krachten wijdde, is hij het vorige jaar in Juni met verlof naar Holland gekomen. Onder het afmattend klimaat en den drukken arbeid te Solo had zijn gestel wel iets geleden. Maar gelukkig is zijne kracht geheel hersteld, zoodat hij zonder enig bezwaar kon terugkeeren tot zijnen arbeid.

Het spreekt van zelf, dat het afscheiden van familie en vrienden in Holland aan het echtpaar Vermolen-Weeda niet gemakkelijk valt. Maar beiden verlangen toch terug naar Indië, want het werk der zending heeft de

keeren de heer en mevrouw Vermolen-Weeda terug naar Java. Geleide de Heere hen op de terugreis en worde hun werk nog voor velen ten rijken zegen gesteld.

25 Juni.

W. B.

De Generale Kas.

De ontvangsten der Generale Kas der Zending waren in 1927 als volgt:

Per 10 % van de ontvangsten	
der Kerken	f 17129.26
„ Saldo Zendingsblad over '26 ..	„ 17733.96
„ Giften en schenkingen	„ 4523.56
„ Ned. Geref. Zendings Ver. ...	„ 100.—
„ Legaten	„ 200.—
„ Rente	„ 422.15

Totaal f 40108.93

De uitgaven waren:

Opleidingsschool te Djokjakarta	
Java	f 18488.60
Opleidingsschool te Pajeti Soem-	
ba	„ 9735.76
Keucheniuschool	„ 1320.—

Zendingsconsulaat	„	3590.—
Subsidie Zendings Studie Raad „	„	300.—
Zendingsbibliotheek in Nederland „	„	261.88
Zendingsbibliotheek op Midden-Java	„	208.48
Subsidie Geref. Kerk te Batavia „	„	900.—
Lijfrente	„	15.—
Zendingsblad	„	471.50
Christ. Jav. Boekenfonds	„	375.—
Kosten van de deputaten	„	1478.88
Pensioenen en wachtgelden ...	„	2150.—
Zendingsbibliotheek Soemba ...	„	121.15
Voor Zendigsstudie Kampen ...	„	75.—
Voor Zendingsstudie Amsterdam „	„	75.—
Kosten Alg. Verg. Java	„	250.—

Totaal..... f 39812.25

De ontvangsten waren niet onbeduidend lager dan vorige jaren. Dit vindt zijn oorzaak vooral daarin, dat enkele Kerken zeer laat waren met het storten van de 10 % harer ontvangsten. Als de trage kerken niet nalatig blijven, zal zich dit in het loopende jaar herstellen, zoodat het bedrag der ontvangsten in 1928 dan aanmerkelijk hooger zal worden.

En dat zal ook wel zeer noodig zijn. De uitgaven waren in 1927 niet hoog. Er is dat jaar geen enkel buitengewone uitgave geweest, althans niet van dien aard, dat dit van veel beteekenis was voor de Generale Kas.

In 1928 komt echter deze kas te staan voor zeer zware uitgaven. Bijna zeker zal de Keucheniussschool meer dan f25000 vorderen. Gelukkig heeft de Generale Kas nog een sommetje in reserve. Anders zouden de deputaten der Generale Synode stellig genoodzaakt zijn van de kerken een extra collecte te vragen. Als al de kerken echter getrouw zijn in het storten van de 10 % der ontvangsten in de Generale Kas en dit ook op tijd doen, dan verwachten we, dat de Generale Kas aan hare zware verplichtingen ook in 1928 nog zal kunnen voldoen, zonder dat er een extra-collecte noodzakelijk zal zijn. Maar dan zullen de Kerken ook getrouw moeten zijn in het afdragen van de 10 % harer ontvangsten, gelijk de Generale Synode vroeg. W. B.

Zending Friesland.

Jaarverslag over 1927.

II.

(Vervolg).

De Gemeente van Karanggadoeng zou op het eind van dit jaar reeds 55 zielen hebben geteld, waren niet die drie gezinnen

naar Sumutra gegaan. Dat wijst op een voorspoedigen groei. De omgeving van die plaats biedt wel een gunstig terrein voor evangelisatie. Men wil heel vaak Jochas, onzen Helper, wel ontvangen en naar hem luisteren.

Zoo gunstig is in de omstreken van Idjo de toestand niet. Maar ook daar vindt onze Helper, Idris Nakam, de deuren niet overal gesloten. Hij heeft wel telkens ontmoetingen, die hem hoop geven, dat het zaad des Evangelies in goede aarde begint te vallen. Er komt ook wel eens een nieuwe toehoorder des Zondags in de Kerk.

Pamriam is langzamerhand een flinke Gemeente geworden. We hebben daar nu j.l. Zondag (15 Jan.) ouderlingen en diakenen gekozen. Over een paar weken hopen we die in hun ambt te bevestigen. En dan zal terstond het werk der beroeping van een predikant door de Kerk van Keboemen, met die van Glonggong en Pamriam worden voorbereid. De Verg. van missionaire predikanten benoemde reeds een commissie, die de mogelijkheid en de wenschelijkheid van dezen maatregel zal onderzoeken. Ik twijfel niet, of zij zullen wel gunstig adviseeren. En dan kan de zaak waarschijnlijk voor het einde van 1928 wel haar beslag krijgen.

Zoo ontwikkelt zich ook het kerkelijk leven. Het vorig jaar hadden we reeds iets van een meerdere vergadering op ons terrein. Afgevaardigden van de Kerken van Glonggong, Groedjoegan en Keboemen vergaderden samen ter voorbereiding van een vergadering, die te Solo gehouden zou worden. Ze hadden hier gedacht, dat die vergadering te Solo ook een kerkelijke vergadering zou zijn, d.w.z. een vergadering waarin afgevaardigden van Kerken, uit naam dier Kerken met elkaar de belangen dier Kerken zouden bespreken en behartigen. Maar in Solo bleek, dat zulks niet in de bedoeling van de samenroepers der vergadering gelegen had. Die vergadering in Solo was dus meer een conferentie van ouderlingen met mensen, werkzaam in zendingsdienst. O.a. werd daar besloten, dat dit jaar een dergelijke vergadering te Keboemen zou gehouden worden.

De toestand der Gemeente te Glonggong is er dit jaar merkbaar op vooruitgegaan. Toch zit er daar weinig groei in. Er komen geen nieuwe mensen bij. De lijn is er eenmaal scherp getrokken tusschen de Christenen en de andere mensen. Doordat het dorpshoofd tot de Gemeente behoort, schijnen de anderen zich slechts meer schrap te zetten. Dat men overigens de Christenen

toch wel waardeert, blijkt b.v. daaruit, dat in Boewana, dat kerkelijk tot Glonggong behoort, met groote meerderheid een onzer Christenen tot loerah werd gekozen, niet, zooals men uitdrukkelijk zeide, omdat hij Christen was, maar omdat men in hem het meeste vertrouwen stelde. Als onze Christenen nu maar eensgezind zijn, en door hunnen wandel steeds een goed voorbeeld geven, dan zal op den duur de tegenstand wel weer gebroken worden. Moge God dat geven.

In Djana (Tengahan) en in Groedjoegan staat de uitbreiding nog niet stil. In beide plaatsen had ik een Zondag, waarop ik een flink aantal volwassenen tegelijk mocht doopen. Ook thans zijn er in Djana weer 5 menschen, die zich voorbereiden voor het doen van belijdenis, om den Doop te mogen ontvangen. Trouwens, die zijn er ook in bijna al de Gemeenten wel enkele. Ook in Glonggong een drietal. Over het gehele terrein een dertig van wie wij het nu weten. Hierin is een belofte voor de toekomst.

Wat het geestelijk leven betreft in onze Gemeenten, hebben wij geen reden tot klagen. Ja, de Christenen zijn over het algemeen zwak in de kennis der waarheid, zwak in geestelijke ervaring, en dus ook geen krachtige getuigen, zooals wij ze gaarne zouden hebben. Maar over het algemeen zijn ze wel getrouw. Trouw in hun godsdienstig leven, en ook wel trouw in het uitkomen voor hun geloof tegenover anderen. Ernstige tuchtgevallen zijn zoo goed als niet voorgekomen. Wel zijn er een paar gevallen, waarin menschen, die vroeger den Heere beleden hebben, beginnen zich te onttrekken. Zulk een geval hebben we nog in Premboen, en ook een in Pamrian. Daar moet hartgrondige bekeering volgen, of zulke menschen gaan voor de Gemeente verloren.

Over onze Helpers ben ik zeer tevreden. Er is een enkele zwakke broeder bij, maar over het geheel verstaan zij hunne roeping, en geven zich voor hun werk. Ook blijkt meermalen, dat zij hartelijk verlangen naar de komst van Gods Koninkrijk. Maar zij hebben een moeilijk werk. Een werk, dat vooral veel geduld en veel geloof vereischt. En nu zijn de Javanen wel een geduldig volk dat veel verdraagt, maar dat is bij hen toch niet, wat de Bijbel lijdzaamheid noemt; die eigenschap, die ons het lijden doet verdragen, dat we daardoor niet uit den rechten weg wijken; die ons bestand maakt tegen het lijden. Hun aard is meer zich te schikken in het onvermij-

delijke, het op te geven, als het blijkt, dat het toch niet gaat. En wat van onze Helpers gevraagd wordt, dat is juist, dat ze het nooit op zullen geven. Ik moet zeggen, dat ze het in die moeilijke kunst wel tamelijk ver brengen. En ik zie daarin een niet geringe vrucht van Gods genade, die het geloof in hunne harten gewerkt heeft, en het daarin staande houdt, door Zijnen Geest.

Al onze Helpers werden dit jaar met ons gespaard bij het leven en de gezondheid. Allen konden geregeld hun werk doen. En dat geldt van onze onderwijzers ook.

De wensch, die ik het vorig jaar uitsprak in betrekking tot onze scholen, dat het leerlingen aantal weer iets zou mogen groeien (het was achteruitgegaan) is gelukkig vervuld. Bedroeg op eind Dec. '26 het totaal aantal onzer leerlingen 437, eind Dec. '27 telden we er 532, dus bijna 100 meer. Ook geven de resultaten van het onderwijs aanleiding tot tevredenheid.

In dit verband hebben zeker ook de Holl. Inl. Sch. te Gombong en de Holl. Chin. School te Keboemen er recht op, dat ze even vermeld worden. Ik hoop in „Uit Keboemen” van beide scholen een afzonderlijk verslagje op te kunnen nemen, van de hand van een der onderwijzers. Hier deel ik alleen mee, dat beide scholen in bloeienden toestand blijven verkeerden, en ook geestelijk vrucht beginnen af te werpen voor de komst van Gods Koninkrijk. Ze tellen samen meer dan 500 leerlingen, waarvan er verscheidene zijn, die later een belangrijke plaats in de maatschappij zullen innemen.

Dit jaar hoopt de Heer Hamer, het Hoofd van de H. I. S. te Gombong, met verlof te gaan. De Heer Frankhuisen zal dan optreden als zijn vervanger in het Hoofdschap.

Tenslotte nog een enkel woord over onze medischen dienst.

Ons hospitaal bekleedt in het midden van de Keboemensche maatschappij een voorname plaats. Men kan in geen desa komen of ze weten van de Sending te Keboemen wel. En daar bedoelen ze dan mee het Zendingshospitaal. De 160 bedden, waarover wij in de 5 zalen van ons ziekenhuis beschikken, zijn doorgaans meer dan bezet. Vaak moeten op verscheidene bedden twee patiënten liggen, of moet voor sommigen op den grond een bed gespreid worden.

Er hebben bijzonder veel operaties plaats in ons ziekenhuis, en dit danken we behalve aan den grooten toevloed van patiënten ook aan den goeden naam van de chirurgen, die tot nu toe aan ons hospitaal steeds verbonden waren.

Tijdens het verlof van Dr. Vonk hadden we gedurende enkele maanden een tijdelijk vervanger in Dr. Van Bijsterveld. Maar hij meende na 3 maanden gegronde reden te hebben om den dienst van onze Kerken te verlaten. Nu staat Dr. Brummelkamp alleen voor de omvangrijke taak, die het hospitaal aan de dokters stelt. Gelukkig mogen we binnenkort een nieuwe zuster verwachten in de plaats, die opgevallend is door het heengaan van Zr. Van de Burgt, wegens ziekte.

Soesena is in het hospitaal dagelijks werkzaam in de verkondiging van het Evangelie. Ook een geloofswerk. Veel wordt er als aan den weg gezaaid. Maar ook blijkt, als de menschen naar hun eigen omgeving zijn teruggekeerd, en door onze Helpers worden opgezocht, wel dat ze van het zaad iets meegedragen hebben. En de Heere kan dat doen ontkiemen te Zijner tijd.

Met de verspreiding van Christelijke lectuur gaan we geregeld door. De 4000 exemplaren van het Jav. maandblad, die we ontvangen, gaan glad weg. Vele menschen vragen er om. En dit blaadje geeft onder de redactie van Soesena geen onzeker geluid. Het volle Evangelie wordt er in verkondigd.

Tenslotte nog een beknopt statistisch overzicht:

leven en voor Uwe liefde, aan ons bewezen.

Verblijde U de Heere door Zijn gunst en zegen, verhoore Hij Uwe gebeden, en zegene Hij al den arbeid, door U in Zijnen Naam verricht.

Met heilbode en hartelijke groeten,

Uw dienstw. dienaar,

K. VAN DIJK.

Pamrian.

Aan een schrijven van Ds. K. van Dijk te Keboemen is het volgende ontleend:

„De institueering van de Gemeente van Pamrian is nu een feit geworden. Op Maandag, den 5en Februari, heb ik daar 3 ouderlingen en 2 diakenen in het ambt bevestigd.

Dat is de vierde geïnstitueerde Kerk op het Friesche terrein. Al bijna genoeg voor een Classis Keboemen. Trouwens, die begint reeds te ontluiken. Want de kerkeraaden van de verschillende Gemeente hebben wel eens behoefte om met elkaar te overleggen. Verleden jaar hebben we dat reeds een keer gehad. En dan is er feitelijk reeds een meerdere vergadering.

Zooals op het Keboemsche terrein de gewoonte is, zoo is ook nu weer de Helper van de plaats in den Kerkeraad gekozen, als ouderling. Volgens mijne opvatting be-

Plaatsen, Namen, Getallen der		Gedoopten	Bel. lidmaten	Scholen	Onderwijzers	Leerlingen
Gemeenten (of kringen)	Helpers					
1 Keboemen	1 J. Dikoen	112	57			
	2 Soesena					
2 Wéra	3 Soekardja	50	24	1	3	62
3 Karanganjar	4 Samikin	21	13			
4 Idjo	5 I. Nakam	29	13	1	1	12
5 Glonggong	6 I. Soenarma	132	55	1	5	179
6 Groedjoegan (Kebabal)	7 Samoeël	85	43	1	5	100
7 Karanggadoeng (Kalenggedong)	8 Jochas.	42	28	1	2	20
8 Djana	9 Jasoen.	59	31	1	3	75
9 Pamrian	10 S. Sachéjoes	99	46	1	2	44
10 Krakal	11 Tomas	28	14			
11 Premboen	12 Rasidin	25	11	1	2	40
12 Kaboetoehan (Klapasawit)	13 Naslim	22	9			
	14 Soepardi					
Totaal . . .		704	344	8	23	532

Ik wil niet eindigen zonder mijn blijdschap en dankbaarheid uit te spreken over den goeden gang van zaken in Friesland, met name over de beroeping van Uwen tweeden missionairen dienaar. Ook persoonlijk dank ik U voor Uw hartelijk mee-

hoort dat zoo. De persoon, die niet alleen de voorganger is in de kerkelijke samenkomsten, maar ook het herderlijk werk in de Gemeente langen tijd alleen verricht heeft, en het mee blijft verrichten ook als er ouderlingen nevens hem gekozen zijn,

dien moet een plaats hebben in den kerkeraad."

Z. Soesena.

De Kerken Keboemen, Glonggong en Pamrian hebben als hun gemeenschappelijk predikant beroepen Z. Soesena te Keboemen. Deze heeft het beroep aangenomen. Wanneer Soesena wordt toegelaten tot de Bediening des Woords, is hij de eerste Inl. pred. op het Friesche terrein.

Zendingshospitaal te Keboemen.

Uit het verslag van Dr. R. Brummelkamp, waarnemend Geneesheer-Directeur, kunnen we U mededeelen, dat het aantal verpleegden in 1927 bedroeg 2186. Het aantal verpleegdagen was 63.277. Het aantal operaties bedroeg 474.

Het totaal aantal poliklinisch behandelde patiënten bedroeg over 1927 6795 met 24183 consultaten. Het totaal aantal neosalversaninjecties bedroeg 4659.

In den loop van het jaar werden te Ka-boetoehan (district Premboen) en te Klapasawit (district Keboemen) een polikliniek geopend, waarvan de aantallen poliklinisch behandelde patiënten respectievelijk bedroegen 250 en 1015 met 1051 en 2419 consultaten.

In het hulpziekenhuis te Alijan werden in 1927 308 patiënten verpleegd, terwijl poliklinisch behandeld werden 258 patiënten met 1688 consultaten.

Een droeve gebeurtenis.

Ds. K. van Dijk deelt een droeve gebeurtenis mede. Hij doet het aldus:

„Ik mag het U niet verhelen, dat ons in onze Zending iets droevigs en beschamends overkomen is.

Gij weet, dat ter vervanging van Dr. Vonk, tijdens diens verlof, door de Zende Kerk een dokter uitgezonden was. Hoe verheugden wij ons daarover. Want het was waarlijk noodig, dat Dr. Brummelkamp gedurende dat jaar hulp zou hebben. Voor één man is het werk veel te veel, dat hier voor een dokter is te doen. De nieuwe dokter kwam, en wij ontvingen hem met blijdschap. Maar helaas! het heeft slechts kort geduurd, dat het ziekenhuis mocht profiteren van zijne hulp. Eer hij drie maanden hier gewerkt had, ging hij weer heen, omdat hij meende niet langer te kunnen samenwerken met zijn collega, die de leiding had. Gij verlangt natuurlijk niet van mij, dat ik voor U zal trachten uit te zoe-

ken waar de aanleiding tot het conflict en de meeste schuld van de breuke lag. Maar ook zonder dat gevoelt gij, dat wat hier gebeurd is, ons niet tot eere strekt. Als de wereld, in het midden waarvan wij leven, zulke dingen ziet, haalt zij de schouders op en vraagt: Zijn zoo de menschen, die onder de heidenen de liefde van Christus prediken en bewijzen willen?

En heeft de wereld geen gelijk, wanneer ze van ons, die den Heere in Zijn Koninkrijk dienen, iets anders verwacht? Menschen hebben wij noodig die zich zelf weten te verloochenen. En die ontvangen wij van God als wij ze biddend begeeren, ernstig biddend. Onze zending moet ons een zaak zijn van veel gebed."

Zending Groningen, Drenthe en Overijsel.

Uit een brief van Dr. Berg.

Ziekte van Mevrouw.

Zooals Dr. Berg vroeger reeds mededeelde, had hij 't plan opgevat om met Mevrouw naar Java te gaan, om persoonlijk te Batavia over het ziekenhuisplan met de betrokken autoriteiten te kunnen spreken. Dr. B. had tevens de hoop, dat een rustperiode Mevrouw goed zoude doen. Reeds geruimen tijd maakte de dokter zich bezorgd over zijn echtgenoot. Toch kon zij er niet toe komen om te gaan rusten, wat ook niet zoo gemakkelijk is voor een huisvrouw met een bedrijvige natuur en een gezin, dat voortdurend haar zorg noodig heeft.

Op Java gekomen, werd al heel spoedig een onderzoek ingesteld door een tweetal doktoren, die beiden tot een geruststellend resultaat kwamen. In Weltevreden deden zich echter, terwijl Dr. B. op audientie was bij den Gouverneur-Generaal, verschijnselen voor, die opnieuw een onderzoek noodzakelijk maakten. Dit geschiedde door Prof. de Lange, die weer een gunstig oordeel uitsprak, doch een rustkuur noodig achtte. Hoewel dit alles zeer te betreuren is, is het toch een gelukkige samenloop van omstandigheden, dat 't zóó liep, dat Mevrouw nu een rustkuur voorgeschreven werd. Indien dat niet was gebeurd, was er naar alle waarschijnlijkheid van rusten nog niets gekomen, wat ernstige gevolgen had kunnen hebben. Wij hebben in dezen loop der dingen de hand des Heeren op te merken, die telkens weer bewijst, dat Zijn oog op ons is.

De vraag was nu, waar die rustkuur

moest worden doorgemaakt. In Weltevreden was het daarvoor te warm. Toch kon het vertrek de eerste weken niet plaats hebben. Als die voorbij waren, moest Mevrouw naar een koeler, hooger gelegen plaats, de bergen in.

„En nu is”, schrijft Dr. B., „dat zoo heel bijzonder door den Heere geleid, dat ze met Dr. de Groot en Mevrouw de eerste maand (15 Mei—15 Juni) en daarop met Dr. Verhagen en Mevrouw de tweede maand (15 Juni—15 Juli) meer naar boven kan gaan naar Poetjoeng bij Malang, 1120 M. hoog.

Zoo hebben we nu besloten, dat over enkele dagen we samen met de boot naar Soerabaja gaan, ik mijn vrouw naar Poetjoeng breng en dan direct terug ga om met onze beide kinderen naar Soemba te gaan.

De beide kinderen gaan met mij mee om mijn vrouw geheel te laten rusten. Op Soemba willen de broeders en zusters gaarne mij hierin helpen. 't Is natuurlijk voor mijn vrouw wel een heel ding om alleen achter te blijven, maar ze ziet het als noodzakelijk, en ze ontvangt de genade om met al deze moeite tot God te kunnen gaan en ze Hem mede te deelen.

En deze eerste weken mogen we dankbaar vooruitgang opmerken. Ze is uitgerust en eet goed, hoewel nog te veel op bevel. Ze wordt weer vroolijk en gaat er beter uitzien. Ze is de laatste week al bijna een kilo gegroeid. Het is een zware zaak. En toch maakt de Heere het tot nu toe nog zoo goed met ons en met de kinderen. Blijf Hij ons verder goed en brenge Hij ons over enkele maanden weer tezamen. Dat is onze bede, dat Hij de rust in de kou mag zegenen, zoodat mijn vrouw versterkt terug mag komen, om dan thuis verder te rusten, zoolang dat noodig mag blijken.”

Het is met blijdschap en met weemoed, dat we deze dingen lezen. Met weemoed, dat deze jonge vrouw moet rusten en met blijdschap, dat de Heere aanvankelijk de rust zegent. We hebben echter meer te doen dan deze dingen met medegevoel te lezen en te overwegen. We moeten allen onze handen opheffen tot den Heere om herstel. De Heere is machtig om te helpen. Laat ons biddende niet vertragen en moge onze God ons zeer verblijden door Zijne daden.

Zdl.

W. W. S.

Zending Zuid-Holland Zuid.

Verslag van den Zendingsarbeid over het eerste kwartaal 1928. (Januari—Maart).

I.

De rechtspositie der Inlandsche Christenen is een kwestie, die van ouds veel monden aan het spreken en veel pennen in beweging gebracht heeft.

De voornaamste grief was wel, dat heel de materie van huwelijk en echtscheiding en wat daar zoo nauw mee in verband staat: het erfrecht, althans voor de Christenen op Java, zoo weinig geregeld was.

Hieraan zal nu spoedig een eind gemaakt worden. Een belangrijke voorbereidende stap tot de invoering van een Burgerlijk huwelijk was de instelling van een Burgerlijken Stand voor de Christenen. Sedert 1 Januari 1928 moeten alle kinderen, die in de gemeente geboren worden en alle Christenen, die sterven, bij den Ambtenaar van den Burgerlijken Stand opgegeven worden. Zij deelen dit voorrecht met menschen van adel, Inlandsche Officiëren en Ambtenaren, die meer dan f100.— per maand verdienen.

Een schaduwzijde is wel, dat zij, die gewoonlijk tot de volksklasse behooren, op deze wijze gevaar loopen uit hun milieu uitgelicht en ingedeeld te worden in een stand, waartoe zij niet behooren. Toch is dit nadeel wel waard het groote voordeel, dat er mee gekocht wordt: de invoering van een door de overheid geregeld huwelijk, en alles wat daarmee saamhangt.

In een enkele onzer gemeenten gaf het echter hier en daar een kleine deining door de wijze, waarop loerah's of ondergeschikte Inlandsche ambtenaren de nieuwe regeling den menschen kond deden, een wijze, die wel in staat was af te schrikken. „Zie je wel, nu wordt je al opgeschreven als dienst-knechten van de Hollanders. Straks moet je nog naar Deli, naar de plantages. En als je verzuimt bijtijds je kind op te geven, zullen ze je wel krijgen. Het kost je wel f100.— aan boete”, enz.

Voor zoover de bedoeling was dezen menschen den schrik op het lijf te jagen, was het een groote mislukking. Want een kalme uitlegging en bespreking was voldoende om misverstand weg te nemen. Het nadeel, dat de onzen zóó geacht worden in een hooger stand te komen, werd echter wel praktisch gedemonstreerd, toen ik van een lang afgevalen Christen een verzoek kreeg om een doop-attest te mogen ontvangen om zijn kind als Christen te laten inschrijven!

Zoo'n briefje ging natuurlijk gauw in de prullenmand.

Een nadeel is nu nog, dat er veel te weinig gelegenheden tot aangifte zijn, wat tengevolge heeft, dat men met zijn getuigen soms gedwongen is lange en relatief dure reizen te maken. Maar hierin zal op den duur, verwachten wij, wel verbetering komen.

Speelde dit zich af in de Inlandsche Christenwereld in haar geheel, in onzen intiemsten huiselijken kring vierden we de jaarswisseling in tegenwoordigheid van welkome gasten. De familie Dr. H. R. Woltjer—van Schelven uit Bandoeng was n.l. tot ons overgekomen. Dr. Woltjer is voor één jaar benoemd om lessen te geven aan de Technische Hoogeschool te Bandoeng als vervanger van een hoogleeraar, die met verlof naar Holland is gegaan. En nu was er prachtig gelegenheid in een kort bezoek aan midden-Java iets van de toestanden ook op zendingsgebied te leeren kennen, in de kerstvacantie.

Met denzelfden trein, waarmede zij vertrokken, kwam tot ons Dr. Pigeand, een taalgeleerde aan wien de Regeering de opdracht verstrekke het groote Javaansch-Hollandsche Woordenboek te herzien, een arbeid, waarmede wel een tiental jaren gemoeid is. Hij kwam hier speciaal met het oog op een verzameling van ongeveer vierhonderd woorden, die ik voornamelijk uit den mond der menschen hier had opgevangen. In de week, die hij bij ons was, werd mij ook een papieren kindje geboren, in den vorm van een lijst van 940 woorden, voornamelijk Banjoemasch dialect. Eigenlijk stamde dit nu gedrukte woordenboek in hoofdzaak nog af van een prijsvraag, al in 1912 uitgeschreven door het Koninklijk Bataviasche Genootschap van Kunsten en Wetenschappen, waarvoor ik een antwoord had ingezonden. Deze studie hielp mij toen zeer veel, om spoedig in de taal hier gebruikelijk thuis te raken. Het was mij een voldoening, dat die lijst nu eindelijk door dat Genootschap in druk was uitgegeven.

De woorden, waarvoor Dr. Pigeand kwam, waren echter van meer recenten datum. Aan den avond van den dag zijner aankomst (2 Jan.) kon hij dadelijk ethnologische studies maken op het welgeslaagde feest, dat de Chineezen ter eere van de jaarswisseling in onze Holl. Chin. School hielden! Maar daartoe was dit feest misschien al te veel verwesterd! Met het oog op den Zondag hadden zij den Zaterdag en Zondagavond voorbij laten gaan en het gesteld op Maandag, 2 Januari, wat onzer-

zijds zeer op prijs werd gesteld.

Januari zou een buitengewoon belangrijke maand voor ons worden, doordat in de eerste helft het Besluit afkwam, waarbij ons gegund werd in den loop van het jaar met steun uit 's Lands Kas een Hollandsch Inlandsche School te Tjilatjap te openen.

Hard is er door ons voor gewerkt om het zóó ver te brengen. Nog schijnt het ons een wonder toe, dat wij dankbaar aanvaarden uit de hand des Heeren. De regeering is tegenwoordig zuinig met het toestaan van scholen van dat type! Over héél den reusachtigen archipel deelden wij dit voorrecht dan ook slechts met drie andere organisaties. Onze geestverwanten in Medan kregen een school toegestaan voor de vele Bataksche Christenkinderen aldaar. De Islamsche Vereeniging Mohammadjah ontving een gesubsidieerde school in Tegal en de Theosofen één in Bali. En dan wij in Tjilatjap, zeker vooral met het oog op de vele Christenkinderen van Ambonschen en overeenkomstigen volksaard, die daar wonen.

Wij verblijden ons er zeer in en hopen, dat de zoo mogelijk met Juli te openen school een centrum van actie voor dát deel der Residentie moge worden.

De Heere heeft ook verder onzen weg voorspoedig gemaakt. Want in Maart nam de Heer Kamerling, tot nu toe werkzaam aan de Holl. Chineesche School te Keboemen, de benoeming tot hoofd der school te Tjilatjap aan. Deze heer is de zoon van den in onderwijskringen wel bekenden vroegeren leeraar van de Kweekschool te Dokkum, thans Inspecteur van het Lager Onderwijs in een deel van Gelderland en Overijsel, vanwege de Unie.

Begin Maart hadden wij de jaarlijksche ledenvergadering onzer Schoolvereeniging. Het was een opgewekte bijeenkomst, waar wij veel goede dingen mochten hooren. De Hollandsche Inl. School te Poerwokerto (Hoofd: de Heer Terpstra) mag zich in gestadigen bloei verheugen. Aangezien het Gouvernement in het afgelopen jaar er een tweede Openbare Holl. Inlandsche School geopend heeft, waren we eenigszins bevreesd geworden voor te groote concurrentie. Maar onze vrees is beschaamd. Wel verlieten onze school enkele Chineesche leerlingen, die daar ook eigenlijk minder op hun plaats waren. Maar het totaal aantal leerlingen ging niet noemenswaardig achteruit. Met vrijmoedigheid konden wij dan ook definitief tot de reeds lang voorgenomen bouw van een eigen inrichting besluiten. De school was tot nu toe gevestigd in een

minderwaardig gebouw, een afgekeurde gouvernementsschool. De Heer Pluyter, die ons in 1926 zoo keurig geholpen heeft bij den bouw van de Holl. Chineesche School en de Kerk te Poerbolinggo, nam den bouw op zich en nog in den loop dier maand werd met de fundeering aangevangen.

Aangezien wij de school geheel uit eigen middelen bekostigen en van het gouvernement de toezegging van huursubsidie kregen, zal het er nu dan op aan komen de noodige contanten te zoeken.

Onze Vereeniging („Vereeniging voor Christelijke Hollandsche Scholen in de Residentie Banjoemas”) schreef het vorig jaar een leening uit, groot f50.000.— rentende 5½%. Die leening is nog niet volteekend. Nu is dat geld ook dit jaar nog niet dadelijk geheel noodig. Voorloopig kunnen wij een gedeelte van de obligatiebewijzen in portefeuille houden tot wij in Tjilatjap zullen moeten bouwen.

Voor de school te Poerwokerto is echter nog f10.000.— noodig. We kunnen de geldelijke hulp hiervoor uit Holland niet missen. In heel Ned. Indië zijn slechts pl.m. 2000 Gereformeerden. En de bouw van kerken, pastorieën en scholen in Indië van de Gereformeerden vordert jaarlijks meer dan een halve ton. Vele leeningen voor zulke doeleinden zijn reeds grootendeels in Indië geplaatst. Maar van jaar tot jaar zulk een groote som bijeen te brengen door het klein aantal Gereformeerden hier, dat is niet te verwachten. In Zuid-Holland Zuid wonen ongeveer 85000 Gereformeerden. Velen zullen ons niet kunnen helpen. Maar het getal, die daartoe door Gods zegen wel in staat zijn, is zeker ook niet gering. De Gereformeerden in Indië stonden reeds in voor een vijfde der leening. Ze komen nu nog een vijfde met beleefden en hartelijken aandrang aanbieden aan die Gereformeerden in Zuid-Holland, die ons Zendingswerk verzorgen. Wij doen U dus het dringend verzoek nog f10.000.— van deze obligatieleening nu te willen nemen. Rente en aflossing zijn verzekerd door de vroeger reeds genoemde huursubsidie van het Gouvernement.

(Wordt vervolgd).

Zending Zeeland en Noord-Brabant.

Aan één der laatste brieven van Ds. Merkelijn is het volgende ontleend.

„Het jaar '27 was bijzonder gezegend; het aantal Javanen en Chineezers dat de H. Doop ontving, bedroeg in '27 : 87. De totale aanwas bedroeg echter mee door overkomst

van elders 108; zoodat het aantal leden der inlandsche gemeente eind '27: 536 bedroeg; we hebben nog nooit zoo'n voorspoedig jaar gehad; nog nooit was de uitbreiding zoo groot.

En als we nagaan of er soms bijzondere redenen bestaan voor deze uitbreiding, dan vind ik er geen, integendeel, er zijn wel redenen, die juist weinig uitbreiding zouden doen verwachten. Het Communisme heeft ook op Java zijn propagandisten en de theorieën vinden aansluiting bij de denkbeelden van vele Javanen; wat die Communisten vertellen aan de Javanen is zeker niet bevorderlijk aan een goede verhouding tusschen Javanen en Hollanders, — de verhalen, die hen gedaan worden over die Hollanders, die alles weghalen, die rijk worden, terwijl de inlander in al zijn ploeteren maar arm blijft, doet den Javaan in den Hollander nu niet bepaald een vriend zien; maar ook zonder Communistische propaganda is men geneigd te zeggen, dat deze tijd voor de Zending niet gunstig is.

De nationale opleving, het nationale zelfbewustzijn groeit bij de Javanen met den dag en daarmee groeit ook de afwerende houding die de Javaan aanneemt tegenover alles wat niet-Javaansch is, niet het minst de afwerende houding tegenover het Christendom. Christen worden noemt de Javaan: Hollander worden en als onze helpers de Javanen in hunne huizen opzoeken, worden ze beschouwd als handlangers der Hollanders, die door de prediking van de Christelijke godsdienst de kracht der nationale opleving zoeken te breken. „t Is zoo moeilijk, zei onlangs een goeroe tegen mij, om tegenwoordig over den Christelijken godsdienst te spreken; als ik ergens kom, dan gaat het onmiddellijk over de Hollandsche overheersching, over onderdrukking enz.; hun oogen glinsteren als ze over de toekomst van hun eigen volk spreken en wanneer ik over den godsdienst wil spreken, dan vind ik geen gehoor.” Zij worden meermalen Hollanders genoemd, beschouwd als menschen, die hun eigen volk in den steek laten, — en dat is pijnlijk voor onze Christen-Javanen; dat voelen ze; ze willen Javaan zijn en als zoodanig beschouwd worden —, maar dat een zoodanige beschouwing een belemmerende factor is voor de uitbreiding der gemeente, is wel duidelijk. Wanneer die uitbreiding dan toch plaats heeft en wel in die mate als ze tot hiertoe nog niet plaats had, moet ge er U wel over verwonderen. En die uitbreiding was er; hier in Magelang en op alle Zendingsterreinen der Geref. Kerken.

Dan is er de actie van Rome, van de Adventisten, van Theosofen; als ik al de berichten hoor over de werkzaamheden van die zijden verricht, kan ik wel eens onrustig worden en vreezen, dat de uitbreiding gering zal zijn, maar als ik dan zie hoe die vrees beschaamd wordt, dat Gods Koninkrijk komt, dat juist deze tijd blijkens de uitkomsten een bijzonder gunstige is, dan verwonder ik me en schaam ik me over de vrees.

De Heere Jezus heeft het ook wel duidelijk gezegd: „heb ik U niet gezegd, dat zoo gij gelooft, gij de heerlijkheid Gods zien zult”. Wij zien er iets van in deze landen, en we verlangen naar meer.

Met de blijdschap, die me vervult, zijn echter andere gevoelens vermengd; het gaat op Magelang niet zooals ik 't graag wenschen zou; we missen nog steeds een hospitaal; ik ontving van de Zendende Kerk een telegram, dat twee schooltjes, waarvoor nog geen subsidie gekregen kon worden, moesten worden gesloten; blijkbaar kost dit op 't oogenblik meer dan er gegeven wordt; en uitbreiding van gelegenheden om 't Evangelie te brengen, vraagt om uitbreiding van middelen en van 't aantal arbeiders en van bijdragen en als tegenover uitbreiding van gelegenheden staat een inkrimping van middelen, tegenover een opengaan van deuren een wegnemen van middelen noodig om door die geopende deuren in te gaan, dan maakt men op Zendingsterrein z'n moeilijkste dagen door.

Indien 't maar niet de zake Gods was;

Indien de vijand zich maar niet heimelijk verblijdde over de onmacht, die in zoo'n sluiten tot uiting komt;

Indien men maar de overtuiging kon hebben, dat in zoo'n streek het toch maar een ploegen op rotsen is;

Indien.... zoo zou ik nog een poosje voort kunnen gaan en als ik dan in dit rijtje indien, ook maar niet behoefde neer te schrijven: indien ik nu maar wist, dat de drie Zuidelijke Provinciën inderdaad deden wat ze kunnen, indien er nu maar voldoende Zendingsliefde was, indien er nu maar genoeg gebed was, indien het sluiten van die schooltjes nu maar gevoeld kon worden als: „het kan niet anders”.

Ik verlang naar Holland om U te verhalen van het Zendingswerk; ik houd me overtuigd, dat kennis van den zegen, dien God geeft de gaven mildelijk zullen doen stroomen.

Met hartelijke groeten als steeds

A. MERKELIJN.

Kort verslag van de vergaderingen der zendingsarbeiders, gehouden te Djokja

10—12 April 1928.

De Algemeene Vergadering verheugde zich ditmaal in een bijzonder talrijke opkomst van belangstellenden. De Paaschvacantie bood aan de onderwijzers van de vele Europeesche, Hollandsch-Inlandsche en Hollandsch-Chineesche scholen de gelegenheid, de zendingsvergadering bij te wonen; en tientallen van hen maakten van deze gelegenheid gaarne gebruik.

Weldra zaten we weer midden in het onderwerp, dat ons ook op vorige Aprilvergaderingen boeide, de vraag n.l. hoe er nader verband is te brengen tusschen zending en onderwijs.

De feitelijke toestand is deze, dat de medische zending en ook het lager inlandsch onderwijs rechtstreeks in de organisatie van het zendingswerk zijn ingelijfd en daarmee in innig verband saamleven, terwijl het z.g. Westersch onderwijs, dat van vereenigingen uitgaat en toch ook uit de zendingsgedachte is voortgekomen, organisatorisch vrij los naast den eigenlijken zendingsarbeid voortleeft. Deze verhouding bevredigt de meeste onderwijzers bij het Westersch onderwijs niet. En meermalen is dan ook de vraag overwogen, hoe hierin op de juiste manier voorzien kan worden.

In den loop der tijden zijn de volgende gedachten allengs naar voren gekomen.

- a. de Aprilvergadering worde altijd in de Paaschweek gehouden, de onderwijzers kunnen haar geregeld bijwonen en blijven zoo op de hoogte van de vreugden en zorgen, ook van de vraagstukken, die het rechtstreeksche zendingswerk met zich brengt.
- b. de missionaire predikanten, voorzoover ze niet tot de schoolbesturen behooren, worden daarin als adviseerende leden opgenomen.
- c. het is wenschelijk, dat de plaatselijke zendingsarbeiders tot hun vergaderingen (de plaatselijke zendingsraden) ook de onderwijzers als adviseerende leden uitnoodigen.
- d. publicatie van het agendum der te houden Djokja-vergaderingen, als ook mededeeling in het Kerkblad van wat er op die vergaderingen verhandeld werd.

Uit de discussies bleek wel, dat een en ander de betrokkenen nog niet geheel bevredigde. Men wenscht een officieel verband, waardoor het Westersch onderwijs in de organisatie van de zending in engeren zin wordt ingeschakeld. Na velerlei geanimeer-

de besprekingen werd besloten een commissie te benoemen, (voor de helft bestaande uit de belanghebbende onderwijzers), die aan de volgende vergadering de kwestie nog eens nader uitgewerkt zal voorhouden: tevens ook met concrete, nauwkeurig omschreven voorstellen een algemeen bevredigende regeling zal trachten

Dr. Scheurer's Hospitaal.

(bij de foto).

Bijgaande foto laat ons zien het voorfront van „Dokter Scheurer's hospitaal” te Klaten.

Gelijk men weet is dit mooie hospitaal gebouwd door de Klatensche Cultuur-Maat-

Dr. Scheurer's Hospitaal.

voor te bereiden.

Met vertrouwen in het beleid van deze commissie zien we de toekomst optimistisch tegemoet.

Te begrijpen is dan ook, dat men weinig enthousiast was voor de vaak besproken mogelijkheid, om de Hollandsch-Inlandsche kweekschool te Solo uit het rechtstreeksche zendingsverband los te maken en aan een vereniging over te dragen. Voor zulk een overdracht is wel een en ander te zeggen; maar men wenschte er niet toe over te gaan, tenzij door de noodzakelijkheid daartoe gedwongen. En die noodzakelijkheid is tot heden niet gebleken; veeleer heeft deze kweekschool, die tot dusver van de deputaten der Generale Synode uitging, zich in het directe zendingsverband steeds kostelijk kunnen ontwikkelen.

„Ind. Kerkblad”.

schappij en geheel kosteloos ter beschikking gesteld van de Zending. De Cultuur-Maatschappij draagt alle kosten en de Zending exploiteert dit hospitaal. Aan het hoofd van dit hospitaal staat als directeur de jeugdige Dr. D. Bakker, die eerst aan het Petronella hospitaal gewerkt heeft.

Uit hooge waardeering voor den arbeid van Dr. J. G. Scheurer heeft de Cultuur-Maatschappij aan dit hospitaal den naam van Dr. Scheurer verbonden. Wie scherp ziet, leest in den gevel den naam „Dokter Scheurer's Hospitaal”.

Ook was het den uitdrukkelijken wil van de directie van de Cultuur-Maatschappij, dat dit hospitaal moest worden geëxploiteerd in den geest van Dr. Scheurer en naar de beginselen, zooals hij die in praktijk gebragt heeft.

Het hospitaal is nog slechts sinds kort geopend, maar het verheugt zich nu reeds in grooten bloei. Het zal wel niet lang du-

ren of er zal aan dit hospitaal een tweede arts moeten worden verbonden.

Het is een treffend blijk van den machtingen indruk, dien het werk van Dr. Scheurer op de Inlandsche bevolking heeft gemaakt en de hooge waardeering, die zijn arbeid bij de leiders der ondernemingen in de Vorstenlanden heeft gevonden, dat men twintig jaren na zijn vertrek toch nog heeft gemeend dit flinke hospitaal naar hem te moeten noemen, ofschoon de directeurs der Klatensche Cultuur-Maatschappij geen mannen zijn, die tot onze richting behooren. Als blijk van hare hoogachting liet de directie dezer Maatschappij bij de begrafenis van Dr. Scheurer een prachtige krans op de kist leggen. Ofschoon we voor grafkranzen geen sympathie gevoelen, deed toch de groote waardeering die hieruit sprak, weldadig aan.

W. B.

Zendingsfilm voor Midden-Java en Soemba.

Het Comité voor bovengenoemde film meldt met dankbaarheid, dat uit grootere en kleinere plaatsen talrijke aanvragen om een vertooning reeds ontvangen werden.

Alle antwoorden op de gezonden vragenlijsten zijn nog niet binnen; spoedige beantwoording is noodig, om nog in het a.s. herfst- of winterseizoen een vertooning te kunnen verkrijgen.

Ter toelichting van sommige punten moge medegedeeld worden: Voor de aparte voorstelling voor kinderen, tot den leeftijd van 16 jaar (te geven van pl.m. 5—7 uur), stelde het Comité de entree op: één dubbel-tje; dat moge een schadepost geven, de poging, om alle kinderen, knapen en meisjes, de zendingsfilm te laten zien, en voor de zending te winnen, mocht daarom niet nagelaten worden. Zouden de schoolhoofden een handje meehelpen willen?

De entreprijzen voor de tweede, op die voor de kinderen volgende vertooning, uitsluitend voor volwassenen bestemd, werden gesteld op 60 ct. en voor wie het betalen kunnen op f1.—, f1.25 en f1.50. Doch dit mag geen verschil in de plaatsen maken. Geen rangen!

Zouden onze meisjesverenigingen met den verkoop der spoedig te verzenden kaarten zich zoo spoedig mogelijk belasten willen? Met zoo'n vóórverkoop zouden zij 'n uitnemend werk doen.

Immers al wat inkomt boven de waarborgsom van f150.— (óók voor een kleine plaats toch niet te hoog: b.v. 150 kinderkaarten á 10 ct., 150 kaarten á 60 ct., 40

kaarten á f1.— en 10 á f1.50 geeft al een bedrag van 160.—) is geheel ten bate van de zending.

Met dat laatste is niet bedoeld de plaatselijke zendingskas, doch een bijdrage voor de zending in haar geheel, welke zoo bilijk mogelijk zal verdeeld worden, ter beslissing van de onderscheidene zendingsdeputaten.

Aan commissies op kleine plaatsen, die niet bij machte zijn om voor de gevraagde waarborgsom in te staan, wordt geraden, om met omliggende gemeenten overleg te plegen en samenwerking te zoeken; tot een 2 á 300 kaarten kunnen zij 't immers allicht brengen.

De kerkeraden willen allicht voor de film-vertoonning het kerkgebouw wel gratis beschikbaar stellen.

De zendingsfilm belooft een prachtstuk te worden. Laat er dan een ernstige bespreking over dit voor de zending uitnemende propagandamiddel alom gevoerd worden, met het vaste voornemen om wat te doen.

Namens het Comité Zendings-Film voor Midden-Java en Soemba:

D. POL, Voorzitter.

Secretariaat: O. v. LEERSUM,
Heereweg 29, Groningen.

Suriname.

Van offeren gesproken.

„D'r moet tegenwoordig heel wat geofferd worden voor de Zending”, zei iemand verleden week tegen mij. Hij bedoelde zijn kwartje, dat hij op gezette tijden voor dit werk in Gods Koninkrijk afzonderde. Intusschen, hoe klein en poovertjes begint ons toch, wat we zelfs voor de Zending doen, te lijken, als we het voorrecht hebben eens wat nader kennis te maken met den kring der Hernhutters. Uit onze zendingsbesturen kenden we reeds het leven van vrouwen als Messi Hartmann, in Suriname en van haar dochter in Thibet: Hij vergist zich echter, die meent dat deze opoffering alleen in 't verleden voorkwamen. Voor me ligt een Correspondentieblad van Mei '28. En ik citeer daaruit het volgende:

„Juist dezer dagen kreeg ik een brief van ons schoolhoofd te Bolopasi. Ze hadden in de eenzaamheid van het bosch een klein troostertje van God ontvangen. Wat een heerlijkheid! (De grootere kinderen worden opgevoed in de stad in het internaat Klein-Welka). Maar het bosch is wreed voor zui-gelingetjes en nauwelijks 3 dagen later, daar was het zieltje weer ontvloeden.

Voelt ge hoe ontzettend dat is? In zulk een eenzaamheid den zwaren bevallingstijd zonder voldoende medische hulp te moeten doorworstelen en dan je pas verworven schat zelf te moeten begraven".

Het is niet de mooie betrekking, het hooge salaris, dat hen lokt. Het Zeister genootschap kan hen, dank zij onze nog steeds onvoldoende medewerking van uit Holland, f50.— per maand uitkeeren. Dat is geen toeslag; dat is het heele salaris. En daarvan storten zij nog een bepaald percentage in de zendingskas.

Een ander voorbeeld (eveneens Mei 1928).

„Een der twee jonge onderwijzers die voor één jaar naar Gansee gedetacheerd waren, was al van de eerste weken af een wisse prooi der malaria. Drie maanden lang heeft hij met veel schoolverzuim doorgekeld. Toen stuurde men hem naar de stad terug. Als een spookverschijning zat hij voor mij... Gelukkig kreeg hij, eenmaal in de stad, spoedig een flinke eetlust, en begint hij er weer aardig bovenop te komen".

Vrienden, dit zijn enkele sprekende voorbeelden uit den allerlaatsten tijd. Niet waar? in dit licht gezien durven wij onze bijdragen, zelfs al werd het uit den mond gespaard, bijna geen offer noemen. Toch, hoe ook betiteld „de Hernhutters broeders zijn er U steeds even dankbaar voor.

In de afgelopen maand (tot 20 Juni) ontvingen wij van H. E. te Hilversum f1; S. W. Makkum f3; Ds. J. A. S. te B f1; K. v. K. Hoorn f5; Mej. R. te A'dam f5; S. H. Hilversum f5; H. J. Zaandam f5; J. W. W. Winterswijk f2.50; Pers. L. en U.L.O.'s Gravenzande f4.95; H. L. Aardenburg f2.50; T. S. Buinerveen f7; Ver. voor L. O. op Geref. Grondslag A'dam f50; v. d. W. te J. f10; W. L. K. R'dam f5 (uit Pinkstercoll. Charlois); Ds. D. W. Apeldoorn f2; S. W. IJlst f5 (uit Pinkstercoll.); N. N. te W. f2.50. Van Wed. H. te V. Zwartsluis (toez.) f2.50 (jaarl.). Ook de eerste drie giften zijn jaarl. contrib., terwijl de vijfde een halfjaarlijksche is. Allen nogmaals hartelijk dank!

Postrek. 95494.

J. VAN KEULEN.

Hilversum.

Bilderdijklaan 12.

Zendingsconferenties.

Luntenen.

EERSTE WEEK (30 Juli—4 Augustus).

Voorzitter: Ds. Joh. Rauws, Zendingsdirecteur.

Vice-Voorzitter: Ds. B. J. C. Rijnders, Zendingsdirecteur.

Openingsrede: Ds. Joh. Rauws: „Jeruzalem".

Bijbelbesprekingen: Ds. T. J. Jansen Schoonhoven.

Cursussen.

- „Het Armeensche Volk" een geschiedenis van lijden en wonderwegen Gods in het Oosten", door Mej. Cato de Witte.
- „Halmahera als Zendingsveld", door zendeling G. Maan.
- Ds. A. Merkelijn van Magelang, „Midden-Java".

Studiegroepen.

- „Het Animisme" door G. A. Goldschmidt.
 - „De Islam", door H. A. C. Hildering.
- Sprekers:
Brigadier F. Palstra v. h. Leger des Heils.
Br. W. van de Beek van Sangi:
Ds. J. A. Visscher, Ned. Herv. Predikant.
Ds. B. J. C. Rijnders, Vice-Voorzitter:
„Hoe nu verder?" en de slottoespraak.
Kampcommandant de Heer A. J. Duymaer van Twist, med. cand.

TWEEDE WEEK (6—11 Augustus).

Voorzitter: Ds. D. Pol, Geref. Pred.

Vice-Voorzitter: Ds. A. Klinkenberg.

Openingsrede: Ds. Joh. Rauws: „Jeruzalem".

Bijbelbesprekingen: Ds. J. Gillebaard.

Cursussen.

- „Het Armeensche Volk, een geschiedenis van lijden en wonderwegen Gods in het Oosten", door Mej. Cato de Witte.
- „Suriname", door Ds. H. G. Steinberg.
- „Midden-Java".

Studiegroepen.

- „Posso" door den heer P. Smit.
 - „Islam en Christendom" door R. Schippers.
- Sprekers:
Br. A. K. de Groot van Tjideres, West Java.

Ds. J. F. Colenbrander, Miss. Pred. van Soemba.

Ds. J. A. Visscher, Ned. Herv. Pred.

Ds. D. Pol: „Ons Winterwerk".

Ds. A. Klinkenberg: Slot-toespraak.

Kampcommandant: de heer D. van Enk, theol. stud.

DERDE WEEK (13—18 Augustus).

Voorzitter Dr. M. J. A. de Vrijer, Ned. Herv. Pred.

Vice-Voorzitter: Ds. W. A. Wiersinga, Geref. Pred.

Openingsrede: Ds. D. Crommelin.

Bijbelbesprekingen: Ds. H. A. Wiersinga.

Cursussen.

- a. „Die Mission in Süd-Borneo”, door Miss. K. Epple.
 b. „Suriname”, door Ds. H. G. Steinberg.
 c. „Joden en Jodenzending”, door Ds. Jac. van Nes.

Studiegroepen.

- a. „De Christus langs den Indischen Heirweg”, door den Heer K. A. Bot.
 b. „Van Heiden tot Christen”, door den Heer D. K. Wielenga.
 Sprekers:
 Ds. J. Pannebakker, Ned. Herv. Pred.
 Br. J. van Muylwijk van Sibolangit, Sumatra.

Ds. J. A. Visscher, Ned. Herv. Pred.
 De Heer J. van Keulen, Leeraar Ger. Weekschool.

Ds. W. A. Wiersinga: Slot-toespraak.
 Kampcommandant: de Heer P. de Haas, chem. cand.

VIERDE WEEK (20—25 Augustus).

Voorzitter: Dr. J. R. Callenbach, Ned. Herv. Pred.

Vice-Voorzitter: Ds. H. E. Beker, Ned. Herv. Pred.

Openingsrede: Dr. F. J. Fokkema.

Bijbelbesprekingen: Ds. J. Coenraad, Ned. Herv. Pred.

Cursussen.

- a. „Die Mission in Süd-Borneo”, door Miss. K. Epple.
 b. „Het Christendom en andere religies”, door Ir. S. L. Huizer te Utrecht en Ds. A. Pos, Geref. Miss.-Pred. te Djokja.
 c. „Medische Zending”, door Dr. J. Of-fringa, Gen.-Directeur v. h. Petronella-hospitaal te Djokja.

Studiegroepen.

- a. „Van Heiden tot Christen”, door den Heer H. v. d. Brink.
 b. „Zending?”, door Ds. L. H. W. Theu-nissen, Ned. Herv. Pred.

Sprekers:

Ds. J. A. Visscher, Ned. Herv. Pred.

Mej. Elize Scharren, zendelinge van het Pinkster-Zendingsgenootschap te Likiang, Prov. Yünnan, China: „De arbeid onder Tibetanen en Nashi's”.

Br. Adr. van der Bijl van Sumatra: „School en Jeugdwerk in de Bataklanden”.

De Heer K. Scharren, secr. der Zendings-commissie van het N. J. V.

Ds. H. E. Beker, Vice-Voorzitter: Slot-toespraak.

Kampcommandant: de Heer J. A. Kwint.

KORTE BERICHTEN.**Dr. J. Hania.**

Het doet ons innig leed nog niet te kun-

nen berichten, dat Dr. Hania herstellende is. De krachten nemen zeer langzaam gestadig af. Maar de Heere is de machtige om ook nu nog onzen geliefden broeder weder op te richten. Moge ons die blijdschap nog bereid worden.

Ds. H. Ph. Ingwersen.

In plaats van Dr. van Katwijk, die Zuid-Holland ten Noorden verliet, is Ds. H. Ph. Ingwersen te Katwijk aan Zee benoemd tot scriba van de deputaten voor de Zending van Delft en de samenwerkende Classes van Zuid-Holland ten Noorden.

Ds. J. C. Rullmann.

Ds. J. C. Rullmann, predikant bij de Geref. Berk te Batavia, is beroepen tot missionair predikant van de Geref. Kerk te Rotterdam voor den arbeid der Zending in Banjoemas en heeft die beroeping aangenomen. Het Zendingsblad wenscht deze Zending hiermede van harte geluk.

Dr. J. H. Bavinck.

Dr. J. H. Bavinck, weleer predikant bij de Geref. Kerk te Bandoeng, thans dienaar des Woords in de Geref. Kerk te Heemstede, is aangezocht om zich beschikbaar te stellen voor de Zending te Solo en heeft dit in zeer ernstige overweging genomen.

Het is te verwachten, dat hij binnen afzienbaren tijd door de Kerk te Delft zal worden beroepen tot missionair predikant en dat hij naar Solo zal gaan om op dit groote en zoo rijk gezegende Zendingsterrein, inzonderheid onder de jeugd te arbeiden.

Wirjatenaja.

Wirjatenaja, de bekende helper te Tlepok, die door de Gemeente aldaar is beroepen tot Inlandsch predikant, zou 10 Mei l.l. in de Kerk te Poerworedjo geëxamineerd worden onder leiding van de beide docenten der opleidingsschool Ds. D. Bakker en Dr. F. L. Bakker. Als hij, gelijk we verwachten, geslaagd is, zal hij spoedig kunnen bevestigd worden.

Wirjatenaja is dan de tweede Javaansche predikant op ons terrein.

Idris Nakam.

Idris Nakam, een helper van de Friesche Zending, is door de Jav. Gemeente te Magelang beroepen tot Inlandsch predikant. Hij nam die beroeping aan. Bij gunstigen uitslag van zijn examen, zal dus ook het Zeeuwsche Zendingsterrein D.V. weldra een

Javaansch dienaar des Woords bezitten.

Ds. A. Pos.

Voor Ds. A. Pos is de tijd van terugkeer naar Java al weer dicht bij. Het is het voornemen, dat hij met de „Johan de Wit”, die 25 September a.s. van Amsterdam vertrekt, zal terugkeeren naar zijn arbeidsveld. Ds. en Mevr. Pos zullen D.V. te Genua aan boord gaan.

Dr. J. Offringa.

Dr. J. Offringa, de directeur van ons Zendingshospitaal te Djokja, was van plan om met de „P. C. Hooft” d.d. 2 Nov. van Genua weer te vertrekken naar Djokja. Op dit schip waren echter alle plaatsen reeds bezet. Thans is voor hem en zijn gezin passage besproken op „de Koningin der Nederlanden”, die 16 Nov. a.s. van Genua afvaart.

Mej. J. Piccer.

D.V. zal Mej. Joh. Piccer, hoofd der huis-houding aan het Petronella-Hospitaal te Djokja, 11 Jan. 1929 te Genua aan boord gaan van de Johan de Wit om terug te keeren naar Java.

Adres van de Alg. Vergadering.

Voor het jaar April '28 tot April '29 is tot scriba van de Algemeene Vergadering op Midden-Java benoemd de heer D. J. Bosman te Solo. Stukken voor deze vergadering bestemd, kunnen aan hem worden geadresseerd.

Poerwokerto.

De Gemeente te Poerwokerto op het Zendingsterrein van Zuid-Holland ten Zuiden zal worden geïnstitueerd. Gehoord het rapport betreffende den geestelijken en stoffelijken toestand dezer Gemeente was er bij de Bijzondere Vergadering van missionaire dienaren des Woords geen bezwaar hiertoe toestemming te verleenen.

Tjilatjap.

Ook te Tjilatjap, eveneens gelegen op het Zendingsterrein van Zuid-Holland, zullen, op advies van de Bijzondere vergadering, de ambten worden ingesteld.

Wonosobo.

De Vereeniging, die weleer het hospitaal te Wonosobo van de Zending overnam, is bereid dit hospitaal weer aan de Zending over te dragen.

Ds. Merkelijn zal, naar we vernamen, tij-

dens zijn verlof een poging doen om voor deze zaak in Holland een Vereeniging op te richten.

Gelijk men weet heeft hier de zoo vroeg ontslapen Zendingsarts Dr. Gehrels gewerkt.

Magelang.

De Europeesche Gemeente te Magelang heeft sedert 1 Jan. 1928 de salariering van den Chineeschen Goeroe voor haar rekening genomen. Dat gaat dus in de richting van Djokja, waar de Holl. Gemeente heel den arbeid onder de Christenen overgenomen heeft.

LEESTAFEL.

Volkenkunde van Nederlandsch-Indië, door B. Alkema en T. J. Bezemer, met 131 afbeeldingen, bij H. D. Tjeenk Willink en Zoon Haarlem. f9.50 geb. f11.

Een prachtboek voor de studie der Volkenkunde van Ned.-Indië. Zeer rijk van inhoud. De bekwame auteurs behandelen in 12 hoofdstukken: Rassen en talen. Familie en Maatschappij. Natuurgodsdienst. Hindoe-godsdienst en Hindoe kolonisatie. De Islam. De beteekenis van den Christelijken Godsdienst voor de Indonesiers. Tijdrekening. Middelen van bestaan. Woning en dorpen. Spelen en vermaken: dans, tooneel, muziek. Plechtigheden en gebruiken in het familieleven. Nijverheid.

Aan een boek als dit was groote behoefte. De wetenschappelijke waarde kunnen we niet beoordeelen. Maar de naam der schrijvers is ons daarvoor waarborg. Er is aan het boek verbazend veel werk besteed. Voor de verschijning van dit werk zijn we zeer dankbaar. De illustraties zijn zeer mooi.

Paedagogische Beginselen, door Dr. H. Bavinck, bij Kok te Kampen, f2.90, geb. f3.90.

In 1904 verscheen van dit veel geprezen werk de 1e druk; in 1917 de 2e druk en nu de 3e druk. Alle aanbeveling geheel overbodig. De naam van den schrijver zegt genoeg. Terecht is er in dit meesterwerk bij de derde uitgave geen verandering gebracht.

In Kort Bestek. Hoogenbirk's Handboekje bij het Bijbelsch onderwijs, herzien en uitgebreid door P. de Zeeuw, vierde druk, bij H. Verhoog, Nijkerk, f0.20.

„In Kort Bestek” geeft heel veel. Zeer aan te bevelen voor catechisaties en christelijke scholen. De prijs is zeer laag.

De nieuwere opvoeding, door Dr.

H. Bavinck bij Kok te Kampen, f1.75, geb. f2.75.

Van dit mooie werk werd een tweede druk noodig. Wie het zich aanschafft, verrijkt zijn bibliotheek en wie het leest en herleest verrijkt zijn inzicht.

GIFTEN.

Ontvangen voor de Generale Kas.

Van M. W. te J. f10. Uit het Knikkertje van Kees, Joop, Ton, Riet en Anneke f10. Uit de P.C. te W. Terschelling f5.02 10 % van de P.C. te Bellingwolde f2. Van A. J. Feij te Loosduinen f6. 10 % van de ontvangsten in Zeeland en N.-Brabant over 1927 tweede storting f1350. Van de Ver. Fraternitas Klokkenberg Nijmegen f5. Van de kinderen der Christ. Bewaarschool te Goes f10.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 23 Juni '28.

Giro No. 32806.

Zending van de Gereformeerde Kerken op Soemba.

5e verantwoording, van 25 April tot en met 25 Mei 1928.

Giften, Collectes en Bijdragen.

Provincie Groningen: Ds. Holwerda, Houwerzijl, zendingsbusjes f45; Mej. G. Haan, Groningen, busjes Maart en April, kinderzendingenvereën. f240; Geref. kerk Ten Boer gift i. h.k. erkzakje f5; Br. van Dijken, Groningen, giften kerkzakjes f27.50 en f2.50 is f30; M. S. te B. f1; Mej. J. C. Wiersema, Bedum, 1e kl. Ger. Sch. f3.24½, 2e kl. f6.19½, 4e kl. f4.91, 5e kl. f4.33, J. v. d. Ploeg f2.58, T. Huizinga 100 h.c. is f21.76; A. Boot, Groningen, 2e kl. leerschool f1.78, 3e kl. Mauritsstraat f2.10, lood en zilverpapier f4.22 is f8.10; Aaltje Knooihuizen, theelood en zilverpapier f0.50; E. M. Bos, Westeremden, kalenders f6.85; A. Kaspers, Winsum, busjes „Mirjam” f8; Ds. G. Broekhuizen, Aduard, gift kerk-collecte f5; H. Meima, Rasquert, contributie zendingsvereniging f50; Mej. A. Bolt, Zijldijk, schoolkinderen, 3 laagste klassen Ger. Sch. f5.03; Ds. R. Middelveld, Hoogkerk, gift in de kerk-collecte f15, 4 giften à f1 is f19; J. M. J. Bouwman, Uithuizen, gift kerkzakje f2.50; P. Ritsema, Bedum, gift f12.50; A. Kaspers, Winsum, gevonden in de coll. f10; H. Boddeus, Bedum, busje rijwielbewaarplaats f5.25; Ds. Luchtigheid, Uithuizemeeden, vaste bijdrage v. Winsum f50; Ds. N. Woldinga, Pieterburen, gift kerk-collecte f5, busjes f25.98, samen f30.98; Ger. Kerk Zuidhorn coll. f214.49½; Br. Van

Dijken, Groningen, giften Parklaankerk f1, f1, f2.88½ en Westerkerk f2.50 is f7.38½; Ger. Kerk Zevenhuizen coll. f168.25; Ger. Kerk Zevenhuizen saldo kalenders f58.28; H. Meereveld, Zuidhorn, nikkertje f14.50.

Provincie Drenthe: J. P. ten Hagen, Nieuw Amsterdam, uit Javaantje f10; Mej. J. J. Loen, Gees, 1e, 2e en 3e kl. Chr. Sch. f10; P. van Rotterdam, Klazienaveen, zendingscommissie Nw. Dordrecht busjes f16; H. Blanken Wzn., Hoogeveen, collecten f425; Ds. T. Gerber, Assen, Kl. Meisjesvereën. „Martha”, Haulerwijk f28.46; Jan Snippe, Bovensmilde, coll. Ger. Kerk f48.95; Mej. J. Mulder, Meppel f274.31; Ds. W. J. Smidt, Dwingeloo, gift kerkzakje f5; Ds. G. Ubbink, Zweelo, gift kerkzakje f2.50; E. Delhaas, Nieuw Buinen, busjes f24, zilveren bruiloft E. D. f6, samen f30; Ds. T. Gerber, Assen, Ger. Kerk, Borger, gift „Uit dankbaarheid” f10, Gasselternijveën, gev. i. d. coll. f10 is f20; T. H. Mulder, Nieuw Weerdinge, zendingscommissie f50, bewaarschool f7.30 samen f57.30; H. L. Smeman, Coevorden, Soembazendingscollecte f26.96; Ds. W. J. Smidt, Dwingelo, giften f5 en f2.50 is f7.50; P. Kuiper, Meppel, inhoud busje Meintje Hoekman, Nijeveen f6.80; T. H. Mulder, Nieuw Weerdinge, 40-jarig huwelijksfeest Fam. E. f4.12; Ds. G. Ubbink, Zweelo, gift, gevonden in de coll. f2.50.

Provincie Overijsel: D. de Vries, Steenwijk, zendingscommissie f60, schoolbusjes Ger. Sch. f10, is f70; Ds. Oegema, Lange-slag, coll. jaarfeest der Ger. Jong. Ver. f5.25; H. W. Weitkamp, Hardenberg, dank-offer in de kerkcoll. f10; Ger. Kerk Almelo, netto opbrengst avond Raden Nimpoero f35.10; Ds. Meuleman, Den Ham, ged. gift f10; Ds. J. Visser, Oldemarkt, busjes L. Sneep f8.90, L. Posthumus f13.40 is f22.30; R. van Dieren, Wilsom bij Kampen, van den zendingskring f48.65; H. Munnikke, Ommen, gift f40; J. Witteveen, Balkbrug, gev. i. d. coll. Ger. Kerk Avereest f50.

Oost Friesland en Bentheim: Ds. H. Kalter, Wilsom, gift Ger. Kerk Nordhorn f5.85 en gift Ger. Kerk Bentheim f5.85 is f11.70.

Soembaweek.

Provincie Groningen: Houwerzijl f109.30; Bedum f453.15; Woldendorp f21.23; Lutjegast f110; Stroobos f141.50; Midwolda Oldambt f87.50.

Provincie Drenthe: Hoogeveen f225; Nieuwoord f36.74; Emmercompasuum f150.68; Appelscha (restant) f17.50.

Provincie Overijsel: Ambt Vollenhove B f63.32; Langeslag f78; Bergentheim f95.76.

Oost Friesland en Bentheim: Ger. Kerk Nordhorn f29.40.

Nagiften Soembaweek.

Provincie Groningen: Uithuizen f12.

Provincie Drenthe: Nieuw Weerdinge f5.60; Zuidwolde f11.10.

Totaalbedrag 1e tot en met 4e verantwoording (1 Jan.—24 April 1928)

f 29856.57

Totaalbedrag 5e verantwoording, van 25 April tot en met 25 Mei 1928 „ 3945.56

Totaal van 1 Jan. tot en met 25 Mei ontvangen f 33802 13

Nu de toezending der Pinkstercollectes begint, verzoek ik alle kerkeraden of correspondenten beleefd alles te gireeren of te storten op Postrekening 138000. Men make dus geen gebruik van een mijner andere postrekeningen.

Wij vertrouwen, dat er veel mag worden verantwoord, opdat onze kas weer versterkt wordt, hetwelk zeer noodig is voor een goede bearbeiding van ons eiland Soemba.

Aanbevelend,
JURRIEN VELDKAMP.
Quaestor.

Groningen, den 28 Mei 1928.

Prædiussingel 5.

Postrekening 138000.

Zending van de Gereformeerde Kerken op Soemba.

6e Verantwoording van 26 Mei tot en met 22 Juni 1928.

Provincie Groningen: A. T. en T. v. d. M. Visvliet, halve coll. bruiloft f2.50; N. N. te G. f2.50; N. N. te D. f40; P. Pilon, Stedum Jongel. vereen. f20.75, Meisjesver. f25 is f45.75; H. Drenth, Hoogkerk, bruiloftsbu-sjes f28.30, gift f1, kalenders f1.21, zen-dingsbus f54.41½ is f84.92½; verkocht zil-verpapier etc. f1.60; Mej. A. M. Boersma, Warfum, v. d. zendingsvereniging f29.06; R. Oosterhuis, Zuidwolde, zendingsbusje f11.78; C. Mink Jr., Den Andel, busjes schoolkinderen f21.59½; Mej. W. G. Dop, Westerlee, nikkertje schoolkinderen f6.25; K. Bolt, Appingedam, zendingscomm. f25, busjes f295.47 is f320.47; Mej. P. Graaf-huis, Haren, v. d. schoolkinderen f11.85; H. Hulshoff, Zoutkamp, zendingsvereniging f17.90; Br. van Dijken, Groningen, gift A. W. V. f20, giften westerkerk f11.— en f1 is f32; gevonden i. d. coll. Geref. Kerk, Zuidhorn, f1; A. Smid, Haren, 2 maand contributie f40.70, busje J. V. E. te Haren f8.60 is f49.30; E. Ronner, Winschoten, bus-jes f156.27; G. Valk, gift kerkzakje Korn-horn f10; Geref. Kerk, Kielwindeweer f1; J. Wildvank, Delfzijl, inhoud busjes f50; A. Donkerbroek, Niezijl, busjes f25; Ds. de Jong, Bellingwolde, busjes f3.44; K. Kladder, Leens, zendingsvereniging f150; S. Westerhof, Lutjegast, gift kerkzakje f2.50, schoolbusjes f6.40 is f8.90; D. A. Koebbrugge, Onstwedde, zendingskas f100, bruiloft A. Huisman f2.91, busje Jong. Ver. f4.67, knapenver. f5.70, Mej. Huisman f7.30 is f120.58; K. Heeres, Overschild, zendings-commissie f20; Klaas Heijs, Tweede Ex-loërmond, reclamewedstrijdprijs f1; P. Jansma, Adorp, J. V. Wetsinge-Sauwerd

f4.96; J. Wildvank, Delfwijn, busjes naai-vereen. Delfzijl f7.42.

Provincie Drenthe: J. Scholtens, Hooge-veen, meisjesvereen. „Dorcas” f8; Ds. van Halsema, Nijeveen, Jong. vereen. Obadja f10.95; P. van Rotterdam, Klazienaveen f8; Ds. Ploeger, Appelscha, busjes E. H. f9.01; Ds. Gerber, Assen, A. v. d. Wal halve stuivers f6; Ds. Dijkstra, Diever, gift kerk-zakje f1; Ds. Gerber, Assen, zendingska-lenders Vries f3, zendingsbusjes Borger f30 is f33; P. Koster, opgesp. h.st. en h.c. f4.07, busjes kl. meisjesvereen. f3, busjes knapen-vereen. f4.51, busjes jongedochtersvereen. f4.70, bus J.ver. f10.17½, saldo zendingsbl. 1927 f7.15 is f33.60½.

Provincie Overijsel: Groenewold, Dedems-vaart, gift f4.20; J. van Dalen, St. Jans-klooster, gift van N. N. kerkzakje Ambt Vollenhoven B. f10; Burgem. Beukenkamp, Den Ham, gift f25; S. Malda, Lutten, Mei/ Juni f50; F. J. Weenink, Aaltje Snijder f6.85½, Dirk Stolte f1.75, Rika Brinkman f5.06½, Dina Schoolmudde en Klaas van Berkum f3.86, Willem Kleen f10.83, Piet Werneman en Albert Honig f35.52½, Arend Jan Westerink f21.67½ en zendingscom-missie f14.44 is f100; H. J. Kuiper, Zwart-sluis, gift f100; A. J. Steenbergen, Gene-muiden, busje Mej. Kaper f2.55, eenige kinderen f1.01, zendingsblad f0.48 is f3.99.

Soembaweek.

Provincie Groningen: Bellingwolde f15.50; Stadskanaal f250.

Provincie Drenthe: Coevorden f31.75.

Provincie Overijsel: Olst f10.20½.

Nagiften Soembaweek.

Provincie Drenthe: H. Kremer, Nieuw-land gift f5.25.

Pinkstercollecte.

Provincie Groningen: Uithuizermeeden f289.48; Garrelsweer f165.56½; Thesinge f139.75; Stedum f180.38½; Groningen f1254.96; Houwerzijl f74.55; Appingedam f245.01; Ten Boer f78; Haren f145.77½; Aduard f321.70; Stadskanaal f350; Nieuw Weerdinge f69.01; Winschoten f293.03; Ten Post f70.84; Schildwolde f190.75; Nieu-we Pekela f84.71; Roodeschool f296.70; Uit-huizen f466.02; Kielwindeweer f84.05; Overschild f36.88; Hoogkerk f165.40; Baflo f134.42; Zuidbroek f52.43; Delfzijl f228.85; Oostwold (Old.) f268.85; Ezinge f264.55; Lutjegast f90; Niezijl f100.10; Ter Apel f76.83; Schouwerzijl f110.70; Warfum f99.62; Valtermond f51.11½; Musselkanaal f203.65; Wildervank f253.97; Sappemeer f148.68; Tweede Exloërmond f100.90; Vlagtwedde f18.42; Gerkesklooster-Stroo-bos f90.84; Zuidwolde f119.56; Grootegast f325.58; Midwolda f124.70; Oude Pekela f104.87; Leens f159.65; Ulrum f182.41; Middelstum f207.36; Boerakker f38.04; Loppersum f285.24; Sauwerd f95.27; Mee-den f77.55; Mussel f26.17; Spijk f642.90; Bierum f273.12; t Zandt f295.96; Scheem-

da f129.08; Pieterburen f56.12; Westeremden f99.50; Leek f111; Westeremden f93; Nieuwolda f44.87; Bellingwolde f9.25.

Drenthe: Schoonoord f28.25; Emmen f88.38; Zuidwolde f141.66; Diever f353.50; Sleen f55; Dwingeloo f100; Beilen f90.44; Gees f35.92; Nijeveen f63.81; Zwartemeer f16.18; Meppel f385.61; Coevorden f65.90; Westerbork f68.15; Zweelo f30.12; Haulerwijk f41.55; Schoonebeek f58.22; Hijken f19.01; Vries f38.80; Borgor f65.50; Veenhuizen f17.35; Nieuw Amsterdam f273.05; Ruinerwold/Koekange f192.72; Nieuweroord f49.65.

Overijsel: Oldemarkt f31.49; Olst f1.18½; Almelo (gedeelte) f500; Vriezenveen f43.87; Enter f37.20; Ommen f213.45; Nijverdal f296.60; Delden f108; De Krim f130; Vroomshoop f221.43; Deventer B. f63.91; Rouveen f203; Ambt Vollenhove B. f43.93; Luten f83.10; Bergentheim f100.09; Zwartsluis f168.38; Genemuiden f82.50; Dedemsvaart f199.95; Wierden f122.63; Ambt Vollenhove A. f47.57; Zwolle f521.34; Kampen f598.50; Almelo (restant) f205.95; Langeslag f37.78.

Oost Friesland en Bentheim: Laar f65.21; Gronau f14.16; Wilsum f61.20; Uelsen f53.32; Bentheim f102.80; Veldhausen f125.38.

Nagiften Pinkstercollecte.

Provincie Groningen: Groningen, Westerkerk f10, Noorderkerk f20 en f2, Zuiderkerk f2.50, en f10, Parklaankerk f1 en f2

is samen f47.50; Uithuizen f5, f5, f0.50, f2 en f2 is f14.50; Roodeschool f10; Uithuizen f2.50.

Provincie Drenthe: Nijeveen f3; Vries f2.50.

Provincie Overijsel: Nijverdal f20; Oldemarkt f6.

Diversen.

M. Feikens, Roden, zilverpapier en theelood; Mej. Franke, id. id.; P. Gerritsma, id. Totaal ontvangen 1ste tot en met 5de verantwoording, van 1 Jan. 1928 tot en met 25 Mei 1928

f 33812.13

Totaal 6e verantwoording, van 26 Mei tot en met 22 Juni '28 „ 19618.89½

Totaal tot 22 Juni 1928 f 53431.02½

Voor de toezending van het bovenstaande hartelijk dank!

Mag ik de kerkeraden, zendingscommissies, correspondenten enz. enz., die de Pinkstercollecte nog niet toezonden, door dezen beleefd verzoeken, dit alsnog zoo spoedig mogelijk te doen?

Wij hebben in de naaste toekomst groote betalingen te verrichten en is **vlugge toezending dus dubbel welkom!**

De Postrekening is: 138000.

JURRIËN VELDKAMP.

Quaestor.

Groningen, den 26 Juni 1928.

Praediniussingel 5.

Postrekening 138000.

Adressen van de Arbeiders en Arbeidsters.

Ds. B. J. Esser te Poerbolingo.
Mej. J. L. Stoett te Poerbolingo.
Dr. W. L. Vogelesang te Poerbolingo.
Ds. L. Netelenbos te Poerworedjo.
Dr. J. C. Flach te Poerworedjo.
Mej. dr. G. J. Dreckmeier, Poerworedjo.
Mej. C. W. v. Nieuwenhuizen, Poerworedjo.
Mej. H. Nieboer te Poerworedjo.
Ds. K. v. Dijk, Keboemen.
Dr. A. H. Vonk te Keboemen, met verlof.
Dr. R. Brummelkamp te Keboemen.
Mej. H. F. ten Kate te Keboemen.
Mej. E. Meiners te Keboemen.
Mej. H. C. Muijs te Keboemen.
Ds. A. Pos te Djocjakarta, met verlof.
Dr. J. Offringa te Djocjakarta, met verlof.
Dr. M. G. Muller te Djocjakarta.
Dr. H. S. Pruijs te Djocjakarta.
Dr. F. Veldstra, Djocjakarta.
Dr. C. Zwaan, Djocjakarta.
Mej. W. Boorsma te Djocjakarta.
Mej. M. Kruijver te Djocjakarta.
Mej. M. Looijenga te Djocjakarta.
Mej. J. Prins te Djocjakarta.
Mej. J. Piccer te Djocjakarta, met verlof.
H. H. Scholten te Djocjakarta.
Ds. D. Bakker te Djocjakarta.
Dr. F. L. Bakker te Djocjakarta.
J. A. Wiggers te Djocjakarta.

J. P. Zuidema te Malang.
Dr. H. A. van Andel te Soerakarta.
Ds. P. A. van Eijk te Solo.
Dr. K. P. Groot te Soerakarta.
Dr. D. Verhagen te Soerakarta.
Dr. C. van Leersum, Solo.
Dr. D. Bakker, Klaten.
H. Meijering te Soerakarta.
D. J. Bosman te Soerakarta.
W. Vermolen te Soerakarta, met verlof.
P. de Koomen te Soerakarta.
J. in 't Veld te Soerakarta, met verlof.
J. Frauws, Solo.
Mej. H. Baarbe te Soerakarta, met verlof.
Mej. G. Loggen, Solo.
Mej. G. Por te Soerakarta.
Mej. A. Spoelstra te Soerakarta.
Ds. A. Merkeliijn te Magelang, met verlof.
Ds. C. de Bruyn, Oegstgeest. In rust.
Ds. J. F. Colenbrander te Melolo.
Tj. Mobach, Paieti, Soemba.
Tj. van Dijk, Pajeti, Soemba.
Ds. L. P. Krijger te Karoeni op Soemba.
D. H. Krijger te Pajeti op Soemba.
Ds. P. J. Lambooi te Pajeti op Soemba.
Mej. G. Zigterman te Karoeni op Soemba.
Ds. W. van Dijk te Karoeni op Soemba.
Dr. J. Berg te Waikaboebak op Soemba.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE

GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

En dit Evangelie des Koninkrijks zal in de geheele wereld gepredikt worden tot een getuigenis allen volken.
Matth. 24 : 14a.

REDACTIE-ADRES: Ds.W.BREUKELAAR, ZAANDAM.
ADMINISTRATIE-ADRES: DRUKKERIJ „VADA”
GEBR. ZOMER & KEUNING - WAGENINGEN.

HET BLAD VERSCHIJNT IN HET MIDDEN VAN ELKE MAAND.

ABONNEMENTSPRIJS PER JAAR f 0.84 FRANCO PER POST.
BIJ GETALLEN AAN ÉÉN ADRES BOVEN 3 EX. f 0.72 FR. P. P.

INHOUD :

Water uit zijne emmeren vloeien. — Dr. Scheurer. — Van Zendingsaangelegenheden: Opleidingsschool te Djokja; Het modernisme in de Zending; De zendeling „Dienaar des Woords” of „Evangelist”; Rectificatie. — De Christ. Holl. Inl. Kweekschool (bij de foto). — Zending Zuid-Holland-Zuid. — Zending Utrecht en Gelderland. — Zending Groningen, Drenthe en Overijssel. — Suriname. — Korte Berichten. — Leestafel. — Giften.

ELECTRISCHE DRUKKERIJ „VADA” — WAGENINGEN.

Water uit zijne emmeren vloeien.

Er zal water uit zijne emmeren vloeien en zijn zaad zal in vele wateren zijn.

Num. 24 : 7a.

Een emmer water is niet veel voor een dorstig land. En nog minder de enkele druppels, die over den rand vloeien. Wij zouden er geen verwachting van hebben, omdat we de kleine dingen vaak zoo gering achten. Maar we hebben de waarschuwing vernomen den dag der kleine dingen niet te verachten.

Als de wereld iets tot stand wil brengen, dan zoekt ze dat door groote dingen. Het machtige, het imponeerende is het, waarvan zij het verwacht. Maar God de Heere werkt het groote door het kleine. De weinige droppelen water, die over den rand van den emmer vloeien, tellen ook mee, en Hij gebruikt ze om vruchtbaarheid te geven.

't Is een schoon beeld, dat Bileam gebruikt, als hij zegeningen over Israël uitspreekt. Als vloekprofeet was hij gekomen, gehuurd voor geld, maar God de Heere laat hem zegen uitroepen om niet. Heerlijke zegeningen zooals in dit woord zijn vervat: „En er zal water uit zijne emmeren vloeien en zijn zaad zal in vele wateren zijn.”

God wil Israël heerlijke dingen schenken en door Israël iets heerlijks bereiden. Een gezegend volk zal het zijn, want God zal het vervullen met zijn heil. Soms wordt die volheid van Gods zegeningen bij een stroom vergeleken, bij een rivier of beek; maar hier bij een emmer. 't Is om het beeld van overvloeiende volheid te doen. Een emmer, die overvloeit, is ook vol. Zóó zal God zijn Israël zegenen, dat ze zijn als een die volle emmers van zegen draagt.

Israël staat hier voor Bileams oog als een man, die emmers aan beide zijden draagt in de hand of aan een juk, dat op de schouders rust. Emmers, die zóó vol zijn, dat het water, terwijl hij voortgaat, over den rand vloeit en het spoor teekent waar hij treedt. En door den gedurigen gang met die overvloeiende emmers wordt een strook gronds bevochtigd en vruchtbaar gemaakt.

Wat Bileam profeteerde over Israël, is vervuld geworden. De Heere heeft zijn volk vervuld met allerlei goed in natuurlijke en geestelijke zegeningen. Zijn emmers waren altijd vol. De erve, die ze van God ontvingen, was een land vloeiende van melk en honig. Maar bovenal waren de geestelijke weldaden zoo rijk. Hij schonk de openbaring Zijner genade. Zijn heilig Woord, en Zijn schoonen dienst. Alzoo heeft Hij aan geen volk gedaan. Volle emmers van zegen, overvloeiende genade.

Die zegeningen schonk God zijn volk, opdat door hen anderen zouden gezegend worden. Door dat water des levens, waarmee Hij Israëls emmeren vult, wil Hij de dorre akkers der wereld bevochtigen en vruchtbaar maken. Wij zien het hoe Israël een spoor achterlaat onder de volken waar het gegaan is met zijn gevulde emmers. Onder de volken is het getuigenis gehoord van Israëls God en van het leven door Hem. Druppelen van zegen vielen onder de heidenen en het zaad rees op in vele wateren, zooals in een Rachab en Ruth en anderen werd gezien.

Wat de Heere over Israël sprak, geldt niet minder van de gemeente des Nieuwen Verbonds, want nog veel rijker vloeit haar het heil des Heeren toe. De geestelijke gaven zijn onschatbaar rijk. Als in Bethlehem de Fontein is geopend voor het Huis Jacobs in Jezus Christus onzen Heere, dan roept de Heere zijn volk om met de emmers van zegen de

wereld door te gaan, tot alle volken. En overal waar ze gaan, wordt het spoor geteekend. Daar komt leven en groei.

Teekent dat niet onze heilige roeping om met de schatten van het Evangelie, dat water des levens, als met volle emmers, de wereld door te gaan. Daar is nog zooveel dorre grond, die bevochtigd moet worden, in die ontzaglijk groote heidenwereld. Weest die roeping getrouw. Acht niet te gering hetgeen uw hand daarin zou kunnen meewerken. De enkele druppels, die over den rand van den emmer vloeien, wil God gebruiken; zij zullen tot leven en vruchtbaarheid wezen.

Draag de emmers uit, de wereld door. Elk drage naar de mate zijner kracht, dan vloeien straks stroomen van genâ, ontsprongen op den heuvel Golgotha, de wereld door tot verlossing van zondaren. Dan zullen de heidenen met ons zich beroemen in den Heere onzen God, als den God hunner volkomene zaligheid. Boodschapt Gods heil van dag tot dag. Vertelt onder de heidenen Zijne eere, onder alle volken Zijne wonderen. Zoo zal de belofte heerlijk vervuld worden, dat zijn zaad in vele wateren zal zijn.

C.

F. S.

Dr. SCHEURER.

(Een stem uit Indië).

Hoevelen, ook in Midden-Java, zullen met ontroering gelezen hebben het bericht van het overlijden van Dr. Scheurer, den pionier van de Medische zending op Midden-Java.

Zijn loopbaan op Java is niet lang geweest: ruim 20 jaar geleden moest hij naar het vaderland terugkeeren, en toch hoe diepen indruk heeft zijn arbeid achtergelaten.

Als oud-verpleegster van zijn Petronella-Hospitaal zij het me vergund enkele herinneringen uit dien tijd naar voren te brengen.

Moeilijk was het werk van de medische verzorging der bevolking in het begin. Moeilijk ook het vinden en eenigszins geschikt maken van personeel voor het ziekenhuis. Om met het laatste te beginnen: tegenwoordig overtreft de aanmelding voor verplegers en verpleegsters verre het aantal beschikbare plaatsen in de ziekenhuizen. 25 jaar geleden was het bijna onmogelijk geschikt personeel te krijgen. Scholen waren er vóór 1900 maar weinig. Meisjes gingen nog heel niet naar school. Vrouwen, die lezen en schrijven konden, waren een groote zeldzaamheid. Het gebeurde meer dan eens, dat Dr. Scheurer een of andere weduwe uit de dessa aannam om bij de verpleging te helpen, en dat ze eerst nog moest leeren lezen.

En dan de patiënten. Ellende en ziekte was er genoeg. Maar de menschen kenden het ziekenhuis niet. Ze dachten, dat de dokter altijd met een mes klaar stond; of dat een ziekenhuis een plaats is, waar men iets moet innemen om spoedig te sterven; of ook wel, dat het een doorgangshuis naar Suriname of Deli was.

Ze kwamen eerst alleen met zichtbare kwalen: uitgestrekte beenwonden, of andere wonden, waarbij ze controleeren konden, wat er aan gebeurde. En niet alleen de patienten: als de dokter aan het verbinden was, stond soms de heele familie van den patient er om heen, en kregen ze uitleg over wat er gebeurde. Maanden duurde het soms, eer zulke patiënten, die dikwijls ook ondervoed waren, het ziekenhuis genezen konden verlaten.

Langzamerhand won Dr. Scheurer het vertrouwen. Hij stond voor ieder klaar. Hij ging altijd mee, als men hem kwam halen. Wel was het soms moedeloos werk. Bij kraamvrouwen werd hij geroepen, meestal als het te laat was; bij ernstige zieken, als er ongeveer geen hoop meer was, en vele doekoens hun wijsheid en krachten al

tevergeefs beproefd hadden. We hadden soms het gevoel, dat de bevolking wel moest gaan denken: als men den dokter roept, dan gaat het eerst recht mis.

Toch was er vooruitgang. Wat een geluk, toen de eerste typhuspatient was opgenomen: Wat een voldoening, dat de menschen ook voor inwendige kwalen om hulp kwamen, dat ze zelfs de operaties niet meer vreesden. Wat een conferenties met familie in uitgebreiden zin: ooms, tantes, grootvader enz. eer er tot operatie kon worden overgegaan. Het aantal oogpatiënten nam toe. Aanstaande moeders lieten zich opnemen in het ziekenhuis. De vrouwenzalen werden te klein!

Onvermoeid was de dokter, ook al was zijn lichaam oververmoeid. Op alle uren van den dag en van den nacht kwamen de menschen hem halen, soms voor patienten in de stad, dikwijls ook voor verre dessa's. Dan was hij in zijn kracht. Dan kon hij met de meest primitieve middelen toch zijn doel bereiken. Uren reden we soms in den donkeren nacht. En na zoo den halven nacht bezig te zijn geweest, stond hij toch 's morgens weer klaar voor de polikliniek. Nog hoor ik Mevrouw Scheurer eens op een avond zeggen: „Jan, je kan nu heusch niet met die menschen mee, je bent zelf onwel”. Maar Dr. Scheurer was niet tegen te houden: „Vrouw, al moest ik er heen kruipen, ik laat ze niet in den steek”.

Toch, vooral in den laatsten tijd, toen hij ziek was, hoorden we hem wel eens zeggen: ik ben zoo moe”. Hij zal het wel meer gezegd hebben, dan wij het hoorden, tenminste de beo, die op den overloop van zijn huis hing, zei het ten slotte ook!

Kwamen de zieken hem bedanken, dan was 't: de dokter kan niets: God geeft ons wijsheid, Jezus is 't die genezing geeft. Vertrouw op Hem! Met hoevelen heeft hij niet gesproken en gebeden.

Het ging in dien eersten tijd in het ziekenhuis heel zuinig toe. De subsidies waren zeer gering. Medicijnen moesten dikwijls in groote hoeveelheden gekocht worden. Het kostte wel eens moeite heel noodige dingen aan te schaffen. Wat een vreugde, als er dan een extra gift kwam. Of als een milde gever voor een heel jaar de melk voor de patienten betaalde. Kinderlijk blij was de dokter; dat waren feestdagen voor hem. Toch bij alle zuinigheid voelde hij voor de menschen: de kooplui wisten, dat de dokter nog wel eens een kwartje extra betaalde; de andongkoetsiers kregen het liefst van hem zelf hun geld.

Voor zichzelf had Dr. Scheurer weinig eischen; hij gaf veel weg. Hij leerde ons: een zendingstraktement (en hoe gering was het in dien tijd!) moet in zendingsdienst opgemaakt worden. God zorgt voor ons, wij krijgen ons traktement om Zijn werk daarmee te doen.

Hoe druk het ook was, altijd was Dr. Scheurer dezelfde: altijd vriendelijk en gelukkig. Op de zieken maakte hij den indruk altijd voor hen den tijd te hebben. En toch deed hij zooveel af op een dag. Vurig van geest was hij; men voelde hoe beheerscht hij was, als hij in omstandigheden, die een ander het geduld deden verliezen, toch zichzelf gelijk bleef. Bezielend was zijn woord en voorbeeld. Hoe hing het personeel aan Dr. Scheurer. Voor kleine traktementen werkten ze, alles hadden ze voor hem over. Toen hij met verlof was, was het hun ideaal, dat toch alles zou blijven zooals hij het achtergelaten had. Van hem hebben ze liefde voor het werk geleerd. Toen hij, ziek, van Java wegging, hebben ze jaren lang op zijn terugkomst gehoopt. Maar de ziekte, die hem Java deed verlaten, toen 't zóó erg was, dat hij bij aankomst in Amsterdam van boord gedragen moest worden, die heeft hem ook belet terug te komen, en de gevolgen is hij nimmer te boven gekomen.

Veel later nog, nadat hij al jaren weg was, wisten de menschen nog allerlei van hem te vertellen. De Heer Ngarpah, hoofd van de moskeeschool in Solo in 1913 vertelde ons, dat hij eens bij Dr. Scheurer in het ziekenhuis was geweest. Wat hem daar het meest getroffen had, was, dat de dokter voor de genezing van een wond bij een der patienten, het overbrengen van een stukje gezonde huid op de wond noodig achtte, en dat hij daarvoor toen van zijn eigen huid gebruikte. „Hij had de Javanen heel lief” was het oordeel van dezen man.

Dat is ook later gebleken. In Holland vergat hij Java niet. In de Tweede Kamer werkte hij voor Indië.

We bezochten hem 27 April l.l. toen we in Holland waren. Eigenlijk was hij te ziek om bezoek te ontvangen, maar voor vrienden uit Indië werd een uitzondering gemaakt. Hoe belangstellend vroeg hij naar alles, naar het werk en naar zijn oude Javaansche mede-arbeiders, die nu, na 25 jaar, nog in het werk der medische zending zijn, „Ik kan nu niet meer werken”, zei hij, „maar ik kan toch bidden voor jullie. Groet ze allen voor mij”. En met name werden nog enkelen van hen genoemd. We mochten niet te lang blijven. Toen we zouden gaan, kwam Dr. Scheurer nog overeind met iets van het oude vuur in zijn oogen; met opgeheven hand, als om het er in te hameren, zei hij: „hard werken, hoor, dat is de ordinantie voor ons”.

Wat moet voor zulk een geest het maandenlang stilliggen op het ziekbed een beproeving zijn geweest.

Wat zal daarna het ontwaken in Gods nabijheid heerlijk zijn geweest.

J. C. VAN ANDEL RUTGERS.

Solo, 22 Juni 1928.

Van Zendingsaangelegenheden.

Opleidingsschool te Djokja.

Gelijk men weet, heeft de Opleidingsschool te Djokja twee afdeelingen: een Javaansche cursus en een Hollandsche cursus.

Het was in 1925, dat voor de eerste maal een Hollandsche cursus is begonnen. Deze cursus, waarin alle onderwijs in de Hollandsche taal gegeven wordt, duurt vijf jaar: één jaar voorbereiding; daarna twee jaar voor de eigenlijke theologische opleiding en dan nog twee jaar practische vorming.

Op den 15 en 16 Mei l.l. hebben de zes leerlingen van dezen cursus hun theoretisch examen gedaan. Het onderzoek werd bijgewoond door een commissie, die daarvoor was aangewezen door de Afzonderlijke Vergadering van Missionaire predikanten en door vertegenwoordigers van de Kerkeraden der Hollandsche kerken te Djokja en Solo. Dat er ook vertegenwoordigers van deze kerkeraden werden uitgenoodigd, vindt zijn oorzaak hierin, dat er leerlingen bij waren, die voor hunne rekening werden opgeleid.

Het examen had een zeer gunstig verloop. De uitslag was naar aller eenparig oordeel zeer bevredigend. Met volle vrijmoedigheid kon aan alle zes leerlingen het einddiploma worden uitgereikt.

Dit resultaat stemt dus tot blijdschap en dank.

Toen de Hollandsche cursus begon, was er den eersten tijd wel eens wat vreeze, dat deze soort van opleiding misschien op een teleurstelling zou uitloopen.

De leerlingen kenden nog zoo weinig de Hollandsche taal. Het scheen, dat het Hollandsche onderwijs nog te zwaar voor hen was. Maar deze vrees is gelukkig geheel beschaamd. Goed Hollandsch spreken valt hun nog altijd moeilijk, maar hunne kennis van het Hollandsch is toch geheel voldoende om eenvoudige Hollandsche theologische litteratuur te bestudeeren. En op dat laatste juist komt het aan. Het hindert niet of zij het Hollandsch nog niet zoo vlot spreken, want zij behoeven later het Evangelie toch niet te spreken in het Hollandsch maar in het Maleisch of Javaansch.

Al hebben deze leerlingen nu hun theoretisch eindexamen gedaan, daarmede zijn ze nog niet beroepbaar, althans niet voor zooverre zij in onzen dienst komen. Eerst moeten zij nu nog een paar jaar practische vorming ontvangen onder de leiding van één onzer missionaire predikanten en daarna kunnen zij dan beroepbaar worden verklaard.

Van de zes geslaagden zijn twee Javanen n.l. Soegiardja, die te Solo is geplaatst en Soeradjja, die is geplaatst te Poerworedjo. Voorts zijn er onder de geslaagden twee Chineezzen, Go Tiang Lioe, die in dienst is getreden van de Hollandsche Gemeente te Djokja en Tiang Hoe, die door de Holl. Kerk te Solo in dienst is genomen.

Izak Siagian is een Batakker, die is opgeleid voor rekening van de Kerk te Batavia met het oog op de geestelijke verzorging van het Maleische deel der Gemeente aldaar.

En de zesde is een Menadonees, Frans

Limanouw. Hij tracht in zijn eigen land, de Minahassa op Celebes, gelegenheid te krijgen om in het Evangelie te arbeiden.

De Hollandsche cursus heeft dus thans de eerste leerlingen afgeleverd. Het resultaat van dezen eersten cursus stemt tot volle tevredenheid.

Toch zal er voorloopig niet opnieuw met een Hollandschen cursus worden begonnen. Vooreerst is daartoe noodig, dat er voldoende sollicitanten zijn voor deze studie. Bovendien is het noodig dat er uitzicht bestaat om aan de leerlingen van een nieuw te vormen Hollandschen cursus bij de voltooiing van hun studie een passenden werkkring te kunnen verschaffen. En dat is thans nog niet het geval. Wel zullen er op den duur op de hoofdplaatsen nog enkele Javanen kunnen geplaatst worden, die een Hollandsche opleiding hebben genoten. Ook zal bij uitbreiding van het werk onder de Chineezers er stellig nog behoefte komen aan enkele Chineezers, die een Hollandsche opleiding hebben ontvangen. En het is wel te verwachten, dat er later wel enkele jonge menschen zullen zijn, die voor deze opleiding geschikt mogen worden geacht.

Voorloopig staat echter de Holl. cursus stil. En er is nog niets van te zeggen of en wanneer er weer een Holl. cursus zal beginnen.

De Javaansche cursus met zijn 20 leerlingen gaat natuurlijk voort.

Het modernisme in de Zending.

Meermalen is er den laatsten tijd in de pers op gewezen, dat de wereldzending veelszins dreigt te verlopen in moderniseerende richting.

In de „Banier” zijn eenige artikelen geplaatst betreffende de zending in China, die maar al te zeer deden zien hoe sterk de invloed van het modernisme is in de Chineesche zending. Met ontroering hebben we van die artikelen kennis genomen. Ds. D. Pol heeft die artikelen voor een deel geplaatst in de Macedoniër. Blijkbaar zijn er heel wat Amerikaansche en andere zendelingen, die vrij wel meegaan met de moderne Schriftecritiek en onderscheidene hoofdwaarheden van het Christendom hebben losgelaten.

Ook uit de rapporten, die vooraf door verschillende vooraanstaande mannen in de zendingsbeweging der wereld waren opgesteld om als leidraad te dienen bij de besprekingen op de Zendingsconferentie, die dit voorjaar te Jeruzalem is gehouden, bleek maar al te zeer de invloed van het

modernisme in de Zendingswereld. De meeste rapporten ademen een moderniseerende geest. Meermalen kwam bij ons de vraag op of het maar niet beter was, dat allen, die de Heilige Schrift in haar geheel onvoorwaardelijk aanvaardden als het Woord van God en de daarop gegronde aloude belijdenis der waarheid willen handhaven, aan deze conferentie niet meededen.

Gelukkig is echter op de conferentie zelf gebleken, dat de orthodoxe richting in de Zendingswereld nog verre in de meerderheid is. Maar dit neemt toch niet weg, dat we het oog scherp geopend moeten houden voor het gevaar, dat de zending bedreigt van de zijde van het modernisme. Men zou zich ook zeer vergissen, wanneer men mocht meenen, dat de moderniseerende richting haar invloed bij de Zending in Ned.-Indië en ook op Java nog niet laat merken.

Ds. K. van Dijk, de missionaire predikant van de Friesche Zending te Keboemen, op Midden-Java, heeft daarvan een droef voorbeeld medegedeeld:

In een van zijn brieven lezen we het volgende:

„Ik schreef U al eens, dat wij een nieuwen Helper in dienst hebben, die een tijd op West-Java gewerkt heeft in dienst van de Amerikaansche Methodistenzending aldaar. Die Helper is daar ook opgeleid. Ik had hem naar den cursus van Ds. Bakker willen sturen. Maar hier ontstond een vacature, en toen plaatste ik hem daarin, omdat hij als helper al enkele jaren praktijk gehad had. Maar ik regelde het zoo, dat hij wat zijn kennis van de leerstellige waarheid betreft, door Soesena en mij wat wordt bijgewerkt, aan de hand van dictaten van Ds. Bakker.

Welnu, deze jonge man gaf ons een leerboek in handen, dat hem daar als leidraad bij het onderwijs gediend had, dat ten aanzicht van de Schrift geheel op modern standpunt staat. In dat boek kan men lezen, dat de vijf boeken van Mozes wel eenige honderden jaren na diens dood geschreven zijn, dat de wetten van Mozes heel veel ontleenen aan wetten, die tevoren in Babylonië waren, dat het boek der Richteren toestanden beschrijft die voorafgegaan waren aan den tijd van Josua enz. Ook leerde hij van verschillende uitspraken der Schrift, dat men die moeilijk zoo aan kon nemen, m.a.w. dat de menschen tenslotte hebben uit te maken, wat in den Bijbel Gods Woord is, en wat niet.

Zulk onderwijs levert m.i. groot gevaar op voor het geloof van onze Helpers.

Ik weet ook, dat dergelijke opvattingen

niet alleen daar in de Zending op Java gevonden worden.

Maar wat is er te verwachten van een Christendom, dat bij zulke opvattingen omtrent de Schrift wordt opgevoed? Het steunpunt voor hun geloof wordt bij den aanvang reeds verlegd uit den vasten rotsgrond van Gods getuigenis naar het schuivende oeverzand van menselijke opvattingen omtrent dat getuigenis. Niet de Schrift leert hun wat God gesproken heeft, maar — de zendeling leert hun dat op grond van zijn inzicht en zijn ervaring. En het is niet uitgesloten, dat hun eigen ervaring, of een ander voorganger het hun spoedig anders leert.

Ik voel erg veel voor één Javaansche Kerk op Java, waartoe alle Javaansche Christenen zullen behooren. Maar als zulk een opvatting omtrent de Schrift in die groote gemeenschap overheerschend werd, dan zou ik het voor onze Gemeenten op Midden-Java toch wenschelijker vinden, dat zij een afzonderlijk kerkverband onderhielden op een solidieren grondslag."

Tot zoover Dr. v. Dijk. We zijn het van harte met hem eens. Liefst zouden we dit nog wat sterker uitdrukken. Zeer zeker zal het gewenscht zijn, dat alle Javaansche Christenen over heel Java, die de Javaansche taal spreken, straks in één kerkverband met elkander leven. Maar dan zal het beslist noodzakelijk zijn dat in die Javaansche Kerkgemeenschap de hoofdwaarheden van het Christendom, en zeer bepaaldelijk ook het Goddelijk gezag van de gansche Heilige Schrift, onverzwakt worden beleiden en gehandhaafd.

Indien er in die groote Javaansche Kerkgemeenschap ruimte moest worden gelaten voor een Schriftbeschouwing als Ds. v. Dijk noemt, dan zou die eenheid voor de Javaansche Gemeenten op ons zendingsterrein te duur zijn gekocht. Veel beter zou het dan wezen, dat de Javaansche Kerken op ons Zendingsterrein een eigen Kerkverband vormden, met een eigen belijdenis, waarin het Goddelijk gezag van de Heilige Schrift ongerept werd beleiden. Hierbij konden zich dan aansluiten die Javaansche Kerken op andere terreinen, die op denzelfden grondslag begeerden te staan. Het is beslist noodig, dat ook de Javaansche kerken van stonden aan een positief Christelijke belijdenis aanvaarden als accoord van Kerkgemeenschap, waarbij met name de moderne opvatting omtrent de Heilige Schrift beslist uitgesloten moet zijn.

De zendeling „Dienaar des Woords" of „Evangelist".

Volgens onze Zendingssorde zijn de missionaire predikanten „Dienaren des Woords", die door een plaatselijke Kerk worden beroepen en uitgezonden en ambtelijk aan die ééne plaatselijke Kerk zijn verbonden.

Onderscheidene jaren geleden is Ds. K. v. Dijk, de missionaire predikant van Heeg, tegen die beschouwing in verzet gekomen. Hij heeft in het Geref. Theol. tijdschrift in 1912 en 1913 enkele artikelen geplaatst, waarin hij met klem de opvatting bestrijdt, die aan onze Zendingssorde ten grondslag ligt, en tracht aan te toonen, dat de zendeling een eigen ambt heeft, onderscheiden van het ambt van de Dienaren des Woords. De zendeling heeft, naar de meening van Ds. van Dijk, het ambt van Evangelist, waarvan de Schrift onderscheidene malen spreekt.

De artikelen van Ds. van Dijk hebben in 1912 eenige weerspraak uitgelokt, maar veel is er niet over geschreven en in de Kerkelijke vergaderingen is dit vraagstuk, voor zoover we ons herinneren, nooit aan de orde geweest.

Thans heeft echter Ds. van Dijk in de Macedoniër van Juli over dit onderwerp weer een breed artikel geplaatst, waaruit blijkt, dat hij nog van hetzelfde gevoelen is en het heelemaal niet eens is met onze Zendingssorde.

We vermoeden, dat sommigen bij het lezen van dit artikel zoo iets zullen zeggen als „Ds. van Dijk rijdt weer op zijn oude stokpaardje". Doch hij zelf zal het stellig niet voor een „stokpaardje" houden, maar voor een „edel ros". En het is Ds. van Dijk met deze zaak diepe ernst. Hij schrijft o.a.:

„Om het eens een weinig kras te zeggen: Onze Kerken hebben ter wille van hare Kerkelijke Zending den zendeling om hals gebracht, en op bedenkelijke wijze de plaatselijke Kerken van haar recht en hare eere beroofd". Metterdaad, dat is kras gezegd, zelfs niet een weinig kras, maar heel kras.

En aan het slot van zijn artikel schrijft hij: „Als onze Kerkelijke pers steeds blijft weigeren op mijn bezwaren in te gaan, dan zal ik, indien God mij het leven spaart, toch niet nalaten er telkens weer mee voor den dag te komen, ter wille van de waarheid. Ook ter wille van de eere onzer Kerken. Want onze Kerken verliezen het recht iemand om eene afwijking van de Waarheid te veroordeelen, wanneer zij weigeren zich zelf te herzien, als zij gedwaald hebben.

En zij hebben gedwaald, daar blijf ik bij, tenzij mijne bezwaren op goede gronden weerlegd kunnen worden."

Het is dus voor Ds. K. van Dijk geen onbeduidende kwestie. Uit de lezing van zijn scherpzinnig artikel is het ons nog niet duidelijk geworden, dat onze Kerken hebben gedwaald. Zelfs heeft zijn betoog ons niet geschokt in onze overtuiging omtrent de juistheid onzer Zendingsorde, ook al is het dat een enkel artikel wel wat duidelijker zou kunnen worden geformuleerd.

Het is niet ons doel in het Zendingsblad op deze zaak breed in te gaan. Onze ruimte laat dit niet toe. Een enkele vraag zij ons echter geoorloofd.

Als Ds. van Dijk zoo ernstig bezwaar heeft tegen onze Zendingsorde, ligt het dan niet op zijn weg om dat bezwaar in te dienen bij de Kerkelijke vergaderingen en ten slotte bij de Generale Synode, opdat deze zich over zijn bezwaar uitspreke? Verandering brengen in de Zendingsorde staat alleen bij de Generale Synode. Bespreking in de pers kan natuurlijk zijn nut hebben. Maar het is toch alleen de Generale Synode, die het bezwaar van Ds. v. Dijk, als dit metterdaad gegrond is, zou kunnen wegnemen. Het heeft ons dan ook wel wat bevreemd, dat Ds. van Dijk zijn bezwaar, dat nog steeds bij hem bestaat, niet reeds sinds lang ter Generale Synode heeft gebracht. Het spreekt van zelf, dat de weg daartoe steeds open staat.

Rectificatie.

In het Juni No. van het Zendingsblad namen we een stukje over uit „Timotheus” getiteld: Christus of Mohammed. In dit stukje wordt Dr. Zwemer de uitdrukking in den mond gelegd: „In den Koran staat dat Christus gezeten is aan de rechterhand Gods”. We ontvingen echter van Dr. Zwemer uit Cairo een brief, waarin hij ons mededeelt, dat dit niet juist is. Hij heeft dit niet gezegd. En ’t is ook niet waar. In den Koran staat niet „dat Christus gezeten is aan de rechterhand Gods”, maar wel dat „Jezus in den hemel is”. Dit maakt natuurlijk groot verschil. We zijn Dr. Zwemer dankbaar voor zijn opmerking.

26 Juli '28.

W. B.

De Christ. Holl. Inl. Kweekschool.

(Bij de foto).

In het vorige No. van het Zendingsblad hebben we den uitslag medegedeeld van de examens van de Christ. Holl. Im. Kweek-

school te Solo. Gewoonlijk wordt er van de leerlingen, die het eindexamen hebben gedaan, voor hun vertrek een foto genomen. Het spreekt van zelf, dat daarbij dan ook de leeraren met hunne vrouwen worden gekiekt. Ook dit jaar is dit weêr gebeurd. De leerlingen stellen er prijs op, dat zij bij hun vertrek een mooie foto mogen medenemen van het gezelschap, waarin zij enkele jaren van dag tot dag verkeerden en hunne vorming ontvingen.

Bij de opleiding van de leerlingen hebben echter niet alleen de leeraren een gewichtige taak te vervullen, maak ook hunne vrouwen, die voor een aanmerkelijk deel de leiding der internaten in handen hebben en daardoor een zeer beduidenden invloed oefenen op de vorming der leerlingen. De vrouwen behooren er dus bij.

Bijgaande foto laat ons te midden van de leeraren en hunne dames de leerlingen zien, die dit jaar het einddiploma verwierven. Van links naar rechts zien we zittend: Mevr. Beekman, Mevr. Frouws, Adriana de Lima, Soedarmi, Mevr. Bosman, Meijerink, Ediana Jonathan, Mevr. Meijerink, Penyna Jonathan, Sinto, Mevr. van Eyk, en staande Zweers, ond. leerschool, P. Simanoengkalit, Frouws, W. Hoetapea, Beekman, tijdelijk leeraar, Bosman, Soelaeman, Lie Tong Liang, Dubbeldam, Hoofd leerschool, Soehardi, Soekardi en Atmowidjana.

Bij het nemen van de foto waren de leeraren W. Vermolen, P. de Koomen en J. In 't Veld met verlof in Holland. W. B.

Zending Zuid-Holland-Zuid.

Verslag van den Zendingsarbeid over het eerste kwartaal 1928 Januari—Maart.

II.

(Vervolg).

Afgezien van het geldelijke, zijn er vele zorgen en moeiten aan het oprichten van Hollandsche Scholen in Indië verbonden. Daarvoor vragen wij Uw hulp niet; wij vragen die gaarne op Java. Maar Uw hulp in het bijeenbrengen van bouwkapitaal kunnen wij niet missen. Vooral waar het hier Uw eigen zaak geldt, Uw eigen zendingswerk, daar meenen wij U te mogen vragen, van Uw kant de zaak voor ons gemakkelijk te maken, door Uw geld te leen te vragen voor deze behoorlijk rentegevende leening op gemakkelijke aflossingsvoorwaarden.

Wij vragen zeer Uw aller aandacht voor deze zaak. Op de bovengenoemde jaarlijksche ledenvergadering was een rapport

Christ. Holl. Inl. Kweekschool te Solo.
Na het eindexamen.

aanwezig van den Heer D. J. Noordhoek, leeraar Middelbaar Onderwijs Boekhouden, onderwijzer aan de H. C. S. te Poerbolingo, die nauwkeurig heel den stand onzer Vereeniging heeft nagegaan en alles volkomen in orde en safe bevonden heeft. Ook verder zullen wij geen stappen doen op finantieel gebied zonder zijn vakkundig advies te hebben ingewonnen. Met volle vertrouwen kunnen wij dan ook den lezers aanbevelen te participeeren in deze obligatieleening. Onder ernstige omstandigheden wordt het geld, tot een maximum van f6000, met één jaar opzeggen terugbetaald. Wie obligaties neemt, helpt niet alleen ons en de zaak van Zending en Christelijk Onderwijs op Java op zeer praktische wijze, maar ook zich zelf! De Heer K. Wieringa, oud-referendaris van onderwijs te Dordrecht zal gaarne Uw gelden in ontvangst nemen en voor elke f100.— een obligatie-bewijs U toezenden. De aan de obligatiebewijzen gehechte coupons geven U dan bij opzending aan hetzelfde adres recht op f5.50 per jaar voor iedere f100.—, die gij bij hem gestort hebt.

Op genoemde jaarvergadering kon de Heer Hanskamp, hoofd der Holl. Chineesche School te Poerbolingo, van veel goeds gewagen. Aan die school zijn nu reeds 3 onderwijzers en 3 onderwijzeressen, allen Hollanders, verbonden. Eerst nam het op 1 October 1926 geopende internaat voor Chineesche jongens niet zeer op. Maar toen de kostgelden verlaagd werden, veranderde dit, zoodat het wel niet lang duren zal, of wij moeten jongens afwijzen.

Een meisjesinternaat moesten wij eigenlijk ook hebben. Maar dat durven wij nog niet aan.

Wat den zendingsarbeid in engeren zin betreft: ik wil de lezers maar niet vermoeien met al te veel namen. Toch moeten wij er aan denken, dat in Maart het einde van de vastenmaand viel. De eerste dag van de maand daarop volgende is het groote feest, als nieuwjaarsdag door de Islamsche Javanen gevierd. De Javaansche Scholen beginnen daarna den nieuwen cursus. Zóó worden dan in dien tijd ook de overplaatsingen op onze scholen bewerkstelligd.

Ook ving toen de cursus der opleidingscholen aan: de nieuwe theologische in het Javaansch (de Hollandsche cursus eindigt met Mei) en de cursus aan de Normaal-school, de z.g. Keucheniusschool.

Naar den eersten zonden wij twee hoofden van scholen: Nathanaël van Adiredjo en Rawan van Kortajasa. Als het eenigs-

zins kan, houden wij ons aan den regel om er bij voorkeur onderwijzers, vroeger opgeleid aan de Keucheniusschool, en daarna eenigen tijd in het werk beproefd, heen te zenden. Andere terreinen zijn helaas! genoodzaakt menschen te sturen met veel minder vóóropleiding. Dit drukt onwillekeurig het peil van de theologische opleiding naar beneden en zal, naar ik vrees, ook op teleurstelling voor de opgeleiden zelf en voor het werk, dat van hen verwacht wordt, uitloopen.

In de plaats van de twee, die „op studie” gingen en van één, die heelemaal naar Malang (Oost-Java) vertrok, kregen wij drie jongelui van de Keucheniusschool. Ach, we konden er nog wel twee of drie meer gebruiken! Want over het algemeen gaan onze scholen goed. Dit geldt met name van de desaschool te Pengaloesan (op de helling van den Slamet), die in Juli '27 werd geopend. We kochten in Maart voor die school een stuk land aan den dorpsweg, vanwaar men een schitterend uitzicht op de vlakte heeft.

Wij konden maar één leerling naar den nieuwen cursus van de Keucheniusschool zenden. Maar die leerling kwam van onze Vervolgschool te Djatilawang (in het midden der residentie, dus van Poerbolingo uit in Zuid-Westelijke richting). Wij hopen zeer, dat het goed slagen van dezen leerling en de goede berichten, die hij van Jogja meebrengt, er toe mogen bijdragen om het vertrouwen der bevolking te winnen. Want deze school, die haar leerlingen van verschillende desa's trekken moet, heeft nog steeds moeite „er in” te komen.

Wel jammer, want toen ik in Februari in het nette schoolgebouw met de kleine gemeente aldaar Avondmaal hield, was ik bij vernieuwing onder den indruk van de ijver en bekwaamheid van het hoofd, voor zoover ook de waarlijk mooie handteekeningen aan den wand dáár een wesprekend getuigenis van afleggen.

In Plana, gelegen tusschen Poerbolingo en Banjoemas, iets Oostelijker, had ik reeds op Kerstmis van het vorig jaar het eerst een godsdienstoefening geleid, ten huize van den hulp-goeroe-indjil (tevens colporteur-courantrondbrenger) en een kind gedoopt. In Maart van dit jaar werd er het eerst het H. Avondmaal bediend. We zaten aan met ons drie en twintigen. Wel wat al te nauw in de kleine voorkamer van Joesoep Madrawi! Noodig moeten ze daar een kerkje bouwen.

In verband, denk ik, met het toezicht, dat na de communistische woelingen op open-

bare vergaderingen gehouden wordt, is het daar de gewoonte, dat de godsdienstoeffeningen steeds door een paar leden van het desa bestuur worden bijgewoond. Ongetwijfeld berust dat op een vergissing. Wij van onzen kant hebben er echter natuurlijk niets tegen, dat op deze wijze geheel ongezocht de dorpsnotabelen geregeld de evangelieprediking hooren!

Aan het einde van mijn verslag moet ik nog even uiting geven aan iets, dat nu eigenlijk wel niet Indië, maar Holland geldt. Wij werden zeer bijzonder verblijd door de zendingsactie, die in de saamwerkende kerken van Z.-Holland ten Zuiden blijkbaar plaats grijpt en werden hoogelijk bemoedigd door de berichten in de kerkelijke pers van de goede resultaten in zoo vele gemeenten bereikt.

Het trof ons ook, dat in het afgelopen jaar '27 aan onze driemaandelijksche verslagen zoo veel meer aandacht werd verleend dan vroeger wel het geval was. Niet alleen werden twee ervan afzonderlijk gedrukt en op groote schaal verspreid, maar óók zagen wij deze rapporten opgenomen in bijna alle kerkelijke bladen van Zuid-Holland ten Zuiden. Wij zijn dengenen, die daartoe hun welwillende medewerking verleend hebben, recht dankbaar.

Moge de Heere ook dit verslag gebruiken om den band tusschen Indië en Holland te versterken en de toewijding in gebed en arbeid te doen toenemen!

B. J. ESSER.

Poerbolingo, 1 Mei 1928.

Zending Noord-Holland.

Kerkbouw in Djokja.

Het zendingswerk begint altijd zeer eenvoudig. We trachten bijeenkomsten te houden op de voorgalerij van een hulphospitaal, in een schoollokaal of een desahuis. Daar hebben we vaak de mooiste bijeenkomsten.

Ik herinner me een bijeenkomst in het eenvoudige bamboehuis van den colporteur in Bantool. In dat donkere vertrek zaten een aantal mannen en vrouwen, de meesten op den grond, sommigen op een bank. Een tafel met een Javaanschen Bijbel er op was neergezet voor den predikant. Maar het was zoo donker, dat ik moeilijk den Bijbel lezen kon, en om wat licht te maken schoof ik een der pannen van het lage dak wat opzij, en toen was het een Rembrandtiek tafereel. Een straal van licht viel juist over den Javaanschen Bijbel en over enkele figuren in den donkeren achtergrond.

En in dien eenvoud werd het spreken over het licht dat God in de duistere wereld schijnen doet van een wondere blijheid en verhevenheid. Vaak denk ik met weemoedige blijdschap aan allerlei zulke samenkomsten, die juist door het primitieve van de omgeving zoo iets bekoorlijks hadden. Maar in den groei van de gemeenten leert God ons dat deze idylle moet wijken voor de noodzaak.

Die noodzaak van kerkbouw in Djokja is gelukkig ook door velen gevoeld. Met blijdschap mag ik me zetten tot het schrijven van een verantwoording van ingekomen giften. Wat een blijdschap zullen deze giften bereiden aan de Javaansche broeders en zusters in Djokja, die zoo dringend een kerkgebouw noodig hebben. Draagt uw gift ook tot die blijdschap bij?

H. J. v. L. te A. f40; Dr. H. te Z. f20; A. B. te E. f2.50; Mej. G. D. te Z. f25; F. L. v. d. B. te A. f10; collecte te Z. f18.64; Kerk te M. f15; van Dr. H. te A. f2.50; Dr. W. G. H. te A. f100; A. v. d. H. te D. f25; O. A. B. te D. f25; uit de bus van Mej. L. B. te D. f5; Mevr. K. te B. f5; Geref. Kerk te A. f475; Geref. Kerk te H. f53; Mej. F. J. v. B. C. te U. f20; J. v. d. B. te M. f12.50; J. P. R. te A. f2.50; J. F. W. te A. f5; Letter N. f5; J. V. te 's G. f2; A. v. d. S. te R. f6; H. B. te W. f5; Mej. R. H. te A. f2.50; van zendingsvrienden te E. f2135; Kring Kersbergen te Z. f50; Geref. Kerk te M. f15.79½; Wed. O. te A. f2.50; Mej. G. f5; Letter F. f5; C. M. P. f1; collecte Zondagsschool Mej. P. f8.54½; Geref. Kerk te W. f25; G. S. f1; J. C. A. te den H. f10; Kerk te L. f40; Kerk te M. f10.02; Mr. A. J. L. v. B. C. te 's G. f10; H. W. H. te L. f20; M. v. S. te S. f1; uit de Kerk van Bl. f5; C. P. E. te Z. f25; M. D. te A. f15; J. F. G. te H. f100; F. H. B. te H. f50; H. W. B. te H. f25; G. R. te H. f20; A. B. Sr. te H. f10; A. B. Jr. te H. f20 S. v. B. te H. f20; V. te H. f40; S. v. D. te H. f40; J. S. te A. f25; O. R. te O. f150; C. v. d. B. te H. f20; H. te H. f250; L. te H. f25; de B. te H. f10; V. te H. f10; C. te H. f10; W. te H. f40; C. v. d. H. te H. f40; J. K. te W. f10; Geref. Kerk te V. f46.84; Geref. Kerk te S. f15; Zr. E. te A. f1. A. POS.

Gironummer 132539, Zaandam.

Hoog bezoek te Djokja.

(Bij de foto).

De Gouverneur-Generaal van Ned. O.-Indië, Jhr. Mr. de Graef, heeft op zijn rondreizen ook Djokja bezocht. Onder de in-

richtingen, die hij daar bezichtigde, was ook het Petronella-Hospitaal. Het was op Zaterdag 25 Mei l.l. dat Z.Exc. met Mevrouw en gevolg aan het bekende Zendingshospitaal te Djokja een bezoek bracht. De waarnemende directeur Dr. M. G. Muller met Mevr. Muller en Dr. H. S. Pruijs, ontvingen

Z.Exc. zien op het oogenblik van het vertrek.

Later meldde de Indische pers, dat Z.Exc. van het Petronella-Hospitaal een zeer gunstigen indruk had ontvangen en het bezoek bijzonder leerrijk had gevonden. W. B.

Hoog bezoek te Djokja.

het hooge gezelschap. Ongeveer drie kwartier duurde de rondgang door het hospitaal, waarvan een groot gedeelte in oogenschouw werd genomen. Vooral de kinderzaal met het groot aantal kleinen trok zeer de aandacht. Ook de polikliniek-auto werd met bijzondere belangstelling bezichtigd. Z.Exc. bewonderde zeer de praktische inrichting van zulk een „rijdende polikliniek”. Zoowel Mevrouw als Z.Exc. zelf waren zeer voldaan en roemden de netheid en reinheid van het hospitaal. De hoofden der hulpziekenhuizen werden aan Z.Exc. voorgesteld. Hij informeerde belangstellend naar hunne opleiding en bevoegdheid.

Belangstellend vroeg Z.Exc. ook naar den toeloop van patiënten. Door grafische voorstellingen werd hem daarvan een denkbeeld gegeven. Ook werden aan het gezelschap eenige bijzondere interessante Röntgenfoto's getoond.

Bijgaande foto laat ons de auto van

Zending Utrecht en Gelderland.

Een brief van Ds. Netelenbos te Poerworedjo.

(Overgenomen uit de Utr. Kerkbode).

I.

Zeer geachte Broeders.

Een dubbel verlies.

De kring van onze medewerkers heeft de vorige maand een dubbel verlies te boeken gehad. Korten tijd na elkander stierven een jeugdige verpleger, en één van onze onderwijzers, Kardis, nog pas twee jaar in zendingsdienst. Beiden werden door een hevige longontsteking van ons weggenomen. Zij kenden Hem, Die gezegd heeft: „wie in Mij gelooft zal leven, al ware hij ook gestorven”. En we vertrouwen, dat zij tot Hem gegaan zijn, die hen hier — al was het slechts kort — in Zijn dienst heeft

willen gebruiken, om nu dien dienst in het hemelsche heilgdom voort te zetten.

Kardis heeft 2 jaar in het door ziekten telkens geteisterde Geparang gewerkt. Hij verzocht me dringend om overplaatsing; waar ik geen bezwaar tegen had. Dus ging Kardis naar Semajoe, en kwam één van de pas te Temon geslaagde volksschool-onderwijzers in zijn plaats te Geparang. Na nog geen maand kwam Kardis van uit Semajoe met longontsteking in het ziekenhuis, en daar nam God hem tot Zich. Er is droefheid in den christenkring; God beware ons voor verdere tegenspoeden.

Schoolnieuws.

Ik heb nu ook te Semajoe een van die volksschool-onderwijzers geplaatst, zoodat de school daar gelukkig ongestoord kan voortgaan. Er zijn nu 3 klassen; de limiet is dus bereikt. Hetzelfde geldt voor Redjosari: ik heb voor de beide nieuwe 3e klassen banken, borden, leermiddelen en dergelijke moeten koopen; en nu zijn we daarmee klaar.

De meeste scholen hebben na de poewasa-vacantie een niet onbevredigend aantal leerlingen er bij gekregen. Ik heb daarom te Redjosari en Semajoe een tweeden onderwijzer aangesteld. De subsidie-regeling geeft voor 'n volksschool slechts één onderwijzer per 60 leerlingen subsidie. Dat is beslist te weinig. Daarom zorgt een loerah, gestuurd door hooger Inlandsch bestuur, wel dat zoo'n schoolje meer dan 60 leerlingen heeft. Wij missen dien steun, en ondervinden, omdat we zendingbedoeelingen met het onderwijs hebben, nog al moeite met het verkrijgen van leerlingen. Trouwens, zonder den zachten drang van boven zouden de openbare scholen er ook niet zoo gunstig voorstaan. We moeten ons dus eenige opoffering getroosten, en aan zoo'n school een extra leerkracht verbinden, om haar zoo goed mogelijk op peil te houden.

Ook was ik nu eindelijk in de gelegenheid om Thomas, de gemeentevoorganger van Dermosari, van de school daar los te maken. Hij heeft vele jaren voor de klas gestaan, maar zijn opleiding in Lempo doeloe maakte hem voor zulk werk in dezen tijd minder geschikt. De schoolopziener klaagde telkens over hem als iemand, niet voor zijn taak berekend. De goeroe's-indijl van de oudere generatie zijn inderdaad niet meer op hun plaats vóór de klas. Ze zijn thans allen van dat werk vrijgemaakt.

Dan heb ik U nog een verzoek van het schoolhoofd Tlepok over te brengen. Er komen daar nu \pm 80 leerlingen, verdeeld over

5 klassen. We hebben met die school tot dusver niet het gewenschte resultaat kunnen bereiken. De vooruitgang van de gemeente deed de nog al strenge Moh. bevolking daar saamspannen tegen de school. Het schijnt, dat we nu in de goede richting zijn. Maar nu zou het schoolhoofd er gaarne nog een onderwijzer bij hebben. Hij vreest, dat anders de zaak weer verlopen zal; de klassen worden bij beurten onderwezen; er is altijd een klas, die maar den halven morgen les krijgt, en dat is nu juist niet bevorderlijk aan den bloei van de school. Vandaar dat het hoofd er beleefd op aandringt, hem nóg een onderwijzer te geven. Als het op die manier lukt, het aantal b.v. op 90 te brengen, kunnen we het volgend jaar voor 3 leerkrachten subsidie krijgen, (voor 2e klas- en vervolgscholen wordt één onderwijzer per 40 leerlingen toegestaan). Van harte ondersteun ik dit verzoek.

De vervolgschool te Semagoeng gaat een moeilijken tijd tegemoet. Daar in de buurt opent het gouvernement een nieuwe vervolgschool. Natuurlijk moet die ook loopen; maar op die manier ontgaan ons leerlingen uit die desa's, op wier medewerking gerekend was toen wij te Semagoeng onze school begonnen. Ik heb hierover mijn beklag ingediend bij den inspecteur van het Inlandsch onderwijs; en kreeg een schrijven terug met de mededeeling, dat hij deze zaak persoonlijk met mij zou komen bespreken. Hopen we, dat er een schikking te vinden zal zijn, waardoor onze school niet al te zeer in de verdrukking komt. We hebben haar noodig voor de christenkindren uit Kesingi en Dermosari, die volledig lager onderwijs begeeren met het oog op de toekomst (opleiding voor onderwijzer, verpleger enz.) en die ter plaatse slechts een volksschool ter beschikking hebben.

Verder deel ik U mede, dat de onderwijzer Tomas (hoofd te Semajoe) de vorige maand getrouwd is; hij ontvangt dus nu de gewone huwelijksstoelage; ook is het hem gelukt te Semajoe een huis te huren. Dat is dus in orde.

(Wordt vervolgd).

Zending Groningen, Drenthe en Overijsel.

Aan het rapport van de deputaten voor de Zending op Soemba, dat door hen is uitgebracht op de Particuliere Synodes der drie Provinciën, en waarin veel is opgenomen, dat reeds vroeger door het Zendings-

blad is medegedeeld, is het volgende ontleend:

Verzorging van Kambaniroe en Waingapoe.

„Voor deze vacante posten is Ds. Lambooy als consulent aangewezen. Gezien den toestand der gemeenten en gelet op het feit, dat er thans goeroes Indjil beschikbaar zijn, terwijl als einddoel in afzienbaren tijd de volkomen zelfstandigheid met eigen inlandschen predikant in het oog moet worden gehouden, achtte de algemeene vergadering van de Zendingsarbeiders op Soemba het meest gewenscht de bearbeiding der beide gemeenten te doen geschieden door goeroes Indjil onder leiding van den miss. Predikant van Midden-Soemba. Het voornemen is twee goeroes, die van jongsaf onder de voortdurende leiding van Ds. de Bruijn hebben gestaan, na mindere of meerdere voorbereiding, in verband met hun gaven en leeftijd, voor den arbeid in deze gemeenten te bestemmen. De eene zou te Kambaniroe voor den arbeid kunnen blijven; de andere helper zou eerst de studie te Karoeni kunnen volgen. Voorloopig is Waingapoe toevertrouwd aan een Ambooneesch goeroe.

Met deze voorloopige regeling zijn uwe Deputaten accoord gegaan.”

Zendingsvruchten op Oost-Soemba.

Voor zijn vertrek naar Holland mocht Ds. J. F. Colenbrander op zijn arbeidsveld nog heerlijke vruchten van den zendingsarbeid aanschouwen.

Te Melolo mochten 25 Maart drie jonge menschen worden gedoopt, allen Soembaneezen, en 1 April werd er door tien, ook nog jonge personen, belijdenis des geloofs afgelegd. 8 April werden in Maoedjawa eerst zes volwassen en vier kinderen gedoopt, terwijl met nog een paar andere Christenen het H. Avondmaal werd gevierd. Onder de Savoeneezen te Maoedjawa begint al een aardig kringetje van Christenen te komen. 15 April werden te Petawang vier volwassenen gedoopt. Twee jonge vrouwen deden tevens belijdenis des geloofs.

Medische dienst.

Te Melolo is een inlandsche verpleger geplaatst. Er is een woning voor dien ziekenverpleger gebouwd. Enkele patiënten kunnen opgenomen worden in een land-schapsziekenhuisje.

Het hulpziekenhuisje bij de post Tengö (Karoeni) mag zich in den laatsten tijd verheugen in een grooten toeloop van pa-

tiënten. Het is een gebouwtje, bestaande uit twee zaaltjes, met zes bedden, waarvan het eene is ingericht voor polikliniek-apotheekkamer en het andere dient voor opgenomen patiënten. Verpleger Naha werkt er, onder leiding van den miss. Predikant Ds. van Dijk. De technische leiding nam 1 Jan. 1927 Dr. Berg op zich. Op deze Zendingspost werk ook mej. G. Zigterman, Hoofd van het internaat van de Standaardschool te Karoeni met diploma: vroedvrouw. Met inbegrip van de patiënten van Zuster Zigterman werden behandeld: 1153 patiënten; gemiddeld per werkdag 4. Aantal consultaties: 14711; gemiddeld per werkdag 49. Aantal opgenomen patiënten 66, met 1706 verpleegdagen. Dagelijksch getal: 5; gemiddelde verpleegdagen: 26 dagen. De bedrijfsrekening loopt over een bedrag van f737.94. De verpleger staat telefonisch met Dr. Berg in verbinding, terwijl zwaar-zieken zoo mogelijk naar Waikaboebak worden doorgezonden. De miss. arts overweegt, omdat het gevaar voornamelijk van malaria en dysenterie op de Zendingspost te groot is, overbrenging van dit hulpziekenhuisje naar een geschiktere plaats.

Dr. Berg zond een uitvoerig verslag van de werkzaamheden, in het afgelopen jaar door hem verricht. Het werk is, met een vorig jaar vergeleken, nog belangrijk toegenomen. Het bestaande ziekenhuisje te Waikaboebak, dat 2 zaaltjes heeft van 4 M., werd in zooverre uitgebreid, dat de beschikking verkregen werd over 7 plaatsen meer. Er konden gemiddeld per dag 22 patiënten opgenomen worden (vorig jaar 15). De bouw van een nieuw, groot Ziekenhuis laat nog altoos op zich wachten. Het Gouvernement stond nog niet voor de bouwsubsidie, zwart op wit, voor het plan van pl.m. f140.000. Dr. Berg heeft, als er geen andere uitweg is, nu de gedachte aan de hand gedaan, om, waar terrein-ruimte aanwezig is, het bestaande, door te wijzigen, te versterken, te vergrooten en bij te bouwen, tot een flink Ziekenhuis uit te breiden. Hij wil persoonlijk de belangen van den medischen dienst op Soemba te Weltevreden gaan bepleiten, en hij lijkt Uwe Deputaten de man niet, om voor velerlei teleurstellingen uit den weg te gaan.

In het Ziekenhuis te Waikaboebak werden in 1927 ingeschreven 3756 patiënten tegen 3331 in 1926. Opgenomen patiënten 473, tegen 339 in 1926.

Nam de medische behandeling te Waikaboebak in omvang toe, ook de poliklinische hulp buiten Waikaboebak breidde zich uit. Op een te voren aangekondigden tijd en

plaats werden, over 10 Landschappen van West-Soemba verdeeld, patiënten verzameld. Op zulk een polikliniekdag buiten werden gemiddeld per dag 80 patiënten behandeld. Aantal patiënten op deze tochten: 3083. Vorig jaar: 3008.

Dit maakt in 't geheel: 6764 patiënten (6414) met een totaal consultatie-aantal van 24135. (Vorig jaar 19138).

Dr. Berg zou tot zóó uitgebreid werk in en buiten het Ziekenhuis niet in staat zijn, als in het Ziekenhuis niet steeds deskundige hulp aanwezig bleef. Het was in den laatsten tijd, toen het gezin grooter werd, inderdaad veel te zwaar voor Mevr. Berg, om behalve de zorg voor het gezin, dat inleeft in het Zendingswerk, ook nog zoo veel te doen, dat voortvloeiende uit den medischen dienst. Gelukkig, dat de taak gesplitst kon worden, toen Zuster Vellenga zich van den arbeid meer en meer op de hoogte had gesteld. De hoofdverpleegster, die met lust haar werk doet in het primitief Ziekenhuis, wordt nog bijgestaan door 4 inlandsche verplegers en verpleegsters, Dorcas en Pauline. Deze inlandsche verpleegsters, die 2 jaar in het Zendingen-ziekenhuis te Solo gewerkt hebben, kwamen tegelijk met de komst van de Zuster.

De bedrijfsrekening over den medischen dienst over 1927, zonder dat nog een nieuw Ziekenhuis is gebouwd, wijst aan uitgaven aan f15826.75. Aan inkomsten: gouvernementssubsidie f8143.77, zoodat er volgens die opgave uit de Soemba-kas nog bij moet f7682.99.

De begroting van kosten voor de kerken wordt over 1928 rond genomen geschat op f10.000.

Een voorrecht is het, dat de Vereeniging „Soemba's Hospitaal” zich zoo zeer beijert ten dienste der Kerken ook voor de exploitatie van den medischen dienst.

Waren de inkomsten van de Vereeniging over 1926 nog slechts een f6000, over 1927 is het bedrag reeds tot ongeveer f9000 gestegen.

Tijdens den verloftijd is Mevr. Berg te Weltevreden ernstig ziek geworden. Dr. Berg kon naar Soemba terugkeeren, maar Mevrouw moest tot herstel op Java worden achtergelaten. Doe de Heere haar in koeler streken weldra algeheele genezing vinden!

Het huis van Dr. Berg was tijdelijk door Dr. Onvlee betrokken.

(Wordt vervolgd).

Uit het verslag van de Vergadering der deputaten van de Soemba Zending gehouden 2 Juli 1928.

Moderamen.

Het moderamen wordt aldus samengesteld: praeses Ds. M. Meijering; scribae D. D. A. Brouwer Jzn. en J. H. Lammertsma; quaestor br. Jurriën Veldkamp; plaatsvervangend penningmeester Ds. R. Middelveld; correspondent Ds. T. Gerber; plaatsvervangend correspondent Ds. R. Sybrandy.

Begroting.

De begroting over den arbeid op Soemba en de uitgaven in het vaderland wordt behandeld, en overeenkomstig ontvangen machtiging vastgesteld. De totaal-som is f78300, behoudens ontvangsten en uitgaven voor den medischen dienst te Waiakaboebak, begroot op f11000.

Over het vorig boekjaar waren de ontvangsten f88185.57½, uitgaven f85515.42, cassa einde boekjaar f2670.15½.

Regeling van verlof.

In 1930 zullen drie Zendingsarbeiders in West-Soemba recht hebben op verlof: Ds. van Dijk, Dr. Berg, Ds. L. P. Krijger. Hun is verzocht een onderlinge regeling te treffen, opdat West-Soemba niet voor een zoo groot gedeelte van zijn zendingsarbeiders zou worden ontbloot.

Archief.

Besloten wordt aan de Kerk van Appingedam te verzoeken als bewaarster en verzorgster van het Zendingenarchief op te treden.

Een merkwaardige brief van den Kerkeraad van Melolo.

Januari j.l. schreef Ds. Colenbrander: „Als een vervolg op mijn vorigen brief mag ik nu nog melden, dat de Kerkeraad heeft besloten om te trachten voortaan de gemeente zelf in haar onderhoud te laten voorzien. De goeroe zal u hierover nog nader schrijven. Vermoedelijk zal br. Mo-bach wel op uwe vergadering aanwezig zijn als deze brief ter tafel is, zoodat het voor mij niet noodig is de vertaling er bij te voegen.

Het beteekent voor Oost-Soemba een mindere uitgave van bijna f600.— per jaar, hetgeen vooral nu goed uitkomt, nu de medische dienst weer vermeerdering van uitgaven meebrengt.”

Den 21 Jan. werd de brief door den Kerkeraad verzonden. Hij was in het Maleisch gesteld en luidt, door br. Mobach vertaald, aldus:

Geachte Deputaten van de Zending der Geref. Kerken in Groningen, Drente en Overijsel in Nederland.

De Kerkeraad van Melolo doet U een en ander weten om haar blijdschap uit te spreken, daar 's Heeren goedheid over ons is uitgestort door het werk van uw geliefde broeders in onzen Heere Jezus Christus.

Het geestelijk licht, dat Nederland verlicht, zendt zijn stralen reeds uit tot ons hier, zoodat wij ook in dat licht mogen leven.

26 jaren hebben de broeders in Nederland ons geleid en verzorgd met het evangelie van Christus, opdat wij bereid zouden worden voor de eeuwige zaligheid in den hemel.

Als wij menschen dat bedenken en wij Savoeneezen dat overwegen, moeten wij ons verwonderen over de liefde van de broeders in Nederland jegens ons. De Heere zij geprezen, die dat wonder werkte. Thans gevoelen wij ons als kinderen, die alleen mogen loopen; daarom vragen we beleefd of U uw verzorgende hand van ons zoudt willen nemen, terwijl we voor al uw moeiten gedurende dien tijd hartelijk dank zeggen en tezamen den naam des Heeren van onzen Zaligmaker loven. Hij heeft al Uw liefdearbeid gezegend tot uitbreiding van Zijn Koninkrijk naar het woord van den Heere Jezus in Matth. 28: 19 en Zijn bevel in Lukas 16 : 9.

Maar gij weet allen, dat als een kind pas het loopen leert, het niet alleen kan gaan, doch er steeds iemand bij moet zijn opdat wanneer het eens mocht vallen, het spoedig geholpen kan worden. Zoo is het ook met ons.

Daarom verzoeken wij, dat uw liefde met ons mag blijven.

Wij weten dat er nog veel te helpen en te verzorgen is, dat Uw taak zwaar is; daarom namen wij ons voor, zooveel ons mogelijk is, die zware taak iets te verlichten. Daarom met ingang van 1928 beginnen wij daarmede.

Aldus ons verzoek. Onzen hartelijken dank aan U allen.

De Kerkeraad van Melolo
voornoemd,

(w.g.) W. SIOELIELUIN,

Voorzitter.

(w.g.) F. RADJAH, Scriba.

Met blijdschap en dank aan den Heere

mag men van dezen brief van den Kerkeraad van Melolo kennis nemen. Het is de eerste maal, dat een dergelijk schrijven is ontvangen. Daarom zal het niet nalaten des te meer indruk te maken en om den vorm en om inhoud en doel.

Naar den vorm is het warm en vriendelijk gesteld, naar den inhoud wijst het op een schriftuurlijken grondslag, naar zijn doel prijst het zich aan om de strekking die erin is uitgesproken, in het besef van de verplichting der gemeente om haar eigen onderhoud te bekostigen. Het mag wel een rijke vrucht van den arbeid der Zending genaamd worden, dat de gemeente te Melolo zoover kwam, en een woord van hartelijke gelukwensch mag men Ds. Colenbrander niet onthouden, dat het den Heere behaagde zijn werk zoo rijkelijk te zegenen.

Suriname.

Een danktoon.

Het is voor een Gereformeerd mensch en speciaal voor een Geref. Kerkeraadslid of lid eener Zendings-commissie een lust om het laatste nummer van „Berichten uit de Heidenwereld” te lezen. Telkens weer ziet men in de lijst van ingekomen giften „van de Ger. Kerk te A. zooveel”; van de Zendingscommissie der Geref. Kerk te B. zooveel.” Toen ik dan ook verleden week in Zeist was, vond ik daar het Bestuur der Broedergemeente opgetogen over zooveel blijken van belangstelling en sympathie uit onze kringen. En het was dan ook met een hart vol dank aan God, maar ook aan de vele milde gevers, dat de Secretaris in zijn verslag van dit hartelijk meeleven melding maakte.

Zou dan eindelijk het uur gekomen zijn dat de Suriname-zending uit haar financiële misère verlost zal worden? En zou de victorie vanuit de Geref. Kerken beginnen? Zeker, daarvoor zal noodig zijn, dat allen meedoen. Niet alleen de tientallen kerken, die zoo'n mooi voorbeeld gaven, maar ook de honderden, die de kat nog eens uit den boom kijken. Moge de volgende lijst nog ééns zoo lang zijn. Ook deze maand en de volgende zijn giften speciaal van Kerken en Zendingscommissie hartelijk welkom, zoowel te Zeist als op postrek. 95494. In 't laatste geval vermeldde men er even het doel bij, b.v. „speciaal voor de Zending”, „voor de Scholen”, „voor de meelaatschen”, „voor herstel van woningen”.

Van 20 Juni tot 25 Juli kwamen op bovengenoemd nummer de volgende giften in:

Van Mej. S. E. H. Scherpenzeel f2.50; S. v. d. Z. Ezinge f5 (Knikkertje); Jongeh. H. B. Ezinge f0.50 (honderd halve centen); G. D. Zaandam f5; Aanget. zending uit Heerde f25; De Heer en Mevr. B.—d. J. Leiden f5; J. V. den Haag f2.50; Mej. A. S. V. A'dam f2.50 (zending) en f2.50 (scholen); J. G. A. R'dam f2.50; Vereen. v. Chr. Nat. Schoolond. (Hoofdbestuur) f100; Chr. School Oldebroek f25; R. te O. f2.50; J. K. Loosduinen f10 (van Ger. Kerk); Pers. L. en U.L.O. 's Gravenzande f3.95 maandel.; J. v. B. Zuilen f25 (kinderen v. d. Chr. Sch.); G. W.—D. f50; P. Ph. S. Rijsenburg f25; N. N. f3; Pers. Ger. Sch. Vaartweg f2.75; (maandel. giften); Wilhelmina school f5; J. H. M. f1; Emma-school f15; School a. d. Heidestraat f14.25; Geuzenschool f9.28; Nassauschool f10; Oranjeschool f7; Jongej. M. f1; Mej. T. f3 (laatste elf allen te Hilversum); Wed. S. d. V. Bolsward f10; E. J. E. Deventer f5 (Zend. comm. Ger. Kerk A); G. J. V. Rotterdam f10 (voor muskietvrije woningen); B. te T. f2.50 (uit dank voor slagen H.B.S.); R. H. L. Enschede f5; J. J. S. den Haag f2; Leerl. U.L.O. school 's Gravenzande (door bemiddeling van Mej. J. M. Lips. Ingekomen bij „De Standaard” f20 (voor de melaatschen).

Ook dezen gevers en geefsters zeer hartelijk dank.

Hilversum. J. VAN KEULEN.
Postrek. 95494. Bilderdijklaan 12.

Korte Berichten.

Dr. J. Hania.

We hadden gehoopt thans te kunnen berichten, dat de krankheid van onzen zeer gewaardeerden vriend en Broeder Dr. J. Hania een gunstige wending had genomen. Maar dit is, helaas, niet het geval. De krachten worden gestadig minder. Maar de arm des Heeren is niet verkort. We blijven bidden, dat de Heere hem nog weer herstelle en hergeve aan zijn gezin, zijn Gemeente en zijn arbeid voor de zending.

Ds. J. F. Colenbrander.

Zaterdag 21 Juli is Ds. Colenbrander, de Miss. predikant van Melolo, met zijn gezin na een voorspoedige reis in welstand in Nederland aangekomen. Naar we vernemen, is hij voornemens voorloopig te Kampen te gaan wonen.

Ds. J. A. C. Rullmann.

Gelijk men weet, heeft Ds. Rullmann te Batavia de roeping aangenomen van de

Geref. Kerk te Rotterdam voor den Zendingenarbeid in Banjoemas.

Naar we vernemen, zal Ds. Rullmann D.V. in 1929 met verlof naar Holland komen, om hier eenigen tijd, wellicht omstreeks twee jaar, te gaan studeeren ter voorbereiding voor het werk, dat hem wacht in dienst der zending. Het zal dus nog geruimen tijd duren eer hij den practischen Zendingenarbeid zal beginnen.

Familie Gillebaard.

Het echtpaar Gillebaard te Solo is zwaar bezocht. Mevr. Gillebaard-Spoel, die met zoo warme toewijding medewerkte in den arbeid der Zending, is sinds geruimen tijd ernstig krank. De heer Gillebaard dient het Christ. Onderwijs te Solo. Met Mevrouw had hij echter ook op zich genomen de verzorging van het meisjesinternaat van de Christ. Holl. Inl. Kweekschool. Mevrouw gaf zich voor dit belangrijk zendingenwerk met heel haar hart. Reeds in Sept. 1927 moest zij echter dit werk neerleggen, omdat de dokter haar rust voorschreef. Maar de rust bracht geen beterschap. In April moest zij worden opgenomen in een inrichting te Lawang. Moge de Heere haar nog weer herstel van gezondheid schenken!

De leiding van het Meisjesinternaat is overgenomen door den Heer en Mevrouw Frouws.

Dr. J. H. Bavinck.

Dr. J. H. Bavinck te Heemstede heeft voor de beroeping van de Geref. Kerk te Delft voor den dienst der zending te Solo bedankt. Naar we vernemen, had hij vooraf ontraden om hem vooralsnog te beroepen. Dr. Bavinck zal dus niet naar Indië terugkeeren, althans voorloopig niet.

J. Burggraaf.

De heer J. Burggraaf te Buitenveldert is benoemd tot onderwijzer bij het gesubsidiëerd Christelijk onderwijs te Magelang. Hij hoopt te vertrekken met de „J.P. Coen”, die D.V. 20 Nov. a.s. van Amsterdam uitvaart.

Mej. H. Baarbé.

Mej. H. Baarbé, hoofdverpleegster van het Zendingshospitaal te Solo, thans met verlof in Nederland, zal D.V. naar Java terugkeeren met de „Johan de Wit”, die 25 Sept. a.s. van Amsterdam vertrekt. Zij hoopt in Genua aan boord te gaan.

Kerkbouw te Karoeni op Soemba.

Te Karoeni wordt de behoefte aan een Kerkgebouw grooter. Het benodigde kapitaal is door de gemeente reeds opgespaard.

Een Maleisch doopsformulier.

De Afzonderlijke vergadering van Missionaire predikanten op Soemba, heeft eene commissie benoemd, die is belast met de opstelling van een nieuw doopsformulier in de Maleische taal.

De zendingstaak der Europ. Kerken in Indië.

In het verslag van de l.g. vergadering van de Ger. Kerken der Classis Batavia lezen we o.a. het volgende:

„De Zendingstaak der Eur. Kerken in Indië wordt besproken. De Classis benoemt deputaten om na te gaan wat de Kerken hier voor de Zending zouden kunnen doen. Zij zullen zich in verbinding stellen met de vergaderingen der Miss. Predikanten op Java en Soemba.

Statistiek van den Islam.

The Missionary Review of the World geeft de volgende getallen omtrent het aantal aanhangers van het Mohammedanisme. In de geheele wereld zijn er ruim 240.562.000 Mohammedanen, van wie ongeveer 200 miljoen onder christelijke regeering leven.

Noord-Amerika telt 11.000 Mohammedanen, Midden- en Zuid Amerika 174.000 Australië en Polynesië samen 40.000, Europa 7.000.000, Afrika 52.000.000, Azië 181.000.000, van wie ruim 71.000.000 in de Engelsche en 30.000.000 in de Nederlandsche bezittingen.

Algemeene Zendingsconferentie.

D.V. zal van 22—24 Oct. a.s. de Algemeene Zendingsconferentie te Amsterdam worden gehouden.

Knikkertjes.

Wie een „Knikkertje” begeert, zende f5 aan Mevr. M. J. Pol te Rijsoord, die voor spoedige toezending zorgt.

Blikken Busjes.

Blikken Busjes zijn eveneens verkrijgbaar bij Mevr. M. J. Pol te Rijsoord, per stuk f0.23, 5 stuks f1.—, 10 stuks f1.55. Eerst

na ontvangst der gelden worden de busjes verzonden.

Papieren Busjes.

Deze busjes, die geopend en weer met losse teksten kunnen gesloten worden, kosten de 10 stuks f1.40 en de teksten f0.90 de 100. Men bestelle bij G. H. Feij te Middeburg, Burg 109 en sture vooraf het geld. Giro No. 64188.

Adresverandering.

Wie van adres verandert, zende daarvan bericht aan de Uitgevers Mij Gebr. Zomer en Keuning te Wageningen.

Leestafel.

Een blanke vrouw onder de Kannibalen door Johanna Veenstra. Vertaald uit het Engelsch door Dr. D. K. Wielenga bij Kok te Kampen.

Een zeldzaam mooi Zendingsboek. De schrijfster, van oorsprong een Hollandsche, heeft op veler aandrang dit boek geschreven en daarin verhaald van haar leven en werken onder de Kannibalen van Zuid-Afrika. Johanna Veenstra is een heldin.

Wat tal van moeilijkheden heeft ze moeten overwinnen, eerst om te komen tot haar doel: Zendeling te worden; en dan nog veel meer toen zij in Afrika was. En zij vertelt er van zoo heel gewoon, zonder eenigen ophef. Zoo echt laat zij ons zien hoe de zendingen wonen en leven, reizen en werken. Metterdaad een zendingsboek van den eersten rang, ook omdat het zoo positief christelijk is. Een genot om te lezen. Ook mooi geïllustreerd.

Kok brenge meer boeken van dit gehalte aan de markt.

Aan Zijn tafel. Onderwijzingen tot het recht gebruik van des Heeren Heilig Avondmaal door Matthew Henry, ingeleid door Dr. B. Wielenga, bij Kok te Kampen f3.75, geb. f4.40.

Een zeer uitnemend boek, vol diepen ernst en innige teederheid. De bekende schrijver biedt ons zeer kostelijke onderwijzingen, in verband met de viering van het Heilig Avondmaal. Een echt Schriftuurlijk boek, ook al zal men hier en daar wel eens verschillen in de opvatting van een tekst. De uitgave is heel goed verzorgd; ook de band is mooi.

Witte Velden. Maandblad voor Gereformeerde Evangelisatie arbeid. Hoofdredacteur Prof. Dr. F. W. Grosheide. Medewerkers: Dr. C. Bouma, Ds. J. Douma, Ds. D. v. Dijk, Ds. B. Hagenaar, Ds. C. Kapteijn, Ds. B. A. Knoppers, Ds. P. Nomes, Ds. J. P. Tazeelaar e.a. Uitgever W. D. Meine-
ma, Delft. Per jaar f0.65 fr. p. p.

Dit blad bedoelt voorlichting te geven op het terrein van den Evangelisatie-arbeid. De namen van den hoofdredacteur en de medewerkers waarborgen een deugdelijken inhoud. De prijs is goedkoop.

De Dokter in huis. Populair tijdschrift voor de volksgezondheid. Hoofdredacteur Dr. J. Voorhoeve. Medewerkers A. Dupont, Dr. A. C. A. Hofmann, P. Lindhorst, Dr. J. C. Mom, Drs. J. Noordt zij e.a. Maandblad. Uitgave van La Rivière en Voorhoeve, Zwolle, per jaar f4.

Namen van bekende artsen zijn aan dit blad verbonden. Het maakt een goeden indruk. De rubriek: „Medische brievenbus” geeft aan vragers allerlei medische wenken.

Martha. Een beeld uit het volle menschenleven door Joh. Breevoort, bij Kok te Kampen. f1.40, geb. f2.

Een boeiend boek. Martha is „Martha”, de druk dienende. Mooi geteekend, zooals het van deze schrijfster mag verwacht.

Jammer, dat zij zoo weinig gezond kerkelijk besef toont.

De Galeislaaf, door Guillaume Gaulène. Uit het Fransch door A. K., met een inleidend woord van Mevr. H. Kuijper van Oordt, bij Kok f1.50 geb. f2.10.

Een ontroerend boek. Het schildert de ellende der galei zoo scherp, alsof men het voor zijn oogen ziet. Ook een echt Christelijk boek, dat ons de zielsworsteling van Pierre Dormoy meê laat doorleven.

Abraham Kuiper. Een levensschets door J. C. Rullmann, bij Kok te Kampen f2.90, geb. f3.90.

Terecht acht de bekwame schrijver den tijd nog niet gekomen „voor een psychologische ontleding van Kuipers persoonlijkheid en karakter”. Hij biedt ons „een zoo-
veel mogelijk chronologisch aaneengescha-

keld verhaal van markante momenten uit het rijk geschakeerde leven van Dr. Kuiper met een slothoofdstuk over zijn beteken-
nis op velerlei gebied”. En dat doet hij voortreffelijk. Ook heel wat mooie foto's zijn in dit boek opgenomen.

Giften.

Ontvangen voor de Generale Kas.

Door A. v. Loon Voigt Drimmelen saldo kalenders f22. Door H. A. Verschoor uit busje Chr. Sch. 's-Gravenzande f12.50. Door Mej. N. H. Lukeij, Zuiderstraat 9 te ? opbrengst Zendingbusje f21.50. Door N. v. d. Vliet Chr. Sch. Krimpen a. d. Lek f13.61. Door P. B. Spijksma Christ. Sch. Bergen f7.50. Door C. Zwaan Pinkster-collecte v. d. Oud-Geref. Gemeente te Opperdoes f42.65. Pinkster-collecte Geref. Kerk Putten f38.62. Door Ds. Boswijk 10 % van de opbrengst Classe Breukelen f140. Door H. L. Smallegange v. d. Afd. Zond. Sch. v. d. Evangelisatie Geref. Kerk O. den Haag f30. Door D. Agema uit het „Knikkertje” Chr. Sch. Ureterp f32. Door J. E. Smid deel collecte N. Ev. Zendingsfeest f34. Door S. de Jong uit de bus Chr. N. Sch. Voorburg f15. Geref. Kerk Beetgum f10. Door J. Vreeke Christ. Sch. Westwal Goes f11. S. S. Oosterend Texel f3.50. N. N. f80. W. B.

Zending van de Gereformeerde Kerken op Soemba.

7e Verantwoording van 23 Juni tot en met 22 Juli 1928.

Bijdragen, Collecten en Giften.

Provincie Groningen:

Ds. Dondrop, Wagenborgen, gift f2.50; Zendingscommissie, Enumatil f100; Br. van Dijken, Groningen, gift Zuiderkerk f2.50. Westerk. f1 is f3.50; Mej. Haan, v. d. kinderezendingsveren. Mei en Juni f275; G. F. Werkema, Oldehove, eerste halfjaar contributie f51.71; A. Smid, Haren, 2 maand contributie f36.30; W. Brandsma, Thesinge, schoolkinderen Christelijke school f25; Mej. D. Fongers, Den An del (Zonder nadere aanduiding) f11.10½; P. F. Ritsema, Bedum, gift f1; K. D. v. d. Kooy, Winsum, Javaantje Chr. School f16.07; J. Wildvank, Delfzijl, gevonden i. d. collecte f10; Ds. Ramaker, Ten Post, busje overleden zuster f6.20; Ds. Postema, Veendam, gecoll. brui-
loft C. K. en F. K. f6.50, busje v. e. zuster der gemeente f2.22 is f8.72; A. P. Schuil, Tolbert, nikkertje jongel. veren. Leek Pred. 12 : 1a f18; Ds. Elzenga, Grootegast, gevonden i. d. collecte f40; Ds. G. Meijer, Marum, kerkbusjes f60; Wagenaar, Stads-
kanaal Pekelderweg, busjes f21.30; K. Bosman Jr., Middelstum, nikkertje Chr. U.L.O. f4.50, nikk. 1e t/m. 6e kl. f14.13, Jong. Vereen. A. f1.83, B. f1.02, C. f6.02, Meisjesveren. f3, zendingscommissie f100 is f130.50; Ds. Luchtigheid, Uithuizermeeden, v. d. Ger. kerk, Winsum f50.

Provincie Drenthe:

J. Mulder, Emmercompasum, zendingsbusjes 1e halfjaar 1928 f37.59; C. J. Meijer, Meppel, bijdrage Gebr. M. f2.97; Ds. W. J. Smid, Dwingelo, busje jongedochtersverein. f2.50; J. Dijkema, Nieuwlande (zonder nadere aanduiding) f41.41; Ds. M. M. Ploeger, Appelscha, busje E. M. de W. Oosterwolde f9.04; Ds. J. A. Noordewier, Westerbork Jongel. vereen. f20.15; Ds. W. J. Smid, Dwingelo, bruiloft H. S. f5.76; Mej. J. Mulder, Meppel, collectezakje f1, zendingskas f150, af kosten 5 cent is f150.95.

Provincie Overijssel:

Ds. Broek Roelofs, Vroomshoop, busjes Jong. Vereen. Daarlerveen f8.40; Ds. Vries, Steenwijk, zendingsbusjes (specificatie, zie plaatsel. kerkbode) f45.39; G. v. d. Veen, Vroomshoop, busjes zendingsverein. f160; A. Dekkers, Vriezenveen, ingekomen gift f50; Ds. J. Visser, Oldemarkt, collecte lokaal Kuinre f15.20; W. F. Engster, Hengelo: halve centen H. Hoogstra f1.78, catechis. bus Borne f5.68, zendingsbladen 2e kwartaal f41.82 is f49.28; Ds. W. L. Milo, Almelo, busjes Chr. School, Holten f25; F. J. Weenink, Den Hulst, gevonden i. h. kerkzakje f10.

Bentheim en Oost-Friesland:

S. Swears, Neermoor: ingezameld door catechisanten Emden Mk. 31.10, gev. i. h. kerkzakje te Uelsen Mk. 100 is Mk. 131.10 à f59.20 is f77.61, af kosten f0.45 is f77.16; Ds. Goudappel, Emlichheim, gevonden in de kerkcollecte Mk. 10 is f6.

Soembaweeek.**Provincie Groningen:**

Marum f104.25; Nieuwe Schans f11.53.

Provincie Drenthe:

Haulerwijk f97.55.

Pinkstercollecten:**Provincie Groningen:**

Wagenborgen f81.86; Westerlee f109.70; Enumatil f183.11; Oldehove f130; Marum f66.08; Nieuw Buinen f97.33; Bedum f332.68; Onderdendam f64.71; Harkstede f18.14; Winsum f123.08; Nieuwe Schans f8.94; Woldendorp f28.41; Sellingen f28.66; Grijskerk f113.25; Stadskanaal/Pekelderweg f50.14; Siddeburen f150; Onstwedde f82.

Drenthe:

Bovensmilde f102.59; Emmercompasum f111.75; Appelscha f28.68; Vledder f24.72; Nieuw Dordrecht f48.62; Roden f60.42; Zuidlaren f59.91; Een f25.53; Gasselternijveen f93.20½; Hoogersmilde f43.13½.

Overijssel:

Glanerbrug f28.80; Steenwijk f138.90; Dalfsen f89.58; Stad Vollenhoven f15.59; Avereest f44.09; Lemelerveld f36.81; Den Ham f146; Heemse f115.04; Gramsbergen f34.75 onkosten f0.05 is f34.70; Hengelo (O.) f88.80; Blokzijl f57.80; Zalk f27.25; Staphorst f28.72; Wihe f101.39; Haaksbergen f41; Holten f185.62.

Bentheim en Oost-Friesland:

Ihrhove Mk. 83.45, Campen Mk. 39.30, Neermoor Mk. 41.03, Bunde Mk. 135.12 is Mk. 298.90 à f59.20 is f176.95; Emlichheim f346.15.

Nagiften Pinkstercollecten:**Provincie Groningen:**

Delfzijl f2.50; Musselkanaal f2; Leens f89.35.

Drenthe:

Bovensmilde f2.44.

Overijssel:

Avereest f10; Kampen f10.

Diversen:

A. Hellendoorn, Slochteren, zendingsfeest bosch Fraylemaborg, Slochteren f50; J. E. Smid, Winschoten, 58ste Noord-Evangelisch zendingsfeest, stadspark, Groningen f34; Tj. Jonker, Den Haag West, uit het busje van Hansje de Vries f2.

Legaten:

Gereformeerde kerk, Hoogeveen, van Dames Brouwer, Hoogeveen, een legaat, netto f1448.40.

Recapitulatie:

Ontvangen 1e tot en met 6e verantwoordig, van 1 Jan. tot en met 22 Juni 1928	f 53431.02½
7e verantwoordig, van 23 Juni tot en met 22 Juli 1928	„ 7417.56½
Totaal	f 60848.59

Rectificatie: Blz.144 Zendingsblad staat	f 33812.13
moet zijn	„ 33802.13

te hoog opgegeven f	10.—
Blz. 143 staat: E. Ronner, Winschoten	f 156.27
moet zijn	„ 156.97

te weinig opgegeven „	0.70
-----------------------	------

Het opgegeven bedrag vermindert dus met	„ 9.30
---	--------

Totaal ontvangen vanaf 1 Jan. tot en met 22 Juli	f 60839.29
Hartelijk dank voor de toezending der bovenstaande bedragen.	

Zoo nu en dan komt het voor, dat ik geldzendingen ontvang, waarbij een nadere aanduiding ontbreekt. Met het oog op een goede statistiek verzoek ik allen beleefd, even op het strookje van het giro- of stortingsbiljet alsmede postwisselstrookie de bestemming te vermelden, b.v. Bijdrage, Gift, Collecte, Soembaweeek, Nagift Soembaweeek, Pinkstercollecte, Nagift Pinkstercollecte etc. Bij voorbaat dank.

JURRIEN VELDKAMP,
Quaestor.

Groningen, den 25 Juli 1928.

Praediniussingel 5.

Postrekening 138000.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE

GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

*En dit Evangelie des Koninkrijks zal in de geheele
wereld gepredikt worden tot een getuigenis allen
volken.*
Matth. 24 : 14a.

REDACTIE-ADRES: Ds. W. BREUKELAAR, ZAANDAM.
ADMINISTRATIE-ADRES: DRUKKERIJ „VADA”
GEBR. ZOMER & KEUNING - WAGENINGEN.

HET BLAD VERSCHIJNT IN HET MIDDEN VAN ELKE MAAND.

ABONNEMENTSPRIJS PER JAAR f 0.84 FRANCO PER POST.
BIJ GETALLEN AAN ÉÉN ADRES BOVEN 3 EX. f 0.72 FR. P. P.

INHOUD:

Uit eenen bloede. — Van Zendingsaangelegenheden: Het honderdjarig jubileum der Rijnsche Zending; Het verband tusschen de Zending en het Christ. Holl. Inl. Onderwijs op het Zendingsveld; De Zendingsfilm. — Zending Noord-Holland: Ds. en Mevr. Pos—Breukelaar (bij de foto). — De Vereeniging Dr. Scheurers Hospitaal. — Zending Utrecht en Gelderland: Brief Ds. Netelenbos. — Heerlijke dagen op het Zendingsveld te Poerworedjo. — Mej. H. Baarbe (bij de foto). — Zending Zuid-Holland Zuid: Driemaandelijksch verslag door Ds. Esser. — De Heer en Mevr. Lobbezoo—Naeije (bij de foto). — Zending Friesland: Twee belangrijke brieven. — Dr. H. A. Vonk (bij de foto). — Begroeting Friesche Zending. — Statistiek. — Suriname. — Korte berichten. — Leestafel. — Giften.

ELECTRISCHE DRUKKERIJ „VADA” — WAGENINGEN.

Uit eenen bloede.

En heeft uit eenen bloede het gansche
geslacht der menschen gemaakt.

Hand. 17 : 26a.

Ongetwijfeld is er op deze aarde een groote verscheidenheid. God heeft er voor gezorgd, dat de Schepping niet eentonig is. Hij is een rijk God, en die rijkdom komt kennelijk uit in Gods openbaring, zoowel in natuur als in genade.

Er is een groote verscheidenheid in de dieren- en plantenwereld. Ook in de menschenwereld. De menschen van den tegenwoordigen tijd verschillen nog al wat met die uit vroeger eeuwen. En ook, wanneer we de menschen van den tijd, dien wij beleven, onderling vergelijken, dan zal niemand durven beweren, dat er onder hen eenvormigheid bestaat.

Er is verschil in geslacht, verschil in kracht, in wijsheid, in schoonheid, in godsdienst.

Dat laatste verschil is door de zonde gekomen.

Er zijn thans Christenen en Heidenen, menschen, die door de genade Gods hebben leeren inzien en erkennen, dat er slechts één God is en één Zaligmaker Jezus Christus, in wien zij hebben leeren gelooven, maar ook anderen, die er vele goden op na houden, geen Zaligmaker behoeven, en daardoor de zaligheid derven.

Maar bij al die verscheidenheid van rijk en arm, wijs en onverstandig, blank en zwart, geloovig en ongeloovig, is er nu toch één onvereinstemming. En wel deze: het zijn allen menschen, schepselen Gods, die een onsterfelijke ziel hebben, zij hebben allen menschelijk bloed, zij zijn allen ontsproten uit één wortel. Heel het menschelijk geslacht is één boom, gesproten uit den gemeenschappelijken wortel, Adam.

Paulus spreekt dit uit op den Areopagus, als hij zegt: „God heeft uit eenen bloede het gansche geslacht der menschen gemaakt”.

Hij zegt dit met een doel, n.l. om de grootheid van dien almachtigen Schepper te doen uitkomen, maar ook, dat al die menschen leven onder Zijn voorzienig bestel, en de roeping hebben dien God te leeren kennen en eeren, en elkander lief te hebben.

Er behoorde moed toe, om dit op den Areopagus te zeggen. Want Paulus stelde met dit woord Jood en Heiden op één lijn. Ik weet niet, of er op den Areopagus ook Joden geweest zijn. Maar in ieder geval ging dit woord van Paulus tegen de opvatting der Joden in. Die wilden er niets van weten, dat de Grieken en andere Heidenen in den grond toch van hetzelfde bloed waren als zij, het bevoorrechte volk, dat er prat op ging Abrahams zaad te zijn.

Maar zeker moest dit woord den hoogmoedigen Griek krenken, vooral de inwoners van Athene, die meenden, dat zij tegelijk met hun land waren voortgekomen. Alle andere volken waren in hun oog barbaren.

Paulus protesteert met dit woord tegen die gevestigde meening.

Maar dit woord geldt ook voor ons. Wij hebben ongetwijfeld vele voorrechten van God ontvangen. Doch laat dit ons nooit tot verheffing des harten brengen. Het kan zoo gemakkelijk gebeuren, dat beschaafde menschen laag neerzien op die menschen, die nog knielen voor hout en voor steen. Langen tijd hebben de cultuurvolken de Heidenen als een minderwaardig soort menschen beschouwd. Ze waren goed om als slaven gebruikt te worden.

Doch Paulus gaat daartegen in. Er moge dan verschil tusschen de

mensen onderling bestaan, algemeene en bijzondere genade moge een groot onderscheid teweeg brengen, in de natuur der menschen is toch de grootste gelijkenis. In het bloed is de een niet meer dan de andere. In het bloed zijn allen gelijk.

En daarom teekent Paulus hier onder meer ook uwe roeping. Om u één met de menschheid te gevoelen, één met de gevallen menschheid. Het bloed van Adam is door de zonde onrein bloed geworden. En daardoor ligt heel de menschheid verdoemelijk voor God. En wanneer gij nu door Gods genade de toevlucht hebt mogen nemen tot het bloed der verzoening van Jezus Christus, dan is het uwe roeping om als deel van de geheele menschheid te bidden om wegneming van zonde en schuld, die uit den bloede over heel het menschelijk geslacht gekomen is.

Ja, Gods Woord leert het ons, dat uit eenen bloede het gansche geslacht der menschen is gemaakt. Ook, dat door één bloed het gansche menschelijk geslacht verdorven is en schuldig is geworden. Maar ook, dat door één bloed zaligheid te bekomen is.

Dat is het bloed van Jezus Christus, Gods Zoon.

Wie in dat bloed gelooft, wiens zonden door dat bloed gewasschen zijn, van welk volk hij ook is, die is behouden voor eeuwig.

Wanneer gij nu de kracht van dat bloed aan eigen hart hebt ervaren, dan moet dit u dringen om te bidden voor hen, die met u tot één menschelijk geslacht behooren, opdat de prediking, dat Jezus Christus in de wereld gekomen is om zondaren zalig te maken, vrucht drage en velen de toevlucht nemen tot het bloed der verzoening.

Dan ook maakt God geen onderscheid. In Adam allen gevallen, maar in Christus allen behouden, namelijk allen, die tot Hem komen, om Hem als hun Heiland te erkennen, en te zeggen: geen hoop in mijzelfen, maar in het bloed van Christus alleen.

H.

v. R.

Van Zendingsaangelegenheden.

Het honderdjarig jubileum der Rijsche Zending.

Den 20en September a.s. zal het honderd jaar geleden zijn, dat de „Rheinische Missions-Gesellschaft” gesticht is. Deze zending, gewoonlijk de Rijsche Zending genoemd, zal dus dezer dagen haar honderdjarig bestaan mogen vieren. Het zou zeer ondankbaar zijn, indien men in Nederland dit feit onopgemerkt liet voorbijgaan. Want het Christelijk Nederland is aan deze Zending wel in zeer bijzonderen zin dank verschuldigd voor den veelomvattenden en rijk gezegenden arbeid, dien zij in Ned.-Indië heeft verricht.

De Rijsche Zending heeft haar hoofdbureau te Barmen en wordt van uit het Missionshaus aldaar bestuurd.

In 1884 is er echter in Holland eene Vereeniging opgericht, die de belangen dezer zending bevordert en omstreeks $\frac{1}{3}$ van de gelden bijeenbrengt, die deze zending voor haar arbeid in Ned.-Indië noodig heeft.

De Rijsche Zending heeft onderscheidene zendingsvelden. Zij werkt in Afrika, in China, op Nieuw Guinea en in onze Koloniën, op Borneo, Sumatra, Nias, Mentawai en Euggano. Van alle zendingen, die in Ned.-Indië werken, staat de Rijsche zending vooraan.

Op hare terreinen arbeiden omstreeks 50 Europeesche zendelingen, meer dan 60 Inl. predikanten, 120 Evangelisten en meer dan 860 onderwijzers.

Vooral de arbeid onder de Toba-Bataks op Sumatra is zeer gezegend geweest. In bloed en tranen is daar de arbeid onder die weleer woeste kannibalen begonnen. Met schier bovenmenschenlijken moed en met volstrekte zelfovergave hebben daar mannen gearbeid als Van Asselt en Nommensen, de held der Batak-zending. En de Heere heeft het werk met zijn zegen gekroond. De Bataksche Kerk op Sumatra telt thans omstreeks 250.000 zielen. Zij is de talrijkste Inlandsche Christ. Kerk van geheel Ned.-Indië en draagt in zich de belofte van een

beteekenisvolle toekomst.

Bijzonder gezegend was ook de arbeid op het eiland Nias, waar in 1916 een allerbelangrijkste opwekking plaats had en het aantal Christenen reeds bijna 70.000 bedraagt. De arbeid op Borneo heeft de Rijnsche Zending in 1925 overgedragen aan die van Bazel. Maar desniettemin blijft deze Zending naar omvang en beteekenis voortaan staan onder de zendingen, die in Ned.-Indië arbeiden.

Van harte wenschen we de Rijnsche Zending geluk met het gedenkwaardige feit van haar honderdjarig bestaan. Zij het haar gegeven in steeds rijker krachtsontplooiing en met steeds rijker zegen te blijven arbeiden. Zij er ook in de Geref. Kerken van Nederland voor deze Zending veel gebed. Het adres voor een feestgave is Jhr. Mr. L. H. J. F. van Bevervoorden tot Oldemeule, Keizersgracht 683, Amsterdam.

Het verband tusschen de Zending en het Christ. Holl. Inl. Onderwijs op het Zendingsveld.

Sinds lang reeds is de vraag aan de orde, hoe de verhouding behoort te worden geregeld tusschen de Zending en het Christ. Holl. Inl. onderwijs op het Zendingsveld.

De Christ. volksscholen en ook de Standaardsscholen op ons zendingsterrein — dus de scholen waarin alle onderwijs wordt gegeven in de volkstaal — worden rechtstreeks door de zending gesticht en onderhouden. Van de Inlandsche Christelijke bevolking kon tot heden het initiatief tot stichting van scholen, gelijk dit in Holland geschiedt, nog niet uitgaan. Het gevoel van behoefte, het organisatievermogen en het geestelijk gemeenschapsleven waren daarvoor tot nu toe nog te zwak. Tot heden waren het steeds de Miss. predikanten, die deze scholen op hun terrein stichtten. Deze scholen staan dus met de zending in de meest innige betrekking. Zij gaan van de zending uit en dienen de zending.

Geheel anders staat het echter met de Christ. Holl. Inl. scholen. Dit soort scholen, zoowel de Christ. Holl. Javaansche, als de Christ. Holl. Chineesche scholen, zijn alle gesticht en worden onderhouden door opzettelijk daartoe in het leven geroepen vereenigingen. Toch gaan ook deze scholen geenszins uit van de ouders, gelijk in Holland met de Christ. Scholen veelal het geval is. Meestal zijn het de zendingsmensen en enkele andere Europeesche Christenen, die eene vereeniging vormen en het

initiatief voor de oprichting dezer scholen nemen.

Deze scholen, waar het onderwijs gegeven wordt in de Holl. taal, gaan dus niet uit van de zending. Het zijn Christ. scholen van aanmerkelijk hooger type dan de volksscholen en de Standaardsscholen, de z.g. scholen tweede klas. Tot nu toe heeft de zending zich niet geroepen geacht scholen van dit type in het leven te roepen. Zij heeft dit, althans op ons terrein, overgelaten aan het particulier initiatief.

Toch hebben deze scholen voor de zending zeer groote beteekenis. Zij bedoelen wel ter dege de propaganda van het Christendom, ook onder de nog in het Mohammedanisme of in het Heidendom levende bevolking. Als we het begrip zending nemen in breeden zin, dan moeten dus deze scholen wel ter dege als zendingsscholen worden aangemerkt, al gaan zij niet rechtstreeks van de zending uit.

Tot nu toe staan deze scholen buiten eenig georganiseerd verband met de zending. Dit is, niet het minst door het onderwijzend personeel dezer scholen, sinds lang als een leemte gevoeld. Het ontbreken van een georganiseerd verband met de zending heeft er soms ook wel eens toe medegewerkt, dat de ideële band met de zending niet levendig gevoeld werd, wat wel eens tot moeilijkheden aanleiding gaf. Meermalen is op de Algemeene Vergadering van Zendingsarbeiders op Midden-Java de vraag overwogen op wat wijze het best aan het verlangen van vele onderwijzers kan worden tegemoet gekomen en het verband tusschen de zending en deze scholen zou kunnen worden georganiseerd.

De l.g. Alg. Vergadering benoemde eene commissie om hierover een advies te ontwerpen.

Deze commissie, waarin naast enkele Zendingsmannen ook een paar onderwijzers zitting hebben, heeft een rapport en advies te dier zake ontworpen. Zij zoekt de oplossing in den vorm van een georganiseerd toezicht, uit te oefenen door de Zending en in een vertegenwoordiging van de scholen in de Alg. Vergadering.

Haar advies luidt aldus:

1e. De Algemeene Vergadering richt tot de Besturen en het personeel van alle Schoolvereenigingen op het Gereformeerde Zendingsterrein het verzoek een organisatie van Besturen en Onderwijzers in het leven te brengen.

2e. Deze organisatie richt zich tot de Synode der Gereformeerde kerken met het verzoek:

a. de Algemeene Vergadering van Zendingarbeiders op te dragen toezicht te oefenen op de Chr. Scholen voor Westersch Onderwijs;

b. haar te erkennen als onderdeel van de Zendingsorganisatie en haar een plaats aan te wijzen, naast de Vergadering van Missionaire Predikanten, den Raad van Toezicht op de Hospitalen en den Raad van Toezicht op de Kweekscholen, als „afzonderlijke Vergadering”.

(Voor deze erkenning is wijziging of aanvulling der Zendingssorde noodig).

3e. De leden dezer nieuwe afzonderlijke Vergadering hebben toegang tot de Algemeene Vergadering met adviseerende stem.

(Zij kunnen niet als gewone leden worden toegelaten, omdat zij niet door de Zendingkerken of de Generale Deputaten zijn uitgezonden).

4. De Algemeene Vergadering benoemt Commissies van visitatie, die optreden als „Raad van Toezicht op de scholen voor Westersch Onderwijs” en jaarlijks op de vergadering welke gehouden wordt in de Paaschweek, rapporten uitbrengen, die worden toegezonden aan de Generale Deputaten en de Deputaten der Zendingkerken.”

Dit is metterdaad een zeer belangrijk advies, dat bij aanvaarding van groote betekenis kan worden.

We zijn zeer belangstellend hoe men in Indië hierover zal oordeelen, vooral ook hoe men in de onderwijzerskringen dit voorstel zal ontvangen. Er zal stellig nog wel een woordje over worden gewisseld.

Voorloopig beperken we ons nog slechts tot de mededeeling van dit voorstel, zonder ons oordeel er over te zeggen.

De Zendingsfilm.

Het plan om een film te doen maken van de Gereformeerde Zending op Midden-Java en Soemba heeft over het algemeen, zoowel in Indië als in Nederland, veel bijval gevonden. Hier en daar is er een enkele stem gehoord, die liever zou willen, dat de film achterwege bleef. Ds. K. v. Dijk te Keboemen heeft een artikel geschreven, waarin hij zijn bezwaren heeft ontwikkeld en duidelijk uitspreekt, dat hij van een zending-film meer kwaads dan goeds verwacht. De door hem genoemde bezwaren zijn ook in Holland wel gevoeld en besproken. Maar door een goede regeling zijn die bezwaren voor een aanmerkelijk deel te overwinnen. Een stellig kan een goede film van veel nut zijn om de kennis van en daardoor ook de liefde voor de Zending te versterken.

In het No. van Febr. 11. hebben we ons oordeel gezegd. We zullen dit niet herhalen. Het verblijdt ons dat de zaak van onze Zendingsfilm goeden voortgang heeft. Men mag verwachten, dat deze film metterdaad een goede Zendingsfilm zal worden.

Heilige verrichtingen, zooals een Doopsbediening of een Avondmaalsviering, worden niet opgenomen.

Alle opnamen van elk terrein worden bijeengevoegd, zoodat dus elk terrein een afzonderlijk geheel zal vormen en duidelijk van ander terrein zal zijn te onderscheiden.

Ook zal getracht worden den hoofddienst duidelijk naar voren te brengen, opdat deze niet te zeer schuil ga achter den Medischen dienst en den Schooldienst, die uit den aard der zaak meer bieden, dat geschikt is voor filmopname, dan de hoofddienst.

En eer de film in het publiek zal worden vertoond, zal hij gekeurd worden door eene commissie, waarin de verschillende zendingen onzer Kerken en ook de deputaten der Generale Synode zijn vertegenwoordigd. Bij de keuring zal alles, wat niet geschikt mocht worden geacht, nog verwijderd worden.

Ook is uitdrukkelijk vastgesteld, dat de film niet mag worden vertoond in een gewone bioscoopzaal. Onze menschen behoren niet in de bioscoop. En ook een zendingsfilm behoort daar niet. De zending-film mag geen aanleiding worden om onze jonge menschen te lokken naar de bioscoop. In een bioscoop komt dus onze zendingfilm niet.

Al wat de film opbrengt komt geheel ten goede van de Zending. Natuurlijk zal uit de opbrengst eerst worden gedekt wat de film heeft gekost. Maar na aftrek van de gemaakte kosten is de opbrengst geheel en uitsluitend voor de Zending. Hoe dat over de verschillende Zendingskassen zal worden verdeeld, is nog niet bepaald. Dat zal later wel worden gevonden.

Het is nog niet zeker wanneer de film klaar zal zijn. Op Midden-Java zou men met de opneming in Augustus reeds klaar komen. Dat deel van de film, ongeveer $\frac{3}{4}$ van het geheel, kan dus ongeveer eind September in Holland zijn en in October gereed zijn voor opvoering. Maar met Soemba zal men wel niet zoo spoedig klaar wezen. Het is te vreezen, dat het voor dit deel van de film wel eind October wordt of zelfs November eer het kan worden vertoond.

Of er met de opvoering zal worden gewacht, totdat ook het stuk van Soemba klaar is, of dat in het eerst alleen Midden-Java zal worden opgevoerd, weten we nog

niet. Zooals het nu staat, zal in elk geval de film in den komenden winter op tal van plaatsen kunnen worden vertoond. En de aanvragen zijn zeer talrijk. Uit heel het land komen, vooral uit de grootere plaatsen, de verzoeken in.

Het adres voor aanvraag is niet meer Heereweg 29 maar Verl. Lodewijkstraat 6a, Groningen.

24 Aug. '28.

W. B.

ten geeft, doet hen leven in dagelijksche verbazing.

Onze goede wenschen en onze gebeden vergezellen hen op de reis. God zegene hen en stelle hen tot een zegen. En de lezers van het Zendingsblad verzoeken hen allen te groeten, die in Indië den Heere Jezus als Zaligmaker belijden. Wij laten hen gaan, omdat wij weten, dat God hen daar roept. En wij hopen hen weer te zien

Ds. en Mevrouw Pos—Breukelaar.

Zending Noord-Holland.

Ds. en Mevrouw Pos—Breukelaar.

(Bij de foto).

Den 5en October hopen Ds. en Mevrouw Pos van Genua met de „Johan de Witt” weer scheep te gaan naar Djocja en het mooie Zendingswerk daar voort te zetten. Voor hen moet het heerlijk geweest zijn in het vaderland meerdere maanden te genieten van de liefde van hun familie en vele goede vrienden en ook te bemerken dat de belangstelling in onze kerken voor wat de Heere op Java doet van jaar tot jaar toeneemt. Zij hebben het hier goed gehad. Maar zij gaan ook met groote vreugde naar hun arbeid terug. Hun werk zien zij als een geschenk Gods. Dat zij Christus op het Zendingsveld mogen dienen is hun een wonder. En de rijke zegen, dien de Heere op het zwakke werk Zijner knech-

over eenige jaren en dan van hen te hooren, dat de Heere nog altijd medewerkt. Oude banden zijn versterkt, nieuwe zijn gelegd tusschen hen en ons, vooral tusschen hen en de kerken van Noord-Holland.

Nu wij afscheid nemen, roepen wij hun toe: De Heere zal uwen uitgang en uwen ingang bewaren van nu aan tot in der eeuwigheid.

A.

W. G. H.

De Vereeniging Dr. Scheurers Hospitaal.

Voor ons ligt het twee en dertigste jaarverslag van de Vereeniging Dr. Scheurers Hospitaal van 1 Juli 1927 tot 30 Juni 1928.

Het spreekt van zelf, dat in dit verslag allereerst warme woorden van gedachtenis zijn gewijd aan den Vader onzer Medische Zending, het Eerelid dezer Vereeniging, Dr. J. G. Scheurer. En natuurlijk wordt

ook met groote waardeering herinnerd aan het overlijden van zuster Enserink en Raden Soedikoen wier heengaan een zwaar verlies was voor het Petronella-Hospitaal.

Voorts deelt het verslag onder meer het volgende mede:

Het Bestuur, dat door de benoeming van Mejuffrouw H. Penaat met één lid werd uitgebreid, terwijl Mejuffrouw J. H. Schut, de Penningmeesteresse, die moest aftreden, bij acclamatie werd herkozen, onderging in den loop des jaars geen wijzigingen. Op geregelde tijden werd vergaderd. De Jaarvergadering, die den 26en October te Amsterdam werd gehouden, had een aange-naam verloop. Het door Ds. Pos gesprokene liet niet na diepen indruk op de aanwezigen te maken.

Een van de meest geschikte middelen voor de propaganda worden de lantaarnplaatjes geacht, waarom aan deze bijzondere zorg is besteed. De drie bestaande series, die al jaren in gebruik waren, zijn geheel omgewerkt. Had men vroeger keuze uit de series „Medische Zending”, „Land en Volk” en „Kerk en Scholen”, thans zijn er vier series, die ieder een overzicht geven van den geheelen arbeid. Een uitvoerige Leiddraad wordt vooraf op aanvraag toegezonden, waarna men één van de vier series, of desgewenscht ook twee, bestellen kan. Het aantal plaatjes is aanmerkelijk uitgebreid, terwijl nieuwe foto's de verouderde vervangen hebben. Dit propagandamiddel heeft dus een verjongingskuur ondergaan, wat het geheel ten goede gekomen is. De samenstelling van den Leiddraad is door Ds. Pos uitgevoerd, terwijl bij de keuze der plaatjes en het gereed maken der foto's voor de lantaarn Mevrouw Harrenstein krachtigen steun vond bij Ds. Pos en den Heer H. van den Brink.

In het afgelopen jaar werd door ons ontvangen aan Contributiën	f 6312.40
aan Giften	„ 751.86

Totaal	f 7064.26
--------	-----------

de uitgaven bedroegen	„ 247.95
-----------------------	----------

zoodat wij aan den Kerkeraad f 6816.31 konden afdragen.”

Zoals uit het verslag blijkt doet deze Vereeniging nog steeds heel veel en ook heel mooi werk. Zij is voor den Medischen dienst der Zending te Djocja een dienende Martha, wier arbeid voor de ontwikkeling van het medische werk van onberekenbare betekenis is geweest en nog steeds van groot belang mag worden geacht. De Ker-

ken van Noord-Holland mogen haar wel zeer dankbaar zijn. Nooit heeft deze vereeniging eenig zeggenschap gevraagd. Maar door de tienduizenden guldens, die zij in den loop der jaren heeft bijeengebracht, heeft zij de breede krachtsontplooiing van den Medischen dienst onder den zegen des Heeren mogelijk gemaakt. Zij het aan deze zoo bij uitnemendheid nuttige Vereeniging gegeven nog tal van jaren te blijven arbeiden in het belang van den Medischen dienst der zending. Het Bestuur bestaat thans uit de dames Mevr. C. van Eeghen-van Marle, Presidente, „Midduin”, Aerdenhout; Mej. N. P. de Gaay Fortman, Secretaresse, Galileistraat 16, 's-Gravenhage; Mej. J. H. Schut, Penningmeesteresse, Amsteldijk 84, Amsterdam, Postgiro No. 40504; Mevr. H. H. Ubbink—Woltjer; Mevr. de Wed. E. Breen—Neijens; Mevr. A. Anema—Gertzen; Mevr. C. Harrenstein—Fernhout; Mej. H. Penaat, Keizersgracht 269, Amsterdam.

W. B.

Zending Utrecht en Gelderland.

Een brief van Ds. Netelenbos te Poerworedjo.

II.

(Vervolg).

Consulentschap te Magelang.

Onlangs kwam op de Djokja-vergadering het consulentschap-Magelang ter sprake. Ds. Merkelyjn had er vast op gerekend, dat ik zijn terrein zou verzorgen. Hij vertelde, een telegram van U ontvangen te hebben, waarin U dit ontraadt met het oog op mijn gezondheid; (ik behoef niet te zeggen, hoezeer dit blijk van Uw sympathie door mijn vrouw en mij gewaardeerd wordt). Hoe nu dit consulentschap te regelen? De moeilijkheid is, dat Ds. Pos pas in het najaar terugkeert. Ds. Bakker Jr. verzorgt nu Djokja; hij is, na ondergeteekende, de man, die voor Magelang het meest in aanmerking komt; uiteraard kan hij zich thans daaraan niet geven. Nu hebben we voorloopig, onder voorbehoud van Uw goedkeuring, het zóó geregeld: collega Bakker Jr. wordt consulent van de Europ. gemeente te Magelang; verder verzorgt hij het Chineesche werk op het terrein Magelang en de dicht bij Djokja gelegen Javaansche gemeente van Tempel. Voor mij blijft dan over de leiding van de goeroe-vergaderingen en de bediening der Sacramenten in de andere Jav. gemeenten. Overwogen werd

ook, dat straks goeroe Wirjatenaja (die overmorgen zijn peremptoir examen hier te Poerworedjo hoopt af te leggen) mij zal kunnen helpen met de Avondmaalsbedieningen op ons terrein, terwijl de Jav. gemeente te Magelang, die reeds tot beroeping van een predikant overging, weldra ook haar dienaar zal kunnen opdragen, daar in de omgeving Doop en Avondmaal te bedienen. Op die manier wordt het werk van een consulent tot een minimum gereduceerd.

In verband met de groote bereidwilligheid van collega Bakker Jr., om zijn medewerking te verleen, durfde ik niet weigeren, met deze voorloopige regeling accoord te gaan. Ook geloof ik wel, dat ik dit werk aan zal kunnen. We hopen de Juni-maand vacantie te nemen, en naar Wonosobo te gaan. Als die vacantie brengt, wat we ervan verwachten, zal ik dit weinige extra-werk wel kunnen presteeren. Er komt bij, dat de reis naar Magelang tegenwoordig een kleinigheid is door de vlugge autobus-verbindingen. Ook dat we moeilijk kunnen weigeren; ons terrein heeft de hulp van Ds. Merkelyjn genoten tijdens ons verlof. En — wien zal men anders vragen? Solo, Keboemen en Poerbolinggo liggen wel wat ver van Magelang.

Dus ben ik zoo vrij, U voor te stellen, met deze regeling accoord te willen gaan.

Uitbreiding gemeenten.

De arbeid gaat im Grossen und Ganzen, geregeld voort. Onlangs werden 6 volwassenen te Tlepok gedoopt; gisteravond waren er drie op de kerkeraadsvergadering hier, die begeerden zich bij de gemeente te voegen.

De broeders te Semajoe zijn bezig, een primitief kerkgebouwtje op te richten. Ze kochten een stukje grond, en hopen voor f100.— met den bouw klaar te komen. Ik hoop dat het lukken zal. De f100.— zijn zoo wat bij elkaar. Het is een verblijdend teeken van de gewilligheid dier menschen, om voor eigen kerkelijk leven zich inspanning te getroosten. Overigens — honderd gulden — 'k ben benieuwd wat dat worden zal. Samuel is iemand van de oude doos, zooals ze hier zeggen. Hij heeft verstand van bamboe-geknutsel. Best mogelijk, dat hij voor dat geld iets bruikbaars terecht brengt.

Baby-zaal.

De baby-zaal is nu bijna afgebouwd. Kost wat meer dan honderd gulden. Ik verheug me, dat onze zending door die groote, naar de beste hygiënische voorschriften ingerichte zaal een getuigenis doet uitgaan

voor de verzorging van pasgeborenen. Want, zoo de Inlandsche wereld ergens weinig verstand van heeft, dan is het van zuigelingen-verzorging. Ontstellend, zoo veel kinderen als er sterven, die best in het leven behouden hadden kunnen worden. Men zou haast zeggen: „gelukkig maar, dat er geen statistieken van bestaan”. Ofschoon, als er statistieken van waren, zouden ze misschien de gewetens der voor dezen toestand verantwoordelijke personen wakker schudden. Misschien! Want een groep intellectueelen weet met de noodige luidruchtigheid propaganda te maken voor al hooger opvoering van het schoolwezen. En de beurs van het Gouvernement is blijkbaar niet rijk genoeg om èn onderwijs èn gezondheidsdienst voldoende te behartigen.

De zending mag er haar eer in stellen, dat ze hier pionierswerk doet. Dat onze zending daarbij niet achter blijft, danken we stellig voor een groot deel aan de omstandigheid, dat we een energieke dokteres aan ons hospitaal mochten verbinden.

Soerodjo.

Deze maand wordt voor het eerst het eindexamen van de Opleidingsschool voor goeroe's Indjil (Holl. afdeeling) afgenomen. 'k Hoop dat we door Uw offervaardigheid, Soerodjo voor ons terrein kunnen behouden. Wat zou het me verheugen, als hij zóó bij de gemeenten hier de harten kon winnen, dat ze hem tot haar pandita begerden. Op een hoofdplaats is een goed onderlegde kracht, die — ook door zijn bestudeering van Hollandsche uitgaven — wat meer algemeene ontwikkeling heeft, van het hoogste belang.

Het zij mij vergund, het thans hierbij te laten.

Met beleefde broedergroeten en beste wenschen voor Uw aller welzijn.

Uw dw.

8 Mei 1928.

L. NETELENBOS.

Heerlijke dagen op het Zendingsveld te Poerworedjo.

Donderdag 10 Mei l.l. was een belangrijke dag in de geschiedenis onzer Zending. Op dien dag is Wirjatenaja, de bekende helper van Tlepok op het Zendingsterrein van de Kerken in Utrecht en Gelderland, die door de Gemeente aldaar was beroepen, geëxamineerd en toegelaten tot de bediening des Woords.

Wirjatenaja was vanaf Januari l.l. te Djokja om daar onder leiding van zijn ouden leermeester, Ds. D. Bakker, te studee-

ren. Hij logeerde bij den Javaanschen predikant Ds. Sopater, die hem heel wat mededeelde over de praktijk der ambtelijke bediening. Onder de leiding van Ds. Bakker heeft Wirjatenaja hard gewerkt om de kennis, die hij vroeger reeds opdeed, te verfrischen en te vermeerderen.

Bij het examen, dat te Poerworedjo in het kerkgebouw werd afgenomen, waren met den Kerkeraad van Tlepok heel wat Kerkeraadsleden van andere Gemeenten tegenwoordig, alsmede Ds. D. Bakker, Ds. F. L. Bakker, Ds. Merkelijn, Ds. van Dijk en Ds. Sopater.

Het onderzoek werd geleid door de docenten der Opleidingsschool Ds. D. Bakker en Dr. F. L. Bakker.

De uitslag was zeer bevredigend. Men was zeer voldaan over de resultaten van het onderzoek. Treffend bleek dat Wirjatenaja een begaafd man is, met rijke kennis toegerust. En met algemeene stemmen is hij toegelaten tot den dienst des Woords en der Sacramenten.

Als datum van bevestiging en intrede werd gesteld 28 Mei, de 2en Pinksterdag.

Ds. Netelenbos deelt daarvan het volgende mede:

„Onder groote belangstelling had de plechtigheid plaats. Aan de Europeesche en Inlandsche bestuursambtenaren hadden we kennis gegeven van wat er te Tlepok te gebeuren stond, met uitnoodiging, om de samenkomst te willen bijwonen. Alleen de assistent Wedana van Grabag, waaronder Tlepok ressorteert, alsook enkele desahoofden uit den omtrek hebben aan de uitnoodiging gevolg gegeven; de andere ambtenaren zonden bericht van verhindering; ze moesten de bestuursconferentie bijwonen, die door den Gouverneur-Generaal juist dien dag te Magelang was bijeen-geroepen.

Onze Europeesche kring was voor het grootste deel aanwezig; zoo ook weer deze mission. predikanten en afgevaardigden van de kerkeraden uit geheel Midden-Java.

Ik dank God, dat ik dezen dag heb mogen beleven, en dat ik mijn gewaardeerden medearbeider in zijn ambt heb mogen bevestigen. 1 Corinthhe 4:1, 2 was de boodschap, die ik den te bevestigen predikant en zijn gemeente heb overgebracht als het Woord, dat de Koning der Kerk en de gemeente dien morgen op het hart wilde binden. Daarop volgde de lezing van het formulier en de beantwoording van de daarin gestelde vragen. Onder plechtige stilte — allen gevoelden de wijding, die van dit ge-

beuren uitging — had de handoplegging plaats, waaraan ook door Ds. Sopater werd deelgenomen. Onze harten waren met den man, de eerste van ons zendingsterrein, die zich ootmoedig gegeven had aan de roeping, welke God hem had doen toekomen, al wist hij welk een verantwoordelijkheid daarmee aanvaard moest worden. En sterk was onze zielsbegeerte, dat God de beden bij de handoplegging uitgesproken, verhooren mocht naar den rijkdom Zijner genade.

Ten slotte hield Ds. Wirjatenaja zijn intrede met een predikatie over Galaten 1:10, 11. Een eenvoudige, principiële uiteenzetting van het waarachtige Evangelie, tot verheerlijking van Gods vrije genade en Zijn eeuwige liefde. Het trof me bijzonder, dat de hoofdstrekking van den Galatenbrief, zich richtend tegen het valsche evangelie, door de dwaalleeraren gebracht, op zoo juiste manier werd uiteengezet. En met groote gerustheid kon ik, mede namens de zendende en saamwerkende kerken, de verdere verzorging van de gemeente Tlepok aan dezen nieuwen collega overdragen.

Met eenige uitvoerigheid heb ik over deze gebeurtenissen geschreven, wetend hoezeer het belang daarvan ook U op het hart weegt. Immers, we hebben hier aanschouwd de aanvankelijke vervulling van het doel, dat onze zending hoopt te bereiken, n.l. de stichting van zelfstandige Javaansche kerken onder eigen dienaren des Woords.

Ds. Bakker Sr. vertolkte de blijdschap, die zijn hart vervulde, nu hij ten tweede male één van zijn oud-leerlingen door God geroepen zag tot dienaar des Woords. Namens den Europ. kring gaf de heer Harkema uiting aan de goede wenschen, die onze Hollandsche broeders en zusters voor den arbeid van den bij hen zoo gewaardeerden pandita djawa koesteren. Vele broeders uit alle deelen van het zendingsterrein getuigden van de sympathie, waarmede alom deze gebeurtenis wordt begroet.

Zelfs mocht ik collega Wirjatenaja een in het Maleisch gestelden brief van één der collega's in Holland overhandigen. Een bijzonder vriendelijke attentie; evenzeer op prijs gesteld als de brief, die Wirjatenaja uit Apeldoorn mocht ontvangen bij gelegenheid van zijn examen.

Het was een rijke morgen. Onvergetelijk. Den Heere zij ootmoedig dank”.

Naast Djocja is nu Tlepok de tweede Kerk op ons Zendingsterrein van Midden-Java, die een eigen Inlandsch predikant

bezit. En naast Ds. Sopater is Ds. Wirjatenaja nu de tweede Javaansche predikant op ons Zendingsterrein. En wellicht zal spoedig dit tweetal zich uitbreiden tot een viertal. De Gemeente te Keboemen beriep den helper Soezena tot predikant en de helper Idies is beroepen door de Gemeente te Magelang. Beiden hebben deze beroeping ook aangenomen en bereiden zich voor om weldra examen te doen.

Deze heerlijke feiten zeggen ons in wel sprekende taal wat groote dingen de Heere doet op onzen Zendingsakker.

W. B.

Mej. H. Baarbe.

(Bij de foto).

Met het stoomschip „Johan de Wit”, dat D.V. 25 Sept. a.s. van Amsterdam en 5 Oct.

Mej. H. Baarbe.

van Genua vertrekt, zullen onderscheidene Zendings-menschen naar Indië gaan om zich daar voor het eerst of opnieuw te geven aan het heerlijk werk der Zending. Gelukkig als zij het een voorrecht achten om in de Zending te mogen arbeiden. Dan beschouwen ze zichzelf niet als te beklagen maar veeleer als te benijden.

Zoo is het met Mej. H. Baarbe, één van de Zendingsmensen die met de „Johan de Wit” terugkeeren naar hun arbeidsveld. Zij acht het geenszins een offer, dat zij brengt, nu zij naar Java teruggaat, maar beschouwt het veeleer als een zeer te waardeeren voorrecht, dat zij de Zending mag dienen.

Mej. H. Baarbe is als hoofdverpleegster verbonden aan het Zendingshospitaal te Solo. Zij is een dochter van den bekenden redacteur van de „Standaard”, den heer H.

L. Baarbe Sr. Zijn dochter Hendrika is geboren te Zaandam 19 Juni 1896. Na aldaar de Christ. M.U.L.O. School te hebben doorloopen, ging zij, zoo spoedig haar leeftijd dit toeliet naar de Geref. Ziekenverpleging te Amsterdam, waar zij, naar haar innige levenskeus haar opleiding tot verpleegster ontving en haar diploma verwierf. Toen er nu in 1921 te Solo eene verpleegster noodig was, verklaarde zij zich op daartoe strekkend verzoek bereid om de Zending te dienen en werd op voorstel der Commissie van advies door den Kerkeraad te Amsterdam benoemd tot hoofdverpleegster in dienst der Zending.

Tegelijk met hare zuster Mej. C. Baarbe, die was benoemd tot Onderwijzeres te Solo, is zij in Sept. 1921 vertrokken naar Java. Zij deed het in vreeze, want zij was bezorgd, dat het werk hare krachten te boven zou gaan. Maar zij heeft van haar gaan naar Indië geen oogenblik berouw gehad. Heel wat moeite heeft zij in het eerst moeten overwinnen. Maar de Heere heeft het alles wel gemaakt.

In Nov. 1927 is zij tegelijk met hare zuster met verlof naar Holland gekomen. De tijd van verlof werd met veel genot doorgebracht. Maar thans keert zij ook met groote opgewektheid terug. Zij schreef ons: „Ik kan alleen maar zeggen, dat ik heel blij en dankbaar ben, dat ik weer uit mag gaan om mijn leven in dienst der Zending te besteden”.

Ook nu gaat zij weer tegelijk met Mej. C. Baarbe, die thans directrice is van de Christ. Chin. Meisjesschool te Solo, naar Java terug. Zij is voornemens te Genua aan boord te gaan.

Gaarne hadden we van beide dames Baarbe een foto in het Zendingsblad geplaatst. Maar alleen Mej. H. Baarbe, die rechtstreeks in den dienst der Zending staat — thans van de Kerk te Delft — gaf aan ons verzoek gehoor. We zeggen haar daarvoor dank. De foto gelijkt sprekend. Worde de arbeid van de zusters Baarbe nog voor velen ten rijken zegen gesteld!

W. B.

Zending Zuid-Holland Zuid.

Driemaandelijksch verslag van den Zendingsarbeid in de Residentie Banjoemas, loopende van April tot Juni 1928.

Door Ds. B. J. Esser.

Het groote feit van dit verreljaars is geweest de beroeping en daarop volgende aanneming van het beroep van Ds. J. A. C.

Rullmann, predikant bij de Hollandsche gemeente te Weltevreden.

Natuurlijk waren er al vóór het eind van Juni, toen de zaak haar beslag kreeg, samensprekingen geweest. Met name in het midden van Maart bij het bezoek van Ds. Rullmann aan Midden-Java voor kerkelijke aangelegenheden. Wij hadden toen het genoegen hem enkele dagen bij ons te hebben. Ik liet hem het een en ander van het werk zien en saam bezochten wij een paar gemeenten. Mevrouw Rullmann kwam met haar twee kindertjes in Juni bij ons logeeren, terwijl haar man naar de classis was.

Echt blij en dankbaar ben ik, dat we Rullmann hier krijgen. In de jaren, dat hij in Weltevreden werkzaam geweest is, heeft hij wel de gelegenheid gekregen om het Indische (zij het dan ook niet het Javaansche) leven te leeren kennen.

Van harte hopen wij, dat de Heere hem, nadat hem nog een niet te korten tijd van ernstige voorbereiding gegund worde, met de kracht en gaven Zijns Geestes toegerust, tot ons moge brengen. Ook de Javaansche gemeente deelt in onze vreugde. Ik begon met deze voor ons werk zoo gewichtige gebeurtenis, hoewel die in de laatste der drie maanden pas haar beslag kreeg, omdat ik er zóó vol van ben.

Maar eigenlijk had ik met het begin van dit kwartaal moeten aanvangen. Want al dadelijk treffen ons in de eerste drie weken verblijvende bijzonderheden. Op 1, 8 en 15 April mocht ik in Poerwokerto, Poerbolingo en Sidoredjo tezamen 50 personen doopen.

Op 1 April traden twee jongemannen van 22 à 23 jaar te Poerwokerto tot de gemeente toe, en werd een Chineesch kind gedoopt. Het laatste, een eersteling na vele jaren wachters, werd na een paar maanden weer weggenomen. Trooste de Heere de ouders in hun smart. Wat die jongelieden betreft: beide zijn werkzaam aan de Staatsspoor, waar in hoogere betrekking twee Inlandsche Christenen geplaatst zijn en hun invloed om wat Christelijk beïnvloed is, bij de gemeente te houden of te brengen, doen gelden. De één was reeds als kind in een Sadrachgemeente gedoopt en kwam later in Keboemen met de Zending in aanraking, toen hij als leerling der Openbare ambachtschool bij Christenen in huis was. De andere was door een zendingsschool op het Friesche terrein met het Christendom bekend geworden en begeerde nu den Doop.

De 8ste April, 1ste Paaschdag, was wel een heel bijzondere dag. Er werden toen in de kerk te Poerbolingo 21 volwassenen en 14 kinderen gedoopt. Behalve één kind van de plaats zelf waren ze echter allen van buiten. Afkomstig van de bijgemeente, Plana dat onder de hoede van den courantrondbrenger Joesoep Madrawi staat, waren er 6 volwassenen en 7 kinderen (meest uit het dorp Blarak). De rest 7 mannen, 8 vrouwen en 6 kinderen waren afkomstig van Karangsari, gelegen ten Zuiden van de hoofdplaats Banjoemas aan den weg, die Maos met Keboemen verbindt. Ik schreef over dit Karangsari al in mijn derde en vierde driemaandelijksch verslag van het vorig jaar. In het laatste klaagde ik over mijn verlegenheid er een goeden goeroe-indjil te zetten. De keuze is in overleg met de vergadering der goeroes-indjil op Tivan, de jongste der drie goeroes in Poerbolingo gevallen. Hij verhuisde in Februari naar Karangsari. Zijn plaats werd in Poerbolingo ingenomen door Rapon Zacharias, die tijdelijk voor oefening in Tjilatjap geplaatst was (zie tweede verslag '27).

Tiwan Poerwoatmadja vestigde zich in Februari onder de lieden te Karangsari om hen beter dan tot dusver mogelijk was voor te bereiden voor den Doop. Wij waren bijzonder met hem verblijd toen op 8 April 21 hunner den H. Doop ontvangen mochten. Zij waren zelf er op gesteld, dat deze plechtigheid in het midden der gemeente te Poerbolingo zou plaats hebben.

Maar voortaan zullen de Sacramenten met het oog op den afstand ten hunnent bediend moeten worden. Dit brengt het getal plaatsen op 12, waar we geregeld het avondmaal bedienen, nog afgezien ervan dat wij tot nu ook gemeenlijk afzonderlijk avondmaal vierden met de Hollandsche kringen te Poerbolingo en Poerwokerto.

Daarin is echter nu verandering gekomen; op dienselfden Paaschdag toch dat de Inlandsche gemeente te Poerbolingo door de toetrede van zoovelen verblijd werd, was het ook een vreugdedag voor de Hollanders. Want op dien dag werd Ds. Kuipers voor de Hollandsche gemeente te Jogjakarta bevestigd. De Hollandsche Gereformeerden in de Residentie Banjoemas zijn kerkelijk bij Jogja ingedeeld. Dus de zielezorg en Sacramentsbediening onder hen is nu het werk van Ds. Kuipers. Slechts voor zoover hij het op dien afstand niet af kan, vervult de missionair-predikant nog hand-

en spandiensten.

Den 15den April was ik in Sidoredja (ten Westen van Maos, aan de spoorlijn). Het was de tweede maal, dat daar Avondmaal gehouden werd en de eerste maal, dat er de Doop aan volwassenen zou toebediend worden. (Een kind was er al het vorig jaar gedoopt). Na des Zaterdagsonderzoek gehouden te hebben, kon ik 8 volwassenen, waaronder één Chinees, en vijf kinderen door den Doop in de gemeente opnemen. Als ik op zoo'n nieuwe plaats het Sacrament bedien, overvalt mij soms een wonderlijke stemming van blijde vreugd vermengd met geheimzinnigen eerbied. Het is met dat laatste eenigszins als met het beklemd gevoel dat iemand overmeestert, als hij een oerbosch intreedt, waarvan hij zich kan verbeelden dat het nog nooit door een menschenlijken voetstap betreden is. Nu dit laatste moge meestal slechts een inbeelding of fantasie zijn. Want zeker zijn de plekjes, waar nooit een mensch doorgedrongen is, in den Indischen archipel althans, zeldzaam. Maar bij Zijn Doop op zoo'n nieuwe plaats is het de eenvoudige waarheid. Men staat daar in de Schepping van Gods handen. Eeuwen en eeuwen kan men in een onafzienbaar verleden terugkijken. Nooit is hier het licht van Gods waarheid doorgedrongen. Hoogstens moge er een enkele Europeaan zijn geweest, die op zijn zwerftochten hier gewoond heeft en door een dominee of pastoor opgezocht, zijn kind ten Doop presenteerde. Maar de eigenlijke bewoners, ze waren eerst Animisten, Boeddhisten, Hindoes, daarna Islammers, maar hoe de eeuwen ook voortwentelden en met hen de godsdienstige inzichten veranderden, zij bleven ver van God, verstoken van Zijn kennis, vreemd aan het Verbond Zijner genade.

Doch nu voor het éérst sedert de Schepping der wereld en den daarop volgende val, worden op die plek de ver afgedoolde zonen en dochteren van den Almachtigen Schepper weder toegebracht tot het Vaderhuis, hun weder geschonken de gemeenschap met den God, Die hen geschapen heeft. Is het niet een machtige gedachte? Eigenlijk geeft Sidoredja minder dan andere plaatsen aanleiding tot zulke mijmeringen. Want de streek hier is in vroeger jaren woest en onbebouwd geweest. Hoe de toestand in den grijzen ouderdom was, weten we niet. Maar wel is zeker dat de meeste menschen hier pas in de laatste helft der vorige eeuw zijn komen wonen en nog houdt de trek naar deze

streken, die in vergelijking met de rest van Midden-Java zoo schaarsch bevolkt zijn, steeds aan. Daaruit is ook te verklaren de snelle aanwas der gemeente: Verschillende Christenen van elders vestigden zich hier. Zóó komt het dat de gemeente hier al bestaat uit 46 zielen, hoewel de goeroe er pas in Juli van het vorige jaar hier gekomen is en er toen maar één Chineesch gezin te Sidoredja woonde, dat den Christelijken godsdienst was toegedaan. De volwassen gedoopten op 15 April bestonden in hoofdzaak uit drie gezinnen, die onder leiding van een blinde zich bij de gemeente voegden. Behalve die Javanen, trad één Chinees die een Christenvrouw uit Poerbolinggo gehuwd had toe. Moge de Heere hem het rechte en volle licht van Zijn gemeenschap en genade bij klimmende mate schenken op den weg, waarop zij door het toetreden tot den Doop de eerste schreden gezet hebben.

Dit jaar was het groote Zendingsfeest dat wij anders op Hemelvaartsdag vieren, één week uitgesteld. Op 23 en 24 Mei, na afloop van onze jaarlijksche vacantie, die ditmaal in Mei viel, hielden wij een bijzonder geslaagde bijeenkomst.

Van de maand Juni is nog één belangrijk feit te rapporteeren. Op 18 Juni aanvaardde Dr. Ko zijn werk als tijdelijk assistent in het Zendingsziekenhuis alhier.

Wij zijn hartelijk blij met Dr. Vogelesang, dat hij onverwacht althans tijdelijk hulp gekregen heeft.

E.

Poerbolinggo, 7 Juli 1928.

De Heer en Mevr. Lobbezoo—Naeije.

(Bij de foto).

Met de „Tambora” is in Juli l.l. naar Indië vertrokken de heer J. Lobbezoo, gehuwd met Mej. E. Naeije, om te Poerbolinggo in het Christ. Onderwijs de Zending te dienen.

De heer J. Lobbezoo is geboren te Bergen op Zoom, bezocht daar de H. B. S. en vervolgens de Christ. Kweekschool te Middelburg. Toen hij de akte had keerde hij als onderwijzer terug naar Bergen op Zoom, waar hij spoedig ook de hoofdakte haalde.

Mevr. Lobbezoo—Naeije is van geboorte uit Zeeuwsch Vlaanderen en heeft op de stichting Vrederust eenige jaren hare krachten gewijd aan de verpleging van krankzinnigen.

Beider hart klopte bijzonder warm voor de Zending. Te Bergen op Zoom namen zij

een zeer actief deel in het werk der Zendingscommissie.

En voor beiden was het de vervulling van een lang gekoesterde begeerte, toen de gelegenheid zich opende om op Midden-Java in den schoolarbeid de Zending te mogen dienen.

Voorts wenschen wij het volgende onder Uwe aandacht te brengen:

1. De drie genoemde Gemeenten, hoewel ze op die wijze geïnstitueerd zijn, hebben toch het gevoel, dat haar een belangrijke zaak ontbreekt, want de Christelijke Kerk heeft niet alleen de roeping werkzaam te

De Heer en Mevr. Lobbezoo—Naeije.

Moge het hun gegeven worden voor verlen op Java ten zegen te zijn.

Eén van hun vele vrienden te Bergen op Zoom zond ons hun foto voor het Zendingsblad.

W. B.

Zending Friesland.

Twee belangrijke brieven.

Keboemen, Maart 1923.

Aan de Friesche Kerken, die het Zendingswerk verzorgen in de afdeeling Keboemen op Java.

Wij, ondergeteekenden, ouderlingen van de Javaansche Christen-Gemeenten te Keboemen, Glonggong en Pamrian, spreken voor U onze blijdschap en dankbaarheid uit over het feit, dat God de Heere Uw werk heeft willen zegenen in zulk een mate, dat hier reeds eenige Christengemeenten zijn, en onder die gemeenten zelfs enkele, die beginnen te begrijpen en ter hand te nemen, wat tot hare roeping behoort, gelijk daaruit blijkt, dat zij volgens de instelling van Christus en zijne apostelen ouderlingen en diakenen hebben aangesteld.

zijn in de regeering der Kerken, in de verzorging der armen, naar Christelijke ordening, maar het behoort ook tot hare taak het Woord Gods te onderwijzen en te prediken door leeraren of predikanten aan te stellen, aan wie is opgedragen de uitlegging van Gods Woord aan de Gemeente.

2. Daar genoemde Gemeenten nog klein zijn, en daarbij zwak en teer, zouden zeker nog niet in staat zijn om ieder voor zich een predikant aan te stellen, evenals van een kleine kudde de opbrengst niet toereikend zou zijn om een eigen herder te onderhouden. Maar gelijk dit te bezwaarlijk zou zijn, zoo zou wellicht één herder wel raad weten om 2 of 3 kudden tegelijk te verzorgen.

3. Om bovengemelde redenen hebben de drie Gemeenten met elkaar geraadpleegd en zijn ze overeengekomen om met elkaar één predikant aan te stellen. Die predikant moet dan in het midden tusschen de andere Gemeenten in Keboemen wonen; en hem zal opgedragen zijn de drie Gemeenten te dienen in het bedienen der Sacramenten, het bevestigen van huwelijken, het leiden

der kerkeraadsvergaderingen in elk der Gemeenten, en in het onderwijzen, troosten en vermanen der Christenen in hun eigen woningen, te zamen met de ouderlingen.

4. Als dit voornemen kan worden uitgevoerd, dan maken de Gemeenten nog pas een aanvang met te doen wat in dezen hare roeping is. Want één predikant kan onmogelijk optreden in al de samenkomsten van de 3 Gemeenten, die des Zondags gehouden worden op hetzelfde uur. Ook achten deze Gemeenten zich nog niet in staat de Friesche Kerken te vervangen in het werk, dat ze hier doen voor de verbreiding van het Evangelie.

Daarom hebben de 3 Gemeenten aan de Friesche Kerken het volgende te verzoeken:

a. Dat de Friesche Kerken mogen voortzetten het werk, dat ze hier doen door hunne gezanten n.l. den zendeling en de dokters, en door middel van het Ziekenhuis, de Scholen, de Christ. lectuur en dergel., en voorts door het aanstellen van evangelisten uit de Javanen.

b. Wat de evangelisten betreft, die nu geplaatst zijn te Keboemen, Glonggong en Pamrian is ons verzoek, dat deze daar gehandhaafd mogen worden, met de opdracht om in de samenkomsten der Gemeente voor te gaan, wanneer de predikant dit zelf niet doen kan. Ook worde aan die evangelisten vergund, dat ze in die Gemeenten het werk doen van ouderlingen.

c. Ook mogen de Friesche Kerken aan hun zendeling de opdracht geven om den Javaanschen predikant bij te staan in zijn werk, door hem te dienen met goeden raad en onderrichting, en om ditzelfde te doen aan de Opzieners der Gemeenten.

Het is daarbij het ernstig voornemen der 3 Gemeenten om zich te houden bij de Christelijke leer, zooals die in de Geref. Kerken in Nederland geleerd wordt: in den Catechismus, welke reeds in de Jav. taal is overgezet, en ook algemeen in gebruik is bij de Chr. Kerken op Midden-Java. Ook wat de kerkregering betreft wenschen zij te volgen de verordeningen, die daarvoor in de Geref. Kerken zijn gesteld. Maar omdat zij pas beginnen dit zelf te doen, daarom zullen ze nog dikwijls leiding en raad moeten vragen aan hen, die door U gezonden zijn.

d. Bovendien daar de Gem. van Keboemen en Pamrian nog geen eigen kerkgebouw hebben, en ook niet in staat zijn om dadelijk zelf een op te richten, daarom verzoeken zij U dat het haar vergund zij de kerk of school te gebruiken door de Zending opgericht, gelijk tot dusver de ge-

woonte was.

a. Tenslotte, daar zij hun predikant zullen kiezen uit het personeel van de zending en de gekozene iemand zal wezen, die reeds vrij lang in dienst der Zend. enz. gewerkt heeft, daarom verstouten de 3 Gemeenten zich het volgende te vragen: Als die pandita eens kwam te overlijden en een weduwe of weezen naliet, of ook als hij wegens wettige redenen zijn werk moet neerleggen, willen dan de Fr. Kerken instaan voor het pensioen van hemzelf of van zijn weduwe of weezen, naar evenredigheid van het aantal dienstjaren, dat hij in Zendingdienst heeft doorgebracht?

5. Op de bovenstaande vragen zouden we gaarne van U een schriftelijk antwoord ontvangen, opdat de 3 Gemeenten zekerheid mogen hebben omtrent de dingen, waarop zij hopen, en die zij van U hebben verzocht.

Wij eindigen met bede, dat voorspoed en vrede vermenigvuldigd mogen worden aan U allen, die in Friesland onze Vaders en Broeders zijt, door de groote genade van Onzen Heere Jezus Christus.

Namens de Gemeente van Keboemen,
Glonggong en Pamrian:

de ouderlingen voor Keboemen (w.g.):

JOENOS DIKOEN,

Z. SOESENSA en

J. PADYA;

voor Glonggong (w.g.):

IDRIS SOENARMA,

ATMAWIDJAJA en

ATMADIHARDJA;

voor Pamrian (w.g.):

SIS ZACHEJOES,

S. PADMADWIATMADJA en

ELISA.

Bovengenoemd schrijven is door Zending de Kerk en Deputaten ter tafel gebracht op de laatstgehouden Zendingssynode. Met groote belangstelling werd ervan kennis genomen. Het verheugde den broeders zeer zulk een schrijven te mogen ontvangen, welks inhoud getuigenis aflegde van de vordering van het werk des Heeren op ons Zendingsterrein.

Nadat de inhoud besproken was, besloot de Synode tot inwilliging van 't geen werd verzocht, doch met dien verstande, dat aan Zending de Kerk en Deputaten werd opgedragen de vraag onder de oogen te zien, of het niet wenschelijk moet worden geacht voor de zaak der emeriteering der Javaansche Pandita's een nadere regeling te treffen.

Daarna is door den Kerkeraad der Zending de Kerk en Deputaten aan bovenge-

noemde ouderlingen het volgende schrijven verzonden:

WIRDUM (Fr.), 12 Juli 1928.

Aan de ouderlingen der Javaansche Christengemeenten te Keboemen, Glonggong en Pamrian.

Eerwaarde Broeders,

In antwoord op Uw schrijven van Maart j.l. deelen wij U thans mee, dat Uw brief niet alleen door ons, maar ook door de Zendingssynode met groote blijdschap werd ontvangen en gelezen. 't Verheugt ons, dat het bij U kwam tot het voornemen (en naar we nader vernamen óók reeds tot de uitvoering) van de beroeping van een eigen predikant uit eigen volk. Geve de Koning der Kerk Zijnen zegen over deze dingen en moge onder leiding van Uw pandita de gemeente, ieder ter harer plaatse, worden gebouwd en dienstbaar worden gemaakt aan de komst van het Koninkrijk van onzen Heere en Zaligmaker Jezus Christus.

Voorts berichten wij U, dat er onzerzijds tegen de inwilliging der in Uw schrijven gedane verzoeken geen bezwaren bestaan. Ook de Zendingssynode dacht in deze met ons eenstemmig. Wat door U gevraagd wordt, inzake de voortzetting van onzen arbeid, den hulpdienst der evangelisten in Uwe gemeenten, den te verleenen bijstand van onzen missionairen Dienaar des Woords en het gebruik der gebouwen ten dienste Uwer samenkomsten, wordt U mitsdien bij dezen welwillend toegestaan. Wat U verder vraagt inzake de emeriteering en de daarmee verbonden pensioeneering van Uw pandita, zijn wij mede gaarne bereid U van dienst te zijn. De Zendingsynode droeg ons echter op, de vraag te overwegen: „of het niet wenschelijk moet worden geacht voor de zaak der emeriteering der Javaansche Pandita's een nadere regeling te treffen". Aan deze opdracht hopen wij te voldoen. Ten zijner tijd zullen U mitsdien wel eenige nadere mededeelingen geworden.

Namens den Raad der Zendende Kerk van Heeg (Fr.).

(w.g.) G. M. VAN RENNES, Praeses.

(w.g.) S. DE BOER, Scriba.

Namens de Deputaten,

(w.g.) H. HANGELBROEK.

Dr. A. H. Vonk.

(Bij de foto).

kost om toe te stemmen, dat zijn portret in het Zendingsblad zou worden geplaatst. Evenals de meeste Zendingsmensen heeft hij er het heelemaal niet op begrepen, dat het Zendingsblad zijn foto het land doordraagt en daarbij het een en ander van hem vertelt. Maar voor ons dringend verzoek is hij toch bezweken; ook omdat hij

Dr. A. H. Vonk.

van oordeel is, dat onze broeders en zusters in Friesland toch ook wel mogen weten, hoe hun oudste zendingsarts er uitziet. En dan zullen ze, als zij deze foto zien, stellig zeggen: „alleszins zeer welvarend". En zoo is het. Dr. A. H. Vonk geniet een voortreffelijke gezondheid. De soms verbazend drukke arbeid te Keboemen gedurende zijn eerste dienstperiode heeft zijn kracht niet gebroken, ook al was een verloftijd voor hem na die hoge krachtsinspanning wel zeer gewenscht.

Dr. A. H. Vonk, een zoon van Ds. E. Vonk te Nieuw Loosdrecht, is geboren 26 Jan. 1892 en deed in 1921 zijn laatste examen. Toen in datzelfde jaar de Friesche Zending een arts noodig had, omdat Dr. Oosterhuis moest repatriëren, stelde Dr. Vonk zich daarvoor beschikbaar.

Gehuwd met Mej. S. v. d. Poel ging hij reeds in den zomer van 1921 naar Java.

Het vorige jaar, den 15 October, kwam hij met verlof in Holland. En thans keert hij terug naar zijn hospitaal te Keboemen.

Wegens familieomstandigheden blijven Mevrouw en de kinderen voorloopig nog in Holland. Het is het voornemen, dat zij in 't begin van 1929 weer naar Java gaan.

Dr. Vonk gaat den 7 Sept. te Genua aan boord van de „Prins der Nederlanden", en

Het heeft Dr. Vonk heel wat moeite ge-

zal dan D.V. begin October in Indië terug zijn.

Het Zendingsblad mag niet veel van hem zeggen, want dat heeft hij uitdrukkelijk verboden. Het behoeft ook niet. Ieder weet, dat de Friesche Kerken dankbaar zijn voor het bezit van dezen Zendingsarts en dat hare gebeden hem vergezellen. Hij neme het ons niet kwalijk dat we een paar zinnen uit zijn brief hier overnemen. Hij schreef ons: „Van hen, die op Midden-Java in het werk der Zending arbeiden wordt niets anders gevraagd dan hard werken in getrouwheid, evenals van de belijders in Holland. Wanneer Hij ons kan prijzen, Die in alles getrouw en gehoorzaam was, dan ontvangt ook de zendingsman of -vrouw het grootste loon, een getrouwen dienst-knecht of dienstmaagd waardig.” Dr. Vonk heeft gelijk. Zoo is het. W. B.

Begrooting voor Hoofd- en Schooldienst, van de Friesche Zending.

Boekjaar 1928/9.

UITGAVEN.

I. Hoofddienst.

A. In Indië.

Salarissen Miss. en Help.	f 14400.—
Reis- en vergaderkosten	„ 900.—
Onderh. en Nieuwbouw	„ 800.—
Onvoorzien	„ 300.—
Colportage	„ 200.—

f 16600.—

II. Schooldienst.

Salarissen	f 10800.—
Onderh. nieuwb., invent.	„ 2500.—
Reisgeld en opleiding	„ 200.—

„ 13500.—

B. In Nederland.

Pensioen- en Verlovenfonds . . .	f 2000.—
10 % Generale kas „	2600.—
Chr. Jav. Boekenf. Z. S. R.	„ 250.—
Onkosten	„ 600.—
Onvoorzien	„ 150.—

„ 5600.—

f 35700.—

ONTVANGSTEN.

A. In Indië.

Gouvernements-subsidie	f 8500.—
Schoolgelden	„ 200.—

Bijdragen in Indië „ 1000.—
f 9700.—

B. In Nederland.

Uit de kerken . . .	f 21000.—
Id. voor vermoedelijk tekort . . .	„ 5000.—
	„ 26000.—
	f 35700.—

Begrooting voor den Medischen Dienst, boekjaar 1928/9.

UITGAVEN.

A. In Indië.

Hospitaal Keboemen	f 30900.—
Salarissen Zrs., Drs., Jav.	„ 33100.—
Toelage Drs. part. practijk	„ 4800.—
Krakal	„ 1600.—
Uitbreiding en onderhoud	„ 6000.—
	f 76400.—

B. In Nederland.

Pensioen- en Verlovenfonds . . .	f 3000.—
10 % Generale kas „	2250.—
Linnenkast	„ 2000.—
Onkosten	„ 600.—
Onvoorzien	„ 500.—
	„ 8350.—

Totaal f 84750.—

ONTVANGSTEN.

A. In Indië.

Subsidie Keboemen Krakal	f 33450.—
Part. practijk	„ 24000.—
Contr. en giften	„ 2800.—
Diversen	„ —.—
	f 60250.—

B. In Nederland.

Van de kerken . . .	f 22500.—
Van het zuster-comité	„ 2000.—
Vermoedelijk door de kerken te dekken tekort . . .	„ —.—
	„ 24500.—

Totaal f 84750.—

Bij deze begrooting wordt opgemerkt, dat van de kerken dus gevraagd wordt voor den Hoofd- en Schooldienst f 21000, en voor den Medischen Dienst f 22.500, of te samen een bedrag van f 43.500.—, terwijl mogelijk voor den Hoofd- en Schooldienst nog f 5000.— zal zijn bij te storten.

HOOFDDIENST

ZENDINGSPPOST	Aantal gedoopten op 1 Januari 1928				Tot het a.v. maal toege-laten		Aantal gedoopten in 1927		Overleden in 1927	Huwelijken in 1927	Gemidd. kerk-gangers in 1927	Aantal Zondagscholen	Aantal onderwijs v.d. Zondagscholen	Aantal leerlingen v.d. Zondagscholen	Chr. Vereenigingen	Bijdraae Inl. Chr. Kerken	Bijdrage Inl. Chr. v. armen				
	mannen	vrouwen	kinderen	total	mannen	vrouwen	mannen	vrouwen										kinderen			
JAVA	3	28	13	—	201	225	15	20	58	—	9	—	7	16	—	3	f 1715.25	f 403.04			
	5	12	13	—	170	247	15	20	37	10	7	620	5	5	80	—	1150.—	— 385.—			
	4	14	14	—	168	176	22	25	60	6	5	750	4	8	100	—	936.09	— 322.59			
	5	23	14	—	544	500	862	1906	68	43	126	19	16	4	6	280	f 4080.92	—			
	1	11	12	—	176	144	216	536	27	17	43	8	2	4	6	83	4	1422.71	— 223555		
	—	2	1	—	31	28	35	94	8	2	7	—	3	1	1	20	1	257.17	— 94.46		
	3	20	20	—	400	495	702	1710	84	70	122	11	1200	12	29	760	6	2010.79	— 435.685		
	—	1	1	—	38	57	62	157	—	—	9	4	—	—	—	—	—	—	—		
	21	111	88	—	1852	1887	2992	6782	1843	1874	239	197	462	47	53	4702	35	69	1323	20	
																		7392 01 - 2418.74			4090.93
SOEMBA	1	19	3	—	189	184	15	8	34	4	7	420	5	8	200	f	766!—	f 43.—			
	1	7	3	—	180	144	3	2	18	7	7	350	8	8	—	—	528.—	—			
	—	23	4	—	226	127	34	29	70	2	3	—	20	20	—	—	900.—	—			
	2	49	10	—	638	514	759	1920	545	455	52	39	122	13	17	770	33	36	200	f 2195	
																	f 2195			f 43.—	

COLPORTAGE

PLAATSEN	Colporteur	Bijbelvrouwen	Jav. Chin. en Mal. Bijbels en Bijbelgedeelten	Jav. en Mal. boeken	Hollandsche Bijbels en boeken	Jav. en Mal. losse tractaten, wandkal., enz.	Gratis verspreiding per maand			
							Mardinahardjo (Jav mnd. blad)	Penaboer (mnd blad)	Jav. Kinderbl. (mnd blad)	
Poerbolinggo	9	—	1907	4803 ¹⁾	5878 ²⁾	7000	12500	1400	500	1) w.o. 1919 schoolboeken.
Poerworedjo	5	—	2500	2400	40	*) 3050	6000	200	300	2) w.o. 2492 schoolboeken en 2104
Keboemen	2	—	1000	250	30	3000	4000	250	100	platen en teksten
Djakakarta	14	—	15580			11600	14000	—	1000	w.o. 50 scheurkalenders.
Magelang	6	—	2018	2270	5832	2200	5000	1000	200	*) w.o. 7082 platen en teksten.
Soerakarta	13	1	8895	14698	14816 ³⁾	60000	21000	2000	1800	4) Peminpin Mal. Evangelisatiebl. voor Soemba.
Karoeni								{ 400 ⁴⁾ 100		
Kambaniroe						70				
Melolo						100				
Pajeti	1	—	961	986	95			{ 404 ⁴⁾ 100		
	50	1	17281	25407	26691	87020	62500	5650	3580	
			15580							

Inlandsche (2e klasse. Zendings- en Volks) Scholen

	Aantal scholen	2e klasse scholen	Dessa scholen	Inl. onderwijzers	Inl. onderwijzeressen	Jon-gens	Meis-jes	In Inter-naten	Schoolgeld per hoofd per maand
JAVA									
Poerbolinggo	8	5	3	18	—	355	141	—	f 0.10 f 1.—
Poerworedjo	9	4	5	14	2	380	85	—	f 0.10
Keboemen	8	4	4	23	—	371	161	—	f 0.04
Djakakarta	11	4	7	22	2	614	139	—	f 0.05 f 1.25
Magelang	8	5	3	12	—	255	45	—	f 0.05 f 0.15
Wonosobo	1	1	—	4	—	141	13	—	f 0.10 f 0.50
Soerakarta	24	23	1	72	4	2454	481	—	f 0.15 f 1.—
	69	46	23	165	8	4570	1065	—	
SOEMBA									
Kambaniroe	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Melolo	14	—	14	24	—	676	157	—	—
Pajeti	58	2	56	94	2	2967	544	65 j. 38 m.	f 0.15 ¹⁾
Karoeni	24	1	23	44	—	1409	273	1 j.	—
	96	3	93	162	2	5052	974	66 j. 38 m.	
Keucheniuschool . (Opl. school v. Inl. onderwijzers) te Djokja	1	—	—	4	—	81	3	81 j. 3 m. 2)	f 2.50
Standaard school . . (Leerschool bij K. S.) te Djoeja	1	—	—	2	—	45	31	—	f 0.10 f 1.25

1) Op de standaard school 5, op de volksscholen geen schoolgeld opgeheven.
2) De drie meisjes 1, bij één der Inl. onderwijzers.

MEDISCHE DIENST

PLAATSSEN WAAR GEWERKT WORDT	Europeesch Personeel				Inlandsch Personeel				Ziekenhuis en Polikliniek.								
	Artsen	Vr.	Artsen	Verlos. kund.	Ver- pleeg- sters	Artsen	Verple- gers	Verlos- kund.	Ver- pleegst.	Aantal bedden.	Opgenomen in 1927		Opera- ties	Aantal verpl. dagen	Gem. aantal pati. d.	Nieuw polikli- niek pa- tiënten	Gem. aantal pati. per dag
											mann.	vr.					
JAVA.																	
POERBOLINGGO	1						25		20	140	1561	704	193	47217	130	36	73
Trenggeling (Ziekenhuis)																	
Serang (Polikliniek)																	
POERWOREDJO	2				2		22	2	23	140	999	842	88	54468	149	31	55
Koetoardjo																	
Djenar																	
KEBOEMEN																	
Alijan (Hulphospitaal)	2				3		35	2	26	182	1451	735	474	63277	173	19	66
Keboetohan (polikliniek)																	
Klapasaait																	
DJOKJAKARTA	5			1	4		85	3	55	400	3577	1702	304	119745	328	92	221
Toengkak							2			56	285			9689	26		58
Wates							3	1		60	945			22146	60		135
Wonosari							2	1		56	701			18709	54		81
Sanden							3			56	633			14939	41		69
Dangan							2			48	718			7575	25		44
Randoe Goenting							2	1		60	530			13950	38		38
Tandjoeng Tirta							2			56	607			10556	29		30
Sorogedoeg							2	1		48	708			11159	30		28
Medari							2	1		54	714			11185	30		34
Sewoegaloer							3			60	792			19593	53		80
Patalan							2			60	754			19603	54		43
MAGELANG																	
Parakan							3			56	733			16176	44		40
SOERAKARTA	3				4		45	2	42	250	2438	1149	300	91854	251	30	70
Wonosari							2	1	1	50	387	114		9530	26	10	25
Pengging							2	1		25	280	184		9493	26	8	37
Kartosero							1	1		5	26	8		144	15	65	
Pedan							1								8	29	
	13	1	13				246	17	167	1862	10719	5438	1359	571008	1567	249	1321
											8120						
SOEMBA.																	
Wai-Kaboeak (Ziekenhuis)	1		1				6		2	21	340	133	geen grootte	8248	22	12	70
Tenggoe (Hulpziekenhuis)		1	1				1		7	8	708	234	6	15627	41	9	53
Pajeti	1	1	2				19		9	79	1048	367	6	23875	63	22	123

HOLLANDSCHE SCHOLEN

AARDDER SCHOLEN	Aantal Scholen	Eur. onderwijzers	Eur. onderwijzeressen	Inl. onderwijzers	Inl. onderwijzeressen	Leerlingen			In Internaten			Schoolgeld per leerling per maand
						Jongens	Meisjes	Totaal	Jongens	Meisjes	Totaal	
POERBOLINGGO.												
Holl. Chin. School . .	1	3	3	—	—	145	63	208	7	—	7	
Holl. Ind. School te Poerwokerto . . .	1	3	1	3	1	220	77	297	—	—	—	f 3.27 ¹⁾
POERWOREDJO												
Holl. Inl. School . .	1	2	2	4	—	172	83	255	—	—	—	f 4.—, f 3.—, f 2.—
Holl. Chin. School . .	1	2	3	—	—	118 ²⁾	70 ³⁾	188	—	—	—	f 3.75
Schakelschool te Koetwardjo	1	1	—	1	—	30	1	31	—	—	—	f 1.77
KEBOEMEN												
Holl. Inl. Sch. (morgensch.) te Gombong	1	3	2	3	—	277	61	338	—	—	—	f 3.—
Holl. Inl. Sch. (middagschool) te Gombong	1	3	—	5	—	182	29	211	—	—	—	f 2.50
Holl. Chin. School . .	1	4	—	—	—	150	42	192	—	—	—	
DJOKJAKARTA												
Holl. Inl. Sch. (wetani)	1	3	2	2	—	240	63	303	—	—	—	f 4.—
Holl. Inl. Sch. (koelon)	1	3	1	2	1	211	37	248	—	—	—	f 4.—
Holl. Chin. School . .	1	5	4	—	—	176	95	271	—	—	—	± f 5.— ⁴⁾
Kon. Wilhelmina Sch. (H. I. S. voor meisjes)	1	—	4	—	2	7	101	108	—	66	66	f 4.— f 8.—
Europ. Lag. School . .	1	5	2	—	—	144	101	245	—	—	—	f 7.— f 18.—
Holl. Inl. Sch. (Wates)	1	2	1	2	1	181	42	223	—	—	—	f 3.50
M.U.L.O. School . . .	1	9	1	—	—	140	69	209	6	—	6	f 5.— f 25.—
MAGELANG												
Holl. Chin. School . .	1	4	4	—	—	215	135	350	—	—	—	f 1.— f 14.—
Europ. Lag. School . .	1	3	2	—	—	78	38	116	—	—	—	f 5.41
1e Holl. Inl. School . .	1	2	4	2	—	231	85	316	—	—	—	f 1.— f 6.—
2e Holl. Inl. School ¹¹⁾												
Schakelschool	1	2	—	1	—	48	3	51	2	—	2	f 2.— f 4.—
M.U.L.O. School . . .	1	4	—	1	—	69	20	89	—	—	—	f 7.30
SOERAKARTA												
Holl. Chin. School . .	1	2	4	1	1	210	131	341	—	—	—	f 4.—
Idenburgschool (1e Holl. Inl. School) . .	1	2	1	3	2	297	65	362	3	1	4	f 2.— f 4.50
Kon. Emmaschool (H.I.S. voor meisjes)	1	—	3	—	3	—	126	126	—	43	43 ⁵⁾	f 3.— f 5.—
2e Holl. Inl. School . .	1	3	1	2	2	250	24	274	—	—	—	f 3.— ⁶⁾
Europ. Lag. School . .	1	3	2	—	—	66	52	118	—	—	—	f 6.75 ⁷⁾
M.U.L.O. School . . .	1	7	1	1	—	122	37	159	12	—	12	f 9.—
Schakelschool	1	1	1	2	—	99	8	107	—	—	—	f 2.50 en f 1.50
2e Holl. Chin. School	1	—	2	—	3	52	109	161	—	13	13 ⁸⁾	
Holl. Inl. Sch. (Klaten)	1	2	—	5	—	243	71	394	—	—	—	f 2.90 ⁹⁾
Holl. Inl. Sch. (Sragen)	1	1	1	5	—	170	51	221	—	—	—	f 4., f 3., f 2., f 1 min. v. jong.
Holl. Inl. Kweekschool te Solo	1	7	1 ¹⁰⁾	1	—	92	26	118	92	26	118	f 10.— min. v. m. f 5.—
BATAVIA												
Paul Kruger School	1	4	7	—	—	169	149	318	—	—	—	f 5.50
Holl. Inl. School . .	2	6	8	3	—	526	186	713	—	—	—	f 4.75
Holl. Chin. School . .	3	11	5	1	—	476	181	657	—	—	—	f 5.—
	37	112	73	50	16	5806	2431	8237	122	149	271	

1) Gemiddeld. 2) w.o. 31 van andere landaard. 3) 26 van andere landaard. 4) Gemiddeld. 5) 3 meisjes van Mulo. 6) Gemiddeld, 1 l. l. betaalt f 6.25 en verder f 4.50, f 3.50, f 2.25, 't laagste is f 1.— 7) Gemiddeld. 8) 1 l. l. van M.U.L.O. 9) Gemiddeld. 1ste kind f 3.50, 2de kind f 2.50, 3de kind f 2.— 10) voor handwerkles.

Suriname.

Een welkome aanbeveling.

Het Herautnummer dat ik naast me heb liggen is al enkele weken oud, maar de zaak waarover 't gaat blijft actueel en Prof. Grosheide, de schrijver van het sympathiek gestelde artikel zal het mij zeker niet kwalijk nemen, dat ik van zijn aanbeveling gebruik maak.

Na melding gemaakt te hebben van de overdracht van het Surinaamsche zendingswerk aan Zeist, gaat de Heraut voort:

„Men moet eerbied hebben voor den moed van een kleine groep als de Broedergemeente in ons vaderland; om aldus het werk in Suriname te durven overnemen. Wanneer er in den aanhef van het besluit staat: „met Gods hulp”, dan weten we, dat dit geen ijdele klank is. En als het Zendingsgenootschap, zelf klein van kracht, nu een beroep komt doen op alle Zendingsvrienden, op alle Christenen in Nederland, om het te helpen bij den arbeid in Suriname, dan heeft het recht zulk een steun te vragen. In Oost-Indië is het terrein verdeeld en daar kan men zeggen, dat het — afgedacht van zeer bijzondere gevallen — voldoende is, als ieder zijn eigen terrein verzorgt. Maar in de West is het anders. Daar staat een zelf zeer kleine groep voor het geheel en daarom maakt ze aanspraak op steun.”

Mocht een strijder van Suriname vroeger zich al eens, om een verouderd beeld te gebruiken „een roepende in de woestijn” gevoeld hebben, sinds het Zend.bl. zijn kolommen voor Suriname opende, sinds namen als van den Heer Idenburg, Ds. Breukelaar en Ds. Pol onder de Zeister-circulaires staan, sinds Ds. Verhoef en zoovele andere predikanten deze actie krachtig steunen en ook „De Heraut” er bij monde van Prof. Grosheide zijn zegel aan hecht, kan, dunkt ons, het resultaat niet uitblijven. Het kan ons dan slechts verwonderen dat de lijst van gevers niet tienmaal langer is. Voor deze maand telt zij de volgende namen: E. G. Schiedam f1; H. B. N. Scharwoude f2; Mej. H. C. v. W. f11 (gecollekteerd op bruiloft goedzoo!); Ds. D. N. Woubrugge f2.50; Th. H. V. f2 (gevonden in coll. den Haag-Oost); I. v. d. W. Buitenpost f25 (schoolbusje); B. K. S. R'dam f5; Pers. L. en U.L.O. 's-Gravenzande f5; G. W. V. Deventer f3; Ds. Th. D. Peursum f2.50; G. L. Ermelo f2.50 (Jaarl.); R. J.

v. d. M. Zwolle f5; H. Eindhoven f5; H. F. Schiedam f2; C. V. Jr. Haarlem f2.50; W. K. R'dam f10 (van N. N.) S. v. d. Z. Cronjé f7.40 (Pers. Chr. Sch. + knikker-tje); Dames S. te A. f11; J. H. Hengelo f5; P. M. Rotterdam (via Ds. O. van Mej. N. N.) f5. Ingekomen bij „De Standaard” f10 voor de melaatschen).

Allen hartelijk dank.

Hilversum, Postrek. 95494.

J. VAN KEULEN.

Bilderdijklaan 12.

Korte Berichten.

Dr. J. Hania.

Nog steeds is Dr. J. Hania zeer lijdende. Gestadig nemen zijn krachten af. Nog blijven we hopen en bidden, dat de Heere wending moge geven. Maar we vreezen zeer, dat we onzen vriend en mede-arbeider zullen moeten missen. Moge de Heere met Zijne genade zijne ziele gedurig verkwikken.

Ds. J. F. Colenbrander.

In onderscheidene bladen is vermeld dat Ds. Colenbrander, de Miss. predikant van Melolo op Soemba, na zijn verlof niet weer naar Indië zal terugkeeren.

Dit bericht is wel wat voorbarig. Er is hierover nog geen beslissing genomen. Maar het staat wel te vreezen, dat de gezondheidstoestand van Mevrouw hem niet zal toelaten op nieuw weer naar Indië te gaan. In 1909 ging Ds. Colenbrander voor het eerst naar Soemba.

Mej. A. K. v. d. Berg.

Mej. A. K. v. d. Berg, thans w.n. hoofdverpleegster in het Burgerziekenhuis te Amsterdam, is benoemd tot hoofdverpleegster in het Petronella Hospitaal te Djokja. Zij is echter nog niet goedgekeurd voor verblijf in Indië, zoodat het nog niet zeker is of zij zal kunnen uitgaan. Zoodra zij door den Geneeskundigen Raad van Koloniën geschikt is gekeurd voor verblijf in de tropen, zal zij zoo spoedig mogelijk vertrekken.

Mej. C. L. de Graaf.

De deputaten voor de Zending van Friesland deelen in hun rapport mede, dat Mej. C. L. de Graaf, die weleer als verpleegster werkzaam was in het Zendingshospitaal te Keboemen, zich van de Zending heeft losgemaakt, en naar Indië is teruggekeerd in dienst van het Gouvernement.

Mej. C. E. Vegter.

Bij het Christ. Onderwijs te Medan is benoemd Mej. C. E. Vegter, onderwijzeres te Delfzijl. D.V. vertrekt zij 5 Oct. a.s. van Genua met de „Johan de Wit”.

Adres voor Inlichtingen.

Meermalen wordt gevraagd naar een vertrouwd adres voor inlichtingen betreffende betrekkingen in dienst van de Indische Regeering.

Een zeer goed adres daarvoor is de heer J. J. Kraan, Loosduinsche Kade 111, den Haag. Hij is de Secretaris van het Informatiebureau van het Christ. Comité voor Indië.

Adres voor collecten ten behoeve van de Geref. Kerk te Magelang.

De Geref. Kerk te Magelang vroeg steun bij de Kerken in Holland voor den bouw harer Kerk. Maar zij verzuimde in Holland een adres te noemen, waar men de collecten en giften kon heen zenden. Naar we vernemen is daarvoor het adres Dr. W. G. Harrenstein, Sarphatistraat 77, Amsterdam.

Jaarvergadering Ver. Dr. Scheurers Hospitaal.

De 3e Algemeene Jaarvergadering zal D.V. gehouden worden **Woensdag 17 Oct. 1928**. Tijd en plaats worden nog nader gemeld. Vermoedelijk zal Dr. J. Offringa op die vergadering spreken.

Een tweede Zendingsconsul.

Met het oog op den steeds zich uitbreidenden arbeid van het Zendingsconsulaat, stelt het Hoofdbestuur van het Ned. Bijb. Genootschap voor tot de benoeming van een tweeden Zendingsconsul over te gaan.

D.V. zullen 25 Sept. a.s. de ter zake van het consulaat samenwerkende Zendingscorporaties vergaderen om hierover te oordeelen. Voor tweeden Zendingsconsul is de aandacht gevestigd op Dr. S. C. Graaf van Randwijk.

Zendingsbibliotheek.

Boeken uit de Zendingsbibliotheek vragen men aan bij Dr. D. Pol te Rijsoord.

Knikkertjes.

Wie een „Knikkertje” begeert, zende f5 aan den Heer M. J. Pol te Rijsoord, die voor spoedige toezending zorgt.

Blikken Busjes.

Blikken Busjes zijn eveneens verkrijgbaar bij den Heer M. J. Pol te Rijsoord, per

stuk f0.23, 5 stuks f1.—, 10 stuks f1.55. Eerst na ontvangst der gelden worden de busjes verzonden.

Papieren Busjes.

Deze busjes, die geopend en weer met losse teksten kunnen gesloten worden, kosten de 10 stuks f1.40 en de teksten f0.90 de 100. Men bestelle bij G. H. Feij te Middeburg, Burg 109 en sture vooraf het geld. Giro No. 64188.

Adresverandering.

Wie van adres verandert, zende daarvan bericht aan de Uitgevers Mij. Gebr. Zomer en Keuning te Wageningen.

Leestafel.

Manke Murk. Een verhaal uit het Friesche volksleven door Idsardi, bij Kok te Kampen.

Idsardi — schrijver van verhalen uit het Friesche volksleven — is onder ons geen onbekende. Zijn verhalen vinden veel aftrek. Ook dit boek zal wel lezers vinden. Het verhaalt ons de geschiedenis van een gebrekkigen jongen, die bekeerd wordt en daarna trouw van Jezus getuigt. Wel aardig. Soms heel mooi. En van goede bedoeling. Maar twee dingen zijn jammer. Veel te langdradig en veel te weinig oog voor de beteekenis van het Kerkelijk leven.

Het Zoeklicht. Weekblad voor het Christ. gezin onder redactie van Johan de Heer, Berkenlaan 39, Zeist. f1.25 per kwartaal.

Een blad, dat veel opgang maakt. Ook rijk van inhoud, en met talent geredigeerd. Maar op geen voeten of vademen na gereformeerd. In „Het Zoeklicht” is het licht der waarheid nog al eens zoek.

Historisch-Critisch Overzicht van de Traktaatuitgaven in Nederland in de jaren 1903—1928 door **Ds. J. Bosch** te Grijpskerk, bij Jan Haan te Groningen.

Het traktaatgenootschap Filippus heeft zijn vijftigjarig jubileum gevierd. Op daartoe strekkend verzoek schreef Ds. Bosch dit werkje. Een zeer oriënterend boekje, dat we gaarne aanbevelen.

Geen Algemeene Verzoening, door **Dr. C. Bouma**, bij Kok te Kampen, f2.25, geb. f3.—.

Dr. Bouma deed een goed werk, toen hij zijn artikelen over de voldoening van Chris-

tus eenigszins gewijzigd in boekvorm uitgaf.

Een uitnemend boek. De schrijver heeft ook aan de Zending gedacht in zijn laatste hoofdstuk, dat handelt over: „Bijzondere voldoening en Evangelieprediking.”

Ons Reisblad. Orgaan van de Ned. Christ. Reisvereeniging.

Voor wie zelf niet zeer bereisd is, en toch eens reizen wil, een voortreffelijke en vertrouwbare gids.

Blikken in Bunyan's Pelgrimsreize, door J. H. Gunning J.Hz., bij Kok te Kampen. f8.25, geb. f9.75.

Een zeer bijzonder boek. Als men er in leest wil men doorlezen. En aan critiek denkt men niet. Men geniet en wordt gesticht. Zoo bedoelt het ook de schrijver. Gunning is een kenner van Bunyan als weinigen en voelt zich met hem innig zielsverwant. Zijn boek, opgedragen aan allen die Christus' ééne, heilige algemeene kerk liefhebben, wil ons doen genieten, wat Gunning zelf in Bunyan's Christusreize genoot. En daarvoor is het uitnemend geschikt.

Kok zorgde voor een treffelijke uitgave.

Gereformeerd Kerkrecht door Dr. H. Bouwman, Hoogleeraar aan de Theologische School te Kampen. Eerste deel. Bij Kok.

Zoo is dan nu het eerste deel verschenen van het groote werk van Prof. Bouwman, waarnaar reeds sinds lang verlangend werd uitgezien. Een lijvig werk van 640 bladzijden. Na de inleiding, beschrijft Prof. Bouwman in het „Eerste boek” „Het recht der Kerk in zijn historische ontwikkeling” en in het „Tweede boek” zal hij uiteenzetten: „Het recht der Kerk zooals het naar Gods Woord moet zijn en in de praktijk wordt geoefend”. In dit eerste deel behandelt hij daarvan nog slechts: „De Kerk en het Ambt”.

Prof. Bouwman schrijft glashelder, zodat elk hem begrijpen kan. En in zijn onderdeel is hij steeds zeer voorzichtig. Stellig zal dit voortreffelijk werk veel aftrek vinden.

Wie van Kerkrecht iets weten wil en wat wil meespreken, kan het niet missen. Volge spoedig het tweede deel.

GIFTEN.

Ontvangen voor de Generale Kas.

Door R. Ubels uit het „Nikkertje” Chr. School Dr. Compagnie f8. Van P. M. Plantinga te Stroobos f75. Door J. Breekveldt van de kinderen der Chr. School te Benschop f3.67. Door S. v. d. Berg uit de Zendingsbus der M.U.L.O. school te Voorburg f8.05. Door H. Hoogeweg uit het „Knikkertje” Chr. School H. I Ambacht f18. Aandeel Geref. Kerk te de Lier, gevonden in de collecte aldaar en door F. C. v. d. Dool gezonden f255.63. Door Ds. C. A. van Nood te Vorden hem ter hand gesteld door de familie van een overleden Herv. broeder f50. Van de N.V. Goldschmedings Orgelhandel rabat vracht verzending Indië f6.89. Door Z. G. Zwijntink deel collecte Zendings-samenkomst op Walfort f5. Van J. Jongman te Vollenhove f5. Door Ds. v. A. Leek uit het busje Chr. School te Zalt-Bommel f7.50.

W. BREUKELAAR.

Zaandam 24 Aug. 1928.

Giro No. 32806.

Aanvulling. In het Zendingsblad van Juni staat: door Ds. A. M. v. Minnen f20 van de Keucheniuschool. Men verzocht ons dit aan te vullen met „van Mevr. K. door bemiddeling van P. J. Lambooi.”

Ontvangen in Juni en Juli uit de busjes van Aafje Teemsma f1.60; Betsy Haffmans f2.45; Dittie Funcke f1.30; Annie Monsjou en Sientje Eikelhof f4.05; Hennie Monssjou en Judith Bronder f4; Fientje de Ridder f2.18; Nico Vlieg f4.85 Hilda en Ali v. d. Brink f0.75; Jopie en Nettie van Altena f0.93; Eefke en Dinie Doedens f3.75; Piet Dekker f2.40; Ali Bosma f1.09; Lientje Hoekstra en Riek Roemburg f3.35; Cor, Henk en Hans Burggraaff f2.81½; Henk en Willy Schaftenaar f4.77; Marie van Leeuwen f0.88; Dora Harreveld f1.09; Marie en Liesje van Dungen f7.59½; Cor en Julius Felderhof f1.38; Soli J. Last f4.67½; Sjoerd van Dijk f1.37 Collecte f1. Totaal f58,24½.

Soli J. Last f4.26½; Dittie Funcke f2.35½; Gerrie van Barneveld f1.20½; Marietje van Leeuwen f1.90; Dora Harreveld f0.85; Judith Bronder en Hennie Monsjou f4.09; Annie van Monsjou f4.10; Fientje en Hans de Ridder f1.06½; Nico Vlieg f3.55½; Betsy Haffmans f2.04; Marietje en Liesje van Dungen f9.52½; Piet Dekker f4.19; Julius en Corrie Felderhof f1.55; Cor, Henk en Hans Burggraaff f1.50; Eefke en Nelly Doedens f3.01½; Lientje Hoekstra en Riek van Roemburg f4; Henk Schaftenaar f7; verkocht theelood f2.70; collecte f0.68. Totaal f62.63.

Mej. M. VAN NORREN,
Gooiberg 36, Bussum.

Zending van de Gereformeerde Kerken op Soemba.

8e Verantwoording van 23 Juli tot en met
18 Augustus 1928.

Bijdragen, Collecten en Giften.

Provincie Groningen:

P. Ritsema, Bedum, gevonden i. h. kerkzakje f1; P. Mul, Garrelswear, nikkertje Chr. Sch. f20; H. J. Doff, Ten Post, zendingscommissie f40; W. Pool, Marum, zendingskerkje Chr. Sch., Marum f60; Zendingscommissie, Kommerzijl f100; H. Wegener, Wildervank, uit dankbaarheid f25, voor de zending f2 is f27; H. van Hoogen, De Leek, Chr. Vrouwenvereen. „Dorcas” f5; E. Dijkens, Uithuizen, gift kerkzakje f1; L. D. Wijbenga, Scheemda, $\frac{1}{2}$ opbrengst busjes Chr. Sch. f5; J. Wildvank, Delfzijl, 2 giften van f5 en 1 gift van f10 gevonden i. d. collecte is f20; Ds. N. Woldinga, Pieterburen, gift i. d. collecte f1.50; K. van Anken, Midwolda (Old.), gift kerkzakje f5; T. Klaasen, Sappemeer, gift kerkzakje f15; J. Wildvank, Delfzijl, busjes f50; H. Wegener, Wildervank, contributie f120; J. Helder, Boerakker (Niebert), zonder nadere aanduiding f15; H. A. Hulzebos, Nieuwe Pekela, zendingsbusjes Geref. Kerk f150; A. v. d. Molen, Loppersum, gift kerkzakje f2; Ger. J. V. „Luctor et Emergo”, Bedum, voor de zending f10; P. Sennema, Grijskerk, zonder nadere aanduiding f116.98; K. Smit, Ter Apel, voor de zending f25; Br. van Dijken, Groningen, 3 giften à f1.90, w.o. één gevonden in de Westerkerk is f3; Jac. Bouma, Zuidhorn, busjes 4de en 5de kl. Chr. School f8.10; van Mej. J. C. Wiersema, Bedum: Korn. Stiksma f3.56 $\frac{1}{2}$, Hendr. Drijfhout f3.87, 1e kl. f4.56, 2e kl. f4.08, 3e kl. f5.98 $\frac{1}{2}$, 4e kl. Geref. School f4.91, Hendr. Dijkema 200 $\frac{1}{2}$ centen is f1, M. Ubels f4.10, Annie Joustra f9.87 $\frac{1}{2}$, Jant v. Kampen f3.03 $\frac{1}{2}$, R. J. Bulthuis f16.24, Gr. Reitsema en Sara Sliep f6.82 $\frac{1}{2}$, samen f58.04.

Provincie Drenthe:

J. Scholten, Gasselternijveen, nikkertje Chr. Sch. f50; Ds. H. A. Dijkstra, Diever, gift kerkzakje f2.50; J. Koops, Zweelo, gift kerkzakje f5; Ds. T. Gerber, Assen, Geref. Kerk, Borgeer, gift i. d. collecte f2.50; B. Roosjen, Diever, nikkertje Chr. Sch. f15; Ds. W. J. Smidt, Dwingelo, busje Jong. Ver. „De Pijlbundel” f9.10;, Nieuw Weerdinge, 3e Kruisdiep, voor Soemba f4.62 $\frac{1}{2}$.

Provincie Overijsel:

A. Dekkers, Vriezenveen, gift Chr. Sch. Oosteinde f25; W. H. de Jong, Deventer, leerl. Chr. School f15; C. Vasse, Heemse, zendingscollecte Ger. Kerk, Hardenberg f345.17; Contrib. Geref. Kerk, Enschede f565.31; H. Heerink, Balkbrug (Avereest), zendingsbusjes f158.94; J. Pals, Dalfsen, busjes van: S. Pals, G. Zielman, L. Lucas, B. Evertsen, H. en A. Post, A. Ophoff, H.

J. Bosmann, G. Brinkman, H. Hoogenkamp, J. Timmerman, G. W. v. Keulen en J. Endeman f72.30; J. Jongman, Vollenhoven, voor de zending f5; Ds. G. Bax, Holten, gift f2.50.

Bentheim en Oost-Friesland:

N. N. f100; S. Sweers, Neermoor, verz. door kleine catechisanten, Ger. Gemte Campen Mk. 15.— is f9.

Soembaweek.

Provincie Groningen:

Kommerzijl f89.20; Oldekerk f115.50.

Provincie Overijsel:

Glanerbrug f10; Holten f177.70.

Pinkstercollecte.

Provincie Groningen:

Veendam f193.84; Kommerzijl f101.46; Kornhorn f37.36; Munnekezijl f93.03; Zoutkamp f41.50.

Provincie Drenthe:

Alteveer (b. Hoogeveen) f26.95.

Provincie Overijsel:

Deventer A f185.75; Riissen f125; Haselt f79.50; Enschede f334.69; Wilsum f8.50.

Nagiften Pinkstercollecte.

Provincie Groningen:

H. Wegener, Wildervank 2 \times f1 is f2; Ds. Postma, Veendam f5.

Diversen.

J. J. Wolbeek, Holwerd, opgespaard aan halve centen door de zusjes M. en E. Sijens, Holwerd f1.

Recapitulatie:

Ontvangen 1e tot en met 7e	
verantwoording, van 1 Jan.	
tot en met 22 Juli 1928	f 60839.29
8e verantwoording, van 23	
Juli tot en met 18 Aug. '28	„ 3873.09 $\frac{1}{2}$

Totaal ontvangen vanaf 1 Jan.
tot en met 18 Aug. 1928 f 64712.38 $\frac{1}{2}$
Voor de toezending van het bovenstaande hartelijk dank.

Tot mijn groot genoegen kan ik thans mededeelen, dat de leening ten bedrage van f10.000 voor kerkbouw Waingapoe geheel volteekend werd.

Laten we door intensieve zendings-actie zorgen, dat — onder 's Heeren zegen — de betaling der rente en de aflossing van deze en de reeds bestaande leeningen mogelijk gemaakt wordt, opdat de schuld van de zending — kon het zijn — spoedig weer geheel kan worden afgeboekt.

Zij er veel gebed en offervaardigheid, opdat de heerlijke arbeid der zending op Soemba moge kunnen worden voortgezet en uitgebreid.

JURRIEN VELDKAMP, Quaestor.

Groningen, 24 Aug. 1928.

Praediniussingel 5.

Postrekening 138000.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE

GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

En dit Evangelie des Koninkrijks zal in de geheele wereld gepredikt worden tot een getuigenis allen volken.

Matth. 24 : 14a.

REDACTIE-ADRES: Ds.W.BREUKELAAR, ZAANDAM.

ADMINISTRATIE-ADRES: DRUKKERIJ „VADA”

GEBR. ZOMER & KEUNING - WAGENINGEN.

HET BLAD VERSCHIJNT IN HET MIDDEN VAN ELKE MAAND.

ABONNEMENTSPRIJS PER JAAR f 0.84 FRANCO PER POST.

BIJ GETALLEN AAN ÉÉN ADRES BOVEN 3 EX. f 0.72 FR. P. P.

INHOUD:

Onbekwaam tot het Koninkrijk Gods. — Van Zendingsaangelegenheden: De boodschap van Jeruzalem; De Opleidingsschool te Djokja (bij de foto); Een Theol. Tijdschrift in het Javaansch. — Bij het vertrek uit Holland. — De Familie Hylkema, (bij de foto). — Zending Groningen, Drenthe en Overijssel: Rapport van de Deputaten (vervolg). — Zending Utrecht en Gelderland: Mededeelingen van Ds. Netelenbos. — Zending Friesland: Soesena. — Het huis van Dr. Groot (bij de foto). — Zending Zuid-Holland Zuid: Tweede arts. — Statistiek. — Lijst van Zendingarbeiders. — Het oordeel der Indische pers over Dr. Scheurer. — Theelood, zilverpapier, postzegels. — Java-Soemba-film der Zending van de Geref. Kerken. — Korte berichten. — Lees-tafel. — Giften.

Onbekwaam tot het Koninkrijk Gods.

En Jezus zeide tot hem: Niemand, die zijne hand aan den ploeg slaat, en ziet naar hetgeen achter is, is bekwaam tot het Koninkrijk Gods.

Luk. 9 : 62.

De Heere Jezus is met Zijn discipelen-kring temidden van een schare, die Hem overal volgt, op weg naar Jeruzalem, wellicht om daar een der groote feesten te vieren. Voor ditmaal neemt Hij Zijn weg door Samaria, waar Hij anders volgde den grooten heirweg door het Over-Jordaansche. Gekomen tot een vlek der Samaritanen zond Hij enkelen vooruit om daar herberg voor Hem en de Zijnen te zoeken. Maar omdat Hij reisde naar Jeruzalem en niet naar het heiligdom der Samaritanen, wilden ze Hem niet herbergen. Jacobus en Johannes ontsteken in toorn. Ze willen dat die vijanden van hun Meester door hemelvuur worden verteerd. Maar Jezus zegt, dat Hij gekomen is niet om te verderven maar om te behouden. En gaande naar een ander vlek, zegt één: „Heere, ik zal U volgen, waar Gij ook henen gaat”. Deze man, door Jezus’ prediking en wonderen in verrukking gebracht, geeft zijn voornemen te kennen om alles vaarwel te zeggen en Jezus te volgen. Doch om hem tot bezinning te brengen, zegt de Heere: „De vossen hebben holen, en de vogelen des hemels nesten; maar de Zoon des menschen heeft niet waar Hij het hoofd nederlegge.” Men doe dus geen overijlden stap aler men tot zulk een gewichtig besluit komt. Daarop zegt de Heere tot een ander: „Volg Mij!”

Verklaart de eerste zich bereid om Jezus te volgen zonder geroepen te zijn, deze tweede wordt door den Heere Zelf geroepen, en ja, hij is er ook wel toe bereid, maar vraagt verlof om eerst zijn vader te gaan begraven. We zouden zeggen dat dit verzoek alleszins billijk is. Maar de Heere wil dat hij oogenblikkelijk afstand zal doen van alle aardch leven en zonder eenige verontschuldiging aanstonds zal gehoorzamen de roepstem van zijn Meester: Laat de dooden hunne dooden begraven; doch gij, ga heen en verkondig het Koninkrijk Gods”. En dan komt ten slotte een derde met de betuiging: „Heere! ik zal U volgen; maar.... laat mij eerst toe, dat ik afscheid neme van degenen, die in mijn huis zijn”.

Ook deze man heeft met den eersten gemeen, dat hij zichzelf aanbiedt, terwijl hij met den tweeden gemeen heeft, dat hij wel bereid is om Jezus te volgen, echter niet oogenblikkelijk, doch nadat hij afscheid heeft genomen van zijn huisgenooten. En daarop zegt de Heere Jezus: Niemand, die zijn hand aan den ploeg slaat, en ziet naar hetgeen achter is, is bekwaam tot het Koninkrijk Gods. Ook hier ontleent de Heere Jezus een beeld aan den landbouw, zooals die vooral in Galilea werd gevonden. Telkens weer wanneer de Heere met Zijn jongeren door Galilea trok, zag Hij op de velden de mannen bezig met ploegen, eggen, zaaien en oogsten. De ossen voor den ploeg gespannen, en de ploeg zelf opdat die in goede richting werd gehouden, vroegen de volle aandacht van den ploeger. Hij had geen tijd om opzij of achteruit te zien, want zoodra hij dit deed, werd de voor scheef getrokken. Onafgebroken moet hij zijn oog op zijn werk richten. Welnu, zoo is het ook met een ieder, die zich geven wil aan den arbeid voor Gods Koninkrijk.

Zoo een jonge man lust heeft tot 't ambt van dienaar des Woords, en vooral zoo hij begeert het Evangelie der zaligheid uit te dragen naar de heidenwereld, dan heeft hij wel te bedenken, dat hij alles moet overhebben

voor zijn werk in Gods Koninkrijk. Niet alleen de genietingen van dit leven, maar zoo noodig ook alle familie-leven en allen omgang, dien men in het gewone leven wel mag en kan genieten. Vooral onze missionairs met hunne vrouwen moeten terwille van hun werk o zooveel ontberen, wat een gewoon Christenmensch met een goede consciëntie mag genieten. En nu wil de Heere Jezus zeggen: elkeen, die dat alles voor zijn werk in Gods Koninkrijk niet over heeft, en gevoelt dat hij dit niet kan missen, die is onbekwaam voor Gods Koninkrijk. Als Johannes Markus met Paulus en Barnabas gaat naar Klein Azië op diens eersten Zendingsreis en onderweg tegen de bezwaren van het werk opziet, waarom hij terug keert naar Antiochië, dan blijkt hij onbekwaam te zijn voor Gods Koninkrijk. Daarom wil Paulus hem op zijn tweeden Zendingsreis niet meenemen, maar is Silas zijn metgezel. Allereerst moeten onze zendelingen, die op eenzame posten werken veel missen. Familie-omgang en omgang met kennissen en vrienden is vaak uitgesloten. Veel hebben zij met hun gezin te worstelen met ongezond klimaat en met tropische ziekten. Van een gewoon dagelijksch leven, zooals ze bij hun ouders en bloedverwanten genoten, moeten ze afzien. Meermalen moeten hun kinderen voor opvoeding en ontwikkeling naar Europa. Doch met al die persoonlijke belangen mogen ze niet rekenen. Ze hebben uitsluitend te letten op hun werk. En wie dat niet kan, die is onbekwaam voor Gods Koninkrijk. Die kan dan nog wel een goed Christen zijn, maar is ongeschikt voor dat werk. Maar daaruit volgt dan ook, dat de mannen en de vrouwen, die zich aan het werk der zending geven, zich heel veel offers moeten getroosten.

Dat mogen wij, die deze offers niet behoeven te brengen, in al die broeders en zusters wel waardeeren. Want welbezien blijkt het, dat die zelfverloochening uitsluitend mogelijk is door de kracht van Hem, Die Zich voor ons heeft gegeven tot in den dood, en nu is bekleed met alle macht in den hemel en op aarde om met die macht en kracht ons zoo te bearbeiten, dat we Zijn werk hier op aarde verrichten tot zaligheid van zondaren. Maar juist daarom is het noodig, dat zulke broeders en zusters, die terwille van den dienst des Heeren zooveel missen moeten, voortdurend gedragen worden op de vleugelen des gebeds, opdat ze in de mogendheid des Heeren gemoedigd mogen voortgaan, zonder om te zien naar hun persoonlijke belangen en uitsluitend op hun werk voor Gods Koninkrijk te letten. Eerst zoo toch zullen zij naar het woord van den Heere Jezus bekwaam zijn voor het Koninkrijk Gods.

Z.

V.

Van Zendingsaangelegenheden.

De boodschap van Jeruzalem.

De groote Zendingsconferentie, die dit voorjaar te Jeruzalem is gehouden, heeft een boodschap doen uitgaan tot de volken der wereld. Uit een vijftigtal landen over de geheele aarde verspreid, waren er afgevaardigden tegenwoordig, die met elkander onderscheiden belangrijke Zendingsvraagstukken hebben besproken.

De vrees dat op deze conferentie de moderniseerende richting de overhand zou hebben, is gelukkig beschaamd. Het is gebleken, dat in de zendingswereld en vooral

in de jeugdige kerken, die op den zendingsaker zijn gesticht, de orthodoxie nog verre de overhand heeft. Het spreekt van zelf, dat we ons hierover verblijden.

Ook wij willen aan onze lezers de boodschap mededeelen, die van wege deze conferentie is uitgegaan tot tal van volken in allerlei talen.

Zij is in drieën verdeeld en luidt aldus:
„Gaaf henen, onderwijst alle volken.”

Inleiding.

„Er is in de geheele wereld een gevoel van onzekerheid en onvastheid. Naarmate wetenschappelijke en economische ontwik-

keling aan het denken der menschen een andere richting geven, ondergaan ook de oude godsdiensten veranderingen en worden zelfs hier en daar geheel ondermijnd.

Eeuwenlang geëerbiedigde instellingen worden ter zijde geschoven of in twijfel getrokken; diep gewortelde zedelijke normen worden aan critiek onderworpen; en in de zoogenaamde Christelijke landen wordt deze spanning even sterk gevoeld als in Azië en Afrika. Aan alle kanten wordt er twijfel uitgesproken aan het bestaan van absolute waarheid en goedheid. Het denken der menschen wordt gaandeweg al meer beheerscht door een nieuw relativisme.

Naast dit alles vinden wij in de geheele wereld lijden en smart, zich uitende hetzij in een volslagen wanhopen aan alles wat het leven hooger waarde geeft, of in een tragisch ernstig zoeken naar een nieuwen grondslag voor leven en denken; hetzij in de barensweeën van opkomend nationalisme, of in een steeds sterker verzet tegen rassen- en klassenonderdrukking.

Te midden van bijna algemeene onverschilligheid en opgaan in materiële belangen vinden wij ook overal, vooral onder de jeugd in de geheele wereld, zich nu eens uitend in edeler vormen, dan weer in losbandigheid en overdaad, een smachtend verlangen naar de vrije en volle ontplooiing der persoonlijkheid, naar geestelijke leiding en sociale rechtvaardigheid, naar broederschap van alle menschen en naar internationalen vrede.

In deze verwarde wereld, tastend naar den rechten weg, heeft Jezus Christus de aandacht en de bewondering der menscheit tot Zich getrokken als nooit te voren. Hij staat voor het oog der menschen ver boven de Westersche beschaving, hooger dan het Christendom zooals de wereld het tot nu toe heeft leeren kennen.

Velen, die tot nu toe niet voor Zijn kerk gewonnen zijn, zien toch in Hem een verheven ideaal. En in Zijn kerk is een bijna algemeen verlangen naar die eenheid, die in Zijn persoon haar middelpunt vindt.

Onze boodschap.

Met dit alles als uitgangspunt en hiermede in verband, hebben wij onze boodschap aan de wereld te brengen.

De inhoud van onze boodschap is Jezus Christus. Hij openbaart ons wie God is, en wat de mensch in en door Hem kan worden. In Hem is ons geopenbaard die God, uit Wien en door Wien en tot Wien alle dingen zijn. Hij heeft ons God doen kennen als onzen Vader, de volmaakte en on-

eindige Liefde en Gerechtigheid, want in Hem zien wij de menschwording Gods. Hij is de volkomene en toch zich steeds meer ontplooiende openbaring van dien God, in Wien wij leven, ons bewegen en zijn.

Wij zijn ervan verzekerd, dat God werkt, heerscht en regeert temidden van alles wat geschiedt, in licht en in duisternis. Jezus Christus heeft ons in Zijn leven en door Zijn dood en opstanding den Vader getoond als de Hoogste werkelijkheid, de almachtige Liefde, de wereld met Zichzelf verzoenende door het kruis, met den mensch mede-lijdende in zijn strijd tegen de zonde en met en voor hem den last der zonde dragende; hem vergevende als hij met schuldbelijdenis en geloof en met vergevingsgezindheid in het hart Hem aanroept; en de menschheid herscheppende voor een steeds toenemend, zich voller openbarend eeuwig leven.

Het zien van God in Christus wekt en verdiept in ons het besef van zonde en schuld. Wij zijn Zijne liefde niet waardig; wij hebben, door onze eigen schuld, Zijn heiligen wil weerstaan. Maar datzelfde zien van God, dat in ons het schuldbesef wekt, werkt ook in ons de verzekering van onze schuldvergeving, indien wij slechts ons in het geloof overgeven aan Christus, opdat Zijn verlossende liefde haar werk volbrengt in onze verzoening met God.

Wij betuigen opnieuw, dat God, zooals Christus Hem geopenbaard heeft, verlangt dat al Zijne kinderen, onder alle omstandigheden, altijd en in alle menselijke verhoudingen, in liefde en gerechtigheid, tot Zijn eer zullen leven. Door de opstanding van Christus en door de gave des Heiligen Geestes biedt Hij den menschen Zijn eigen kracht aan, opdat zij Zijne medewerkers mogen zijn; dringt Hij hen tot een leven van geloofsmoed en tot zelfverloochenenden arbeid ter voorbereiding van de komst en de volle openbaring van Zijn Koninkrijk."

Voorts verwijst dan de boodschap naar de verklaring van de wereldconferentie voor „Geloof en Kerkorde" die in 1927 te Lausanne is gehouden en waarmede instemming betuigd wordt.

En dan volgt:

„Het zendingsmotief.

Bij het onderzoeken van de beweegredenen, waardoor wij ons tot Zending gedrongen gevoelen, wijzen wij onmiddellijk en met groote beslistheid die drijfveeren af, die zich, zooals sommigen meenen, gaandeweg gemengd hebben onder de zuivere mo-

tieven van onzen arbeid. Wij verwerpen elke poging van de zijde van handel of regeering, om hetzij openlijk hetzij bedektelijk, de Zending voor verder-reikende doeleinden te gebruiken. Ons Evangelie, krachtens zijn aard en zijn prediking van de heiligheid der menschelijke persoonlijkheid, verzet zich tegen alle uitbuiting van den eenen mensch door den anderen, zoodat wij nooit kunnen toelaten, dat de Zending, bewust of onbewust, gebruikt zou worden met het doel om eenig volk op economisch, politiek of sociaal gebied te knechten.

Wij gaan nog verder: wij verwerpen van onze zijde elken schijn van godsdienstig imperialisme, dat aan anderen geloofsovertuigingen en gebruiken zou willen opdringen, met het doel hun ziel in haar door ons ondersteld eigenbelang te overheerschen. Wij gehoorzamen aan God, die onze persoonlijkheid eerbiedigt en wij moeten daarom die van anderen eerbiedigen.

Ook wenschen wij niet het Evangelie te binden aan vastgestelde kerkelijke vormen, die hun beteekenis ontleenen aan de geschiedenis van de kerk in het Westen. Wij begeeren vurig, dat de Jongere kerken van het Gosten het Evangelie zullen uitdrukken overeenkomstig haar eigen volksaard en in vormen, die ontleend zijn aan de geestelijke erfenis, die haar is toevertrouwd. Er moet geen streven zijn om te heerschen over het persoonlijk of gemeenschappelijk geloof van anderen.

Onze eenige en alles beheerschende drangreden ligt in het wezen zelf van dien God, aan Wien wij ons hart gegeven hebben. Omdat Hij liefde is, is het de aard van Zijn wezen die liefde mede te deelen. Christus is de in den tijd tot uitdrukking gekomen eeuwige zelfovergave van den Vader. Als wij met Christus in gemeenschap komen, bespeuren wij in onszelven een overweldigenden aandrang ons bezit met anderen te deelen. Wij worden gedrongen door de liefde van Christus en door de gehoorzaamheid aan Zijn laatste opdracht. Zelf heeft Hij gezegd: „Ik ben gekomen, opdat zij het leven hebben en overvloed.” Wij hebben de werkelijkheid daarvan ervaren. Hij is ons leven geworden; en dat leven willen wij met anderen deelen.”

Er is in den „boodschap van Jeruzalem” veel schoons, waarmede wij van harte instemmen. Wij zouden sommige dingen wat scherper belijnd hebben gezegd. Ook willen we niet elke uitdrukking voor onze rekening nemen. En stellig is het een leemte, dat er in deze boodschap wel van het Evan-

gelie, maar met geen enkel woord van de Heilige Schrift gesproken wordt. Ook heeft het ons wel bevreemd, dat het in Zendingskringen als een vraagstuk aan de orde moest gesteld, wat de Zending eigenlijk aan de volken te zeggen heeft. Voor ons is dit klaar als de dag. Het is nog altoos hetzelfde Evangelie, reeds door de Apostelen gepredikt, dat ook nu nog moet gebodschapt. Het moest niet noodig wezen, dat in Zendingskringen daarvan nog werd gesproken. Dit neemt echter niet weg, dat de inhoud van de „boodschap van Jeruzalem” veelszins onze hartelijke instemming heeft.

De Opleidingsschool te Djokja.

Gelijk reeds is medegedeeld wordt aan de Opleidingsschool te Djokja thans slechts alleen een Javaansche cursus gegeven. De Hollandsche cursus staat voorloopig stil.

De Javaansche cursus, die in Januari l.l. weer is begonnen, telt thans 22 leerlingen. Hiervan worden er 6 opgeleid voor Djokja, 8 voor Solo, 2 voor Keboemen, 2 voor Poerbolingo, 1 voor Poerworedjo en 1 voor Magelang. Bovendien wordt er voor rekening van Keboemen, dus voor de Friesche Zending, nog een goeroe opgeleid, die afkomstig is uit den kring der Sadrachianen terwijl één leerling uit Salatiga geheel voor zijn eigen rekening opleiding ontvangt.

Ofschoon een getal van 22 leerlingen geenszins onbeduidend is en veeleer tot dankbare tevredenheid stemt, is het toch wel jammer, dat er van de meeste terreinen slechts een of twee leerlingen in opleiding zijn voor Goeroe Indjil. Dat Solo en Djokja de meeste leerlingen zenden is geheel natuurlijk, want op deze twee terreinen is de arbeid het grootst van omvang. Maar dat er voor Poerworedjo en voor Magelang slechts één leerling wordt opgeleid, is toch wel wat heel weinig. Want dat beteekent, dat men op deze terreinen over ruim twee jaar, als deze cursus afloopt, het getal helpers bij den dienst des Woords slechts met één man zal kunnen uitbreiden, tenzij men helpers van elders kan krijgen.

Van alle helpers zijn de Goeroes Indjil de meest noodzakelijke. Zij zijn de eigenlijke predikers van het Evangelie, die overal voorgaan in de samenkomsten, catechisatie houden, huisbezoek doen en Evangeliseeren. En daarom hoe meer Goeroes Indjil de zending in dienst heeft, hoe meer ook de arbeid zich uitbreiden kan. We verblijden ons daarom zeer, dat onze Oplei-

dingsschool te Djokja een flik getal leerlingen telt, ook al zouden we wel gaarne hebben gewenscht, dat er van sommige terreinen meer jonge mannen waren gezonden om opgeleid te worden tot Goeroe Indijl.

Ds. Th. Kuipers; voorts volgt Soeginaraja, een Javaan, die te Solo is geplaatst, terwijl ook de vierde, Andreas, een Chinees te Solo werkzaam is; deze twee staan onder de leiding van de missionaire predikanten van Solo. Tusschen Ds. D. Bakker en Me-

De Opleidingsschool te Djokja.

Voorloopig zal er nog niet opnieuw met een Hollandsche cursus worden begonnen. Hoe het verder met dezen cursus zal gaan, is nog niet beslist.

Men zond ons uit Indië een foto, die in Mei l.l. gemaakt is na het eindexamen van den eersten Hollandsche cursus, waarbij aan alle leerlingen met alle vrijmoedigheid het diploma kon worden uitgereikt. Deze foto, die we gaarne in het Zendingsblad plaatsen, is genomen voor de studeerkamer van den docent Ds. D. Bakker, gewoonlijk „Vader Bakker” genoemd. Van links naar rechts zitten Mevr. Bakker—Allaard, Dr. F. L. Bakker, Ds. D. Bakker en Mevr. Bakker—v. d. Bom; dus de docenten der Opleidingsschool met hunne vrouwen. Achter hen staan de leerlingen. Weer van links naar rechts geeft de foto ons te zien: eerst Izaak Siagian, een Batak, die thans te Batavia werkzaam is onder leiding van Ds. J. Ubels, daarna Louis, een Chinees, die te Djokja is aangesteld voor het werk onder de Chineezzen en onder de leiding staat van

vrouw in staat Soeradja, een Javaan, die onder Ds. Netelenbos werkt te Poerworedjo. En de laatste is Frans Lumanow, een Menadonees, die graag terug wil naar zijn vaderland Celebes. Hij heeft zich bij het Kerkbestuur te Batavia aangeboden voor den arbeid in de Protestantsche Kerk op Celebes, maar ontving nog geen antwoord. Behalve de laatste zijn dus allen nu werkzaam in de practijk. Na een paar jaar practische vorming kunnen zij, na onderzoek, voor een beroep tot predikant in aanmerking komen.

Ten slotte hebben we nog een minder aangename mededeeling. Ds. D. Bakker, die reeds 28 jaar in Indië is, genoot steeds een uitnemende gezondheid. Maar den laatsten tijd is zijn gezondheid niet zoo uitstekend meer. Volgens medisch advies zal een vervroegd verlof naar Holland noodig zijn. Het voornemen is thans, dat „Vader Bakker” in het volgende voorjaar met verlof naar Holland zal komen. Geve de Heere hem nog weder volkomen herstel.

Een Theologisch Tijdschrift in het Javaansch.

Weldra zal er een theologisch tijdschrift verschijnen in het Javaansch.

De Goeroes Indjil, de helpers bij den dienst des Woords op Midden Java gevoelen behoefte om hun kennis te vermeerderen en de vraagstukken, die zich aan hen voordoen, te leeren bezien bij het licht van Gods Woord. De meesten van hen kennen de Hollandsche taal niet. Van Hollandche theologische litteratuur kunnen zij dus geen gebruik maken. En in het Javaansch is er en wordt er tot heden nog niet veel geschreven waarmede zij hun theologische kennis kunnen verrijken. Nu hebben zij zich gewend tot de Missionaire arbeiders op Midden-Java, met het verzoek om een Theologisch Tijdschrift in het Javaansch uit te geven.

Reeds de indiening van dit verzoek is een teekenend feit. Vooreerst blijkt er uit, dat er onder de Christenen op Midden Java een dorsten is naar vermeerdering van kennis en verrijking van inzicht. Eenige jaren geleden zou zulk een verzoek nog ondenkbaar zijn geweest. Bovendien zegt het heel wat, dat er reeds zooveel Javaansche Christenen zijn, die genoegzaam zijn ontwikkeld om een theologisch tijdschrift te kunnen lezen, dat de uitgave daarvan mogelijk kon worden geacht. Twintig jaar geleden zou men er zelfs niet over hebben kunnen denken, wjl er geen lezers voor zouden geweest zijn. Thans staat het echter anders. Het getal Inlandsche Christenen, dat niet alleen kan lezen, maar ook voldoende ontwikkeling bezit om een theologisch tijdschrift te kunnen volgen, is blijkbaar groot genoeg om tot de uitgave daarvan te kunnen overgaan. We zien ook hierin een duidelijk bewijs van den rij'en zegen, dien de Heere over ons Zendingswerk gaf. De Zending bloeit.

De Afzonderlijke vergadering van Miss. predikanten op Midden-Java heeft besloten aan het verzoek van de Goeroes Indjil te voldoen. Het voornemen is de uitgave van het Theologisch tijdschrift in de Javaansche taal te beginnen Januari 1929. Al de Miss. predikanten en de docenten der Opvoedingsschool zullen als medewerkers optreden, terwijl ieder van hen een rubriek voor zijn rekening zal nemen.

We verheugen ons zeer over dit plan en hopen van harte, dat het zal slagen. We zien er een zendingsbelang in van geen geringe beteekenis. Een goed theologisch tijdschrift kan veel bijdragen voor den

bloei van een gezond kerkelijk leven in de jonge Gemeenten op ons zendingssterrein.

„De Zendingsweek”.

Weldra zal weder de z.g. Zendingsweek worden gehouden. Deze Zendingsweek wordt uitgeschreven door de zeven Protestantische zendingen, die in het Zendingsbureau te Oegstgeest hun centrum van samenwerkingen hebben. Men bedoelt met de Zendingsweek een week, die in bijzonderen zin is bestemd als een week van gebed, toewijding en offer voor de Zending.

In die week wordt door heel het land een inzameling gehouden voor het Zendingswerk. Op onderscheidene plaatsen klopt men vrij veel bij alle Christenen aan, onverschillig tot wat kerk zij behooren, om een gave voor de Zending te vragen. Van harte hopen we, dat de inzameling een rijken oogst bringe, want de zeven samenwerkende Zendingen, die deze inzameling doen houden, hebben veel geld noodig, en zij doen in Indië kostelijk zendingswerk, dat rijk gezegend wordt.

We achten het echter wel gewenscht nog eens weêr te wijzen op een misverstand, dat veelvuldig bestaat. Hier en daar leeft de meening, dat de geldelijke opbrengst van de Zendingsweek verdeeld wordt tusschen alle Zendingen, zoodat b.v. ook de Zending van de Geref. Kerken daarvan een deel zou ontvangen. Deze meening is echter geheel onjuist. De inzameling komt alleen ten goede van de zendingen, die bij Oegstgeest zijn aangesloten. Maar de andere zendingen deelen in die opbrengst niet.

We hebben er natuurlijk niets op tegen, dat men ook in onze kringen geeft voor andere zendingen dan de onze. Ook maken we er geen aanmerking op, dat andere zendingen bij onze menschen aankloppen. Het is er ons alleen om te doen het misverstand weg te nemen, alsof ook de Zending van de Geref. Kerken zou deelen in de geldelijke opbrengst van de Zendingsweek. W. B.

24 Sept. '28.

Bij het vertrek uit Holland.

Als het Zendingsblad van October verschijnt, voert de „Johan de Witt” ons snel naar Indië terug. Dagen van afscheid in velerlei kring liggen achter ons. Het viel zwaar, na een jaar lang met familie en vrienden en met de Kerken die ons uitzonden te hebben samengeleefd, nu al deze banden weer te moeten verbreken, die juist

in het verlotf weer zoo heel sterk waren geworden. Kracht daarvoor gaf God ons in het verlangen naar het schoone werk, dat Hij ons ginds gaf, het werk in dienst van Hem, Dien ons hart boven alles bemint, voor Wien we mogen arbeiden in den blijden moed van het woord:

Van zee tot zee zal Hij regeeren,
Zooover men volken kent.
Men zal Hem van d' Euphraat vereeren
Tot aan des aardrijks end.

Gelukkig behoeven we in het Zendingsblad geen afscheid van elkander te nemen, want in het Zendingsblad hopen we juist bij den voortduur elkander te blijven ontmoeten. Ik hoop u van het werk in Djokja op de hoogte te houden. Het verlotf heeft me opnieuw doen begripen, dat wanneer wij vragen om de belangstelling, de liefde, de offervaardigheid en het gebed der gemeente, wij ook de roeping hebben om de gemeente in staat te stellen de Zending lief te hebben, voor de Zending te geven en voor de Zending te bidden, door onze mededeelingen over het zendingswerk. In de zending wekt kennis liefde.

Aan het eind van mijn verlotf heb ik mijn rekening opgemaakt. Wij hebben overal zoo veel liefde mogen ondervinden, dat wij behoefte hebben in het Zendingsblad ook u allen daarvoor vriendelijk te danken. Het verlotf werd zoo voor ons een tijd van geestelijke verkwikking, die ons tot blijmoedig voortgaan in den arbeid sterkt. Wij zagen overal sterk groeiende Zendingsbelangstelling, die blijde hoop geeft voor wat de kerken in de toekomst nog voor de zending zullen willen doen.

En dan is er nog een speciale rekening die ik opgemaakt heb, de rekening voor kerkbouw in Djokja. Ik vroeg f25.000, in de hoop, dat ik deze zelf naar Indië zou kunnen meenemen. Deze verwachting is niet ten volle vervuld. Er is thans bijeen een bedrag van f17.000 (ik reken dan nog enkele toegezegde giften erbij). Voor het bijeenbrengen van deze som zeg ik allen die op eenige wijze daartoe hebben meegewerkt, ook uit naam van de Javaansche Christenen in Djocja, vriendelijk dank. Niemand weet zoo goed als ik, uit veel brieven en gesprekken bij de giften, hoeveel echte liefde en offervaardigheid in deze f17.000 schuilt. Er ontbreken nog f8090.—, die we toch eigenlijk nog noodig hebben voor we met een gerust hart aan den bouw van vier Javaansche Kerken in Djocja kunnen beginnen. Deze zaak laat

ik u achter in de stellige verwachting, dat, als gij 't maar weet, het ook wel in orde komen zal. Mijn gironummer blijft voorloopig 132539, Zaandam.

En nu, broeders en zusters in Holland, het is ons bij ons vertrek uit Holland naar Indië zulk een rustgevend gedachte, dat wij in het werk der zending voor u en voor ons dat heerlijke woord van Jezus hebben: Ik ben met u al de dagen.

A. POS.

Sinds de laatste verantwoording ingekomen voor kerkbouw Djokja:

Ph. K. f1; L. L. te K. f20; L. P. te Z. f5; Zr. W. te E. f1; collecte Chr. J. V. te Zaandam f30; C. H. te A. f2.50; Mej. v. D. te A. f10; Mevr. W. te Z. f10; Mej. P. te Z. f0.50; fam. B. te H. f25; gift uit Bl. f10; collecte Anna Paulowna f16.74; H. J. B. te A. f25; Wed. H. te A. f20; A. H. te A. f25; H. v. V. te A. f50; H. W. K. te A. f100; H. D. de K. te A. f25; Wed. B. te A. f25; N. N. te H. f100; N. N. te A. f50; kinderen v. P. te A. f1.63; collecte Funenkerk f46.17½; school B. Str. te Z. f5; H. B. te B. f25; Kerk te Krabbendam f7.50; Kerk Nieuwendam f144; collecte Purmerend f40; J. B. te O. f1; Gebrs. v. L. te V. f200; Mr. J. F. v. B. C. te L. f5; Kerk Amsterdam Noord f269; A. P. te L. f5; collecte Febr. O. v. D. te Amsterdam f30; Wed. H. H. te Z. f10; Mej. N. te L. f1; W. te H. f20; nagift V. f3; Wed. J. H. F. f10; Kerk Amsterdam Zuid f700; Kerk Haarlem f1350.32; J. B. te A. f25; A. C. G. te H. f100; R. D. te A. f25; N. N. te A. f150; J. B. te A. f100; H. v. d. S. te A. f25; S. te A. f250; C. S. te A. f100; K. S. te H. f100; D. S. te A. f60; J. P. W. te A. f10; N. K. te A. f10; D. S. te A. f40; Mevr. v. d. K. te A. f10; C. W. te Z. f10; G. te A. f25; D. B. te G. f15; P. J. K. te H. f25; N. N. te A. f3.50; Dames K. te 's G. f10; Mevr. S. te A. f100; G. W. te Z. f100; L. v. d. D. te A. f5; Kerk Hilversum f800; C. N. te A. f5; Mej. J. H. te A. f3; Letter R. te A. f5; G. H. v. d. M. te A. f1.50; Mevr. J. te A. f2.50; Mej. M. K. te A. f1.50; inzameling Febr. O. v. D. te Amsterdam f12; Mej. S. B. te Z. f5; Kerk Amsterdam f2757.10; Kerk Heemstede f377.44; Kerk den Helder f84.56; kerk Schermerhorn f50; K. P. te Z. f25; Ds. R. K. te A. f40.

De Familie Hylkema.

(Bij de foto).

Reeds is de familie Hylkema met de „Johan de Wit" d.d. 5 Oct. van Genua naar

Indië vertrokken. De heer H. Hylkema gaat naar Magelang om daar de Zending in het onderwijs te dienen. Hij is geboren 17 Juli 1896, studeerde voor onderwijzer en behaalde behalve de hoofdkte ook akte Wiskunde en Duitsch L. O. De laatste jaren was hij werkzaam aan een Christ. school te Heemstede. Hier nam hij ook een zeer werkzaam aandeel in den arbeid der Evangelisatie, inzonderheid als straatprediker

Zending Groningen, Drenthe en Overijssel.

Rapport van de deputaten.

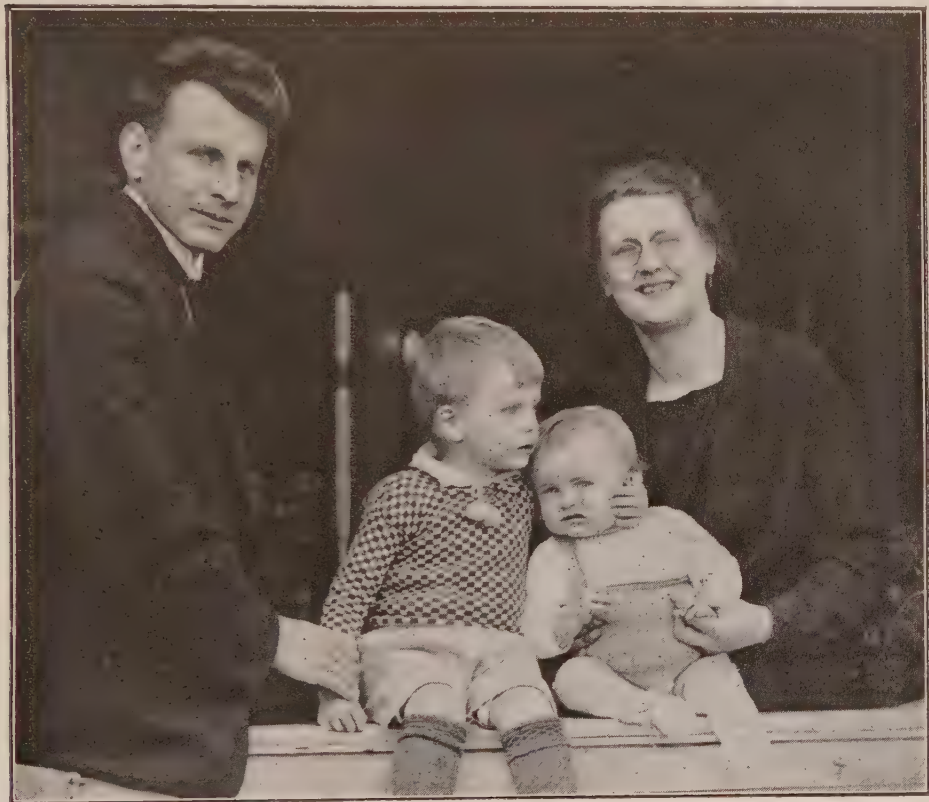
II.

(Vervolg).

(Zie No. Aug. '28).

Dr. L. Onvlee.

In betrekking tot onzen taalgeleerde op

De Familie Hylkema.

en als leider van het zangkoor. Hij is gehuwd met Mej. N. A. Bouman, die vroeger ook het onderwijs heeft gediend. Het was beider begeerte om in Indië door het Christ. Onderwijs te mogen medearbeiden aan de komst van het Koninkrijk Gods.

De beide kinderen zijn nog jong. Bastiaan is geboren 17 Aug. 1925 en Hylke Hendrikus 27 Mei 1927.

Van bevriende zijde zond men ons deze foto, met verzoek om opname in het Zendingsblad, waaraan we gaarne voldoen.

W. B.

Soemba, Dr. L. Onvlee, valt mede te deelen, dat het Ned. Bijbelgenootschap met Uwe Deputaten correspondentie gevoerd heeft en dat een samenspreken met het Bestuur van het Bijbelgenootschap is gehouden over het bouwen van een woning voor Dr. Onvlee. Het Ned. Bijbelgenootschap wil zelf liefst niet een huis op Soemba hebben. Het zou wenschen, dat de Soemba-zending daarvoor zorgde. Geenerlei beslissing kon hierover genomen worden, omdat de Part. Synoden hierover moeten beslissen. Het Hoofdbestuur van het Ned. Bijbelgenootschap machtigde Dr. Onvlee om een huis te gaan bouwen, maar rekent

Kerkbouw Waingapoe	„	367.52
Cassa bij de Heer De Bruijn en Weisz	„	495.32
Gekweekte rente	„	202.52

Totaal f 88185.57½

Uitgaven.

Ds. C. de Bruijn, salaris en repatriatie	f	7767.10
Ds. Colenbrander te Melolo ...	„	11127.58
Ds. W. v. Dijk	„	14623.60
Zuster Zigterman, passage en rekeningen	„	1585.56
Ds. P. J. Lambooy, Hoofd- en Med. dienst	„	19387.—
T. Mobach, salaris enz.	„	2916.19
Mevr. Krijger, deel salaris passage	„	3991.63
Zuster Clevering, nog haar deel salaris	„	400.50
T. v. Dijk	„	3050.—
Ds. L. P. Krijger, opleiding ...	„	1810.—
T. v. Dijk te Pajeti, rekening ..	„	65.60
Ds. D. K. Wielenga, toelage ..	„	1200.—
Rente Pastorie Colenbrander ..	„	830.66
Wed. Wattermena, pensioen ...	„	50.70
Rente van verschillende Obli- gaties	„	552.31
Aflossing leening Pastorie Ds. Colenbrander	„	1000.—
Aflossing van een obligatie ..	„	2000.—
Aflossing Gen. Deputaten ..	„	7500.—
Druk- en typeerwerken	„	426.15
Vergaderingen	„	1161.92½
Diversen en Zend. studieraad, spreekb. enz.	„	603.30
Girorechten	„	2.64
Porto's enz. bij den Quastor ..	„	9.48½
Poto's, zegels, Assurantiën bij de Bruijn en Weisz	„	21.55
Cassa bij de Bruijn en Weisz ..	„	3422.94
Cassa bij den Quastor	„	2670.15½

Totaal f 88185.57½

Zending Utrecht en Gelderland.

Verschillende mededeelingen door

Ds. L. Netelenbos.

Droefheid en zorgen.

Ds. Netelenbos schrijft:

„De kring van zendingsarbeiders werd den laatsten tijd beproefd door het sterven van twee jonge menschen. De eerste was Martoeloos, een verpleger in het hospitaal. Nog pas een jaar was hij in het werk; daar greep de gevreesde influenza hem aan; al spoedig gevolgd door een longontsteking; en toen moesten we alle hoop laten varen.

Terwijl deze jonge man zijn laatsten

strijd op aarde doormaakte, lag elders op de zaal een onderwijzer, Kardis geheeten. Hij was nog slechts twee jaar geleden van de Keuchenius-School gekomen; en werkte tot voor korten tijd aan de school te Geparang. Aan het eind van het laatste leerjaar verzocht hij me om overplaatsing; want hij gevoelde zich te Geparang al lang minder wel. Natuurlijk voldeed ik aan dit verzoek. Want Geparang is een ongezonde plaats; wie er niet tegen kan, moet er — als het even mogelijk is — vandaan. Zoo verhuisde Kardis naar Semajoe, dat iets vroeger ligt dan de vlakke, en waar hij met lemas zijn krachten kon geven aan een rijk goed bevolkte school. Helaas — de vreugde was kort van duur. — Al spoedig kwam Kardis bij Dr. Flach om hulp vragen. Het bleek, dat hij een longontsteking had. Benauwde dagen en nachten heeft de jonge man toen doorworsteld; in het eind riep de Heere hem tot Zich.

Martoeloos heb ik nog kort vóór zijn sterven kunnen bezoeken; en mocht van hem hooren, dat zijn vertrouwen alleen op de genade van den Heere Jezus was. Wél, dan valt de scheiding niet moeilijk. Als de menschen zich aan de ontferming van den Heere Jezus overgeven, wat zouden we dan nog meer voor hen wenschen? Veilig in Jezus' armen; veilig aan Jezus' hart.

Van Kardis heb ik geen afscheid kunnen nemen; ik moest toen zelf het bed houden wegens influenza. Naar de Javaansche ambtsdragers me meedeelden, ontbrak het hem in zijn laatste uren niet aan de vertroosting van de beloften Gods.

We kunnen eigenlijk niemand missen. Het oogstveld is zoo onmetelijk groot, en de arbeiders zijn zoo weinigen. Vooral het ziekenhuis gaat gebukt onder een chronisch tekort aan oudere verplegers en verpleegsters. Dr. Flach klaagt er liever niet over; klagen helpt ook weinig; maar de werkelijkheid is, dat we eigenlijk niemand kunnen missen. Ten minste — zoo beoordeel ik de zaak. Maar de Raad Gods beschikt het anders. Hij heeft deze beide jonge mannen tot Zich genomen, en, al schijnt het ons enkel schade voor den arbeid, we zullen Zijn werk niet narekenen. Dit weten we wél, dat Hij Zich nooit vergist, en dat Hij met wijsheid den gang van Zijn koninkrijk leidt.

Zending Friesland.

Soesena.

Den 7en Aug. heeft de bevestiging plaats gehad van den predikant der Inl. christen gemeenten van Keboemen, Glonggong en

Pamrian, Z. Soesena. Volgens de ontvangen berichten was het een zeer gewichtige plechtigheid, welke veel indruk maakte. Als bevestiger trad op Ds. K. van Dijk. Hij had tot tekst gekomen 1 Tim. 4:16 „Heb acht op Uzelven en op de leer, volhard daarin, want dat doende zult ge en uzelf behouden en die u hooren.” Na de bevesti-

Zending Zuid-Holland Zuid.

Tijdelijke tweede arts aan het ziekenhuis te Poerbolingo.

Sedert 18 Juni is als tweede arts om Dr. Vogelesang bij te staan in zijn drukken arbeid in tijdelijken dienst van het Zendingenziekenhuis getreden de Heer Dr. Kho

Het huis van Dr. K. P. Groot te Solo.

ging deed Ds. Soesena zijn intrede met 2 Cor. 6:1 „En wij, als mede-arbeiders, bidden u ook, dat gij de genade Gods niet tevergeefs moogt ontvangen hebben.” Aan de handoplegging namen deel behalve Ds. van Dijk: Ds. Bakker, Ds. Netelenbos en de Inl. pred. van Djogja, Soepater.

Sterke de Heere ook dezen eersten inl. predikant op het Friesche terrein, en moge zijn arbeid rijk gezegend worden.

Het huis van Dr. K. P. Groot te Solo.

(Bij de foto).

Het Zendingshospitaal te Solo met al zijn bijbehorende gebouwen vormt een uitgebreid en mooi geheel. Het is een hospitaal met 250 bedden. Na het Petronella Hospitaal het grootste ziekenhuis van geheel ons Zendingsterrein. Bijgaande foto toont ons het huis van den Geneesheer-Directeur Dr. K. P. Groot, van achteren gezien. W. B.

Ho Leng.

De Heer Kho Ho Leng is in het naburige Soekaradja geboren en aan leidende Chineesche families te Poerbolingo verwant.

Hij begon zijn studies voor dokter aan de Ned. Indische Artsenschool te Soerabaja. Vandaar vertrok hij naar Berlijn om aan de beroemde Hoogeschool aldaar zijn medische studies te voltooien.

Een Duitsche doktersbul geeft echter geen bevoegdheid in de Nederlandsche Koloniën te praktiseeren.

Hier moet hij dus de examens, noodig voor den titel van arts, overdoen.

Toen hij in April van het vorige jaar uit Europa terugkwam, begon hij daarom in Weltevreden aan de daar bestaande artsenschool zijn studies weder op te nemen.

Hij hoopt ze te voleindigen met praktisch werkzaam te zijn in ons zendingenziekenhuis, waarvoor het Indische artsexamen niet vereischt wordt.

Gedurende zijn verblijf te Soerabaja was

hij woonachtig in het Christelijk Internaat van den Heer Steenwinkel. Ook in Batavia kwam hij in aanraking met de Christelijke jeugdbeweging en haar leider Dr. van Doorn. Hij staat dus niet vreemd tegenover onze Christelijke levensbeschouwing en de Zending is hij sympathiek gezind.

Moge zijn verblijf te Trenggiling (het zendingsziekenhuis) onder Gods zegen het werk daar ten goede komen en moge ¹ omgekeerd een geestelijken zegen meedragen uit de Christelijke omgeving, waarheen het voorzienig bestel Gods hem bij vernieuwing bracht!

STATISTIEK DER ZENDING.

LIJST VAN PERSONEN, DIE IN DE ZENDING WERKZAAM ZIJN:

1 Januari 1928.

POERBOLINGGO. Res. Banjoemas: Dr. B. J. Esser, Miss. Predikant. Mej. J. L. Stoett (voor Administratie).

Zendingsziekenhuis: Dr. W. L. Vogelesang, Directeur. Mevr. S. M. Vogelesang (voor huishouding en Administratie).

Holl. Jav. School, te Poerwokerto: K. Terpstra, Hoofd. D. W. de Bie. Mej. J. Vitalis.

Holl. Chin. School, te Poerbolingo: G. Hanskamp, Hoofd. P. C. Hilderling. D. J. Noordbock. Mevr. J. M. Allaart—Pruys. Mej. H. M. Cötsen. Mej. C. M. Zuidema.

POERWOREDJO. Res. Kedoe; Ds. L. Netelenbos, Miss. Predikant.

Zendings-Ziekenhuis: Dr. Flach, Directeur. Mej. Dr. G. J. Dreckmeijer. Mej. H. Nieboer. Mej. C. Nieuwenhuyze.

Holl. Jav. School: P. M. A. Harkema, Hoofd. W. F. Hartman. Mevr. C. M. de Vletter—Hoogeveen. Mevr. W. F. H. Bitter—Steinmetz.

Holl. Chin. School: B. Hooysma, Hoofd. G. C. van de Ven. Mej. M. J. Feringa. Mej. K. E. Jacksteit. Mej. A. M. Netelenbos.

Schakelschool te Koetoardjo: A. A. Kranenburg.

KEBOEMEN. Res. Kedoe; Ds. K. van Dijk, Miss. Predikant.

Zendings-Ziekenhuis: Dr. A. H. Vonk, Directeur. Dr. R. Brummelkamp. Mej. F. ten Kate. Mej. E. Meinders. Mej. A. v. d. Burgt.

Holl. Jav. School, te Gombong: G. P. Hamer, Hoofd. J. Frankhuizen. J. W. Oostenga. A. E. B. Stegerhoek. M. L. Pieters—Peelen (Fröbelond.). Mevr. J. Frankhuizen—van Pernis (Handwerkd.).

Holl. Chin. School: A. den Hoed, Hoofd. A. Antheunisse. F. Kamerling. R. Brinkman.

DJOKJAKARTA: Ds. A. Pos, Miss. Predikant. Dr. F. L. Bakker, Miss. Predikant en Docent Theologische Opleidingsschool. Ds. D. Bakker, Docent Theologische Opleidingsschool.

Keucheniuschool! (Chr. Normaalschool): J. A. Wiggers, Directeur.

Zendings-Ziekenhuis: Dr. I. Offringa, Directeur (met verlof). Dr. H. S. Pruys. Dr. M. G. Mulder. Dr. F. D. Jansen. Dr. F. Veldstra. Dr. C. L. Zwaan. Mej. Boersma. Mej. M. Kruyver. Mej. J. Prins. Mej. M. Looyenga. Mej. Piccer (met verlof). H. H. Scholten, Administrateur.

1e Holl. Jav. School m/d. Bijbel, Wetan: R. Zijlstra, Hoofd. W. van Hassel. Mej. J. D. A. v. d. Wetering.

1e Holl. Jav. School m/d. Bijbel, Koelon: W. A. van den Weg, Hoofd. D. Kuyper Jr. J. Volhand.

Holl. Chin. School m/d. Bijbel: W. Schmidt, Hoofd. C. Veldwijk (met verlof). J. Godschalk (met verlof). H. Kaspers. J. Stad. Mej. A. Misset. Mej. I. M. Baller. Mej. C. Germer. Mej. S. v. d. Bruggen.

Kon. Wilhelminaschool (Holl. Jav. School voor Meisjes met internaat): Mej. H. J. Wellensiek, Directrice (met buitenl. ziekteverlof). Mej. M. Reinsma (wd. Directrice). Mej. P. A. M. Merwart. Mej. Kamminga. Mej. W. Dreckmeijer (tijdelijk). Mej. L. V. Wilkens (met verlof).

Europeesche School: B. R. Dekker, Hoofd. W. P. Cappoolse. M. Linters. E. Verhoef. D. Morreau. Mej. N. A. D. van Zijp. Mej. A. Jück.

Holl. Jav. School m/d. Bijbel te Wates: P. Offringa, Hoofd. K. van der Heyde. P. Nieuwenhuis. Mej. F. L. Pruys.

Chr. Mulo: J. J. Z. Offringa, Directeur. H. R. Piso. Tj. Jouvstra. H. Oldhoff (met verlof). C. van Oosten. F. Eygenraam. K. van Kalsbeek. P. A. van Loenen. Mej. M. E. Breukelaar. G. de Vries (met verlof).

MAGELANG: Ds. Merkelijn, Miss. Predikant.

Holl. Jav. School m/d. Bijbel (Gedjoe-ron): J. Griede, Hoofd. R. van Eerden. Mej. E. J. Koppe. Mej. J. H. Stok. Mevr. H. Bayens—Duursma. Mej. B. Jordaen.

Holl. Chin. School m/d. Bijbel: B. Siemons, Hoofd. P. Lok. H. H. Reeders. J. M. v. d. Poel. Mevr. A. A. Siemons—Rasker. Mej. J. G. Toren. Mej. H. Siemons. Mevr. A. Hoving—Meyer.

Europ. Lag. School m/d. Bijbel: K. Kuypers, Hoofd. H. Kalkman. J. van Egmond. Mej. B. A. W. Jansz. Mej. C. M. Müllnich-1.

Schakelschool: K. van Oosten, Hoofd. D. H. Quyst.

Chr. M.U.L.O.: Tj. Dijkstra, Directeur. J. Ensing. H. Strating. H. Goedhart.

SOLO: Dr. H. A. van Andel, Miss. Predikant. Ds. P. H. van Eyk, Miss. Predikant. Mej. C. Bronkhorst (voor Administratie).

Zendings-Ziekenhuis: Dr. K. P. Groot, Directeur. Dr. D. Verhagen. Mej. G. H. G. Loggen. Mej. H. Baarbé (met verlof). Mej. G. Por. Mej. A. Spoelstra (met verlof).

Dr. Scheurer-Hospitaal te Klaten: H. Meyerink, Directeur. D. J. Bosman. H. C. Beekman. J. Frouws. P. de Koomen. W. Vermolen. J. In 't Veld.

Holl. Chin. School: P. Beukema, Hoofd (met verlof). J. Bolwijn (wd. Hoofd). A. Derksen. H. de Lange. Mej. G. Eelderink. Mej. I. A. Rust. Mej. J. Reinders.

Idenburgschool (Holl. Jav. School): G. J. Kaemingk, Hoofd. E. Gillebaard. Mej. E. L. E. Huysingh.

Kon. Emma School: (H. J. S. met internaat voor meisjes): Mej. H. M. Remmes, Directrice. Mej. C. Kapteyn. Mej. S. C. Pruys. Mej. Kouwenhoven (voor het internaat).

2e Holl. Jav. School: J. Dubbeldam, Hoofd. H. Zweers. J. Nomes. Mej. H. Siebelhoff.

Europ. Lag. School: M. P. v. d. Pols, Hoofd. C. W. Tober. P. van der Molen. Mevr. A. H. S. Voorhoeve—Tichelman. Mej. C. A. van Esveld.

M.U.L.O. School: P. Vink, Directeur (met verlof). G. P. v. d. Waal (wd. directeur). A. J. Meurs. J. J. Bijleveld. W. Kok. A. Bolwijn. P. v. d. Ploeg. Mej. M. F. C. Herdes. L. Rozendaal. A. Smit.

Schakelschool: G. Gouman, Hoofd. Mej. J. Meima.

2e Holl. Chin. School (hoofdzakelijk voor meisjes). Mej. C. Baarbé, Directrice (met verlof). Mej. A. M. A. Boodt (wd. Directrice). Mej. A. H. Boonstra. Mej. J. v. d. Kouwe.

Holl. Jav. School te Klaten: J. Beumer, Hoofd. H. Baayen.

Holl. Jav. School te Sragen: R. Pos, Hoofd. J. Heslinga. J. K. Moltmaker.

SOEMBA.

MELOLO: Ds. J. F. Colenbrander, Miss. Predikant.

PAJETI EN KAMANIROE: Ds. P. J. Lambooy, Miss. Predikant.

Normaalcursus: T. Mobach, Directeur. T. van Dijk, Schoolopziener tevens directeur internaat.

Hulpziekenhuis: D. H. Krijger, verpleger.

KAROENI: Ds. W. van Dijk, Miss. predikant.

Opleidingsschool helpers Dienst des Woords: Ds. L. P. Krijger, Docent.

WAIKABOEBAK. Zendingsziekenhuis: Dr. J. Berg, Directeur. Mej. J. A. Vellenga.

Hulpziekenhuis te Tenggoe: Mej. G. Z. Zigterman, verloskundige.

Het oordeel der Indische pers over Dr. Scheurer.

Toen de Telegraaf het overlijden van Dr. J. G. Scheurer meldde, is in de Indische pers met groote waardeering over hem gesproken.

Als een voorbeeld kiezen we een artikel uit „Mataram”, een neutraal dagblad voor Zuid Midden Java.

Aan dit artikel is het volgende ontleend: Het was een moeilijke opdracht waarmede Dr. Scheurer in Indië kwam en niet ten onrechte misschien waren velen sceptisch gestemd ten aanzien van de resultaten welke hij zou bereiken.

De Inlandsche maatschappij stond in de tijden toen Dr. Scheurer de reis naar Indië aanvaardde nog vreemd tegenover de Westersche geneeskunde, vijandig zelfs bijna en de dubbele functie, welke Dr. Scheurer op zich had genomen, namelijk om den menschen medischen bijstand te brengen en tegelijkertijd den zendelingsarbeid te verrichten, maakte zijn taak te zwaarder.

Te verwonderen behoeft het dan ook niet dat tijdens de reis naar Indië, een welwillend reisgenoot, die hoorde welken arbeid zijn medepassagier in Indië ging aanvangen, hem waarschuwde.

Deze sprak zijn twijfel uit of het Dr. Scheurer zou gelukken om als Westersch dokter door den Javaan te worden vertrouwd, terwijl hij daarnevens zeide, dat wanneer daarbij ook de Godsdienst ter sprake zou worden gebracht de kansen veel geringer zouden worden, en als er bovendien nog zou worden voorgesteld om over te gaan tot operatie er op eenig welslagen zeer zeker geen kans zou wezen.

Eenvoudig heeft Dr. Scheurer toen ge-

antwoord, „ik heb mijn opdracht gekregen, ik zal trachten daaraan te voldoen.”

En... Dr. Scheurer heeft eraan voldaan.

Wie zal verklaren, welke de geheimzinnige invloed was, welke er uitging van Dr. Scheurer? Wie kan omschrijven hoe het kwam, dat waar Dr. Scheurer optrad, onmiddellijk het vertrouwen won van met wie hij omging?

Stormenderhand wist hij aller harten te veroveren, in het bijzonder van zijn Inlandsche patiënten, die zijn roep deden gaan, heinde en verre.

Was het zijn absolute onbaatzuchtigheid, die hem deed werken op een zeer bescheiden salaris, die hem deed wonen in een sobere, bijna armoedige omgeving?

Was het zijn gave om te zijn een vriend van zijn patiënten, van welken landaard, van welken stand zij ook waren?

Of was het dat bijzondere, dat slechts is in een enkele van ons, dat dien enkele stempelt tot den vertrouwensman van velen, zonder dat hij er om vraagt?

Waarschijnlijk wel dit laatste.....

Toen Dr. Scheurer zijn moeilijken arbeid in Djokja begon, was er nog slechts één dokter ter plaatse gevestigd, de militaire arts, en aan hem was de zorg voor heel de Europeesche bevolking van het Gewest toevertrouwd.

Het zou Dr. Scheurer toen makkelijk zijn gevallen om een uitgebreide en winstgevende praktijk te verkrijgen, doch hij weigerde dit, omdat daardoor zijn eigen werk, dat hij zich als eerste plicht stelde, in het gedrang zou kunnen komen.

Alleen een enkele maal, als er een consult vereischte werd, of als een zieke zoover afwoonde, dat de militaire dokter hem niet kon bezoeken, dan was Dr. Scheurer immer bereid zijn kennis ten dienste van die zieken te stellen.

Maar als de patiënt was hersteld en hij hem vroeg wat hij schuldig was, dan aanvaardde Dr. Scheurer voor zich geen betaling, doch hij verzocht alleen om een bijdrage voor zijn ziekenhuis.

Het kon niet anders of dit onbaatzuchtig werk moest vrouwen wekken en Dr. Scheurer deed dan ook nimmer, wanneer de financieele nood drong, tevergeefs een beroep op de milddadigheid van de ingezetenen.

Subsidies en giften vloeiden hem toe, want ondernemers particulieren voelden de plicht welke men had tegen dezen Mensch, die door zijn daden zoozeer toonde een Christen te zijn.

Velen heeft Dr. Scheurer zich na een enkel gesprek tot vriend gemaakt voor het geheele leven, door zijn „gave” beslistheid, door zijn eenvoudig en aards „ik” woord.

Het is voorgekomen, dat Dr. Scheurer op een reis in kennis kwam met den grooten Jan Dinger. De heeren spraken met elkaar en ongevraagd bekostigde Jan Dinger sedert dien de blikenmelk welke het hospitaal behoefde, terwijl hij, wanneer hij te Djokja vertoefde, nimmer verzuimde een bezoek te brengen aan het Petronellahospitaal en door een extragift van zijn belangstelling te doen blijken.

Dr. Scheurer heeft niet voor niets geleefd en zijn naam en zijn werken zal bij velen, ook bij niet geestverwanten, in dankbare herinnering blijven voortleven.

Een Mensch is heengegaan!.....

Theelood, zilverpapier, postzegels.

De verzameling hiervan voor de Zending kan zeer zeker zijn goede zijde hebben

Ik zie al kleine jongens en meisjes die dit verzamelen voor de Zending, om te geven en te helpen. Elke brief wordt van zijn postzegel beroofd, elke flesch belegd om het theelood te veroveren, elk stuk chocolade moet zijn omhulsel afstaan voor de Zending en als er een groote hoeveelheid bijeen is dan wordt de Penningmeester van de Zending er mee verrast.

Dit is althans veel beter dan zij die een busje op een hoekje boven op de linnenkast hebben staan, en als er een cent over is, erin doen. Of andere verzamelen alle halve centen en verrassen daarmede den Penningmeester. Ook hieraan is een goede zijde: vele kleintjes maken een groote en dat alles bij elkaar levert nog wel eens wat op.

Maar ik wilde wel eens vragen: gij, die dat doet, theelood, zilverpapier en postzegels, halve centen en centen verzamelen voor de Zending, schaamt gij u niet?

Hebt ge nooit begrepen dat ge het afval offert voor de uitbreiding van Gods Koninkrijk? Schaamt ge u niet?

Want zelf drinkt ge de wijn op en het theelood is voor de Zending!

Zelf eet ge de chocolade op en het zilverpapier is voor de Zending!

Zelf gebruikt ge de guldens en de halve centen zijn voor de Zending!

Zoudt ge niet eens en voor al deze gewoonte afschaffen?

En dan eens narekenen hoeveel gij per jaar over hebt voor andere volken, opdat die het Evangelie kunnen hooren? Zoudt ge niet veel beter eens per jaar aan den

Penningmeester een goede som kunnen sturen? Nu moet die arme man uw postzegels, die zoo goed als geen waarde hebben, zien te verkoopen, en wie koopt er nu postzegels uit Nederland van vijf of tien cent? Immers niemand! Wie hecht er nu veel waarde aan een stapel oud zilverpapier?

Waarom is uw afval goed voor de Zending?

Probeert het eens andersom en geeft de waarde van de flesch aan de Zending en houdt zelf het theelood, geeft de waarde van de chocolade aan de Zending en houdt zelf het zilverpapier!

Leert, dat het Zendingswerk een van de allereerste eischen is voor een Christen en niet iets dat er maar aanhangt, en dat een minder soort weldoenerij is! Wat zoudt gij zijn, als er indertijd in Nederland geen Zendingen geweest waren? P. J. L.

Uit „Soemba”.

Java-Soemba-film der Zending van de Geref. Kerken.

Het gaat met het vervaardigen der Zendingsfilm van de Geref. Zending, naar ons vanwege het comité, dat het initiatief nam, wordt meegedeeld, uitstekend naar wensch.

Thans staat het D. V. vast, dat de film op 30 October a.s. in het Koloniaal Instituut te Amsterdam zal draaien voor genoodigden en voor de pers, waarna op 31 October de vertooningen in het land beginnen. De vertooning der geheele film. Het is n.l. niet juist, zooals het gerucht loopt, dat slechts de film van Java gereed zal zijn en die van Soemba later volgen zal. De geheele film van Java en Soemba met vooraf een reis naar Indië wordt van 31 October af vertoond.

Het regende aanvragen uit het land, nadat bekend was geworden, dat de film zou worden vervaardigd. Er kwamen zooveel aanvragen, dat geruimen tijd geleden besloten werd, de film in duplo te doen vervaardigen, zoodat op denzelfden avond op twee plaatsen tegelijk de vertooning kan geschieden.

Een paar weken geleden stonden de zaken zóó, dat van 31 October tot en met 8 Maart a.s. schier avond aan avond (uitgezonderd de Zondagen en enkele andere avonden) de beide films besproken waren. Meer behoeft wel niet te worden gezegd ter illustrering van de bewering, dat de belangstelling in den lande enorm is.

Intusschen vermeerderde het aantal aanvragen der beide laatste weken dusdanig, dat het comité heeft besloten, nog een

derde film te doen vervaardigen.

Dus wordt dezen winter de film der Geref. Zending op Java en Soemba (die een prachtfilm zal zijn, dat wijzen de genomen foto's reeds uit) zoo goed als elken avond op drie plaatsen tegelijk vertoond.

Mochten er nog plaatsen zijn — en men is overtuigd, dat ze er zijn — die nog niet vroegen, met de film te komen, laat men zich dan haasten!

Men zal wel niet achter het net visschen, nu er drie films zijn, maar het spreekt vanzelf, dat het Comité gaarne spoedig weet, wie nog een vertooning verlangt. Men vergete niet, dat aan de regeling, opdat het geheel een goed verloop hebbe, enorm veel werk verbonden is. Reeds een macht van werk is door het Comité (dat den heer L. H. Hakvoort, accountant te Groningen, geheel belangeloos, ook de arbeid van het Comité is belangeloos, bereid vond de financiering van het geheel, dat in de duizenden zal gaan loopen, te controleren) verzet. Nog veel werk wacht niettemin.

Het wordt evenwel met graagte, terwille van de zaak, waarom het gaat, verricht.

Het adres van aanvraag is het Secretariaat van het Comité: O. van Leersum, Verl. Lodewijkstraat 6a, Groningen. Telefoon 1756.

Suriname.

Ontvangen tot 23 Sept.: van Mej. A. R. A'dam f5; Gevonden in coll. Hilversum f1 en f10 voor de melaatschen; van J. J. C. Utrecht f100 (van classis Utrecht der Ger. Kerken uit saldo classiec. zendingsdag schitterend voorbeeld voor andere classes¹); D. W. Wormer f2.50 (van W. A.); Wed. IJ. Vlissingen f2; J. N. B. Haarlem f5; M. v. d. S. f250 en f3 van Pers. Geref. School) Vaartweg, Hilversum); Zuster W. te G. N. f5; W. v. V. Alphen f1.50; A. B. 's-Gravenzande f5.50 van Pers. L. en U. L. O. School); P. d. J. Marrum f5 voor melaatschen (van Geref. Meisjesver.); Wed. S. H. te V. Zwartsluis f2.50; Ger. Zend. Ver. Schouwerzijl f5; N. N. Spijk f5; J. J. Vollehove f5 Ds. J. S. Zevenbergen f1.50; R. A. J. Geldrop f3. Hartelijk dank.

Hilversum.

Postrek. 95494.

J. VAN KEULEN,
Bilderdijklaan 12.

Korte Berichten.

Dr. J. Hania.

Onze geliefde broeder en medearbeider Dr. J. Hania, wordt steeds zwakker. Zeer langzaam nemen zijn krachten gestadig af. Er is niet veel hoop meer op herstel. Maar de Heere is de machtige. Er gaat een ge-

durig gebed op voor zijn wederoprichting. Zij de Heere met Zijne vertroosting hem steeds nabij.

Ds. A. Ringnalda.

Ds. A. Ringnalda, predikant van de Geref. Kerk te Soerabaja, is met verlof in Europa. Zijn adres is voorloopig: Schuytstraat 58, den Haag.

Mej. M. J. Feringa.

Mej. M. J. Feringa, onderwijzeres aan de Christ. Holl. Chin. School te Poerwored'o, is wegens zwakke gezondheid met vervroegd verlof naar Holland gekomen. Haar adres is thans te Baambrugge.

A. Beukema.

De heer A. Beukema, onderwijzer aan een Christ. School te den Haag, is benoemd tot onderwijzer bij het gesubsidieerd Christelijk onderwijs in Soerakarta.

P. Montijn.

Tot onderwijzer bij het Christ. onderwijs te Solo is benoemd de heer P. Montijn, onderwijzer aan de Groen van Prinstererschool te den Haag.

Zendingsvrucht op de Keucheniuschool.

Elf leerlingen der Keucheniuschool hebben belijdenis gedaan van hun geloof. Negen van hen waren weleer Mohammedaan en zijn nu gedoopt. De twee anderen waren van Christelijken huize. Mooie zendingsvrucht!

Een heerlijke dag op Soemba.

Zondag 15 Juli l.l. mocht Ds. Lambooi te Parai Paha 21 volwassenen en 3 kinderen doopen. Op twee na waren die volwassenen allen nog jonge mensen van omstreeks twintig jaar.

Zendingssynode Utrecht—Gelderland.

De achtste Zendingssynode van de Gereformeerde Kerken in de provinciën Utrecht en Gelderland zal D.V. gehouden worden Donderdag 29 November a.s., in de Noorderkerk te Apeldoorn.

Punten voor het agendum alsmede namen van afgevaardigden en die der gecommitteerden van de Kerk van Utrecht in te zenden vóór Zaterdag 3 November aan Ds. G. J. Goede te Apeldoorn.

De 9e School- en Zendingsdag te Djokja.

Den 2en Augustus is onder groote belangstelling uit geheel Midden Java de

school- en Zendingsdag gehouden.

De sprekers en de behandelde onderwerpen waren die belangstelling alleszins waard. De Heer Moelia is er uitnemend in geslaagd een totaalindruk te geven van de Jeruzalemconferentie, de vraagstukken die daar aan de orde waren en de geest die de conferentie bezielde, terwijl de Heer Meyerink bij de behandeling der Jeugdbeweging en het jeugdwerk besprak de nooden der jeugd, de gekunstelde en de natuurlijke organische jeugdbeweging, de hoopvolle perspectieven daarin en de moeilijke taak waarvoor de leiders worden geplaatst.

Beide onderwerpen gaven aanleiding tot een aangename gedachtenwisseling en deden gevoelen hoe nuttig en noodig dergelijke school- en Zendingsdagen zijn.

De ingebruikneming van het Kerkje te Makassar.

De Geref. Kerk te Soerabaja, die o.a. ook de verstrooide Gereformeerden op Celebes te verzorgen heeft, verkreeg van de Regeering het recht om het Kerkje in het fort te Makassar te gebruiken voor den kring Gereformeerden aldaar.

Zondag 15 Juli is er de eerste Godsdienstoefening gehouden, waarbij Ds. v. d. Spek voorging. De Makassaarsche Courant gaf daarbij het volgende verslag:

„Zondagmorgen 10 uur was er een gewichtig ogenblik aangebroken voor den kring van Gereformeerden, hier ter plaatse.

Het oude kerkje in het fort, daartoe welwillend door de regeering ter beschikking gesteld, werd, na geheel gerestaureerd te zijn, opnieuw in gebruik genomen voor het doel, waarvoor het gebouwd werd.

Met een gevoel van eerbied werd de hooge steenen trap beklommen, die toegang geeft tot het bedehuis. Welk een verrassing voor wie het kerkje gezien had als kleedingmagazijn! Hoe keurig zag het er uit, en hoe licht en vredig.

Vriendelijke handen hadden voor een voorloopige inrichting gezorgd, die boven verwachting was. Vanuit de ramen keek men in het groen en op het Zondagstille fortplein beneden.”

Zendingsconsulaat.

Door het Ned. Bijbel Genootschap is, in samenwerking met de zendingscorporaties en kerken, die in het Zendingsconsulaat verbonden zijn, tot tweeden Zendingsconsul benoemd Dr. S. C. Graaf van Randwijck. Zooals men weet, is de eerste Zendingsconsul Dr. N. A. C. Slotemaker de

Bruine.

De heer Van Randwijck studeerde te Utrecht in de rechten en was eenigen tijd werkzaam bij het Hooge Commissariaat van den Volkenbond te Danzig. Dezer dagen is hij in het huwelijk getreden met Mej. O. Thomas, dochter van wijlen Prof. Fr. Thomas te Genève.

De Heer en Mevrouw Van Randwijck denken eind October het vaderland te verlaten, in December deel te nemen aan de vergadering der Wereld-Federatie van Christen-Studenten in Britsch-Indië en dan vandaar naar Batavia te gaan, waar zij in het begin van Januari verwacht worden.

Omvang van de Protestantische Zending.

Volgens eene berekening van Prof. Richter in het „Neue Allgemeine Missions Zeitschrift” heeft de Prot. Christ. Zending den volgende omvang:

Het aantal Zendingen bedraagt 29.188. Zij werken op 4598 plaatsen. Het aantal inlandsche helpers 151.735, waaronder 10493 inlandsche predikanten. Door hen worden verzorgd $8\frac{1}{2}$ miljoen Christenen. Verder onderhoudt de Zending 5000 scholen, die bezocht worden door 2.420.000 leerlingen, 100 hogere scholen met 2000 studenten, 297 kweekscholen voor onderwijzers met 11442 leerlingen, 461 opleidingsscholen voor predikanten met 11363 leerlingen. Verder beschikt de Zending over 858 hospitalen en 1686 poliklinieken waaraan 1157 doktoren werken. Jaarlijks wordt voor de Zending opgebracht 168 miljoen gulden.”

Deze getallen hebben heel wat te zeggen. Zij spreken boekdeelen vol van gbed, toewijding, teleurstelling, verrassing en zegen op den Zendingsakker. W. B.

Leestafel.

Nederlandsch Zendingsjaarboek voor 1928—1929. Uitgegeven door den Zendings Studie Raad Zeist f1.75.

Voor ons ligt het Nederlandsch Zendingsjaarboek voor 1928/29. Een onmisbare vraagbaak op Zendingsgebied voor elk, die in de Nederlandsche Zending wat medeleven wil. Deze uitgave overtreft weêr verre het vorige Zendingsjaarboek. Er is aan dit jaarboek verbazend veel tijd, arbeid en zorg besteed. De Zendings Studie-Raad heeft de Ned. Zending door deze uitgave een grooten dienst bewezen en zeer aan zich verplicht. Men vindt in dit jaarboek een oriënteerend overzicht van het Zen-

dingswerk in Ned. Oost- en West-Indië, een opgave van alle Vereenigingen en Corporatie's die de Zending dienen, en overzichtelijke statistieken van den arbeid; voorts korte zakelijke gegevens betreffende de Prot. Kerken en de Geref. Kerken in Ned. O.-Indië, van vereenigingen voor onderwijs en philanthropie in verband met de zending; van de Roomsche Missie, en van de Zending in West-Indië. Bovendien nog overzichten van de Zending onder de Joden en van de Binnenlandsche actie en propaganda.

Een duidelijke inhoudsopgave maakt het gemakkelijk om in dit jaarboek den weg te vinden. Het spreekt van zelf, dat we de juistheid van den inhoud niet kunnen controleren. Maar tot heden vonden we geen fouten. Wij zijn den Zendings Studie-Raad zeer dankbaar voor de bezorging van dit onmisbaar jaarboek, dat we gaarne aanbevelen.

De Boodschap van Jeruzalem. De Wereldzendingsconferentie van 24 Maart—8 April 1928. Uitgegeven door de N. V. Alg. Boekh. v. Inw. en Uitw. Zending den Haag f0.90.

Behalve een literatuur-opgave biedt ons dit boekje: I. De Zendingsconferentie van Jeruzalem door B. M. Schuurman. II. De boodschap van Jeruzalem. III. De onderbouw van den Zendingsarbeid in de zenden- de landen. IV. Het Christendom en het probleem van den Islam door Dr. H. Kraemer. Met groote belangstelling lezen we dit boekje. Vooral het warm geschreven artikel van Ds. Schuurman. In het zeer belangrijke artikel van Dr. Kraemer staan enkele uitdrukkingen, die we niet gaarne zouden onderschrijven o.a. „dat alle godsdiensten, ook het Christendom, resultaten zijn van menschelijk zoeken, worstelen en vinden; groeisel van menschelijke cultuur, afhankelijk van geestelijke en stoffelijke factoren” bl. 63.

Om de Jeruzalemsche conferentie wat te leeren kennen is dit boekje zeer geschikt. Het geeft veel.

„Van een kleinen Arabischen held” en „Avonturen van twee Japanse Tuinjongens”, door Al-tta Hoog f0.60, bij 25 ex. halve prijs. Uitgegeven bij dezelfde N.V.

Dit is een herdruk. Het boekje vond veel aftrek. En terecht. „Van een kleinen Arabischen held” is een heel goed kinderboek. Het mooie verhaal „Avonturen van twee

Japansche tuinjongens" is er thans bijgevoegd. Heel goed voor uitdeeling. Gaarne aanbevolen.

Wat Lolit en Asja op reis beleefden, vrij bewerkt door A. J. A. Mondt—Lovink. Uitgegeven bij dezelfde N.V. f0.45, bij 25 ex. halve prijs.

Een heel aardig Zendingsboekje van 46 bl. met 32 plaatjes voor kinderen van 7—9 jaar.

Voor Kerstuitdeelingen zeer geschikt.

Het Evangelie naar Markus. Opnieuw uit den grondtekst vertaald en verklaard door Dr. J. A. C. van Leeuwen, Hoogleraar te Utrecht. f2, geb. f2.75. Uitgave van Kok te Kampen.

Dit uitnemende boek vermeerdert en verrijkt de bekende serie: „Korte verklaring der Heilige Schrift met nieuwe vertaling”. Een boek van blijvende waarde. Deze serie moest in alle Christelijke gezinnen een plaats hebben.

De Haardvuren brandende, door G. Meima, bij Kok te Kampen f2.25, geb. f2.90.

Een pakkende titel voor een pakkend boek. Het biedt ons schetsen over de opvoeding in huis. Meima heeft een goeden kijk en weet het ook goed te zeggen. Alle ouders, die kinderen moeten opvoeden, zullen wel doen dit boek te koopen en te lezen.

GIFTEN.

Ontvangen voor de Generale Kas.

Door G. J. ter Haar busje Chr. School Nichtevecht f5; Door W. J. Caspers, busje Chr. school Opheusden f4; Door Not. Davelaar 10 pCt. van de Ont. Med. Dienst Utrecht 1926 en 1927 f630.58; Door Mej. L. den Hartigh, Chr. School Zuid-Beijerland f6.50 Door Jurriën Veldkamp 10 pCt. van de Ontv. in Groningen, Drenthe en Overijssel f3000.

Zaandam 24 Sept. '28.

Giro No. 32806.

W. BREUKELAAR.

Commissie van Administratie voor de Zending.

Diverse bijdragen en giften.

1928.

20 Febr. Classe Amsterdam: Huizen (1927) f100; Classe Haarlem: Vijfhuizen (1927) f51.04; Hoofddorp (1927) f150; IJmuiden (1927) f510.

27 Febr. Classe Haarlem: Beverwijk f130.—

29 Febr. Classe Enkhuizen: Andijk f500. 5 Maart Classe Zaandam: Buiksloot (1927); f173.08½.

Classe Amstede Amsterdam: Amsterdam-West (Sloterdijk) f150; Bussum f700.

10 Maart Classe Enkhuizen: Enkhuizen f325.

20 Maart Classe Haarlem: Bloemendaal (1927) f50.

27 Maart Classe Enkhuizen: Hoorn f50; Opperdoes f120.

2 April Classe Amsterdam: Amsterdam-Zuid f540; Weesp f200; Watergraafmeer f440.40; Amstelveen f200; 's-Graveland f100; Diemen f67.50; Muiderberg f16.87½; Ouderkerk f22.52½; Naarden f60; Ankeveen f10; Nederhorst den Berg f80; Laren f84.37½.

5 April „Dr. Scheurer's Hospitaal” Remise Mej. J. H. Schut f1000.

12 April Gereformeerde Kerk Amsterdam Remise 2e kwartaal 1928 f3105.

21 April Classe Zaandam: Buiksloot f435.78.

9 Mei Classe Zaandam: Edam f29.62½; Krommenie f68.75; Landsmeer f68.75; Marken f55; Monnikendam f55; Oostzaan f13.75 Tuindorp Oostzaan f13.75; Purmerend f68.75; Wormerveer f68.75; Zuiderdorp f13.75.

11 Mei Classe Haarlem: Santpoort f40; Zandvoort f45; Velsroord (IJmuiden-Oost) f72.50; Nieuw Vennep f350; Bloemendaal f141.31.

18 Mei „Dr. Scheurer's Hospitaal” Remise Mej. J. H. Schut f1700.

26 Mei Classe Zaandam: Nieuwendam f50.

2 Juni Classe Alkmaar: Anna Paulowna f30; Bergen f15; Broek op Langendijk f200; den Helder f220; Kolhorn f10; Krabbendam f45.11; Noord-Scharwoude f70; Oosterend f100; Schermerhorn f20; Sint Pancras f40; Wieringe f10.

12 Juni Classe Enkhuizen: Medemblik f80; Urk f400; Enkhuizen f325; Enkhuizen voor te kort over 1927 f150.

16 Juni Classe Amsterdam: Aalsmeer f84.37½; Amstelveen f270; Amsterdam-Zuid f540; Ankeveen f10; Bussum f300; Hilversum f1350; Laren f84.37½; Nederhorst den Berg f80; Naarden f60; Naarden (1927) f31.50; Ouderkerk f84.95; Watergraafmeer f400; Weesp f200.

20 Juni Classe Enkhuizen: Hoorn f48.52; Hoorn (1927) f30; Medemblik (1927) f20; Opperdoes (1927) f30.

2 Juli Classe Haarlem: Halfweg (Pinkstercollecte) f405.36; Halfweg Jubileum Ds. Groenwegen f113.38.

3 Juli „Van Coevorden Adriani Stichting” door H. Groenedijk CAzn. voor ½ jaar uitkeering van Coevorden Adriani Stichting f100.

4 Juli „Dr. Scheurer's Hospitaal” Remise Mej. J. H. Schut f1216.31.

9 Juli Classe Amsterdam: Amsterdam-West f350.

13 Juli Classe Haarlem: Bloemendaal (Pinkstercollecte) f128.57; Gift Med. Zending f5; Gift Zending onder de Heidenen f5; Hoofddorp f340.

18 Juli Classe Haarlem: Oostzijde (Pinkstercollecte) f405.

24 Juli Gereformeerde Kerk Amsterdam Remise 3e kwartaal 1928 f3105.

29 Juli Classe Haarlem: IJmuiden f550.

1 Sept. Classe Zaandam: Zaandam 1e en 2e kwartaal f907.50; Zaandam voor tekort f250.

5 Sept. Classe Zaandam; Westzaan f50; Edam f20.62½; Koog Zaandijk f110; Krommenie f68.75; Landsmeer f68.75; Monnikendam f55 Oostzaan f13.75; Tuindorp-Oostzaan f13.75; Purmerend f68.75; Zuiderdorp f13.75 Holysloot (Pinkstercollecte f13.91).

Namens de Commissie van Administratie:
Ds. A. ZWEITZER.
G. DE BRUIN.

Zending van de Geref. Kerken op Soemba.
9e Verantwoording van 19 Augustus tot en met 20 September 1928.

Bijdragen, Collecten en Giften.

Provincie Groningen: A. Barelds, 2e Exloërmond, busjes van L. Barelds f8.02½; E. Knigge f9.83; Martha v. d. Molen f14.33; D. Pot f14.57½: f46.76, porto 6 ct. f46.70; E. Delhaas, Nieuw Buinen, in busjes verzameld f32; L. Wierenga, Uithuizen, v. d. Ger. School f50; Mej. C. Delhaas, Groningen, theelood en zilverpapier f26.16; D. Franssens, Musselkanaal, kinderen Ger. School f13; K. ter Laan, Schildwolde, contributie f200; J. Veltman, Oude Pekela uit de busjes f350; M. v. d. Veen, Houwerzijl, nikkertje Chr. School f40.50, 100 halve centen van 2 meisjes f0.50; f41; P. M. Pel, Stroobos, busjes Ger. Kerk, Gerkesklooster/Stroobos f92; A. Visscher, H. d. School, Zijldijk zendingsbusje Jantina Kuiper f262; A. Donkerbroek, Niezijl, gift uit de busjes der Ger. Kerk f40; Br. van Dijken, gift Parklaankerkzakje f3.50; idem, gift kerkzakje f2.50; P. Pilon Sz. Stedum, zendingsvereniging f50, schoolkinderen f17 is f67; Mej. P. Graafhuis, Haren, v. d. schoolkinderen f10.70; Ds. R. Middelveld, Hoogkerk, gevonden in de collecte f1, f1.50, f1, f25 en f2.50, totaal f31; Kinderen Chr. School, Zuidwolde f3.50; Mej. I. de Boer, Zuidwolde 135 halve centen f0.67½; Ds. van der Vegte, Groningen: Wed. B. 2.25½, N. N. f40, N. N. f2.30, van de kinderen van N. 40 h. c. f0.20, van de kinderen van Mej. K. 100 h. c. f0.50, br. M. f1, Wed. B. f2, Catechisatiebus Parklaan f20.95, samen f69.20½; Br. v. Dijken, kerkgift f5; idem, kerkgift, Parklaan f1; Mei. G. Haan, Groningen tweemaandel. storting Kinderzendingsver. Juli en Aug. f240.

Provincie Drenthe: J. Koops, Aalden, collecte Ger. Kerk Zweeloo f5; Jan Snippe,

Bovensmilde, busje Jongel. Vereen. f5.57; J. Mulder, Emmercompascuum, collecte zilveren bruiloft Br. D. Dijkman f15; J. Koops, Aalden, uit catechisatiebus Geref. Kerk, Zweeloo f8.30; J. Snippe, Bovensmilde, uit de busjes der meisjes f54.59; af: idem, Bovensmilde geldzending 4 Mei vermeld als collecte Ger. Kerk, doch bestemd voor de vereeniging: „Soemba's Hospitaal” volgens ontvangen correctie f48.95, f5.64; L. Bouwens, Westenesch (Gem. Emmen) gift coll. Ger. Kerk, Emmen f12.50; H. Blanken Wzn., Hoogeveen, gewone kerkcollecte f170.26, kinderbusjes f214.65 is f384.91; Ds. T. Gerber, Assen, zomercollecte Ger. Kerk, Vries f15.30; H. Kremer, Nieuwlande, gift gev. i. h. kerkzakje f10; Ds. D. Drenth, Zuidlaren, halve collecte Zendingsdag Zuidlaren f49.50, gift kerkzakje Haulerwijk f2.50 is f52, porto f0.05 f51.95; Ds. G. van Halsema, Nijeveen, verlovings M. en v. d. L., Nijeveen f7.50.

Provincie Overijssel: G. van Hell, G.M.V. „EUNICE” 16e wijk, Dedemsvaart f7.55; P. J. Horsting, Deventer, Jopie's Sparpot f5.40; S. Malda, Lutten, bijdrage Juli en Augustus voor hoofddienst f50; H. W. Weitkamp, Hardenberg, gift J. H. V. f1; Ds. J. Visscher, Oldemarkt busje Luit'e Posthumes f3.78; A. J. Huurling Jr., Deventer, bijdrage Ger. Kerk Deventer B. f55; Ds. J. Visscher, Oldemarkt, zendingsbusjes G. en A. van Buiten f8.57; J. H. Kck, Kampen, van N. N. f100; D. de Vries, Steenwijk, gift overl. broeder f25, gift schoolkinderen f10 is f35; A. Schuurman, Bergentheim, 1e storting, zendingsvereniging f200.

Soembaweek.

Provincie Groningen: Zuidwolde f227.75.

Pinkstercollecte:

Provincie Groningen: Ulrum f259; De Wilp f25.

Provincie Drenthe: Hollandsche Veld f38.43; Hoogeveen f273.68; Assen f256.91; Coevorden f33.16.

Provincie Overijssel: Nieuwleusen f26.22.

Bentheim en Oost-Friesland: Fmden Cheque Mk. 70 is f41.03; Nordhorn f36.18.

Recapitulatie:

Ontvangen 1e tot en met 8e
verantwoording, van 1 Jan.
tot en met 18 Aug. f 64712.38½
9e verantwoording, v. 19 Aug.
tot en met 20 Sept. 1928 „ 3582.89

Totaal ontvangen vanaf 1 Jan.
tot en met 20 Sept. 1928 f 68245.27½
Hartelijk dank en verder beleefd aanbevolen.

JURRIËN VELDKAMP.
Quaestor.

Groningen, 24 Sept. 1928.
Praediniussingel 5.
Postrekening 138000.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE

GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

En dit Evangelie des Koninkrijks zal in de geheele wereld gepredikt worden tot een getuigenis allen volken.
Matth. 24 : 14a.

REDACTIE-ADRES: Ds.W.BREUKELAAR, ZAANDAM.

ADMINISTRATIE-ADRES: DRUKKERIJ „VADA”

GEBR. ZOMER & KEUNING - WAGENINGEN.

HET BLAD VERSCHIJNT IN HET MIDDEN VAN ELKE MAAND.

ABONNEMENTSPRIJS PER JAAR f 0.84 FRANCO PER POST.

BIJ GETALLEN AAN ÉÉN ADRES BOVEN 3 EX. f 0.72 FR. P. P.

INHOUD :

Laat den Heere geen rust. — Van Zendingssaangelegenheden: Het Zendingssconsulaat. Mr. S. C. Graaf van Randwijck; De Keucheniuschool; De Generale Kas; De Java-Soemba-Film. — Zending Zeeland, Noord-Brabant en Limburg: Brief van Ds. Merkelijn. — Zending Friesland: Jubileum Ds. K. v. Dijk. — Zending Noord-Holland: Dr. J. Offringa (bij de foto); Dr. W. M. Pruijs; De begrooting voor 1929. — De heer en Mevr. In 't Veld-Vogelaar (bij de foto). — Uit het verslag van de Alg. Vergadering. — Zendingfilm „Melawan Gelap”. — Suriname. — Korte Berichten. — Leestafel. — Giften.

Laat den Heere geen rust.

En zwijgt niet stil voor Hem, totdat Hij bevestige, en totdat Hij Jeruzalem stelle tot een lof op aarde.
Jes. 62 : 7.

Voor het werk der zending onder de heidenen enz. zijn menschen noodig, die zich geheel en met heilige geestdrift daaraan geven.

Voor het werk der zending is ook geld noodig, zelfs veel geld.

Maar voor het werk der zending is 't allereerst en 't allermeeest noodig, dat er voor gebeden wordt, ernstig, oprecht, dringend, aanhoudend.

Het schijnt wel eens, — zij het niet meer dan schijn — dat de belijders van den Naam des Heeren van de kracht van het gebed niet zoo overtuigd zijn, als ze dat behooren te zijn en ook mogen zijn.

Soms lijkt het wel, alsof de redeneering van het ongeloof, dat met de wetenschap dweept, ook in onze ziel onzekerheid heeft teweeggebracht, alsof het gebed met betrekking tot de zaak, waarvoor gebeden wordt, geen waarde heeft.

En wij stemmen vanzelf allen toe, dat het zoo niet mag zijn.

De waarde van het gebed voor de komst van 's Heeren Koninkrijk behoort voor ons onwrikbaar vast te staan en tevens voor ons geloofsbewustzijn onvergelykelyk veel grooter te zijn, dan die van het geld en zelfs van de menschen, die arbeiden.

Ons gebed ga voorop en vergezelle al onzen arbeid met betrekking tot de zending.

Voortdurend worden we door het Woord des Heeren tot het gebed voor Gods Koninkrijk aangespoord.

Ja zelfs, zooals hier in Jes. 62 : 7, op een bijzonder krachtige, we zouden kunnen zeggen, op bijna onwaarschijnlijke wijze.

„En zwijgt niet stil voor Hem”, of zooals die woorden ook kunnen worden gelezen: „En laat Hem geen rust, totdat Hij Jeruzalem oprichte en make tot een lofzang op aarde”.

Zouden we zulke woorden wel durven gebruiken, om daarmee tot gebed aan te sporen, indien ze niet in den Bijbel stonden? Maar nu staan ze er in en wordt daarmee aan de gemeente recht gegeven er naar te handelen.

Aan deze woorden gaan bij Jesaja de volgende vooraf: „O Gij, die des Heeren doet gedenken, laat geen stilzwijgen bij ulieden wezen!” of ook: „Gij, die den Heere indachtig maakt, daar zij voor u geen rust!”

Wie zijn dat: „Gij, die den Heere indachtig maakt”?

Dat zijn de wachters over Sions muren, door God, of zooals 't ook wel bedoeld kan zijn, door den profeet aangesteld.

Zij mogen den Heere herinneren aan Zijn Verbond, aan Zijn beloften, aan Zijn Woord.

Maar nu is het volk des Heeren een volk van profeten en priesters en koningen.

Zoo worden wij allen toegesproken met dat: „Gij, die den Heere indachtig maakt.”

Ook wij worden daarin toegesproken.

Zie, dat is nu ons uitnemend voorrecht. Wij mogen den Heere herinneren aan Zijn Verbond, aan Zijn beloften, aan Zijn Woord, aan het verzoenende werk van Christus, in Wien al Gods beloften ja en amen zijn.

En dat dan ook met het oog op de komst van het Godsrijk op aarde.

Als we zoo doen, zijn we niet oneerbiedig.

Integendeel, we toonen ermee, dat we Zijn Woord aannemen, dat we

Christus door het geloof erkennen als den eenigen Zaligmaker der wereld, dat we Hem kennen en Zijn heilige zaak liefhebben.

Is er door de genade onzes Gods in ons liefde voor Sion en begeeren we metterdaad, dat 's Heeren Kerk voor de wereld worde tot een lofzang op de aarde, als dat zoo is. laat dan den Heere geen rust.

De Heere spoort ons hier dus aan ons voortdurend in gebed tot Hem te begeven om de uitbreiding van Zijn Koninkrijk, de vestiging van Zijn Kerk, de oprichting van Zijn Zion.

We zullen dat niet kunnen nalaten als we een priesterlijk hart in ons omdragen, een hart, dat door de zalving des Geestes oprecht medelijden kan hebben met allen, die den Heiland niet kennen, den weg der verlossing nooit hebben hooren prediken, de blijde boodschap nimmer vernamen.

We zullen moeten bidden voor de Kerk des Heeren, — voor zoover ze reeds vergaderd is, dat God het werk in stand houde en voor zoover ze nog moet worden vergaderd, dat God haar oprichte en haar versiere met het geestelijk sieraad van het waarachtige geloof en een heiligen wandel, — als we oog hebben voor de schoonheid van het Sion Gods.

Broeders en zusters, laat den Heere geen rust.

Vervult uw priesterlijk ambt door uw bestendige voorbede voor de redding der wereld, voor de vergadering der gemeente.

Biddt voor de zaak des Heeren.

Biddt voor de komst van Christus' rijk.

Biddt voor de millioenen, die den Heiland nog niet kennen, maar waarvan velen door het woord van het getuigenis der kerk in Hem kunnen leeren gelooven.

Biddt, totdat God U verhoore.

Biddt, totdat Hij Jeruzalem oprichte.

Biddt, totdat Hij haar stelle tot een lofzang op aarde.

Laat den Heere geen rust.

Den drieëenigen God tot eeuwige eere!

T. J. v. V.

Van Zendingsaangelegenheden.

Het Zendingsconsulaat.

Mr. S. C. Graaf van Randwijk.

Woensdag 24 October was het voor het Zendingsconsulaat een zeer gewichtige dag. In de kleine zaal van het gebouw der A. M. V. J. te Amsterdam had des middags 4.30 uur de afvaardiging plaats van den nieuwen Zendingsconsul Mr. S. C. Graaf van Randwijk.

Sinds lang reeds werd de behoefte gevoeld aan een tweede Zendingsconsul. 't Werk van het consulaat was voor één man veel te veel. Meermalen moest de consul arbeid afzeggen, die wel zeer gewenscht was, maar waarvoor geen tijd was te vinden.

Die steeds toenemende omvang van den arbeid van het Zendingsconsulaat is een gelukkig verschijnsel. Vooreerst blijkt daaruit, wat trouwens reeds lang bekend was,

dat het Zendingsconsulaat een bijna onmisbare instelling is, die steeds meer aan de Zending in Ned.-Indië zeer belangrijke diensten bewijst. En in de tweede plaats zegt ons die toenemende arbeid van het Consulaat, dat de Zending in het algemeen bloeit. Juist omdat bijna overal het zendingswerk zich sterk uitbreidt, vermeerderd ook het werk van het consulaat bij de Regeering te Batavia.

Maar ofschoon reeds lang de behoefte gevoeld werd van twee consuls, is het thans toch nog vrij spoedig tot de benoeming van een tweede consul gekomen.

Vooreerst heeft daartoe het feit medegewerkt, dat de secretaris van het consulaat, de heer Berman, ontslag heeft gevraagd. De vraag rees dus of het niet beter was om in plaats van opnieuw een Secretaris te benoemen, over te gaan tot de benoeming van nog een consul.

En die vraag werd bevestigend beantwoord, ook omdat daardoor de kosten van het consulaat nu niet zoo heel veel zouden worden verhoogd.

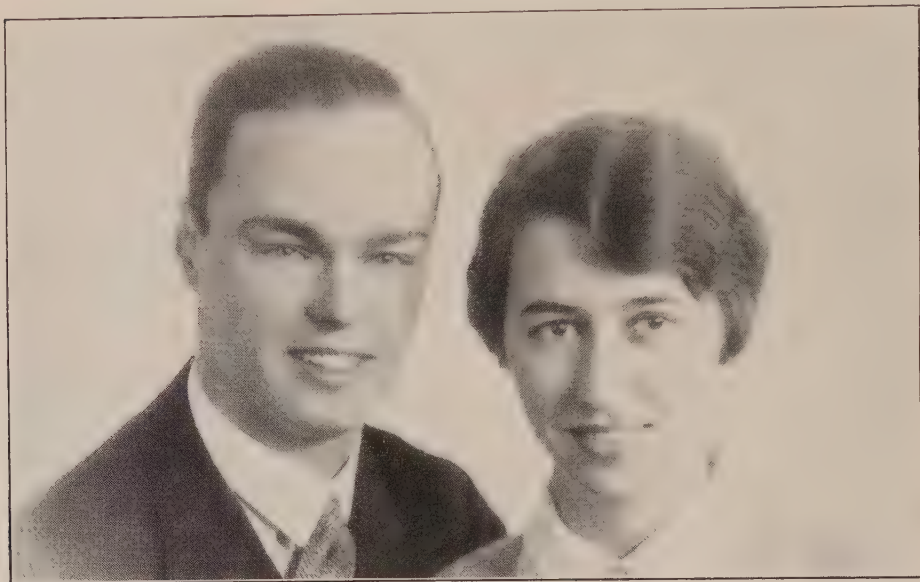
Maar nog meer werkte tot de benoeming van nog een consul het feit mede, dat er een man beschikbaar was, die hiervoor als aangewezen scheen.

Het werd bekend, dat Mr. S. C. Graaf van Randwijck, sedert 1926 werkzaam als

nog al theologisch aangelegd is, zoodat hij de zendingsvraagstukken gemakkelijk verstaat.

Thans hebben we voor het consulaat twee mannen, die hieraan voldoen en die als theoloog en jurist elkander aanvullen.

De zending mag ook van Mr. S. C. Graaf van Randwijck goede verwachting hebben. Hij is een bekwaam man, die naar hij zelf met zooveel nadruk uitsprak, niets anders

De Heer en Mevrouw van Randwijck.

Secretaris bij het Hooge Commissariaat van den Volkenbond te Danzig, wel bereid zou zijn om als consul de Zending te willen dienen.

De heer van Randwijck heeft door zijn persoonlijke kwaliteiten, zijn rechtsstudie en zijn ervaring door zijn tweejarigen arbeid te Danzig, heel veel, dat hem bijzonder geschikt maakt voor Zendingsconsul.

Bovendien is hij sinds jaren zeer bevriend met den tegenwoordigen Zendingsconsul Dr. N. A. C. Slotemaker de Bruïne, zoodat een goede samenwerking tusschen die twee mannen vrij wel verzekerd is.

Door studie en aanleg vullen de beide consuls elkander uitnemend aan.

De taak van het Zendingsconsulaat is hoofdzakelijk de belangen der Protestant-sche Zending te dienen, waar het werk der Zending en dat der Regeering elkander raken. Die zaak eischt een theoloog, die echter ook wat juridisch is aangelegd, zoodat hij de vragen van Regeeringsbeleid behoorlijk aanvoelt, of een jurist, die tegelijk

begeert dan de Zending te dienen.

Steven Cornelis van Randwijck is de zoon van Graaf van Randwijck, Burgemeester van Amersfoort.

Hij heeft te Utrecht gestudeerd en den graad van Meester in de rechten verworven.

Den 25sten Sept. l.l. is hij gehuwd met Mej. Odette Thomas, dochter van den bekenden onlangs overleden predikant en professor Frank Thomas te Genève.

Op ons verzoek was hij zoo vriendelijk een foto af te staan voor ons Zendingsblad. We zeggen hem daarvoor vriendelijk dank.

Bij zijne afvaardiging is eerst gesproken door den Voorzitter van het Ned. Bijb. Genootschap Jhr. H. L. Quarles van Ufford, die in korte trekken de geschiedenis van het consulaat herinnerde gedurende de 22 jaren van zijn bestaan en voorts den heer van Randwijck hartelijk gelukwenschte met zijn benoeming en hem de wijsheid des Heeren toebad.

Baron van Boetzelar van Dubbeldam las

daarna zijn aanstelling voor en vervolgens zijn instructie, waarna aan den Heer van Randwijck gevraagd werd of hij bereid was deze instructie te onderteekenen..

Nadat deze daarop ja had geantwoord, zong de vergadering hem Ps. 121:4 toe. Baron van Boetselaar hield vervolgens een toespraak naar aanleiding van Luk. 22:25—27, vooral deze woorden: „Maar Ik ben in 't midden van u als een die dient.

Uit den kring der Zending werd toen, door schrijver dezes, die daartoe door den Voorzitter was uitgenoodigd, tot den heer en Mevr. van Randwijck—Thomas een woord van welkom, sympathie en bemoediging gesproken.

Daarna kreeg de Heer van Randwijck het woord. Hij sprak ongeveer aldus:

„Deze dag is een van de belangrijkste in mijn leven. Ik gevoel groote behoefte om te danken voor de gesproken woorden. Wij zullen ze niet vergeten. Vooral gevoel ik behoefte om de Zendingscorporaties te danken voor het vertrouwen in mij gesteld. Voorts geloof ik, dat God mij deze betrekking gegeven heeft en dat ik mij daarom aan dit werk met volle kracht moet wijden. Ik ga vol enthousiasme naar Indië en wensch mijn beste krachten aan het Zendingswerk te wijden.”

Nadat nog gezongen was Gezang 96, droeg Ds. Rijnders den nieuwen Zendingsconsul in den gebede op aan de hoede des Heeren.

De Keucheniuschool.

Gelijk vroeger reeds werd medegedeeld, moet de Keucheniuschool de gebouwen, waarin zij thans is gehuisvest, verlaten. Enkele jaren geleden had de Regeering die gebouwen voor een matige huur beschikbaar gesteld. In 't voorjaar berichtte echter de Regeering, dat zij die gebouwen zelf weer gebruiken wilde en dat deze middelen voor Mei 1929 moesten worden ontruimd. Hierdoor is onze Zending genoodzaakt geworden om voor de Keucheniuschool nieuwe gebouwen te stichten. Een gunstig gelegen terrein, dat voor het doel zeer geschikt is, werd gevonden en is aangekocht voor ruim f 11.000. Deskundigen verzekeren, dat die prijs voor dat terrein zeer billijk is.

Door den Architect Pluijter is een bouwplan ontworpen, dat, na eenige wijziging, niet alleen door de Algemeene Vergadering van Zendingsarbeiders op Midden-Java, maar ook door de Regeering is goedgekeurd. Op één punt wijkt dit plan bedui-

dend af van het gewone plan voor Normaalscholen.

Een gewone Normaalschool heeft slechts één groot internaat, waarin alle leerlingen zijn gehuisvest. Tot nu toe is dit ook zoo met de Keucheniuschool. De tachtig leerlingen wonen in één internaat bijeen. Het springt echter gemakkelijk in het oog, dat dit veel bezwaren meebrengt. Dat getal is veel te groot. Wie met de leiding van een internaat is belast, kan onmogelijk over een tachtigtal jongens toezicht houden en zich met hen bemoeien, zooals het behoort. Dit bezwaar werd dan ook door den heer en Mevr. Wiggers ter dege gevoeld. Op voorstel van den directeur Br. Wiggers en met volkomen instemming van den Raad van Toezicht en van de Deputaten der Generale Synode voor de Zending, is mitsdien besloten het internaat te splitsen en in afwijking van het door de Regeering gevolgde systeem, het bouwplan voor de Keucheniuschool zoo in te richten, dat de leerlingen over drie of vier internaten kunnen worden verdeeld.

Stellig zal dit straks aan de vorming der leerlingen zeer ten goede komen. Wel rijst hierbij de vraag of de Inlandsche leeraren der Keucheniuschool bekwaam zullen blijken om de leiding van een internaat op zich te nemen. Er is aan de Keucheniuschool maar één Europeesche leerkracht n.l. de directeur. Wordt het internaat gesplitst, dan zal dus ook aan Inlandsche leerkrachten de zorg voor internaten moeten toevertrouwd worden. De directeur en de Raad van Toezicht zijn echter van oordeel, dat er onder de Javaansche leeraren wel zijn, die hiervoor geschikt mogen worden geacht.

Het spreekt van zelf, dat die splitsing van het internaat noodzaakt tot de oprichting van meer gebouwen, dan wanneer er maar één internaat zou zijn. Er zullen nu twee woningen meer moeten gebouwd worden dan anders. De Regeering heeft tegen die splitsing en het daarop gebaseerde bouwplan geen bezwaar gemaakt, maar voor de meerdere gebouwen boven het systeem, dat de Regeering volgt, geeft zij geen subsidie. Hiervoor zal de zending alleen hebben te zorgen. Er zal dus een zeer aanzienlijk bedrag door de Generale kas voor den bouw der Keucheniuschool moeten worden betaald.

Volgens de bestaande regeling wordt 3/4 deel van de geraamde bouwkosten door subsidie gedekt. De Zending moet dus 1/4 betalen. Wat nu de Keucheniuschool betreft ook nog het bedrag voor de meerdere

gebouwen wegens de afwijking van het gewone systeem.

Nadat Br. Wiggers de plannen te Batavia had toegelicht heeft nu de Regeering subsidie toegezegd tot een bedrag van f121900. Deze subsidie wordt echter niet in contanten uitbetaald, maar wordt verstrekt in den vorm van garantie voor rente ad. 5½ % en aflossing van een hypotheek tot het geraamde bedrag. De Zending moet dus zelf die gelden leenen onder hypotheecair verband. En dan garandeert de Regeering de betaling der rente en der regelmatige aflossing. Een en ander heeft heel wat voeten in de aarde eer het in orde is. De financiering van den bouw zal dan ook nog wel wat moeite kosten. Reeds is er uit Holland f30.000 gezonden en de zending van nog f10.000 uit de Generale Kas is reeds toegezegd.

Uit de genoemde cijfers, die zeer beduidend zijn, blijkt wel, dat er heel wat gebouwd worden zal. Aankoop van terrein en bouw zullen volgens raming ongeveer f170.000 kosten. Maar dan zal de Keucheniuschool ook gehuisvest wezen in geschikte, soliede gebouwen, terwijl er dan ook geen huur van de gebouwen meer behoeft betaald te worden, gelijk thans het geval is.

De Generale Kas.

Uit wat we boven mededeelden betreffende de Keucheniuschool, is gebleken, dat de Generale Kas der Zending een geweldige aderlating heeft ondergaan. Reeds heeft zij f30.000 moeten betalen voor den bouw der Keucheniuschool. Dit had f40.000 moeten zijn. Maar dat kon zij thans onmogelijk missen, of zij zou aan bloedarmoede zijn bezwiken. Het is dan ook geen kleinigheid behalve de gewone uitgaven zoo maar eens f40.000 te moeten betalen. En toch, dat moest. Doch de reserve der kas liet niet toe dadelijk die volle f40.000 af te dragen. Maar weldra zullen toch de nog ontbrekende f10.000 naar Indië moeten worden gezonden. En dan is er nog f8000 te kort voor den bouw der Keucheniuschool. We hopen echter dat men dat bedrag wel in Indië zal kunnen leenen. De extra uitgave van f40.000 gaat de kracht der Generale Kas thans te boven. Want het spreekt van zelf, dat de gewone uitgaven ook moeten doorgaan.

We hebben echter nog wel hoop, dat het niet noodig zal zijn van de Kerken een extra-collecte te vragen. Maar dan is het zeer noodzakelijk, dat alle Kerken getrouw

en naarstig zijn in het afdragen van 10 % van al hare inkomsten, die zij voor de zending ontvangen.

De Generale Synode van 1927 besloot: (Zie Acta Art. 233⁵).

„Met bijzonderen nadruk om al de Kerken op te wekken om zich getrouw te houden aan de bepaling, dat van alle inkomsten voor de zending zonder eenige uitzondering 10 % moet worden gestort in de Generale Kas.”

Ondanks deze nadrukkelijke opwekking door de Generale Synode tot de Kerken gericht, zijn er toch nog altoos Kerken, die in dit opzicht wel wat nalatig zijn.

Er zijn Kerken, die nog steeds meenen, dat men nu juist niet van alle inkomsten 10 % behoeft af te dragen. Dit is echter in strijd met de besluiten der Generale Synode. En het spreekt van zelf, dat de Generale Kas daardoor schade lijdt. En soms niet onbeduidend.

Ook zijn er kerken, die in het storten van de 10 % voor de Generale Kas zeer traag zijn in het benaastigen, want het is wel gebeurd, dat de Generale Kas meer dan anderhalf jaar moest wachten eer de 10 % over een afgesloten boekjaar werden afgedragen. En dat heeft dan soms ten gevolge, dat de Generale Kas moet tobben om aan hare verplichting te voldoen.

Als alle Kerken nu maar stipt en tijdig van alle inkomsten voor de Zending 10 % afdragen aan de Generale Kas, dan zal het misschien nog niet noodig zijn een extra-collecte van de Kerken te vragen. En het zou natuurlijk wel zeer gewenscht wezen, dat dit vermeden kon worden. Er moet al zoo vaak worden gecollecteerd. Maar als de Kerken niet stipt en tijdig aan haar verplichting voldoen, dan zal er stellig weldra een extra collecte voor de Generale Kas moeten gevraagd worden.

De Java-Soemba Film.

De Java-Soemba Film is er. Het heeft aan het Comité heel wat moeite gekost om voor het eind van October klaar te komen. Maar 't is toch gelukt. En we wenschen het Comité daarmede geluk. Vooral ook, omdat deze Film uitstekend is geslaagd. We hadden het genoeg deze film te mogen helpen keuren en hebben dus gelegenheid gehad hem te zien. Nu hebben we van filmen niet heel veel verstand. Maar 't komt ons voor, dat de operateur heel goed werk heeft gemaakt. De beelden zijn bijzonder duidelijk. Men kon de personen zeer goed kennen. En men krijgt van het werk een

levenden indruk. En wat den inhoud betreft, dunkt ons, dat niemand daartegen bezwaar hebben kan. De verschillende terreinen zijn ook zeer goed onderscheiden. En van elk terrein is het meest kenmerkende ook goed naar voren gebracht, b.v. te Djokja de Med. dienst, te Solo het schoolwezen, te Magelang de stichting Blondo.

De dagbladpers gaf een breede beschrijving, waarin deze film zeer wordt geprezen. Gaarne zouden we hebben gezien, dat niet alleen Dr. Offringa maar ook de andere zendingsarbeiders die met verlof in Holland vertoefden, waren opgenomen. 't Is jammer, dat dit niet is geschied.

Het is overigens zeer de moeite waard om de Java-Soemba film te gaan zien. Het brengt ons de zending veel nader bij. Vooral het Soemba-gedeelte is bijzonder interessant.

Aan het Comité komt toe een woord van dank.

26 Oct. '28.

W. B.

Zending Zeeland, Noord-Brabant en

Limburg.

Brief van Ds. Merkelijs.

Nu ik met verlof in Holland ben, en reeds enkele maanden genoten heb van de rust, voel ik me gedrongen om weer eens wat aan U te schrijven over de Zending te Magelang en hoop ik ook zoo nu en dan eens wat te schrijven over mijn ervaringen en indrukken in Holland.

Nu ik in Holland ben, voel ik te meer hoe noodzakelijk het is om van 't Zendingsveld telkens berichten te zenden over den gang van 't Zendingswerk. Telkens merk ik hoe de belangstelling en de liefde tot de Zending toegenomen is en dat ik te weinig heb geschreven om die belangstelling te voeden. Het werk in Indië is ook veel en daar werd door den arbeid zooveel beslag op mijn tijd gelegd, dat het o zoo moeilijk was om brieven over het werk te schrijven.

Toch is het noodzakelijk en een van de eerste vruchten van mijn verlof is wel dat ik vast besloten ben om door geregelde correspondentie Uw belangstelling in het Zendingswerk te bevredigen. Laat ik U eerst meedeelen welke de laatste berichten over het werk uit Magelang zijn.

Van Ds. Netelenbos ontving ik bericht, dat hij in Parakan aan zes volwassenen en twee kinderen den H. Doop mocht toedienen. Het was voor de gemeente daar een blijde dag.

Parakan is de plaats, waar ons hulphos-

pitaal staat en deze vruchten toonen weer zoo duidelijk wat een prachtig middel de medische dienst is om aanraking met de bevolking te krijgen. Deze ervaring doet weer te meer verlangen naar den dag, dat wij in het Magelangsche een hospitaal mogen hebben met een dokter en de medische Zending goed kan worden aangevat.

Een ander bericht is, dat op 2 October j.l. de pandita djawa in de Magelangsche gemeente zijn intree zou doen. Ik had gehoopt hem te kunnen bevestigen, maar ik kon daar niet op wachten, zou ik tijdig genoeg in Holland kunnen zijn om onze kinderen op school te kunnen doen. Deze datum van 2 October '28 mag wel met een streep worden genoteerd, en in de gemeenten van Zeeland, Brabant en Limburg mag nu de dank wel opstijgen dat God zoo den arbeid heeft willen zegenen. Nu heeft de inlandsche gemeente zijn eigen dominé, nu is wat de plaats Magelang betreft, het doel van den Zendingsarbeid bereikt.

Voor enkele jaren werd de gemeente aldaar geïnstitueerd, werden er ouderlingen en diakenen verkozen, maar zoo dikwijls deze kerkeraadsvergadering werd gehouden, moest ik haar voorzitter zijn, en zoolang dit duurde voelde men toch, dat er aan de volledigheid der institueering wel wat ontbrak. Maar nu is de gewenschte toestand ingetreden, nu is er ook een eigen herder en leeraar. De beteekenis daarvan is niet gering.

In de eerste plaats toont het verlangen om een eigen herder en leeraar te hebben, hoe de drang naar zelfstandigheid de leden der Javaansche gemeente te Magelang vervulde. Het is nog niet zoo lang geleden, dat de Javaansche broeders er niet aan wilden om een eigen inlandsche dominé te hebben. Men voelde dit als een breken van het contact met de Zending; zij voelden het als een wegloopen uit vaders huis, zij konden nog niet loopen meenden ze; eerst als de hand des Vaders, dat was de Zending, ze leidde, kon het pas goed gaan. Maar ze hebben leeren inzien de beteekenis van het ambt van herder en leeraar en met den dag is het verlangen gegroeid dat er aan de onvolledigheid der institueering een einde zou komen. Maar voorts is het vooral in dezen tijd van belang, dat er inlandsche dominé's zijn. De trek naar zelfstandigheid groeit en nu wij kunnen wijzen op inlandsche gemeenten, met een eigen kerkeraad, met een eigen dominé uit de Javanen, zal het duidelijker worden, dat de Zending niet bedoelt de Javaansche gemeenten onmondig te houden, maar er juist naar streeft

ze tot zelfstandigheid op te voeren. Dit is van belang voor de Javaansche Christenen; immers is het in de geschiedenis der Zending wel voorgekomen, dat er tusschen de Inlandsche Christenen en de Zending eenige verwijdering ontstond, omdat die Christenen meenden, dat het komen tot zelfstandigheid door de Zendelingen werd tegengehouden.

Een zoon, die den volwassen leeftijd nadert, wordt niet graag meer als kind behandeld, zoo ook de groeiende inl. gemeenten vinden het niet prettig als alles tenslotte door den Zending beslist wordt.

Maar van beteekenis is dit zelfstandig worden ook om den indruk, die zulks op de buitenwereld maakt. Een volledig geïnstitueerde kerk kan niet meer als een Hollandsche instelling aangemerkt worden, meer dan uit andere dingen zal het aan den buitenstaander duidelijk worden, dat de Christelijke godsdienst voor vele Javanen hun eigen zaak geworden is, niet iets, dat van Hollandsche zijde opgedrongen wordt, maar een plaats heeft ingenomen in het innerlijke leven van den Javanen.

Terwijl wij weten, dat de Heilige Geest ook in de Javaansche gemeenten woont en het leven eerst dan bloeit wanneer die gemeente de ambten heeft, die voor den welstand van haar leven zijn ingesteld. We hopen, dat deze eersteling op Magelang's terrein weldra door meerdere moge worden gevolgd en we verwachten, dat dit Magelangsche voorbeeld op de gemeenten in den omtrek een stimulerende werking zal uitoefenen.

A. MERKELIJN.

Zending van Friesland.

Jubileum Ds. K. van Dijk.

De Miss. predikant van Friesland Ds. K. v. Dijk zal D.V. 29 Nov. a.s. zijn zilveren ambtsjubileum vieren. Ds. K. v. Dijk is geboren 22 Maart 1877. Reeds vroeg ontwaakte bij hem de lust om predikant te worden. Hij studeerde te Kampen en werd in 1903 candidaat in de Theologie. Den 19en November van dat jaar huwde hij met Mej. v. d. Kouwe en 24 November deed hij zijn intrede in de Geref. Kerk te Knijpe. Slechts twee jaar heeft hij deze Gemeente mogen dienen.

De kerk te Knipe moest hem afstaan, want de Kerk van Heeg beriep hem om als Miss. predikant de opvolger te worden van Ds. D. Bakker, die was benoemd tot docent aan de Opleidingsschool te Djokja. Na 13 Dec. 1905 door Ds. W. de Jonge te Heeg

te zijn bevestigd als miss. pred. van Heeg, en dezen dienst te hebben aanvaard, vertrok Ds. K. v. Dijk naar Keboemen, waar hij 15 Febr. 1906 zijn werk begon.

Het zal dus 29 Nov. a.s. vijftientig jaar zijn geleden, dat Ds. v. Dijk zijn ambtelijke loopbaan aanving. De Friesche Kerken en velen met haar, niet het minst op Midden-Java, zullen stellig dit feit met dankbaarheid gedenken.

Ook het Zendingsblad wenscht den stoeren Miss. predikant van Keboemen van harte geluk en bidt hem toe, dat hij nog tal van jaren met dezelfde gezondhkracht, die hem tot heden zoo mild zijn verleend, het heerlijk werk der Zending op Midden-Java moge dienen.

W. B.

Zending Noord-Holland.

Dr. J. Offringa.

(Bij de foto).

Ook voor onzen sympathieken Dr. J. Offringa is de verloftijd al weer voorbij. Als het zendingsblad van November verscheijnt, heeft hij Holland reeds weer verlaten om terug te keeren naar Djokja en daar zijn zoo mooie maar ook zoo zware werk weer te aanvaarden.

In het Zendingswerk van de Geref. Kerken op Midden-Java bekleedt Dr. J. Offringa één der meest beteekenisvolle plaatsen. Want hij staat als directeur aan het hoofd van het „Petronella-Hospitaal” dat wellicht wel het grootste zendingshospitaal is van geheel Ned. Indië.

Zijn voorganger, de bekende Dr. H. S. Pruijs, wiens naam met dien van Dr. J. G. Scheurer aan dit hospitaal zoo nauw is verbonden, moest in 1918 wegens wankende gezondheid de directie neerleggen. En sinds is Dr. J. Offringa de energieke, invloedrijke directeur, onder wiens leiding het Petronella-Hospitaal is herbouwd en vergroot tot een ziekenhuis met 400 bedden, terwijl de hulphospitalen zijn vermeerderd tot een elftal met omstreeks 600 bedden. Bovendien wordt er nog op onderscheidene plaatsen polikliniek gehouden, terwijl Dr. Offringa, het vorige jaar ook op het gelukkige denkbeeld kwam om rijdende polikliniek-auto's in te voeren, die uitstekend voldoen en aan duizenden Javanen medische hulp brengen.

De directie te voeren over heel dat medische werk te Djokja is waarlijk geen geringe taak. Maar het is heel mooi werk. De medische dienst in Djokja werkt zeldzaam gezegend. Uit de statische gegevens blijkt, dat omstreeks 50 pCt. van allen, die

daar voor het Christendom worden gewonnen, door den medischen dienst voor het eerst met het Evangelie van Christus in aanraking zijn gekomen. En daarover verwondert het ons niet, dat Dr. en Mevr. Offringa verlangen om terug te keeren tot dat zoo heerlijke en gezegende werk, waartoe de Heere ze roept.

Het is thans voor de derde maal, dat Dr. en Mevr. Offringa de reis naar Java maken.

De eerste maal gingen zij uit in het voorjaar van 1912 toen de jonge Dr. Offringa was benoemd tot missionair arts in dienst van de Kerk te Amsterdam voor den arbeid te Djokja. In 1920 kwamen zij voor het eerst met verlof naar Holland. Levendig herinneren we ons hoe Dr. Offringa toen onze harten stal, als hij zoo ontroerend vertelde van het medische Zendingswerk. Meer dan één missionair arts, thans in de zending werkzaam, is tijdens dat eerste verlof door het spreken van Dr. Offringa voor het zendingswerk gewonnen.

In 1921 is Dr. Offringa weer teruggegaan naar Java. De jaren tusschen het eerste en het tweede verlof zijn van groote betekenis geweest voor den Medischen dienst te Djokja. Want in die jaren valt de groote uitbreiding en is in 1925 het 25-jarig jubileum gevierd. Dr. Offringa heeft nu reeds 16 Indische dienstjaren. Toch is hij gelukkig nog niet oud. Hij is geboren 24 Mei 1883. Zijn vader was wijlen de bekende Ds. J. Offringa, van wien drie zoons in dienst der zending zijn getreden, want behalve de dokter zijn er nog twee die in Djokjakarta in het onderwijs de zending dienen.

Voor zijn eerste vertrek naar Indië is Dr. J. Offringa gehuwd met Mej. R. R. v. d. Kam. De Heere heeft hun echt gekroond met een tweetal jongens. Op de foto, die het ons is gelukt van Dr. en Mevr. Offringa los te krijgen, is rechts de oudste zoon, Julius Martinus, die 15 Aug. 1915 is geboren, terwijl de jongste, die blijkbaar bijzonder veel van moeder houdt, een beetje tegen Mevrouw aanleunt. Hij is geboren 27 Juli 1919 en men heeft hem Okele Johannes genoemd.

Het was een mooie verloftijd, die Dr. en Mevr. Offringa in Holland hebben genoten. Maar een rusttijd is het niet geweest. Misschien heeft de dokter wel wat al te veel van zijn kracht verveerd. Schier onafgebroken heeft hij bijna van dag tot dag één of tweemaal hier en daar gesproken. En dat spreken is niet vergeefs geweest. Niet alleen is de band tusschen de kerken

in Noord-Holland en hare missionaire arbeiders hechter geworden, maar ook is de liefde voor het Zendingswerk zeer versterkt.

Dr. J. Offringa.

Den 15den Nov. zou Dr. Offringa met zijn gezin uit Amsterdam vertrekken om 16 Nov. te Genua aan boord te gaan van de „Koningin der Nederlanden”.

Moge de Heere hun een voorspoedige reis geven en blijve Hij nog tal van jaren Dr. Offringa sterken tot zijn heerlijk werk!

W. B.

Dr. W. M. Pruijs.

Van Dr. F. Veldstra is bericht ontvangen, dat men er niet op rekenen moet, dat hij te Djokja zal blijven. Hij is weleer met de deputaten voor de Zending op Soemba overeengekomen, dat hij, als men hem noodig heeft, zich zal geven voor den Medischen dienst der Zending op Soemba. Toen hij gereed was om als Chirurg naar Indië te gaan kon echter de zending op Soemba hem nog niet later uitgaan. Ds. F. Veldstra heeft zich toen tijdelijk verbonden aan de Kerk te Amsterdam om als Chirurg te gaan arbeiden aan het Petronella Hospitaal te Djokja. Sinds het voorjaar van 1927 is hij aan dit hospitaal werkzaam. Zijn arbeid wordt bijzonder gewaardeerd.

Men zou hem zeer gaarne te Djokja willen behouden. En wederkeerig werkt Dr. Veldstra er met veel genot. Maar hij heeft zijn woord gegeven voor Soemba. En het schijnt thans vrij zeker, dat Soemba binnen afzienbaren tijd hem noodig zal hebben. Een tijdlang leek het dat hij te Djokja zou blijven. Dit is echter thans niet meer het geval.

Het Petronella Hospitaal zal dus over eenigen tijd iemand moeten hebben, die de plaats van Dr. Veldstra weer innemen kan. Daarvoor is het oog gevallen op W. M. Pruijs, die dit jaar te Amsterdam zijn artsexamen deed. Hij is een zoon van den bekenden Zendingsarts Dr. H. S. Pruijs, die weleer Dr. Scheurer opvolgde als directeur van het Petronella Hospitaal. Donderdag 18 Oct. 11. is de jonge Dr. W. M. Pruijs door den Kerkeraad te Amsterdam benoemd tot arts in dienst der zending. De nieuw benoemde arts heeft zijn jeugd op Java doorgebracht, kent de Javanen en haar taal, en wenscht niets liever dan onder het Javaansche volk te mogen arbeiden in den medischen dienst. Hij zal echter eerst nog een paar jaar in Holland blijven om zich te bekwamen in de Chirurgie, waarvoor hij een zeer geschikte gelegenheid heeft gevonden in Den Haag. Zoodra hij genoegzaam geoefend is, hoopt hij naar Djokja te gaan om daar te arbeiden in hetzelfde hospitaal waarin zijn Vader met zoo rijken zegen werkzaam is geweest.

W. B.

De begrooting voor 1929.

Overeenkomstig het daartoe strekkend advies der Commissie heeft de Kerkeraad te Amsterdam de Zendingsbegrooting voor 1929 aldus vastgesteld:

HOOFDDIENST.

Uitgaven in Indië:

Trakt. Miss. Predikant	f 6500
Trakt. Helpers	„ 9200
Pensioenen	„ 2125
Salarissen Onderwijzers	„ 11700
Huishuren	„ 3500
Extra toelagen	„ 2500
Reiskosten	„ 3000

Colportage:

1. Salarissen	f 3000
2. Inkoop boeken	„ 1500
3. Proc. en Reisk. ..	„ 1500
4. Mardi-Rah.	„ 840
	f 6840

Onderhoud gebouwen:

1. Gewoon	f 1200
2. Grondlasten	„ 300

3. Rep. Pastorie	„ 2000
4. Schoolbouw	„ 2000
	f 5500

Schoolbehoeften:

1. Leermiddelen	f 2500
2. Schoolhuren	„ 500
	f 3000

Lesgelden:

1. Opleidingsschool ..	f 2000
2. Keucheniuschool ..	„ 300
	f 2300

Administratie	„ 915
Auto-afschrijving	„ 600
	f 57680

Uitgaven in Holland voor den hoofddienst:

Pensioenen en kindergelden	f 4625
Aflossing leening	„ 1695
Toelage aan Delft	„ 4000
Pensioenfonds	„ 1000
Repatriatiefonds	„ 500
Zendingsstudieraad	„ 250
Generale Zendingskas	„ 5000
Vergaderingskosten	„ 400
	f 17470

De raming der uitgaven van den hoofddienst in Indië en Holland beloopt dus in het geheel de som van: f 57680 + f 17470 = f 75150.

Ontvangsten in Indië:

Bijdragen en coll. Jav. Gem. ..	f 300
---------------------------------	-------

Colportage:

1. Contr. en giften ...	f 2200
2. Verkoop boeken ..	„ 1700
	f 3900

Schooldienst:

1. Subsidies	f 7800
2. Schoolgelden	„ 1200

	f 9000
Bijdr. Petronella-Hospitaal	„ 3500
Bijdrage Mulo-school	„ 480

Totaal f 17180

Na aftrek van wat er in Indië verwacht wordt, zullen dus de Kerken van Noord-Holland in 1929 moeten bijeenbrengen f 75.150 — f 17.180 = f 57.970 of in ronde som f 58.000.

Berekend naar het percentagecijfer van den provincialen omslag voor de gemeenschappelijke kosten der Kerken in Noord-Holland, vastgesteld door de Particuliere Synode, zullen de verschillende Classes voor die geraamde f 58000 moeten bijeenbrengen de volgende bedragen:

Classe Amsterdam	54 %	= f 31.320
„ Alkmaar	8 %	= „ 4.640
„ Enkhuizen	8 %	= „ 4.640
„ Haarlem	19 %	= „ 11.020
„ Zaandam	11 %	= „ 6.380

Nu weet elke Kerk wel op welk percentage zij staat in den classicaal aanslag. Men kan dus zeer gemakkelijk berekenen, wat elke Kerk in 1929 naar billijkheid zal behooren bij te dragen voor den hoofddienst onzer zending.

De administratie van den Medischen dienst wordt in Indië gevoerd.

De ontvangsten en uitgaven in Holland zijn geraamd als volgt:

Ontvangsten in 1929:	
Bijdrage van de Vereeniging Dr. Scheurer's Hospitaal	f 7500
Bijdrage van de Van Coeverden Adriana Stichting	„ 200
	f 7700

Uitgaven in 1929:	
Studietoelagen	f 4003
Pensioenen	„ 2000
Linnenkast	„ 1000

Totaal f 7000
W. B.

De heer en Mevrouw In 't Veld-Vogelaar.

Dit jaar zijn niet minder dan drie leerraren van de Christ. Holl. Inl. Kweekschool te Solo met verlof in Nederland geweest, n.l. de heeren W. Vermolen, P. de Koomen en J. In 't Veld. De heeren Vermolen en de Koomen zijn reeds eenigen tijd geleden teruggekeerd naar Indië. D.V. zal in den loop dezer maand ook de heer In 't Veld met Mevrouw de terugreis naar Solo aanvaarden.

In den tijd van hun verlof hebben zij in Holland veel goeds genoten. Maar die tijd was toch niet zonder schaduw. De Moeder van den heer In 't Veld is in dezen tijd overleden. Zij ging echter heen in goeden ouderdom en haar sterven was haar gewin.

Het is voor de tweede maal dat de heer en Mevr. In 't Veld naar Java gaan. De eerste maal ging hij uit om als onderwijzer het Christ. Onderwijs te Solo te dienen. Weldra werd hij echter benoemd tot leeraar aan de Kweekschool, waar hij met groot genot mocht arbeiden.

Het is het voornemen, dat de heer en Mevr. In 't Veld 29 Nov. a.s. te Genua aan boord zullen gaan van de J. P. Coen. Er is voor hen beiden aan hun vertrek een pijnlijke kant. Zij moeten afscheid nemen

van hun hoogbejaarde Vaders, die zij zeer waarschijnlijk op aarde niet weerzien zullen. Toch gaan zij met opgewektheid terug.

De heer In 't Veld schreef me, toen hij ons op ons dringend verzoek een foto voor het Zendingsblad afstond. „Ik hoop, dat u in uw bijschrift zeer sober zult zijn”. Het spreekt van zelf, dat we dien wensch eerbiedigen. Maar we mogen uit zijn brief

De heer en Mevrouw In 't Veld-Vogelaar.

toch wel een enkele zin hier mededeelen. Hij schreef o.a.: „Een heerlijke taak wacht ons aan de Kweekschool met haar internaat, waaraan te arbeiden voor mijn vrouw en mij een groot voorrecht is.”

Zoo is het bijna met al onze Zendingsmensen als zij teruggaan. Zij achten zich niet te beklagen maar veeleer te benijden. Want het werk is zoo heerlijk, dat zij daar in Indië mogen doen.

Brenge de Heere het echtpaar In 't Veld Vogelaar in welstand weer te Solo, waar velen naar hunne terugkomst verlangend uitzien.

W. B.

Verslag van de Algemeene Vergadering gehouden te Djokja 31 Juli en 1 Aug. '28.

Op de Algemeene vergadering van Zendingsarbeiders op Midden-Java ten Zuiden, doet men ook mededeelingen van het belangrijkste wat op elk terrein is geschied of weldra zal gebeuren.

Aan het verslag van de l.g. Algemeene Vergadering, opgenomen in het Ind. „Kerkblad” is het volgende ontleend:

Tjilatjap.

Te Tjilatjap wordt een Holl. Jav. School met den Bijbel geopend. Het werk groeit daar. Veertig jaar geleden reeds trachtte de zending vasten voet te krijgen te Tjilatjap. Doch er scheen geen voortgang in te kunnen komen. De laatste jaren is er

echter gestadige uitbreiding op te merken. De goeroe-Indijl ziet zijn kudde voortdurend toenemen. En het is te verwachten, dat deze hoopvolle arbeid flinken steun zal hebben aan de nieuwe Holl. Jav. School, onder leiding van den heer Kamerling.

Een treffende doopsbediening te Solo.

Ontroerend was de mededeeling aangaande een jongen man, die te Solo in het ziekenhuis het zegel der verbonds ontving. Hij dankte voor de ziekte, waarmee God God hem bezocht, want zóó kwam hij tot de vrijmoedigheid, om Christus te belijden. Jarenlang had hij er o zoo tegen opgezien, zich openlijk bij de discipelen van Christus aan te sluiten. Op het ziekbed leerde hij deze innerlijke vrees als zonde kennen, en ontving de genade om daarmee te breken. Nu mag hij roemen in den grooten vrede, die zijn hart vervult. Hij verlangt om te mogen sterven en bij zijn Heiland te zijn. Het is bij hem een zeer sterk verlangen. Met hem te spreken en naar hem te luisteren, van hem te hooren doet onze ziel het werk Gods aanschouwen en maakt ons ootmoedig dankbaar voor het voorrecht, dat Hij ons hier in Zijn dienst wil gebruiken.

Toenadering bij de Sadracheonen.

Evenals te Keboemen en te Poerworedjo valt ook in het Djokjasche eenige toenadering bij de Sadrachschristenen tot onze zending te constateeren. Naar het schijnt, gevoelen meerderen in die gemeenten behoefte aan klaarder onderwijs uit de Schriften dan ze van hun voorgangers ontvangen. Ook wenschen ze levensreformatie naar den eisch van Gods Woord. Het is opmerkelijk en hoopgevend, dat zulk een verlangen zich spontaan kenbaar maakt. Daaruit zal wel een conflict met de leiding van deze kringen voortkomen. Maar wat uit God is, zal zich naar Zijn Woord blijven neigen en ten slotte bereid zijn alles op te geven, wat zich tusschen den Heere en Zijn Waarheid zou willen plaatsen.

Opleving te Kleben.

Te Kleben, op het Zendingsterrein van Utrecht en Gelderland valt een verblijdende opleving te constateeren. De loerah van Kleben werd eenigen tijd in het hospitaal te Poerworedjo verpleegd. Daar onderging hij den krachten invloed van het Evangelie. En sedert was zijn begeerte, dat de boodschap der verzoening ook in zijn dorp gebracht zou worden. Geregeld wordt daar

nu 's Zondags gepredikt voor een kring van 30 à 40 hoorders. Weldra zal er een goeroe geplaatst en een school geopend worden.

Ook hier doet zich het verschijnsel voor, zoo welbekend op ons zendingsveld, dat, terwijl we vlak in de buurt het meest bezig zijn met de evangelieprediking, het zaad vaak in verre streken opschiet en vruchten draagt. Kleben is moeilijk te bereiken; het ligt in het bergland aan de oostgrens van Poerworedjo; in een vrij geïsoleerde omgeving. We hebben er allermint aan gedacht, hier nog eens ingang te zullen krijgen.

Dit behoort ook tot de Goddelijke leiding in de zending. We willen haar met blijdschap volgen. Zóó denkt de goeroe Indijl er over, die voor de bearbeiding van Kleben werd aangewezen. Het is te waardeeren, dat hij de roeping tot dit werk erkende, en niet zonder zelfverloochening aanvaardde.

Een Javaansche Goeroe voor Medan.

Medan vraagt om een Javaanschen goeroe. Er zijn op de ondernemingen in die streek van Sumatra veel werkgelegenheden voor een evangelie-prediker. Javanen in overvloed: contract-koelies. Onder hen enkele Christenen. Van al die menschen wordt slechts gevraagd, dat ze werken zullen; dat ze de voor hen gemaakte kosten rijkelijk zullen vergoeden. Ze worden al eens een stuk werkmateriaal. Wie zal hun het Evangelie brengen?

Men beseft den ernst van Medans verzoek. En men zal uitzien of men ergens een goeroe heeft, die voor dit werk gevoelt niet alleen, maar ook moreel en geestelijk tegen de groote bezwaren van zulk een arbeid berekend geacht kan worden.

Zendingsfilm „Melawan Gelap”.

Dinsdagavond 23 October heeft voor de leden van de Algemeene Zendingsconferentie met genoodigden, de eerste voorstelling plaats gehad van de nieuwe Zendingsfilm der Samenwerkende Zendingscorporaties Melawan Gelap, wat wil zeggen: „De strijd tegen de Duisternis”. Zij is een voortzetting van de Warta-Sari film. Deze laatste film gaf alleen beelden van Oost-Java, de nieuwe film beslaat een veel grooter terrein. Zij laat ons de uitwendige zegeningen van het Zendingswerk zien in Noord-Sumatra, Borneo, Midden-Celebes en Noord-Nieuw-Guinee.

Nadat eerst de grootte van Indië was duidelijk gemaakt door op de kaart van Europa de groote Soendaeilanden en Nieuw-

Guinee neer te leggen, werden wij naar de Bataklanden op Sumatra gevoerd, waar wij o.m. een blik konden slaan in het werk der Barmhartigheid, door de Zending verricht. Wij zagen het leven der McNaatschen in de Melaatschenkolonie Lae si Momo, door de bewoners „Vreugdedorp” genaamd. Ook het Zendingshospitaal te Sibolangit ging onzen blik voorbij. Wij werden gebracht naar de inrichting Effatha, waar wij de blinden verschillend werk zagen doen.

Wij zagen op Borneo de machtige stroommen en de ondoordringbare oerbosscchen. Wij werden even herinnerd aan den strijd, die daar gestreden is in het Zendingswerk, toen wij geplaatst werden bij het gedenkteeken, opgericht ter nagedachtenis aan Zending Wigand, die met vrouw en kind viel onder moordenaarshand. De zegeningen van de Zending werden ons voor oogen gesteld in het schoolleven, als wij de Dajaksche jongens een kerk zagen teekenen, de Dajaksche meisjes ijerig de naald zagen hanteeren. Gymnastische oefeningen werden er uitgevoerd en in allerlei kinderspelen konden wij meeleven. Ook zagen wij hoe het trouwen daar toeging. Vooral boeide het ons, hoe de Dajak-kinderen zich in allerlei houding gemakkelijk op het water voortbewogen. Wij trokken met den zending mee door bosscchen en over rivieren, tot we in een Dajak-dorp kwamen, waar wij het leven der Dajakkers konden gadeslaan. We zagen Dajaksche zwaarddansers.

Nog mooier werd de film toen zij ons bracht naar Midden-Celebes, waar wij behalve de schoone landschappen Priesteressen van de Toradja's een zieke zagen genezen door het toeblazen van levenskracht. Oud-Heidensche tempeldansen werden voor onze oogen opgevoerd en ook de krijgssansen ontbraken niet. Kleederen werden vervaardigd uit geklopte boombast, tot zelfs sleeprokken toe, die herinnerden aan onze ouderwetsche hoepelrokken.

Daarna werden wij bij de Papoea's gebracht op Nieuw-Guinee, waar wij het werk van Zending van Hasselt konden zien. Schoon was het paalwoningdorp en het gaan der bewoners naar de kerk in hunne ranke vaartuigjes. Wij konden een koninginndag meemaken. Heel duidelijk werd ons de uitwendige zegen van de Zending voor oogen gesteld in tegenstelling van hen, die met de Zending in aanraking waren gekomen, met hunne ouders, die nog bijna geheel naakt liepen.

Enkele dingen hebben wij nu maar genoemd, om te laten zien hoeveel belangrijks

deze film biedt. Wij wenschen haar een goede reis toe.

G. M. v. R.

Suriname.

We zijn er nog niet.

Het zou zoo prettig zijn, als onze artikeltjes, betreffende de Surinaamsche Zendingsscholen steeds in majeur geschreven konden worden. Maar onze groote dankbaarheid over het ontwakend meeleven in Gereformeerde kringen mag ons toch de oogen niet doen sluiten voor de nuchtere werkelijkheid. En die is, dat tot 26 Sept. — datum van het Zeister-Zendingsfeest — voor de scholen ontvangen was een bedrag van f9.300. Noodig is voor 1928 f20.000. In de maanden Oct.—Dec. zal dus evenveel binnen moeten komen als in de eerste 9 mnd. des jaars, zal de eerste scholenrekening van het Z. Z. G. niet met een tekort sluiten. En dat willen we toch niet, niet waar ?

Tienduizend gulden is wel een heel bedrag maar ik stel me voor, dat menig lezer van het Zendingsblad wel eens het voornemen tot steun van dezen arbeid in zijn hart heeft gehad, terwijl het nog niet tot een daad kwam. Welnu het jaar 1928 is nog niet om, het nadeelig saldo kan misschien nog afgewend of althans belangrijk gereduceerd. Wilt U er toe meehelpen ?

Tot 20 Oct. kwamen de volgende giften in: van B. E. L. te G. N. f3; N. N. te X. f20; G. W. te D. f50; A. B. te H. (of U) f1; Ds. E. S. te A f1; C. L. te B. (van Geref. Zendingskas te Hillegom f10 N. N. te H. H. f150; Pers. L. en U. L. O. school te 's-Gr. f4; v. d. S. (van Pers. Geref. Sch. Vaartweg. Hilversum) f2.50; A. K. te L. (van 2 leden der Geref. Kerk) f6; W. H. te A. a. d. R. f1; B. en J. D. te Piaam f2.50; J. v. d. N. te E. f5; J. K. te D f2.50; Mej. A. R. te H. (dankoffer) f1.50; J. O. te M. f5; Tryfosa Surhuisterveen f20 (Zending + Scholen).

Allen hartelijk dank.

Hilversum.

Postrek. 95494.

J. VAN KEULEN.

Bilderdijklaan 12.

Korte Berichten.

Dr. J. Hania.

Nog steeds duurt het lijden voort van onzen Vriend en Broeder Dr. J. Hania. Langzaam, zeer langzaam maar gestadig doorgaand nemen zijne krachten af. Veel

hoop op herstel is er niet meer. Maar de Heere geeft hem in stille berusting neder te liggen op zijn krankbed en doet hem de vertroosting Zijner genade ervaren. Wij gedenken zijner in ons gebed.

Ds. D. Bakker.

Reeds deelden we mede, dat voor Ds. D. Bakker wegens minder goede gezondheid volgens medisch advies een vervroegd verlof naar Holland noodig is. Er is thans voor hem en zijn gezin voorloopig plaats besproken op de „Johan de Wit”, die D.V. 29 Mei van Batavia vertrekt.

Ds. D. Bakker heeft een gedeelte van zijn drukken arbeid losgelaten, maar zijn gezondheid is toch nog voldoende om de lessen aan de Opleidingsschool te blijven waarnemen. Moge de Heere „Vader Bakker” nog weer de volle gezondheid hergeven!

Mej. C. L. de Graaf.

In het No. van Sept. l.l. werd een kort bericht geplaatst dat Mej. C. L. de Graaf, die weleer de Zending diende, naar Indië is teruggekeerd in dienst van het Gouvernement. We stellen er prijs op ter voorkoming van misverstand dit bericht aan te vullen.

Mej. de Graaf zou zeer gaarne in den dienst der Zending zijn gebleven, maar door omstandigheden buiten haar wil, zag zij zich gedrongen over te gaan in Gouvernementsdienst.

Dr. J. H. Bavinck.

Naar we uit zeer goede bron vernemen, zal oë Kerk te Delft aan de Classe den Haag vrijheid vragen om Dr. J. H. Bavinck te Heemstede ten tweede male te mogen beroepen voor den Missionairen dienst te Solo. De Classe zal hiertegen wel geen bezwaar hebben. Het is dus vrij zeker te verwachten, dat Dr. Bavinck weldra voor de tweede maal zal worden beroepen en dat hij die beroeping dan ook zal aannemen.

Mej. N. P. de Gaaij Fortman.

Het adres van Mej. N. P. de Gaaij Fortman, de Secretaresse van de Vereen. Dr. Scheurer's Hospitaal is niet meer Galileistraat 16 maar Marconistraat 13, Den Haag.

Mej. A. K. v. d. Berg.

Mej. A. K. v. d. Berg, die voorloopig was benoemd tot hoofdverpleegster aan het Petronella Hospitaal is door den Geneeskundigen Raad van Koloniën voor verblijf

in Indië niet geschikt gekeurd. Zij zal dus niet in dienst van de Zending naar Indië kunnen gaan.

Gedenkteeken op het Graf van Dr. J. G. Scheurer.

De Zending van de Geref. Kerken in Noord-Holland heeft besloten om, als de Familie dit goedvindt, een gedenkteeken te plaatsen op het graf van wijlen Dr. Scheurer. De deputaten van de Generale Synode hebben hiervoor hunne medewerking toegezegd. En aan den Zendingskring op Midden-Java zal hiertoe ook de gelegenheid worden gegeven.

Leestafel.

Van Jeruzalem naar Rome. De ontwikkelingsgeschiedenis der Christelijke Kerk naar de Handelingen der Apostelen door Dr. B. Wielenga, bij Kok te Kampen f8.25, geb. f9.—.

Wat is dit een zeldzaam prachtwerk!

Het zal in twee deelen verschijnen. Het eerste deel draagt tot onder-titel: **Van Jeruzalem naar Antiochië.** Dr. B. Wielenga behandelt hier de geschiedenis die is beschreven Hand. 3 tot 12.

Ofschoon Dr. Wielenga elders reeds Hand. 1 en 2 heeft toegelicht en we dus wel kunnen verstaan, dat hij dit thans niet heeft willen herhalen, zouden we toch wel graag hebben gezien, dat hij de behandeling van die twee zoo belangrijke hoofdstukken in dit mooie boek had opgenomen.

In dit werk over de Handelingen biedt Dr. Wielenga ons een Zendingsboek van bijzondere orde en van den eersten rang.

De Heilige Schrift is vol van de Zendingsgedachte, maar in het boek der Handelingen zien we de Zendingsgedachte van bladzijde tot bladzijde leven in de beschreven feiten.

En zooals Dr. Wielenga die geschiedenis behandelt, neemt zij ons geheel in beslag en worden we met bewondering vervuld over de Christelijke Kerk in haar eerste jeugd.

Het is een bijzonder mooi boek. Stichtelijk in den besten zin van 't woord. En zeer leerzaam. Ook vol literair genot door zijn prachtige stijl.

We zijn Dr. Wielenga dankbaar voor dit kostelijk Zendingsboek van blijvende waarde. En Kok voor de mooie uitgave.

Ziekentelefoon voor zieken en ouden door J. A. Tazelaar, pred. te Rotterdam.

Na een korte inleiding over de Vreugde der samenkomsten op den Rustdag, wordt uiteengezet wat onder Ziekentelefoons is te verstaan; het verschil tusschen Radio en Ziekentelefoon; in hoever Ziekentelefoon boven Radio te verkiezen is; verder de mogelijkheden, die door Ziekentelefoons voor de luisteraars worden geopend.

Een zeer oriënteerend boekje.

Maranatha-Kalender bewerkt door
Ds. J. J. Knap bij Kok te Kampen.

Het schild stelt voor Elia op Karmel. Het is mooi, maar de Maranatha Kalender heeft wel eens mooier schild gehad. De inhoud is voortreffelijk. Een zeer aan te bevelen Kalender. Ook het premieboek: „Rust gevonden” door Johannes is heel aardig.

De strijd voor Kerkherstel in de Nederlandsch Hervormde Kerk der XIXe eeuw. Historisch geschetst door J. C. Rullmann. Derde druk bij Kok te Kampen f 3.50, geb. f 4.50.

Het is een mooi teeken, dat van dit voortreffelijk werk van Ds. Rullmann een derde druk verschijnt.

Immers zegt ons dit niet alleen, dat we hier te doen hebben met een uitnemend boek, dat ons de worsteling in de Herv. Kerk der vorige eeuw zeer getrouw teekent, maar ook, dat ons volk degelijke boeken als dit nog wel lezen wil. En dat is verblijdend. Enkele foto's van zeer bekende personen uit de vorige eeuw sieren dit werk.

Zondagsschool uitgaven van H. ten Brink te Arnhem.

109. **Wat Emma verzweeg**, door Cath. Eronsveld f 0.50 m. 9—12.

110. **De twee Weezen**, door H. Alkema f 0.40 j. m. 10—13.

111. **Willems Offer**, door B. Mulder *Gec.* f 0.75 j. 9—12.

112. **Moeders Tekst**, door T. v. Buul f 0.30 j. 9—12.

113. **Het ijdele Japansche Viooltje**, door Joh. Breevoort f 0.30 m. 8—12.

114. **Villa Flora**, door W. Blomberg—Zeeman *Gec.* f 1.00 j. m. 10—13.

115. **Het nieuwe Broertje**, door W. Blomberg—Zeeman f 0.60 j. 8—12.

Allemaal zeer aardige boekjes, die de kinderen met smaak lezen. En goed van inhoud. Voor uitdeeling zeer aan te bevelen.

Voorts verscheen een tweede druk van:

de Goud-bruine schoentjes; Beter zoo; Wat het turfschip bracht; Kerstmis bij Oma; Er op of er onder; Jennigje; Jobjes eerste Kerstboom; Kerstmis te Rome; Van twee kinderen en twee lammetjes; Uit dagen van strijd; Krullemietje.

Het is een goed teeken, dat een tweede druk noodig was.

GIFTEN.

Ontvangen voor de Generale Kas.

Door J. Emous uit de collecte van de Christ. Scholen, J. M. Coevenstr., Rapenburg en Lindengracht, Amsterdam f 30; Uit het spaarpotje van de 88-jarige Wed. van Andel te Halfweg f 7.35; Door Ds. B. Alkema, 10 pCt. van de ontvangsten in de Classe Amersfoort f 460; Door L. Hordijk, uit het Knikkertje van de Geref. Zondagschool te Westmans f 6; Door B. M. Bulten, uit het busje van de Christ. Sch. Kl. Katerstr. Zaandam f 15.15; Door J. Breekveld, v. d. kinderen Christ. School, Benschop f 4.55; Door G. Ph. Wielenga te Rotterdam 10 pCt. van de ontvangsten in Zuid-Holland Zuid over 1927 f 3651.15; Door Zeijl te Sneek 10 pCt. van de ontvangsten in Friesland over het boekjaar 1926-1927 f 3385.15. Zaandam. 25 Oct. '28. W. BREUKELAAR. Postrekening 32806.

Ontvangen van Nico en Willy Vlieg f 8.02; Marie van Leeuwen f 0.60; Betsy en Tinie Hafmans f 3.38½; Dittie Funcke f 1.74½; Rein Renes f 1.72; Soli J. Last f 6.66; Annie Monsiou f 9.16½; Henny Monsiou en Judith Bronder f 8.55; Marie en Liesje van Dungen f 13.86; Dora Harreveld f 0.92½; Gerrie van Barneveld, f 0.73½; Hans en Fientje de Ridder f 6.21½; Lien Hoekstra en Riek Roemburg f 4.15; Henk en Gé Schaftenaar f 9.27; Eefke, Dini en Nelly Doedens f 7.70½; Cor, Henk en Hans Burggraaff f 3.36½; Aafje Teensma f 1.62; Piet Dekker f 1.37; Tjeerd van Dijk f 1.22½; Collecte Avondsamenkomst f 1.32½. Totaal f 91.61.

Mej. M. van NORREN.

Bussum, Gooiberg 86.

Zending van de Geref. Kerken op Soemba.

10e Verantwoording van 21 September tot en met 25 October 1928.

Bijdragen, Collecten en Giften.

Provincie Groningen:

M. Brons, Ten Boer, negertje f 23; J. Koning, Oldekerk, gift gev. i. h. kerkzakje f 20; K. v. d. Kooy, Winsum, nikkertje schoolkinderen f 11; Ds. H. v. d. Elskamp, Groningen, gev. i. d. brievenbus f 2; T. Boelens, Groningen, v. een oude zuster f 10; Jurriën Veldkamp, Groningen, gev. in de brievenbus, van N.N. f 5; A. Boot, Groningen, theelood en zilverpapier f 6.77; A.

Boot, Groningen leerl. Dr. A. Kuyperschool h.c. f 2.09, 5e kl. Mauritschool h.c. f 0.24, Truusje Z. h.c. f 0.47½ f 2.80½; Br. R., Groningen, van een zuster f 2.50; H. T. Drenth, Hoogkerk, zend. busjes f 37.10, bruil. busjes f 9.91 is f 47.01; Ds. D. van Dijk, Groningen, catechisatiebus f 40.06½; Ds. H. v. d. Elskamp, Groningen v. e. zuster f 10; Br. v. Dijken, Groningen, gift Westerkerk f 1; Mej. P. Graafhuis, Haren, van de schoolkinderen f 11.50; A. Kaspers, Winsum, gift gev. in de kerkcollecte f 50; C. Valk, Kornhorn, busje Geref. kerk f 10; F. Lamëris, Wagenborgen, kinderzendingsvereniging f 50; K. Heeres, Overschild zendingscommissie f 20; P. Sennema, Grijskerk, in de busjes door de kinderen verzameld f 115.87; Ds. J. Lugtigheid, Uithuizermeeden, bijdrage Winsum f 50; A. Kaspers Winsum, spreekbeurt Ds. de Bruyn f 29.80; J. M. J. Bouwman, Uithuizermeeden, knapenvereniging „Samuël” f 7 en H. B. f 1 is f 8; Mej. N.N., Leek f 10; B. Th. Mulder, Schouwerzijl, negertje uit d. school f 11; Maatske van der Heide, Lutjegast, verzameld langs de huizen f 8; F. Visser, Stroobos, saldo zendingsbladen f 45; H. J. Doff, Ten Post, van de zendingscommissie f 25; F. Dijkema, Uithuizen, gift kerkzakje f 2.50.

Provincie Drenthe:

J. Koops, Aalden, gev. in de collecte der Ger. kerk, Zweeloo f 5; Ds. W. J. Smidt, Dwingeloo 2 keer f 1 gift kerkzakje is f 2; P. van Rotterdam, Klazienaveen, 2e en 3e kwartaal zendingsvereniging, 25 pCt. van de busjes f 10; Geref. kerk, Gasseltenijvee f 5; H. L. Smeman, Coevorden, zendingscoll. Geref. kerk, Coevorden f 39.53; Ds. W. J. Smidt, Dwingeloo, gift gev. in de coll. Ger. kerk f 1; Mej. J. Mulder, Meppel, Coop. bakkerij „Eendracht” f 20; S. Buist, Erica, nikkertje f 18.71; L. Jutstra, Nieuweroord, 2e kwartaal busjes f 28.92; Ds. W. J. Smidt, Dwingeloo, gift gev. in de kerkcollecte f 5;

Provincie Overijsel:

D. de Vries, Steenwijk 440 h. c., zendingscomm. f 51.80 is f 54; Alb. Plender, Kamperveen, 1e halfjaar busjes f 25.51; A. Kolkman, Wierden, van bruiloft M. Dasselaraar f 2.50; Ds. J. Sybesma, Dedemsvaart, bijdrage v. d. Ger. kerk f 400; G. v. d. Veen, Vroomshoop, busjes v. d. meisjesveren. f 3.06; S. Malda, Lutton bijdrage Sept.-Oct. f 50; A. J. Huurling, Deventer, collecte Ger. kerk Deventer B. f 59.50; Ds. J. Visser, Oldemarkt, zendingsbusje v. Lientje Sneep f 10.19.

Soembaweek.

Provincie Groningen: Winsum f 233.35.

Provincie Drenthe: Roden (1927 en 1928) f 209.25.

Provincie Overijsel: Wierden f 64.64.

Pinkstercollecte.

Provincie Groningen: Oldekerk f 105.

Bentheim en Oost-Friesland: Brandlecht f 14.50.

Recapitulatie:

Ontvangen 1e tot en met 9e verantwoording, van 1 Jan tot en met 20 September f 68245.27½.

10e verantwoording, van 21 Sept. tot en met 25 October 1928 f 1994.48.

Totaal ontvangen vanaf 1 Januari tot en met 25 October 1928 f 70239.75½.

Volgens nader ontvangen mededeeling is voor de Geref. kerk van Ulrum (Prov. Groningen) een bedrag van f 259.— als Pinkstercollecte opgegeven, dit moet echter zijn Soembaweek.

Eveneens is door den heer A. Kolkman, Wierden medegedeeld, dat de verantwoording groot f 122.63 onder Bijdragen etc. moet worden gesplitst als volgt: Pinkstercollecte f 66.63 en v. d. schoolkinderen f 56.

In antwoord op aan ons gerichte vragen deelen wij mede, dat van ontvangen gelden — indien niet uitdrukkelijk verlangd — geën ontvangstbevestiging wordt gezonden, doch worden *alle* bedragen *elke* maand verantwoord door middel van Het Zendingsblad, De Groninger Kerkbode, Het Gereformeerd kerkblad voor Overijsel en Drenthe en Der Grenzbote.

Bedragen, die ons worden toegezonden, bestemd voor de „Vereeniging Soemba's Hospitaal”, worden door ons ter verantwoording doorgezonden aan den penningmeester „Not. T. H. Hummelen, O. Botingestraat, Groningen.”

Mag ik hen, die er blijkbaar nog geen nota van genomen hebben, beleefd verzoecken, geen bedragen meer te gireeren op postrekening 67694, doch alle bedragen, voor de zending bestemd, *alleen* op *postrekening* No. 138000 te storten of te gireeren.

Hartelijk dank voor toezending van bovenstaande bedragen.

JURRIËN VELDKAMP,

Quaestor.

Groningen, 26 October 1928.

Praediniussingel 5.

Postrekening 138000.

Rectificatie.

Commissie van Administratie v. d. Zending. Diverse bijdragen en giften.

16 Juni 1928. Classe Amsterdam: Mui-derberg f 16.87½.

Namens de Comm. v. Administratie:

Ds. A. SCHWEITZER.

G. DE BRUIJN.

Alg. Jaarvergadering der Ned. Geref. Zendingsvereniging op Maandag 26 Nov. a.s., in de Kerkstraat 109, des middags 2 uur.

Namens het Bestuur:

W. G. HARRENSTEIN.

L. BERK, Secr.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE

GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

*En dit Evangelie des Koninkrijks zal in de geheele
wereld gepredikt worden tot een getuigenis allen
volken.* *Matth. 24 : 14a.*

REDACTIE-ADRES: Ds.W.BREUKELAAR, ZAANDAM.

ADMINISTRATIE-ADRES: DRUKKERIJ „VADA”

GEBR. ZOMER & KEUNING - WAGENINGEN.

HET BLAD VERSCHIJNT IN HET MIDDEN VAN ELKE MAAND.

ABONNEMENTSPRIJS PER JAAR f 0.84 FRANCO PER POST.

BIJ GETALLEN AAN ÉÉN ADRES BOVEN 3 EX. f 0.72 FR. P. P.

INHOUD:

Jezus alleen groot. — Zendingsaangelegenheden: Zijn we aan het eind onzer kracht?
— Een Zendingraad voor Nederlandsch-Indië. — Het veertig-jarig ambts-jubileum van
Ds. W. Breukelaar. — Zending Zuid-Holland (Zuid). — Opening der Holl. Inl. School
te Poerwokerto. — Zending Zeeland, N.-Brabant-Limburg. — De administratiekamer
van Ds. Merkelijn te Magelang. — Maleische Gemeente te Batavia. — Aanvulling
Zendingskaart. — Nog eens Theelood. — Suriname. — Korte berichten. — Leestafel. —
Giften. — Register.

Jezus alleen groot.

Deze zal groot zijn. Luc. 1 : 32a.

Een woord van Gabriël gesproken tot Maria, toen hij haar de boodschap bracht van het heilig kind Jezus, dat uit haar geboren zou worden.

De Engelen zien alle dingen bij het licht des hemels. In hun oog is er slechts één, die waarachtig groot is: Jezus Christus alleen. Niemand onder de helden der menschheid en niemand onder de vorsten der Engelenwereld kan vergeleken worden met Hem. Jezus alleen is groot.

Groot is Hij naar zijn ondoorgrondelijk wezen. Hij staat heel dicht bij ons: de Zoon des menschen; maar Hij staat te gelijk zoo oneindig hoog boven ons: de Zoon van God. Hij is „God met ons”. Aanbiddelijk groot!

Groot is Hij naar het werk, dat Hij wrocht op aarde; het werk der verzoening en der overwinning des doods en der hel. Wonderlijk groot!

Groot is Hij naar de plaats, die Hij thans bekleedt in den hemel. Op Patmos heeft Johannes hem gezien: het Lam staande als geslacht in het midden van den troon, en van de vier Cherubijnen en van de vier-en-twintig ouderlingen; dat is: Jezus in het centrum der wereldheerschappij, en in het centrum des heelals, en in het centrum der Gemeente. Daar is Zijn plaats. Hij de grootste, die de hoogste plaats inneemt!

Groot is Hij in wat Hij doet in den hemel en van uit den hemel hier op aarde; daar boven van af den troon alle dingen regeeren en op het altaar doen geuren het reukwerk zijner voorbidding; en hier beneden uit alle geslachten en volken en talen zijn Kerk vergaderen en bewaren en voltooien. Hij, de grootste in activiteit, niet alleen in den hemel, maar ook op aarde!

Lezer, Jezus Christus is groot; laat ons dan ook groot van Hem denken.

Groot staat misschien voor uw oog uw zondeschuld. Het is terecht. Want onze zondenschuld is ontzettend groot. Maar grooter is de genade van onzen Heere Jezus Christus. Ga dan met uw zondenlast tot Hem; „al waren uw zonden rood als scharlaken, zij zullen wit worden als sneeuw”.

Groot is misschien uw levensnood; uw leed, uw zorg, uw strijd, uw kruis.

Maar grooter is de wijsheid, de liefde, de macht en de trouw van onzen Heere Jezus Christus. Ga dan met heel uw levensnood tot Hem. En dan zegt Hij tot u: „Vrees niet, ik ben met u.”

Groot is de zondennoed der wereld rondom ons; de zondennoed der duizenden, die in ontkerstening verzinken en dartelen aan den rand der hel; en de zondennoed der volken, die nog leven in de landen der duisternis en der schaduw des doods. Het voegt ons dien nood helder te zien en diep te gevoelen. Want die nood is zoo geweldig groot. En onze kracht is zoo klein. Maar grooter dan al die wereldnood is de erbarming en genade en macht van onzen Heere Jezus Christus.

Laat ons dan met al dien nood in ons gebed gaan tot Hem. En dan zegt Hij tot ons: „Gaaf heen, predik het Evangelie aan alle creaturen”. En Hij voegt er aan toe: „En zie, Ik ben met u”. Dat bezielt en geeft moed tot allen arbeid van Evangelisatie en Zending, ondanks alle teleurstelling, die we in dien arbeid ervaren.

„Deze zal groot zijn”. Dit Engelenwoord biedt ons ook rijke profetie. Nu nog zien we niet altijd de grootheid van Jezus.

Voor ons oog schijnt groot de macht der overheden, de macht der wetenschap, de macht der techniek, de macht van het kapitaal.

En klein schijnt daartegenover in deze wereld de macht van den Christus en Zijn Evangelie.

En toch deze alleen zal groot zijn.

Alle andere heerschappij en macht en kracht zal vergaan.

Maar „Zijn heerschappij zal niet vergaan en Zijn Koninkrijk zal niet verdorven worden”.

Van zee tot zee zal Hij regeeren

Zoo ver men volkeren kent.

Men zal Hem van d' Eufraat vereeren

Tot aan des aardrijks end.

Deze zal groot zijn.

W. B.

Van Zendingsaangelegenheden.

Zijn we aan het eind onzer kracht?

Gedurig hooren we hier en daar zeggen: „Met de Zending zijn we aan het eind onzer kracht. Uitbreiden kan niet meer”. Zou het waar wezen?

We waardeeren ten eerste de groote offervaardigheid die onze Kerken over het algemeen siert. Er wordt veel, veel gegeven. Ons kerkelijk leven eischt van onze leden zeer beduidende bedragen.

Met dankbaarheid erkennen we, dat ook de Zending deelt in de liefde en offervaardigheid onzer Kerken. Gedurende het derde van een eeuw zijn de bijdragen voor de Zending ongeveer vertienvoudigd.

Hoeveel onze Kerken elk jaar voor de Zending bijeen brengen, is niet precies te zeggen. Er bestaan geen voldoende gegevens om een volkomen juiste berekening te maken. Maar zooveel gegevens staan toch wel ter onzer beschikking, dat we weten tamelijk dicht bij de werkelijkheid te zijn als we zeggen, dat onze Kerken per jaar thans omstreeks 370 à 380 duizend gulden voor de Zending afzonderen.

Dat is metterdaad een mooi cijfer. En het stemt ook wel tot dankbaarheid. En als men dat cijfer zoo ziet, dan zou men geneigd zijn te zeggen: „Ja de Geref. Kerken zijn met de Zending wel zoo wat aan het eind harer draagkracht.”

Maar als we dat mooie cijfer eens wat nader bezien en eens berekenen hoeveel onze mensen, gemiddeld genomen, voor de Zending geven, dan verandert dat toch wel een beetje.

Onze Kerken tellen meer dan 550.000 zielen. Gemiddeld genomen wordt dus per ziel nog geen zeventig cent per jaar bijgedragen; dat is dus nog geen anderhalve cent in de week.

Nu weten we wel, dat er heel wat gezinnen zijn, die per ziel geen f 0.70 in het jaar

voor de Zending kunnen missen. Maar staan daar niet tal van gezinnen tegenover, waar men heel gemakkelijk het dubbele en nog meer zou kunnen geven? Rijk en arm, oud en jong, door elkander 1½ cent elke week afzonderen voor de Zending — zouden we daarmee nu waarlijk wezen aan het eind onzer kracht?

Laten we er eens even aan denken hoeveel we elke week uitgeven voor genotmiddelen, b.v. sigaren en voor ontspanning. En laten we dan daarnaast eens zetten dat cijfer: 1½ cent in de week voor de Zending. En laten we dan de vraag eens herhalen: Zou het waar zijn? Zijn we met de Zending aan het eind onzer draagkracht?

En nu zegt men wellicht: „Maar er is zooveel te doen”. Dat is waar. Gelukkig dat er veel te doen is.

Maar de Zending is toch wel bij uitnemendheid de zaak van onzen Heere Jezus Christus. Hij heeft tot ons gezegd: „Gaaf dan heen, onderwijst alle volken”. En onze financiële opoffering voor deze zaak? Per week 1½ cent.

Mogen we dit een offer noemen? Mogen we het mooie woord: „offer” wel gebruiken om daarmee te noemen, wat we voor de Zending doen?

Zeker zijn er onder ons, die veel, heel veel geven voor de Zending, gedrongen door de liefde van Christus. Zij offeren voor de Zending. Ook zijn er enkele Kerken die, gerekend naar haar draagkracht, schier boven vermogen bijdragen voor het werk der Zending, Kerken die metterdaad offeren.

Maar over 't algemeen kan er toch eigenlijk nog van geen offeren voor de Zending onder ons sprake wezen.

En zouden we dan al zijn aan 't eind van onze kracht?

Laten we er toch mée ophouden dit te zeggen en elkander na te zeggen. Dat werkt zoo nadeelig. En het is gelukkig niet waar.

De Heere zegent de Zending onzer Kerken zeer. Het werk bloeit schier op elk terrein. Het breidt zich overal uit. En die uitbreiding vraagt meer geld. Stop zetten mag niet. En dat behoeft ook niet. Want we zijn nog bij lange na niet aan het eind onzer kracht. Als rijk en arm, oud en jong, gemiddeld genomen eens twee cent in de week afzonderden voor de Zending, dan kan de eerste jaren in alle behoefte flink worden voorzien. En zou dat onze kracht te boven gaan? Niemand zal dit durven zeggen.

Een Zendingsraad voor Nederlandsch-Indië.

De Zendingskringen in Ned.-Indië overwegen de wenschelijkheid om een Zendingsraad voor Ned.-Indië in het leven te roepen. Het Bestuur van de Ned.-Ind. Zendingsbond heeft Dr. H. A. van Andel uitgenoodigd de bespreking van dit onderwerp in te leiden. Aan dit verzoek heeft Dr. v. Andel voldaan. Op de vergadering van den Zendingsbond, die 21 Sept. l.l. te Bandoeng is gehouden, heeft hij dit zoo uiterst belangrijk onderwerp ingeleid. Met groote belangstelling namen we kennis van wat Dr. v. Andel te dezer zake heeft gezegd.

We meenen goed te doen dit stuk in het Zendingsblad op te nemen. Het luidt aldus:

„Een Zendingsraad voor Ned.-Indië.”

Het Bestuur van den N. I. Z. B. heeft mij opgedragen bovenstaand onderwerp bij U in te leiden.

In dezen kring, op onze conferentie, schijnt een uitvoerig betoog over de wenschelijkheid van het instellen van een Zendingsraad voor Nederlandsch-Indië overbodig. Immers, ons samenkomen hier bewijst, welk een groote waarde wij toekennen aan het gezamenlijk overleggen over de belangen van ons werk. Bovendien biedt een Zendingsraad ons de gelegenheid, deel te nemen aan de internationale beraadslagingen. Het internationaal element verkrijgt in onzen tijd, ook op het gebied der Zending, steeds grootere beteekenis, nu heel de wereld door nauwere aanraking der deelen een meer samenhangend geheel geworden is. Onderling overleg en internationaal overleg zijn de twee zegenrijke middelen, die een Zendingsraad ons kan verschaffen.

Toch leeft in sommige, wellicht in zeer vele harten, een ernstig bezwaar. De stukken in „de Banier” over China hebben velen huiverig gemaakt voor de werking van zulk een Raad. Volgens die mededeelingen verliep de Zendingsraad in China in modernisme, werden de orthodoxen wel verplicht

dien te verlaten en oefende die Raad een sterk moderniseerenden invloed uit. Al kan ik niet over de juistheid en nog minder over de volledigheid dier waarschuwendes stukken oordeelen, wij hebben zeker met die waarschuwing te rekenen. En wij zullen m.i. wijs doen, als wij onzen Zendingsraad zóó inrichten, dat zulke slechte ervaringen niet gevreesd behoeven te worden. Een goede organisatie moet trachten de mogelijkheden van zulk een geestelijke schade aan het Zendingswerk te voorkomen. Het zou gemakkelijker zijn en eenvoudiger schijnen, als wij in het gezicht van de ervaring in China, besloten maar liever geen Zendingsraad op te richten. Maar om de schade door een verkeerd gebruik aangericht, mogen wij het goed gebruik niet nalaten. En een goed gebruik van een inrichting, die dergelijke schade voorkomen kan, schijnt mij zeer wel mogelijk.

Allereerst zal m.i. nodig zijn, dat wij den Zendingsraad stellen op een positieven grondslag. De grondslag van den N.I.Z.B. schijnt daarvoor wel aanbeveling te verdienen.

In de tweede plaats dient voorkomen te worden de mogelijkheid van botsing tusschen de meerderheid en de minderheid, welke in China leidde tot het uittreden van de laatste. In het licht van die ervaring zal het noodig zijn onzen Raad aldus in te richten, dat elke handeling van den Raad de instemming van allen zal hebben, of minstens geen verzet bij een minderheid vinden zal. Trouwens, alleen zulk een inrichting is in zuiver logische overeenstemming met het karakter van den Raad. Want die Raad is niet een zelfstandig college met eigen macht. Er worden aan dien Raad geen bevoegdheden overgedragen, maar de volle bevoegdheid blijft altoos aan de lastgevers en aan de door hen aangewezen leden persoonlijk; het recht van den een mag niet worden geschonden door anderen, ook al zijn dezen in de meerderheid. Wij komen juist in den Raad tezamen om door gemeenschappelijk overleg tot meer eenheid van inzicht te geraken, en om dan slechts datgene uit te voeren, wat aller instemming verwerven kan. De handelingen zijn uiteraard beperkt tot die waarover eenheid van inzicht bestaat. De Raad is het orgaan voor gemeenschappelijk handelen op grond van gemeenschappelijk inzicht. Indien een meerderheid een minderheid zou overheerschen, zou het eene deel der Zendingscorporaties zich macht aanmatigen over de andere Zendingscorporaties, waarover het niets te zeggen heeft. Alleen wat allen willen, of

wat de meesten willen en de anderen toestaan, behoort tot de bevoegdheid van een Zendingsraad.

Bij de vorming van een Zendingsraad komt de uiterst belangrijke vraag ter sprake, of die Raad alleen de Zendingsorganisaties, of deze tezamen met de Inlandsche Kerken, of alleen of voornamelijk deze laatsten vertegenwoordigen zal. Wij erkennen allen, dat in het groote zendingsgebied de Inlandsche Kerken een belangrijke plaats innemen, en dat deze Kerken in Zendingszaken recht van meespreken hebben. Er zal verband en onderling overleg dienen te bestaan. Toch hebben Zending en Inlandsche Kerk een eigen onderscheiden karakter. Zoowel het onderscheid als de samenhang dienen in onze organisatie tot hun recht te komen. Daarom lijkt het mij 't meest zuiver en het meest practisch dat de Raad wel alleen de Zending vertegenwoordigt, doch dat wij aanstonds gaan werken aan het tot stand komen van een eigen organisatie der Inlandsche Kerken en dat die twee colleges, dat van de Zending en dat van de Inlandsche Kerk, zoowel hun afzonderlijke als hun gemeenschappelijke vergaderingen zullen hebben.

Het komt mij wenschelijk voor, dat wij thans pogen een college in het leven te roepen, dat een „voorloopige Zendingsraad” zou kunnen heten. Daartoe zouden wij elk der Zendingscorporaties, welker arbeiders leden zijn van onzen Bond, kunnen uitnoodigen iemand aan te wijzen als lid van den voorloopigen Zendingsraad. Deze voorloopige Zendingsraad zou omtrent de nadere inrichting van den Zendingsraad voorstellen kunnen doen aan de lastgevers zijner leden, opdat bij aanneming en uitvoering daarvan de definitieve Zendingsraad voor Nederlandsch-Indië tot stand zou komen. Verder kunnen wij ons thans bepalen tot het uitspreken van enkele beginselen, die o.i. voor de inrichting van zulk een Raad behooren te gelden. Als zoodanige beginselen stel ik U voor ten opzichte van:

1e. den grondslag;

Als grondslag worde aanvaard de grondslag van den N.I.Z.B. Voor het lidmaatschap van den Raad worde persoonlijke instemming met den grondslag vereischt.

2e. de samenstelling;

a. de Raad vertegenwoordige Zendingsorganisaties, niet Indische Kerken. Over de toelating van vertegenwoordigers van andere Zendingsorganisaties beslissen de reeds toegelaten Zendingsorganisaties. Door deze Zendingsorganisaties zelven worde bepaald, door wie en op welke wijze de hen verte-

genwoordigende leden van den Raad zullen worden aangewezen (b.v. door de Zendende Kerken of Zendingsbesturen of door de Conferenties der Zendingsarbeiders).

b. Al mag het aantal der leden niet te groot worden, toch worde dit aantal geregeld in verband met den omvang van Zendingsarbeid der onderscheiden Zendingsorganisaties.

c. de Zendingsconsul worde in zijn hoedanigheid benoemd tot lid van den Raad; en als alle andere leden zij hij verplicht persoonlijk instemming met den grondslag te betuigen.

d. de Raad drage een zuiver vertegenwoordigend karakter zoodat van verkiezing van leden door den Raad zelven nimmer sprake kunne zijn (onverminderd zijn recht om personen uit te noodigen tot het geven van consideratie en advies). Dit vertegenwoordigend karakter worde zoo streng mogelijk gehandhaafd, zoodat zij, die de leden benoemen, ten allen tijde het recht hebben, die leden door anderen te vervangen.

e. Overwogen worde, of het mogelijk is bepaalde gebieden, b.v. Java, de Groote Oost, enz. als afdeelingen van den Raad te constituëren, opdat de werkzaamheden van den Raad door de uitgestrektheid van het gebied niet al te zeer worden bemoeilijkt.

f. de Raad kieze zijn eigen functionarissen, en wijze een vertegenwoordiger voor den Internationalen Zendingsraad aan.

3e. de werkzaamheden.

De Raad bespreke de meer algemeene Zendingsbelangen, b.v. het Zendingsonderwijs, de huwelijks-ordonnantie voor de Inlandsche Christenen, de bezetting van Zendingsterreinen enz.

Het werk van den Raad drage voornamelijk een beraadslagend karakter. Hij beperke zich tot die handelingen, waarover volle overeenstemming bestaat, of waartegen een minderheid met afwijkend inzicht tenminste geen overwegend bezwaar heeft. Elk lid heeft het recht van veto: eveneens elke lastgever van een der leden.

Hij kunne hulp verleenen bij voorkomende moeilijkheden tusschen Zendingsorganisaties of tusschen Zendingsorganisaties en Inlandsche Kerken, indien zijn hulp door beide partijen verlangd wordt.

Hij publiceere in „De Opwekker” of in afzonderlijke geschriften, wat zich uit de resultaten der besprekingen daartoe leent.

Hij trede naar buiten op als de Zending in Nederlandsch-Indië, vertegenwoordigende alleen in die gevallen, die bij gemeen goedvinden der Zendingsorganisaties aan hem zijn opgedragen.

4e. de geldmiddelen.

De kosten komen ten laste van de vertegenwoordigende Zendingsorganisaties naar den maatstaf van de ontvangsten dier organisaties in het voorafgaande jaar.

(w.g.) H. A. VAN ANDEL.

Nadat de vergadering zich in beginsel met het voorstel van Dr. v. Anfel had vereenigd, is een Commissie benoemd om dit voorstel nader uit te werken. Deze Commissie bestaat uit de heeren: Dr. H. A. v. Anfel, Ds. N. F. Breijer, Mr. J. M. J. Schepper, Ds. B. M. Schuurman en Dr. N. A. C. Slotemaker de Bruine.

Met bijzondere belangstelling wachten we af wat het resultaat der verdere bespreking wezen zal.

Eenerzijds zien we zeer goed in, dat een Zendingsraad van groote beteekenis en waarde kan worden voor de Zending. Maar het schijnt ons niet geheel denkbeeldig, dat de stichting van een Zendingsraad de volkomene vrijheid en zelfstandigheid van elke Zending wel eens wat in gevaar zou kunnen brengen. En het spreekt van zelf, dat geen enkele Zending haar vrijheid en zelfstandigheid aan banden kan laten leggen; allerminst de Zending onzer Kerken.

Hoe gewenscht een Zendingsraad ook moge wezen, toch zou de prijs daarvoor te duur zijn, indien daardoor de vrijheid en zelfstandigheid onzer Zending ook maar in het minst aangetast werd.

26 Nov. '28.

W. B.

Het veertig-jarig ambts-jubiläum van Ds. W. Breukelaar.

Zonder medeweten van den Redacteur geeft Het Zendingsblad thans van Ds. W. Breukelaar een photo met bijschrift.

Geheel in den geest is 't zeker van de Deputaten der Gen. Synode voor de Zending, en ook van alle de lezers van Het Zendingsblad, dat in *dit* nummer althans een enkel woord over het veertig-jarig ambts-jubiläum van Ds. W. Breukelaar voorkomt.

Den 18den November, juist een paar dagen na den verschijningsdatum van het Zendingsblad, heeft Ds. Breukelaar mogen gedenken, dat hij het ambt van Dienaar des Woords in onze Kerken veertig jaren bediend heeft.

Op Woensdag 21 November werd het jubiléum gevierd, en van alle zijden heeft men Ds. Breukelaar getoond, hoezeer zijn arbeid, niet 't minst ook voor de Zending, op prijs gesteld wordt. Ook van uit Indië.

Het Zendingsblad, dat zich zeker wel tot

„Ds. Breukelaar en de Zending” beperken mag, wil ook gaarne uiting geven aan de gevoelens van erkentelijkheid en waardeering voor den *veelzijdigen* arbeid, dien Ds. Breukelaar in het belang van de Zending verricht heeft.

Sedert 1899 is de jubilaris Deputaat der Gen. Synode voor de Zending. Van de toen benoemde Deputaten is hij, met den helaas! altijd nog zoo krankten Dr. Hania, ons overgebleven. In de kwaliteiten van penningmeester en van tweeden-scriba, en, sinds enkele jaren, ook van Redacteur van Het Zendingsblad, heeft hij met groote kennis van zaken, met vurigen ijver en zeldzame toewijding zijn „Deputatelijke” taak volbracht.

Sinds Amsterdams Kerk (met de Kerken van Noord-Holland) op Midden-Java haar Zendingsveld heeft, werkte Ds. Breukelaar, in kwaliteit van deputaat en later van scriba der Commissie van Advies, niet maar mede, doch nam hij, gaandeweg, een, om niet te zeggen, *de* leidende positie in.

Van twee Comité's, die zooveel mochten doen voor de verspreiding van het Evangelie in Indië, n.l. „Het Christelijk Comité voor Indië, en „Het Comité tot steun van het Christelijk Onderwijs in Djocjakarta en Soerakarta” is de jubilaris de volijverige secretaris, of, zooals Z.Ex. Idenburg het op de receptie zoo fijn en juist zei, de spil en de stuwkracht.

Daarbij heeft Ds. Breukelaar ook nog zijn plaats onder de Deputaten der Generale Synode voor het examineeren in de missionaire vakken, sinds 1923.

De allicht opkomende gedachte, dat hij zoovele functies er wel een paar zullen zijn, waarvan de *naam* meer is dan de *daad*, is geheel mis; Ds. Breukelaar neemt in al de colleges, waarin hij zitting heeft, altijd een voorname en gewoonlijk de vooraanstaande positie in. Rijke begaafdheid, trouwe toewijding en jarenlange ondervinding deden hem zóó in al dat Zendingswerk ingroeien, dat hij als vanzelf sprekend de leidende figuur is geworden; Ds. J. L. Schouten van Amsterdam zei het in de herdenkingssamenkomst zoo pittig: Ds. Breukelaar kan even zoo goed praeses als scriba, en even zoo goed scriba als quaestor zijn.

Voor al dat werk, zoovele jaren aaneen op verschillende manieren gedaan, zeg ik U, Ds. Breukelaar, hartelijk dank, namens uw mededeputaten in den Zendingsarbeid, en ook namens al de lezers van Het Zendingsblad; al weet ik, dat 't ook naar Uw wensch is, dat wij, saam met U, Hem danken, die U tot *zooveel zoovele jaren* bekrachtigde, en nog een goede gezondheid U behouden liet.

't Moge den Heere, onzen God behagen, U, óók als Gij Uw emeritaat zult verkregen hebben, nog vele jaren te geven van zegen voor Uw persoon en voor de Uwen, en ook voor den arbeid der Zending, tot de komst

ter ons ligt, begon en eindigde met rijke zegeningen.

In Juni is het hier de groote vacantie der scholen, waar Hollandsch onderwezen wordt. De heer Hilderling, 1e onderwijzer aan de

Ds. W. Breukelaar.

van Gods Koninkrijk, van nabij en verre!
D. POL.

ZENDING ZUID-HOLLAND (ZUID).

Driemaandelijksch verslag van den Zending-sarbeid in de Res. Banjoemas.

(1 Juli—30 September 1928).

Het driemaandelijksch tijdperk, dat ach-

Holl. Chineesche School te Poerbolingo, en leider van het internaat van Chineesche jongens, had in die maand afscheid genomen om met verlof naar Holland te gaan. Moge zijn vacantie, in Zandvoort en Amsterdam door te brengen, hun allen goed doen.

Aan de Hollandsch Javaansche School met den Bijbel te Poerwokerto moest de heer Verhoef voor een half jaar onder

dienst gaan. Gelukkig kon zijn plaats worden ingenomen door Mevr. Becker-de Leur van de tusschen Poerwokerto en Poerbolingo in gelegen Suikerfabriek „Kalibagor”.

Begin Juli werden we hoogelijk verblijd door de overkomst van den heer en mevrouw Bullema, met de zuster van mevrouw Bullema, mejuffrouw Engelsman. Nog geen anderhalve maand later arriveerde het echtpaar Lobbezoo van Bergen-op-Zoom.

De familie Bullema vond haar werk te Poerbolingo; het huis, verleden jaar door de Schoolvereniging aangekocht, werd hun woning, terwijl de heer en mevrouw Noordhoek (tot nu toe dààr wonende) gedurende het verlof van de familie Hildering in het internaat getrokken zijn om dààr de leiding waar te nemen.

De heer en mevrouw Bullema vonden beide hun werk op school: de eerste wegens uitbreiding van het aantal klassen, de tweede tijdelijk ter vervanging van den heer Hildering.

Wat hadden die Christelijke Hollandsche Scholen, zonder bezwaar van de Zendingskas geëxploiteerd, een aantal Hollandsche medewerkers tot ons! In Poerbolingo alvast 4 dames en 3 heeren, terwijl mej. Engelsman ook niets vuriger wenscht dan door den Heere voor Zijn Koninkrijk alhier gebruikt te worden. En nog zijn wij niet volledig.

Wij hopen, dat de stroom leerlingen zóó zal blijven aanhouden, dat wij voor den cursus 1929—1930 acht leerkrachten zullen noodig hebben. Dit zou net mooi uitkomen, aangezien dan de familie Hildering, naar we hopen, terug zal zijn.

Hoeveel meer kracht kan er van zoo'n breedten arbeiderskring uitgaan dan toen de zendeling alleen stond!

Dat dacht ik ook toen, begin Augustus, onze nieuwe Holl. Inlandsche School te *Tjilatjap* kon geopend worden. Welk een onderscheid met een tiental jaren geleden! Tot voor enkele jaren was het steeds met een bezwaard gemoed, dat ik naar deze, ver van Poerbolingo gelegen, maar bloeiende en vooruitgaande havenplaats, thans hoofdstad der nieuw gevormde residentie Zuid-Banjoemas, toeging. Hoe onbevredigend was het om voor een heel klein kringetje, wegschuilend in een stille kampong, Woord en Sacrament te bedienen. Welke weg moest toch ingeslagen worden om meer voor den dag te treden met het Evangelie op de wijze van Paulus en de zijnen? Zelfverwijt en pessimisme waren het natuurlijk gevolg van een dienstreis naar *Tjilatjap*!

Toch bleef het gebed, nu eens levendiger, dan meer flauw opgaan voor *Tjilatjap*. Onze goeroe Misaël zou er van mee kunnen praten uit den tijd, dat hij nog in Adiredja woonde!

En nu! Als men mij zou vragen naar gebedsverhooringen, in mijn twintigjarigen zendelingstijd ondervonden, dan zou *Tjilatjap* wel het eerst zich op mijn lippen dringen: Is het niet 's Heeren hand, die met Misaël en de kleine schare van broeders en zusters, die zich vol geestdrift om hem schaarde, geweest is, en hen in staat stelde om op zulk een wijze van het Koninkrijk te getuigen, dat zich steeds meerderen onder de banier van onzen Heere schaarden?

En wat te zeggen van de Holl. Inlandsche School? Als gij een oplossing zoekt van het raadsel, dat ons onder zoovele aanvragen om Holl. Inl. Scholen te mogen openen, de opening dezer school gegund is, sla dan uwen blik opwaarts naar Hem, die de harten ook der machthebbers buigt naar Zijn wil!

Op 1 Augustus had de opening der school plaats. Het Hoofd, de heer Kamerling, bijgestaan door een jongen onderwijzer, dien wij van de Holl. Inl. Kweekschool te Solo kregen, kon een kleine honderd leerlingen, verdeeld in drie klassen, inschrijven. Zij waren van zeer verschillende nationaliteit afkomstig: behalve Javanen, treft gij er Amboneezen, Menadoneezen, Timoreezen, Batakkers en Chineezzen aan.

Bij een getal van een-en-zestig leerlingen is er al aanspraak op drie gesubsidieerde leerkrachten.

Geen wonder, dat de heer Kamerling verlangend uitzag naar de komst van den heer Lobbezoo. Op 14 Augustus arriveerde deze, vergezeld van zijn jonge vrouw, te *Tjilatjap*. Toen ik 9 September hen in hun keurig ingerichte woning bezocht, waren ze vol geestdrift voor het werk, dat er in *Tjilatjap* te doen is en verklaarden man en vrouw beide, dat ze op geen plaats liever dan juist dààr zouden willen werken.

De Inspecteur, die begin September de school bezocht, was ook bijzonder tevreden over heel den opzet van het werk.

Voor Gods Koninkrijk kan de school betekenen niet alleen de vorming van een centraal uitgangspunt voor de Zending onder de Javanen in het zuidelijk deel van ons ressort, maar ook een verzamelpunt voor de verstrooide Christenen uit de buitengewesten (Ambon, enz.) die hier in vrij groote getale wonen.

De maand Augustus was nauwelijks om,

toen ons op schoolgebied een nieuwe zegen gebracht werd. Op 1 September werd het mooie gebouw, voor de Holl. Javaansche School van den heer K. Terpstra te Poerwokerto in intiem kring feestelijk in gebruik genomen. Zooals men weet was die School tot nu gevestigd in een oud Gouvernementsgebouw, dat in inrichting en ligging zeer veel te wenschen overliet.

Maar het wordt tijd over het eigenlijk Zendingswerk wat te zeggen. Op 8 Juli werd voor het eerst het Heilig Avondmaal gehouden in de gemeente te Karangsari. In den morgendienst waren we te Plana, waar kinderdoop plaats had en wij daarna met ons 27-en aan den H. Disch aanzaten. Het was de tweede maal, dat in deze jonge gemeente het Avondmaal werd aangericht. Plana ligt ten Noorden van de hoofdplaats Banjoemas, Karangsari ten Zuiden.

Midden tusschen beide gemeenten in ligt de gouvernements-rubberonderneming „Kroempoet”, waar voor kort van uit het Semarangsche een Gereformeerd echtpaar zich gevestigd had: Jhr. en Mevrouw van de Pol—de Boer. Bij hen gebruikte ik het mid-dageten. Om half vier ongeveer vergezelden zij mij naar Karangsari, waar we Avondmaal vierden met een twintigtal geestverwanten. De goeroe is daar al zéér slecht behuist: in de pendapa (voorgalerij) van een woning van een ander. Bovendien zei de huisbaas de huur op ten behoeve van zijn kinderen, die er gaan wonen! Wij zijn dus gedwongen een eigen woning op te trekken en kochten daartoe bereids een erf in de genabuurde desa *Bangsa*. We zullen dus voortaan maar liever de gemeente: *Bangsa* noemen. Trouwens, een deel der gemeentelieden woont daar.

Naast verschillende babies, worden in dit trimester ook weder volwassenen gedoopt. In Poerwokerto op 19 Augustus drie jongelui, die werkzaam zijn aan de spoor. Op 2 September een echtpaar te Tijlatjap. 16 September was het een blijde dag in Poerbolingo. Vier volwassenen en een paar kinderen werden gedoopt en een 5-tal jongelui deed belijdenis. De derde week van September is in Holland bekend door de opening der Staten-Generaal en de hervatting der lessen aan de Hoogeschoolen.

Zij vond hen, die in de Zending arbeiden of belangstellen in den Zendingarbeid, verenigd in een groote conferentie te Bandoeng.

Daar zou besproken worden, wat de afgevaardigden van Ned.-Indië (Dr. van An-

del, Ds. Schuurman en de Christen-Bataker Moelija) over de wereldconferentie te Jeruzalem (Maart en April) te rapporteeren hadden.

Hoe indrukwekkend en bezielend is de gedachte, dat dààr op den Olijfberg, de plaats waar onze Heere Zijn hemelschen troon beklom om de teugels van het wereldgebeuren uit de hand des Vaders te ontvangen met het gezicht op Golgotha, in den tijd van de gedachtenis van dood en opstanding van den Heiland, mannen en vrouwen uit heel de wereld, van de meest uiteenlopende kerkformaties, tezamen kwamen om in een heilig Verbond te treden: in vernieuwde toewijding zouden zij zich ter beschikking stellen van den Hemelschen Koning om Zijn Rijk hier op aarde te bevestigen en uit te breiden.

Op 29 September hebben wij in de Javaansche gemeente te Poerbolingo er iets van trachten na te voelen. Moge de vonk van geestdrift en nieuw toegewijd leven overslaan in al onze gemeenten en een heilig Paaschvuur onder ons ontsteken, welks lichtende gloed in verren omtrek gezien en gevoeld wordt!

Dr. B. J. ESSER.

Poerbolingo, 2 Oct. 1928.

Opening van het nieuwe gebouw der Holl. Javaansche School m. d. Bijbel te Poerwokerto.

(Bij de plaat).

Op 1 September 1928 was het feest op de Holl. Inlandsche School te Poerwokerto. Niet alleen werd toen de verjaardag van onze geliefde Vorstin, welke den vorigen dag had plaats gehad, feestelijk herdacht, maar ook had de in gebruikname plaats van het schoolgebouw, dat voor die School is opgetrokken.

De school zelf werd begonnen 31 Januari 1920, onder leiding van den Heer Massink, in een huurhuis. Later werd zij verplaatst naar een leeggekomen gebouw van het Gouvernement, waar voorheen de Openb. Holl. Inl. School ingericht was. Het gebouw was oud, onpraktisch en gelegen vlak aan den weg, op het alledrukste punt van de stad.

In 1921 werd de Heer Massink opgevolgd door het tegenwoordige Hoofd, den Heer K. Terpstra, onder wiens krachtige leiding de school uitgroeide tot wat ze nu is: een inrichting met 8 klassen en 365 leerlingen. De Heer Terpstra wordt bijgestaan door 2 Hollandsche, 3 Inlandsche onderwijzers en 2 dames.

De school is gelegen in een stil gedeelte der stad, waar veel openbare onderwijsinrichtingen zijn: een Holl. Chineesche, een Europeesche, een Holl. Inlandsche en een Mulo-school, terwijl wat meer terzijde de Inlandsche Normaalschool ligt.

Aan den achterkant kan men van het

Wij hopen, dat dit ook met U zoo zal zijn en met Uw gezin, en dat U steeds gedragen moogt zijn door Gods hand en alle gevaren verre van U gehouden mogen zijn.

Bovendien ga ik U verschillende mededeelingen doen, vooraf echter vraag ik vergeving, dat dit schrijven zoo laat komt,

Holl. Javaansche School met den Bijbel te Poerwokerto.

mooie gezicht op den Slamet genieten.

De Architect H. Pluyter, een zwager van Ds. Krijger, van Soemba, heeft alle eer van het mooie stuk werk dat hij heeft afgeleverd.

B. J. E.

Zending

Zeeland, Noord-Brabant en Limburg.

Ds. Merkelijn ontving van den Kerkeraad der Javaansche Gemeente te Magalang, den volgenden brief:

Magelang, 19 Sept. '28.

Aangeboden aan den heer Ds. A. Merkelijn.

De kerkeraad alhier deelt U mede, dat wij allen door den zegen Gods, door Uw voorbede en door de voorbede der broeders ten uwent (bedoeld worden de kerkeraadsliden der Zendende Kerk), die met ons een in Christus zijn, gezond zijn.

want vroeger heeft U gezegd, dat ik, als er iets te berichten was, dit spoedig moest doen. Mijn mededeelingen gaan over de gemeente.

A. Berichten over de gemeente.

Berichten die blijdschap geven.

Na Uw vertrek mochten wij allen tot hier toe in goeden welstand verkeerden. Maar alle broeders voelden zich bedroefd, als kinderen, die door hun ouders achtergelaten worden en dat voor langen tijd. Dit wordt vooral gevoeld door den kerkeraad: verlaten door hun vader, verlaten door hun raadgever, die door zijn advies licht kan geven, ons kan leiden en de verschillende zaken kan verklaren, die ons moeilijkheid geven. Maar wij voelen ons gelukkig door de gemeenschap met God, die de goede raadgever is. Zooveel wij kunnen, en dit is ons gebed tot God, hopen wij, de taak te verrichten, die God ons door bemiddeling der gemeente opgedragen heeft.

Op den 6den Augustus 1928 hebben wij kerkeraadsvergadering gehouden, welke werd bijgewoond door Ds. L. Netelenbos. Alle onderwerpen, die daar behandeld werden, noem ik U maar niet; het meest belangrijke is dit: het verzoek van den kerkeraad in Magelang was, dat de tijd van het examen voor Idris Siswawasana (de nu reeds bevestigde Javaansche dominé) zou vastgesteld worden op een dag, waarop wij vrij waren, n.l. op 29 of 31 Augustus, maar Ds. Netelenbos antwoordde ons, dat die datum reeds was vastgesteld door de bijzondere vergadering der missionaire predikanten op 11 September 1928. Wij hebben ons met blijdschap daarbij neergelegd.

Zoo is het ook geschied. Tevoren had ik alle pandita's (de missionaire predikanten van Midden-Java) uitgenoodigd om het examen te willen bijwonen; zoo heb ik ook uitgenoodigd de kerkeraden van Djokja en Poerworedjo. Op Dinsdag 11 September had het examen plaats. Die het bijwoonden waren: Ds. L. Netelenbos; Ds. K. v. Dijk; Ds. D. Bakker; Dr. F. L. Bakker, de kerkeraden van Magelang, Djokja en Poerworedjo, eenige gasten en al de helpers van Magelang.

Naar het oordeel van allen was het examen meer dan voldoende, daarom zeggen wij dit omdat alle vragen van de twee dominé's (Ds. en Dr. Bakker) duidelijk beantwoord werden.

Toen wij op 6 Aug. met elkaar beraadslaagden, werd de dag voor bevestiging in het ambt vastgesteld op 2 October '28. Daarom heb ik uitnoodigingen verzonden aan alle dominé's en gemeenten om dien dienst bij te komen wonen, maar na het examen werd de tijd voor bevestiging vastgesteld op 25 September '28. Haastig heb ik daarvan aan de uitgenoodigden mededeeling gedaan. Wij gingen allen accoord met dezen datum van 25 September, omdat 1. Ds. Netelenbos behoefte had aan de hulp van den pandita djawa (Javaansche dominé); 2. het was goed om na 't examen nu maar zoo spoedig mogelijk tot de bevestiging over te gaan.

Dus als de Heere het toestaat en er geenlei verhinderende is zal broeder I. Siswawasana in het ambt bevestigd worden op 25 September des middags om drie uur.

Wij verzoeken, dat U ook in de verte Uw voorbede zal schenken en aan den hemelschen Vader zal vragen, dat aan dezen broeder geschonken worde de Geest der wijsheid, van moed en de ware vreeze Gods en daardoor Zijn werk een goeden voortgang

moge hebben en ons aller werk ten behoeve van de gemeente, die hem toevertrouwd is, en niet alleen dat, maar moge zijn arbeid ook tengevolge hebben de komst van Gods Koninkrijk in de omgeving van Magelang.

Hierboven heb ik U meegedeeld wat de gemeente alhier verblijdt; maar deze blijdschap ging gepaard met een gevoel van teleurstelling, zoodat wij niet geheel blij waren; immers hij, die als 't ware onze vader is, was van deze blijdschap geen getuige.

B. Van dingen, die moeite veroorzaken.

1. Wij allen weten, gij ook, dat van alles wat gebeurt, ook het tegenovergestelde wordt gevonden. Wanneer er groote dingen zijn, zijn er ook kleine; indien er blijdschap is, is er ook droefheid; indien er vooruitgang is, er is ook achteruitgang.

Alles wat ik boven meedeelde, schonk blijdschap aan de gemeente; immers dat er nu een Javaansche dominé is voor de gemeente des Heeren alhier, is geen geringe zaak. Maar onze blijdschap veroorzaakt stellig moeite en toorn bij den duivel, die vervolgens zal trachten om te verderven en te verstoren het Koninkrijk Gods op deze aarde. Door aardsche zaken en op allerlei wijze zal de duivel trachten het Koninkrijk van God afbreuk te doen. Ik zeg dit daarom omdat er onder ons waren, die geen deel hadden aan onze blijdschap en dit veroorzaakte bij ons droefheid n.l.:

a. de beide leden (die afgesneden waren van de gemeente) willen tot hertoe niet terugkeeren tot den Zaligmaker, den Heere Jezus;

b. er zijn twee leden, die zich al verder verwijderen van God en afgesneden moesten worden van de gemeente;

c. broeder Koesèn heeft de Zaligmaker, den Heere Jezus verworpen door met een Mohammedaansch meisje te trouwen voor den pangoele (een ambtenaar verbonden aan de moskee, die o.a. de huwelijken sluit).

Er zijn dus wel zaken, die onze blijdschap verminderen en moeite in de gemeente brengen.

Deze zaken dienen als bewijs, dat de duivel aan de gemeente des Heeren schade zoekt te berokkenen. Maar zouden alle deze dingen ons moedeloos kunnen maken? Beslist neen. Moge de Heere den Heiligen Geest geven aan ieder lid der gemeente afzonderlijk, opdat hij in staat mag zijn weerstand te bieden aan de bedoelingen des duivels, en wij bidden voor deze broeders of het gegeven mocht worden, dat deze broeders weer terugkeeren tot den Zaligmaker, den Heere Jezus.

2. Van dingen, die den groei der gemeente raken.

Het vertrek van sommige leden uit Magelang naar Djokja, Solo en andere plaatsen, deed het aantal leden verminderen; daartegenover staat weer aanwinst doordat enkele Christenen uit andere plaatsen hierheen kwamen, zoodat het aantal tenslotte gelijk bleef.

3. Berichten over wat geschiedt buiten de gemeente en toch met de gemeente in verband staat.

Na Uw vertrek is Uw studeerkamer, welke onder de kerk is, ingericht tot een clubhuis, dat voor verschillende doeleinden gebruikt wordt. Het volgende heeft daarin plaats:

's Maandags: cursus in tembang (Javaansche melodie) en in 't Javaansch.

Dinsdag: cursus in 't Hollandsch.

Woensdag: les in 't lezen aan ouderen.

Donderdag: cursus in 't Engelsch.

Vrijdag: cursus Hollandsch.

Zaterdag: schaakclub.

Dus iederen dag wordt deze kamer gebruikt.

Onder degenen, die meedoen aan den cursus van Maandag, zijn Christenen en Mohammedanen; aan den cursus van Dinsdag nemen alleen Mohammedanen deel: de cursus van Woensdag is voor oude menschen, die nog niet lezen kunnen; heerlijk zal het zijn als we ook naar dezen cursus Mohammedanen kunnen trekken; Donderdags komen er Christenen en Mohammedanen. Voor den Hollandschen cursus, die Dinsdags en Vrijdags gehouden wordt, zijn 60 deelnemers; de lessen aan dezen cursus worden gegeven door de Hollandsche onderwijzers der Christelijke scholen.

Des Zaterdags wordt er door de Zendingscommissie (van de Europeesche Kerk) een gezellige avond georganiseerd voor Christenen en Mohammedanen; daarna is er schaakclub, waar Christenen schaken met Mohammedanen.

Wij verheugen ons zeer in deze gelegenheid, waar we Mohammedanen kunnen ontmoeten.

Ik eindig mijn brief met den wensch, dat God ons op al onze wegen nabij mag zijn en Zijn zegen mag schenken aan al ons werk en mag aanwijzen waar Zijne schapen zijn en dat door dit werk de uitbreiding van Zijn Koninkrijk tot stand mag komen en de naam des Heeren worde geprezen.

Onder aanbidding van onze wenschen aan U en Uw gezin en aan de oudsten der gemeente en aan al de broeders ten Uwent, die met ons een zijn in Christus.

Namens den kerkeraad der Chr gemeente in Magelang.

J. WIRAKISWARA, Voorzitter.

J. MARTASOEWIGNJA, Secretaris.

De administratiekamer van Ds. Merkelijn te Magelang.

(Bij de foto).

Deze foto geeft ons een kijkje in de administratiekamer van de Zending te Magelang. In het midden staat de missionaire predi-

De administratiekamer van Ds. Merkelijn te Magelang.

kant Ds. A. Merkelijn.

Naast hem zitten twee Javanen. Hoe ze heeten weten we niet. Zij zijn in dienst van de Zending en zijn den geheelen dag bezig met administratiewerk, zooals het schrijven van adressen voor de Evangelisatie-krant „Mardi Rehardja”, die elke maand verschijnt en een oplage heeft van meer dan 60.000 exemplaren, het typen van brieven door Ds. Merkelijn opgesteld, het multipliceren van brieven, het innen van contributie's enz. enz. Zoo krijgen we er eenig begrip van hoeveel administratief werk de Zending heeft.

W. B.

De institueering der Maleische Gemeente te Batavia.

Aan het Ind. Kerkblad is het volgende ontleend:

De Mal. Gemeente van Batavia draagt een merkwaardig karakter. De leden van de Gemeente zijn uit verschillende bevolkingsgroepen o.a. Javanen, Soendaneezen, Amboneezen, Menadoneezen, Chineez en Indo-Europeanen en een van de twee voorgangers is een Batakker. Hier vindt men dus nog een andere moeilijkheid dan op de andere arbeidsvelden. Deze Gemeente heeft ruim 50 jaar bestaan, is dus een van de oudste Zendingskerken van de Geref. Zending in Indië. Het aantal leden is ongeveer

200 zielen groot. Deze kerk is tot heden toe nog niet geïnstitueerd, in dien langen tijd is zij min of meer behandeld, als *Inl. afdeeling* van de *Holl. kerk* of als haar dochter. Nu ziet men in, dat die toestand zoo niet langer kan blijven. De bezwaren tegen de institueering, die men steeds maakt, worden thans ter zijde gesteld. Met algemeene stemmen is besloten de *Maleische Gemeente* zoo spoedig mogelijk te institueeren.

W. B.

Aanvullende aanwijzingen voor de Zendingskaart.

Sedert Juni j.l. ontving ik de mededeeling, dat mijn notering alsof in *Djepitoe* een hulpdienst der medische zending gevestigd was niet juist is. Het *roode kruisje* kan daar dus *vervallen*.

Nieuwe aanwijzingen zijn:

Pamrian krijgt een (zwart) kruis + wegens institueering.

Semajoe het *blauwe vlagje*; evenzoo **Redjosari** (aan de Zuidkust) en het daar recht boven gelegen **Koertoardjo**.

Nieuwe arbeid is begonnen in:

1o. **Alang-Alang-omba**, te plaatsen onder tegen de spoorlijn tusschen *Gombong* en *Karanganjer* juist boven de OE van (Ban-joe)moedal

2o. **Kleben** (in Poerworedjo, (Utrecht's terrein) n.l. noord-oostelijk van Poerworedjo op de berghelling in de richting naar *Tempel*

3o. **Kali-adem** (in Djocakarta) op de helling van den *Merapi*, noord van Tjandise-woe. Op mijn kaartmateriaal kon ik dien naam niet vinden. Misschien wil een der Indische broeders mij de ligging nog wel nader aanduiden. Ik hoop dan de juiste opgave nog te laten volgen.

Met blijdschap merk ik, dat van deze opgaven nog al gebruik gemaakt wordt. D.V. tot Juni of eerder.

GORIS.

Nòg eens: Theelood, zilverpapier, postzegels.

In het October-nummer van dit blad stond een artikeltje van (Ds.) P. J. L (ambooy), overgenomen uit „Soemba”, waarin deze te velde trekt tegen het verzamelen van theelood, zilverpapier, postzegels en halve centen voor de Zending.

We verstaan en waardeeren tot op zekere hoogte de bedoeling van dit stukje. Er kan immers door menigeen leering uit getrokken worden.

Maar toch vragen we ons af: is het schrijven en het in ons Zendingsblad overnemen van het artikeltje wel een verstandige daad geweest? Zou de schade, daardoor aangericht, niet grooter zijn, dan het ermee beoogde nut?

Wie toch zijn het, die theelood en derge-

lijke artikelen voor de Zending sparen? De menschen, die weinig of niets voor de Zending gevoelen en er verder niets voor geven en nu op die manier hun geweten trachten te sussen, dat ze er toch óók voor offeren? Ik denk, dat dit aantal maar héél gering zal zijn. Neen, dat zijn in den regel juist zij, die hart voor den Zendingsarbeid hebben, want anders getroost men zich heusch de moeite niet, om van elke enveloppe den postzegel te verwijderen en elke capsule enz., zorgvuldig te bewaren.

Wie zijn het voorts vooral, die de halve centen, zilverpapier en theelood opsparen voor de Zending? De schrijver van het bedoelde stukje geeft op deze vraag zèlf het antwoord, als hij in den aanvang zegt: „Ik zie al kleine jongens en meisjes, die dit verzamelen voor de Zending, om te geven en te helpen.” Maar dan had alleen reeds deze overweging hem moeten terughouden van zijn scherp uitval: „Gij, die dat doet ... schaamt gij U niet?” Want daarmede heeft hij — onbewust — de waarschuwing van den Heiland in den wind geslagen: „Ziet toe, dat gij niet één van deze kleinen veracht”.

Laten onze kinderen toch vooral doorgaan met het houden hunner inzamelingen. Niet om het *bedrag*, dat hierdoor bij elkaar komt (daarom gaat het hier niet in de eerste plaats), maar omdat ze daardoor reeds vroeg leeren iets voor de Zending te *doen* en omdat de liefde tot den Zendingsarbeid op deze wijze bij hen kan worden aangekweekt. Wie geregeld voor de Zending spaart, al zijn het ook op zichzelf betekenisloos waardelooze dingen, wordt daardoor in ieder geval geregeld bij het Zendingswerk bepaald. En misschien, dat het enthousiasme, waarmede de kinderen op elken halven cent en op elk stuk zilverpapier beslag leggen, met den uitroep: „Dat is voor de Zending!”, de oudere menschen nog wel eens beschamen kan.

Lisse.

TH. RUYS Jr.

In verband met het stukje van Ds. Lambooi over „Theelood, zilverpapier en postzegels”, opgenomen in het Zendingsblad van October 1928, ontvingen we enkele brieven van afkeuring. We achten het voldoende één daarvan in het Zendingsblad op te nemen. De andere zijn trouwens van dezelfde strekking. Gaarne geven we aan bovenstaand schrijven van Ds. Th. Ruijs een plaats in het Zendingsblad.

Het is natuurlijk allerminst de bedoeling van Ds. Lambooi geweest om door zijn artikeltje het goede te willen veroordeelen, dat er ligt in het opsparen van theelood enz. voor de Zending. En met de opname van dat stukje was dit natuurlijk evenmin onze bedoeling.

Het was er alleen om te doen een beetje te hekelen de houding van hen, die meenen, dat zij zich voor de Zending al zeer ver-

dienstelijk maken, wanneer zij wat theelood enz. verzamelen, terwijl zij overigens voor de Zending schier niets doen, ofschoon zij dat wel zouden kunnen. En helaas, zoo zijn er. Maar 't spreekt van zelf, dat we het van harte toejuichen als onze kinderen theelood enz. voor de Zending verzamelen. En we hopen met Ds. Ruijs, dat zij daarmede zullen voortgaan. En laten volwassenen het ook doen. Wij waardeeren dat zeer en weten ook de macht van het kleine.

Maar als men nog wat meer kan doen, laat men het dan niet alleen daarbij laten.

W. B.

SURINAME.

Mooie momenten.

Naast oogenblikken, dat men al zuchtend het nog zoo groote tekort voor de Zendingscholen vergelijkt met het ingekomene, staan, Gode zij dank, ook momenten, waarin men voelt, hoe een trouwe Vaderhand ook het lot van het stiefkind Suriname bestuurt, en hoe Hij de harten der menschen als waterbekken neigt. Zulk een moment was het, toen ik verleden week een Jaarfeest van de Meisjesvereniging in mijn oude woonplaats bij mocht wonen. Het begon al op de heenreis. Een voorzitter van een schoolvereniging ter plaatse deelde mij mede, dat het Bestuur f10 wenschte te geven voor de zusterscholen van de West, terwijl tevens de vereniging voor een gelijk bedrag als jaarcontribuant mocht genoteerd worden.

Op het domein der feestvierende vereniging aangekomen was het de voorzitter der vergadering, onze pastor, die mij verraste met een bedrag van f 50 voor de scholen, van een belangstellend gemeentelid ontvangen, terwijl toezegging gedaan werd van een gelijk bedrag voor de Zending der Broedergemeente.

Maar er kwam nog meer! De jeugdige leden der vereniging hadden spontaan besloten een collecte voor Suriname te houden, een idee, die ik hierbij ook gaarne aan andere jeugdverenigingen ter overweging voorleg. En, last not least, toen ik mij dankbaar huiswaarts spoedde, werd mij nog door een eenvoudig meisje haastig een gift ter hand gesteld, die in de oogen van den Alziende misschien wel in betekenis het penningske der weduwe nadert. Niet waar, als nog zooveel harten in een enkel dorp voor Suriname kloppen, dan zou moedeloosheid gelijk staan met klein-geloof. Vinde deze sympathie elders navolging.

Ontvangen 20 October: van W. A. S. te Lisse f5; van Mej. A. v. d. K. (van Dameskrans „Bid en Werk”, Zwolle) f14; Juliana-school Hilversum f3.75; Mej. N. L. (van Evang. en Zend. Comm. Geref. Kerk Zandvoort) f5; J. K. (gevonden in coll. Geref. Kerk Schouwerzijl) f1; Pers. L. en U.L.O.-school 's-Gravenzande f4; J. J. de M. te Breda f10; (Zending, Scholen, Melaatschen

en Woningbouw elk f2.50, van een zuster der gemeente; N. N. te Hilversum f5; ingezameld door Mevr. P. S. te De Bilt f53; van N. N. te X f1 (f20 vorige maal reeds verantw.); J. V. Middelstum f10; Ds. B. te Amstelveen f50 (van N.N.); Mej. N. N. te A. f1; M. J. M. Alphen f2.50.

Zeër hartelijk dank!

Hilversum. Postrek. 95494.

J. VAN KEULEN,
Bilderdijklaan 12.

KORTE BERICHTEN.

Dr. J. Hania.

Hoer gaarne zouden we willen, dat we konden mededeelen: „Dr. Hania wordt weër beter”. Maar dat kunnen we, helaas niet. De krachten nemen zeer langzaam af, zoo langzaam, dat men soms haast zou denken, dat de krankheid tot stilstand kwam. We blijven nog hopen op herstel, maar vreezen zeer.

De Heere maakt het echter met hem wel.

Mej. A. J. Heidema.

Tot verpleegster in het Petronella-Hospitaal te Djokjakarta is benoemd Mej. A. J. Heidema te Groningen. Mej. Heidema, die geschikt is gekeurd voor verblijf in Indië, heeft deze benoeming aangenomen en zal D.V. 11 Januari 1929 van Genua met de „Johan de Wit” naar Java vertrekken.

Een tweede missionair predikant.

Naar luid der berichten is door de Zending van de Christ. Geref. Kerk Ds. v. d. Zwaal te Deventer beroepen tot tweeden missionairen dienaar des Woords.

Moderamen van de deputaten voor de Zending in Zuid-Holland Zuid.

Het moderamen van de deputaten voor de Zending van de Geref. Kerk te Rotterdam en de andere Kerken van Zuid-Holland Zuid is samengesteld als volgt:

Ds. D. Pol, Voorzitter; Ds. C. W. J. v. Lummel, Vice-Voorzitter; Ds. W. J. J. Velders, Scriba; Dr. A. Kuijper, Penningmeester; Ds. C. B. Bavinck en Ds. W. W. Heinen.

Jaca-Comité.

Verschillende omstandigheden hebben er toe geleid, dat sinds geruimen tijd tusschen de Besturen der Samenwerkende Zendings-Corporatiën en het Java-Comité werd gecorrespondeerd en een enkele maal geconferreerd over de vraag of het mogelijk en wenschelijk is, dat het Java-Comité toetreedt tot de Samenwerkende Zendings-Corporatiën. Een en ander heeft tengevolge gehad, dat het Java-Comité zich in beginsel voor samenwerken heeft uitgesproken, onder uitdrukkelijk voorbehoud, dat omtrent vraagstukken, die daarbij aan de orde ko-

men, een bevredigende oplossing zal worden verkregen.

Een groote kaart van Soemba.

Ds. Lambooi van Pajeti deelt mede, dat een groote, goede kaart van Soemba is te verkrijgen bij het Topografisch Bureau te Batavia.

Voor den geringen prijs van f2.— wordt deze kaart door genoemd bureau toegezonden.

Zendingsbibliotheek.

Boeken uit de Zendingsbibliotheek vragen aan bij Ds. D. Pol te Rijsoord.

Knikkertjes.

Wie een „Knikkertje” begeert, zende f5 aan den Heer M. J. Pol te Rijsoord, die voor spoedige toezending zorgt.

Blikken Busjes.

Blikken Busjes zijn eveneens verkrijgbaar bij den Heer M. J. Pol te Rijsoord, per stuk f0.23, 5 stuks f1.—, 10 stuks f1.55. Eerst na ontvangst der gelden worden de busjes verzonden.

Papieren Busjes.

Deze busjes, die geopend en weer met losse teksten kunnen gesloten worden, kosten de 10 stuks f1.40 en de teksten f0.90 de 100. Men bestelle bij G. H. Feij te Middeburg, Burg 109 en sture vooraf het geld. Giro No. 64188.

Adresverandering.

Wie van adres verandert, zende daarvan bericht aan N.V. Drukkerij „Vada”, Gebr. Zomer & Keuning te Wageningen.

LEESTAFEL.

Gezelle Meerburg's Kalender voor 1929 bij D. H. Littooi, Terneuzen, f0.90, met premieboek f1.55.

Deze sinds tal van jaren zoo gunstig bekende kalender maakt ook ditmaal weer een uitnemenden indruk. De inhoud is bewerkt door Ds. R. E. van Arkel en 11 andere zeer bekwame Geref. predikanten.

Verdere aanbeveling is overbodig.

Ook het premieboek: „*In het verre land*”, door Dr. Ph. A. Lansberg, is zeer lezenswaard. Vooral voor de rijpere jeugd.

In de Schemering van Christus' Wederkomst, door Ds. H. Veldkamp, bij Kok te Kampen, f1.90, geb. f2.60.

Een stichtelijk boek in den besten zin van 't woord. Ds. Veldkamp biedt ons hier 21

meditaties, die boeien door degelijkheid van inhoud en frischheid van vorm.

Het Evangelie der Armen, door M. Jacobs, bij A. J. Wiersma en Zoon, Sneek, f1.40, geb. f1.90.

Dit boek leidt den lezer rond door Rotterdam en stelt in verhaalvorm de onverenigbaarheid van Christendom en Socialisme in het licht.

En dat doet het goed.

In de Velden van Efratha, door J. J. Knap, bij Kok te Kampen, f2.75, geb. f3.75.

In 24 meditaties ontvouwt Ds. Knap in dit prachtig Kerstboek de geboortegeschiedenis van onzen Heiland voor de Gemeente des Heeren. Het is reeds de derde druk. Geen wonder, want dit boek heeft groote en blijvende waarde. Het heeft geen aanbeveling noodig. Ook de band is zeer mooi.

Opdat zij licht zien, door Dr. J. Waterink, bij Gebr. Zomer en Keuning te Wageningen. Alleen gebonden verkrijgbaar f3.90.

Prof. Dr. J. Waterink heeft velen aan zich verplicht door de artikelen, die hij schreef in „*Op den Uitkijk*” en die met zooveel genot zijn gelezen, in dit boek afzonderlijk verkrijgbaar te stellen. Een pakkend boek, dat alle ouders, die nog kinderen hebben op te voeden, moeten lezen. Prof. Waterink kan het zoo mooi en zoo raak zeggen. De uitgave is goed verzorgd.

Christelijke Encyclopaedie voor het Nederlandsche volk, samengesteld onder redactie van Prof. Dr. F. W. Grosheide, Ds. J. H. Landwehr, Ds. C. Lindeboom en Ds. J. C. Rullmann; vierde deel, bij Kok te Kampen, geb. in linnen f11, in leer f13.

Het vierde deel van dit standaardwerk is verschenen. Dit deel loopt van „Maächa” tot „De Ruijter”. De namen der redacteurs en medewerkers waarborgen de deugdelijkheid van den inhoud. Men raadpleegt deze Encyclopaedie niet vaak te vergeefs. Meermalen maakten we van de verschenen deelen een dankbaar gebruik. Ook de Zending is niet vergeten.

Kok zorgt, dat de uitgave voortreffelijk is.

De Roode Vlek, door W. G. v. d. Hulst, uitgegeven bij de N.V. H. J. Spruijt's Uitgevers Mij., geb. f2.90.

Ieder weet, dat v. d. Hulst een pen heeft, zooals bijna niemand. Vooral om pakkende jongensboeken te schrijven. Hij laat zijn jongens zoo echte jongensstreken uithalen, maar wat hebben ze ook een innig verdriet, als zij werkelijk kwade dingen hebben gedaan. Ook dit boek is weêr uitstekend van strekking en boeiend geschreven. Het verdient warme aanbeveling.

Friedrich Nietzsche en het Christendom, door A. G. Wolf, bij Kok te Kampen, f 1.25, geb. f 1.90.

Ds. Wolf stileert mooi, hij teekent ons hier Nietzsche in zijn laaienden haat tegen het Christendom. Natuurlijk ontbreekt de critiek niet.

Van een dapperen jongen en zijn zusje, bewerkt door A. J. C. van Ceters, bij N.V. Boekh. voor Inw. en Uitw. Zending, Den Haag, f 0.80 bij 25 ex. f 0.40.

Een aardig Zendingsboekje voor jongens van 9 tot 11 jaar. Omvang 72 blz. met 10 mooie platen. Wel geschikt voor uitdeeling op het Kerstfeest. Men raadplege voorts voor dit doel de speciale prospectus van dezen Boekhandel.

De Geschiedbeschrijving in het Oude Testament, rede bij de 48e herdenking der stichting van de Vrije Universiteit te Amsterdam op 20 Oct. 1928, uitgesproken door den Rector Magnificus Dr. G. Ch. Aalders, f 0.75.

Een doorwrochte rede, vrucht van breede studie, en een zeer urgent onderwerp behandelend.

Wij zijn Prof. Aalders voor deze uitnemende studie zeer dankbaar.

Worde zij door velen gelezen.

Belangrijke uitgave.

De Antirevolutionaire Partij maakt zich gereed om haar gouden jubileum te gedenken. De Leider der Partij, de heer Colijn, vatte het uitnemende plan op, om voor dezen hoogtij-dag een breed en uitgebreid Gedenkboek te doen samenstellen, waarin onze aloude beginselen in nieuwen vorm worden uiteengezet en waarin een wel zeer bijzondere halve eeuw van worstelen en strijden, van groei en zegen op staatkundig gebied, van alle zijden wordt belicht.

Dit prachtig standaardwerk is getiteld:

Schrift en Historie, gedenkboek bij vijftig-jarig bestaan der georgani-

seerde Antirevolutionaire Partij 1878—1928, in opdracht van de Dr. A. Kuyper-Stichting.

De arbeid voor de samenstelling van dit grootsche werk, en de eind-redactie daarvan werd door de Kuyper-Stichting opgedragen aan Mr. 'G. M. den Hartogh, terwijl de uitgave werd opgedragen aan den Uitgever J. H. Kok te Kampen.

Vele vooraanstaande mannen in de Partij verklaarden zich bereid tot medewerking, zoodat bij de eenheid in de samenstelling, ook de verscheidenheid niet ontbreekt.

GIFTEN.

Ontvangen voor de Generale Kas.

Door K. Th. Bouma uit 't Negertje Chr. Sch. Oudwoude f 2.80. Van Gravin van Limburg-Stirum-Sminia te Berlijn voor 't lezen van het Zendingsblad f 10. Door Ds. H. A. te Hlversum, deel saldo Kinderzendingsfeest f 25. Door P. J. Schreuder te Rotterdam van Mej. Grunbauer f 4.50 en van theelood en postzegels f 6.20. Door Ds. J. v. d. Leek te Zalt Bommel saldo kalenders f 7.62. M. Kersbergen te Nigtevecht f 6. Door S. de Jong van de kinderen der Chr. Sch. Voorburg f 15. Door Mej. Moerkerken collecte Zondagsschool Vlaardingen f 3.17.

W. BREUKELAAR.

Zaandam 24 Nov. 1928.

Postrekening No. 32806.

Ontvangen van Hilda en Ali v. d. Brink f 0.76; Gretha en Annie Klaver f 3.05; Dora Harreveld f 0.95; Marie en Jannie van Leeuwen f 2.02; Eefke en Dientje Doedens f 3.34; Marie en Liesje van Dungen f 8.14½; Riek Roenburg en Lien Hoekstra f 2.10; Cor, Henk en Hans Burggraaff f 4; Henk en Gê Schaffenaar f 4.20; Nico Vlieg f 4.60½; Hans en Tientje de Ridder f 2.86; Soli J. Last f 4.91; Judith Bronder en Hennie Monsjou f 4.11½; Annie Monsjou en Fennie Jongeling f 4.08; Betsy Hafmans f 2.02; Ali van Norren f 3.14; Verkocht theelood f 3.14; Collecte f 0.47. Totaal f 56.07.

Bussum, Gooiberg 36.

MEJ. M. VAN NORREN.

'Zending Geref. Kerken op Soemba.

11e Verantwoording, van 26 October tot en met 25 November 1928.

Bijdragen, Collecten en Giften.

Provincie Groningen:

Mej. A. Mul, Garrelsweer, gift meisjesvereen. f 5.50; D. Simonides, Roodeschool van de Geref. meisjesvereen. Mirjam f 3.85; J. Jonkman, Bafo gev. i. h. kerkzakje f 200; A. Barelds, 2e Exloërmond, busje voor Harmke Wind f 10.82; H. A. Hulzebos, Nieuwe Pekela uit de zendingsbusjes f 100; K. E. Helder, Siddeburen, opbrengst nikkertje

f25; Ds. J. Gispén, Groningen 2×2.50 en 1×2.64 = f7.64; P. Ritzema, Bedum gift kerkzakje f1; S. Westerhof, Lutjegast, busje Geref. Sch. 1e en 2e klas f3.40; Ds. D. Steenhuis, Loppersum, busje v. Nel Wiersema f7.48, busje van St. v. Weerden f7.55 = f15.03; Ds. M. Stadij, Ezinge zendingsvereniging, Ger. Kerk f79.57; A. Barends, 2e Exloërmond v. d. Ger. Kerk f6.19; J. Top, Roden 3e en 4e kl. Chr. School, Leek (O.I.) f3.14; D. A. Koebrugge, Onstwedde busje Jongel. Vereen. f5.80, W. Frouws, schoolk. f5.20, D. A. Koebrugge, schoolk. f8.36 = f19.36; K. D. v. d. Kooy, Winsum (Gr.), Javaantje der school f12.20; Mej. J. C. Wiersema, Bedum Zendings- en Evangelisatie-Vereen. f100; P. M. Pel, Stroobos, zendingsbusje Ger. Kerk, Gerkeskl.-Stroobos f26.61; Mej. W. G. Dop, Westerlee, uit het nikkertje der Schoolkinderen f1.41; Ds. D. Steenhuis, Loppersum, gift van N. N. Loppersum f100; A. Donkerbroek, Niezijl, uit de busjes f30; N. N. Ten Post f20; Ds. H. v. d. Elskamp, Groningen, catechisatiebus, Westerkerk f27; H. Meereveld, Zuidhorn, gev. i. d. collecte f10; J. K. Groen, Groningen, 160 halve centen f0.80; Mej. G. Haan, Groningen, tweemaandelijksche opbrengst Kinderzendings-Vereeniging over September en October f270; J. Koning, Oldedekerk, zendingsbusje f27.18, saldo zendingskalender f11.47; gev. i. d. collecte f5, = f43.65; Mej. A. Mellema, Nieuwe Pekela, Penningmeester Ger. Meisjesveren. „Dorcas” f2.06; W. Brons, Ten Boer, zonder omschrijving f20; A. Smit, Haren, 2 maandelijksche contributie f91.50.

Provincie Drenthe:

H. L. Smeman, Coevorden, zendingscollecte Geref. Kerk Coevorden f31.25; H. de Groot, Nieuw Amsterdam, busjes v. d. schoolkinderen f55.12; Ds. W. J. Smidt, Dwingeloo, giften kerkcollecte f5 en f2.50, = f7.50; Ds. W. J. Smidt, Dwingeloo, zonder omschrijving f2.50; H. Kremer, Nieuwlande, collecte muziek- en zanguitvoering f9.65; Ds. D. Drenth, Zuidlaren, zendingsbusje Borger f35; Ds. A. J. Noordewier, Westerbork, gift gev. i. d. collecte f10; H. Blanken Wzn. Hoozevee van de zendingscommissie f120.

Provincie Overijssel:

Jurriën Plender Lzn., Kamperveen zonder omschrijving f4.17; Gereformeerde Kerk, Blokzijl, zonder omschrijving f51.93; W. F. Engster, Hengelo (O.), netto opbrengst zendingsbl. 4e kwart f45; F. J. Weenink, Nieuwleusen, uit de busjes van: Gerretina Schoemaker en Klaasje van Berkum f2.50⁵, Hendrik Jan Snijder f4.66⁵, Willem en Antoon Kleen f5.98, Grietje Petter en Klaasje Bisschop f11.57, Albert Huizen en Lies Boers f29.38⁵ en Rika Brinkman f2.00⁵, totaal f57.57; G. v. d. Veen, Vroomshoop uit de busjes der Zendingsveren. f100.—.

Benthem en Oost-Friesland:

Ds. E. Kolthoff, Veldhausen, gift van de vrouwenzendingsstudievereniging te Gölitz, Mk. 113 = f67.07; Gevonden in de collecte te Emlichheim „dankoffer voor de Soembazending”, Mk. f190 = f60.

Soembaweek.

Provincie Groningen:

Beltingwolde f15.40; Schouwerzijl f32.69.

Provincie Drenthe:

Zweeloo f112.80; Een f28.05½.

Provincie Overijssel:

Hengelo (O.) f82.36; Hardenberg f266.35; Nieuwleusen f72.61.

Nagiiten Soembaweek.

Provincie Drenthe:

Roden (dankoffer) f15.

Pinkstefcollecte.

Provincie Drenthe:

Hollandsche Veld f10.

Recapitulatie.

Ontvangen 1e tot en met 10e verantwoording, van 1 Jan. tot en met 25 October 1928 f70239.75½; 11e verantwoording, van 26 October tot en met 25 November 1928 f2527.75½; Totaal ontvangen van 1 Jan. tot en met 25 November 1928 f72767.51.

Zooals uit een ingesteld onderzoek blijkt, hebben enkele kerken de Pinkstefcollecte nog niet verantwoord, terwijl pl.m. 20 kerken nog geen Soembaweek hebben gezonden over dit jaar.

Allen die nog gelden in kas hebben voor de Soemba-zending, worden dringend verzocht, deze gelden binnen 8 dagen te storten op gironummer 138090.

Onze kas is leeg!

Wanneer de gelden, die wij in verband met het bovenstaande verwachten, binnenkomen, zal er vrij zeker een tekort zijn van pl.m. f3000.— volgens de begroting.

Drieduizend gulden tekort!

Geen kleinigheid!

Dit mag toch niet, broeders en zusters! De oeffervaardigheid voor de Zending moet niet achteruit- maar vooruitgaan. Steeds mèer is er noodig. Ons werk op Soemba mag niet worden ingekrompen, maar dient te worden uitgebreid.

Mogen wij daarom allen, die dit lezen, opwekken, nog vóór 1 Januari er aan mee te helpen, dat onze begroting niet met een tekort sluit?

Het is niet *onze zaak*, waarvoor wij het vragen, maar *'s Heeren zaak*.

Wanneer allen, die in dit jaar door den Heere op bijzondere wijze zijn gezegend, nog vóór 1 Januari een bijdrage zenden en de kerken zooveel mogelijk op den tweeden Kerstdag een kerstcollecte houden, twijfelen wij er niet aan of ons tekort zal zijn gedekt en kunnen wij de finantiële zijde van de Soembazending tot een goed einde brengen en het nieuwe jaar zonder tekorten ingaan.

Wij hopen, dat dit dringend verzoek

weerklink moge vinden in veler harten en vertrouwen, dat er in December vele giften en collecten zullen binnenkomen.

Hartelijk dank.

JURRIËN VELDKAMP, Quaestor.
Groningen, 26 Nov. 1928.
Praediniussingel 5. Postrekening 138000.

In hartelijken dank voor de Zending ontvangen de som van f 20, zijnde de opbrengst van het zendingsbusje te Klein Loo.

Namens de gecommiteerden voor de Zending te Driebergen,
J. J. MULDER. Pen.

Het Zendingsblad in 1928.

REGISTER.

Meditatiën.

Januari. Wachten op den Heere, Ps. 27 : 14 door Ds. W. Breukelaar.
Februari. De Koninkrijken der Wereld, Luc. 4 : 5—8 door Ds. N. Duursema.
Maart. Wij wilden Jezus wel zien, Joh. 12 : 20—21 door Ds. J. P. Klaarhamer.
April. Alle macht in den hemel en op de aarde, Matth. 28 : 18—19 door Ds. M. Meijering.
Mei. Sceva's Zonen, Hand. 19 : 13—14 door Ds. H. A. v. Minnen.
Juni. Zendingsijver en Offer, Phil. 2 : 17 door Ds. Ploos van Amstel.
Juli. Kleine dingen, Zach. 4 : 10a door Ds. D. Pol.
Augustus. Wateren uit zijne emmeren vloeien, Num. 24 : 7a door Ds. F. Staal.
September. Uit eenen bloede, Hand. 17 : 26a door Ds. G. M. van Rennes.
October. Onbekwaam tot het Koninkrijk Gods, Luc. 9 : 62 door Ds. W. Verhoef.
November. Laat den Heere geen rust, Jesaja 62 : 7 door Ds. J. de Vries.
December. Jezus alleen groot, Luc. 1 : 32a door Ds. W. Breukelaar.

Foto's.

De viering van den verjaardag onze Koningin in het residentiehuis te Djokja, blz. 6.

Tweede Christ. Holl. Chin. School te Solo, blz. 12.

Zuster H. C. Muijs, blz. 15.

De „Koningin Emmaschool” te Solo, blz. 25.
Leszaal waar de meisjes strijken leeren, blz. 26.

Groep leerlingen Kweekschool Solo, blz. 31.
Mej. W. Boorsma, blz. 48.

Dr. en Mevr. van Leersum-Wiersma, blz. 49.

Ds. en Mevr. Kuipers-Jonkhof, blz. 52.

Ds. en Mevr. Mak-v. d. Molen, blz. 56.

Raden Soedikoen Darmoesada †, blz. 68.

Polikliniekauto, blz. 69.

De hoogste klas der 2e Christ. Holl. Inl. School te Solo, blz. 74.

De nieuwe Kerk te Waingapoe, Soemba, blz. 76.

Keucheniussschool, blz. 87.

Panorama Petronella-Hospitaal, blz. 96.

De Heer en Mevr. de Koomen-Fuykschot en gezin, blz. 106.

De Heer en Mevr. Mobach met hun gezin, blz. 113.

De Christ. Schakelschool te Solo, blz. 116.

Dr. J. G. Scheurer †, blz. 125.

De heer en Mevr. Vermolen-Weeda en gezin, blz. 128.

Dr. Scheurers Hospitaal te Klaten, blz. 137.

Christ. Holl. Inl. Kweekschool te Solo, blz. 153.

Hoog bezoek te Djokja, blz. 156.

Ds. en Mevr. Pos-Breukelaar, blz. 170.

Mej. H. Baarbe, blz. 174.

De heer en Mevr. Lobbezo-Naije, blz. 177.

Dr. H. A. Vonk, blz. 179.

De Opleidingsschool te Djokja, blz. 194.

De Familie Hylkema, blz. 197.

Het huis van Dr. K. P. Groot te Solo, blz. 200.

De heer en Mevr. van Randwijck-Thomas, blz. 212.

Dr. en Mevr. Offringa-v. d. Kam en gezin, blz. 217.

De heer en Mevr. In 't Veld-Vogelaar, blz. 219.

Opening van de nieuwe Christ. Holl. Jav. school te Poerwokerto, blz. 233.

De administratiekamer van de zending te Magelang, blz. 235.

Het veertig-jarig ambtsjubileum van Ds. W. Breukelaar.

A.

Adjibarang, blz. 7.

Andel, Dr. H. A., blz. 37, 98, 119.

Alg. Vergadering Java, blz. 34—136.

Adres voor inlichtingen betreffende betrekkingen in Indië, blz. 186.

Aan het eind onze kracht?, blz. 227.

B.

Bruijn, Ds. C. de, blz. 9.

Bendoengang, blz. 11.

Baarbe, Mej. C., blz. 13.

Bergema, H., blz. 18.

Boorsma, Zust. W., blz. 37, 48.

Batavia, Geref. Kerk, blz. 45.

Baarbe, Zuster, blz. 56.

Bedevaart naar Mekka, blz. 99.

Brummelkamp, Dr. R., blz. 132.

Berg, Dr. J., blz. 132.

Bavinck, Dr. J. H., blz. 140, 161, 222.

Burggraaff, J., blz. 161.

Baarbe, Mej. H., blz. 161, 174.
 Becq, Mej. A. K. v. d., blz. 185, 222.
 Boodschap van Jeruzalem, blz. 19.
 Beukema, A., blz. 209.
 Bakker, Ds. D., blz. 222.
 Bullema, Fam., blz. 231.
 Brief Kerkeraad Jav. Gemeente te Magelang, blz. 233.

C.

Comité van Bijstand Meisjesscholen, blz. 25.
 Comité tot steun van Chr. Onderwijs in Djokjakarta en Soerakarta, blz. 99.
 Christ. Holl. Inl. Kweekschool, blz. 103, 127.
 Christen of Mohammed, blz. 116, 192.
 Colenbrander, Ds. J. F., blz. 161.

D.

Djokja, blz. 32, 33, 56, 155, 205.
 Dijk, Ds. K. van, blz. 151, 216.

E.

Enserinck, Zuster, blz. 32.

F.

Feringa, Mej. M. J., blz. 205.

G.

Gereformeerde Kerken in Ned. O.-Indië blz. 64.
 Gillebaard, Fam., blz. 161.
 Graaf, Mej. C. L. de, blz. 185, 222.
 Generale Kas, blz. 128, 214.
 Gaaij Fortman, blz. 222.

H.

Hania, Dr. J., blz. 17, 37, 55, 161, 221
 Hof, J. B. v. d., blz. 18.
 Hildering, H. A. C., blz. 77
 Hylkema, H., blz. 98, 196.

I.

Ingwersen, Ds. H. Ph., blz. 140.
 Idris, Naham, blz. 140.
 Institueering Maleische Gemeente te Batavia, blz. 236.

J.

Javaansch Kerkverband, blz. 45.
 Jubileum Rijnsche Zending, blz. 167.

K.

Kartajosa, blz. 9.
 Karangtjensis, blz. 9.
 Karangsari, blz. 28.
 Kerkbouw Djokja, blz. 33, 108, 154, 196.
 Kuipers, Ds. Ph., blz. 37, 51.
 Krijger-Stuitje, Zuster, blz. 47.
 Keucheniuschool, blz. 63, 86, 205, 213.
 Keboemen, blz. 73, 132.
 Kraemer, Dr. H., blz. 77.
 Koetoardja, blz. 89.

Klaten, blz. 90, 137.
 Kambaniroe, blz. 93.
 Karita, blz. 93.
 Kebon-Angoeng, blz. 94.
 Kweekschool, 103, 124.
 Koomen, P. de, blz. 105.
 Karoeni, blz. 16.
 Kroon, J. J., blz. 186.
 Kleben, blz. 220.
 Kamerling, blz. 231.

L.

Linnenkast Solo, blz. 13.
 Lantaarnplaatjes Dr. Scheurers Hospitaal, blz. 28.
 Lectuurverspreiding aan Zendelingen, blz. 26.
 Leersum, Dr. en Mevr., blz. 49.
 Lobbezoo, J., blz. 176.

M.

Muijs, Zuster H. C., blz. 15.
 Mak, Ds. C., blz. 37, 55.
 Makassar, blz. 37.
 Merkelijn, Ds. A., blz. 55, 119.
 Methodisten Zending, blz. 57, 78.
 Moltmaker, J. K., blz. 77.
 Mobach, Tj., blz. 98, 113.
 Mekka, blz. 99.
 Magelang, blz. 141.
 Modernisme in de Zending, blz. 150.
 Medische dienst Soemba, blz. 158.
 Melolo, blz. 159.
 Montijn, P., blz. 205.
 Makassar, blz. 205.
 Medan, blz. 202.
 „Melawan Gelop”, blz. 202.

N.

Ngadiradja, blz. 71.
 Nimpoena Raden S., blz. 119.

O.

Opleidingsschool Soemba, blz. 9, 85.
 Offringa, Dr. J., blz. 37, 98.
 Opleidingsschool Java, blz. 84, 104, 149, 193
 Onderwijs Soemba, blz. 112.
 Onderwijs, Christ. Holl. Inl. en Zending, blz. 168.

P.

Pera, Ds. W. †, blz. 3.
 Polikliniek, rijdende, blz. 4, 69.
 Poerwonegro, blz. 9.
 Poerbolinggo, blz. 27.
 Pamrian, blz. 37, 73, 131.
 Pos, Ds. A., blz. 56, 141, 170.
 Pajeti, Zending, blz. 97.
 Petronella Hospitaal, blz. 96.
 Palestina Zending, blz. 97.

Piccer, Mej. J., blz. 119, 141.
 Poerwokerto, blz. 141.
 Poerworedjo, blz. 172.
 Parai Paha, blz. 205.
 Protestantsche Zending, blz. 206.
 Pruijs, Dr. H. M.

R.

Roomsche Zendingsactie, blz. 4, 65.
 Rijdende polikliniek, blz. 4.
 Rullmann, Ds. J. A. C., blz. 119, 140, 161.
 Ringnalda, Ds. A.

S.

Sidoredja, blz. 7.
 Soedikoen, blz. 32, 68.
 Suriname, blz. 36, 37, 58, 59, 76, 118, 138, 185, 221.
 Scheurer Hospitaal, blz. 37, 137.
 Soemba, Oost, blz. 46, 158.
 Solo, blz. 70, 74, 220.
 Scragen, blz. 71.
 Soemba West, blz. 74.
 Scheurer, Dr. J. G., blz. 77, 124, 147, 202.
 Soemba, Midden, blz. 91, 110.
 Sewoe-Galoer, blz. 94.
 Schakelschool Solo, blz. 116.
 Semarang, blz. 120.
 Soesena, blz. 132.
 Statistiek van den Islam, blz. 162.
 Soerodjo, blz. 172.
 Statistiek van de Zending der Geref. Kerken, blz. 181.
 Statistiek Hollandsche scholen op het Zendingsterrein, blz. 184.
 Sadracheanen.
 School Holl. Jav. Poerwokerto, blz. 233.

T.

Talsma, L., blz. 98.
 Tijlatjap, blz. 141, 232.
 Theologisch tijdschrift in het Javaansch, blz. 195.
 Theelood enz., blz. 203, 237.

U.

„Uw Koninkrijk kome”, blz. 43.

V.

Vonk, Dr. H. A., blz. 17, 56, 179.
 Veld, J. In 't, blz. 18, 219.
 Verslag lg. Vergadering, blz. 34, 136.
 Verwiebe, Dr., blz. 98.
 Verslag Scholen Soemba, blz. 112.
 Vermolen, W., blz. 127.
 Verslag Vergadering Soemba Deputaten, blz. 159.

Vereeniging Dr. Scheurers Hospitaal, blz. 170.

Vegter, Mej. C. E.

W.

Wonosobo, blz. 11, 141.
 Wirjotenaja, blz. 13, 140.
 Warta Sari, blz. 18.
 Wates, blz. 36.
 Waingaoe, blz. 76, 92.
 Wiersinga, Ds. H. A., blz. 77, 119.
 Waikaboebak, blz. 98.

Z.

Zendingsconferentie Jeruzalem, blz. 4, 57, 83.
 Zending Zuid-Holland Zuid, blz. 7, 27, 50, 66, 133, 152, 174, 200, 231.
 Zending Groningen, Drenthe en Overijssel, blz. 9, 28, 46, 74, 91, 110, 132, 157, 197.
 Zending Friesland, blz. 14, 73, 114, 120, 177, 199, 216.
 Zending Utrecht en Gelderland, blz. 13, 53, 73, 89, 156, 174, 199.
 Zending Noord-Holland, blz. 15, 48, 67, 93, 107, 156, 216.
 Zending Zuid-Holland Noord, blz. 11, 30, 32, 48, 70, 89.
 Zending Zeeland, Noord-Brabant en Limburg, blz. 16, 87, 109, 135, 215, 234.
 Zending onder de Chineezzen op Midden-Java, blz. 10.
 Zending van de Kerken in „Hersteld Verband”, blz. 18.
 Zendingsfilm blz. 24, 138, 169, 204, 214.
 Zuidema, J. P., blz. 44.
 Zendingsconferentie Lunteren, blz. 57, 97, 139.
 Zendingsfeest, Christ. Nationaal, blz. 57, 119.
 Zending in Palestina, blz. 97.
 Ziekenhuis Waikaboebak, blz. 98.
 Zendingsblad, blz. 105.
 Zending der Geref. Hollanders in Noord-Africa, blz. 117.
 Zendingskaart, blz. 117.
 Zendingsconferentie, Algemeene Ned., blz. 162.
 Zending Rijnsche, blz. 167.
 Zending en Christ. Holl. Inl. Onderwijs, blz. 168.
 Zendingsconsul, Tweede, blz. 186, 205, 211.
 Zendingsweek, blz. 195.
 Zendingsarbeiders, Namenlijst, blz. 201.
 Zendingssynode Utrecht, blz. 205.
 Zendingsdag Diokja, blz. 205.
 Zendingsraad, Ned. Indië, blz. 228.
 Zendingskaart, blz. 237.

DATE DUE

Temporarily circulated from			
Pacific School of Religion			

GAYLORD

PRINTED IN U.S.A.

Gereformeerde Kerken
Nederland.
Het zendingsblad
1928

CBPac

ISSUED TO

1928

343219

GRADUATE THEOLOGICAL UNION LIBRARY
BERKELEY, CA 94709

GTU Library

3 2400 00291 2289

